

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ МДУ**

ДЕБЮТ

***ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ***

МАРІУПОЛЬ – 2020

ББК 94я43
УДК 08(063)

Дебют. Збірник тез доповідей студентів факультету іноземних мов за результатами участі у Декаді студентської науки – 2020 / За заг. ред. д. політ. н., проф. К. В. Балабанова, к. е. н., проф. О. В. Булатової. – Маріуполь, 2020. – 385 с.

Редакційна колегія:

д. філол. н., проф. Павленко О. Г.,
к. пед. н., доц. Кажан Ю. М.,
к. філол. н., доц. Гутнікова А. В.,
к. філол. н., доц. Назаренко Н. І.,
к. філол. н., доц. Федорова Ю. Г.,
д. пед. н., проф. Задорожна-Княгницька Л. В.,
к. філол. н., ст. викл. Лоскутова Н. М.,
к. н. соц. ком., доц. Трифонова Г. В., ас. Поклад Т. М.

Матеріали збірника висвітлюють результати науково-дослідної роботи студентів МДУ, які присвячені питанням філології, літературознавства, лінгвокраїнознавства тощо.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Радою молодих вчених Маріупольського державного університету.

Протокол № 5 від 17 грудня 2019 р.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний
університет, 2020

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО, ТИПОЛОГІЧНОГО І ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО МОВОЗНАВСТВА

УДК 811.111'373.43(043)

Брагіна Вікторія Русланівна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Вивчення фразеологічних одиниць є необхідною складовою частиною дослідження лінгвоментальності певного народу або етносу. Стійкі звороти відбивають досвід, накопичений протягом століть. Дослідження концептів, ключових для відповідної культури, передбачає розгляд фразеологічних одиниць як вміщення концептуальної інформації. О.О. Селіванова зазначає, що семіотична природа фразеологізмів має двобічну спрямованість: з одного боку, вони займають певне місце в мовній системі демонструючи наявність власної парадигматики та синтагматики; з іншого – «занурені в комунікативний простір інтенційно вилучаються зі свідомості мовців у мовленнєвому процесі й налаштовані на етнокультурну інтерпретацію» [3, с. 78].

Об'єктом вивчення фразеології як мовознавчої дисципліни є сукупність усіх фразеологічних одиниць (фразеологізмів) мови. Предметом фразеології є вивчення типологічних ознак фразеологізмів, дослідження природи і їх сутності, закономірностей функціонування [2, с 56].

Фразеологія як наука виникла лише на початку 20 століття. На сьогоднішній день нез'ясованими залишаються питання про статус фразеології, хто є основоположником даної дисципліни. Велика кількість проблем з теорії даної науки залишається нерозглянутою. До нерозв'язаних питань цієї науки належать невизначеність терміну фразеологічної одиниці та предмету фразеології. Науковий пошук у цих напрямках продовжується. Досить плідними є дослідження вітчизняних (зокрема російських та українських) мовознавців. Розробкою питань теорії фразеології займалися В.В.Виноградов, Є.Д.Поливанов, Л.А.Булаховський, В.Л.Архангельський, В.М.Мокієнко, В.П.Жуков, О.М.Мелерович, В.Г.Гак, Л.Г.Скрипник, М.Ф.Алефіренко, Л.Г.Авксентьєв, М.Т.Демський. Значним внеском у вивчення фразеології, особливо фразеології романських мов, є положення Шарля Баллі, викладені в його відомих працях [4, с. 65].

У лінгвістиці відомі понад двадцять визначень фразеологізму, але жодне з них не знайшло загального визнання. Деякі мовознавці справедливо вважають, що визначення фразеологічної одиниці таке ж складне, як і визначення слова. Складність полягає у тому, що різні мовознавці виділяють різні основні і другорядні ознаки фразеологізму, пов'язуючи з ними визначення.

Не існує єдиного тлумачення термінів “фразеологія” та “фразеологізм”. Вчені сьогодення намагаються знайти відповідь на це запитання, та деякі вчені їх ототожнюють. Більшість мовознавців дотримується широкого визначення терміну “фразеологія” (гр. *phrasis* - “вираз, зворот”, *logos* - “слово, вчення”): це:

- 1) сукупність фразеологізмів певної мови;
- 2) розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови.

У нашому дослідженні ми будемо використовувати наступну дефініцію цього терміну:

Фразеологія (від грецького *phrasis* - вираження, *logos* - вчення) — розділ мовознавства, в якому вивчаються лексично неподільні поєднання слів. Фразеологією називають також сукупність властивих мові усталених зворотів і висловів.

Одиниця фразеологічної системи називається фразеологізмом (лексико-граматична єдність двох і більше граматично оформлених компонентів). Це готові сполучення слів, які не створюються в мовленні подібно до вільних словосполучень (новий костюм, великий будинок, читати газети, йти до школи), а відтворюються: якщо мовцеві необхідно вжити фразеологізм, то він його вилучає, як і слово, в готовому вигляді зі свого фразеологічного запасу, а не будує його заново.

Становлення фразеології пов’язують з ідеями французького мовознавця Ш.Балі, який зокрема запропонував термін „фразеологізм”. В окрему лінгвістичну дисципліну фразеологія відділилась в першій половині XX століття завдяки дослідженням Є.Д.Поливанова, С.І.Абакумова, Л.А.Булаховського. В.В.Виноградову належить визначення основних понять, обсягу завдань фразеології. Він запровадив термін „фразеологічна одиниця”, запропонував класифікацію фразеологізмів [1, с. 150]. Як самостійна лінгвістична дисципліна фразеологія виникла порівняно недавно.

«Предмет і завдання, обсяг і методи вивчення її ще недостатньо чітко визначені, не отримали повного висвітлення» [1, с 142]. Менше за інших розроблені питання про основні особливості фразеологізмів у порівнянні з вільними словосполученнями, про класифікацію фразеологічних одиниць та співвідношення їх з частинами мови і т. д. У мовознавців не склалося єдиної думки про те, що таке фразеологізм, немає, отже, і єдності поглядів на склад цих одиниць у мові.

Одні дослідники (Л.П. Сміт, В.П. Жуков, В.Н. Телія, Н.М. Шанський та ін) включають до складу фразеології всі стійкі сполучення, інші (Н.Н. Амосова, А.М. Бабкін, А.И. Смирницький та ін) - тільки певні групи. Так, деякі лінгвісти (в тому числі і академік В.В. Виноградов) не включають в розряд фразеологізмів прислів’я, приказки та крилаті слова, вважаючи, що вони за своєю семантикою та синтаксичною структурою відрізняються від

фразеологічних одиниць. В.В. Виноградов стверджував: «Прислів'я і приказки мають структуру пропозиції і не є семантичними еквівалентами слів» [1, с. 110].

У завдання фразеології як лінгвістичної дисципліни входить всебічне вивчення фразеологічного фонду тієї чи іншої мови.

Отже, можна зробити висновок, що раніше в лінгвістиці не існувало єдиної думки щодо фразеології як окремої лінгвістичної дисципліни. Проте після детальніших досліджень мовознавців, лінгвісти все-таки виокремили фразеологію як окрему науку.

Література

1. Виноградов В. В. Вибрані праці. Лексикологія та лексикографія / В. В. Виноградов. – Москва: Наука, 1977. – 312 с.

2. Кочерган М.П. Загальна мовознавство : підручник / М.П. Кочерган. – К.: Академія, 2003. – 464 с.

3. Поліванов Е. Д. Фразеологія сучасної російської мови / Е. Д. Поліванов. – Москва: Наука, 1928. – 314 с.

4. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психологнітивний та етнокультурний аспекти). – Київ-Черкаси, 2004;

УДК 811.111' 373(043)

Варава Людмила Анатоліївна

PHRASEOLOGICAL UNITS-COLOURONIMS IN ENGLISH

Colouronims take an important place in the English literature and take a significant gap in the lexical structure of the language.

At the beginning of my article I think I should make: colouronim (the word comes from the Latin colour which translated - "colour" and the Greek όνομα, which we translate as "name") – tokens with denotative meaning "color" [1 ; 4]. Doing different creative assignment (from simple name-colours referents to the detection of deep emotional and expressive nuances of the author's intention), they are often very difficult for translator.

Colour can be expressed explicitly (by direct naming of colour) and implicitly (by naming the object or the colour feature of which is fixed in the mode of life or at the level of culture tradition [9].

If we look, for example, phraseological units colouronim can perform the following functions: nominative, semantic, attribute [5].

Here are a few examples of the use colouronims:

1) The black colour. A characteristic feature is that for all peoples it symbolizes the bad, including the British, grief, melancholy, humiliation, destruction: *as black as a raven, as black as a sloe, as black as coal, as black as ebony, as black as ink, as black as jet, as black as soot, as black as*

ace of spades. The perfection is in the black. Black - the "peak" of darkness aggressive insistence protest against their fate, the absolute refusal. Typically, black is fear.

2) The exact opposite of black is white. On the West this is the colour of holiness, purity, honesty, peace, triumph of the spirit over the flesh: *as white as a ghost, as white as a sheet, as white as ashes, as white as death, as white as marble, as white as a lily, as white as chalk, as white as driven snow*.

3) Red, along with blue and green, from the point of view of physics, the primary colour of light. The yellow colour may be added to these three. The colour of fire, or red, acts excitingly on human. However, in most cases, people are well disposed to red: *as red as a cherry, as red as a rose, to act as a red rag acts upon a bull, not to care a red cent or not to give a red cent*. Idiom *the red carpet* (especially good attitude) is connected to the red carpet, which was spread out in front of the royal person or important guests during official visits. The idiom *in the red* (be in debt) is associated with banking affairs. When a person takes from the bank the amount of money that exceeds the sum of his current account numbers are printed in red. In colloquial English there is the idiom *paint me pink if* (to beat me evil hour), which means curse.

Remember colouronim *purple*, which is part of several settled expression-metaphors. One of them - *a purple patch* (best place in the literary work) [2; 8]. Here the mention of the component to describe colour can be identified with the sacred interpretation, meaning the spiritual, the highest degree of knowledge. Such phrases as *to wear the purple* (belong to the royal family) and *to marry into the purple* (to marry a member of the royal family) colour name entered in a figurative sense (purple - royal purple, power of the monarch).

Nothing can sooth and cool as blue tones gamma. Your sleep can be better when you looking at blue. Idiom *blue stocking* means (scientific woman, pedant) [6]. We have to denote the following phraseological synonyms as : *bit of blue sky, blue bore* (a ray of hope, the prospect for improvement). The idiom *once in a blue moon* is linked with very rare natural phenomenon (at times).

So, idioms- colouronims can be interchanged in a context thus, they may be as synonyms.

They have a definite value, their own position in phraseology.

There are most phraseological units where the colouronim used in the literal sense, but there are and those where the psychological interpretation of colour is a key in creating value phraseologism.

Література

1. Авксентьев Л. Г. Семантична структура фразеологічних одиниць сучасної української мови та особливості її формування / Л. Г. Авксентьев // Мовознавство. – 1987. – № 4. – С. 21–25.

2. Даниель С. М. Искусство видеть: о творческих способностях восприятия, о языке линий и красок / С. М. Даниель. – Л. : Прогресс, 1990. – 233 с.
3. Демський М. Т. Системні зв'язки у сфері фраземіки / М. Т. Демський // Мовознавство. – 1991. – № 2. – С. 14–19.
4. Єрченко П. Г. Класифікація фразеологічних одиниць / П. Г. Єрченко // Інозем. філол. – 1994. – Вип. 4. – С. 8-12с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підруч. для студентів філол. спец. / М. П. Кочерган. – К. : Вищ. шк., 1999. – 354 с.
6. The New Book of Popular Science. – Connecticut : Danbury, 1996. – Vol. 3. – 545 p.
7. The World Book Encyclopedia. – Chicago ; London ; Sydney ; Toronto, 1994. – Vol. 4. – 1993 p.
8. Web-ресурс научно-практических конференций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.confcontact.com/2009ip/palivoda.php>

УДК 811.111'373.43(043)

Григор Юлія Олександрівна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МОВНИХ ОДИНЦЬ З ВІДТІНКОМ ДІЯЧА

Неологізми розглядались в різних аспектах: семантико-дериваційном, комплексном, коли неологізм виступає як складне, багатозначне мовне та культурне явище; міжрівневим, коли елемент будь-якої структури проявляється через структуру, частиною якої він є та через зв'язки з іншими структурами. Також через лінгво-культурологічний, стилістичний, системний та комунікативний, функціонально-семантичний, психолінгвістичний та когнітивно-номінативний аспекти.

Дуже важливим постає питання вивчення назв осіб та професій. XX та початок XXI сторіччя називають часом okazіоналізмів та аббревіації, коли має місце «словотворчий вибух», що підтверджується інтересом багатьох лінгвістів до аббревіатурних неологізмів.

Інтерес виникає не тільки до нових слів, але й до нових афіксів в англійській мові. У багатьох мовах новоутворення мають ярко виражений антропоцентричний характер і серед цих новоутворень імена діячів займають одно із найважливіших місць як за кількістю одиниць, так і за кількістю застосовуваних способів та моделей утворення.

Неологізми виконують дві основні функції:

- 1) позначення нових слів і понять, нове позначення старих понять, предметів;
- 2) нове використання вже існуючих мовних одиниць.

Неологізм завжди треба відрізняти від okazіонального слова, яким вважається слово чи оборот, який був використаний тим, хто говорить або пише «один раз для даного конкретного випадка»[2].

Д. Кристал дає наступне визначення :

"Nonce Word - a word which speaker consciously invents or accidentally uses on a single occasion, in order to solve an immediate problem of communication, also called a nonce form(ation)[9]".

Розрізняють різні класифікації неологізмів на основі існуючих принципів:

- 1) за походженням;
- 2) за новизною форми та змісту;
- 3) за способом виникнення;
- 4) по характеру номінації.

В сучасній англійській мові збільшується кількість нових слів, утворених за допомогою тенденції словоутворювальної номіналізації. В основі цього процесу лежить схожість між словами та словосполученнями. Не дивлячись на подібні особливості, складні слова та словосполучення не є тотожними за семантикою, структурою, функціям та по місту у мові.

Словарний запас англійської мови на сучасному етапі доповнюється за рахунок засобів самої мови, слова утворюються словоскладенням, скороченням, деривацією, семантичним словоутворенням.

Афіксація є одним з найбільш продуктивним способів словотворення. У цьому дослідженні неологізми, що включають у структуру полуафікси, відносяться до афіксально-похідних. Словоскладення є одним з провідних способів словотворення в англійській мові. Найбільша кількість складних неологізмів має двокомпонентну структуру і утворено по моделям: N+N=N (*designstar-звезда в мистецтві дизайну*), A+N=N (*Academic Administrator - адміністратор школи*).

Словосполучення становлять 85% досліджуваної лексики, в структуру яких входять від 2 до 10 елементів і аббревіатура. Положення словосполучень у мові різні. Деякі словосполучення стають стійкими в мові, більш часто вживаними і займають проміжне положення між словосполученнями і складними словами, інші ж розпадаються і зникають з мови. Переважання словосполучень над складними словами і дериватами при позначенні нових назв діяча пов'язане з їх більш рухомою структурою, тому процес розширення спеціалізації в сфері посад найбільш повно відображається саме словосполученнями.

Таким чином, були розглянуті основні поняття, пов'язані з неологізмами, їх класифікація за різними принципами та визначені їх семантичні моделі, що є важливим для подальшого вивчення неологізмів зі значенням діяча та аналізу їх утворення.

Література

1. Амосова М. А. Новые словообразовательные элементы в английском языке//Теория языка и практика преподавания. - Архангельск, 2001. - с. 10-16.
2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов, - М., 1966.
3. Гак В.Г. Высказывание и ситуация // Проблемы структурной лингвистики. - М., 1973. - С. 368.
4. Григорьев В. П. О границах между словосложением и аффиксацией. Вопросы языкознания, 1966, № 4. - С. 52.
5. Журавлёва Е. В. Аббревиатуры как источник национально-культурной информации в газетном тексте //Научные труды Московского Педагогического Государственного университета, 2005, С. 354-356.
6. Кацев А. М. Эвфемизмы - неологизмы в английском языке// Лексическая семантика и фразеология. - Л., 1987. - С. 64-74.
7. Костомаров В. Г. Языковой вкус эпохи: из наблюдений над речевой практикой масс-медиа. - М., 1999.
8. Adam J. H., Longman Dictionary of Business English. Longman York Press, 1989.
9. Crystal D. An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages. 1992.

УДК 373.7(043.2)

Кудлай В'ячеслав Олегович

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТУДІЮВАННЯ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Сьогодні лінгвісти можуть окреслити певні напрямки, які розглядають когнітивні феномени на різних мовних рівнях: лексичному; синтаксичному; вивчення текстів у когнітивному аспекті; і нарешті – фразеологічному [1, с. 100].

Проблема людського чинника в мові вже тривалий час знаходиться в центрі уваги лінгвістичної науки. Вчені-когнітологи підкреслюють той факт, що за своєю суттю англійська мова антропоцентрична, тобто відображає дійсність через людське світосприйняття, а також дає величезну кількість можливостей для характеристики самої людини. Адже, когнітивістика звертається «до тем, які завжди турбували вітчизняне мовознавство: мови і мислення, головних функцій мови, ролі людини в мові і ролі мови для людини» [2, с. 11].

Слушною є думка О. Л. Бессонової, яка зазначає, що когнітивний підхід до дослідження мовних явищ орієнтований на розуміння і уживання мови. Використання мовного матеріалу як емпіричної основи для реконструкції когнітивних процесів є актуальним і ставить перед дослідниками завдання реконструювати «образ людини» за допомогою мовних даних [3, с. 21].

Дослідження англійських ідіом «висуває на перший план необхідність аналізу їх етнокультурної специфіки і універсальних, міжмовних стосунків на основі культурологічно релевантних ознак. Не випадково більшість крос- культурних досліджень в царині фразеології зорієнтоване не на механічне виявлення паралельних конструкцій фразеологічних одиниць в різних мовах, а на розкриття внутрішніх зав'язків і взаємозумовленості досліджуваних мовних явищ» [2, с. 13].

Лінгвокогнітивний підхід до вивчення семантики фразеологічних одиниць з гендерним компонентом має на увазі розуміння фразеологізму як знака, що співвідноситься за структурою із розгорнутим текстом, і який має у своєму змісті декілька блоків інформації (макрокомпонентів), що охоплюють об'єктивний та суб'єктивний зміст (сигніфікат) - денотацію, оцінку, мотивацію, емотивність і стилістичну маркованість.

Фразеологічна одиниця є вищою порівняно із засобами первинної номінації завдяки наявності у складі фразеологізму образного компонента, що фіксує культурний, соціальний, духовний досвід носіїв мови [4, с. 69]. Таке світосприйняття втілюється у мовних засобах, які, у свою чергу, можуть декодуватися завдяки спеціальним когнітивним процедурам.

Застосування когнітивного підходу до розгляду внутрішньої форми ідіом як образної гештальт-структури може, на наш погляд, розкрити глибинні механізми розуміння «стереотипних образів «мужність» і «жіночність» у гендерно маркованих фразеологізмах, що сприяє розкриттю змісту культурних смислів категорій гендерної парадигми».

Погодимося з ідеями І. В. Зикової щодо звернення до когнітивного аналізу гендерно маркованих фразеологічних одиниць англійської мови багато в чому збагачує вивчення їхньої семантики, і в першу чергу тим, що основоположною є антропоцентрична сутність фразеологізмів, тобто «весь культурний «багаж» гендерно маркованих ідіом, який відтворено у вигляді інформаційних матриць, що містять і представляють фонові знання, розкривають сприйняття і розуміння гендеру як соціокультурного концепту картини світу, якій відображає уявлення про роль та місце чоловіків і жінок в тому чи іншому соціумі» [5, с. 41].

Таким чином, когнітивний складник досліджень гендерно маркованих ідіом дозволяє розкрити сутність концептів «чоловіче» й «жіноче», а також зрозуміти й описати набір ознак, які відображають їхні значення. Ось чому в наступному підрозділі ми розглядатимемо гендерно марковані фразеологізми у межах лінгвокультурологічної парадигми.

Література

1. Павленко Н. О. Особливості лексикографічного опису гендерно маркованих ідіом англійської мови / Н. О. Павленко // Мова Література - Мистецтво: когнітивно-семіотичний інтерфейс : міжнарод. наук. конф. КНЛУ, 25-27 вер. 2014 р. : матеріали допов. - Київ : КНЛУ, 2014. - С. 100 - 101.

2. Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. - М. : Языки славянской культуры, 2004. - 560 с.

3. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивно- гендерні аспекти : [монографія] / О. Л. Бессонова. - Донецьк : ДонНУ, 2002. - 365 с.

4. Черданцева Т. З. Идиоматика и культура / Т. З. Черданцева // Вопросы языкознания. - М. : Наука, 1996. - № 1. - С. 58 - 70.

5. Зыкова И. В. Способы конструирования гендера в английской фразеологии / И.В. Зыкова. – М., 2003. - 232 с.

УДК 811.111'255(043)

Максимов Тимофій Геннадійович

THE SPECIFICITY OF THE LINGUAL TRANSLATION UNITS

Nowadays English, like many other languages, survives a so-called "neology boom". A huge stream of new words, especially those relating to information technology, and it creates the need to record and explanation for them. Today, it should be noted that modern language is developing at a high speed and thus it has appeared a such an "explosion of neologisms". For example, according to British scientists in modern English, on average, appears about 800 neologisms for the year. This phenomenon can be explained by the rapid progress of science and technology and mass communication. With the development of the computer technology, there are such new words, as *a neuro-computer* , *software*, *router*, *adapter*, *cache memory*, *USB (universal serial bus)*, *software*, *pointlist*, *trackball*, etc.

During the translation it's sometimes difficult to find suitable words in another language because of the social, cultural and historical conditions of life of the people, the language of which the translation is made, didn't require a specific word. It relates, first of all, the translation of neologisms.

In the analysis of definitions of the term "neologism" or "innovation" by such researchers as V. Zabolotkina, G. Bysman, A. Radchenko, G. Miskevich, it's such point of view that the neologism is a newly-formed term, word or phrase that is in the process of entering in a common use, and it hasn't included in a state and national language yet. When the new word is created, at first, it's socialized. If the neologism is used long enough, it can appears in new editions of dictionaries. After that this word isn't consider as a neologism.

The process of translation is accomplished in two ways. At first, the translator discovers the meaning of a word (refers to the last publishing of dictionaries or clarifies the meaning of the word, paying attention to its structure and context), then does the immediate translation means of the Ukrainian language, applying the above methods of translation. As for the choice of transmission the

mean of neologisms, it depends on many subjective factors, such as, for example, the identity of the translator, his experience, intellect, the ability to manipulate abstract concepts, circumstances during the translation process, as well as the style of the text. Therefore, depending on the situation it's recommended various techniques and methods of translation, different approach, different strategy and different translation solutions. And the main criterions into account by the translator searching for the English neologisms in the Ukrainian, is the brevity and clarity of interpretation.

Consider some peculiarities of the translation of linguistic innovations and their types:

1) transfer of neologisms using translation transliteration and transcription. The method of transliteration denotes that with the help of Ukrainian letters passed the letters of the English word. For example: *Internet* — Інтернет, *chat* — чат, *hacker* — хакер, *printer* — принтер, *computer* — комп'ютер, *scanner* — сканер, *driver* — драйвер, *cartridge* — картридж, *router* — роутер.

2) The translation of neologisms using replication denotes replacement parts, morphemes or words (in the case of phrases) units of their original lexical correspondences in the target language. For example, the word 'multicurrency' consists of "multi" and "currency", both can be translated as "багато" and "валюта", when compiling get «багато валютний». The using of replication method can be applied only to the neologisms of the compound words. For example: *workaholic* — трудоголік, *antihero* — антигерой, *Bircher* — Берчіст.

3) Descriptive translation is used if the translator can't transmit neologism using the previously methods. Most often this happens when a concept, occurrence, object, which denotes the neologism doesn't exist in the target language. For example: *telecourse* — навчальна програма по телебачення, *teleshopping* — заказ покупки по телефону.

As a result of this linguistic studies we can conclude that the vocabulary of any language is constantly updated, enriched, restored. Some words disappear, others appear, and native speakers actively use them. Some words disappear, others appear, and native speakers actively use them. Now, the newly-formed words should be accepted as the common language phenomenon - they are an integral part of objective language culture and their correct translations into other languages is an important task.

Література

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка / И. В. Арнольд. – М. : Просвещение, 1973. – 384 с.
2. Зацный Ю. А. Англо-русский словарь новых слов и словосочетаний (рубеж столетий) / Ю. А. Зацный. – Запорожье : Запорож. гос. ун-т, 2000. – 276 с.
3. The International dictionary of neologisms (from the Independent) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.net22.com/neologisms

4. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М. : Междунар. отношения, 1974. – 315 с.

5. Андрусак І. В. Англійські неологізми кінця XX століття як складова мовної картини світу : автореф. дис. ... канд. філол. наук / І. В. Андрусак. – К., 2003. – 24 с.

6. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. – М. : Изд-во ИОСО РАО, 2001. – 224 с.

УДК 811.111'373(043)

Мирошниченко Олена Володимирівна

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ОНОМАСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКИЙ МОВІ

В даний час вивчення іноземних мов широко поширене в нашій країні. Добре знання мови неможливо без знання його фразеології.

Ось чому англійська фразеологія, дуже багата й різноманітна за своєю формою та семантикою, представляє великий інтерес, так само як і великі труднощі для вивчення англійської мови. Фразеологія - надзвичайно складне явище, вивчення якого вимагає своїх методів дослідження, а також використання даних інших наук - лексикології, стилістики, історії мови і т. д.

Фразеологія - один із розділів лексикології, що вивчає усталені мовні звороти [5, С. 11]. Об'єктом дослідження фразеології як розділу мовознавства є стійкі вислови, їх структура, семантика, походження та взаємозв'язок з іншими мовними одиницями. Фразеологією називають також сукупність усталених зворотів певної мови. Фразеологія національної мови збагачується та вдосконалюється, вбираючи в себе безцінні скарби із приказок та прислів'їв, афоризмів і анекдотів, дотепів і каламбурів, сентенцій і парадоксів, професіоналізмів, мовних штампів та кліше – з усього, що впродовж багатьох століть плекає і зберігає у своїй пам'яті носій мови – народ [1, с. 11 – 13].

У залежності від того, наскільки стираються номінативні значення компонентів фразеологізму, наскільки сильно в них переносне значення, В. В. Виноградов ділить їх на три типи:

1. Фразеологічні зрощення (ідіоми) - це абсолютно неподільні, нерозкладних стійкі поєднання, загальне значення яких не залежить від значення складових їх слів: ***Kick the bucket*** (розм.) - *загнутися, померти*.
2. Фразеологічні єдності - це стійкі поєднання слів, в яких за наявності загального переносного значення чітко зберігаються ознаки семантичної роздільності компонентів: ***To spill the beans*** - *видати секрет*.

3. Фразеологічні сполучення - це усталені звороти, до складу яких входять слова із вільним, із фразеологічно пов'язаним значенням: ***A bosom friend*** - *щирий друг* [2].

Англійська мова має тисячолітню історію. За цей час у ній накопилася велика кількість фразеологічних висловів, які люди визнали вдалими, гарними і влучними. З допомогою фразеологічних одиниць, які не перекладаються дослівно, а сприймаються переосмислено, посилюється естетичний аспект мови. Фразеологічний склад сучасної англійської мови надзвичайно великий і різноманітний, тому дуже цікаво розглянути переклад і походження якщо не всіх, то принаймні найчастіше вживаних фразеологізмів англійської мови.

Найчисленнішими і найрізноманітнішими за внутрішньою структурою своїх одиниць є розряд фразеологізмів, які включають до свого складу власні імена. Розряд фразеологічних одиниць, які є власними назвами, порівняно не чисельний. Сюди входять такі одиниці, як: *The man of Destiny – Наполеон, the Iron Lady – Маргарет Темчер, them is tress of Adriatic – Венеція*.

Сюди відносяться також власні назви, які стали номінальними, і при перекладі потребують пояснення, і передаються описовим методом. Вони не є власне фразеологізмами, але набувають певних ідіоматичних рис. [14, С.182]. Наприклад, *Mrs. Grundy – світ, люди, існуюча мораль, Jack Ketch – кат, Croesus – Крез, надзвичайно багата людина, Tommy Atkins – англійський солдат, Yankee – янки, американець* [3, С. 175].

Окрім чисто денотативного онімічного значення, власним іменам у складі фразеологізму властивий також певний семантичний фон. Наприклад, антропонім *Cocker*, що входить до складу фразеологізмів *according to Cocker*, «точно, за всіма правилами» *in otto come up to Cocker* «не підлягає під загальне правило», не просто називає конкретну особу – англійського ученого, але ще й має метонімічне значення «підручник Кокера, зібрання математичних правил і формул».

Багато імен, що вживаються у фразеології, зобов'язані своєю фоновою семантикою літературним джерелам, із яких вони запозичені. Імена можуть відображати характеристику персонажа: *Cordelia's gift* - *тихий, ніжний жіночий голос, what wil Mrs. Crundysay* - *що скажуть люди*.

Фразеологічні одиниці які включають до свого складу власні імена можна поділити на три підгрупи:

а) фразеологізми, до яких входять прізвища: *according to Cocker* – «як по Кокеру», правильно, точно за всіма правилами (Е. Кокер, 1631 – 1675, автор англійського підручника з арифметики, який був широко розповсюджений у XVII ст.); *the Admirable Crichton* – вчений, освічений чоловік (за ім'ям Джеймса Крайтона, відомого шотландського вченого XVI ст.);

б) фразеологізми, до яких входять імена: *King Charles's head* – нав'язлива ідея (вираз із роману Діккенса «Давид Копперфілд»);

в) фразеологізми, до яких входять імена та прізвища: *a Sally Lunn* – солодка булочка (за ім'ям жінки кондитера кінця XVIII ст.); *a Sherlock Holmes* – Шерлок Холмс (герой творів А. К. Доля; названий за прізвищем О. У. Холмса, улюбленого письменника Доля).

Таким чином, слід відзначити, що фразеологія— одна з найбільш популярних сфер лексикології, якій приділяють увагу багато відомих лінгвістів. Варто зазначити, що єдності серед них немає, тому термін «фразеологія» можна назвати лінгвістичним терміном широкого значення, що більше підходить для опису різноманітних структурних та семантичних типів фраз.

Проаналізувавши природу компонентів ФО, особливості та семантику фразеологічних виразів можна зробити висновок, що незважаючи на те, що компоненти фразеологізмів позбавлені основних ознак слова, фразеологічні одиниці все ж мають мовну природу компонентів. Проаналізувавши класифікації ФО, можна зробити висновок, що існують різні підходи щодо принципів класифікування фразеологізмів: структурно-семантичний, граматичний, функціонально-стилістичний. Також існує класифікація, яка пов'язана з частинами мови.

Література

1. Арсентьева Е.Ф. Сопоставительный анализ фразеологических единиц. – Казань, 1989. – 234 с.
2. Виноградов В.В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке // Лексикология и лексикография: Избр. тр. – М., 1977 – С. 140-161
3. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. Опыт систематизированного описания. – М.: Международные отношения, 1972. – 238 с.
4. Скрипник К. Д. Семиотика: пособие для студентов. – Ростов-на-Дону: РИО Ростовского филиала российской таможенной академии, 2000. – 127 с.
5. Шляхова В. В. Навчання перекладу фразеологізмів // Актуальні проблеми менталінгвістики. — Черкаси, 2001. — Ч.1. — С. 194–197.

УДК 811.011,373.49

Перепелиця Анастасія Дмитрівна

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФІМІЗМІВ У

СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ПРОЗИ)

Роботу присвячено лексико-семантичним особливостям евфемізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі англійської прози).

Актуальність дослідження полягає в тому, що в 21 столітті зростає інтерес до явища евфемії в англійській літературі. Хоча мовні заборони і викликані ними заміники табу слів

служать предметом науки вже протягом двох століть, багато аспектів проблеми евфемії розглянуто недостатньо або пояснені суперечливо.

Об'єктом роботи виступають евфемізми, а **предметом** є лексико-семантичні особливості евфемізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі англійської прози).

Виникнення в українській мові такого феномена, як евфемізм, тісно пов'язане з розвитком процесів глобалізації, впровадженням інформаційних технологій в різні сфери життя суспільства і впливом зарубіжних країн на нашу культуру.

Спочатку евфемізми не мали художнього значення. Вони виникли з табуїзмів, які забороняли вимовляти певні лексеми, пов'язані зі смертю, хворобою або називати імена богів. Евфемізми доводилося використовувати для перейменування подібних виразів. Як стилістичний троп і спосіб словесного пом'якшення негативного денотата, евфемізм сформувався в епоху античності, про що свідчать праці Аристотеля і Цицерона. Таким чином, можна припустити, що евфемізм є однією з найдавніших фігур мови.

Перша згадка терміна «евфемізм» відносять до середини XVII століття, коли англійський лексикограф Томас Блаунт в книзі «Glossographia: Or, A Dictionary Interpreting All Such Hard Words Of Whatsoever Language, Now Used In Our Refined English Tongue» [4, с. 578] позначив дане поняття як «хорошу або вигідну інтерпретацію поганого слова». У лінгвістичному аспекті евфемізми стали вивчати з кінця XIX століття. Особливу увагу цьому явищу приділяли в країнах Заходу. У нашій країні проблему евфемізації стали розглядати лише в післяреволюційний час. Сьогодні евфемістичні вирази використовуються практично у всіх суспільно значущих сферах життя людини [1, с. 102].

Евфемістична заміна входить в число прийомів і засобів, пов'язаних з виконанням або навмисним недотриманням так званих вимог до мови. Список таких вимог (переваг, до яких слід прагнути, і недоліків, яких слід уникати) сформувався ще за часів античності. Основними якостями мови визнавалися правильність, однозначність, логічність, ясність, точність, милозвучність, краса, різноманітність, наочність, стислість, доречність і правдоподібність [2, с. 195].

Велика роль у формулюванні та систематизації правил комунікації належить відомим фахівцям з теорії мовних актів П. Грайс і Дж. Лічу. Вони сформулювали постулати і принципи мовного спілкування.

Основний принцип, названий Грайсом як «принцип кооперації», полягає у вимозі робити внесок в мовне повідомлення відповідним прийнятої мети і напрямку розмови. Цього принципу підпорядковані чотири категорії постулатів:

- категорія кількості (вислів має давати повну інформацію);
- категорія якості (інформація не повинна бути помилковою);

- категорія відносини, з якою пов'язаний єдиний постулат релевантності (вислів має стосуватися суті справи);
- категорія способу (вислів має бути коротким і недвозначним) [3, с. 265].

Евфемізм маскує грубий або невірний вираз, але при цьому чітко і ввічливо передає його концепцію. Для створення евфемізму використовують кілька методів:

1. Евфемізм може бути у вигляді скорочень, наприклад, *O.* (body odor - запах тіла) та *W.C.* (toilet - туалет).
2. Вони можуть бути використані для заміни невічливого виразу, наприклад, *faux* (fake - підробка) або *faux pas* (foolish error - безглузда помилка).
3. Іноді евфемізми можуть слугувати певними абстракціями, наприклад, *before I go* (before I die - перед смертю).
4. Вони також можуть бути непрямими виразами, що замінюють прямі, які можуть здаватись образливими, наприклад, *rear-end* (one's back side or buttocks - спина або сідниці), *unmentionables* (underwear or lingerie - нижню білизну).
5. Використання довших слів або фраз також може замаскувати неприємні слова, наприклад, *flatulence* (farting - гази), *perspiration* (sweat - піт) або *mentally challenged* (stupid - дурний).
6. Використання технічних термінів може зменшити грубість певних слів, наприклад, *gluteus maximus* (backside, butt, or buttocks - спина, сідниці).
7. Навмисне неправильне вимово образливого слова може зменшити його гостроту, наприклад, *darn* (damn - чорт), і *shoot* (shit - лайно) [5].

Таким чином, з урахуванням елементів моралі і емоційних імпульсів, що передують вживання евфемізмів у мові, виявляються лексичні розряди, в яких процеси табування і евфемії протікають найбільш інтенсивно. У ці розряди входять найменування всього, що пов'язано зі смертю, статевими стосунками, розумовими вадами, людськими вадами тощо. Евфемізми продовжують служити одним із джерел оновлення та збагачення словникового складу англійської мови.

Перспективою вбачаємо дослідження лексико-семантичних особливостей евфемізмів у сучасній англійській та німецькій прозах.

Література

1. Гришаева, Л.И., Цурикова, Л.В. Введение в теорию межкультурной коммуникации. Москва : Академия, 2007. 336 с.
2. Тишина Н.В. Национально-культурные особенности эвфемии в современном английском и русском языке: Автореф. дис. Канд. филол. наук. Москва : Московский Государственный лингвистический университет, 2006. 26 с.

3. Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики. Москва, 1973. 279 с.
4. Blount T. Glossographia: Or, A Dictionary Interpreting All Such Hard Words Of Whatsoever Language, Now Used In Our Refined English Tongue. London. 1661. 740 p.
5. Literary Devices. Definition and Examples of Literary Terms. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.etymonline.com>

УДК 811.111'373.43(043)

Романова Вероніка Олександрівна

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ

Фразеологія – це галузь лексикології, що вивчає фразеологічні одиниці (вирази, фразеологізми або ідіоми). Фразеологічні одиниці відрізняються від вільних текстових груп семантично і структурно: 1) вони передають єдину концепцію, і їхнє значення є ідіоматичним, тобто це не просто загальне значення їхніх компонентів; 2) вони характеризуються структурною незмінністю (жодне слово не можна замінити іншою складовою фразеологічною одиницею, не руйнуючи її сенсу) [2, с. 81].

Ця дисципліна відносно молода, вона стала самостійною наукою. Проте навіть сьогодні достатньо дискусійними є питання стосовно статусу цієї дисципліни у лінгвістиці, суперечними є також думки щодо типології, та класифікації фразеологічних одиниць. Термінологія, яка використовується в цій галузі до того ж не сприяє уніфікації.

Однією з головних передумов виникнення образної мови є здатність людського розуму порівнювати абстрактні поняття мови з чуттєвим світом, з метою їх знання. Звичайне зображення проливає світло на психічні особливості певної соціальної групи або структури людського мислення в цілому. Національно-культурна специфіка фразеології найбільш яскраво проявляється у порівнянні з традиційними фразами іншої мови [3, с. 100].

ФО є унікальним явищем, що зумовлюється асиметрією між їхніми денотативними референтами і сигнікативною системою у процесі функціонування. У них закладено фонову інформацію про позамовну дійсність, тому мова виступає одним з основних засобів збереження етносу.

Феномен асиметрії пояснюється тим, що етимологічний референт денотата модифікувався, набувши у фразах реліктового статусу. Серед дослідників фразеологізмів немає єдиного визначення фрази «фразеологічна одиниця». Вчені пропонують близько 20 визначень. Серед багатьох особливостей ФО можна виділити найбільш загальний: семантичну цілісність або семантичну невизначеність ФО, метафоричний, образний дизайн, відтворюваність, наявність принаймні двох повнозначних слів та інше.

Серед багатьох класифікацій, найбільш часто використовувану класифікацію фразеологізмів запропонував В. В. Виноградов. Значення фразеологізмів частково впливає з цінностей їх компонентів, і тому ці компоненти наділені певною частиною семантичної автономії. Але головним засобом створення нових значень ФО є фразеологічне переосмислення – це повне або часткове фігуративне перетворення значення прототипу фразеологізму (або фразеологічного варіанту), який заснований на смисловому зрушенні [1, с. 45].

Найважливішими типами переосмислення є порівняння, метафори та метонімія. Колір у нашому житті відіграє дуже важливу роль, оскільки численні кольори, їхні імена та символічне значення для будь-яких людей є своєрідним відображенням світу. Сприйняття кольору є відображенням національної ідентичності, як життя і побуту, звичаїв кожної нації.

Знання національних особливостей сприйняття кольору допомагає полегшити спілкування на міжнародному рівні. Фразеологізми, що містять компонент кольору, відображають національно-культурні особливості соціального і духовного життя людей, його ставлення, життя, психології, а також специфіку історичного, культурного, економічного розвитку, природного географічного середовища, національного фольклору, ритуали і звичаї даного народу.

Для того, щоб правильно зрозуміти іншу культуру, потрібно навчитися правильно інтерпретувати значення мови кольору, потрібно знати національні особливості сприйняття кольору, а також вміти використовувати ці знання в реалізації міжкультурної комунікації. Кольорова картина світу включена в культурну картину світу, яка специфічна і різноманітна в різних націях і може бути визначена як відображення реальної картини через призму концепцій, що формуються на основі людського життя, уявлення, отримані через органи почуттів і пропущені через його свідомість, як колективні, так і індивідуальні.

Таким чином, колір, будучи міждисциплінарним об'єктом вивчення різних наук і областей людської діяльності, становить важливу частину в структурі всього людського досвіду і представлений в мові за допомогою цілої системи кольорових об'єктів.

Література

1. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Видавництво при Харківському державному університеті видавничого об'єднання «Вища школа», 1987. – 136 с.
2. Бабій І. Н. Вторинна номінація кольору в художній картині світу. Черкаси : Прапор, 2010. – 334 с.
3. Бабій І. Н. Семантико-граматична природа прикметників зі значенням кольору у прозовій мові. Черкаси : Прапор, 2004. – 216 с.

ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ У СКЛАДІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

Лексична система мови належить до найбільш відкритих систем, а це означає, що словниковий склад мови перебуває у стані постійного динамічного розвитку, який відображається перед нами чи то появою нових слів, чи то виходом окремих лексичних одиниць з ужитку, чи то зміною значення існуючих слів. Беззаперечним є той факт, що словниковий склад мови пов'язаний із позамовною дійсністю і дуже чутливо реагує на ті зміни, які відбуваються у житті носія мови.

Дослідники словникового складу будь-якої мови, маючи справу з лексичним інвентарем живої мови, прагнуть зафіксувати головне те, що вже втратило або втрачає свої функціональні позиції, а також те, що збагачує виражальні можливості лексичної системи. Відомості про те, як функціонують слова, як вони змінюють свої семантичні параметри, задовольняючи в процесі комунікації потребу найбільш точного відтворення думок і почуттів членів суспільства, можна одержати тільки у результаті зіставлення і порівняння семантичного обсягу конкретних лексичних одиниць тієї чи іншої мови на різних етапах чи хоча б протягом певного періоду їх функціонування.

У процесі історичного розвитку для кожної мови характерні як періоди відносної стабільності, так і відчутних структурно-семантичних зрушень. Останнє стосується й української мови другої половини 80 – 90-х років ХХ ст., коли лексико-семантична система зазнала активного впливу суспільно-політичних, науково-технічних та культурних змін у житті українського народу. Зміна суспільного ладу, масової свідомості, переоцінка багато чого з попередньої історії у зв'язку з розпадом СРСР, формування мовних держав і проголошенням незалежності України зумовили кількісні та якісні зміни у словниковому складі сучасної української мови.

Розвиток мови багато в чому зумовлений тим впливом, який на неї здійснюють політику, ідеологія, економіка й соціальні зміни. Відомо, що, коли відбуваються трансформації в суспільних структурах, правосвідомості, культурі, інтелектуальному та духовному житті суспільства, в епіцентрі подій опиняється мова, яка відображає ці зміни.

Дослідники віддають перевагу аналізу суспільно-політичної лексики періодів, пов'язаних із поворотними моментами в житті суспільства, коли змінюється його соціальний склад, виникає ціла низка нових явищ, а отже, створюються нові лексичні одиниці на позначення нових понять. Характер, ступінь інтенсивності змін лексики в різні має суттєві розбіжності, що пов'язано з численними трансформаціями, зумовленими суспільно-

політичними перебудовами. Стан лексичного простору кожного періоду – “момент в ланцюгу його безперервних змін”.

Загальновідомо, що аналіз лексики передбачає в першу чергу дослідження семантичних процесів та джерел формування лексики. Для української та англійської мов, які відображають нову суспільно-політичну ситуацію відповідно на Україні та у Великобританії на рубежі XX – XXI ст., характерні такі семантичні процеси:

1) деактуалізація значень слів: в умовах однопартійності слово партія (англ. party) мало значення “Комуністична партія”, а зараз необхідно уточнювати про яку саме партію йде мова;

2) деідеологізація суспільно-політичної лексики: даний процес полягає у знятті пейоративного забарвлення з деяких слів чи поява іронічного відтінку. Це стосується слів бізнесмен (англ. bussinessman), підприємець (англ. owner, Headof a firm, employer), міліціонер (англ. policeman);

3) політизація деяких лексико-семантичних груп: застій (англ. stagnation), перестройка (англ. reformation), діалог (англ. dialogue), раунд (англ. round). Із спортивної сфери перенесено у сферу політики слово раунд у значенні “етап”. Із військової сфери у сферу політики перейшло слово заручник (англ. hostage). Слово діалог у політичному контексті має наступні значення: 1) переговори, 2) антонім слова “конфронтація”, 3) дискусія, 4) спілкування;

4) використовуються у неполітичних контекстах, наприклад, диктатура (англ. dictatorship) – “насилля, подавлення чужої волі”; консенсус (англ. agreement) – “згода”.

Суспільно-політична лексика української та англійської мов кінця XX ст. являла собою, головним чином, слова, що позначали поняття та явища радянського періоду, соціалістичного суспільства. Наприкінці XX ст. значна частина слів відійшла в минуле, перейшовши в розряд історизмів. Частина слів піддалася семантичному переосмисленню. Значні соціальні зміни знаходять своє відображення у мові, перш за все у суспільно-політичному словнику. Утворені лакуни заповнюються як власними ресурсами української та англійської мов, так і новими запозиченнями з різних мов.

Як підсумок, бачимо, що динамічні процеси, які мають місце у складі суспільно-політичної лексики української та англійської мов пов’язані як із оновленням лексичного складу, так і з шляхом змін у значенні слів чи принаймні зміщенням їх семантичного навантаження.

Література

1. Мороз О.О. Сучасна чеська суспільно-політична лексика: семантика, структура, динаміка: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.03 / О. О. Мороз; НАН України; Інститут української мови. – К., 2005. – 20 с.

2. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология. - М. : Б. и., 1977. - 264 с.

3. Korunets I. V. ContrastivetyptologyoftheEnglishandUkrainianlanguages. - К. : Lubid, 1995. - 239 S.

УДК 811.11'373.611(045)

Цибулько Ольга Сергіївна

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР В СУЧАСНОМУ КОМП'ЮТЕРНОМУ ДИСКУРСІ

Розвиток суспільства на сучасному етапі породжує потребу в масовій номінації, яку мова повинна задовольнити за допомогою наявних у її розпорядженні засобів словотвору. Утворення нових слів завжди є актом номінації, оскільки будь-яка лексична одиниця створюється для називання певної реальії. З іншого боку, очевидний зв'язок створення слова з номінативною діяльністю людини.

Словотвір спрямований на вирішення лише ономасіологічних завдань - створення номінативних одиниць зі статусом слова. Для теорії загального процесу номінації першорядне значення має положення про те, що похідні (аббревіатури), виступаючи як нові назви, одночасно відсилають нас до відомого з попереднього - до знайомих знаків мови (вихідний нескорочені варіант слова). Існування похідних слів створює умови для більш простого доступу до структур свідомості, що забезпечує виконання однієї з найважливіших функцій мови - комунікативної [3, с. 99].

Аналогічний погляд на функціонування словотвору висловлює Е.А. Земська, яка вважає, що саме словотвірний механізм в першу чергу забезпечує мову нескінченним розмаїттям слів, що відповідають усім потребам спілкування людини [1, с. 5].

Слід підкреслити, що аббревіація є особливим самостійним способом словотворення, в результаті якого аббревіатури функціонують і беруть участь в процесі номінації понять поряд з уже наявними лексичними одиницями. При цьому аббревіатури часто слугують засобом вираження експресії.

Приступаючи до розгляду питання експресивних можливостей аббревіації, слід, перш за все, за можливістю точно і суворо визначити зміст поняття «експресивність». При спробі це здійснити, виявляється різноманіття існуючих визначень експресивності.

Серед численних функцій мови (комунікативної, когнітивної, пізнавальної, номінативної, регулятивної, естетичної, логічної, експресивної) експресивна функція оцінюється багатьма лінгвістами як важлива, істотна [5].

Науковці стверджують, що «експресивність як загальномовна категорія зачіпає всі сфери мови і арсенал її виражальних засобів безкрайній». Такі засоби представлені на різних рівнях мови: морфемному, лексичному, словотвірному, фразеологічному, граматичному,

синтаксичному. Лексичні, граматичні, синтаксичні та словотворчі засоби становлять найбільший інтерес для даного дослідження.

Ми приєднуємося до твердження Н.Н Амосової про те, що хоча предметна віднесеність вихідного слова і його скороченого варіанту співпадає, проте, лексичне значення аббревіатури, її структура, стильові характеристики і експресивна забарвлення значно відрізняються. Тому аббревіацію слід визнати дійсно словотворчим процесом, хоча і відрізняється деякими особливостями, кілька відділяють її від інших засобів словотворення. Так, характерною рисою аббревіації є те, що вона діє переважно в розмовній мові. Однак багато аббревіатур з плином часу включаються до словникового складу [1, с. 218].

Можна визнати і наступне зауваження як аргумент, що підтверджує особливе положення аббревіації серед інших способів словотворення. Скорочення відрізняється від інших способів словотвору тим, що скорочене слово не є єдиним словесним позначенням даного поняття, а живе в мові поряд з повним словом, від якого воно пішло [5, с. 89].

Отже, ми дійшли висновку, що поряд з когнітивної та номінативної функціями, аббревіації притаманні експресивні можливості. Експресивний ефект виявляє вже сам графічний образ скорочення, будь то скорочення графічного або лексичного типу. Найбільш ефективно застосування дана якість аббревіатури знаходить в комп'ютерному дискурсі. Це пояснюється тим, що користувачі мережі Інтернет воліють обмінюватися короткими повідомленнями, що містять, тим не менш, максимум інформації.

Література:

1. Амосова Н.Н. Этимологические основы словарного состава современного английского языка / Н.Н. Амосова - М.: «Изд. литературы на иностр. языках», 1956. - 218 с.
2. Алексеев Д.И. Сложные слова в русском языке / Д.И. Алексеев. - Саратов: СГУ, 1979. - 328 с.
3. Арбекова Т.Н. Лексикология английского языка / Т.И. Арбекова. - М.: Наука, 2002. - 109 с.
4. Борисов В.В. Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках / В.В Борисов. - М.: Воениздат, 1972. - 320 с.
5. Будагов Р. А. Введение в науку о языке / Р. А. Будагов. - М.: Добросвет, 2000. - 544 с.

СЕКЦІЯ
ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО АНГЛОМОВНИХ КРАЇН

УДК 811.111:791(410)=111.

Авраїмова Альона Ігорівна

Єгжова Карина Олексіївна

HISTORY OF CINEMATOGRAPHY

The movies are truly a form of art of modern times. It is the greatest aesthetic and educational force in the world today.

Cinema is much younger than theatre. It was born at the end of the 19th century. The first people who showed the first movies to a paying public were the Lumiere Brothers of France. It happened on the 20th February 1896 at the Grand Cafe, Boulevard des Capucines, Paris. This was the first cinema show and it was quickly followed by many others in all the parts of the world. In 1996 we celebrated the hundredth anniversary of cinematography [1].

The first films showed moving people and transport or newsreels of processions and wars, and short comedies. In 1901 France was the first country to produce a drama film, The Story of a Crime, which was followed by The Great Train Robbery in the United States in 1903 [3].

At first, films were shown everywhere: in music halls, clubs and shops. By 1908, special film theatres were being built to give regular programmes. At this time cinema rapidly developed in both the New and the Old World. Charlie Chaplin made his first film, making a living, in 1914 in the USA. At that time the world was crazy about “Charlie”, that was created by Charlie Spencer Chaplin. His Charlie, small and clumsy yet kind-hearted, generous and brave, has attracted the hearts of simple people in different countries. Sometimes they would stand in long queues to see a film with their favourite actor. The first films in the West were mainly melodramas or comedies [2].

Then, in 1927, Warner Brothers in Hollywood made the first film in which actors sang and spoke. The film was called Jazz Singer. It opened a new era in films - the era of the “talkies”. The film mostly told its story with titles, but it had three songs and a short dialogue. There were long lines of people in front of the Warner Theatre in New York. The silent film was dead within a year. The first one hundred percent sound film, “Lights of New York”, appeared in 1928.

The first colour films were made in the 1930s, but the black-and-white films are made even today [2].

The movies are a powerful force in contemporary life. Cinema is also used for educational purposes. Video classes are useful when studying geography, foreign languages and many other subjects. They are also the means of getting acquainted with the world. With the help of documentary and science films one can get much information about the world around. The news on TV helps to know what happens in the world each day. It also helps to attract the attention of people to different important problems, such as hunger, earthquakes, water pollution and so on [1].

The cinema is also the means of entertainment. After a working day one can relax watching some good movie. Nowadays people can't just imagine their life without the art of cinema.

Література

1. Портал iloveenglish. URL: www.iloveenglish.ru
2. British Films. URL: www.britishfilm.org.uk
3. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Cinematography>

УДК 811.111:373.51(410)

Болдирева Наталя Сергіївна

SECONDARY EDUCATION IN ENGLAND

The secondary education system in the UK is significantly different from the Ukrainian model.

In England, there are public and private schools, which are also called "independent." Foreign children can study in public schools only on the condition that their parents permanently live in England and work for a long time. Based on this requirement, almost all foreign students receive secondary education in the UK in private boarding schools.

The traditional pre-university secondary education in England has been received for 13 years. Pre-primary education in the UK begins at Pre-preparatory schools at the age of 4-5. Kids are taught English, mathematics and prepared for a full school life. At the age of 7 years, children move to a primary school (Preparatory school). Primary education in England receive up to 13 years. Children learn a lot of subjects, of which 12 disciplines are compulsory. Upon completion of training at the age of 13, schoolchildren pass their first exams.

In the Secondary school in the UK, children continue to study the same subjects as in the primary, but several new disciplines are added to them. In the 10th grade, children choose 5-10 subjects in which they purposefully prepare for exams for two years. At 16, students take exams for the General Certificate of Secondary Education. This completes compulsory secondary education in England [1].

Students who choose to enter the university remain at the school and study for the next two years under the A-levels or International Baccalaureate university preparation programs. According to the results of final exams, admission to universities in the UK takes place, no entrance exams are required. The A-Levels program is a classic British program of the last two years of secondary education (preparation for university) with a narrow specialization. At the beginning of the course, the student selects from 3 to 5 subjects, focusing on the planned specialty at the university. Admission to the university is based on the results of final exams.

The International Vassalaureate program was borrowed from the UK secondary education system from continental Europe. Compared to the traditional A-levels program, IB provides more comprehensive training: students choose 6 subjects that they study over the next two years. Also,

unlike the A-levels program, students need to not only pass exams successfully, but also take additional courses on the development of critical thinking and the ability to write essays[2].

Today, there is an active discussion in British society about which of the two educational methods in England is more effective.

These education systems help to focus on the most important, and do not scatter it between the fifteen disciplines, as in the secondary education system in Ukraine. The English system helps to become a more qualified specialist.

Література

1. «Система освіти Великобританії» URL: https://www.internationalstudent.com/study_uk/education_system/
2. «Система освіти в Англії» URL: https://www.myenglishpages.com/site_php_files/reading-english-educational-system.php

УДК 811. 111:392.(410)

Булдиско Ганна Дмитрівна
Гулькова Юлія Олегівна

SCOTLAND: PLACES TO SEE

Scotland is a country that is part of the United Kingdom. It covers the northern third of the island of Great Britain, with a border with England to the southeast, and is surrounded by the Atlantic Ocean to the north and west, the North Sea to the northeast and the Irish Sea to the south. Scotland is known for its lush, mountainous landscapes and modern cities. The population of Scotland is approximately 5.30 million people, which is 8% of the total population of the United Kingdom [2].

The history of the Scottish kingdom traditionally dates back to 843, when the Scottish king Kenneth MackAlpin conquered the Picts kingdom and united it with his own. At first it was called by the Celtic name Alban; and in the 10th century, the name Scotia or Scotland, which around the 11th century finally became fixed in this state. The history of Scotland is complex, but fascinating. The state was confronted with numerous difficulties, like Roman soldiers, Vikings and economic problems to become one of the most successful and fast-growing countries.

Scotland has 51 city with a population over 15,000, but Glasgow, Edinburgh and Aberdeen are the largest and the most famous.

Glasgow. Glasgow is Scotland's biggest cities with the population nearly 600,000 and the third most populous city in Scotland. It is located on the banks of the River Clyde, in West Central Scotland. The city is famous around the UK as a great shopping destination with an incredible amount of stores. Some of Britain's greatest young designers are from Glasgow. There's plenty to keep you occupied, from picturesque parks like Glasgow Green to the museums like Kelvingrove Galleries. One of the reasons Glasgow has earned a reputation as such a fun place is its eclectic music scene.

Moreover Glasgow is the city not only for fun, but it is a notable education centre, where situated about fifteen universities [6].

Edinburgh. Edinburgh is not only one of the largest cities, but it is Scotland's capital city and political centre. The city is located in central eastern Scotland, near the Firth of Forth, close to the North Sea. It is not only one of the most beautiful cities in Europe and the most popular tourist destinations in the UK. Edinburgh is a city of literature – it was the first city to be called the UNESCO city of Literature. Visit the National Library of Scotland, the Museum of Writers, the Library of Poetry and many other libraries. Some more places must-see are: Edinburgh Castle, the National Museum of Scotland, the Edinburgh zoo etc [1].

Aberdeen. Aberdeen is regularly named the UK's sunniest city and the north-east is the driest region in Scotland. Aberdeen has a great mix of city activities and lively outdoor opportunities due to its location. In Aberdeenshire, there is a golf course and its coastline provides beautiful beaches for a relaxing getaway and a chance to surf and sail [3].

Scotland is also known for:

Castles. The clash and conflict of Scotland's colourful history has left a legacy of military strongholds scattered across the country, from the border castles raised against English incursions to the island fortresses that controlled the seaways for the Lords of the Isles. For example: [Edinburgh Castle](#) The biggest, the most popular and the Scottish capital's reason for being [4].

Wild Beaches. Nothing clears a whisky hangover like a walk along a wind-whipped shoreline, and Scotland is blessed with a profusion of wild beaches. The west coast in particular has many fine stretches of blinding-white sands and turquoise waters that could pass for the Caribbean if not for the weather. For example: [Kiloran Bay](#) A perfect curve of deep golden sand – the ideal vantage point for stunning sunsets.

Pubs. No visit to Scotland is complete without a night in a traditional Scottish hostelry, supping real ales, sipping whisky and tapping your toes to traditional music. The choice of pubs is huge, but in our opinion the old ones are the best. For example: [Drover's Inn](#) A classic Highland hostelry in Inverarnan with kilted staff, candlelight and a stuffed bear.

Live Music & Festivals. Scotland's festival calendar is a crowded one, with music festivals springing up in the most unlikely corners. The ones that have stood the test of time are full of character, with superb settings and a smaller, more convivial scale than monster gigs like Glastonbury and Reading. For example: [Groove Loch Ness](#) Perhaps the most scenic festival site in the country, held in June with Loch Ness as a backdrop [4].

Scotland is a land boasting a rich heritage full of unique customs and traditions. From the thrill of the Highland Games and the patriotic national dress, to romantic, musical and mysterious traditions, there are so many fantastic reasons to explore this beautiful country.

Highland Games. One of Scotland's greatest sporting traditions is the Highland Games. Between May and September, watch this typical Scottish custom across the country at over 80 different events and see competitors put their muscles to the test wearing their national dress, the Scottish kilt. From heavy contests such as the hammer throw and the caber toss, to field events including a hill race and a cycling competition, the games are a spectacle like no other. Amongst the games there are masses of bands, with pipers and drummers marching in unison, solo piping competitions and Highland dancers giving dazzling displays including the famous Highland fling.

Haggis hurling. In recent years a new tradition involving Scotland's famous haggis has developed, where instead of it being eaten, it is thrown as far as possible whilst the competitor is stood atop a whisky barrel. It has since become a professional sport and there are strict rules to which competitors must stick to. The idea behind the competition comes from tales of 17th-century women tossing haggis across the river to their husbands as they worked the fields, saving themselves the time of finding a crossing point. The husbands would have to catch the cooked haggis in the front apron of their kilts so it did not fall to the floor and get dirty [7].

Tartan and kilts. Scottish kilts, known as 'The National Dress of Scotland', have deep cultural and historical roots and are a sacred symbol of patriotism and honour for a true Scotsman.

Its design allowed those who wore it to move much more freely, essential in the Highlands of Scotland where the weather can become very damp. The tight weave of the wool created a strong barrier between the rain and skin, and could easily be removed and used as a blanket during cold nights.

During the 19th century, Scottish kilts often used family tartan and were worn as a form of ceremonial dress at occasions such as weddings, sporting events etc. Nowadays, the kilt is recognized the world over and is worn by many for both formal and informal occasions.

Bagpipes. If you visit Scotland, you have to listen to the iconic sound of traditional Scottish music, and of course, Scotland's national instrument, the bagpipe. Although this wind instrument has its origins in the Middle East, it has travelled and evolved in Europe, and the Scottish people have made the Great Highland Bagpipe an outstanding part of their culture by keeping the pipes alive as part of their musical tradition.

The bagpipes consist of a bag, usually made of sheep or elk skin, filled with air, then pressed by the arm to push air through three pipes which rise out of the instrument [5].

If you're keen to find out more about the interesting history of the bagpipes, there are many museums and castles around Scotland which hold fascinating collections to explore such as the National Piping Centre in Glasgow.

Література

1. Edinburgh. URL: <https://www.scotlandinfo.eu/edinburgh/>
2. Geography of Scotland. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Scotland

3. Glasgow. URL: <https://www.britannica.com/place/Glasgow-Scotland>
4. Scotland landmarks. URL: <https://www.lonelyplanet.com/scotland/planning/scotland-is-known-for/a/nar/15648dd1-7760-4186-8a1c-a1a93ce25f52/360590>
5. Scotland. URL: <http://www.localhistories.org/scotland.html>
6. The largest cities in Scotland. URL: <https://www.worldatlas.com/articles/the-largest-cities-in-scotland.html>
7. Unique Scottish customs. URL: <https://www.cottages-and-castles.co.uk/guides/unique-scottish-customs>

УДК 821.111(73)=111

Дьяченко Василиса Володимирівна

ERNEST HEMINGWAY: INTERESTING FACTS

This bearded man in a knit sweater was not just a writer. He was an athlete and traveler, hunter and fisherman, and a war correspondent. Ernest Hemingway sought to emerge victorious from any fight, and there were more than enough thrills, scandals and adventures in his life.

Ernest Hemingway was born into a family of doctors and housewives in a privileged suburb of Chicago. He grew up a stubborn boy and did only what he wanted. He did not become a musician as his mother wanted. Instead, he immediately moved to his uncle immediately after school and got a job as a journalist in a local newspaper. It was a great story and a burnt out costume [1].

When Ernest turned 12, his grandfather gave him a single-shot gun of the 20th caliber. The boy ran to show off a gift to his friends from the outskirts of Chicago. Seeing him, the old Indian woman said: "Be careful, man. These toys tend to go anywhere, including to their owners ... " Fifty years later, Hemingway shot himself with a Vincenzo Bernardelli shotgun. Now this model of a shotgun is called Hemingway.

Before the 62-year-old Hemingway put the barrel to his head, he was dozens of times, by pure chance, remained alive. In battle, 273 mine fragments hit him, and machine-gun fire pierced his legs. He was in five accidents and seven disasters. He received severe bruises, fractures and concussion. He was twice injured in the hunt, almost burned out during a forest fire. Fate tested him for stamina, and Hemingway checked for stamina of his heroes [1].

In January 1919, Ernest returned to the United States as a hero. He became one of the first Americans wounded on the Italian front. He said then: "I was a great fool when I went to that war. I thought that we are a sports team, and the Austrians are another team participating in the competition. "Honestly, he was not accepted into the army due to poor vision. Therefore, Hemingway recruited into the sanitary detachment, which the United States sent to the Italian army. The young man was injured when he drove cigarettes and chocolate to the front on a bicycle. During the war in Spain, in one of the trenches, Ernest met a French writer and pilot Antoine de Saint-Exupery [3].

Once, Hemingway argued that he would compose a six-word story, which would be the most touching of all previously written. He won the argument: "For sale: baby shoes, never used." After that, contests for the shortest story are held all over the world. Basic requirements: the presence of the setting, climax and denouement.

In 1935, a friend of the writer captain Dexter gave him an unusual kitten. There were six fingers on each of his legs. The kid was called Snowball, and since then the cats in the house of Hemingway have not been translated. By the end of World War II, there were more than 20 cats in his house [2]. Currently, there are a lot of cats living in the writer's house-museum in Key West (Florida), among them 44 hexahedron descendants of Snowball. A special commission recognized them as a national treasure. And now millions of tourists from all over the world go to see ("Hemingway cats") [2].

In America there is a society of men similar to Ernest Hemingway. Each year, the company holds a competition to select the most similar participants from among its members.

In addition to being an attractive man, Ernest possessed incredible strength and endurance. At 60, he weighed 90 kg with a height of 185 cm, and from a distance of 50 meters he could knock down the burning tip of a cigarette, which was held in the teeth of one of his friends. In his youth, he survived one round against the heavyweight boxing champion; entered a cage with lions; was a good sprinter, he could, like a real matador, kill a bull [3]. The thrill seeker was a skier, swimmer, yachtsman, sniper. Once he caught a mako shark weighing more than 100 kg on a spinning rod. That fight with big fish became the basis for the philosophical novel "The Old Man and the Sea", for which the Hemingway received the Pulitzer Prize and then the Nobel Prize.

Література

1. Ernest Hemingway. Biography. URL: <https://www.britannica.com/biography/Ernest-Hemingway>

2. Вспоминая Эрнеста Хемингуэя. URL: <https://diletant.media/articles/25394161/>

2. Ушаков А. Утомленные вином. 2018. URL: https://books.google.com.ua/books?id=I3tjDwAAQBAJ&pg=PT343&lpg=PT343&dq=в+январе+1919+ернесте+вернулся+в+сша+героем&source=bl&ots=2RNN1zrLpS&sig=ACfU3U2PGX25I9Conzjp9cyL_V7MAyOyyQ&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwiW-NW6zrDmAhXkwqYKHT8VCIMQ6AEwAHoECAoQAQ#v=onepage&q=в%20январе%201919%20ернесте%20вернулся%20в%20сша%20героем&f=false

УДК 608.(73)=111

Колосовська Карина Денисівна

ANIMAL TESTING IN THE US BEAUTY INDUSTRY

America is the country of opportunities. This is a country that was built from «zero» by very brave people who were not afraid and not give up and go towards the dream.

And now American people set trends that the whole world often follows and indeed many trends are very useful and important. These trends are being developed and broadcast from America to the around world via social media such as Instagram, Facebook. I think everyone here has heard about the trend towards bodypositive, trend towards combating discrimination and bullying on the internet, trend on protecting rights and so on. Today I want to talk about a trend that is quite fresh for our understanding but already active in America. This is a trend on a prohibition of animal cosmetics testing. I will not describe the torment suffered by animals in such studies. I want to focus on how American consumers affect this issue and how can we.

If someone suddenly doubts that animal tests for the most part are not humane at all and harm living creatures, such information and terrifying photos are very easy to find on the Internet.

The Humane Cosmetics Act, to prohibit the use of animals for testing cosmetics and to stop selling cosmetics tested on animals, was introduced in America in 2015 [1]. PETA (Animal Ethics) [2] is an international animal rights organization created in America and maintains a register of manufacturers of ethical cosmetics, the so-called "white list" [3]. PETA certification means that manufacturers and suppliers do not carry out animal testing.

Unfortunately, most countries are not as progressive as America. In many countries (including Ukraine), animal testing, although not required by law, is not prohibited. As a rule, modern manufacturers still choose humane alternatives, but alas, there are exceptions.

Cosmetic animal testing is completely unnecessary these days, with alternatives available for almost every test used. In today's day and age there is no excuse, every company producing beauty products should produce cruelty free cosmetics.

In the animal rights movement, cruelty-free is a label for cosmetic products or activities that do not harm or kill animals anywhere in the world. Products tested on animals are not considered cruelty-free, since these tests are often painful and cause the suffering and death of millions of animals every year. [4].

If you do not want to support cruelty and sponsor torturers, you should choose cosmetic products marked «cruelty free», as is done in America. In America, most bloggers and makeup artists will not endorse or advertise a brand that is tested on animals. In addition, a brand that doesn't want to stop animal testing is losing money. Therefore, cosmetic products that are tested on animals in America cannot be found, except for the products of **L'Oreal**. This big parent company suffer losses from this and try to deny experiments on animals, rubbing themselves into the trust of customers, but activists are closely monitoring the honesty of the brand and many subsidiaries of this corporation are not cruelty-free too (Shu Uemura, Yves Saint Laurent Beauté, Giorgio Armani) [5; 6]. **Estée Lauder** is the parent company of many subsidiaries, some of which still test products on animals,

including its namesake brand as well as Clinique, Bobbi Brown, La Meer, and Origins, among others [7].

Thanks to the trend set by America, many Ukrainians support cruelty-free brands and buy cosmetics only that the marked «cruelty-free» [7]. Now Ukrainians are trying to fully accept the American example: they are creating petitions to introduce a ban on testing cosmetics on animals in order to stop unjustified cruelty.

Література

1. All About PETA. URL: <https://www.peta.org/about-peta/learn-about-peta/>
2. Animal Attraction: Federal Bill to End Cosmetics Testing on Animals Introduced in Congress. URL: <https://web.archive.org/web/20140318031816/https://www.reuters.com/article/2014/03/05/bc-cfi-idUSnPnpHM6w1%2B98%2BPRN20140305>
3. Animal Testing 101. URL: <https://www.peta.org/issues/animals-used-for-experimentation/animal-testing-101/>
4. Companies That Don't Test On Animals. URL: <https://www.mediapeta.com/peta/PDF/companiesdonttest.pdf>
5. Cruelty-Free Brand List. URL: <https://ethicalelephant.com/is-loreal-cruelty-free-brand-list/>
6. How L'Oreal is Misleading Customers About Being Cruelty-Free. URL: <https://www.crueltyfreekitty.com/news/loreal-animal-testing-not-cruelty-free/>
7. These Beauty Brands Are Still Tested on Animals. URL: <https://www.peta.org/living/personal-care-fashion/beauty-brands-that-you-thought-were-cruelty-free-but-arent/>

УДК 640.443(415)=111

Краснікова Ірина Олександрівна

IRISH PUB TRADITIONS

This country is loved by many people throughout the entire world. It attracts us with picturesque landscapes, mysterious folk tales, culture and traditions, literature, pubs with a good whiskey and beer, architecture and other things. Today it is the third most popular country searched on social networks to visit.

Some people suppose that the Irish are alcoholic, but this is not quite true – they develop the art of drinking, not alcoholism. They really consume a lot of whiskey and beer per year. Streets of big cities and small villages are full of bars and pubs with open-hearted visitors and friendly atmosphere. This is a part of national culture and it is not disapproved by others.

The history of Irish brewing dates back more than five thousand years. It so happened that the Irish fertile soil, soft rain and cool wind created excellent conditions for growing excellent barley.

And it was in this area that it was easier and faster to brew beer than other alcoholic drinks. Most of the pubs appeared at local breweries, which allowed the beer to be high-quality and unique to its area.

Ireland is a land of festivals, where native Irishmen dance and drink together. The most popular of them is St. Patrick's Day celebrated all around the world: people have fun, look for leprechaun's gold, dress in green clothes and sing songs [1].

It used to be celebrated differently. On March 17, after the Mass, women and children hurried home to prepare a festive dinner, which included pork, jacket potatoes, lard and sweets for children. The men, on the other hand, filled pubs to drink "St. Patrick's mug" - a pint of beer, at the bottom of which lay a piece of shamrock, which, after emptying the mug, had to be spat out over the left shoulder. During, and even after the gala dinner, people chatted, sang and continued to drink.

In Ireland, St. Patrick's Day until recently was considered a religious holiday and was celebrated much more modestly than the Irish communities in other countries did. So, in the 20th century until the seventies, all pubs in Ireland were closed on St. Patrick's Day, and the holiday was celebrated by the Irish in the family circle at a traditional dinner.

Brewing traditions developed. At some point, there were so many drinking establishments that the rulers became worried. By 965, King Edgar had decreed that there should not be more than one pub in one village so that the population would not drink too much [2].

Well, now imagine that you get wet in the rain or chilled to the bones from the dank wind. In this case you need a friendly company, a warm room and a glass of whiskey or a pint of beer. And so the Irish pub was born. An Irish pub is neither a bar nor a tavern. Its difference from the usual drinking establishment is that it is a house of culture, a place of the latest news, a place of rest, and, possibly, even a second house for a man. Especially in rural areas, where men simply do not have other gathering places.

The pub is only furnished with wooden furniture; the windows are finished with frosted and smoky glass, so that the light and street bustle does not interfere with visitors. The interior is decorated with glass mosaics. The bar of the Irish pub is impressive and made only of wood.

In the corner where the bar is in contact with the wall (the best place in the pub), the main local barman is on duty, who knows all the latest gossips and news. He will definitely confirm to you that coming to the pub "dry" is a bad tone and, moreover, stupid.

The barman is the central element of any pub. A good barman should not only be able to pour liquids from bottles into glasses, but also understand alcoholic beverages and know by heart the ingredients and proportions of basic cocktails and mixtures.

In the XVIII century, pubs were equipped with another hall where visitors could play music, dance and conduct sports. Later, pubs began to equip with entertaining games: darts, billiards, kicker,

cards. In the second half of the 20th century, live broadcasts of football, rugby, auto racing and equestrian sports began to be shown.

In real Irish pubs they don't traditionally eat. The Irish eat at home and really love homemade food, preferring it to restaurant food. In Irish pubs people drink and have fun, but do not eat. The maximum that you can order is snacks for a drink. Now in many metropolitan pubs the situation has changed and the owners have become more flexible for visitors and tourists and offer breakfast and lunch [2].

The most popular spirits in Ireland are Guinness and Whiskey. Ireland has its own whiskey. The Irish learned to make whiskey from monks. They came to Ireland from the continent of Europe in the fifth and sixth centuries. They knew a lot about the way to make spirits. Irish whiskey is made differently from Scotch whisky. Irish whiskey tastes lighter and smoother than Scotch whisky. But some people like Scotch whisky and some like Irish whiskey. In the American Civil War someone said to President Lincoln that General Grant was drinking too much Irish whiskey. Lincoln knew that Grant was a good general, and he knew that Irish whiskey was a good drink. So Lincoln's answer was: "Find out the prescription of General Grant's whiskey. Then give it to the other generals".

Another popular spirit is Guinness. It's a kind of beer. Guinness is made from barley, hops, yeast and water. Everything in it is quite natural; there are no chemicals. The Irish have made or "brewed" it in Dublin since 1759. The Guinness brewery in Dublin is bigger than any other brewery in Europe. Today there are also Guinness breweries in Britain, Nigeria, Malaysia. People drink more than seven million glasses of Guinness every day around the world [3].

Irish coffee is another interesting drink. This is how to make it. First you put very hot coffee in a glass, with some sugar. Then you add whiskey. Then very carefully you add some cream, which stays on top of the whiskey and coffee. It is a very good way to drink whiskey!

So, Irish pubs are the places where friendships are formed and memories are made. They can be found in every town or village. And no matter where you go on the island of Ireland, that sense of hospitality never falters. Where else can you appear as a complete stranger and at once be able to join a conversation with a group of people? Irish pubs are characterised by a unique culture centred around a casual and friendly atmosphere, hearty food and drink, Irish sports, and traditional Irish music. Their widespread appeal has led to the Irish pub theme spreading around the world. Pubs are still a central part of Ireland culture. Good conversation and good beer are two essential items provided by them. Drinking beer in pubs is not compulsory. But it's said that beer is the perfect drink for the pub - it comes in large measures so that just one drink provides plenty of conversation time [3].

Література

1. Рассказ о Ирландии. URL: <https://online-teacher.ru/study/ireland> (дата звернення: 25.11.2019).
2. Национальная гордость: Все о культуре ирландских пабов. URL: <http://www.furfur.me/furfur/culture/culture/169033-irlandiya> (дата звернення: 25.11.2019).
3. Ирландские пабы. URL: <https://omnesolum.livejournal.com/37005.html> (дата звернення: 25.11.2019).

УДК: 811.111:392.5(94) = 111

Мацегора Катерина Міхтатівна

WEDDING TRADITIONS OF AUSTRALIA

As in all countries of the world, a wedding celebration in Australia is colorful, fun and memorable. Familiar European traditions get along well with local exoticism. From the moment of betrothal to the wedding day it usually takes anywhere from one and a half to one years. Before the wedding, the young are scheduled to meet with the pries, who should prepare the young for family life and draw up a script for the wedding.

If a couple is Christian, they may receive a keepsake Bible from a family member. Some Australian weddings feature a ritual in which the family passes down a Bible that has belonged to them for generations is passed down to the newly-married couple for safekeeping. A wedding in Australia is celebrated modestly compared to other countries, only one day, without a large scope.

The white wedding dress has been traditional in Australia for many centuries and is still popular today, symbolizing hope and joy for the future. It is traditional in Australia to give the bride a groom a keepsake bible as a wedding gift. Marriage bibles are treasured family heirlooms and are often passed down from generation to generation [1].

Weddings in Australia may involve something called a Stone Ceremony, which is when a bride and groom throw a rock into a body of water. This tradition started when early Australian settlers couldn't afford wedding rings, so they threw a rock into the water to symbolize the concept of "staying together as life ebbed and flowed around them."

In Australia, it is customary for bridesmaids to dress in the same dresses. According to Australian traditions, at the official wedding ceremony, all invites should be dressed in other, less formal dresses. According to Aide-Memoire, it is pretty common for during the wedding ceremony. In fact, mothers and fathers may occasionally walk their son down the aisle, too. The norm in Australian modern traditions is that newlyweds can leave their guests, leaving them to drink, walk and dance in a restaurant, to leave together in another place in private to celebrate. During the wedding ceremony, the bride traditionally stands to the left of the groom. This tradition comes about as it allowed the groom to use his left hand to hold his bride and right hand to fight off attackers that may

try to take his bride away. Following the wedding it was traditional for guests to throw rice at the bride and groom as they depart the venue. The rice was thought to bring luck and fertility. A myth from the Orient is that rice represented a full pantry, so throwing a handful at the couple demonstrated wishes of prosperity for the bride and groom. Rice is often replaced with colorful confetti, flower petals or bubbles nowadays for a great photo [2].

Some couples in Australia may participate in an indigenous smoking ceremony, which involves burning an assortment of plants that are thought to have healing powers, and then waving them over the couple. The didgeridoo is an indigenous Australian wind instrument that produces a low, smooth sound. Most weddings won't have didgeridoo music playing the whole night, but, hearing the didgeridoo is one of the easiest ways to tell that you're at an Australian wedding.

Wedding gifts were once brought to the couple in the form of fruit, to encourage fertility. Nowadays guests bring gifts as a token of appreciation for the invitation, and to help set the newlyweds up in their new life together. Sweets are traditionally given in the form of five almond sugars to represent the sweet and bitter aspects of family life. Five are given for wealth, health, happiness, longevity and fertility. The first dance at an Australian wedding is waltz. An innovation in the spirit of our time can be called the creation of the newlyweds of their site, like a store where they exhibit what they would like to have as gifts at their wedding. The guests themselves choose the goods that they can give to the newlyweds [3].

Література

1. Wedding Ceremonies in Australia: Why Are They so Different? веб-сайт. URL: <http://traditions.wedding/traditions-by-country/australian-weddings-traditions> (дата звернення: 18.11.2019)
2. Differences between Australian and American weddings: веб-сайт. URL: <https://www.insider.com/differences-american-australian-weddings-2018-2> (дата звернення: 19.11.2019)
3. Wedding Traditions & Symbols: веб-сайт. URL: <https://www.hitched.com.au/planning/trads/tradshome.aspx> (дата звернення: 20.11.2019)

УДК 373.2.014(4/9)

Мішутіна Аріна Артурівна

PRESCHOOL EDUCATION IN AUSTRALIA

The education system in Australia is typical of most developed countries in its structure. The principle of organizing an educational course depends on the state or territory. In each of these, the government provides funding and regulates public and private schools. Australian universities are supported at the federal level. Primary and secondary education in Australia is compulsory. The duration of the educational course is 12 years.

Education in Australia is three-step:

- Primary education
- Secondary education
- Tertiary education

Education in Australia is compulsory for children aged 5 to 15 (or 17, depending on state or territory) years. In primary and secondary schools as well as in colleges. The school year usually begins in late January - early February and ends in mid-December. In universities, the academic year lasts from late February to early September [2].

Now let's talk about preschool education.

In some states in Australia, early childhood education is included in primary education. The education of young children in Australia is not regulated by the government. Preparatory education does not imply a special burden and gaining deep knowledge, since Australians send children to primary school quite early - from the age of 4.

There are several options for pre-school education:

- Kindergarten;
- Family-style kindergarten;
- Private babysitting services

Classes in kindergartens correspond to the age of children. Basically it is modeling, drawing, but at the same time, children are not shown how to draw or sculpt a particular object. According to the Australians, this suppresses independent original thinking.

In Australia, it is not customary for parents to complain about the behavior of children, the process of raising and instilling basic skills takes place in close cooperation with mothers and fathers.

Family Day Care. This is baby care, which is organized at home by women who have completed local childcare courses. They take 4-5 kids. The difference with the kindergarten is small, the main advantages are: the team is small, due to this, the incidence is lower and according to statistics, children who go to family kindergartens show at first the best academic success, because they paid more attention [3].

Pre-school education in Australia does not imply special education, because they go to school here early - at the age of 5, and also because it is considered harmful because it prevents the child from showing his originality. A typical example of preserving originality - give your child paints and paper, show how to use them, but do not show how to draw a house or a person or a bird - this suppresses the originality of thinking: the child can decide that your way of drawing is the only right one. There are kindergartens where staff are FORBIDDEN to tell children about numbers and letters, to learn poems and songs, etc. The decision about whether the child needs such activities is made

only by the parents, and all responsibility is on them. But most of the gardens, after all, are normal, where children read books, learn letters with them, etc [1].

Literature

1. Система образования в Австралии. URL: <https://studbooks.net/755579/pedagogika/vyvody>

2. Образование в Австралии. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Образование_в_Австралии

3. Дошкольное образование в Австралии. URL: <https://edunews.ru/education-abroad/sistema-obrazovaniya/v-avstralii.html>

УДК 811.111'373.21=111

Папаяні Тетяна Сергіївна

THE BIG APPLE OF NEW YORK

New York City has been called many things - “The Great American Melting Pot,” “Gotham,” “The City that Never Sleeps”—but its most famous nickname is “The Big Apple.” So let us see just where this now-ubiquitous moniker originated.

Over the years, there have been many theories about how New York City came to be called “The Big Apple.” Some say it comes from the former well-to-do families who sold apples on the city's streets to make ends meet during the Great Depression. Another account posits that the term comes from a famous 19th-century brothel madam named Eve, whose girls were cheekily referred to as her “Big Apples.” Although the first mention of New York City as “The Big Apple” was in the 1909 book “The Wayfarer in New York,” but the nickname actually springs from a catchphrase used in the 1920s by *The Morning Telegraph* sports writer John J. Fitz Gerald in his horse racing column, “Around the Big Apple.” Beginning on February 18, 1924, he began every column with the header, “The Big Apple. There's only one Big Apple in New York [1].

At the time, the jockeys and trainers of smaller horses were said to want to make a “Big Apple,” which was their term for the big money prizes at larger races in and around New York City.

Fitz Gerald had heard the name being used by two African-American stable hands to refer to the New York City, whose horse racing trails were deemed the most preeminent venues. Once the name became popularized, it spread beyond sports into nightclubs and music. In 1930, jazz artists from New York took on the term to refer to their hometown in their music, popularizing the name further to the northeast [2].

The moniker soon languished from use until the 1970s, when it was revived as part of a campaign in hope of reviving New York’s tourist economy. During that time, the city was in

economic distress, coupled with intensified street crime that tarnished the city's image. In the hopes of restoring the city to its former glory, Charles Gillett, president of the New York Convention and Visitors Bureau, promoted the city as the "Big Apple," and used there the image of the apple on t-shirts, placards, and promotional materials. This time, the nickname stuck.

In 1997, the corner of West 54th Street and Broadway, where Fitz Gerald had lived between 1934 and 1963, was named "Big Apple Corner" in his honor. In 2016, President Donald Trump hosted a party to celebrate his victory and named it the 'Big Apple Ball' with decorations and cut-outs of New York landmarks in honor of his home city [3].

Література

1. Why is New York City Called The Big Apple? | Mental Floss: веб-сайт. URL: <https://www.mentalfloss.com/article/31841/why-new-york-city-called-big-apple> (дата звернення: 18.11.2019)

2. Why Is New York City Called the "Big Apple"? - WorldAtlas.com: веб-сайт. URL: <https://www.worldatlas.com/articles/why-is-it-called-the-big-apple.html> (дата звернення: 18.11.2019)

3. Why is New York City nicknamed the “Big Apple”? – HISTORY: веб-сайт. URL: <https://www.history.com/news/why-is-new-york-city-nicknamed-the-big-apple> (дата звернення: 18.11.2019)

УДК 811.111:394.3(410)=111

Подрезенко Валерія Альбертівна

TRADITIONAL GAME OF BRITAIN:

COOPER'S HILL CHEESE-ROLLING AND WAKE

Extreme sports are activities that involve a high amount of danger and excitement. Each year they are becoming more and more popular, but why? The main reason is for an adrenaline rush and to feel invincible. Some examples of extreme sports include base jumping, ice climbing, cave diving, and ... cheese rolling [1].

Every year, during spring, the South West England Gloucester region hosts the annual cheese-rolling event where people from far and wide travel to watch competitors launch themselves down a hill in pursuit of a round of cheese.

What is cheese rolling? It's pretty self-explanatory – a nine pound round of Double Gloucester cheese is rolled from the very top of the hill and competitors chase after it down to the bottom. The first person across the finish line is crowned winner, with the cheese as their prize. Originally, the aim was to catch the cheese, however, with its one-second head start and how quickly it gains speed, this becomes pretty difficult – and dangerous! In the past, spectators have been injured by the rolling cheese, and in 2013 the cheese was actually replaced with a foam replica for safety reasons.

Where does it take place? The event takes place on Cooper's Hill, in the parish of Brockworth, Gloucester. The main competitors are locals from the village, however, people have come from all over the world to take part in the unusual sport. There's even a pub in the neighboring village of Shurdington named after the event called The Cheese Rollers, where the contestants visit for a bit of Dutch courage before the event, and to celebrate after it. Two possible origins have been proposed for the ceremony. The first is said that it evolved from a requirement for maintaining grazing rights on the common. The second proposal is pagan origins for the custom of rolling objects down the hill. It is thought that bundles of burning brushwood were rolled down the hill to represent the birth of the New Year after winter. Connected with this belief is the traditional scattering of buns, biscuits and sweets at the top of the hill by the Master of Ceremonies. This is said to be a fertility rite to encourage the fruits of harvest [2].

The first written evidence of cheese rolling is found from a message written to the Gloucester town crier in 1826, even then it was apparent the event was an old tradition. Each year, the event becomes more and more popular, with contestants coming from all across the world to compete, or even simply to watch. In 1993, fifteen people were injured, four seriously, chasing cheeses down the one-in-three hill.

In 2009 it was cancelled due to health and safety, in 2010 a group of journalists, with a group of locals, threw a smaller version, as in tradition, to keep grazing rights.

In 2011, Candis Phillips and Sara Stevens bought 4 cheeses, dressed them, and so the revival of this famous old tradition continued.

What are the rules? From the top of the hill, a 7–9 pounds (3–4 kilograms) round of Double Gloucester cheese is sent rolling down the hill, and competitors then start racing down the hill after it. The first person over the finish line at the bottom of the hill wins the cheese. The competitors are aiming to catch the cheese; however, it has around a one-second head start and can reach speeds up to 70 miles per hour (110 kilometers per hour), enough to knock over and injure a spectator. In the 2013 competition, a foam replica replaced the cheese for reasons of safety. There are four downhill races – three for men and one for women with a maximum of 14 racers for each, although more usually tend to race (some years have seen up to 40!). The Masters of the Ceremony kick off the event by shouting: 'One to be ready, two to be steady, three to prepare (at which point the cheese is released), and four to be off.' The competitors then launch themselves down the hill after the cheese, with the first person past the finish line crowned as the winner. The winner was given the prize of an actual cheese after the competition.

The Cheese Rollers pub in the nearby village of Shurdington, about 3 miles (5 kilometres) from Cooper's Hill, takes its name from the event. The nearest pubs to the event are The Cross Hands and The Victoria, both of which are in Brockworth, which competitors frequent for some pre-event Dutch

courage or discussion of tactics and after the event for convalescence. There are a couple of theories of how the sport came about, which is estimated to be in the 15th century. The first is that it was used for maintaining grazing rights on the commons. The second explanation is that the event is of pagan origin, where people would throw bundles of burning brushwood down the hill representing the New Year after winter ends. This belief is why the Masters of the Cermony scatter buns, biscuits and sweets at the top of the hill to encourage 'the fruits of harvest'.

How can you participate? You do not need to meet any criteria to enter the competition, or fill out any paperwork beforehand. All you need to do is arrive on time at the top of the hill and make yourself known to the organizers. Although, be warned – this isn't a sport for the faint-hearted. You'll be entering at your own risk – and be sure you don't wear your favorite pair of jeans [3].

Література

1. Cultural trip. A Quick Guide to Cheese Rolling, England's Strangest Sport: веб-сайт. URL: <https://theculturetrip.com/europe/united-kingdom/england/articles/a-quick-guide-to-cheese-rolling-englands-strangest-sport/> (дата звернення 20.11.2019)

2. Cheese rolling: an extreme sport? веб-сайт. URL: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/magazine/life-around-world/cheese-rolling-extreme-sport> (дата звернення 20.11.2019)

3. 7 unusual sports played in Great Britain: веб-сайт. URL: <https://getoutside.ordnancesurvey.co.uk/guides/7-unusual-sports-played-in-great-britain/> (дата звернення 19.11.2019)

УДК 791(931)=111

Позолотіна Анастасія Олексіївна

CINEMA OF NEW ZEALAND: FROM FAILURE TO SUCCESS

Now we know New Zealand as one of the leading countries in the production of films. But what way did New Zealand cinema go to reach such a level?

Two periods can easily be distinguished in the history of national cinema - from the beginning of the twentieth century to the mid-1970s, and from the mid-70s to the present.

In 1898, the New Zealander A. Whitehouse became the author of the first national paintings. In following years, several landscape tapes in the country were made by filmmakers J. Perry, G. West, J. MacDonald and others. Unfortunately, pictures have not been saved up to our days. One thing can be said confidently - they were made less professionally than those brought from abroad.

In 1913, the first feature film "Hinemoa" was born. Despite the success, it did not cause a rapid rise in the cinema of New Zealand. It will be enough to say that during the period from 1913 to 1975 in the country, only 20 feature films and 9 full-length documentaries were released on the screen [1].

Rudall Hayward is the only director of the country who for many years, almost alone, fought for the existence of national cinema. Six feature films, the most notable of which are "The Last Stop of Revi" (1925), "Escape of Kuti" (1927), "Cinderella from the Bush" (1928), "On the Way of Friendship" (1936), many short films, including comedy ones, landscape and documentary tapes. Basically, New Zealand's first steps led to a failure due to lack of funding

In 1923, the government made its first attempt to intervene in the affairs of cinema: the State Film Studio was established (it was until 1939); and thanks to its work, a whole series of commercials and documentaries will be released, as well as New Zealand's first sound film, "Return to the Farm" (1935), directed by L. Hill and D. Welsh.

The film studio lasted until 1939. It was closed due to the unwillingness of the authorities to develop and finance this industry. But the country's intellectuals were able to win up the opportunity to have their own cinematography. Thus, in 1941 a film studio is being created again, which is proudly called the State National Film Studio of New Zealand. However, it only released films that described the participation of New Zealanders in World War II [2].

Over time, New Zealanders got used to the idea that New Zealand cinema is inferior to the paintings of other countries in everything, and therefore it makes no sense to spend time and money on them.

In the early period of the development of world cinema, New Zealand attracted the attention of foreign film distribution companies, at first English, and then American. An undeveloped sales market, the absence of a language barrier, the possibility of profitable sales of second-rate products – these encouraged foreigners, and the lack of competition from the national cinema only facilitated the “colonization” of the country [2].

But what can we see today? The New Zealand film industry is one of the most developed and profitable industries in the country. She also produces paintings that not only stand on par with world cinema, but also surpasses it.

At the beginning of 21, "The Lord of the Rings" and "The Hobbit" trilogies, the films "The Last Samurai", and "Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe", "The Chronicles of Narnia: Prince Caspian", "Xena – the Warrior Princess" and a number of others received special fame.

The country did not become a colony; it became an active partner for other countries. At the moment, there are a lot of films in the creation of which New Zealand took part. For example, "The Last Samurai and Bridge to Terabithia. In these films, New Zealand acted as a "set".

Scene of the famous South Korean thriller of Pak Chan Uk "Oldboy", the action takes place in South Korea, and the film was shot in the same place – in Seoul and Busan. But when at the very end

of the film the hero is away from home, in a beautiful snowy land, this is a shoot at the ski resort of Lyford in New Zealand [3].

Among the prominent representatives of the New Zealand film industry should be noted director Peter Jackson, screenwriter and director Jane Kempion, screenwriter, director and actor Taiku Waititi, actors Craig Parker ("The Lord of the Rings"), Sam Nill ("Jurassic Park"), actress -Hughes ("Game of Thrones") and Lucy Lawless ("Xena: the Warrior Princess") [2]. New Zealand actors are famous around the world. Among them is Keneti James Fitzgerald «KJ» Apa. He is known to us from the "Riverdale", modern teenage series, where he plays the role of Archie Andrews.

I would like to tell about Weta Digital. It is a digital visual effects company based in Wellington, New Zealand. It was founded by Peter Jackson, Richard Taylor, and Jamie Selkirk in 1993 to produce the digital special effects for Heavenly Creatures. In 2007, Weta Digital's Senior Visual Effects Supervisor, Joe Letteri, was also appointed as a Director of the company. Weta Digital has won several Academy Awards and BAFTAs.

Weta Digital is part of a number of Peter Jackson's co-owned companies in Wellington which includes Weta Workshop, Weta Productions, Weta Collectibles and Park Road Post Production.

The company is named after the New Zealand "weta", one of the world's largest insects and one is also featured in the logo [3].

Література

1. Wikipedia. The Free Encyclopedia: New Zealand. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand (дата звернення: 25.11.2019).

2. 10 известных не новозеландских фильмов, снятых в Новой Зеландии. URL: <https://www.film.ru/articles/na-krayu-zemli?page=4#acon> (дата звернення: 25.11.2019).

3. Wikipedia. The Free Encyclopedia: Weta Digital. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Weta_Digital (дата звернення: 25.11.2019).

УДК 792(410)=111

Рибальченко Анастасія Євгенівна

COVENT GARDEN: THE GLIMPSE OF TIME

The Royal Opera House (ROH) is an opera house in central London. The large building is often referred to as simply "Covent Garden" and it is the home of The Royal Opera, The Royal Ballet, and the Orchestra of the Royal Opera House. Originally called the Theatre Royal, it served primarily as a playhouse for the first hundred years of its history.

The current building is the third theatre on the site following disastrous fires in 1808 and 1856. The main auditorium seats 2,256 people, making it the third largest in London.

The foundation of the Theatre Royal, Covent Garden lies in the letters patent granted by Charles II to Sir William Davenant, allowing Davenant to operate one of only two patent theatre companies

in London, and thus giving Covent Garden, along with Theatre Royal, Drury Lane, exclusive rights to present spoken drama in London [1].

The first theater (designed by Edward Shepherd) was built on the initiative of John Rich at the site of an ancient convent garden and when its opened on December 7, 1732, its actors triumphantly led Rich to the theater for the premiere of William Wayne's film "The Way of the World".

In 1734, the first ballet was staged in Covent Garden - Pygmalion with Marie Salle in the main part. A year later began Handel's first opera season. Many of George Frederic Handel's operas and oratorios were specially written for Covent Garden, and their premieres were there.

The Royal Theatre was destroyed by fire in 1808 and was rebuilt in December of that year. The second Royal Theater, Covent Garden was designed by Robert Smirk and opened on September 18, 1809, with a Macbeth performance and musical performance called Quaker. To help recoup the cost of the build, the management (including Kemble and Siddons) raised seat prices, a decision that proved so unpopular that audiences kept rioting until the old prices were restored [2].

Covent Garden scored a notable coup when in 1846 the gifted composer and conductor Michael Costa joined the theatre from Her Majesty's in the Haymarket, bringing most of his company of singers with him. In April 1847, following the remodeling of the auditorium, the theatre reopened as the Royal Italian Opera in April 1847 with a performance of Rossini's Semiramide.

On 5 March 1856 disaster struck again: for the second time the theatre was completely destroyed by fire. Work on the third theatre, designed by Edward Middleton Barry, started in 1857 and the new building, which still remains as the nucleus of the present theatre, was built by Lucas Brothers and opened on 15 May 1858 with a performance of Meyerbeer's Les Huguenots [3].

In 1892, with the repertoire broadening, the theatre was renamed the Royal Opera House. Winter and summer seasons of opera and ballet were given and between seasons the theatre was either closed or used for film shows, dancing, cabaret and lectures.

During the Great War the theatre became a furniture repository and during the Second World War a Mecca Dance Hall. That's how it might have remained if the music publishers Boosey and Hawkes hadn't acquired the lease. David Webster was appointed General Administrator and the Sadler's Wells Ballet, under Ninette de Valois, was invited to become the resident ballet company[3].

The Royal Opera House reopened on 20 February 1946 (The Orchestra of the Royal Opera House was founded as the Convent Garden Orchestra the same year) with performance of The Sleeping Beauty Webster, with his music director Karl Rankl, immediately began to build a resident company. In December 1946, they shared their first production, Purcell's The Fairy-Queen, with the ballet company. The following January saw the company's first performance of Carmen. Both companies were eventually awarded Royal Charters: the Royal Ballet in 1956, the Royal Opera in 1968 [3].

In the nearly three centuries of its history, the Royal Opera House has become one of the most modern and sophisticated – and revered – Opera houses on the European continent. The facade, foyer and auditorium date from 1858, but almost every other element of the present complex dates from an extensive reconstruction in the 1990s.

The modern Royal Opera House also boasts two additional performance spaces. A mid-scale public theater, the 400-seat Linbury Studio Theater is perfect for chamber opera, experimental dance, or education activities. The Clore Studio Upstairs is a Royal Ballet studio that can hold an audience of more than 180, for intimate events and performances, in a laboratory-style experimental setting.

Література

1. Wikipedia, the free encyclopedia: Royal Opera House. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Opera_House#Royal_Opera_House,_Manchester. (дата звернення: 24.11.2019).

2. New World Encyclopedia: Royal Opera House. URL: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Royal_Opera_HouseOrchestra_of_the_Royal_Opera_House (дата звернення: 24.11.2019).

3. Royal Opera House official website : History. URL: <http://www.roh.org.uk/about/history> (дата звернення: 24.11.2019).

УДК 811.111

Терехов Олександр Андрійович

MAPLE SYRUP IN CANADA

Maple syrup is one of the most popular souvenirs from Canada. Maple products are considered emblematic of Canada, and are frequently sold in tourist shops and airports as souvenirs from Canada. It was first made and used by indigenous peoples of North America, and the practice was adopted by European settlers, who gradually refined production methods.

Indigenous peoples living in north-eastern North America were the first groups known to have produced maple syrup and maple sugar. According to aboriginal oral traditions, as well as archaeological evidence, maple tree sap was being processed into syrup long before Europeans arrived in the region. There are no authenticated accounts of how maple syrup production and consumption began, but various legends exist; one of the most popular involves maple sap being used in place of water to cook venison served to a chief. Other stories credit the development of maple syrup production to Nanabozho, Glooskap, or the squirrel. Aboriginal tribes developed rituals around sugar-making, celebrating the Sugar Moon (the first full moon of spring) with a Maple Dance. Many aboriginal dishes replaced the salt traditional in European cuisine with maple sugar or syrup [1].

The Algonquians recognized maple sap as a source of energy and nutrition. At the beginning of the spring thaw, they used stone tools to make V-shaped incisions in tree trunks; they then inserted

reeds or concave pieces of bark to run the sap into buckets, which were often made from birch bark. The maple sap was concentrated either by dropping hot cooking stones into the buckets or by leaving them exposed to the cold temperatures overnight and disposing of the layer of ice that formed on top.

The Canadian province of Quebec is by far the largest producer, responsible for the 70% of the world's output; Canadian exports of maple syrup in 2016 were 487 million Canadian dollars [2].

Any maple tree measuring about 8 inches in diameter or more can be tapped. Large trees can be tapped more than once (for every additional 20 cm) during maple harvest season, up to a maximum of three taps per tree and season. With these regulations, the tapping doesn't affect the growth of maple trees.

After harvesting in a maple woods, the sap transported to a sugar house where it boils down to become a real maple syrup. During cooking, storage tank pipes feed sap to a long and narrow ridged pan called an evaporator. As it boils, water evaporates and becomes denser and sweeter. Sap boils until it reaches the density of maple syrup. About 40 liters of sap boil down to one liter of pure maple syrup. For other maple products – butter, taffy, or sugar – the sweet syrup is further boiled in the evaporator to the temperature necessary to produce different types of maple products. After evaporation, the finished products get bottled or canned, and are shipped to their final destinations [3].

Under Canadian Maple Product Regulations, containers of maple syrup must include the words “maple syrup”, its grade name and net quantity in litres or milliliters, on the main display panel with a minimum font size of 1.6 mm. If the maple syrup of Canada Grade A level, the name of the color class must appear on the label in both English and French.

Canada, which produces more than 80 percent of the world's maple syrup, uses its own classification system. There are three grades: Canada #1, including Extra Light (AA), Light (A) and Medium (B), Amber (C) and Dark (D).

The United States has a different system, divided into two major grades: Grade A and Grade B. Grade A is considered the premiere type that's meant for eating, while Grade B is so dark that it's generally only used for cooking or baking. Grade A is broken into three subgrades, which are measured by their translucence: Light Amber, Medium Amber and Dark Amber.

The main maple syrup exporters are Canada (82.3% of globally exported maple syrup), United States (6.8%), Netherlands (3.7%), Germany (2.4%) and Denmark (1.9%) [4].

Література

1. How it's made. Maple from Canada. URL: <https://puremaplefromcanada.com/about/how-its-made/> (дата звернення 25.11.2019).

2. Maple Syrup. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Maple_syrup (дата звернення 25.11.2019).

3. A guide to maple syrup grades. URL: https://www.huffpost.com/entry/maple-syrup-grades_n_1167767?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS51YS8&guce_referrer_sig=AQAAADue4Rqhvk0kAGCekX6hQHJHW9m3elQETW9J82cMYk_Dt7hXW-hjyDlnxpi_AMjyRm9PBADdicfBgrL7mkV8-x_RO94sn_GOP0kmzY3vsjbuXgi5WR87w7w7DBwfYOgr0XOUlE79NTs2uqw9Wvwe5vFie2bmMZZmd8Z8CIAGZZy2s (дата звернення 25.11.2019).

4. World's top exports. URL: <http://www.worldstopexports.com/maple-syrup-exporters-by-country/> (дата звернення 25.11.2019).

УДК: 392.8(410.5)=111

Шульга Інна Віталіївна

HAGGIS AS A SCOTTISH TRADITIONAL DISH

Haggis is a savoury pudding containing sheep's pluck (heart, liver and lungs), minced with onion, oatmeal, suet, spices and salt, mixed with stock, and cooked while traditionally encased in the animal's stomach though now often in an artificial casing instead. According to the 2001 English edition of the *Larousse Gastronomique*: "Although its description is not immediately appealing, haggis has an excellent nutty texture and delicious savoury flavour". Haggis is popularly assumed to be of Scottish origin, but many countries have produced similar dishes, albeit with different names [1].

However, the recipes as known and standardized now are distinctly Scottish. The first known written recipes for a dish of the name, made with offal and herbs, are as "hagese", in the verse cookbook *Liber Cure Cocorum* dating from around 1430 in Lancashire, north west England, and, as "hagws of a schepe" from an English cookbook also of c.1430. Food writer Alan Davidson suggests that the ancient Romans were the first known to have made products of the haggis type. Haggis was "born of necessity, as a way to utilize the least expensive cuts of meat and the innards as well". Clarrissa Dickson Wright says that it "came to Scotland in a long ship even before Scotland was a single nation. She cites etymologist Walter William Skeat as further suggestion of possible Scandinavian origins: he claimed that the *hag* – element of the word is derived from the Old Norse *haggr* or the Old Icelandic *hoggva*, Modern Scots *hag*, meaning "to hew" or strike with a sharp weapon, relating to the chapped-up contents of the dish.

Haggis is traditionally served as a part of the Burns supper on or near 25.01., the birthday of Scotland's national poet Robert Burns. He wrote the poem *Address to a Haggis*, which starts "Fair fa' your honest, sonsie face, Great chieftain o' the pudding – race!". In Burns' lifetime haggis was a common dish of the poor as it was nourishing yet very cheap, being made from leftover parts of sheep otherwise discarded. Haggis is widely available in supermarkets in Scotland all the year, with cheaper

brands normally packed in artificial casings, rather than stomachs. Sometimes haggis's sold in tins for conventional oven. Some commercial haggis is largely made from pig, rather than sheep, offal [2].

Haggis languished uncelebrated until 1787, when poet Robert Burns penned his great ode "Address to a Haggis." In his poem, Burns declares his love for the "great chieftain o' the puddin' race" and glorifies what was a poor man's food into a dish greater than any French ragout or fricassee. Burns was already a national hero, and haggis' profile soon soared. After Burns' death, a group of his friends began commemorating him every year on his birthday, January 25, and so began the "Burns Supper" tradition. The suppers continue to this day, featuring Scottish food, Scotch whiskey and a grand presentation of the haggis to the assembled guests.

Since the 1960s various Scottish shops and manufacturers have made what they call vegetarian haggis, substituting various pulses, nuts and vegetables for the meat. There're also recipes for homemade vegetarian haggis. Oats and barley may be included as may different types of lentils, split peas, aduki beans, kidney beans, borlotti beans, peanuts, other nuts and mushrooms, onions and carrots [3].

Література

1. Википедія. Стаття «Haggis» (Eng) URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Haggis> (дата звернення: 15.11.2019)
2. "Ode to a Haggis: The history of Scotland's national dish" URL: <https://www.history.com/news/ode-to-a-haggis-the-history-of-scotlands-national-dish> (дата звернення: 23.11.2019)
3. BBC. Food. Recipes. "Haggis" URL: https://www.bbc.co.uk/food/recipes/haggis_66072 (дата звернення: 23.11.2019)

СЕКЦІЯ

ЛІТЕРАТУРНІ СТУДІЇ

УДК 821.111-31(043)

Ремига Інна Сергіївна

СІМЕЙНА ХРОНІКА В ЕПОПЕЇ ДЖОНА ГОЛСУОРСІ «САГА ПРО ФОРСАЙТІВ»

Мета дослідження полягає у розкритті поетологічних особливостей хроніки «Сага про Форсайтів», яка охоплює життя кількох поколінь однієї родини.

Актуальність теми зумовлена цікавістю читачів до відображення дійсності, яка на прикладі історії однієї родини Форсайтів уособила долі свого класу і своєї епохи.

Передусім треба зазначити, що «Сага про Форсайтів» – це трилогія англійського письменника Джона Голсуорсі (John Galsworthy, 1867-1933). Вона є найвизначнішим твором у його бібліографії, за цей творчий доробок письменник був відзначений Нобелівською

премією з літератури у 1932 р. Прикметно, що хронологічно творча діяльність Голсуорсі майже точно співпадає з першою третиною XX ст. Гострі суперечності цієї перехідної епохи багато в чому визначають його творче обличчя [1, с. 3].

Обставини особистого життя Голсуорсі природно породжували в душі майбутнього письменника обурення закоснілим моральним устроєм пізньовікторіанського суспільства, а розпочата наприкінці століття англо-бурська війна посилила також незадоволення і його соціально-політичною структурою. Це незадоволення спричинило появу його перших книг, визначивши як їхній ліричний пафос, так і сатиричну спрямованість. З перших серйозних кроків у літературі він був прихильником соціально спрямованого мистецтва критичного реалізму. До цього мистецтва його вела й та літературна традиція, якої автор дотримувався як у роки учнівства, так і пізніше, творчо розвиваючи та збагачуючи її.

Необхідно сказати, що центральною темою цього роману-сімейної хроніки є занепад колись могутньої й сильної англійської імперії, крах міцного устрою її життя. Оскільки події роману відбуваються в часи, сучасником яких був сам автор, можна стверджувати, що події «Саги про Форсайтів» максимально наближені до реальних подій, характерних для англійського суспільства Вікторіанської доби [1, с. 6].

Письменник-реаліст дуже точно вибирає як об'єкт аналізу і роздумів історію сім'ї в її залежності від «руху» суспільно-політичної дійсності. Разом із зображенням проблем родини Форсайтів, письменника неминуче хвилює і «доля народна», протиставлення і боротьба двох світів, що є основою епічної трилогії – «Саги про Форсайтів».

Треба зазначити, що роман «Власник» («The Man of Property», 1906) ознаменував входження письменника у смугу його художньої зрілості. У ньому у повному складі вийшла на сцену сім'я Форсайтів. Автор знайомить з нею читача в момент «найвищого цвітіння» і робить це з чудовою і нещадною реалістичністю. Крах родинного вогнища Сомса Форсайта, якому притаманна особлива чіпкість власника (за що він і отримав прізвисько «власник» від свого дядька Джоліона), стає своєрідною символічною подією, передчуттям майбутнього краху Форсайтів. Центральний конфлікт роману, як і всієї форсайтівської епопеї, визначений автором у передмові до її першої трилогії, написаній у 1922 р., як «напади Краси і замаху Свободи» на світ егоїстичних інтересів приватновласницької солідної респектабельності. Красу втілює в романі дружина Сомса – Ірен, яка не бажає примиритися зі становищем коштовної речі в його будинку, свободу – талановитий архітектор Босіні, якому розважливий Соме доручає, за іронічним задумом автора, будівництво свого заміського дому. Почуття, яке спалахнуло поміж Ірен і Босіні, ставить усіх учасників драми в трагічну ситуацію. Зміст роману аж ніяк не зводиться, проте, до історії любовного трикутника. Велике навантаження несуть у ньому, з одного боку, колективний образ сім'ї Форсайтів, з іншого – образи тих

Форсайтів, які «виламуються» зі свого середовища. Це, перш за все, Джоліон-старший, представлений як патріарх і філософ роду. Це також його син, Джоліон-молодший, вільний художник, який став «блудним сином» сім'ї і виступає в ролі alter ego письменника. Від його імені Голсуорсі дає у «Власнику» безсторонній аналіз «форсайтизму» – соціальної психології верхівки англійського середнього класу [2, с. 168].

Між тим, у романі «У петлі» (1920), дія якого розгортається на межі століть на фоні англо-бурської війни, автор розвиває і поглиблює головний конфлікт «Власника», змальовуючи марні спроби Сомса повернути Ірен. Урешті-решт він одружується з французенкою Аннет Ламон, а Ірен виходить заміж за Джоліана-молодшого. У третьому романі Голсуорсі розкриває драму кохання юних представників сім'ї – сина Ірен Джона і дочки Сомса Флер. Новела «Пробудження», що передує роману, розкриває тему краси, яка полонить людину, показуючи пробудження до її сприймання юної душі Джона [2, с. 170].

Друга трилогія відобразила пошуки, розчарування та надії англійської молоді у повоєнну епоху. У її центрі перебуває дочка Сомса Флер, її чоловік – молодий парламентарій Майкл Монт, його друг поет Вільфред Дезерт – представник т. зв. «втраченого покоління», та інші вже знайомі і знову введені персонажі. Суттєво змінюється в цій трилогії функція Сомса, який набув з роками мудрої людяності, спорідненої з поглядами самого автора.

Далі, нові форми психологічного аналізу, зокрема – широке використання внутрішнього монологу, побудованого за принципом невластивої прямої мови, – ось ті головні ознаки, які надають форсайтівському циклу характеру роману епопейного типу. Від великої «народної» епопеї Л. Толстого «Війна і мир», яку Голсуорсі вважав «найвеличнішим романом у світі», його твір відрізняється, проте, недостатньою виявленістю «народної ідеї». Романний цикл Голсуорсі не є, як ролланівські епопеї, романом-поток (le roman-fleuve), його складові частини більш виокремлені та самостійні – дається взнаки незмінний тургенівський вплив. Ідея мінливості, плинності життєвих форм, як природних, так і соціальних, у своєму художньому вирішенні надає його образам певної імпресіоністичності. Проте ні «Сага про Форсайтів», ні «Сучасна комедія «не стають суб'єктивними епопеями на кшталт прустівського циклу «У пошуках утраченого часу», зберігаючи свою основну якість широких реалістичних полотен, які об'єктивно відобразили чуттєві сторони приватного та суспільного життя Англії впродовж чотирьох десятиліть [1, с. 7].

Третя трилогія «Остання глава» («End of the Chapter», 1930-1933) відобразила долі англійського помісного дворянства в нову епоху. У її центрі перебуває сім'я Черрелів, яка поріднилася з Форсайтами після одруження Майкла Монта з Флер. Безсумнівною художньою удачею письменника став наскрізний для трилогії образ Дінні Черрел — ідеальної англійської дівчини: автор наділив її боттічеллівською зовнішністю і багатством внутрішнього життя.

«Кінець глави» включає романи «Дівчина чекає» («Maid in Waiting») (1931), «Квітуча пустеля» («Flowering Wilderness») (1932) і «Через ріку» («Over the River») (1933). Загалом, створена Голсуорсі «трилогія трилогій» є твором унікальним за широтою та значимістю змісту та досконалістю форми [1, с. 8].

Таким чином, у романі-сімейній хроніці «Сага про Форсайтів» Дж. Голсуорсі створив описи традицій родини, що охоплюють кілька поколінь. За допомогою розповіді та детального розгляду традицій родини Форсайтів автор показав занепад англійської буржуазії. Аналіз родинних традицій роману показав проблеми буржуазного суспільства, мікромоделлю якого у творі є родина Форсайтів.

Література

1. Анатолій Іллічівський Джон Голсуорсі і його «Сага про Форсайтів» / Джон Голсуорсі. Сага про Форсайтів. К.: Вища школа, 1982. С. 3 - 14.
2. Тугушева М. П. Джон Голсуорсі. Жизнь и творчество. М., «Наука», 1973. 276 с.
3. Джон Голсуорсі. Сага про Форсайтів. К.: Вища школа, 1982. 868 с.
4. Леонович О. А. Страноведение Великобритании: Учебное пособие. 3-е изд. М.: КДЦ, 2005. 256 с.

УДК 821.111- 312.2.09

Снідевич Діана Володимирівна

ПРИГОДА ЯК ФОРМАНТА ОБРАЗУ ГЕРОЯ В РОМАНІ ДЖОНА ФАУЛЗА «МАГ»

Тема становлення та буття людини у світі займає чільне місце у творчості фундатора британського постмодернізму Дж. Фаулза і розкривається у ряді його романів. У романі «Маг», в якому тісно переплелися мотиви екзистенційної філософії, постмодерністського світогляду та психоаналітичних теорій, письменник використовує архетип пригоди героя з метою розкриття процесу становлення особистості. Основна тема роману «Маг» – це змалювання процесу пошуку протагоністом власної ідентифікації, автентизації та дорослішання. Увага зосереджується на темі гри як процесу становлення. Н. Жлуктенко вказує на роман-виховання як основу сюжету «Мага». На прикладі міфологічного образу героя, який є одним із кардинальних у світовій літературі, зосередимося на такому його елементі, як пригода, що є центральною для формування архетипного образу героя, починаючи з міфу і до наших днів. І. Гассан писав, що «підвищена увага до архетипів і міфології у літературі постмодернізму зумовлена інтересом до теми пошуку власної індивідуальності та тяжінням до схематизації образів» [Цит. за: 1, с. 15].

Образ героя неодноразово хвилював дослідників і ставав об'єктом прискіпливої уваги в руслі неоміфологічних та психоаналітичних досліджень середини ХХ століття. У своєму

дослідженні героїчної особистості «Герой із тисячею облич» представник архетипної критики Дж. Кемпбел дає визначення героєві, що відрізняється від канонічної його дефініції: «... героєм є чоловік чи жінка, кому пощастило пробитися крізь особисті й місцеві історичні обмеження до всезагально чинних, нормально людських форм» [2, с. 118]. У своїй подорожі героєві необхідно дійти до первинних джерел людського життя і мислення, зробити метафізичний крок у ніщо, померти для сучасності, але народитися заново «як людина вічна - довершена, універсальна, людина без особливостей». Архетип героя присутній у свідомості кожної людини як персоніфікований образ, котре прагне цілісності особистості, а пригода героя розуміється як процес індивідуалізації особистості і сама є архетипом. Герой приносить у світ здобуте знання, що відновлює його світ, заповнюючи порожню нішу суспільної потреби. Дослідник виділяє одиницею міфу мономіф, що структурно складається з відторгнення, випробувань та ініціації, повернення і присутній у більшості міфів, до яких архетипна критика зараховує твори, що належать до різних жанрів, — власне міф, героїчний епос, казка, легенда, рицарський роман тощо [2, с. 203].

Перша частина роману відповідає стадії відторгнення в структурі мономіфу і зображає протагоніста як типового представника молодого покоління інтелектуалів 50-х років ХХ століття, відчуженого та розгубленого. Протагоніст роману Ніколас Ерфе на початку своєї пригоди змальовується як незріла людина, залежна від всього того багажу модних теорій, що були присутні в колі вихідців із престижних університетів Англії. Світ Ніколаса Ерфе, де він відвів собі роль цинічного маргінала, змальовується як арена розгортання та зіткнення різноманітних абстрактних понять, великих історій, що детермінують вчинки його самого та його оточення: «... він жити не міг без банальщини чи й дріб'язкової показухи; мозок йому замінювала броня з головних понять: Дисципліна, Традиції, Відповідальність» [3, с. 198]. Однак критика Ніколасом батька виявляється тривіальним зіткненням різних світоглядних позицій: відживаючого світогляду доби Вікторіанства з її імперськими амбіціями та нової позиції, просякнutoї скепсисом екзистенціалізму, що ввійшла в англійське суспільство в кінці 40-х - на початку 50-х років, але не поборолася панування над розумом старої. Ерфе виявляється не менш детермінованим тими ж самими старими і новими «словами-тотемами», що співіснують та реалізуються в межах існування окремого індивіда і приводять до неминучої розщепленості особистості: «Але Традиції та Жертовність гнали мене в стрій... В армії подвійне життя продовжувалось: на людях я грав нудотну роль сина бравого генерала Ерфе, а на самоті гарячково поглинав товсті антології видавництва «Пінгвін» та тонкі поетичні збірки [3, с. 213]».

Другою типовою рисою англійця письменник вважає особливе використання мови, що за нею можна сховатися від реальності. Слова та мова виступають для Ніколаса знаряддям для

самоствердження та маніпуляції близькими, панацеєю від усіх зовнішніх втручань, зовнішніх загроз та дискомфорту, дозволяють перетворити реальний факт на фікційний, а отже, нереальний: «За цих два дні я став потихеньку звикатися з думкою, що Алісон більше немає; вірніше витіснити цей факт з сфери морального в сферу художнього – так з ним легше собі дати раду»; всі свої висловлювання він ретельно вибудовує відповідно до власних інтенцій, що не виражені у висловлюванні, а приховані, завуальовані у словах. Таке лицемірство, на думку Ніколаса, не є його власного рисою, а нормою суспільства і навіть предметом певної гордості: «Ми з легкістю переможемо його у боротьбі лицемірством, як раз через те, що народились англійцями, з маскою на очах, з молоком неправди на вустах» [3, с. 123]. Усі Ніколасові текстові побудови різного розміру легко розбиваються Алісон, представником іншої суспільної практики, котра не лише виросла в іншій країні, а й не бажає бути частиною жодного суспільства. Ніколас відчуває себе чужим у світі власної батьківщини-домівки, тому він вирушає у подорож.

Цитата з твору невідомого латинського автора – чітка та однозначна («завтра пізнає любов, хто не любив ніколи, і той, хто вже відлюбив, завтра пізнає любов») – стає дарунком Фаулза читачеві за його пригоду в романі [3, с. 190]. Читач, подібно до Ніколаса, входить і покидає «зону» романтичного кохання, не розпізнавши його, в зону чуда – другу главу роману, обманюється, керуючись своїми конвенціями, також подорожує поміж оповідань та вигадок, шукаючи вірного шляху, розумнішає разом із героєм, позбавляючись власних метанаративних чудовиськ, і отримує у подарунок єдину фразу, що в ній зійшлися зміст і форма, денотат і конотат, в якій злилася воєдино «поліальність» усього роману [4, с. 486].

Таким чином, Фаулз у своєму романі, який він писав п'ятнадцять років і видав у 1966 р., втілює постмодерністські тенденції, які світова література розвивала впродовж кількох десятиліть, починаючи з середини 60-х. У романі, що сюжетно та композиційно побудований відповідно до моделі міфологічної пригоди героя, відображені постмодерністські ідеї про девальвацію великих історій, світ як текст, читача як учасника створення тексту, кризи мови як знаряддя описових систем. В світлі цих тенденцій Фаулз інтерпретував і стару модель міфологічного героя, перетворивши його у «метагероя», тобто героя, який долає свою залежність від панівного дискурсу системи, перемагає затьмареність метаоповідями і йде далі, вільно інтерпретуючи все, що трапляється йому на дорозі. Звертаючись до архетипу пригоди героя, письменник виражає своє власне бачення виходу з ізольованості та несамостійності сучасної людини, що повинна пізнати справжню свою суть і вибудовувати власне життя у реальності, а не в ілюзіях та вигадках [5, с. 34].

Література

1. Козюра О. В. Проза Джона Фаулза: аспекти постмодерністської інтерпретації : автореф. дис. канд. філол. наук. Черкаси, 2006. 20 с.
2. Кэмпбелл Д. Герой с тысячьо лицами: Миф. Архетип. Бессознательное. The Hero with thousand faces / ред. И. Старых; пер. с англ. К. Семёнов. СПб.: София, 1997. 336 с.
3. Фаулз Д. Маг. Харків: «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 528 с.
4. Скоропанова И.С. Русская постмодернистская литература: новая философия, новый язык. СПб : Невский простор, 2002. 606 с.
5. Фархитдинова О.М. Ирония: проблема определения и роль в философском познании: автореф. дис. канд. филол. наук. Екатеринбург: 2004. 25 с.

УДК 821.111-311.1.09

Соловйова Альона Олександрівна

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ У РОМАНІ А. МЕРДОК «МОРЕ, МОРЕ»

Джин Айріс Мердок (Jean Iris Murdoch, 1919 – 1999) - британська письменниця і філософ, лауреат Букерівської премії, Дама-Командор Ордену Британської імперії. Айріс Мердок – одна зі складних фігур в післявоєнній англійській літературі. В кращих своїх творах Мердок знаходиться на рівні сучасної прози, психологічно насиченої, що відбиває складні відносини індивіда зі світом. Літературна творчість Айріс Мердок починалася як хобі, перший роман з'явився в 1954 році, коли їй було 35 років. Щоправда, для англійської літератури 50-60-х років це було майже нормою: Вільям Голдінг почав писати в 45 років, Джон Фаулз в 37. Мердок написала 26 романів і, крім того, є автором філософських і драматичних творів [1, с. 61].

Філософська спрямованість художньої творчості Айріс Мердок відображає спробу письменниці розвинути власну теорію роману в поєднанні зі створенням нової концепції людини. Таке поєднання філософської проблематики із самотутньою манерою письменниці лежить в основі її роману “Море, море” (1978).

Життєва історія головного героя роману режисера Чарльза Ерроубі, яку розповідає він сам, постає перед читачем як суперечлива суміш рефлексій героя щодо подій різних етапів його життя у зіставленні з реальністю. Сам Ерроубі називає їх сумішню думок і повсякденних спостережень, своєю філософією, якою він прагне поділитися з «гіпотетичним» читачем. Для того, щоб рецептивна зустріч відбулася, читачеві необхідно у цій суміші визначити основну лінію розвитку духовного та морального образу вищезгаданого персонажа, не тільки щоб зрозуміти сутність його особистості, але й щоб наблизитися до розуміння задуму автора та його позиції по відношенню до свого героя. Важливу роль тут відіграє семантична наповненість назви роману, адже вона сама по собі є багатозначним символом з безліччю рецептивних рішень [2, с. 42]. Одним із таких рішень, за підказкою самої А.Мердок, є «море кохання». Недаремно рефлексії Ерроубі незмінно пов'язані з його першим коханням –

коханням усього його життя. Проте велике кохання, змальоване Чарльзом Ерроубі, у рецепції читача перетворюється на брутальне почуття. Одержимий коханням, Чарльз перевтілюється у злого «демона», коли переслідує свою колишню кохану Хартлі, силоміць тримає її у своєму будинку, скоює моральний злочин, намагаючись вирішити за неї її долю. «Скільки ж слабкості у силі кохання! Здається, що можеш підкорити коханого своїй волі, але це ілюзія», – зізнається Чарльз, хоча так до кінця і не усвідомлює власних вчинків. Письменниця вдається до використання містичних метаморфоз, як до засобу інтерпретації реального життя (пробудження «демонів»; чудовисько-примара, що підіймається з морських глибин; чудодійне спасіння Чарльза з морської безодні). Усій цій містиці Чарльз Ерроубі згодом сам знаходить цілком реалістичне пояснення, але в уяві кожного реципієнта на той момент вже існує власна інтерпретація стосовно кожного зі згаданих епізодів [3, с. 350].

А. Мердок цікавить увесь спектр філософсько-психологічних проблем людини в сучасному світі. Недаремно інша ремінісценція роману «Море, море» навіяна творами Шекспіра, й «Гамлетом», зокрема. Театральний режисер Ерроубі завдячує своєю професією, як і загалом своїм життям, саме Шекспіру, про що пише в своїх автобіографічних спогадах, згадуючи, як владно цей Бог скеровував його кроки.

Отже, шекспірівська парадигма є однією з підказок до розуміння заплутаного світосприйняття Чарльза Ерроубі, так само, як. й до розуміння світосприйняття самої письменниці, однією з багатьох таких підказок, адже море її героїв таке мінливе море: спокійне та лагідне, й водночас, бурхливе та небезпечне; пустотливе море та немилосердне море-вбивця; словом – море людських пристрастей. Айріс Мердок апелює до морального аспекту людської особистості, з розвитком якого вона пов'язує можливість гармонійних відносин з зовнішнім світом. Саме у такому компромісі жевріє надія на примирення моральних істин з правдою життя. Отже, відокремлюючи брутальність і реалізм, як певні рецептивні виміри авторського письма, можемо констатувати їхні взаємокорегуючі «горизонти очікування», замість очікуваного їх протистояння [4, с. 56].

Література

1. Матійчак А.А. Навколо Гамлета: рецептивна рефлексія Айріс Мердок // Питання літературознавства: Наук. збірник. Вип. 8 (65). Чернівці: Рута, 2002. С. 61-67.
2. Матійчак А.А. А. Мердок та її читач в ракурсі рецептивної теорії // Питання літературознавства: Наук. збірник. Вип. 10 (67). Чернівці: Рута, 2003. С. 42-49.
3. Мердок А. Море, море / Пер. з англ. М.Лоріє. К: БМП Борисфен, 1995. 480 с.
4. Червінська О.В. Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади: Навч. посібник. Чернівці: Рута, 2001. 190 с.

СЕКЦІЯ

ВЛАСНІ ІМЕНА, ЇХ СЕМАНТИЧНЕ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ІТАЛІЙСЬКИХ КАЗОК

Власні імена в будь-якій мові грають особливу роль, чітко вирізняються з-поміж інших мовних одиниць. На письмі, наприклад, вони виділяються великою літерою або лапками. Власні імена виконують номінативну функцію, тобто називають предмет, відрізняючи однотипні об'єкти один від одного. Особливість імен і назв, на відміну від багатьох запозичених іноземних слів, зумовлена тим, що при передачі їх іншою мовою вони не втрачають свого первісного звукового образу. Причина — у специфіці семантичної структури власного імені.

На перший погляд здається, що переклад власних назв не передбачає особливих труднощів. Власні імена, як правило, транскрибуються або транслітеруються. З іншого боку, для того, щоб правильно перекласти власні імена, знайти їхні еквіваленти в інших мовах, перекладач повинен володіти достатнім запасом вузькоспеціальних знань про історичні, соціальні, літературні, політичні особливості країн, з мовами яких він працює. Відсутність подібних знань ускладнює чи зовсім робить неможливою подальшу роботу перекладача. Д.І. Єрмолович звертає увагу на те, що «будь-яке використання іншомовного власного імені в мові — це акт міжмовної та міжкультурної комунікації, і його результатом є взаємодія двох культурно-психологічних традицій» [1, с. 132].

Власні імена є невід'ємним компонентом в арсеналі засобів художньої виразності твору. При виборі імен для своїх персонажів письменник звертає увагу на їх фонемний та морфемний склад, які здатні передавати додаткові експресивні відтінки. Необхідно враховувати, що фонологічні особливості мов, відмінності в системах письма надзвичайно сильно впливають на форму імені та руйнують його тотожність при перекладі. В іншому випадку, читач перекладеного тексту позбавляється можливості настільки ж повно, як і читач оригіналу, насолодитися всією унікальністю книги, її духом, відчутти тонкі відтінки сенсу. Вловивши підтекст імені, яке шифрує риси характеру героя, читач збагачує своє сприйняття образу, розшифровує таємні знаки суб'єктивного авторського ставлення до героя [2, с. 34].

Відомо, що антропоніми (імена людей) — це вид власних назв, які служать для виділення названого ними об'єкта з низки подібних, для його індивідуалізації та ідентифікації [3, с. 187].

Актуальність проблеми полягає в тому, що власні імена досліджуються не тільки в рамках загальної теорії мови, але й виступають об'єктом перекладу, адже в умовах глобальної комунікації італомовні тексти різної спрямованості перекладаються на багато мов світу.

Власна назва представляє певну проблему для перекладача, особливо якщо немає зафіксованого зразка передачі власного імені на мову перекладу.

Метою роботи є виявлення найбільш використовуваних способів перекладу власних імен в рамках такого жанру художньої літератури як літературна казка.

У якості матеріалу дослідження були використані лексичні одиниці, виділені зі збірника казок Джанні Родарі «Казки по телефону» у перекладі І. Дзюба.

В. Виноградов наголошує, що власна назва — це завжди реалія. У кожній власній назві міститься інформація про локальну та національну приналежність об'єкта, який вони позначають [4, с. 150].

Нічим не компенсовані при перекладі смислові та граматичні невідповідності тягнуть за собою неминучі функціональні втрати: опинившись нейтралізованими, власна назва або прізвище не виконують своєї основної соціально-характеристичної функції. Л.М. Щетинін виділяє наступні способи передачі власних назв:

1. Транскрипція і транслітерація: транскрипція передбачає введення в текст перекладу за допомогою графічних засобів мови перекладу відповідного власного імені: Tonino — Тоніно, Francesco — Франческо.

Бажаність застосування транскрипції при передачі власних імен зумовлена тим, що при вдалому транскрибуванні перекладач може домогтися подолання одночасно двох труднощів — передачі як смислового змісту, так і колориту.

2. Калька — запозичення через буквальний переклад. Таким способом можна перенести в мову перекладу власне ім'я, при цьому зберігши його семантику. Наприклад, Alice Cascherina — Аліса Падальниця.

3. Напівкалька представляє собою часткові запозичення слів і виразів, що складаються частково з елементів вихідної мови, частково з елементів мови приймаючої. Наприклад, Martino Testadura — Мартіно Впертий.

4. Створення неологізму. Прийом, що використовується при створенні нового власного імені через відсутність словникового відповідника мові, якою перекладається власне ім'я. Наприклад, regno di Mangionia — королівство Ненажеранія.

5. Уподібнення, або функціональна заміна — такий спосіб перекладу вживається досить часто, наприклад, дуже поширений підбір функціонального еквівалента, який викликає у читача перекладу такі ж асоціації, як і у читача вихідного тексту. Наприклад, прозваний detto l'Antipasto — прозваний Закускою.

6. Описовий переклад — даний прийом використовується при неможливості використання будь-якого іншого способу перекладу. Наприклад, Crosta di Formaggio (дослівно — Корка Сиру) — Суха Скоринка.

Отже, перед перекладачем постає завдання зберегти та передати через власну назву одночасно і характер героя, і відтворити таку звукову оболонку імені, яка буде викликати у читача певні асоціації, що допоможуть йому легко запам'ятати персонажа та його ім'я. Власні імена необхідно перекладати із дотриманням принципу відтворення в мові перекладу такого звучання імені, яке б передавало його варіант у мові оригіналу.

Література

1. Ермолович Д.И. Имена собственные на стыке языков и культур / Д.И. Ермолович. — М.: Р.Валент, 2001. — 200 с.
2. Гудков Д.Б. Межкультурная коммуникация: лекционный курс для студентов РКИ / Д.Б. Гудков. - М.: Изд-во МГУ, 2000. — 120 с.
3. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Михайло Петрович Кочерган. — К.: Видавничий центр «Академія», 2001. — 368 с.
4. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. — М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. — 224 с.

УДК 811.131.1'255.4

Борисенко Поліна Олександрівна

ПЕРЕКЛАД РЕАЛІЙ У ПОВІСТІ М.М.КОЦЮБИНСЬКОГО «ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ»

Сьогодні у науці відомо багато праць, присвячених дослідженню стилістичних аспектів творчості М. Коцюбинського: це і літературознавчі, і мовознавчі роботи. Натомість значно менше досліджено особливості перекладу оповідань М. Коцюбинського різними європейськими мовами, зокрема італійською. Також існують праці, присвячені аналізу італійських мотивів у творах М. Коцюбинського. Проте проблема перекладу реалій у творах письменника залишається досі не вирішеною.

Отже, безпосередньою метою дослідження став аналіз основних проблем та складнощів, з якими зустрічається перекладач під час відтворення художнього стилю українського автора, зокрема відтворення реалій у повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» італійською мовою; визначення найпоширеніших прийомів їх відтворення з метою забезпечення стилістичної та структурної цілісності твору, а також історико-культурного колориту оригіналу.

Кожна країна, кожний народ, кожна місцевість мають свої особливі умови розвитку, які відрізняють різні культури, надаючи їм щось особливе, надзвичайне, неповторне. У кожній мові існують спеціальні слова, які належать до національної лексики, не маючи повних аналогів в інших мовах. І таки слова називають реаліями.

Згідно зі словниковим визначенням, реалії - це предмети чи явища матеріальної культури, етнонаціональні звичаї, обряди, а також історичні факти чи процеси.

Іноді реалії виявляються відхиленням від літературної норми, до них відносяться, наприклад, діалектизми, просторіччя, жаргонізми.

Існує декілька класифікацій реалій за основними ознаками. Так, на думку С.Влахова та С.Флоріна, реалії класифікуються за предметною ознакою та за місцевою ознакою (в залежності від національної та мовної залежності)[1, с.17].

Наприклад:

Текст оригіналу

Переклад

Іван обмив свої рани, закрасивши **Черемош** кров'ю... [2, с. 67]; Під ним, в долині, кипів холодний **Черемош**. Було так тихо і сумно, чорні **смереки** безперестанку спускали сум свій в **Черемош**, а він ніс його долом й оповідав [2, с. 31].

Ivan lavò le sue ferite, ringendo il **Ceremos** di sangue...[3, p.119]; Sotto di lui nella valle ribolliva il freddo **Ceremos**. Tutto era così calmo e malinconico, i neri **abeti** riversavano senza posa la loro tristezza nel **Ceremos**, che la trascinava via e la raccontava. [3, p. 51]

Іван був дев'ятнадцятою дитиною в **гуцульській** родині **Палійчуків**. [2, с. 1]

Ivan era il diciannovesimo figlio della famiglia **hucula** dei **Palijcuk**. [3, p. 49]

При перекладі реалій існує дві труднощі: відсутність у перекладацькій мові відповідності внаслідок відсутності у носіїв цієї мови об'єкта, який ця реалія позначає та необхідність, передати не тільки предметне значення реалії, а також її національне і історичне забарвлення [1, с. 66].

Наприклад:

Текст оригіналу

Переклад

Не "сокотилася" **баба** при злогах, не обкурила десь **хати**, не засвітила свічки — і хитра **бісиця** встигла обміняти її дитину на своє **бісеня**. [2, с. 3]

Forse la **baba** non era stata attenta durante il parto, non aveva incensato col fumo qualche angolo della **chata**, non aveva acceso la candela — e la scaltra **bisycja** era riuscita a scambiare il bambino con il proprio **bisebja**. [3, p. 50]

Проте деякі реалії мають у мові перекладу одиничні відповідності. «Одинична відповідність означає, що в більшості випадків дана одиниця вихідної мови перекладається тією ж одиницею мови перекладу» [4, с. 13].

Є декілька варіантів перекладу реалій: транслітерація або транскрипція, створення нового (або складеного) слова на основі елементів, що вже існують в мові, уподібнюючий переклад, який уточнюється в умові контексту, та гіпонімічний переклад (заміна видового поняття на родове).

Наприклад:

Текст оригіналу	Переклад
Дзвінки поцілунки лунали по хаті і сплітались з плачем сумної трембіти , що все озаймляла далекі гори про смерть на самотній кичери . [2, с.349]	I sonori baci echeggiavano nella chata e si fondevano con il pianto della triste trembita , che continuava ad annunciare alle montagne lontane la notizia della morte sulla solitaria collina . [3, p. 139]

Але не завжди перекладач може зберегти реалію або підібрати її відповідність. Однак її опущення знижує художню цінність тексту порівняно з оригіналом. Одне з головних завдань перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу, а основною вимогою до повноцінного перекладу є знання перекладачем реалій або умов життя і побуту країни, з мови якої здійснюється переклад.

У свою чергу приблизний переклад реалій полягає в розкритті значення. Це дозволяє не тільки відчувати національний колорит контексту, а й зрозуміти ту чи іншу реалію.

Тим часом, недоліком є те, що деякі описи виходять занадто громіздкими, а цього професійний перекладач повинен уникати. Таким чином, вибір певного прийому при перекладі реалії безпосередньо залежить від завдання, яке стоїть перед перекладачем: зберегти колорит мови або передати значення реалії (якщо воно невідомо).

Як казав А.Л. Андрес: «В искусстве перевода, как и во всяком другом искусстве, не может быть готовых эталонов, раз и навсегда определенных правил и решений. Не может быть единого решения и в вопросе о том, должен ли переводчик, перевыражая произведение, отдаленное от нас известной исторической дистанцией, дать почувствовать современному читателю эту дистанцию и в какой мере он должен это делать» [5, с. 128].

Але що точно може зробити автор? За допомогою свого таланту, своєї майстерності слова виробляти інші шляхи донесення до читача змісту того, що більшість дослідників назвала неперекладним - реалії.

Література

1. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе, 1986.
2. Коцюбинський М. М. Вибрані твори. Повісті та оповідання. – К. : Дніпро, 1977. – 499 с.
3. Le ombre degli avi dimenticati. Inna Skakovska e Giuseppe Perri.

4. Казакова Т.А. Практические основы перевода. - СПб.: Союз, 2002.
5. Андрес А.Л. Дистанция времени и перевод.— МП: № 5, 1966. - С. 128.

УДК 811.131.1'255.4

Івлева Олена Олегівна

СВІТ ДЖАКОМО ЛЕОПАРДІ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Джакомо Леопарді поетичний геній не тільки італійського, але і загальноєвропейського рівня. Його вірші і прозові твори неодноразово перекладалися багатьма мовами і знаходили широку популярність. Його поетична збірка «*Canti*» по різноманітності тематики і глибині філософської ідеї може змагатися з творами таких ліричних геніїв, як Дж. Байрон, Г. Гейне, М. Лермонтов.

Як відомо, Джакомо Леопарді виділявся серед сучасників не тільки своїм поетичним хистом, а й своєрідним філософським складом розуму. Цей факт залишив яскравий відбиток на всій творчості поета. На яку б тему він не складав вірші, будь то природа, любов або патріотизм, всюди можна помітити слід його своєрідної філософії, яка формувалася завдяки досить сумним подіям, які відбулися в житті поета, серед яких численні хвороби, непросте життя в досить бідній дворянській сім'ї і, безсумнівно, через загострення боротьби італійців за незалежність.

Об'єктом дослідження є поезія Джакомо Леопарді.

Предмет дослідження: відображення авторського бачення Джакомо Леопарді в його поезії.

Тема громадянськості, патріотизму, національної свободи яскраво відбилася в творчості Джакомо Леопарді, який прожив коротке, важке, але разом з тим яскраве творче життя.

Неабиякий розум і творчі здібності - єдине, що допомагало полегшити його повну хвороб, недуг життя. Вона, разом з переживаннями з приводу майбутнього рідної країни, сформувала досить песимістичний погляд на життя у поета.

Італійський поет був патріотом своєї країни, в своїх «*Pensieri*» він пише: «Талет мав звичай дякувати небо за те, що народився греком, так я пристрасно дякую небо за те, що народився італійцем». Він відчував трагедію підкореної Італії, гостро переживав боротьбу народу за свободу. Ця боротьба за незалежність згодом стала однією з головних тем його творчості.

Патріотизмом наповнені такі вірші, як «*All'Italia*» (1818), «*Ad Angelo Mai*» (1820), «*Nelle nozze della sorella Paolina*» (1821) та інші. Песимізм тут проявляється в тому, що автор не вірить у щасливе майбутнє Італії, вона беззбройна і поневолена. Ці думки він висловлює в вірші «*All'Italia*»:

...Or fatta inerme, Nuda la fronte e nudo il petto mostri. Oimè quante ferite, Che lividor, che sangue! oh qual ti veggio, Formosissima donna! Io chiedo al cielo E al mondo: dite dite; Chi la ridusse a tale? E questo è peggio, Che di catene ha carche ambe le braccia; Si che sparte le chiome e senza velo Siede in terra negletta e sconsolata, Nascondendo la faccia Tra le ginocchia, e piange. Piangi, che ben hai donde, Italia mia, Le genti a vincer nata E nella fausta sorte e nella ria...	Ти стала беззбройна, Оголені чоло твоє і стан. Яка блідість! кров! о, скільки ран! Якою тебе я бачу, Прекрасна жінка! Питаю я у неба, У всього світу: кажіть мені, скажіть, Хто зробив так? нестерпні муки Від злих ланцюгів, що терзають її руки; І ось без покривала, Простоволоса, на землі сидить В коліна ховаючи обличчя Вона сидить, безмовно плаче. Плач, плач! але перемагати Завжди - нехай наперекір долі, - Італія моя, дано тобі!
--	--

Також Джакомо Леопарді приділяв багато уваги природі в «Щоденнику Роздумів», в «Моральних нарисах». Здебільшого поет згадує природу у багатьох віршах філософського, патріотичного характеру, в них він відводить їй досить значиме місце. Однак вірші, які можна віднести до категорії пейзажної лірики, все ж є. Одним з найбільш яскравих таких віршів є «La quiete dopo la tempesta». У ньому поет описує життя людей після того, як минула буря. З перших рядків виділяється світлий, тихий та заспокійливий пейзаж:

Passata è la tempesta: Odo augelli far festa, e la gallina, Tornata in su la via, Che ripete il suo verso. Ecco il sereno Rompe là da ponente, alla montagna...	Уже минула буря; Я чую, як радіють птиці; квочка Підносить гострий голос Посеред вулиці. Понад горою Уже помітно ясноту чудову...
---	---

Поезію Джакомо Леопарді важко розмежовувати тематично. Однак в поезії Леопарді існують теми року, сенсу життя, людських цінностей. Все це дозволяє виділити в творчості поета категорію філософської лірики, в якій він найбільш глибоко висловив свої песимістичні думки.

Думками про незадоволення, жорстокості буття наповнені такі вірші, як «Brutto minore», «Ultimo Canto di Saffo», «Canto notturno», «Amore e morte», «A se stesso».

У знаменитому вірші «Brutto Minore» поет показує боротьбу людини з невідворотною і нещадною долею. Як і сам поет, його герой бореться з роком, не бажаючи поступатися.

У Джакомо Леопарді сформувалася нетипова для романтиків філософія - песимізм. У той час як сучасники натхненно писали про пристрасної боротьби сильної особистості проти зла, звеличували красу, почуття, природу, італійський поет заперечував усі встановлені норми моралі, критикував систему цінностей, був нетерпимий по відношенню до того, що італійці стали забувати свою славу історію.

Песимізм поета проявляється у всіх сферах його лірики. Не тільки у філософській, але і в пейзажній, патріотичній, інтимній лірики Джакомо Леопарді зміг висловити свою особисту думку.

Література

1. Виноградов В. С. Введення в перекладознавство: монографія. Москва: ВІЗСО РАО, 2001. 224 с.
2. Леопарди Дж. Моральності нариси. Щоденник роздумів. Думки: збірник перекладів творів/ за ред. Е. Ю. Саприкіної. Москва: видавництво Республіка, 2000. 448с.
3. Каро Е. Песимізм в XIX столітті. Леопарди-Шопенгауер-Гартман. 1883. С. 385 URL: <https://www.litres.ru/e-karo/pessimizm-v-xix-veke-leopardi-shopenhauer-gartman/>
4. Завалько ГА. Эстетика Джакомо Леопарди и современность. Философия и общество. 2012. № 4. С. 143- 167. URL:<https://www.socionauki.ru/journal/articles/150080/>
5. Leopardi Giacomo. Canti. Edizione di riferimento. - Milano: Rizzoli, 1974. - 133 p.

УДК 373.3/. 5016:811.131.1

Кравченко Тетяна Вікторівна

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗЗСО

Зміни в суспільному житті та мовній комунікації передбачають підвищення іншомовної компетентності учнів, вдосконалення їх мовних та мовленнєвих навичок та вмінь. Сьогодення вимагає всебічно розвинутої, мобільної особистості, яка буде готова до швидкої реакції на всі зміни, здатності до полікультурного спілкування, тобто до адекватного взаєморозуміння двох і більше учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур, через те формування лінгвосоціокультурної компетенції є найважливішим завданням викладачів сучасної школи [1, с. 9].

Актуальність теми пов'язана з тим, що лінгвосоціокультурна компетенція є однією з головних ознак здатності та готовності учня до міжкультурних контактів з носіями мови та розуміння нерозривного зв'язку між мовою та культурою. А також є обов'язковим елементом в процесі навчання іноземній мові.

Мета дослідження: продемонструвати необхідність формування лінгвосоціокультурної компетентності, щоб виховувати правильну мовну поведінку учня у відповідній мовленнєвій

ситуації базою для якої виступає знання іншомовної реальії, правил і норм поведінки та невербальних засобів комунікації.

У закладах середньої освіти ця мета втілюється за допомогою низки завдань, а саме:

- 1) формування в учнів мовленнєвої компетенції, за допомогою читання, говоріння, аудіювання, письмових вправ та перекладу;
- 2) знайомство з національно-культурними особливостями країн виучуваної мови, правил і норм поведінки згідно цих особливостей;
- 3) сприяння формування навичок вибору лінгвістичного способу висловлювання у відповідній ситуації спілкування.
- 4) розширення кругозору, поглиблення культурної освіченості учнів, підвищення їхнього загального рівня культури [2].

Проблемою формування лінгвосоціокультурної компетентності займалися такі вчені, як В.А. Маслова, Н. Д. Гальскова, В.В. Сафонова, С. Г. Тер-Мінасова, Н.Ф. Бориско та інші.

С. Г. Тер-Мінасова визнавала, що для забезпечення ефективного спілкування між представниками різних культур недостатньо подолати лише мовний бар'єр, адже задля цього потрібно також подолати бар'єр культурний [3, с.11]. Тобто досягти такої якості мовної особистості, яка б дозволила розуміти та інтерпритувати автентичні повідомлення будь-якого жанру, зіставляти й аналізувати феномени рідної та чужої культур.

В свою чергу Н. Ф. Бориско в системі лінгвосоціокультурної компетентності виділяє країнознавчі та соціокультурні знання (до них належать знання історії, географії, політичного устрою, економіки, літератури мистецтва тощо), соціолінгвістичні знання, до соціолінгвістичних знань належать (знання мовних і мовленнєвих засобів з національно-культурною семантикою), міжкультурні знання й уміння, а також відповідні наведеним знанням навички і вміння [4, с.249].

Оволодіння лінгвосоціокультурною компетентністю обумовлене науковими підходами до навчання і ґрунтуються на методичних та дидактичних принципах. До загальнодидактичних методів можна віднести: принципи системності і послідовності, зв'язку теорії з практикою, науковості, доступності та наочності.

Експериментальне навчання окрім окреслених вище принципів передбачає також взаємодію традиційних і нових підходів до навчання іноземної мови: компетентнісного й особистісноорієнтованого в поєднанні з комунікативно-діяльнісними, соціокультурним [5, с. базується на обов'язковому врахуванні індивідуально-психологічних особливостей учнів школи, їх потреб та інтересів. Згідно до основних положень комунікативного підходу, процес навчання іноземної мови наближений до процесу реального спілкування, в якому

моделюються різноманітні соціокультурні ситуації. Діяльнісний підхід в навчанні спрямований на створення атмосфери співпраці між вчителем та учнем.

Головне завдання у формуванні соціокультурного компоненту передбачає не тільки знайомство з історією, традиціями, звичками країни, виучуваної мови та культури, а й перш за все воно спрямовано на здатність та готовність учня, використовувати отримані знання безпосередньо у ситуаціях спілкування. Так, лінгвосоціокультурна компетентність має розглядатися як мета і результат процесу формування у школярів готовності до соціокультурної взаємодії у суспільстві. Варто виокремити роль соціокультурної компетентності для вивчення іноземної мови. Слід зазначити що, викладачі іноземної мови в школі мають володіти значним розумінням культурної спадщини як своєї країни так і країни, мова якої вивчається щоб допомогти школярам оволодівати соціолінгвістичними компетенціями.

Література

Воронина Г.И. Организация работы с аутентичными текстами молодежной прессы в старших классах школ с углубленным изучением немецкого языка // Иностранные языки в школе. – 1999. – № 2. – 9 с.

Особливості формування лінгвосоціокультурної компетенції учнів при вивченні другої і н

Тер-Минасова С. Г. Война и мир языков и культур. – М. : Слово/Slovo, 2008. – 11 с.

Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій : навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр» / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2011. – 249 с.

Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун, Л. В. Біроженко. – К.: А.С.К., 2002. – 105 с.

ї

УДК811.131.1+811.161.2]'255.4

Крюкова Олександра Ігорівна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІТАЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УКРАЇНІ

Італійсько-українські літературні зв'язки становлять яскраву сторінку в історії не лише українсько-західноєвропейських, а й світових культурних взаємин. Специфічність і складність досліджуваних зв'язків полягає у несхожості умов формування й історичних доль італійської та української культур, котрі, як може здатись на перший погляд, мало надаються до встановлення. Однак протягом тривалого часу — в міру того як, в залежності від дії об'єктивних історичних законів долалась певна роз'єднаність європейських культур, що існувала на ранніх

HYPERLINK "https://vseosvita.ua/library/osoblivosti-formuvanna-lingvosociokulturnoi-

k

o

m

етапах їхнього розвитку, - окремі тенденції і явища відчутно зближувались, зростав інтерес народів один до одного [1].

Внаслідок цього між італійською літературою як однією з найстаріших літератур романського регіону, що активно впливала на культурний розвиток всієї Європи, і українською літературою, котра належала до найрозвинутіших літератур слов'янського світу, поступово встановлювались і згодом еволюціонували різноманітні форми контактів, що органічно увійшли в процес розвитку обох культур і збагатили світовий культурно-історичний контекст. Упродовж віків культурне спілкування Італії й України не було постійним і рівномірним. Періоди інтенсивного спілкування змінювались періодами різких спадів, оскільки одні історичні фактори сприяли його розвитку, інші, навпаки, перешкоджали. Нова епоха внесла свої корективи у цей процес: зв'язки між Італією та Україною стали інтенсивнішими й систематичнішими, їхній ритм вже відповідає сучасному рівню міжнародного культурного спілкування [1].

Ситуація з італійською перекладною літературою в Україні така ж заплутана, як і структура а-ля борхесівської бібліотеки в романі Умберто Еко «Ім'я рози», а після відходу цього великого автора ускладнюється ще більше. І тут річ не тільки в українському книжковому ринку, який тільки розбудовується, набирає своїх рис і тяжіє до заходу, річ і в самому італійському книжковому ринку, який дуже мляво викидає на міжнародну літературну арену нові імена. А після скандалу з національною літературною премією Strega, яку звинуватили у надмірних симпатіях до авторів, які видаються у видавництвах Mondadori та Rizzoli (14 із 16 останніх літературних премій дісталися саме цим авторам), складно оцінити, хто ж справді заслуговує бути перекладеним та прийняти естафету від Еко. Хоч би яким заплутаним був цей лабіринт, стараннями поодиноких провідників-власників клубка Аріадни, україномовними стали і продовжують ставати головні титани сучасної італійської літератури [2].

Найбільше клубочків Аріадни до свого кошика назбирало видавництво «Фоліо», яке у різні роки опублікувало у перекладі Мар'яни Прокопович і тексти головного італійського титана Умберто Еко — «Ім'я рози» (2006), «Маятник Фуко» (2004), й інших не менш відомих — Італо Звево «Самопізнання Дзено» / «La coscienza di Zeno» (2009), Чезаре Павезе «Місяць і вогнища», «Диявол на пагорбах» / «La luna e i falò», «Il diavolo sulle colline» (2010), Джузеппе Томазі ді Лампедуза «Гепард» / «Gattopardo» (2010). Видавництво «Фоліо» наштампувало переклади й решти романів Умберто Еко, їх можна знайти у серії «Всесвіт». Видавництво «Laureus» у 2013 році видало дитячу книгу Еко «Три оповідки» у перекладі Мар'яни Прокопович [2].

Конкуренцію «Фоліо» в літературних перегонах італійськими лабіринтами складає львівське видавництво «Видавництво Старого Лева», завдяки співпраці з перекладачем з італійської Андрієм Маслюхом. ВСЛ, натомість, розмотує клубки сучасної італійської літератури — минулого року був опублікований переклад дитячої книги «Мій дідусь був черешнею» італійської авторки Анджели Нанетті. У журналі «Всесвіт» за травень-червень 2011 року виходив також переклад Маслюха оповідання Андреа Каміллері «Почерк митця» зі збірки «Місяць з Монтальбано». Андреа Каміллері — автор персонажу комісара Сальво Монтальбано, який нещадно бореться з сицилійською мафією, як своєрідний наступник героя «Спрута» — комісара Катані. Італійська глядацька аудиторія вже який сезон підряд спостерігає за пригодами Монтальбано у виконанні чудового Лука Дзінгеретті, як колись у давні часи за пригодами Катані-Плачідо. Екранські видавництва і далі продовжують торувати свій шлях у лабіринті італійської літератури [2].

Щодо перекладу української літератури на італійську мову нам відомо, що *італійський філолог і перекладач Паоло Гальваньї вже понад десять років популяризує українську літературу в Італії. Закінчивши Болонський університет за спеціальністю “російська мова і література”, він спершу цікавився російською літературою, перекладаючи переважно модерністську та сучасну літературу, а згодом коло його інтересів поширилося на українську та білоруську літератури – від класичних авторів до постмодерністів. Паоло Гальваньї автор низки перекладів української класичної та модерної поезії на італійську, зокрема творів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Олександра Олеся, Богдана Лепкого, Максима Рильського, Ліни Костенко, Василя Симоненка, Олександра Ірванця, Юрія Андруховича, Віктора Неборака, Івана Малковича, Галини Петросаняк. Нещодавно Паоло Гальваньї видав двомовну італійсько-українську збірку “Made in Ukraine” (2013), в якій представлено творчість сучасних українських поетів, переважно молодших генерацій* [3].

Отже, культурний діалог Італії з Україною, які пережили схожі історичні трагедії, потрібен сьогодні всій Європі. Будемо сподіватись, що цей діалог триватиме, збагачуючи енергетичні ресурси європейської духовної культури.

Література

1. О.Є. – Я. Пахльовська Українсько-італійські літературні зв'язки XV-XXст.: навч. посіб. Київ: Наукова думка, 1990 4-6 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/5-12-001094-6/5-12-001094-6.pdf> (дата звернення 03.12.2019)
2. Ярина Груша Блукання пармськими лабіринтами, або як перекладають італійську літературу в Україні: стаття. 2016 URL: litakcent.com/2016/04/06/blukannja-parmskymu-labiryntamy-abo-jak-perekladajut-italijsku-literaturu-v-ukrajini/ (дата звернення 03.12.2019)

3. Анатолій Дністровий Паоло Гальваньї: Україна в Італії мало популярна: стаття. Київ: Українська правда, 2013 URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/27790/> (дата звернення 03.12.2019)

УДК 811.131.1'373.48

Ломакіна Лариса Олександрівна

ІТАЛІЙСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ

Італійський молодіжний сленг має свою історію розвитку, яка вплинула на його сучасний стан.

У 50-60-ті роки на молодіжний сленг значний вплив мала міланська буржуазія, яка використовувала особливий спосіб говоріння - *il parlare snob* (говоріння сноб). У цей період молодіжна мова збігалася зі студентським жаргоном і була досить статична і обмежена. У 80-ті роки молодіжний сленг поповнюється за рахунок лексики різних молодіжних рухів і груп. Молодіжна мова розвивається набагато швидше, ніж звичайна, і не є постійною. Слова і вирази, що вживалися в якийсь період, можуть швидко зникнути і стати незрозумілими для наступного покоління. Це пояснюється тим, що зміни в молодіжній культурі швидко деградують і витісняються новими. Таким чином, молодіжна лексика «живе» не більше десяти років. Молодих цікавить, як правило, суб'єктивна оцінка реальності. Тому їхня мова тяжіє до спрощення, скорочення та персоніфікації розмовної мови, щоб висловити індивідуальність [1, с. 75-78].

Мова молоді розриває граматичні та синтаксичні основи, порушує встановлені правила. Розглянемо, наприклад, слово *sazzo*, одне з найпоширеніших в молодіжній мові Італії. Це слово є не тільки терміном, воно може виражати найрізноманітніші настрої, стану душі (гнів, злість, роздратування, здивування, захоплення, і так далі).

Хотілося б відзначити також особливу експресивність молодіжної лексики при вираженні понять, ситуацій, поведінки і дій на прикладі досить популярних виразів і слів:

«Allucinante» — офігенний.

«Bestiale» — (потрясний), mega (мега), o pazzesco (отпадний).

«Che figo!» — Як круто!

«Ragga» — «діва», дівчина, від слова “ragazza”

«Mannaggia!» — Черт!

«Che cavolo!» — Якого біса! Також це слово зустрічається в значенні «капуста», але потрібно знати, що воно вживається в багатьох сленгових фразах.

«I vecchi» — Предки, батьки. Це також значення для слова «старі».

«Figurati!» — Та не хвилюйся! [2, с. 213].

«I vecchi non sono a casa, quindi do una festa» — «Предків немає двома, тому я влаштовую вечірку».

«Che cavolo, non puoi fare più attenzione?» — «Якого біса, не можеш бути уважнішим?».

Італійський сленг також багатий на скорочення, які використовують в неофіційних листуваннях, листах, спілкуванні в чатах:

com - comune; загальний, в загальному;

+ — più;

“- “ — meno;

X — per;

Che — ke;

bnotte — buona notte;

perchè — xchè;

non — nn;

sono — sn;

TVB — ti voglio bene;

TAT — ti amo tanto [3, веб-сайт].

Молодіжна мова є дуже активною і дозволяє молоді пізнавати життя і здобувати людський досвід. Мова стає способом життя і дорослішання, здатна передавати смаки, настрій, погляди на життя, почуття.

Література

1. Келейникова А.Г. Особенности и источники обогащения итальянского молодежного сленга. Наука и современность. Сборник статей Международной научно-практической конференции / за ред. А.А. Сукиасян. Уфа, 2015. 75-78 с.
2. Liceo di Mendrisio. Vocabolario del linguaggio giovanile. Chiasso: Tettamanti, 1998. 213 p.
3. Скорочення в італійській мові: веб-сайт. URL: <https://mia-italia.com> (дата звернення: 09.12.2019).

УДК 811.131.1:82

Рашевський Сергій Олександрович

ВЕНЕЦІЯ В ОПИСІ НЕІТАЛІЙСЬКИХ АВТОРІВ

Венеція — це місто на воді, яке ніколи не перебудовувалося і тому воно зберегло свій середньовічний вигляд. Архітектурні творіння, дивовижним чином створені багатьма поколіннями на важкій для забудови місцевості, в співзвуччі з водою каналів і світлом,

утворюють єдину у своєму місті гармонію. Подорожуючи по каналу Гранде, можна побачити палаци часів середньовічної готики і більш пізнього Ренесансу.

Безліч колишніх островів, на яких стоїть сьогодні місто, раніше були повністю оточеними водою. На кожному з них стояла церква, яку оточували будинки особливо щедрих парафіян. Далі, ближче до води, тіснилися будинки бідняків. Наслідком такого укладу, після об'єднання кістяків у більш-менш цілісний масив, виявилось цікаве явище – нове місто не мало поділу на бідні і багаті квартали. Все було перемішано [1, с. 243].

Для того щоб зрозуміти Венецію, не будучи венеціанцем, спочатку варто поглянути на неї зверху. З висоти пташиного польоту місто нагадує лежачу на воді рибу, тіло якої розсікає навпіл звивистий Великий канал. Праворуч і ліворуч від нього рівномірно розподілилися всі шість районів Венеції – по три з кожного боку. Голова риби з'єднується з материком тонкою ниткою моста «Ponte della Libertà». Тут розташовані автовокзал, новий порт і побудований в XIX столітті вокзал Залізничний.

Райони міста по-своєму унікальні і не схожі на своїх сусідів. У кожного свої визначні пам'ятки і неповторна атмосфера. Венеція – не найбільше місто світу, і пройти його «наскрізь» цілком реально навіть за годину. Але щоб по-справжньому пізнати місто, потрібно приділити огляду кожному району хоча б по одному дню. Венеція – не те місце, через яке необхідно бігти стрімголов. Венецію треба досліджувати, відкриваючи для себе все нові і нові шматочки цього казкового міста.

Вода – це головний життєвий еліксир міста, адже Венеція буквально «вирастає» зі стихії. Тому щороку в свято Вознесіння Христового тут проводився пишний ритуал «Sposalizio del Mar», під час якого венеціанські дожі урочисто заручалися з морем і кидали в його хвилі золотий перстень.

Традиція масових гулянь в Венеції така ж давня, як і саме місто. Лідерство серед них, безсумнівно, належить знаменитому венеціанському карнавалу. Його історія поглиблюється корінням в язичницьке свято Римських Сатурналій, під час якого відкидалися усі станові відмінності. Так і карнавал став чудовий тим, що зрівнював людей за допомогою масок. З того часу це всенародне свято, яке вперше було занесено в офіційні документи 1094 року дожем Віталє Фалієро.

Спочатку карнавальний костюм складався всього лише з чорної накидки, «треуголки» і білої маски. Маски взагалі є вічною пристрастю Венеції. Найбільш відома з них називається «баута». Маски перетворилися на справжній венеціанський атракціон, а також в чудовий сувенір, який потім довго нагадує мандрівникам про Венецію [2, с. 78].

Найбільш стародавні венеціанські будівлі збереглися на Торчелло, острові, який називають «Матір'ю Венеції», тому що він був заселений ще в V-VI ст. і з часом став торговим центром острівного життя.

У VII ст., коли кам'яне будівництво в Італії припинилося майже повсюдно, а великий Рим продовжував занурюватися в трясовину варварства, багаті жителі Торчелло побудували у себе кафедральну церкву Санта Марія Ассунта, яка була розділена двома поздовжніми рядами розкішних колон (в XI-XII ст. її розбудували). Внутрішнє приміщення було прикрашене мозаїками у візантійському смаку. Біля собору збереглися залишки баптистерія VII століття, а з дзвіниці відкривається чудовий вид на лагуну і острови.

Поблизу знаходиться церква Санта Фоска, яка відноситься до VII-VIII століть; це хрестовокупольна будівля менших розмірів, ніж собор, була перебудована в XI-XII ст. Церква оточена з п'яти сторін арокними портиками на колонах з грецького мармуру; її купол не зберігся (зараз можна побачити його невисокий широкий барабан, майже плоско перекритий черепицею). Цей острів прозвали «маленькою Візантією» за художній вигляд його будівель [3, с. 28].

Література

1. Іоніна Н.О. Сто видатних міст світу. Москва, 2006. 432 с.
2. Абеяшева Г.В. Фонтенбло. Во-ле-Віконт. Москва, 2000. 156 с.
3. Смирнова І.А. Архітектурний вигляд Венеції. Москва, 1982. 95 с.

УДК: 811.131.1:811.161.2]373.45

Савін Михайло Олександрович

ІТАЛІЙСЬКИЙ МОВНИЙ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Історико-культурні й торгівельні зв'язки між італійським півостровом і територією, яку охоплювали в різні часи межі України, є досить давніми. Відомо, що ранні історичні контакти між Сарматією, Північним Причорномор'ям і римським світом існували вже на початку нашої ери. Однак культурні контакти між Італією та «Україною-Руссю» почалися не раніше X-XII ст. Це, наприклад, дипломатичні відносини Папської держави з Київською Руссю (приблизно X ст.), що сягають початку християнізації Київської Русі, коли Київ був одним із центрів італійської торгівлі.

Актуальність роботи полягає у необхідності аналізу впливу італійської культури на українську мову, оскільки саме через порівняння певної мови з рідною відбувається засвоєння закономірностей і правил функціонування досліджуваної мови.

Мета дослідження передбачає розгляд особливостей походження і розповсюдження сучасного шару італізмів.

Проте говорити про італійський вплив власне на мову деяких регіонів сучасної України можна лише починаючи з XIII–XIV ст., коли умовно визначають початок формування італійської літературної мови. Це зумовлено й тим, що документовані перехід із латинської на романські мови зазвичай зараховують до середини IX ст. Також, слід зауважити, що процес формування італійської літературної мови в сучасному розумінні почався з нового тисячоліття, дарма що зміни у латинській розмовній мові (*sermo familiaris/vulgaris*) містили у собі приховані риси майбутніх романських мов уже з I–II ст. н. е. Враховуючи ці фактори, взаємини з романізованим світом та Італією (особливо після падіння Західної Римської імперії 476 р. і протягом усієї Середньої візантійської епохи аж до перших століть нового тисячоліття) краще визначити як ранні діалектно-італійські (або генуезькі, венеційські, пізанські) - східнослов'янські мовні контакти [1,с.179-190]. У зв'язку з цим, на окреме дослідження заслуговує питання впливу латинської мови на українську. Відомо, що офіційно-релігійні й наукові взаємини, дипломатичні та інші контакти здійснювалися переважно латинською мовою аж до початку XVIII ст. За підрахунками К.М. Тищенка [2,с.35], запозичення романського походження в українській мові становлять близько 17,3% загального українського словника.

Із XVI ст. італійський вплив, як безпосередній, так і опосередкований, на культуру України зростає. Опосередкований вплив здійснюється через Чехію, Угорщину і, передусім, через Польщу. Безсумнівно, значна кількість італізмів проникла в західноєвропейські мови, а з них - у польсько-литовсько-український мовний простір, починаючи з епохи італійського Відродження (XIV–XVI ст.), особливо під час польського Ренесансу [2,с.110].

Про безпосередні італійсько-українські контакти свідчать факти перебування італійців в Україні, а відтак, і поширення італійської культури й літератури серед українських ерудитів. Інша причина, безумовно, пов'язана з активною участю українських студентів і вчених у науковому, культурному житті Польщі, а також Італії. Невипадково в університетських реєстрах Кракова, Падуї, Болоньї та Праги XV–XVI ст. вміщено багато прізвищ студентів, які за походженням є «русинами». Професори й доктори філософії «руського» походження з'являються як у Польщі, так і в Італії. Найвидатнішим серед українців в Італії, як відомо, був Ю. Дрогобич (1450–1494) - ректор Болонського університету. У XVI–XVII ст. в Галичині, зокрема у Львові, перебувало чимало італійських майстрів і архітекторів, які будували палаци й церкви. Щодо архітектурних течій, саме італійці «принесли» в Україну стиль бароко. Цілком логічно, що італійський вплив позначився й на розвитку музичного мистецтва та літератури України в XVI–XVIII ст. Це ще один доказ того, що італійсько-українські культурні зв'язки мають тривалу традицію [3,с. 34]. Переклади більшості творів італійських письменників епохи Відродження з'явилися в Україні саме в означений період

У XVIII ст. італізми входили в українську мову також через посередництво російської мови [4,с.350 - 359]. У часи Петра I книжки з мореплавства й математики активно перекладали з італійської мови на російську. На корабельнях Петра, зокрема й у Воронежі, завжди працювало багато венеційських майстрів. Отже, у морській термінології залишили помітний слід такі італійські слова, як барка - італ. Barca - 'човен', гондола, галера, лагуна, авізо 'невелике військове судно', габара - 'вантажне судно з дерев'яним дном; барка з плоским днищем, яку тягне на буксирі пароплав' тощо [6,с.33]. У другій половині XVIII ст., коли французька стала мовою високої культури й освіти в Російській імперії, із цієї мови, через посередництво російської, в українську проникли й інші італізми.

Найбільша кількість італійських запозичень увійшла в українську мову протягом XIX ст. і на початку XX ст. Це зумовлено, з одного боку, відвідуванням Італії українськими письменниками та вченими, а з іншого, — популяризацією італійської опери, яка стала відомою в усій Європі. Італійські мотиви та стилізовані запозичення трапляються у М. Гоголя, М. Драгоманова, Л. Українки, М. Коцюбинського та ін. [4,с.305; 5,с.468–469].

Безпосередні культурно-економічні контакти між Україною та Італією набули активного розвитку наприкінці 1990-х рр. минулого століття. Унаслідок потужного еміграційного потоку з України до Італії зростає кількість змішаних шлюбів, інтенсивнішими є комерційно-ділові відносини, що, зрозуміло, впливає і на мовні контакти між обома країнами [6,с.14-24].

Сучасний шар італізмів у європейських мовах стосується, насамперед, сфери моди, гастрономії і, загалом, так званого «made in Italy», тобто справжнього італійського ремісного виробництва. Такі новітні тенденції властиві й українській мові, що пов'язано з глобалізаційними процесами, розвитком ЗМІ, інтернет-спілкуванням, безпосередніми контактами, які є особливо актуальними впродовж останнього двадцятиліття внаслідок еміграції до Італії значної кількості українців. Насправді, один із активних способів ознайомлення й можливого проникання італійських слів у сучасну українську мову - це усне мовлення українських мігрантів. Взаємозв'язки останніх із батьківщиною, товарообміни з родичами та ін. сприяють поширенню, хоча й пасивно, італійських реалій на українському ґрунті.

Література

1. Tagliavini C. Le origini delle lingue neolatine. — Bologna, 1982.
2. Українська мова: енциклопедія. Друге Видання. Київ: Українська енциклопедія, 2004. 821 с.
3. Hüttl-Worth G. Die Bereicherung des russischen Wortschatzes im XVIII Jahrhundert. Wien, 1956.

4. Тимченко Є. Матеріали до словника писемної та книжної української мови XV – XVIII ст. Кн.1–2. Підгот. Вид. В.В. Німчук, Г.І. Лиса .Київ; Нью-Йорк : «Літопис-XX», 2003 . 512 с.
5. Наливайко Д.С. Українська радянська енциклопедія. Т.4. Київ:1979.720 с.
6. Дель Гаудіо С. Мова українських мігрантів в Італії. Соціальні та лінгвістичні характеристики. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 60 с.

УДК: 811.131.1'255.2

Сугак Юлія Дмитрівна

ІТАЛІЙСЬКІ МОТИВИ У ТВОРАХ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Михайло Михайлович Коцюбинський – це видатний український письменник, громадський діяч, голова «Просвіти» в Чернігові. Народився 17 вересня 1864 р. в м. Вінниця у сім'ї дрібного чиновника. Дитинство та юність майбутнього письменника минули в містечках і селах Поділля. Освіту майбутній митець здобував у Барській початковій школі (1875–1876 рр.) та Шаргородському духовному училищі (1876– 1880 рр.). Перші літературні спроби (поезія, переклади, нариси та ін.) письменника були створені досить рано. Відгуки про перші спроби молодого автора були досить скептичними. Проте негативна оцінка критиків не спинила творчого запалу М. Коцюбинського: він продовжує писати далі, але твори до друку не подає. М. Коцюбинський почав друкуватися в 1890 р. у львівському дитячому журналі «Дзвінок». Тому свою літературну біографію М. Коцюбинський почав насамперед як дитячий письменник. Важливу роль у формуванні світогляду М. Коцюбинського відіграла поїздка до Львова у 1890 р. Тут він знайомиться з І. Франком, налагоджує контакти з редакціями журналів «Правда», «Зоря», «Дзвінок» та ін. Саме зазначені факти стали початком постійної співпраці письменника із західноукраїнськими виданнями. У 1891 р. Коцюбинський їде в с. Лопатинці, що знаходиться на Вінниччині, де пише декілька оповідань: «Ялинка», «П'ятизлотник» та ін., повість «На віру», віршовану казку «Завидючий брат». Твори привернули увагу літературної громадськості, засвідчили, що в українську прозу прийшов новий талановитий автор. Окремою сторінкою в біографії митця стала його робота (1892–1896) у Бессарабії та в Криму. Етюдом «Цвіт яблуні», написаним у 1902 р., митець засвідчив остаточний перехід від реалізму до модернізму, зокрема до імпресіонізму. Він почав як реаліст і народник на початку XX ст., після чого визначальною для М. Коцюбинського все ж таки стала імпресіоністична манера письма. У 1903 р. М. Коцюбинський написав першу частину знаменитої повісті «Fata morgana», а друга частина була закінчена у 1910 р.; третя частина, хоча й задумана, не побачила світу. [1,с.168].

Отож, розглянемо, яке місце, вагу та роль відіграє Італія в творчому та особистому житті письменника.

Михайло Коцюбинський прибув перший раз до Італії у 1905 році і потім перебував тут з перервами пару місяців від 1909 до 1912 рр. На початку його подорожі до Італії не мали тієї культурної спрямованості, типової для інших європейських літераторів та культурних діячів того часу: основною причиною його поїздок була надія вилікувати сухоти. В Італії він перебував у Мілані, Римі, Флоренції, Неаполі, Мессіні, але найдовший період часу він провів на острові Капрі. В його листах з Італії, адресованих знайомим та родичам в Україні, виявляється з особливою вітальністю, – наголошуємо саме на цьому терміні, оскільки він відіграв українську важливу роль в поетиці творів Коцюбинського, – з одного боку, зачарування Італією, її красою, історією та культурою, а з другого – його любов та захоплення певними типами італійців, які для нього були тим “іншим”, якого він ніколи не переставав почувати “інакшим” від себе, але якого водночас він “інтеріоризував” до такої міри, що, врешті, почав відчувати цього “іншого” частиною себе самого.

Зустріч з Італією не була для нього легкою зустріччю, – навпаки, це була зустріч складна, суперечлива і вистраждана саме тому, що проникла в найінтимніший психологічний вимір письменника. Саме Італія, з різними регістрами своєї реальності, спонукала письменника до внутрішнього аналізу, допомагаючи йому виявити та реалізувати його найсокровенніші міфи, які в кінцевому результаті сублімувалися в літературній формі в так званих “італійських оповіданнях”, про які йтиметься далі. [2].

Італії присвячено три новели М. Коцюбинського, а саме: «Сон» (1911 р.), «На острові» та «Хвала життю» (обидві 1912 р.). Ескіз «Хвала життю» став останнім твором великого письменника, який пішов із життя 25 квітня 1913 р. На думку О. Пахльовської, аналізовані новели є надзвичайно своєрідними творами «як у плані інтерпретації культури Італії, національної специфіки її народу, так і в плані психології творчості, якій італійські враження допомогли виявитися додатковими яскравими аспектами». [3,с.5]. У цілому, М. Коцюбинський є автором двох повістей: «Fata morgana», «Тіні забутих предків» – та понад сорока оповідань і новел, а також багатьох нарисів, статей і листів [1,с17].

Отже, у баченні Італії М. Коцюбинського сублімується його концепція історії культури, природно інтегрована в європейську історію культури без перешкод простору та часу, починаючи від класичної давнини аж до сучасної дійсності; зрештою, вся його творчість, беручи до уваги вражаючі паралелізми та посилення, вкорінена в європейський контекст. Італія була для нього, як і для багатьох інших українських письменників та культурних діячів, важливим етапом його шляху крізь Європу та до Європи. Та для Коцюбинського Італія становила собою фундаментальну віху в життєвому та художньому зрості, перетворившись врешті-решт на цілісний і водночас неловимий міф. [2].

Література

1. Сальваторе Дель Гаудіо Теоретична і дидактична філологія. «ІТАЛІЗМИ У ТВОРАХ М. КОЦЮБИНСЬКОГО» Київ. Випуск 20, 2015. 491с. [с.168-172].
2. Емануела Згамбаті. Італія Михайла Коцюбинського та Лесі Українки: два обличчя одного міфу URL: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/341/41/>
3. Пахльовська О. Є.-Я. Українсько-італійські літературні зв'язки XV–XX ст. 1990. 215 с. [с.5].

УДК: 811.131

Ходова Юлія Олександрівна

СИЦИЛІЙСЬКИЙ ДІАЛЕКТ ЯК РІЗНОВИД ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Джузеппе Пітре зазначив, що в діалекті зосереджена історія людей, які на ньому говорять; із сицилійського діалекту, а також від його носіїв можна дізнатися, хто були наші батьки, що вони робили, як і де жили, з ким люди мали стосунки, близькість [2].

Сицилійський діалект займає особливе місце в лінгвістичній картині Італії. На даний час, для того щоб зрозуміти специфіку даного діалекту, нам необхідно звернутися до історії. Вона ускладнена великою кількістю набігів і завоювань Сицилії, що сприяло змішання культур і асиміляції мов. Сицилійський діалект вкрай неоднорідний, так як в епоху романських завоювань, Західну Сицилію населяли карфагеняни, Східну Сицилію греки, в той час як античні жителі (з II-I ст. до нашої ери) - сікани і сікули - просунулися вглиб території. Сучасний вигляд сицилійської мови склався протягом своєї багатовікової історії і тісними контактами практично з усіма народами Середземномор'я [1].

Перші згадки про сицилійську мову почали з'являтися ще з 1230 року, коли культурна еліта бюрократів та чиновників двору Фрідріха II почала культивувати мистецтво вульгарної поезії та почалася історія сицилійської мови (La storia della Lingua Siciliana).

Пишність сицилійської вульгарності була такою, що сам Данте Аліг'єрі у своєму творі «De vulgari eloquentia» визначив усю сицилійську поетичну творчість як «сицилійська школа». Саме тоді Палермо стало колыскою сицилійської поезії.

Серед найвідоміших сицилійськомовних поетів ми знаходимо Сюлло Д'Алькамо, особливо культивованого вихователя, про якого мало інформації, який написав відому композицію «Rosa fresca aulentissima» та Джакомо да Лентіні, якого багато хто вважає винахідником «сонета». Данте присвоїв йому титул глави сицилійської лірики, оскільки всі сицилійські літературні стилі, що застосовувалися до цього часу, були присутніми в його композиціях: сонет, пісня та канцонетта.

Через деякий час після впливу сицилійської мови вона поширилася і на півночі Італії, особливо в Тоскані, де сформувався потік поетів, сицилійсько-тосканських поетів, що пізніше

породило б школу «Dolce stil nuovo» та Італійську мову, що утвердилася як мова італійського народу, на відміну від сицилійської, яка була принижена до ролі простого регіонального діалекту.

Останнім часом сицилійський діалект знову піднявся на перший план завдяки таким авторам, як Піранделло, Верга, Капуана а також сучасний Андреа Каміллері та пригоди комісара Монтальбано.

Враховуючи численні панування, що відбулися на Сицилії, сицилійський діалект містить слова різного походження. Від французької (наприклад, слово «tuscaturì», тобто хустка, що походить від французької «mouchoir»), до арабської («cuscusu» від арабської «cuscus»). Крім того, етимологічне походження деяких слів неможливо встановити, наприклад, прислівник «Catammari Catammari» що означає повільно.

Сицилійська представляє деякі звуки, відмінні від італійських через вплив таких мов як грецька, арабська, французька та інші [4].

Основні правила утворення сицилійського діалекту:

- Подвоєна dd є результатом впливу латинської мови: cavaddu-cavallo

літера r, якщо на початку слова: russu - rosso (ця вимова дуже схожа на вимову літери «г» в англійській мові, так, наприклад, коли вимовляємо слова англійської "red")

- tr: tri - tre - (ця вимова дуже схожа на англійську вимову " tree)
- з'єднання st: stujàri - pulire con una stuoia - (ця вимова дуже схожа на вимову того ж з'єднання в португальській мові)
- з'єднання str: strittu - stretto - (ця вимова дуже схожа на англійську вимову "street)

Крім того:

- буквосполучення сі або scі (виражається графічно, особливо в минулому, навіть лише буквою х), являє собою результат латинського зв'язку fl(fi): ciùmi - fiume - вимовляється своєрідно (з різними відмінностями від області до області) зі звуками, які не існують в італійській мові.

Сицилійський алфавіт має п'ять голосних з такою ж кількістю звуків, на відміну від італійського, який однаковою кількістю букв виражає сім. У першому випадку е і о закриті (è, o), замінені відповідно на і та u. Тож такі слова, як amore, nipote, voce, monte, neve, pecora, tacere, amare змінені на *amuri, niputi, vuci, munti, nivi, pecura, taciri, amari, durmiri*.

Відмінності між мовою та діалектом наголошуються в секторі дифтонгів. Так, наприклад, *piède, nuovo, miele, nuora, uovo, cuore, cieco* - *pedi, novu, meli, nora, ovi, cori, cecu*.

Також відмінним «явищем» у сицилійському діалекті є поява літери «j», яка при вимові схожа на «gi»: *jornu giorno, jittari gettare, jocu gioco*. Подвійна «d» - семітська спадщина: *cavaddu -cavallo, sedda- sella, casteddu -castello, beddu- bello, iddu egli e lui*. Цей особливий приголосний,

який ми також знаходимо на Сардинії, в частині Калабрії та в Саленто, повертається до подвоєння в деяких районах, населених нащадками стародавніх ломбард, які прибули на острів слідом за графом Роджером.

Одже, сицилійська мова є стратифікованою мовою, яка сформувалася під сильним впливом інших народів, що населяли найбільший острів Середземномор'я. Народи, що відвідували і домінували на Сицилії, залишаючи після себе лексику та граматичні форми, сформували сучасну «сицилійську мову» [3].

Література

1. Стаття «Особенности сицилийского диалекта». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: file:///C:/Users/User/Desktop/Sladkikh_169_172.pdf
2. G.Sansone Sotto Il Cielo Stellato. Venezia. Marcianum Press, 2013. – С.5
3. Електронний ресурс: URL <http://www.palermoweb.com/lamusicadelsole/dialetto/grammatica.asp> (дата звернення: 15.01.2020)
4. Електронний ресурс: URL <http://www.salviamoilsiciliano.com/storia-della-lingua-siciliana/> (дата звернення: 15.01.2020)

УДК 811.131.1'253

Янчева Анастасія Русланівна

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Аудіовізуальний переклад(АВП) – це відносно нове явище у перекладознавстві, хоча вже як два останніх десятиліття аудіовізуальний переклад вийшов на новий рівень та вивчається багатьма науковцями як засіб зміцнення зв'язків та діалогу в умовах мультикультурного і багатомовного середовища, що постійно розширюється.

Перші публікації, що досліджують АВП, відносяться до середини 1950-х та 1960-х рр., однак справжній інтерес до цієї галузі вперше спостерігаємо на початку 1990-х років минулого століття.

У сучасній науці проблематикою аудіовізуального перекладу займалися такі іноземні науковці: Х. Диас Синтас (J. Diaz Cintas), І. Іварсон (I. Ivarsson), Г. Матамала (A. Matamala) та ін.; визначенням видів аудіовізуального перекладу займалися такі вітчизняні вчені, як А. П. Чужакин, И. С. Алексеева та ін. [6, с. 76; 5, с. 19]

З огляду на це, **актуальність** роботи зумовлена активним зацікавленням лінгвістів питаннями систематизації вже існуючих механізмів дослідження аудіовізуального перекладу, що можуть в майбутньому слугувати основою наукових праць у цій галузі, та виявленням нових особливостей забезпечення аудіовізуального перекладу.

Мета роботи – виявити й описати конкретні методи та засоби, за допомогою яких відтворюється аудіовізуальний переклад у сучасному світі, висвітлити існуючі механізми забезпечення аудіовізуального перекладу та їх особливості і розвиток на сучасний момент.

Науковці приблизно виділяють десять видів аудіовізуального перекладу. Однак їх можна об'єднати дві великі підгрупи: озвучування та субтитрування.

Озвучування – це термін, який використовується для позначення аудіовізуальних методів перекладу з метою повного або часткового покриття тексту оригінального продукту новим текстом іншої мови. Таким чином, озвучування може бути підрозділене на такі типи: закадрове озвучування, дикторський текст (мовний супровід), тифлокоментування, вільний коментар та дублювання.

Закадрове озвучування - це точний переклад першоджерела, який виконується приблизно в одночасному режимі, що в основному використовується в контексті монологу, наприклад відповіді на запитання в інтерв'ю чи декількох репліках однієї людини. Закадрове озвучування передбачає собою накладення саундтреку вихідного тексту на приглушений саундтрек оригінального тексту. У цьому типі аудіовізуального перекладу регіональні діалекти, наголоси чи особливості мовця не враховуються.

Наступним типом озвучування є мовний супровід, який визначається як один із механізмів аудіовізуального перекладу, що не концентрується на рухах губ оригінального тексту і не спрямований на повне відтворення вихідного тексту, але теж намагається відтворити точність перекладу вихідного тексту приблизно в одночасному режимі. Дикторський текст являє собою розширене закадрове озвучування, яке характеризується формальними граматичними структурами або навіть використанням декількох голосів.

Вільний коментар - це вид закадрового озвучування, який не фокусується ні на рухах губ оригінального тексту, ні на вірності початкового тексту, а також не висвітлюється одночасно з текстом, але це безкоштовно і часто виконується в різних режимах перекладу, що зазвичай доповнюється різними медійними елементами та текст висвітлюється частково або повністю.

Тифлокоментування перетворює візуальну інформацію в слова, переносить візуальне зображення в розмовну мову, доповнюючи таким чином звуки та діалоги з фільму.

Тифлокоментування виконує дві функції. З одного боку це являє собою аудіовізуальний знак фільму, який люди з вадами зору не мають можливості зрозуміти. З іншого боку це доповнює «ціле» поясненнями звуків які зрозумілі лише через їх зв'язок із зображеннями, аналогічно субтитрам. Тифлокоментування включає інтерсеміотичні процеси передачі, які виходять за межі мовних чи культурних визначень традиційних концепцій перекладу. Ефективність тифлокоментування залежить від того, як всі ці знаки пов'язані між собою.

Тифлокоментування - це описовий метод вставки, пояснення та опису декорацій та костюмів, персонажів та дії, що відбувається в різних аудіовізуальних засобах. Інформація про ці візуальні елементи не надається у звичайній аудіопрезентації, тому відтворюється за допомогою тифлокоментування.

Дубляж, або дублювання, є найпоширенішим видом озвучування.

Дубляж - це тип інтерлінгвістичного аудіовізуального перекладу, що передбачає повну зміну звукової доріжки оригінальної мови в звукову доріжку необхідної мови з метою розповсюдження в країнах, де мова оригіналу не є рідною мовою.

Ще одна важлива ціль дублювання - це рівнозначний вплив на цільову іншомовну аудиторію, як і вплив оригінального аудіовізуального продукту на його аудиторію-отримувача. Таким чином, дублювання орієнтоване на цільову аудиторію, яка змушує перекладача адаптувати текст оригіналу, який в кінці повинен відповідати стандартам, існуючим у країні-споживачі [4, с. 55].

Субтитри визначаються як подання перекладу діалогу у відео чи фільмі у вигляді заголовків та речень, як правило, внизу зображення.

Субтитри зазвичай з'являються і зникають у відповідності до оригінальної частини діалогу і майже завжди додаються до зображення на екрані пізніше, як результат частини остаточного монтажу.

Як висновок, можна зазначити, що існує багато механізмів відтворення та забезпечення аудіовізуального перекладу, які вивчаються науковцями різних країн та, в той же час, продовжують бути недостатньо вивченими на сучасний момент. Таким чином, у нашому світі, а тим паче на вітчизняному просторі, залишається проблема вивчення покращення аудіовізуального перекладу, який займає велике місце у перекладознавстві та грає велику роль у кіноіндустрії та сучасній відео трансляції.

Література

1. Chaume F. Film Studies and Translation Studies: Two Disciplines at Stake in Audiovisual Translation / F. Chaume. – Meta Journal, volume 49, No.1, 2004. – p. 12–24.
2. Diaz Cintas, J., 2009. New Trends in Audiovisual Translation (ed.). Bristol: Multilingual Matters, - p.283.
3. Diaz-Cintas J. Audiovisual Translation in the Third Millennium / J. Diaz-Cintaz // Traduciiion Subordinada (II). – Vigo : Universidade de Vigo, 2003. – p. 192–204.
4. Fois E. Audiovisual Translation: Theory and Practice / E. Fois. Between, vol. 1, n. 1 (Maggio/May 2011) – p. 15.
5. Алексеева И. С. Профессиональное обучение переводчика / И. С. Алексеева. – СПб., 2000. 178 с.

6. Чужакин А. П. Мир перевода или вечный поиск взаимопонимания /А. П. Чужакин, П. Р. Палажченко. – М. : 1997. – 168 с

СЕКЦІЯ

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ФРАНКОМОВНИХ КРАЇН

УДК 811.131.1

Авагимян Алёна Самвеловна

ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО ОСОБЕННОСТИ

Франция – одна из величайших стран мира. Её культура исчисляется столетиями. На **актуальность** темы указывает то, что французский язык является одним из наиболее изучаемых иностранных языков после английского и китайского, он занимает девятое место по распространенности в мире. Как родным, им владеют около 80 миллионов человек, а учитывая тех, для кого это второй язык – 230 миллионов человек [1], при этом 50% носителей французского языка живёт в Африке. Именно последний факт объясняет всемирную известность французского рэпа.

Целью данной работы является определение, выявление и раскрытие закономерностей и отличительных особенностей французского языка.

Как и все романские языки, французский язык берёт своё начало из народной латыни. Ещё до того, как владения нынешней Франции завоевали римляне, там проживали галлы – племена кельтского происхождения. После распада Империи галло-римский народ имел тесную связь с германскими франками, и, как результат: в современном французском языке присутствуют отголоски как кельтского влияния, так и более заметные – германского влияния. В 1539 году французский король Франциск I объявил французский язык государственным языком. В XVII веке язык обретает свою максимальную известность во всей Европе – вплоть до того, что король Пруссии Фридрих II и российская императрица Екатерина II вели друг с другом переписку на французском языке [2].

Но в то же время, во Франции, примерно до конца XVIII века, большая часть жителей не разговаривала на французском, в обиходе активно использовались местные диалекты.

С XX века популярность языка в мире постепенно угасала [3]. Всё началось с подписания мирного договора в Версале в конце Первой мировой войны – он был подписан на двух языках – французском и английском. После Второй Мировой войны французский вовсе перестал занимать лидирующее положение в мире, так как возросло значение англоговорящих Соединенных штатов Америки, что способствовало популяризации английского языка.

Французский язык, как и все развитые языки, обладает универсальными свойствами, характерными для всех языков, принадлежащих к индоевропейской семье языков, а также свои, уникальные черты. Приведем несколько фактов, доказывающих отличие французского

языка от других языков. Во французском языке нельзя просто задать вопрос: «что это?». Следуя правилам французской грамматики и правилу линейного расположения членов предложения, возможен только такой вариант: «что есть то, что этим является?». На французском языке этот вопрос будет звучать следующим образом: «*qu'est-ce que c'est?*».

Ещё один нюанс, усложняющий язык – отрицание. Для того чтобы отрицать действие глагола недостаточно использовать только лишь привычную для нас частицу *ne*. Для образования отрицания необходимо будет использовать как отрицательную частицу *ne*, так и частицу *pas*, которая обычно стоит после спрягаемого глагола. То есть, если человек хочет сказать, что он не понимает, то ему нужно будет произнести: «*je ne comprends pas*». При этом, если в русском языке можно поставить отрицательную частицу перед любой частью речи, то во французском языке возможно отрицать только глагол. Стоит отметить, что в современной разговорной речи практически перестали использовать частицу *ne*.

Еще одной особенностью французского языка является употребление притяжательных прилагательных (в русском языке это притяжательные местоимения), которые указывают принадлежность к участникам речи. Если в русском языке такие местоимения как *его*, *ее* согласуются в роде, числе и падеже с местоимением, к которому они относятся (*он – его*), то во французском языке они будут согласовываться, в первую очередь, с существительным. Можно сказать, что на французские прилагательные *его* и *её* (*son*, *sa*) не совпадают по роду с владельцем, но совпадают с предметом. К примеру, фразы: '*его машина*' и '*её машина*' будут переводиться одинаково – *sa voiture* [4]. По нашему мнению, это свидетельствует о толерантности французского языка.

Что касается орфографии, здесь французы крайне консервативны. Безусловно, есть энтузиасты, которые пытаются предлагать варианты «революции» языка. Тем не менее, официальной считается орфография, которая почти не претерпела изменений с XVII века. Поэтому даже самые мелкие реформы наталкиваются на серьезные препятствия. Так, одна из последних реформ предполагает прекращение использования над некоторыми гласными циркумфлекса (в разговорной речи этот диакритический знак часто называют «шапочкой» или «крышечкой»). В противовес этому нововведению по всей стране началось противостояние, основным лозунгом которого стала фраза «*je suis circonflexe*» [5]. Сложная орфография обусловила сложность правил чтения в данном языке. Так, слово «вода» во французском языке передается на письме тремя буквами – «*eau*», а произносится всего один гласный звук [o].

Именно факт необычного написания французских слов обусловил появление французской раскладки клавиатуры, которая носит название AZERTY, по сравнению с англоязычной раскладкой QWERTY. Такая раскладка появилась еще в XIX столетии и была предназначена для пишущих машинок, чтобы не заклинивались соседние буквы при нажатии

двух клавиш. Поэтому литеры расположены так, чтобы те буквы, которые часто встречаются стоящими в словах друг за другом, были разделены.

Сложности вызывают и французские числительные. Посчитать до ста на французском языке будет не так уж и просто, потому что семьдесят – это шестьдесят плюс десять (*soixante-dix*), а восемьдесят – это четыре раза по двадцать (*quatre-vingts*). Ну, а девяносто – это четыре раза по двадцать и ещё десять (*quatre-vingts-dix*) – так выглядит система счёта во Франции. Но, например, на юге Бельгии, на западе Швейцарии и в некоторых других регионах используют слова: «*septante*» вместо 70 и «*nonante*» вместо 90, а в ряде кантонов Швейцарии, следуя той же логике, говорят «*huitante*», имея в виду 80. Естественно, это стало популярной темой для шуток по обе стороны границы Франции.

Любопытны также различия в лексике между французским языком во Франции и в канадском варианте французского языка в Квебеке. Во многом квебекский вариант оказывается даже более архаичен! Так, на дорожном знаке, который запрещает проезд без остановки, в Квебеке будет написано «*arrêt*», тогда как во Франции на нём бы написали более привычное нам слово «*stop*».

Подводя общий итог, мы можем констатировать, что французский язык полон разнородных особенностей, отличающих его от всех остальных языков. Несомненно, всем нам иногда хочется, чтобы слова иностранного языка ничем не отличались от слов нашего родного, кроме различий звуковой формы. В таком случае, не было бы проблем с тем, чтобы составить программу машинного перевода с одного языка на другой, и труд переводчика не ценился бы вовсе. Но если мыслить глобально, то тут же приходит осознание, насколько эта мысль токсична. Тогда бы все люди выражались одинаково, и не было бы того разнообразия способов выражения, которое не только позволяет увидеть, что самые привычные мысли могут быть выражены иначе, но и разъять суть родного языка, увидеть проблему там, где все казалось простым и само собой разумеющимся, как в случае с родом местоимений. Возможно, тогда и культура была бы невозможна, ведь что как не инаковость заставляет размышлять!

Литература

1. Доля С. Страница виртуальных путешественников. *Журнал жизни*. URL : <https://sergeydolya.livejournal.com/1295979.html> (дата обращения 07.12.2019).
2. История Франции: в трёх томах / А. З. Манфред и др. Москва : Наука, 1972-1973. Т. 1. 356 с.
3. Чумаков А. О. История французского Языка. *Французский язык как удовольствие*. URL : <https://www.le-francais.ru/oh-la-la/histoire-de-langue/> (дата обращения 24.11.2019).

4. Hofstadter D. The Shallowness of Google Translate. *The Atlantic*. URL : <https://www.google.com.ua/amp/s/amp.theatlantic.com/amp/article/551570/> (дата обращения 30.11.2019).

5. Drackley P. “Je suis circonflexe” : grassroots prescriptivism and orthographic reform. *Springer*. URL : <https://link.springer.com/article/10.1007/s10993-018-9486-2> (дата обращения 12.12.2019).

УДК 81'373

Алексєєв Олексій Олексійович

ВЖИВАННЯ АРГОТИЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Французька мова, яка належить до романської групи індоєвропейської сім'ї, має латинське походження, основою якого є народне мовлення. Цей факт можна довести, досліджуючи старофранцузьку лексику, де можна розрізнити первинний фонд латинського походження, який охоплює всі загальноновживані, загальнонародні слова і служить словотвірною базою для створення нових слів, лексичні шари нелатинського походження, наприклад, кельтизми, германізми, слова грецького походження. Як самостійна мова, вона формується лише наприкінці IX століття, тоді як писемна літературна мова закінчує своє формування у XV столітті [1]. Єдність норм національної французької мови остаточно утвердилася в кінці XIX століття.

Але розвиток і існування будь-якої мови не відбувається ізольовано. Існує *le français standard*, літературна французька мова, яка, як і інші літературні мови, відповідає комунікативним потребам суспільства. Поряд з нею виділяють також *le français familier*, яка вживається у неформальних ситуаціях, наприклад, при спілкуванні з друзями або в колі сім'ї. *Le français populaire, vulgaire et argotique* – достатньо неформальні регістри. Проникнення запозичених слів у французьку мову в різні періоди її розвитку пояснюється як зовнішньолінгвістичними, так і внутрішньолінгвістичними чинниками.

Наявність арготизмів (від фр. *argot* – укр. *жаргон*, первісне – *жебрацтво*) у літературній французькій мові обумовлена саме ними. Арго – це особлива умовна (таємна) мова, яка використовується певною групою (за будь-якою ознакою) людей, щоб запобігти розумінню їхніх розмов людьми з-поза групи. Як правило, арготизми малозрозумілі або й зовсім незрозумілі для решти суспільства. Це один з різновидів соціальних діалектів, штучно створювана умовна говірка якої-небудь вузької замкненої соціальної або фахової групи, незрозуміла для сторонніх. У XV столітті Франсуа Війон написав свої знамениті балади мовою бандитів, на говорі *Coquille* – арго групи бродяг, які видали під тортурами частину своєї термінології.

У наші дні арго у французькій мові все більше і більше запозичене з інших мов. Навіть якщо в споконвічному арго і були іноземні терміни, то їх кількість була незначною. Головна причина збільшення запозичень – імміграція [2, с. 16]. Люди, що живуть у передмістях або в небезпечних кварталах, все частіше вживають різновид французької мови, який одні називають «verlan», інші – «argot», або навіть «racaille-mot» («mots de la racaille» – мова шпани).

Арго міста, відоме також як сучасна міська французька мова (français contemporain des cités (FCC)), з'явилося наприкінці XX століття. Лексичні форми FCC беруть початок з старофранцузької мови, її діалектів, стародавнього арго, а також з численних мов іммігрантів, таких як арабська, берберська, різні мови Африки, Азії, Антильських островів, мов циган і креольських мов.

У сучасному літературному французькому арго спостерігаються такі тенденції, як створення метафор, пов'язаних з сучасною рекламою або недавніми подіями: *airbags* (*seins, poitrine de femme*); *caisse* (*voiture, véhicule automobile*); *fouetter* (*sentir mauvais*); *galère* (*situation matérielle difficile*); також вживання метонімії, що позначають людей за предметами, які їх характеризують: *bleu* (*policier, flic*); *casquette* (*contrôleur*); *képi* (*policier*); *minch* (*petite amie, copine*); *pélo* (*homme*); утворення односкладових верланів шляхом зміни порядку букв у словах *aç* від «ça»; *ainf* від «faim»; *àl* від «là»; «реверланізація», тобто утворення верлану від верлана: *femme* (жінка) > *meuf* (*verlan 1*) > *feumeu* (*verlan 2*); утворення нових арготизмів за допомогою апокопи, тобто усічення кінцевого звуку, букви чи складу: *brelic* (*brelica, verlan* від *calibre* (револьвер)); *lique* (*liquide* скорочення від *argent liquide* (готівка)); утворення арготизмів за допомогою афери, тобто скорочення початку слова: *blème* (*problème*); зміна суфіксу у словах: *bombax* від *bombe*; *couillav* від *couillonner*; *fillasse* від *fille* [3, с. 98].

І звичайно ж, сучасні арготизми проявляються у вигляді численних запозичень: з арабської – *ahchouta* від араб. *hashta* (сором); *roumi* (корінний француз) від араб. *rumi* (європеєць); *zetla* (гашиш); з циганського – *chafrav* (працювати); *choucard* (відмінно); *gadji* (дівчина); *gadjo* (хлопець); *marav* (вбивати); *schmitt* (поліціант); африканського походження – *go* (жінка); *gorette* (дівчина) та ін.

Поширення арготизмів відбувається завдяки необхідності спілкування між представниками різних етнічних і мовленнєвих груп, що вступають між собою в інтенсивні зв'язки з господарської, політичної та інших причин. Мовленнєві контакти, у свою чергу, поширюються завдяки постійно повторюваним діалогам та постійному спілкуванню між носіями різних культур.

Література

1. Формирование французского литературного языка и контакты с европейскими языками.

URL:https://studwood.ru/1344654/literatura/formirovanie_frantsuzskogo_literaturnogo_yazyka_kontakty_evropeyskimi_yazykami (дата звернення: 20.11.2019).

2. Черноусская В. В. Особенности развития французского молодежного жаргона в начале XXI века. С–Пб, 2016. 76 с.

3. Лиходкина И. А. О некоторых особенностях современного французского аргю. *Приволжский научный вестник*. Нижний Новгород, 2016. № 3 (55). С. 97–99.

УДК 81373

Алексеева Мария Андріївна

ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ КАНОНІЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Релігія залишається одним з найважливіших факторів, що впливають на світогляд і спосіб життя вірянина, а також на відносини в суспільстві в цілому. Церква, католицизм мають величезний вплив на французьку культуру, оскільки більшість французьких свят є релігійними, а 90% соборів у Франції належать римо-католицької конфесії. Церква в сучасному суспільстві являє собою високоорганізовану інституційну соціальну групу, що складається зі священнослужителів і вірян. І ніщо так міцно не пов'язує ці дві спільноти, як слово, яке містить сакральність, символічність, догматичність, морально-етичну цінність. В релігійній лексиці розвиток мовлення розглядається у якості динамічних властивостей мови [1, с. 445].

Основне джерело християнської релігійної лексики – Біблія. Сприйняття слова перебудовувалося на основі ідей про зв'язок, який встановлює людина з Богом. Тому однією з найбільш фразеологічно активних лексем у французькій канонічній лексиці є *péché*, т – гріх. Це підкреслює характерне уявлення про смертні гріхи: *dire de qn les sept péchés mortels* – *наплюжити кого-небудь на чому світ стоїть* (букв. *приписувати комусь сім смертних гріхів*); про первородний гріх: *péché originel* – *первородний гріх* і т.ін.

Досить вживаними під час богослужінь лексичними одиницями є так звані «постаті Бога» – найменування Творця в Його Триєдиним Існуванні. Уявлення про Бога є ключовим у християнському світогляді, що не могло не знайти відбиття в лексемі *Dieu*, що є найбільш вживаною одиницею релігійної тематики. Наступне релігійне поняття, часто вживане під час богослужінь у Франції – *chérubin* – *херувим*. Традиційно херувима зображували у вигляді дитячої голівки з крилами, а внаслідок метонімічного перенесення саме зображення стало іменуватися *chérubin*, тому при вторинній номінації дана лексема, як правило, викликає

асоціації з рожевощогою дитиною: *teint de chérubin* – рум'яне обличчя (букв. колір обличчя, як у херувима) [2, с. 95].

Практично всі лексеми характеризуються єдністю етимології й походять від латинських джерел (навіть у разі грецьких етимонів саме латинська мова була їх провідником в романські мови), проте є синонімічні різнокореневі лексеми, що походять від різних джерел. Наприклад, поняття «молитися» передається французькою мовою різними лексемами. Французьке дієслово *prier* – молитися сходить до латинського відкладного дієслова *precor*, – *avi*, – *atus sum* – *молити*, *благати*. Саме тема прохання, благання найбільш активно реалізується у фразеологічній парадигмі даної лексеми: *je vous (en) prie* – *будь ласка, прошу вас* (формула ввічливості); *je vous prie de croire que* – *можете бути впевнені, що...* Від цього ж кореня з'явилося аналітичне іменник: *prie-Dieu* – *лавочка для молитви*.

Цікавий підхід у французькій церковній лексиці до зображення сил зла, де вдалося виявити три найменування сил пекла: *diable*, m – *диявол*; *démon*, m – *демон*, *bis*; *Satan*, m – *Сатана*. У мовленнєвій свідомості носіїв французької мови також знайшли відбиток релігійні уявлення про Страшний суд – у французькій лексиці з компонентом *Jugement (dernier)*: *au jour du jugement, chacun sera mercier et portera son panier* – *посл. кожному доведеться самому відповісти за свої помилки* (букв. в день Страшного суду кожен сам, як торговець, понесе свій кошик).

Ще одне уявлення про загробне життя, зафіксоване у фразеології, – *чистилище / purgatoire*. Згідно з католицьким віровченням, в чистилище, що знаходиться між раєм і пеклом, в очищальному вогні горять душі грішників, які не отримали вибачення в земному житті, але не обтяжені смертними гріхами, перш ніж отримати доступ в рай [3, с. 7].

У французькій церковній лексиці знайшли також відбиток поняття, пов'язані з християнською мораллю – добро, зло, чеснота, покаєння, любов. Священнослужителю необхідно передати пастві основні закони християнської етики. Іноді така етика приймає несподіваний поворот. Приклад синтезу ідеї любові до ближнього і міщанської дріб'язковості виявляється в прислів'ї *charité bien ordonnée commence par soi-même* – *посл. перед тим як ошчасливити весь світ, подбай про себе самого; подивися на себе самого перед тим, як критикувати інших* (букв. добре поставлена благодійність починається зі свого будинку).

Дослідивши особливості французької канонічної лексики, можна відстежити взаємозв'язок релігії та фразеології й зробити висновок, що світська лексика узгоджується з богословськими основами панівного віровчення у Франції.

Література

1. Немцева К. И. К вопросу об истории формирования лексико-семантического поля «Религия» в романских языках. *Проблемы истории, филологии, культуры*. Санкт-Петербург, 2015. № 3. С. 444–451.
2. Деньгина А. В. Религиозная лексика в составе фразеологических единиц английского и французского языков как отражение ключевых религиозных представлений народа. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов, 2017. № 11 (77). С. 93–97.
3. Рыжков Д. И. Семантическое развитие христианской религиозной лексики (на материале латинского, французского, итальянского, английского и русского языков) : автореф. дис. ...канд. фил. наук : 10.02.19. Тверь, 2017. 20 с.

УДК 811.133.1'276.3 – 053.67

Буряк Вікторія Геннадіївна

ВИКОРИСТАННЯ АБРЕВІАЦІЇ У СПІЛКУВАННІ МОЛОДІ ФРАНЦУЗЬКОМОВНИХ КРАЇН

Інтернет – це інформаційно-комунікаційне середовище, інтенсивний розвиток якого за останні два десятиліття характеризується активним проникненням у повсякденне життя кожної людини [1].

Комунікація – це процес передачі інформації за допомогою різних знакових систем, метою якого є доставлення повідомлення, його розкодування та, як результат цього – порозуміння співрозмовників.

Вчений Джон Дарем Пітерс підкреслює, що комунікація «часто є нетерпимою до очевидних недосконалостей мовної діяльності й обмежень у людських взаєминах». Саме проти такої «нетерпимості» налаштований автор, який у комунікації вбачає радше благословення, а не прокляття» [2]. Він стверджує, що для того, щоб комунікація відбулася, необхідно лише, щоб обидві сторони знали, що повідомлення дійшло [2]. Один із головних смислів поняття «комунікація» передбачає наділення, що відрізняється від будь-якого поняття діалогу. Акт комунікації – це акт отримання, а не надсилання. Точніше, комунікація означає «надсилання через отримання». Вчений вживає термін «розсіювання» для підкреслення мінливого характеру комунікації [2].

У наш час люди не можуть жити без соціальних мереж. Серед жителів розвинених країн практично не залишилося людей, які не мають акаунту на одному або відразу декількох сайтах. З їхньою допомогою люди мають можливість спілкуватися з рідними та друзями по всьому світі, ділитися з іншими користувачами власним досвідом та навіть заробляти великі гроші, рекламуючи інші товари / послуги / веб-сайти, або продаючи власні вироби.

Більшу частину вільного часу люди проводять в Інтернеті. В транспорті та в чергах у супермаркеті ми бачимо людей, які активно щось друкують на екранах своїх смартфонів. Інтернет спілкування повинно бути швидким, тому мова зазнає значних змін, які необхідні для полегшення створення та сприйняття повідомлень.

Таким чином, з'явлення соціальних мереж викликало величезний інтерес у науковій спільноті: соціальні мережі активно досліджуються в різних аспектах і різними науками: від соціології та філософії, до кібернетики та психіатрії. Одними з перших Інтернет-явищем зацікавилися лінгвісти, що вивчають питання функціонування мови в інформаційному Інтернет-просторі.

Актуальність даної роботи обумовлена тим, що Інтернет як особливе комунікативне середовище принесло з собою нові можливості спілкування, стереотипи мовної поведінки, нові форми існування мови, які становлять величезний прошарок для вивчення [3].

Метою розвідки є виявлення лінгвістичних особливостей Інтернет-комунікації (на прикладі використання аббревіатур у соціальних мережах Facebook, YouTube, Twitter, Instagram та французькомовних блогів).

Матеріалом дослідження є французькомовні аббревіатури, які використовують у спілкуванні молодь французькомовних країн.

У кожній мові наявна велика кількість аббревіатур та їхніх типів, що зумовлено прагненням людини шляхом економії мовних засобів повідомити велику кількість інформації. Аббревіатура – це іменник, утворений з усічених відрізків слів, що входять в синонімічного словосполучення, при цьому опорний компонент може бути цілим, не усіченим словом [1]. Аббревіатури використовують для скорочення слів та словосполучень. Люди скорочують слова заради економії часу. Найчастіше саме молодь використовує аббревіацію у спілкуванні та листуванні з однолітками та родичами. Поки ще скорочення не повністю охопило ділове спілкування, але все веде до цього.

Виділяють три основні функції аббревіатур:

- 1) функція економного вираження думки та усунення надмірності інформації;
- 2) дейксисна функція;
- 3) експресивна функція.

Під час дослідження було встановлено, що молодь франкомовних країн активно використовує у своєму мовленні скорочення. Ми виявили 2 типи аббревіатур, які переважають у спілкуванні французькомовної молоді, це усічення та ініціальні аббревіатури. Розглянемо їх детальніше.

Усічення (la troncation) являє собою скорочення кінцевого складу без додавання суфіксів. Одними з найпродуктивнішими є апокопи, тобто усічення кінцевих складів. І. А. Цибова

вказує, що в апокопі шов усікань зазвичай проходить після фонем [o], якщо вона є в вихідному слові [4]: *aristo* – *aristocrate* (аристократ); *Clodo* – *clochard* (бродяга), *dispo* – *disposition* (забезпечення), *hosto* – *hôpital* (лікарня), *info* – *information* (інформація), *hebdo* – *hebdomadaire*.

Для утворення аббревіатур у французькій мові також активно використовується афереза – тип усічення початкових складів. І це не випадково: підлітки хочуть говорити мовою, яка не буде зрозуміла для оточення. Оскільки більша частина інформації міститься на початку слова, і апокопи є більш зрозумілими, тому молодь частіше використовує афери [5]: *bleme* – *problème* (проблема); *dwich* – *sandwich* (сендвіч), *vail* – *travail* (робота).

Ініціальні аббревіатури (*la siglaison*) – аббревіатури утворені з початкових літер (звуків) слів, які входять у вихідне словосполучення. Цей тип аббревіації належить до одного з ранніх способів словотворення. Такими наприклад, є запозичені з латині *NB* – *nota bene*, і *P. S.* – *post scriptum*. Цей спосіб скорочення полягає в тому, що іде поєднання в аббревіатуру початкових звуків або літер. Вони у свою чергу поділяються на альфабетизм і акроніми.

Під альфабетизмом розуміють літерні аббревіатури, де кожна літера читається, як в алфавіті, у розмовному тексті зустрічаються рідко, через труднощі у вимові, але тим паче вони використовуються у письмовому спілкуванні: *svp* – *s'il vous plaît* (будь ласка); *JTA* – *je t'aime* (я тебе кохаю), *MDR* – *mort de rire* (вмираю зі сміху), *TLM* – *tout le monde* (всі), *TVB* – *tout va bien* (все добре), *SDF* – *sans domicile fixe* (бездомні), *ÀMHA* – *à mon humble avis* (на мою скромну думку), *BCBG* – *Bon chic bon genre* (у класичному стилі), *ENNA* – *École normale nationale d'apprentissage* (Національна школа навчання), *UE* – *Union Européenne* (Європейський Союз).

Акроніми – це ініціальні скорочення, у складі яких є голосна фонема і які читаються як одне слово: *la BU* – *la Bibliothèque Universitaire* (університетська бібліотека), *la RU* – *le Restaurant Universitaire* (університетська їдальня), *BAP* – *un bon après-midi* (гарного дня).

Таким чином, проаналізувавши аббревіатури, доходимо до висновку, що найбільш продуктивним типом аббревіації є апокопа, тобто усічення кінцевих складів. Це пов'язано з тим, що аббревіатура є продуктивним мовним засобом, який дозволяє молоді економити час та зусилля.

Література

1. Енциклопедія сучасної України. URL: <http://esu.com.ua> (дата звернення: 11.10.2019)
2. Пітерс Дж. Д. Слова на вітрі. Історія ідеї комунікації : Київ, КМ Академія, 2004. 302 с.
3. Комунікативна парадигма суспільного розвитку : навч. посіб. / за ред. : О. В. Соснін, А. М. Михненко, Л. В. Литвинова. Київ : НАДУ, 2011. 219 с.
4. Tsybova I. A (Цыбова И. А.) *Lexicologie française*. Moscou : URSS, 2011. 224 с.

УДК 687.1(44)

Григорьева Марина Евгеньевна

ИСТОРИЯ И РАЗВИТИЕ МОДЫ ВО ФРАНЦИИ

Предметом нашего исследования выступает мода Франции. Выбор темы обусловлен тем, что Франция с давних времён была законодательницей моды, и в наше время является одной из столиц моды в мире. **Целью** исследования является рассмотрение истории и развития моды во Франции.

Первое упоминание о моде, как таковой относится к 14 веку. Именно в этот период появляются духи, которые собой заменяют мыло, и косметика. Примечательно, что духи и косметика пользуются популярностью не у женщин, а у мужчин. Мужчины пользуются пудрой, придающей им бледный цвет лица, который в то время считался «модным».

В 16 веке в моду входит костюм. У каждого светского человека их должно быть не менее тридцати. Это обусловлено тем, что костюмы должны были меняться каждый день. Соответственно, для каждого дня месяца был свой костюм. В начале века модной была широкая обувь с тупыми носками, украшенными вышивкой. Позже появились туфли с каблуком, которые носили как женщины, так и мужчины.

Во времена правления Людовика XIV, мода перешла под власть короны. Франция становится центром хорошего вкуса и стиля среди всех стран Европы. В 70-х годах 17 ст. появляется модная пресса. Основателем журнала *Mercur de France* («Французский Меркурий») считается писатель Жан Донно де Визе, который и стал его редактором. Французские тенденции популяризируют понятия времен года и смены стиля.

Стоит упомянуть, что именно Людовик XIV ввёл новую тенденцию того времени: парики с вьющимися волосами, которые должны были носить мужчины. Ходили слухи, что именно из-за облысения он и начал носить такие парики. Эта традиция продолжалась более века: мужчины носили парики различных форм.

У женщины были модными конические воротники, потому что декольте было расширено до плеч. Чаще всего они носили юбки в форме колокольчиков и корсеты с большим расщеплением. Рукава доходили до локтей. Также женщины защищали свои лица маской, а позже – вуалью. Они никогда не показывали свои настоящие волосы. Общую стройность женщин подчеркивали корсеты, которые были оснащены стальными пружинами длиной в полметра. Что касается аксессуаров, то очень модными были шелковые чулки, перчатки, галстуки-шарфы, косынки, веера и часы. Туфли для женщин делали в основном из цветной кожи. Появляется высокий каблук. У мужчин в моде были сапоги и полужакрытые туфли с квадратными носами. Интересно, что каждый цвет обуви определял её предназначение,

например: чёрный – парадная обувь; коричневая – для прогулок; красная и белая – для знатных дам.

В 18 веке появляется ещё одна тенденция – было очень модно носить фрак. Причёски и макияж становятся особо важными. Мужчины носят огромные белые парики, под полностью выбритой головой, с хвостиком, которые называются «катоганом». Прически были настоящими произведениями искусства для женщин. Их делали несколько часов и обильно посыпали пудрой. Для макияжа использовали ту же белую пудру, чтобы лицо было бледным.

В 19 веке мы снова можем увидеть изменения, которые касались, прежде всего, мужчин. Костюмы стали значительно темнее. Мужчины носят белую рубашку со стоячим воротником, широкий шейный платок, жилет, сюртук и узкие штаны ниже колен.

Чтобы охарактеризовать платья женщин, очень подойдет выражение: «Вы должны страдать, чтобы быть красивыми». Женщины всё также носили корсеты, но при этом они затягивались гораздо сильнее, чем следует, сильно давя на живот и грудную клетку. В них было очень трудно дышать. При этом они носили огромные юбки, которые были приподняты сзади на раме, прикреплённой к талии, что придавало лишний вес платью. Сами платья стали короче, их стягивали широкими поясами или лентами, из которых сзади делали большие банты. Дополнением к образу становились белые перчатки. Модным аксессуаром считался зонтик, а зимой – муфта.

В этот период появляются мужские костюмы. Мужчины носят белую рубашку из тонкого батиста со стоячим воротником, широкий шейный платок, жилет, сюртук с металлическими пуговицами, узкие панталоны ниже колен. В период романтизма для мужского костюма характерна «романтическая небрежность». «Светские львы» меняли фрак каждые три недели, шляпу – еженедельно, обувь – раз в неделю.

Что касалось обуви, мужчины стали носить полу-сапоги и бальные туфли-лодочки. Вошли в моду ботинки на застёжке для женщин. Каблук остался.

Модной причёской у мужчин считались короткие, завитые в локоны волосы, которые были приподняты надо лбом, и бакенбарды. Такая причёска имела название «кок». В качестве головного убора использовались шляпы «боливары» – цилиндры с расширенной сверху тульей и большими полями. Женские причёски были очень высокими и сложными. Были модными очень крупные локоны, волосы, расчесанные на боковой пробор.

Модельер Шарль-Фредерик Ворт выставил свои первые работы на реальных моделях в престижных салонах, где собираются состоятельные женщины-покупатели. Вероятно, это были первые показы в истории.

В начале 20 столетия кутюрье Поль Пауре предложил отказаться от корсетов. Женщины стали оголять плечи. Постепенно в моду входит спорт и спортивная форма тела. Появились

новые идеалы: женщина должна была быть худой с узкими бёдрами, без намёка на бюст и другие округлости. В связи с этим, среди мужчин и женщин стала очень популярна спортивная одежда. Дизайнеры Жан Пату и Коко Шанель популяризовали спортивный и атлетический вид. Вошла в моду обувь, отделанная вышивкой или аппликациями. В моде были длинные юбки и платья. Великая кутюрье Коко Шанель, была ключевой фигурой в моде в то время, когда общественность начала ощущать последствия Великой Депрессии, и многие дизайнеры обнаружили, что кризис не время для экспериментов. Женская мода стала компромиссной и отошла от дерзкого, смелого стиля к более романтичному.

Сейчас Париж считается одной из основных столиц моды, что обусловлено тем, что известные дома моды, такие как Céline, Chanel, Chloe, Dior, Givenchy, Jean-Paul Gaultier, Hermes, Donna Karan, Lanvin, Rochas, Vuitton и Yves Saint Laurent находятся в Париже. Эти бренды пользуются популярностью всего мира и имеют огромное влияние на индустрию моды всего мира. Раз в полгода для показа весенне-летней и осенне-зимней коллекции в Париже проходит самая большая неделя моды в мире. Такие недели проходят раньше начала определённого сезона, чтобы показать новые тенденции.

Индустрия моды в Париже очень сильно развита и крайне важна для него. Такие термины как «от кутюр» (Haute couture) и «прет-а-порте» (prêt-à-porter) возникли именно в столице Франции. В Париже находятся наиболее уважаемая школа моды «Ecole de la Chambre Syndicale de la Couture Parisienne». Данное заведение предоставляет качественное образование в процессе обучения модному искусству модельеров и дизайнеров.

Подводя итоги, можно утверждать, что мода – это важная и неотъемлемая часть Франции. С давних времён существовало много тенденций, которые меняли друг друга. Главное то, что и по сей день мода развивается, во всех её формах, принося многим людям работу и удовольствие, становясь для страны стержнем и совершенствуясь с каждым днём.

Литература

1. L'évolution de la mode au XXe siècle. URL : <https://modemodemode20.blogspot.com/> (дата звернения: 20.11.2019).

2. L'incroyable histoire de la mode à travers les âges. URL : <https://blogues.csaffluents.qc.ca/corbeil-journal/2019/03/15/lincroyable-histoire-de-la-mode-a-travers-les-ages-pret/> (дата звернения: 18.11.2019).

3. XVIII-ème siècle : catogan & ombrelle URL : <http://conso-mode.e-monsite.com/pages/notre-tpe/i-histoire-de-la-mode.html> (дата звернения: 21.11.2019).

4. Histoire de la mode et du vêtement: de la préhistoire à nos jours. URL : <https://www.portaildelamode.com/histoire-mode/> (дата звернения: 24.11.2019).

5. La mode en France. URL : <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Design-mode/La-mode-en-France> (дата звернення: 20.11.2019).

6. XVIIIe siècle URL : https://fr.wikipedia.org/wiki/Histoire_de_la_mode_en_France#Les_histoires_de_la_mode (дата звернення: 19.11.2019).

УДК 81'373

Ільїна Вікторія Павлівна

КАТЕГОРІЯ КІЛЬКОСТІ У ФІЛОСОФІЇ ТА ЛІНГВІСТИЦІ

Як відомо, з філософських позицій «кількість є така обумовленість речі, завдяки якій (реально чи подумки) її можна розділити на однорідні частини й зібрати ці частини воєдино» [1].

Категорія кількості – одна з філософських категорій, знайшла специфічне відбиття в математичному мисленні, але разом з кількісним математичним мисленням варто розглядати кількісний бік мовного мислення [2, с. 312].

Різними мовними і мовленнєвими засобами кількість представляється як певна (*два, тридцять три, one hundred, eleven* і т.д.), невизначене (*багато, мало, довгий, довгий, plenty, many, enough*), приблизне (*близько двадцяти осіб, десятка півтора яєць, хвилин п'ять, an hour or so, about seventy people*). При цьому на рівні мовної системи за допомогою окремого слова можна позначити певний (*два, сто п'ятдесят, five, thirty two*) і невизначений (*кілька, мало, багато, some, several*) кількість, за допомогою фразеологізмів найчастіше – невизначену кількість («*вагон і маленький візок*» – *дуже багато*, «*сім мішків гречаної вовни*» – *дуже багато*, «*як кіт наплавав*» – *надзвичайно мало* і т.п.). Приблизна кількість позначається виключно на мовному рівні, синтаксично, тобто за допомогою змінних словосполучень (*близько двадцяти, близько десятка, приблизно тридцять* і т. д.) [3].

Слова, що позначають кількість, не навантажені емоційно, не оцінні. Вони повідомляють точну інформацію і нічого більше.

Фразеологізми ж не виражають думку точно, а повідомляють приблизні відомості про кількість рахованих предметів тієї чи іншої якості. «*У великому горщику на денці*» це не просто «*мало, недостатньо*», а «*занадто мало*» (і це погано, з позиції мовця); «*Як оселедців у бочці*» не просто «*багато*», а «*надто багато*» (також погано, з позиції мовця).

У нашій роботі ми досліджуємо концепт слова «кількість» в романських і слов'янських мовах, а значить, необхідно відзначити деякі моменти цих двох мовних груп. Романські мови – це група мов, які були сформовані на базі латинської мови в його розмовній формі.

Спірним питанням є кількість романських мов, оскільки немає конкретних критеріїв розмежування понять «мова» і «діалект».

Можна виділити наступні романські мови на території Європи:

1. Італія; основним став флорентійський (тосканський) діалект (Данте, Петрарка, Боккаччо XIV-XVI).
2. Франція; з XI-XII ст. на основі нормандського діалекту (столичної області Іль-де-Франс) формується старофранцузький письмово-літературний діалект.
3. Іспанія; На основі кастильського діалекту.
4. Португалія; Чи не сильні діалектні відмінності.
5. Румунія; Під впливом Молдавського і Волоського князівств, після об'єднання зросла роль волоського діалекту.
6. Молдова; Суміш румунського і російського.

Слов'янські мови поширені в ряді країн Центральної та Східної Європи й Північної Азії (субрегіон Євразії, що складається з азіатської території Росії (майже весь Уральський, весь Сибірський і весь Далекосхідний федеральні округи)).

Ті, що говорять слов'янськими мовами, становлять більшість населення Росії, Білорусії, України, Болгарії, Македонії, Сербії, Чорногорії, Боснії і Герцеговини, Хорватії, Словенії, Словаччини, Чехії, Польщі.

Розглянемо один зі складників концепту «кількість» – числівники – в деяких романських і слов'янських мовах.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця числівників у деяких романських і слов'янських мовах

Романські мови	Кількісні числівники	Порядкові	Слов'янські мови	Кількісні числівники	Порядкові
Італійська	Uno (один), due (два), (три), quattro (чотири)	Primo (перший), secondo (другий), terzo (третій), quarto (четвертий)	Українська	Один, два, три, чотири	Перший, другий, третій, четвертий
Французька	Un (один), deux (два), trois (три), quatre (чотири)	Premier (перший), deuxième (второй), troisième (третій), quatrième (четвертий)	Російська	Один, два, три, четыре	Первый, второй, третий, четвертый
Іспанська	Uno (один), dos (два), tres (три), cuatro (чотири)	Primero (перший), segundo (другий),	Білоруська	Адзін (один), два (два), тры (три), чатыры (чотири)	Першы (перший), другі (другий),

		tercero (третій), cuarto (четвертий)			трэці (третій), чацвёрты (четвертий)
Португальська	Um (один), dois (два), três (три), quatro (чотири)	Primeiro (перший), segundo (другий), terceiro (третій), quarto (четвертий)	Болгарська	Едно (один), две (два), три (три), четири (чотири)	Първа (перший), втора (другий), трета (третій), четвърта (четвертий)
Румунська	Unul (один), doi (два), trei (три), chotiri (чотири)	Prima (перший), a doua (другий), a treia (третій), a patra (четвертий)	Чеська	Jeden (один), dva (два), tři (три), čtyři (чотири)	První (перший), druhý (другий), třetí (третій), čtvrtý (четвертий)
Молдавська	Unul (один), doi (два), trei (три), chotiri (чотири)	Prima (перший), a doua (другий), a treia (третій), a patra (четвертий)	Польська	Raz (один), dwa (два), trzy (три), cztery (чотири)	Pierwszy (перший), drugi (другий), trzeci (третій), czwarty (четвертий)

Отже, категорія кількості з найдавніших часів вважалася однією з найважливіших категорій і слідом за філософією, а іноді паралельно з нею, розглядалася представниками інших галузей науки.

Еволюція поглядів на науку взагалі, а також на філософські питання мовознавства дозволила дослідити та детально описати мовні засоби вираження категорії кількості у багатьох мовах світу, як генетично споріднених, так і генетично віддалених.

Література

1. Философский словарь / под ред. М. М. Розенталя и П. Ф. Юдина. Москва : Политиздат, 1963. 544 с.
2. Бодуэн де Куртене И. А. Количественность в языковом мышлении. Избранные труды по общему языкознанию. Т. 2. Москва : Изд-во АН СССР, 1963. С. 311–324.
3. Категория количества в современных европейских языках / В. В. Акуленко, С. А. Швачко, Е. И. Букреева и др. Киев : Наук. думка, 1990. 284 с.

ПЬЕР РИШАР – ЛЕГЕНДА СОВРЕМЕННОГО КИНЕМАТОГРАФА

Актуальность выбора темы обусловлена тем, что кинематография занимает важное место в жизни каждого человека. Детальное ознакомление с биографией известного французского актера Пьера Ришара, на знаменитых фильмах, с участием которого выросло не одно поколение, помогает тем, кто изучает французский язык, приобщиться к французскому кинематографу и лучше понять его тенденции и особенности становления.

Целью является рассмотрение биографии, успехов и неудач великого актёра современности.

Пьер Ришар – имя мирового масштаба. Это личность, известная всем своей харизмой и неповторимым темпераментом. Пьер Ришар – знаменитый комедийный актёр, величаемый «высокий блондин». По совместительству, он является одним из символов Франции, по узнаваемости и обожаемости ничуть не уступающему Собору Парижской Богоматери и Эйфелевой башне.

Любимец миллионов родился 16 августа 1934 года в семье аристократов и был наделён при рождении не менее богатым именем Пьер Ришар Морис Шарль Леопольд Дефе. Отец его был текстильным промышленником, но разорился и бросил жену с ребёнком, когда сыну было всего три года. Мальчик воспитывался дедом по отцовской линии недалеко от французского городка Валансьен. Однако в малолетнем возрасте Пьера определили в пансион, где он учился и рос восемь лет. В пансионе находились, преимущественно, дети крестьян и шахтёров, которые не всегда были приветливы к мальчику. Тем не менее, будучи очень общительным, Пьер хотел дружить со всеми. И, чтобы погасить агрессивность своих ровесников, он принял роль клоуна, много шутил и кривлялся, за что и стал душой компании. «Противостоять можно только юмором. Когда твой оппонент начинает смеяться, он скидывает броню, с ним уже можно говорить», – говорил Ришар. [1]

Учёба не доставляла маленькому Пьеру ни малейшего удовольствия, потому он часто прогуливал занятия, чтобы лишний раз побывать в кинотеатре. Однако не всё было так весело и гладко, как кажется. Ведь детство актёра пришлось на период войны и оккупации Франции нацистами. Сам Ришар часто в интервью вспоминает про маленького еврейского мальчика, который ходил со звездой Давида на одежде, а потом исчез. Актер говорит: «Что произошло с ним и его семьёй, я понял, став уже взрослым» [2].

Как только юноша достиг совершеннолетия, он сообщил родным о желании стать актёром. Безусловно, люди, которые естественным образом предопределили его взять на себя управление бизнесом, были против такого необдуманного решения. После отказа помогать ему в достижении его цели, Ришар окончательно порвал все связи с семьёй и отправился в

Париж на курсы сценического мастерства в Центре им. Даллина и Жана Вилара, куда изначально его брать не хотели, по причине несовершеннолетнего лица. Однако талант и усердие молодого человека победили, и его приняли. Он начинает свою артистическую жизнь в труппе Мориса Бежара, откуда он черпает это острое чувство хореографического жеста, который будет характеризовать его самых известных персонажей. Именно в кабаре, в компании Виктора Лану, он создает образ робкого и отвлеченного недотёпы, который будет сопровождать его на протяжении всей его карьеры [3].

Пьер Ришар дебютировал в кино в 1967 году, сыграв небольшую роль в фильме «Блаженный Александр» вместе с Филиппом Нуаре. А уже в 1972 году актёр срывает куш, снявшись в фильме «Высокий блондин в черном ботинке». Фильм стал на шумевшей картиной режиссёра Ива Робера. И спустя два года вышло продолжение под названием «Возвращение высокого блондина». В 1976 году на экраны выходит знаменитый фильм «Игрушка», в котором Ришар выступил в роли актёра и продюсера.

Знакомство Ришара с Жераром Депардье увенчалось успехом. Киноленты с их участием завоёвывали сердца с первых кадров. Они снялись в фильмах «Невезучие», «Папаши», «Беглецы» и были не только коллегами на съёмочной площадке, но и лучшими друзьями в жизни.

Идолоизированный в странах Востока, благодаря переизданию его фильмов, Пьер Ришар согласился сняться во франко-грузинском совместном производстве «Тысяча и один рецепт влюбленного кулинара», представленном в Каннах в 1996 году. Ришар получил за нее приз кинофестиваля в Карловых Варах, а лента была номинирована на кинопремию «Оскар».

Пьер Ришар снимается в фильмах и по сей день. Среди его последних работ в кино такие картины как «От семьи не убежишь», «Чудеса в Париже», «Мадам Миллс, идеальная соседка» и многие другие.

Стоит отметить, что актёр любит страны бывшего СССР, особенно Грузию и Россию. Это объясняет тот факт, что он снялся в фильмах режиссёров Квирикадзе и Джорджардзе (вышеупомнутый фильм «Тысяча и один рецепт влюбленного кулинара» и кинокартина «Лето, или 27 потерянных поцелуев»), а также сыграл роль в российском сериале «Парижане» [4].

После многих лет актёрской карьеры Ришар стал режиссёром. Дебютировал он в этой профессии в 1970-ом году, когда снял фильм «Рассеянный». А уже в конце 1970-х годов Пьер Ришар основал свою компанию «Феделин фильм», которая занималась выпусками фильмов и музыкальных произведений [4].

Он долгое время бредил мыслями о съёмке фильма о Че Геваре. Для точного раскрытия сюжета Ришар общался с людьми, знающими его персонажа, родными, узнавал всё больше и

больше информации. И наконец, в 1988 году он осуществил свою мечту. На экраны вышел фильм «Расскажи мне о Че», снятый Ришаром на Кубе и представленный на фестивале Нового Латиноамериканского кино. В фильм вошли даже кадры кинохроники, в которых был запечатлён главный герой.

Пьер Ришар – разносторонняя личность, потому он не мог остановиться на достигнутом и решил проявить себя и в других отраслях, например, в виноделии. Актера очень привлекали 50 гектаров кустарников и виноградников, расположенных у подножия массива Клап, между скалами и прудами, на краю Средиземного моря. Соблазнившись этим местом, он решил восстановить 20 га для собственного производства. Через небольшой промежуток времени, Пьер Ришар и его сестра Вероника стали виноделами, обладающими реальными ноу-хау и отличным опытом качественного развития вин Корбьер, и по сей день они знают, развивают и участвуют в распространении культуры шикарных вин юга Франции.

Таким образом, можно утверждать, что Пьер Ришар – это выдающийся комедийный актер, который оказал значительное влияние на развитие французского кинематографа и его популяризацию. С момента выхода первого фильма с участием Пьера Ришара прошло немало лет, однако эта личность до сих пор является эталоном для людей, которые собираются поступать в театральные ВУЗы и не только.

Литература

1. Детство Пьера Ришара. URL: <https://kp.ua/culture/466170-per-ryshar-obaiatelnyi-nedotepa> (дата обращения: 11.10.2019)

2. Период войны. URL: <https://stuki-druki.com/authors/Richard-Pierre.php> (дата обращения: 12.10.2019)

3. Начало творческого пути. Роли в кино. URL: <https://uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-per-rishar.html> (дата обращения: 20.11.2019)

4. Пьер Ришар в виноделии. URL: <https://kolonist.com.ua/ru/news/2019/vynozirkovykhchologivikiv/>

УДК 356.16(44)''16''

Керова Полина Сергеевна

МУШКЕТЕРЫ В ИСТОРИИ ФРАНЦИИ

Актуальность выбора темы обусловлена ролью, которую сыграли мушкетеры в истории Франции и их влиянием на литературу и искусство Франции и других европейских стран.

Целью работы является история создания мушкетерской роты и рассмотрение деятельности мушкетеров.

Мушкетер (*mousquetaire* – от французского *mousquet* – вид старинного ручного огнестрельного оружия) – солдат пехоты, вооруженный мушкетом, а также солдат кавалерист,

сражающийся верхом на лошади. Раньше мушкет был настолько тяжелым, что каждому мушкетеру его камердинер помогал нести это оружие. Мушкетеры представляли собой элитные кавалерийские части, специализирующиеся на охране королевского дома. В 16-м веке французский король Генрих IV создал военное подразделение из аристократов, вооруженных винтовками. Само слово «винтовка» датируется примерно XVI веком и обозначает короткий мушкет, который был оружием карабинеров, всадников. В XVII веке Людовик XIII заменил их мушкетами. В начале XVII века мушкетеры составляли две роты при королевском дворе [1].

Служба в роте мушкетеров – это продвижение по службе. Это позволяло присоединиться к элитному корпусу, к охране, близкой к королю. Кроме того, солдаты, покидающие службу в мушкетерских ротах, назначались прапорщиками или лейтенантами. Таким образом они получали более высокий ранг, чем в элитном корпусе в гвардейских или офицерских полках. Действительно, мушкетеры были одним из самых престижных военных органов в королевстве, насчитывая в своих рядах, в основном, только дворян. Многие из последних, вынужденные после реформ Мишеля Ле Телье (французский государственный деятель, военный министр Людовика XIV) провести в войсках определенное количество лет, прежде чем стать офицером, предпочитали нести эту службу в этом привилегированном органе. Так, например, такие известные деятели, как маршал Пьер де Монтескью и писатели, такие как герцог де Сен-Симон, в начале своей карьеры, были мушкетерами.

Первая рота королевских мушкетеров родилась в 1622 году. Она была распущена Жюлем Мазарини (церковный и политический деятель и первый министр Франции) в 1646 году. Затем рота мушкетеров была восстановлена в 1657 году Людовиком XIV. Это военное подразделение получило название «серые мушкетеры». Второй ротой, созданной в 1663 году, стала рота «черных мушкетеров», получивших свое название из-за того, что их лошади были покрыты черной попоной. Состав каждой из рот насчитывал 250 человек благородного сословия. В каждой компании мушкетеров был фурье (офицер или унтер-офицер, который отвечал за распределение продуктов питания и предоставление жилья для солдат), капеллан (он оказывал религиозные услуги и отвечал за религиозное обучение), аптекарь, шорник (он производил и ремонтировал упряжь для лошадей) и кузнец.

Каждый мушкетер должен был собираться, одеваться и экипироваться за свой счет. От имени короля им поставлялись только винтовка и мушкет, а пистолеты и мечи должны были быть куплены самими мушкетерами. Если в начале мушкетёры не имели униформы (они носили отличительную синюю одежду, украшенную четырьмя белыми бархатными крестами, которая служила им в качестве пальто, но была непрактичной во время боя), после этого наряд изменился, стал красного цвета с вышитыми из золота рукавами и атласным белым

воротником, а также шляпа с белым пером. Ботинки были полужесткими, что делало их более удобными, чем большие кавалерийские ботинки, которые были у мушкетеров в начале) [2].

По словам французского историка Франсуа Блюша, в начале 18-го века мушкетеру необходимо было иметь 1000 фунтов, чтобы вооружиться в мирное время, и 2000 фунтов в военное время.

Роты мушкетеров были распущены в 1775 году графом Сен-Жермен в рамках реформы армии. Пережив восстановление во времена первой реставрации (1814) при Людовике XVIII, они были распущены в течение «Ста дней Наполеона» и окончательно прекратили свое существование в 1815 году [3; 4].

Французский писатель Александр Дюма популяризировал серых мушкетеров в своем известном историко-приключенческом романе «Три мушкетера». Девиз мушкетеров: один за всех и все за одного. Основываясь на свободных и очень романтических «Воспоминаниях месье д'Артаньяна», опубликованных в 1700 году Куртиль де Сандрасом, Дюма с виртуозностью и талантом выстроил романтическое видение правления Людовика XIII [5]. Д'Артаньян – это не вымышленный персонаж. Его прообразом выступил Шарль де Баатц, который принял материнское имя д'Артаньяна. Он был одним из первых командиров серых мушкетеров и погиб в 1673 году в звании маршала лагеря во время осады Маастрихта (город на юго-востоке Нидерландов).

Таким образом, мушкетеры – это представители личной гвардией королей, имевшие при себе вооружение – мушкеты. Преданные дворяне несли службу и по окончании которой они могли пойти служить в любое другое армейское подразделение, либо могли остаться в королевских мушкетерах. Александр Дюма создал роман о мушкетерах, который покорило не одно поколение читателей, однако главные герои сильно отличались от реальных. Элитная воинская часть изменила манеру ведения войн и оставила заметный след, как в военном деле, так и в литературе и кинематографии.

Литература

1. Дефиниция слова мушкетер. URL : <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/mousquetaire/52965?q=Mousquetaire#52823> (дата обращения 06.12.2019).

2. «Madame D'Artagnan?» (French Edition), Éditions L'Harmattan, 2012 (дата обращения 09.12.2019).

3. Настоящие мушкетеры Франции. URL : <https://musee-armee.fr/ExpoMousquetaires/les-vrais-mousquetaires.html> (дата обращения 06.12.2019).

4. Александр Дюма – французский писатель. URL : <https://www.babelio.com/auteur/Alexandre-Dumas/3812> (дата обращения 07.12.2019).

5. «Три мушкетера» Александра Дюма. URL : <https://edutheque.philharmoniedeparis.fr/les-trois-mousquetaires-de-alexandre-dumas.aspx>_(дата обращения 08.12.2019).

УДК 373.3/.5.091.313

Кравченко Олена Вікторівна

ІНТЕРАКТИВНІ ІГРИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Перш ніж відповісти, що таке інтерактивна гра, треба спершу розібратися, що означає слово інтерактивний. Це слово прийшло в українську мову з англійської мови і в перекладі означає – дія, активність. А саме поняття інтерактивної гри – це активна, але в той же час навчальна гра, в якій учасники отримують нові знання під час гри.

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що в наш час, коли учневі потрібно засвоїти велику кількість матеріалу за короткий термін, педагогу дуже важливо зуміти зацікавити учнів. Також, слід зауважити, що особливістю предмета «іноземна мова» полягає в використанні різноманітних методів навчання у порівнянні з теоретичними предметами, оскільки головною метою учня під час вивчення іноземної мови є вміти застосовувати отримані знання безпосередньо в мовній ситуації. Зацікавити учнів своїм предметом та застосувати мовні ситуації допомагають активні методи вивчення мови.

Мета дослідження: продемонструвати сукупність якостей ігрової діяльності, яка доводить, що ігрова діяльність є дієвим засобом навчання іноземній мові.

Добре відомо, що багато видатних педагогів звертали увагу на ефективність використання ігрової діяльності у процесі навчання. Наприклад, А. С. Макаренко вважав, що «...гра – це важливий виховний фактор в процесі навчання. Гра – не тільки забава, веселе проведення часу. Вона завжди вимагає діяльності дитини, а тому допомагає виробити навички спілкування, винахідливість, витримку, кмітливість. Ігри тільки здаються чимось необов'язковим, насправді ж вимагають максимальної енергії, розуму, самостійності, стаючи часом справді напруженою працею, провідним через зусилля до задоволення ... » [1].

У 21 столітті навчання іноземної мови звичайне явище. Але постає питання вибору методів навчання. Моніторинг показує, що основною проблемою є підтримка інтересу до вивчення іноземної мови саме у старших класах. Зацікавленість учнів є 80 відсотками для успішної реалізації завдань освіти. Тому на допомогу вчителю приходять інтерактивні ігри. Гра є природною формою навчання для людини, вона є частиною життєвого досвіду учнів, тому саме у грі найповніше виражаються здібності людини. Але важливим є, щоб гра відповідала рівню знань учнів. При використанні вчителем на уроці елементів гри в учнів формуються нові та вдосконалюються старі навички.

В методиці викладання іноземних мов ігрові прийоми – це прийоми які стимулюють їхню зацікавленість, формують різноманітні навички, мають навчальний характер.

Ігровим прийомам притаманні чотири головні риси:

1. вільна розвиваюча діяльність;

творчий, імпровізаційний, характер цієї діяльності;

3. наявність прямих або непрямих правил, що відбивають зміст ігрового прийому, логічну і тимчасову послідовність розвитку;

4. присутність навчального характеру [2].

Головним завданням вчителя іноземної мови є зацікавити предметом та добитися постійного інтересу до вивчення іноземних мов. А гра, зі свого боку, є відмінним мотиватором. Вона доставляє задоволення на уроці та має навчальну функцію. Ігрові прийоми виконують цілу низку функцій в процесі навчання, полегшують навчальний процес та допомагають легко засвоїти новий матеріал. Використання ігор мовою, що вивчається, особливо актуально на початковому етапі навчання іноземним мовам. Почуття рівності, зацікавленості, зняття психологічного навантаження – все це створюється під час використання на уроці ігрових форм. Завдяки ігровому методу краще розвивається індивідуальні здібності учнів. Система освіти України навчання іноземним мовам передбачає, перш за все, розвиток комунікативних умінь і навичок учнів з метою використання мовних засобів іноземної мови, що, у свою чергу, полегшується за допомогою використання ігрової діяльності.

Таким чином, можна стверджувати, що використання ігрової форми навчання сприяє розвитку пізнавальної активності учнів у вивченні іноземної мови. Гра робить процес вивчення мови творчим, приємним і колективним. Адже головна мета ігрового методу – це розвиток мовних навичок і умінь. Завдяки грі знижується психологічне навантаження, підвищується інтерес до вивчення мови, що сприяє інтенсивному, а, найголовніше, легкому запам'ятовуванню матеріалу.

Література

1. Макаренко А. С. Твори в 7 т. Москва : Видавничий центр «АПНРСФСР», 1983, Т. 4, 373 с.
2. Ляховітський М. В. Методика викладання іноземних мов. Москва : Видавничий центр «Вища школа», 1981. 159 с.
3. Альтернативні методи навчання іноземним мовам. URL : <http://studopedia.org/6->

УДК 811.133.1'276.3

Кравчук Олеся Ігорівна

СЛЕНГОВА ЛЕКСИКА В МОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність дослідження полягає в тому, що сленг, будучи невід'ємною частиною мови, являє собою одну з найбільш актуальних і суперечливих проблем сучасної лексикології.

Метою даної роботи є дослідження поняття «сленг», його роль та походження серед французької молоді.

Сленг (від англ. *slang*) – мова соціально або професійно відокремленої групи; а також елементи мови, що не збігаються з нормою літературної мови (зазвичай експресивно забарвлені) [1].

Поняття «сленг» змішується з такими поняттями як «діалектизм», «жаргонізм», «вульгаризм», «розмовна мова».

Наприклад: діалектизми – це слова, що вживаються в певних місцевостях і не мають відповідників у літературній мові. Схожість діалектизму та сленгу полягає у тому, що обидва явища не можна віднести до літературної мови, та використовуються вони низкою людей, що поєднані якимось одним спільним колом. Відмінністю цих явищ є те, що діалектизм використовується у рамках якої-небудь території, у той час як сленг – це міський соціолект, притаманний певним віковим або професійним групам [2].

Вульгаризм – це грубе слово або вираз, що знаходиться за межами літературної лексики. У той час, коли сленг може бути використаний навіть на офіційній події, – вульгаризм вважається табуованим.

Щодо літературності сленгу, можна сказати, що багато слів і зворотів, що почали своє існування як сленгові, в даний час тривко увійшли в літературну мову.

Французька мова розвивається і змінюється разом з розвитком і змінами французького суспільства. Саме соціальні проблеми, які є найгострішими для французів, знаходять відгук у молодіжній мові. Зробити спробу аналізу лексичних особливостей молодіжного сленгу стає актуальним в умовах розширення міжнародних контактів: стажуваннях, туристичних поїздок, культурних обмінів та ін. Вивчення цього феномена може допомогти молоді ознайомитись з мовою вулиці, сучасною літературою і кінематографом. Перш за все, важливо розібратися в причинах виникнення молодіжної мови, які складаються в прагненні висловити іронічне, часто критичне ставлення до світу старших; виділитися з маси, бути оригінальним; бути носієм сучасної «модної мови» (*le céfran branché*); висловити протести проти словесних штампів; відійти від невиразної, повсякденної мови; завоювати популярність в молодіжному середовищі; приховати від оточення і «чужих» людей сенс сказаного [3].

Молодіжний сленг – це прихована, зашифрована, таємна мова (*langage cryptique*), свого роду підлітково-молодіжний словесний «репертуар». Молодіжний сленг є засобом спілкування великої кількості людей, носіями його є, як правило, люди 12-30 років. Сленгові слова відрізняються від загальноприйнятої мовної норми за багатьма лінгвістичними параметрами [4].

Так, для французької молоді характерно використовувати «Верлан» (*verlan*, m (від фр. *l'envers*) – мова «навпаки»), вид умовної мови, в якій переставляються склади так, що перший стає останнім, наприклад: *père – repe; métro– tromé; salut ! – luss!; lasse tomber – laisse béton* [5].

Підлітки у своєму мовному арсеналі використовують «ларгонжі» (*largonji*, m) арготичні трансформації з першим складом слова. Ключ до слова полягає в тому, що перший приголосний звук вимовляється останнім, замість нього підставляється приголосний «l». Наприклад: *cher – lerche; prince – linspré*.

Ще одним зі способів словотворення є змішування слів (*télésopage*) – це спосіб словотвору, при якому частина одного слова зливається, щоб утворити єдине слово з частиною іншого або з цілим словом. Наприклад: *directeur + tueur = directueur; principale + pâle = principâle* [5].

Отже, необхідно відзначити, що особливість сленгу як явища полягає в тому що, як невіддільна частина мови, він розвивається й еволюціонує разом з нею, а, отже, буде залишатися актуальною проблемою лексикології так довго як існує сама мова. Поява нових слів і виразів в сленгу пов'язано зі змінами у суспільстві, оскільки сленг є «живою» частиною мови та швидше, ніж літературна мова, вбирає в себе нові тенденції, ідеї й новини навколишнього світу.

Література

1. Справочно-информационный портал ГРАМОТА.РУ. URL : <http://gramota.ru/slovari/dic/?word=сленг&all=x> (дата звернення: 23.11.2019)
2. Французский сленг в 15 словах: quelques mots d'argot. URL : <https://lingvister.ru/blog/frantsuzskiy-sleng-v-15-slovah-quelques-mots-dargot> (дата звернення: 23.11.2019)
3. Slang. URL : <https://en.wikipedia.org/wiki/Slang> (дата звернення: 23.11.2019)
4. French slang. URL : http://www.languagerealm.com/french/frenchslang_b.php (дата звернення: 23.11.2019)
5. Использование сленга в речи французской молодежи. URL : <https://scienceforum.ru/2015/article/2015015474> (дата звернення: 23.11.2019)

УДК 811.133.1

Чупренюк Анна Олександрівна

НАЦІОНАЛЬНІ КУХНІ ФРАНКОМОВНИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ БЕЛЬГІЇ)

Бельгійська кухня дуже різноманітна. Вона знаменита, в першу чергу, своїм шоколадом, вафлями, картоплею фрї та пивом. Бельгійська кухня має багато компонентів, заснованих на стандартах французької та німецької кулінарних традицій. Активно використовується м'ясо,

овочі, морепродукти, картопля, сир, вершки, масло та пиво. Хоча кухня Бельгії багато чим завдячує Франції, вона не є урізаною версією французької кухні.

Актуальність даної теми полягає в тому, що національна кухня становить невіддільну частину життя кожної людини. Бельгійська кухня запозичила деякі компоненти та рецепти приготування страв у сусідніх країн, доповнила та зробила свій величезний внесок для покращення своєї національної кухні, тому було б цікаво розглянути специфіку бельгійської кухні.

Метою дослідження є висвітлення особливостей страв національної бельгійської кухні.

Бельгія приділяє особливу увагу харчуванню, і бельгійська кухня не зупиняється на простих вафлях та мідіях. Вона зазнає вплив сусідніх країн. Власне бельгійські кулінарні традиції сягають корінням у середньовіччя. Бельгійську кухню відрізняє яскраве, контрастне поєднання кислого з солоним, гіркого з солодким, наприклад, м'ясо заправляють медом та гірчицею. Бельгійські кухарі можуть перетворити найпростішу страву на шедевр, додавши лише спеції та прянощі.

Місцеві мешканці люблять готувати з сезонних та регіональних продуктів. Саме тому відчувається різниця в кулінарних вподобаннях жителів північної та південної частин Бельгії. У гірських регіонах частіше готують м'ясо та дичину, а у містах біля узбережжя – рибу та морепродукти. Залежно від регіону національні страви Бельгії будуть трохи відрізнятися. Наприклад, у Фландрії переважає гуляш та шоколадні вироби, а в Ардені готують неймовірну шинку.

Національну кухню Бельгії не можна уявити без морепродуктів. Неможливо приїхати до Бельгії і не скуштувати їх. *Moules frites* (муль фрїт) – національна страва Бельгії. Мідії подаються звареними у залізній каструлі, а картопля – на тарілці. Спочатку їдять морепродукти, а потім у соус, в якому готували мідії, вмочують картоплю. Рецептів приготування мідій дуже багато – у цю страву додають вино, лимонний сік та овочі.

Однією з національних страв став *Lapin à la Gueuze* (кролик а-ля Гезе), перед приготуванням якого м'ясо маринується в пиві близько доби, а потім тушкується. Існує декілька варіантів приготування цієї страви – кролик з чорносливом або кролик з сиропом [1].

В бельгійській кухні існує чимало десертів. Бельгійський шоколад є національною гордістю. Це справжній шоколад, виготовлений за всіма правилами. Бельгійці – великі споживачі шоколаду, вони споживають понад 8 кілограмів на рік. Шоколад пропонується у різному асортименті від класичного молочного шоколаду до шоколаду з різними смаками.

Традиційні бельгійські вафлі – брюссельські та льєжські. Брюссельські вафлі мають великий попит. Вони дуже ніжні, їх завжди випікають прямокутними, з апетитною золотою скоринкою, зверху посипають цукровою пудрою. Також їх подають з морозивом, фруктами

або ягодами. Льежські вафлі мають невелику округлу форму і досить тверду структуру, що більше нагадує печиво. Часто зверху їх поливають шоколадом або сиропом. Їх можна їсти холодними або гарячими [2].

Ще один смачний бельгійський десерт – *Speculoos* (спекулос) – традиційне бельгійське печиво, виготовлене з молока, яєць, масла, цукру, кориці, імбиру, кардамону та мускатного горіха. Всі ці інгредієнти надають йому неперевершений смак, і воно виготовляється у великих кількостях до Дня святого Миколая, яке у Бельгії святкується 6 грудня.

У бельгійській кухні налічується більш як 500 видів сирів. Їх готують за традиційними рецептами з додаванням трав та прянощів. Деякі сорти мають дуже різкий запах. Козиний сир – дуже популярний. Бельгійці з великою повагою ставляться до старих сортів сиру [3].

Знаменитий напій Бельгії – пиво. Воно готується з особливою ретельністю. У країні існує понад 600 видів пива, а нові сорти створюються майже кожен день. Бельгійське пиво експортується в десятки країн по всьому світу. Місцеві пивовари додають свої особливі інгредієнти – рис, мед та фрукти, які надають пиву унікальний присмак. Бельгію називають «пивним раєм». Можна знайти пиво з додаванням малинового або вишневого соку. Кожен сорт пива повинен мати свою форму келиха [4].

Отже, бельгійська кухня є дуже популярною, вона привертає увагу мільйонів туристів. Сюди приїжджають, щоб скуштувати незвичайне поєднання продуктів та відчутти вишуканий смак національних страв.

Література

1. Les spécialités culinaires de bruxelles. URL : <https://www.wimdu.fr/blog/les-specialites-culinaires-bruxelles> (дата звернення 13.11.2019).
2. Бельгийская национальная кухня – что попробовать туристу. Kuku.Travel. URL : <https://kuku.travel/country/belgiya/belgijskaya-nacionalnaya-kuxnya-cto-poprobovat-turistu/> (дата звернення 13.11.2019).
3. La cuisine belge – boissons et spécialités à découvrir. Momondo. URL : <https://www.momondo.fr/discover/article/cuisine-belge> (дата звернення 13.11.2019).
4. Национальная кухня Бельги. TripMyDream. URL : <https://tripmydream.com/belgium/cuisine> (дата звернення 13.11.2019).

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

УДК 82-1/-9

Косолапова Крістіна Андріївна

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ СОНЕТУ ПЕТРАРКИ

СОНЕТ - (від італ. Sonette - пісенька) - один з видів складної строфи, яка за правилами, встановленими в середні століття в Італії, повинна складатися з чотирнадцяти віршів; в першій частині сонета - два чотиривірші (катрени), у другій - два тривірші (терцети) [6, с 89].

Його вивченням займалися такі відомі літературознавці та письменники як І. Р. Бехер, У. Шарп, Л. Хант, Н. Буало, Г. В. Ф. Гегель, А. Шлегель, В. Брюсов, В. Пронін, М. Гаспаров, М. Бахтін та ін. Серед українських дослідників слід визначити такі постаті: П. Рихло, С. Паламар, В. Братко, І. Качуровський. Перекладами сонетів Петрарки українською мовою займалися: Д. Павличко, Г. Кочур, М. Зеров, Д. Паламарчук, І. Качуровський.

Сонет виник в Італії в середині 13 ст. До епохи Відродження остаточно визначилися два основних типи сонетного канону - французький та італійський (він же «базовий, еталонний» або як називав його Лі Хант «істинний»).

Класичний італійський сонет складається з чотирнадцяти рядків і ділиться на дві частини - октаву (восьмивіршів), що включає два катрена (чотиривірші), і секстет (шестивіршів), розпадається на два терцета (тривірша). Існують різні види сонетів: хвостатий сонет (два чотиривірші і три терцета), суцільний сонет (на двох римах), перекинутий сонет (два терцета і два катрена), безголовий сонет (без першого чотиривірші), половинний сонет (один катрен і один терцет), кульгавий сонет (з нерівностопними четвертими рядками катренів) та інші. В італійській мові більшість слів має наголос на передостанньому складі, і тому в італійському вірші зазвичай все закінчення жіночі. Не будучи, таким чином, зобов'язані піклуватися про чергування жіночих і чоловічих рим (як у французькій мові), італійські поети могли дозволити собі більш різноманітну римування в терцетах - наприклад: АБАБ АБАБ ВГД ДГВ. Тематика сонетів вкрай різноманітна - людина з його діями, почуттями і духовним світом; природа, яка його оточує; вираз внутрішнього світу людини через образи природи; суспільство в якому існує особистість. За допомогою сонета прекрасно передаються як ніжні почуття, так і гнівний пафос, гостра сатира [1, с 5-6].

У сонеті, як твердій формі, яка прожила багато століть, існує норма складів. В.А. Пронін зазначає, що «ідеальний сонет повинен містити в собі 154 склади, при цьому кількість складів в рядках катрена має бути на один більше, ніж у терцетах». Таким чином, перший катрен є експозицією, в ньому стверджується основна тема вірша, в другому катрені розвиваються положення, висловлені в першому катрені. Це свідчить про те, що обидва катрени ведуть лінію підйому. Далі починається сходження теми: в першому терцеті намічається її розв'язка, у

другому - відбувається швидке завершення розв'язки, яка знаходить найбільш яскраве вираження в заключному рядку сонета, найсильнішою думкою і образністю [4, с. 153-165].

У сонеті неприпустимі строфні перенесення, тобто кожна строфа повинна бути синтаксично закінченою. Відсутність крапки на межі строф - серйозне порушення. Одним із суворих правил є те, що жодне слово в сонеті не повинно повторюватися, за винятком сонетів з анафорой, паралелізмом і т.п. За багатовікову історію було створено величезну кількість сонетів різноманітного змісту, смислової спрямованості, серед яких можна виділити численні групи. Тематика залежала не тільки від внутрішнього стану поета, його уподобань, але і від політичної ситуації в країні, епохи, в якій живе він сам, соціальних умов - все це впливає на світогляд читача. Серед сонетної спадщини найбільшою групою є любовна лірика. Ця тема безсмертна. Про кохання писали Петрарка, Данте, Ронсар, Шекспір, Пушкін. У ньому вони намагалися висловити свої почуття, зображували образи своїх коханих. Сонет-присвята можемо побачити у Байрона - «Сонет до Шільон». Тема дружби розкрита в циклі сонетів Шекспіра (1-126), де описані етапи її зародження, розлука з найкращим другом, розчарування в ньому. Роздуми про життя та смерть притаманні сонетам філософської тематики. Іронічна тематика навмисно приземляє сонет, її можна помітити у Ронсара. Розквіт цього жанру пов'язаний з творчістю Данте Аліг'єрі та Франческо Петрарки.

Структуру власне сонету Петрарки можемо прослідити на прикладі сонету №267:

Де погляд ніжний, де чарівний вид; - а

Де постать горда, де струнка постава, - б

Де мова та бентежна й величава, - б

Що завдає негідникові встид? - а

Де сміх, що жалить того, хто набрид? - а

Де та душа, що, мов зоря яскрава, - б

Висока й гідна владарського права, - б

Небесну нам осяяла блакить? -а

Я вами дихаю, для вас палаю, - в

Я народивсь для вашого єства, - г

Без вас мені нема й не треба раю; - в

Як радість відійшла моя жива, - в

В словах надію я плекав безкраю, - г

Та вітер порозвіював слова. — в [3, с 88].

Незважаючи на формальні жанрові ускладнення, сонет виявився одним із найбільш життєздатних видів лірики. У добу Відродження сонет стає володарем серед ліричних жанрів. До нього звертаються майже всі поети. Сонет дуже важкий жанр, що складається з 14 рядків (двох катренів і двох терцетів), тому до його теорії зверталися не тільки філологи, літературознавці і філософи, а й поети. Так, Нікола Буало в своєму трактаті «Поетичне мистецтво» присвятив кілька рядків вихваляння сонета.

У даній роботі був вивчений ряд питань, що стосуються теорії жанру сонета, а також його перших дослідів і еволюції. Отже, я прийшла до висновку, що найточнішим визначенням сонету є: сонет - ліричний вірш, який складається з чотирнадцяти рядків п'ятистопного або шестистопного ямба, власне, двох чотиривіршів з перехресним римуванням та двох тривіршів тернарного римування за основною схемою (абаб абаб ввд еед), хоч можливі й ін. варіанти.

Література

1. Братко В.О. Сонет в історії української та світової літератури: методичний посібник/ В. Братко, С. Паламар. – Київ, 2012.- 125 с.
2. Літературознавчий словник-довідник. Друге видання виправлене, доповнене – Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. –752 с.
3. Павличко Д.В. Сонети. Світовий сонет/ Павличко Дмитро Васильович .- Київ, 2004. – 536 с.
4. Пронин, В.А. Сонет — мир в миниатюре / Пронин Владислав Александрович. - // Теория литературных жанров: учеб. пособие / Пронин Владислав Александрович.- Москва, 1999. – 196 с.
5. Рихло П. Петраркізм / Рихло Петро Васильович.- Чернівці, 2001.- 401-409.
6. Тимофеев Л.И. Краткий словарь литературоведческих терминов/Тимофеев Леонид Иванович. – Москва, 1963. – 125 с.
7. Шайтанов И.О. История зарубежной литературы эпохи Возрождения: пособ. для ВУЗов./ Шайтанов Игорь Олегович. – Москва, 2001. – 211 с.

УДК 82-1/-9

Ретюнiна Дар'я Iгорiвна

ХАРАКТЕРИСТИКА ЖАНРУ ТРАГЕДІЯ

Наша робота спрямована на розглядання такого жанру, як трагедія. Жанр «трагедія» виник ще у Давній Греції. Він має свою багату історію.

Існує багато визначень жанру «трагедія». «Трагедія (грец . іґаддісііа, букв. — козли́на п існ я) — драматичний твір, який ґрунтується на гострому, непримиренному конфлікті особистості, пдо прагне максимально втілити свої творчі потенції, з об'єктивною неможливістю їх реалізації. Конфлікт трагедії має глибокий філософський зміст, є

надзвичайно актуальним у політичному, соціальному, духовному планах, відзначається високою напругою психологічних переживань героя трагедії майже завжди закінчується загибеллю головного героя. Кожна історична доба давала своє розуміння трагічного і трагедійних конфліктів» [3, с. 675]. Також трагедія є жанром драматичного роду літератури, який визначається напруженим перебігом конфлікту, трагічними подіями, смертю позитивного героя чи героїв у фіналі [5, с. 450]. Петро Білоус зазначає, що трагедія - драматичний твір, в основу якого покладено дуже гострий конфлікт, який призводить до трагічної розв'язки - герой, вступаючи в боротьбу, гине фізично або духовно [1, с. 57]. Також трагедія тлумачиться як драматичний жанр, для якого характерні гострота й непримиренність зображуваних конфліктів [4, с. 770].

В. А. Потульницький визначає «Трагедія складалася з двох частин: лірико-оркестрової, повністю покладеної на хор і не зв'язаною з дією безпосередньо, і сценічної, або міметичну, яка охоплювала монологи і діалоги. Відповідно до міфологічного походження трагедій, їх головними героями були боги і міфологічні герої. Трагічні поети використовували всі без винятку міфи і, якщо того вимагали їхні ідейно-художні задуми, сміливо йшли на деякі зміни в них. Завдяки подібним змінам (а можливо, інколи поети використовували й забуті чи малопоширені варіанти тих самим міфів), міфи набували нових ознак і нюансів, а народжені міфологією боги та герої вдруге народжувались в творах античних письменників і поетів, змінюючи з волі автора свої риси та якості» [6, с. 6]. Стосовно змісту трагедії Ю. І. Ковбасенко зауважує: «Кожна історична доба давала своє розуміння трагічного і трагедійних конфліктів. Приміром, на думку еллінів, у їхній основі лежало втручання фатуму в долю окремих людей, оскільки плин земного життя і майбутнє цілих народів повністю залежали від волі богів. Цей погляд яскраво втілено в античній «трагедії фатуму» [2, с. 41]. Так, у трагедії Софокла «Едіп-цар» (V ст. до н. е.) головний герой Едіп понад усе прагнув, щоб не справдилося лиховісне віщування оракула, однак так і не зміг уникнути убивства рідного батька та одруження з власною матір'ю (інцесту). Драматургія пізніших епох це міфологічне підґрунтя втратила, у ній трагічні конфлікти здебільшого криються в суспільному ладі, у зіткненні особистості з суспільством. Тому доля персонажів визначалася вже не античним фатумом, не примхливою й часто незбагненою волею богів, а реальними й логічно зумовленими соціальними обставинами. У трагедіях Вільяма Шекспіра «Ромео і Джульєтта», «Король Лір», «Отелло», «Гамлет» герої виступають проти усталених звичаїв і традицій. Події з життя персонажів мотивуються не зовнішнім щодо них фатумом, а внутрішнім розвитком їхніх характерів, що виявляються у конкретних обставинах. Герої трагедій вступають у борню із суперниками, які сповідують інші моральні принципи та/або протилежні, пов'язані з минулими часами погляди

на життя, тому й гинуть, ставши жертвою суспільства, що відмирає, або позачасового зла, яке наявне в людині як такій (боротьба за владу, заздрість, підлість, помста тощо)».

Ми вважаємо, що жанр «трагедія» має свої структурні та сюжетні особливості, які прийшли ще з Давньої Греції. Вагомий внесок цього періоду допоміг зробити цей жанр більш яскравим та цікавим, але з часом нові автори додавали кожен свої якості персонажам та по-різному вбачали конфлікт трагедії та її сенс. Тому структура кожного твору жанру «трагедії» індивідуальна.

Література

1. Білоус В. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. Лекції. – Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2009. – 57 с. 1

2. Ковбасенко Ю.І. Зарубіжна література (профільний рівень) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 41 с. 2

3. Літературознавчий словник-довідник. Друге видання виправлене, доповнене – Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. – 675 с.3

4. Мельничук О.С. Словник іншомовних слів. – Київ : Головна Редакція Української Радянської Енциклопедії Академії Наук Української РСР, 1974. – 770 с.

5. Моклиця М. Вступ до літературознавства. Посібник для студентів філологічних факультетів – Луцьк : Волинський університет, 2011. – 450 с.

6. Потульницький В.А. Давньогрецька трагедія, як перший етап формування світобачення античного елліна в материковій Греції, Криму та Північному Причорномор'ї. – Київ : Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, 2012. - 6 с.

УДК 82-1/-9

Тобагулова Єлизавета Махамбетівна

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЛИЦАРСЬКОГО РОМАНУ ЯК ОСНОВНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ЖАНРУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Епоха Середньовіччя – період кризи у Європі. Саме у цей час людина повністю втрачає бажання нових відкриттів і задовольняється лише тим, що отримала за часів Античності. Відбувається спад і науки, і мистецтва, розвивається лише церковна культура. Догмати церкви взяли під контроль усі сфери життя людини. Не дивлячись на це, у Європі стають популярними романи В. Гюго, В. Скотта та ін. Людина починає цікавитись внутрішнім світом людини. У цей період з'являється «романський» стиль літератури. Головним героєм постає лицар – відважний та сміливий воїн, що може зупинити свавілля у країні та покарати кривдників. Лицар стає справжнім ідеалом для народу, йому присвячують безліч творів, де він постає

головним героєм, перемагає зло та усіх рятує. Ці твори отримали назву «лицарські романи» та стали відкриттям для європейської літератури епохи Середньовіччя.

Лицарський роман стає першим примірником європейського роману. Він заклав визначальні для класичного роману особливості, а саме: зав'язка, розвиток сюжету, виражене в різноманітних подвигах, стереотипних зустрічах з ворогами, перемога над ними, служіння дамі серця чи своєму господареві. Літературознавці Ю.І. Ковбасенко, Н.М. Ляшов, О.І. Федотов та М.М. Бахтин зазначають, що лицарський роман виник у Франції у XII столітті та його популярність згодом розповсюдилась майже по всій території Європи. Так Ю.І. Ковбасенко наголошує, що «Лицарський роман почасти є спадкоємцем героїчного епосу, від якого він перейняв мотиви безмежної сміливості, благородства героїв. Водночас між ними є принципова відмінність: якщо основним пафосом епосу є служіння батьківщині й сюзеренові (Роланд, Ігор, Сід та ін.), то в лицарському романі на перший план висувається служіння дамі серця, ідеальне лицарське кохання, бажання особистої слави...» [1, с. 23]. Н.М. Ляшов зазначає, що «становлення рицарського роману проходило в руслі загального літературного процесу, під впливом різних літературно-історичних джерел. Типовим його персонажем є мандрівний лицар, який іде на подвиги та «авантюри» заради слави, морального вдосконалення та на честь своєї дами» [2, с. 153].

М.М. Бахтин називає основну мету лицарського роману – це виховання головного героя шляхом подолання труднощів і додає: «герой випробовується, перевіряється на тотожність, на ступінь відповідності ідеалу тощо» [3, с. 304]. Німецький літературознавець Х.Ф. фон Бланкенбург у своєму трактаті «Versuch über den Roman» підтверджує цю думку, кажучи про те, що через самоаналіз та переосмислення власних вчинків головний герой духовно зростає протягом твору і в кінці перемагає зло та становиться героєм.

Ознайомившись з різними тлумаченнями терміну «лицарський роман», можна зробити загальне визначення: лицарський роман – це літературний напрямок епохи Середньовіччя, який сформувався у XII столітті у Франції на підґрунті героїчного епосу, перейняв у нього мотиви безмежної сміливості, благородства героїв, служіння християнській церкві. Головним героєм постає ідеал воїна та чоловіка – лицар, але на відміну від героїчного епосу, у лицарському романі акцент робиться тепер не на національному благополуччі та служінні королю, а на особистому щасті головного героя, на його внутрішньому світі та самоаналізу та на служінні дамі серця.

Поява лицарського роману – унікальна й доленосна подія для світової літератури, бо, сформувавшись за таких складних умов, цей жанр не тільки став лідером серед інших жанрів літератури Середніх віків, а й удосконалився та дійшов до наших часів у своєму бездоганному

вигляді. Люди й досі захоплено читають про фантастичні подорожі лицарів, про їх неймовірні героїчні вчинки та про романтичне служіння дамі серця.

Література

1. Бахтин М.М. Слово о романе. / Михайло Михайлович Бахтин. // Вопросы литературы и эстетики. — Москва, 1975. — 504 с.
2. Бланкенбург фон Х.Ф. Versuch über den Roman. / Крістіан Фрідріх фон Бланкенбург. — Лейпциг, 1774. — 254 с.
3. Ковбасенко Ю.І. Література Середньовіччя: посіб. для учителів та студентів. / Юрій Іванович Ковбасенко. — Київ, 2014. — 102 с.
4. Ляшов Н.М. Жанрові особливості історичного роману: історико-літературний дискурс. / Ляшов Назар Миколайович. — Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2004. — 145 с.

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГЕРМАНІСТИКИ

УДК 81'42

Єрмаков Сергій Олексійович

АБРЕВІАЦІЯ У СФЕРІ НАЙМЕНУВАНЬ ОСІБ ЖІНОЧОЇ СТАТІ

Специфікація особи жіночої статі досягається за допомогою різнорівневих мовних засобів: 1. за допомогою чисто граматичних способів, точніше - за допомогою формального показника граматичного роду - артикля жіночого роду; 2. морфолого-словотворчим способом; 3. за допомогою лексико-семантичних засобів. Такий розподіл сприяє більш точної систематизації мовних засобів, які експлікують семантичний компонент "жіноча стаття" в групі найменувань особи за професією (НОП), але носить дещо умовний характер в силу ряду обставин.

В аналізованому матеріалі абрєвіатури, які виявляють в складі значення семантичний компонент "жіноча стаття", представлені такими типами \:

1. Абрєвіатури ініціального типу, що складаються з початкових літер слів, які входять у словосполучення. Матеріал показав єдину абрєвіатуру подібного типу: *MTA = medizinisch-technische Assistentin* 'медико-технічна асистентка', тоді як аналогічні абрєвіатури *BTA* 'тех.асистент в бюро', *CTA* 'тех.асистент по контактам', нейтральні по відношенню до статі особи.

2. Абрєвіатури з початкових букв компонентів складного слова вживалися в сфері охорони здоров'я НДР, пор. приклад *OÄ = Oberärztin* 'Головний лікар-жінка' як похідною від *НОП ОА = Oberarzt* 'Головний лікар' [1, с. 708]. У текстах преси акроніми-НОП нерідко замінюють повні найменування з метою економії журнального місця.

3. Усічені слова, або контрактури. НОП цього типу безумовно належать до осіб жіночої статі та представлені ініціальними контрактурами, що зберегли в результаті усічення тільки початкову частину слова, пор. : *Au-pair* = *Au-pair-Mädchen* 'помічниця по господарству'.

Гіпотетично до даного розряду можуть бути віднесені нейтральні щодо статі особи контрактури *der Profi*, *der Vize*, активно рекомендовані феміністками для переведення до групи спеціалізованих НОП, пор. : *die Profi* 'професіоналка', *die Vize* 'віце-президент' [2].

4. Ініціально–лексемні або змішані аббревіатури. Аббревіатури складаються з початкових букв словосполучення + власне НОП / стрижневий компонент словосполучення / у вигляді повного слова, пор. *RAZ-Leiterin* (*RAZ* = *Regionale Arbeitsstelle für Zuwanderer*) 'керівник регіональної служби зайнятості для мігрантів'. Також є аббревіатури з початкових складів компонентів складного слова + останній компонент у вигляді повного слова, пор. *ReNo-Gehilfm* (*Rechtsnotargehilfin*) 'помічниця нотаріуса'.

Аналіз фактичного матеріалу також показав, що НОП-аббревіатури, що реалізують в своєму значенні семантичний компонент "жіноча стать", можуть бути морфологічно маркованими (моваційний суфікс *-in*), пор. *RAin* / *RAin* = *Rechtsanwältin* 'суддя' або морфологічно не марковані, пор. *OÄ*, *MTA*.

Таким чином, німецька мова має розгалужену систему формальних показників в групі жіночих номінацій: граматичних, морфолого-словотворчих і лексико-семантичних.

Література

1. Erfurt J. Feministische Sprachpolitik u. soziolinguistische Aspekte des Sprachwandels //Zeitschrift für Germanistik.– Leipzig, 1988. – Heft 6.– S. 706–716.

2. Häberlin S., Schmid R., Wyss E.L. Übung macht die Meisterin: Ratschläge für einen nichtsexistischen Sprachgebrauch. – München: Verlag Frauenoffensive, 1992. – 110 S.

УДК 800

Колмакова Юлія Сергіївна

STRUKTURKOMPONENTEN UND STRATEGIEN DER FILMREZENSIONEN

Heutzutage nimmt Filmkunst einen sehr wichtigen Platz in dem Leben der Gesellschaft ein. Wenn früher die Literatur einen Einfluss auf die Leute hatte, jetzt zieht sich diese Aufmerksamkeit Kinematographie auf. Gerade darum ist die Bedeutung der Filmkritik eingestiegen, als ein Einwirkungsmittel auf das Publikum und sie bedürft sorgfältige Erforschung.

Filmkritik ist heute die weitverbreitetste Art von Rezensionen, die durch eine Menge der Funktionen charakterisiert wird solche wie Informativität, Einschätzung, Einfluss und Analyse. Sie wird durch eine Objektivität gekennzeichnet und vereint in sich die Merkmale der analytischen und künstlerisch-publizistischen Stile, was auch einige emotionale und subjektive Ansichten des Rezensenten zulässt [0].

Außerdem ist in der Rezension das Vorhandensein der bestimmten Strukturkomponenten zu beobachten. Vor allem ist es ein Bestandteil, der als „Auskunft über den Film“ genannt wird, wo der Rezensent den Name von Regisseur, Filmtitel und andere Informationen angibt [0].

Die voluminöseste Komponente ist so genannte „Analyse von Inhalt und Form“. Hier sind Thematik und Problematik des Werks, seine Idee, Komposition und das Heldensystem zu analysieren[0].

Die Hauptaufgabe der Filmkritik besteht in der Hilfe dem Publikum den Regisseursvorsatz und die Grundidee zu verstehen. Dieses Ziel wird in der Komponente „Einschätzung des Films“ [0] erfüllt.

Alle aufgezählten Komponenten bilden den Bedeutungsinhalt der Filmrezension, aber ohne abschließenden Bestandteil „Vorstellung dem Leser“ haben sie keinen Sinn. Dank dem Internet und gegenwärtigen Massenmedien hat die Anzahl der verschiedenen auf unterschiedliches Auditorium orientierenden Druckausgaben zugenommen. Die Rezension kann sich nicht nur an die Professionals, sondern auch an die einfachen Leser richten. Deswegen kommen die Stilmischung und verschiedene Variationen der Anwendung der lexikalischen Einheiten, die sich auf die kommunikative Strategie beruhen [0].

Oftmals benutzen die Kritiker die Stilsenkung, um sich dem Publikum zu nähern, dazu gebrauchen sie informelle umgangssprachige Lexik und Phraseologismen. Die Einschätzungsstrategie ist verbindlich für Kritikwerk. Der Film kann positiv oder negativ eingeschätzt werden. Diese Beurteilung drückt man mit den bewertenden Adjektiven und Adverbien. Die Vergleichungsstrategie benutzen die Kritiker um ihre Meinung über den Film zu äußern. Zu Anziehung des Publikums ins Kino wird die Informationsstrategie eingesetzt. Die Adressen, Telefonnummern und Daten sind für dieses Ziel geeignet. Ebenfalls ist Rezensionstext oft reich an den Zitaten, Beiworten und Metaphern [0].

Zusammenfassend sei zu betonen, dass Filmrezension ein publizistisches Genre ist. In ihrer Struktur gibt es verschiedene gehaltvolle Komponente und ihr Stil kongruiert mit gewählter kommunikativer Strategie.

Literatur

1. Арутюнова Н. Д. Фактор адресата. Москва : Известия АН СССР. Серия литературы и языка, 1981, №4. С. 356-367.
2. Брежнева Д. Д. Жанрово-стилистические и когнитивные особенности кинорецензии как вида массово-информационного дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. фил. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва : 2013. 27с.
3. Особенности стиля кинорецензии. Вестник научного общества студентов, аспирантов и молодых ученых: сб. науч. статей. Комсомольск-на-Амуре : АмГПГУ, 2012.

УДК 81:004.738.5

Кудря Наталія Олексіївна

ЯВИЩЕ МЕМІВ У СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ

Дискурс – одне з основних понять сучасної комунікативної лінгвістики, лінгвістики тексту. У європейському мовознавстві вперше було широко розглянуто в роботах Е. Бенвеніста, З. Харріса і М. Фуко.

Вперше термін дискурс був використаний американським мовознавцем і соціологом Зеллігом Харрісом в середині минулого століття. Він розумів під дискурсом текстову реалізацію комунікативного акту, набір фраз, у зв'язку з чим застосовував до нього дескриптивні методи аналізу [1, с. 81].

У сучасній лінгвістиці існують два підходи до визначення цього терміна. Так, відомий лінгвіст Тен ван Дейк вважає, що в широкому сенсі дискурс – це мовний акт, що відбувається за участю двох комунікантів у певному соціальному, культурному, часовому і просторовому контексті. У вузькому сенсі дискурс еквівалентний поняттям «текст» і «розмова», тобто визначається як конкретний вербальний мовний продукт [2].

Кінець ХХ століття ознаменувався тим, що в життя більшості людей увійшов Інтернет. Він став невід'ємною частиною сучасної цивілізації, оскільки є центром зосередження будь-якої інформації, її сховищем і розповсюджувачем.

Можна вважати, що комунікація і дискурс в Інтернеті мають особливий шлях розвитку, які містять унікальні особливості з 1971 року, коли була розроблена перша програма для посилення електронної пошти.

За даними Internet World Stats сьогодні у світі налічується приблизно 303574934 користувачів Інтернету. Найпоширенішою мовою Інтернету є англійська (нею володіють приблизно 28,6 % користувачів), слідом йде китайська (23,2%).

Цілі інтернет-комунікації без сумніву перетинаються з цілями комунікації взагалі, але існують також і досить значні відмінності. О.В. Селютин відзначає різну залученість користувача в Інтернет-комунікацію [3]. Вона може бути пасивною (перегляд новинних сайтів, читання різної текстової інформації, відвідування веб-ресурсів, завантаження файлів тощо), або активною (участь у спілкуванні, ведення щоденника, коментування статей, використання соціальних мереж тощо).

Активний користувач може переслідувати чотири цілі в процесі інтернет-комунікації:

- обмін інформацією (не тільки вербалізованою, але також обмін аудіо- та відеофайлами, зображеннями та іншими комп'ютерними даними різного характеру);

- створення і зміцнення контактів (комунікант в залежності від своєї інтенції може шукати контакти, пов'язані з його біографією, професійною діяльністю, сферою інтересів і нахилів, релігійними і моральними цінностями);
- самореалізація;
- розвага у вигляді спілкування, що є однією з основних цілей інтернет-комунікації.

В інтернет-дискурсі функціонують власні жанри, в яких реалізуються як загальні, так і індивідуальні властивості, характерні виключно для даного типу дискурсу.

До таких дискурсів можна віднести інтернет-мем, який визначається як інтернет-феномен та має стандартизовану форму (текст і картинка у квадратній рамці) і певні прагматичні функції, при цьому володіє цілісністю і завершеністю.

Ідею мема (meme) вперше запропонував оксфордський професор Р. Докінз. Відповідно до його концепції, вся культурна інформація складається з базових одиниць – мемів, співвідносячи свою ідею з біологічною інформацією (що складається з генів). Так само як гени, меми схильні до природного відбору, мутації й штучної селекції. Докінз дає яскравий приклад: «Прикладами мемів служать мелодії, ідеї, модні слівця і вирази, способи варіння юшки або споруди арок» [4].

Більш вагоме визначення мема – ідея, символ, образ дії, які свідомо чи несвідомо передаються від людини до людини, за допомогою вербального, контактного і дистантного спілкування. З появою соціальних мереж – Фейсбук, Твіттер, Інстаграм – меми отримали середовище для поширення і лягли в основу особливого соціального явища – Інтернет-мемів. Інтернет-меми – явище спонтанного поширення певної інформації або фрази, часто безглуздою, спонтанно придбаної популярності в інтернет-середовищі.

Аналіз Інтернет-мемів показав, що вони можуть виступати як засіб міжкультурного спілкування. Це положення підтверджується, по-перше, тим фактом, що основна мова, що використовується в інтернет-мемах, – англійська. Використання в інтернет-мемах англійської мови, яка є мовою міжнаціонального спілкування, значно спрощує використання Інтернет-мемів користувачами, які можуть належати до різних культур і в той самий час можуть долучатися до глобальної інтернет-культури, не відчуваючи мовного бар'єра.

Крім того, високий потенціал інтернет-мемів як засобу міжкультурної взаємодії виражається в тому, що вони відображають процес глобалізації культурного та інформаційного контенту. Аналіз популярних серійних інтернет-мемів показав, що в Інтернет-просторі існують однакові інтернет-меми на англійській і російській мовах. На малюнках 1 і 2 зображені Інтернет-меми з серії Great Gatsby meme (мем Великий Гетсбі).

Серія мемів Великий Гетсбі має гумористичний підтекст і, зазвичай, використовується для вираження "сарказму з претензією на витонченість" [5], кадр з фільму "Великий Гетсбі" з

актором Леонардо Ді Капріо підкріплює настрій самовпевненості і парадності. Два інтернет-мема ідентичні за прагматичними функціями і змістом, і відрізняються лише тим, що супровідний напис виражений різними мовами.

Малюнок 1.

Малюнок 2.

Таким чином, можна зробити висновок, що Інтернет-мем є оригінальним зразком медіа-дискурсу та як носій міжкультурної інформації відображає декілька тенденцій в міжкультурній комунікації.. По-перше, інтернет-мем виділяється манерою подачі матеріалу, при якій автор прагне привернути увагу нестандартними художніми прийомами, навмисним порушенням мовних норм, використанням алогізмів, абсурду. По-друге, для інтернет-мемів характерна відсутність авторства, що є нетиповою ознакою для медіа-дискурсу, який відносить Інтернет-мем до області сучасного мережевого фольклору. Нарешті, Інтернет-мем має особливу структурну організацію: його структура, з одного боку, мінімалістична, стиснута і шаблонна, з іншого боку дозволяє презентувати інформацію барвисто і яскраво.

Література

1. Harris Z. Methods in Structural Linguistics / Z.Harris – Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1953.
2. Van Dijk T. Ideology: A Multidisciplinary Approach / T. Van Dijk – London: SAGE Publications, 1998.
3. Селютин А.А. Жанры как форма коммуникативного выражения онлайн-личности / А.А. Селютин. – Челябинск: Вестник Челябинского государственного университета, 2009. – 138—141с.
4. Овчинников Ю.Д., Холодков М.Ю. Интернет-мем как феномен современной информационной культуры / Ю.Д. Овчинников, М.Ю. Холодков – Витебск: Социальное воспитание, 2015.
5. 13 мемов Рунета [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.adme.ru/itogigoda/13-memov-runeta-602505/>

ROLLE DER INTERTEXTUALITÄT IM WISSENSCHAFTLICHEN DISKURS

Diskurse sind in der wissenschaftlichen und politischen Kommunikation diese kreierende, prägende und auch provozierende Phänomene.

Intertextualität scheint als ein Merkmal des Diskurses, eine spezifische Eigenschaft des wissenschaftlichen Diskurses zu sein, dessen Grundlage die Konzepte der Originalquellen sind, ohne die ein wissenschaftlicher Diskurs prinzipiell nicht möglich ist. Bevor wir jedoch den Ort und die Rolle der Intertextualität im wissenschaftlichen Diskurs bestimmen, halten wir es für angebracht, das Phänomen der Intertextualität selbst genauer zu betrachten[1].

Der Begriff Intertextualität ist nicht eindeutig definierbar. «Intertextualität bezeichnet die Eigenschaft von Texten, auf andere Texte zu verweisen, untereinander in einem Verhältnis zu stehen oder ineinander verwoben zu sein. Diese Beziehungen können explizit markiert werden oder sind implizit vorhanden. Intertextualität hat in den 60er Jahren dank Julia Kristeva (1967) in der literaturwissenschaftlichen Diskussion ihren Einzug gehalten, als sie erstmalig „unter Rückgriff auf das Konzept der „Dialogizität“ des russischen Literaturwissenschaftlers Michail Bachtin“ [5] eingeführt wurde. Bachtin differenzierte in seinem „Dialogizitäts-Konzept“ im Allgemeinen zwischen dem „monologischen Prinzip“, dem „affirmativen und widerspruchsfreien Gebrauch von Sprache in bestimmten literarischen Genres“ [3] und dem ‚dialogischen Prinzip‘, das in dem Diskurs mit der zeitgenössischen Literatur, mit „den Stimmen einer Epoche“ »[5].

«Die Intertextualität wissenschaftlicher Texte ist zuallererst inhaltlicher Natur: es werden argumentative Gehalte übernommen, wobei die Übernahme auch formal durch den Gebrauch von Termini und bestimmte Zitatweisen gekennzeichnet ist» [4].

«Czernawska betont, dass Intertekstualität in einer wissenschaftlichen Rede als universelles Prinzip des Aufbaus von wissenschaftlichem Text auf inhaltlicher Ebene auftritt. Die Intertekstualität erklärt die Tatsache, dass jedes wissenschaftliche Werk auf strahlende Weise - rückblickend mit anderen Studien verbunden ist und als eine Art Mikrotekst im gemeindlichen Makrotex auftritt. Die wissenschaftliche Neuheit spiegelt die Wandlung, die Evolution, die Kontinuität der wissenschaftlichen Erkenntnis in der Zeitkontext wider. Die Autorin betrachtet das bestimmende Zeichen der wissenschaftlichen Kommunikation als Ausprägung, d.h. die explizit ausgeprägte Kennzeichnung von Fremdsinnen bei der Bildung neuer Erkenntnisse, darunter:

1) Intertextuale Abzüge, die sich an der verbalisierten Wiedergabe des Vorhabens in der oberflächlichen Struktur des neuen Textes orientieren (Zitate, Indizien, Indirekte Rede, d.h. der Hinweis auf einen fremden Text oder ein fremdes Wort);

2) Intertekstuale Quellenangabe, die nur auf den Vortext hinweisen, aber ihn nicht im Textgewebe verbalisieren (Link, die Autorin des Textes und Jahr seiner Ausgabe, aber nicht abspielen seine spezifischen Fragmente)» [2].

Zusammengefasst lässt sich sagen, dass jeder Text eine Reaktion auf die vorherigen Texte ist. Und die Intertekstualität im wissenschaftlichen Diskurs ist nicht nur seine notwendige Eigenschaft, sondern auch die Gründungs-Quelle.

Literatur

1. Скрипак И. А. Интертекстуальность как категориальный признак современного научного дискурса [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/intertekstualnost-kak-kategorialnyy-priznak-sovremennogo-nauchnogo-diskursa>.

2. Чернявская Е. В. Интерпретация научного текста. М.: КомКнига, 2005. С. 97.

Griffig Th. (2005), Intertextualität in linguistischen Fachaufsätzen des Englischen und des Deutschen. (Dissertation). RWTH Aachen. S. 5

3. Harras Gisela (1998): Intertextualität von Linguistischen Fachtexten: ein Analysebeispiel. In: Hoffman, L./ Kalverkämper, H./ Wiegand, H.(eds.): Fachsprachen. HSK 14.1. S. 603

4. Janich N. Intertextualität and Text(sorten)vernetzung In: Janich Nina[Hrsg.] 2008: Textlinguistik: 15 Einführungen Tübingen. S. 179

УДК 81'42

Мозалевська Ольга Віталіївна

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ВІРТУАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ МОДИ

В семіотиці мода переважно досліджується як знакова система, яка є засобом вираження сенсу. Семіотичному аналізу піддається проблема встановлення відносин між модою як знаковою системою і тими, хто її сприймає, інтерпретує і використовує повідомлення, що в ній містяться. У соціально-психологічних дослідженнях мода розглядається як один з психологічних засобів впливу в процесі спілкування. Будь-які об'єкти, які виявляються «в моді», можуть бути названі модними. Кожен з них існує виключно як елемент і засіб реалізації модного стандарту, тобто певного способу поведінки [1, с.44].

Перш ніж прийняти те чи інше модне віяння, людина конструює образи, пов'язані з оформленням своєї зовнішності, самопочуттям, реакцією інших людей. Ці образи, як і будь-яке інше уявлення, схематичні, але максимально відповідають ідеальному образу, який представлений як мета, тому вся активність суб'єкта, який прагне наслідувати моду, спрямована на усунення невідповідності. В процес наслідування моди залучається велика кількість людей, які починають демонструвати певні зразки поведінки, прийняті за соціальну норму [2].

Кожен товар, розрахований на реалізацію і розміщений на Інтернет-ресурсі, супроводжується відповідним йому рекламним текстом. Для більш активного впливу на «реципієнта» маркетологи вдаються до встановленим «кліше» в соціумі. Одними з таких «кліше» є гендерні стереотипи.

При створенні рекламного оголошення враховується цілий комплекс лінгвістичних і екстралінгвістичних особливостей. Поряд з такими факторами як національна культура, менталітет реципієнта, фонові знання і складові їх одиниці, пильної уваги при розробці рекламних оголошень заслуговують гендерні стереотипи, тобто стандартні, часто сильно спрощені і узагальнені думки про представників обох статей, що складаються і закріплюються в суспільстві за допомогою інституалізації статі [2, с.65]. Спираючись на гендерні стереотипи, які міцно закріпилися в суспільній свідомості, можливе створення «успішної реклами». В іншому випадку, рекламний текст приречений на комунікативну невдачу і не робить запланованого впливу на реципієнта, або викликає у нього негативну реакцію щодо рекламованого об'єкта.

Важливо відзначити, що в кожній рекламі є гендерна роль. Сучасна реклама, як правило, несе в собі не тільки інформацію про рекламований продукт, а й певну думку, образ, почуття або настрої. І чим точніше рекламодавець використовує прийоми по створенню в аудиторії певного уявлення, тим ефективніше вона діє на ту саму аудиторію. З цього випливає, що в кожній рекламі є два, так звані, дискурси - «первинний» і «вторинний». Пропозиції про товари або послуги складають «первинний дискурс» реклами, а конструкти про суспільство і взаємини в ньому, тобто існуючі соціальні, гендерні або статтєво-рольові стереотипи, - її «вторинний дискурс». Саме «другий план» грає важливу роль в рекламі, він направляє реципієнта до неявного, не очевидного [3, с.17].

Вивчення гендерних рекламних образів дозволяє провести аналіз стереотипів, які впроваджуються в свідомість споживачів, а також тих соціальних ролей і моделей поведінки, які «нав'язуються» рекламою. Реклама часто впливає на свідомість людей шляхом використання гендерних стереотипів, які сприяють більш ефективній побудові рекламної комунікації. У підсумку таке рекламне повідомлення сприяє хорошим результатам рекламної кампанії, різко підвищуючи її успішність [4, с.341].

Так, образи чоловіків і жінок в рекламі є максимально наближеними до уявлення про «мужність» і «жіночність».

Згідно з дослідженнями, проведеними Г. Хофштеде [5], роль статей строго диференційовані: від чоловіків очікуються такі якості як твердість, сила, орієнтація на успіх в житті, від жінок - скромність і чутливість. Жіноча поведінка пов'язана з вихованням, доглядом, готовністю допомогти ближньому, чоловіча - з досягненнями і агресією. Е.І. Горошко виявила

спільності і відмінності в асоціативній поведінці обох гендерів, що дозволило розширити уявлення про протікання процесів і говорити про чоловічі та жіночі асоціативні картини світу [6]. Спираючись на результати подібного роду досліджень, створювачі рекламних оголошень виділяють «жіночий» і «чоловічий» види реклами, що апелюють до різної аудиторії.

Сучасна реклама не обмежується існуючими гендерними стереотипами, вона формує нові і виступає як засіб корекції соціальної поведінки, вносячи суттєву поправку в існуючу реальність. Реклама надає соціально-психологічний вплив на людину, але її сприйняття протилежними статями неоднаково. Вплив відбувається за рахунок кольору, візуальних і звукових символів, текстів, використаних в рекламі [7].

У рекламних текстах функція впливу є найважливішим з багатьох інших функцій мови. Ефективний вплив є неможливим без точного розрахунку того, в який саме аудиторії будуть реалізовані ті чи інші рекламні тексти. Реклама, написана «взагалі», без урахування специфіки людей-споживачів товару і реклами, їх бажань, уподобань і можливостей – навряд чи буде ефективною. Взагалі, на мовну компетенцію впливає величезна кількість різних факторів, тому рекламні тексти складаються з урахуванням соціального стану, професії, віку, статі [7].

Поняття «чоловіча реклама», «жіноча реклама» трактуються як реклама, адресована чоловікові або жінці. Мовні особливості тексту, «чоловічий» або «жіночий» стиль реклами сприймаються як засіб вираження цієї адресації. При цьому чоловічий гендерний стереотип характеризується лаконічністю висловлювань, наявністю в повідомленнях достовірних фактів, точних даних, конкретністю і важливістю змісту переданої інформації, переважанням в мові спеціальної термінології. Жіночий гендерний стереотип характеризується експресивністю висловлювання, тобто використанням емоційної лексики, прикметників. Змішаний гендерний стереотип характеризується психологічними і лінгвістичними особливостями сприйняття і породження висловлювань як чоловіками, так і жінками [7].

Згідно Є.І. Горошко мова рекламних текстів, які направлені на жіночу аудиторію є лексично багатше, а жіночі пропозиції довше. В чоловічій рекламі використовується більше дієслів, а пропозиції – коротше, їх лексичні засоби менш різноманітні, більш відчутна тенденція замінювати іменники займенниками [8, с.7].

Таким чином, можна зазначити, що наразі мода розуміється як додаткова форма впливу у процесі комунікативної дії: розповсюджувачі моди акцентують увагу на індивідуалізації стилю, що обумовлює ріст попиту на різні групи товарів. Задля збільшення продажів маркетологи використовують в рекламі гендерні стереотипи, впливаючи тим самим на людину і формуючи нові стереотипи, вносячи корекції до соціальної поведінки, а отже, рекламний дискурс надає можливість вивчити не лише загальну систему мови, але й концепти маскулінності і фемінності в мовленні.

Література

1. Килошенко М.И. Психология моды: теоретический и прикладной аспекты. – СПб.: СПбГУТ. – 2001. – 192 с.
2. Кирилина А.В. «Мужественность» и «женственность» с точки зрения лингвиста // Женщина в российском обществе. – 1998. - №2. – С.21-27.
3. Дударева А. Влияние гендерных стереотипов на подбор актеров в рекламе [Текст] // Альманах «Лаборатория рекламы, маркетинга и PR». – 2002. – №4. – С.16-19.
4. Блэкуэлл Р. Поведение потребителей [Текст]. – СПб. : Питер, 2007. – 944 с.
5. Хофстеде Г. Типология культурных измерений Хофстеде. URL: http://ru.wikipedia.org/wiki/Типология_культурных_измерений_Хофстеде
6. Горошко Е.И. Интернет-коммуникации в гендерном измерении // Вестник пермского университета. Выпуск 3 «Язык – культура – цивилизация». – Пермь. – 2006а.
7. Цакоева О.А. Гендерные особенности восприятия рекламы URL: <http://elib.sfu-kras.ru/handle/2311/4401>
8. Горошко Е.И. Гендерные особенности русскоязычного интернета URL: <http://www.textology.ru/public/goroshko1.html>

УДК 800

Монастирна Ольга Валеріївна

SPRACHFUNKTIONEN IM POLITISCHEN DISKURS

Die Funktionen der politischen Sprache sind zahlreich. Eine bewusste Wortwahl und Argumentationsstrategie spielen dabei stets eine große Rolle [1].

Die Hauptfunktion des politischen Diskurses ist sein Einsatz als Instrument politischer Macht (Machtkampf, Machtbesitz, Fortbewahrung, Umsetzung, Stabilisierung oder Umverteilung). Aber diese Funktion in Bezug auf die Sprache der Politik ist so global, wie kommunikative Funktion für die Sprache im Allgemeinen wichtig ist [2, с. 49].

Die wichtigste Funktion der politischen Sprache ist 'Persuasion', der Versuch, mit sprachlichen Mitteln Meinungen und Einstellungen der Adressaten zu beeinflussen. Idealerweise gelingt dies durchüberzeugende Argumentieren mit dem Ziel des Konsenses. Persuasion ist dann ein dynamischer, wechselseitiger Prozess, in dessen Verlauf die Kommunikationspartner auch bereit sind, sich überzeugen zu lassen [1]. Im Idealfall geht Persuasion dabei den Weg überzeugender Argumentation. Die persuasive Funktion findet sich beispielsweise in Debattenreden, politischen Talkshows oder auch in Wahlslogans. Da die persuasive Funktion oft mit der informativen Funktion gekoppelt ist, spricht man auch von der „informativ-persuasiven Funktion“ [1]. Es geht um die Vermittlung von Informationen, aber auch um Überzeugung der politischen Öffentlichkeit bzw. Teilgruppen dieser Öffentlichkeit [3].

Neben der informativ-persuasiven Funktion kommt auch der integrativen Funktion in der politischen Kommunikation eine tragende Rolle zu. Sprachliches Handeln ist integrativ, wenn es dazu dient, kollektive Einstellungen und Überzeugungen öffentlich zu bekunden und sich somit einer gemeinsamen Werthaltung zu versichern. Die integrative Funktion findet sich in Parteiprogrammen und in Gedenkreden, auch die traditionellen Weihnachts- und Neujahrsansprachen von Politikern haben diese integrative Funktion [1].

Die regulative Funktion ist die zentrale Funktion, die die administrativ geregelte Kommunikation zwischen staatlichen Behörden und BürgerInnen umfasst. Die regulative Funktion regelt die Beziehungen zwischen den Regierenden und den Bürgern. Texttypen mit regulativer Funktion sind beispielsweise Gesetze, Erlasse oder Sofortprogramme [2, c. 56].

Bei der poskative Funktion werden von BürgerInnen, Gruppen und Verbänden Forderungen gestellt, Wünsche vorgetragen oder Widerstand geleistet. Die poskative Funktion ist eine Umkehrung der regulativen Funktion. Sie ist typisch für Texte wie Aufrufe, Petitionen oder Manifeste [1].

Daraus könnte man schlussfolgern, dass diese vier verschiedenen Sprachfunktionen in der Realität keinesfalls immer voneinander getrennt auftreten, sondern dass es sich um die jeweils für einen Text dominanten Grundfunktionen der politischen Sprachverwendung handelt.

Literatur

1. Heiko Girth. Ziele der Sprachverwendung [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bpb.de/politik/grundfragen/sprache-und-politik/42691/ziele-der-sprachverwendung?p=all>

2. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса / Е.И. Шейгал. – Волгоград: Перемена, 2000. – 367 с.

3. Turowski, Jan & Mikfeld, Benjamin. Gesellschaftlicher Wandel und politische Diskurse. Überlegungen für eine strategieorientierte Diskursanalyse. Berlin: Denkwerk Demokratie, 2013 – S. 17.

УДК 81'42

Нікітіна Орина Сергіївна

КОНЦЕПТ ЯК ЛІНГВОКОГНІТИВНЕ ЯВИЩЕ

Вивченню природи концепту в лінгвістиці приділяється першорядне значення, і при цьому, існує цілий ряд різноманітних точок зору, що призводить до розбіжностей серед дослідників. Це пов'язано із тим, що концепт має двоїсту сутність – психічну та мовну, і це дає великий простір для осмислення його значення. З одного боку, це ідеальний образ, що уособлює культурно зумовлені уявлення мовця про світ, з іншого боку, він має певне ім'я у мові.

У сучасному мовознавстві можна виділити три основні підходи до розуміння поняття «концепт»: 1) лінгвістичний (С. О. Аскольдов, Д. С. Ліхачов, В. В. Колесов, В. М. Телія); 2) когнітивний (З. Д. Попов, Й. А. Стернін, О. С. Кубрякова); 3) культурологічний (Ю. С. Степанов, Г. Г. Слишкін) [4, с. 7].

Наразі всі мовознавчі підходи до розуміння поняття «концепт» зводяться зазвичай до лінгвокультурологічного тлумачення цього явища. Концепт, згідно з науковими дефініціями С.А. Аскольдова, Е.С. Кубрякової, С.Х. Ляпіної, О.П. Скидан є багатовимірним, розумовим конструктом, що відображає процес пізнання світу, результати людської діяльності, його досвід і знання про світ, який зберігає інформацію про нього [1; 6]. М.А. Холодна трактує концепт як пізнавальну психічну структуру, особливості організації якої забезпечують можливість відображення дійсності в єдності різноякісних аспектів [11, с.73]. С.Г.Воркачов виділяє в складі лінгвокультурологічного концепту три складові: понятійну, яка відображатиме його ознакову і дефініційну структуру; образну, яка фіксує когнітивні метафори, що підтримують концепт у мовній свідомості; значущу, яка визначається місцем, котре займає ім'я концепту в лексико-граматичній системі конкретної мови, куди увійдуть також його етимологічні і асоціативні характеристики [2, с. 183].

На думку В.І.Карасіка, концепт складається з трьох компонентів - понятійного, образного і ціннісного. Концепт не тільки мислиться, а й переживається. Концепт включає в себе саме поняття, є в свою чергу його обов'язковим ядерним компонентом [3, с. 128].

Таким чином, якщо розглядати класифікацію концептів, необхідно підкреслити, що в основу своїх класифікацій кожен вчений покладає різні ознаки. Наприклад, за даними структурно-семантичної типології А.П. Бабушкіна концепти розділяються на лексичні і фразеологічні. Зі структурно-семантичної точки зору правомірно виділення в самостійні типи препозитивних, приєменникових і інших концептів [4, с. 11].

Основою дискурсної класифікації С.А. Аскольдов і В.І. Карасик є «принцип способів освоєння світу» - науковий, художній і звичайний, і виділяють в окремий тип наукові, художні і звичайні концепти [1, 3].

Ще одним критерієм розмежування лінгвокультурних концептів є, очевидно їх приналежність до сфери знання або свідомості, яку вони обслуговують. Концепти можуть бути структуровані не тільки структурно-семантично, дискурсно, а й соціологічно. Так, Д.С. Ліхачов всі концепти класифікує на наступні групи; універсальні (наприклад, «смерть», «життя»), етнічні («Вітчизна», «інтелігенція»), групові («сцена» для актора і глядача), індивідуальні (вони повністю залежать від особистого досвіду, системи цінностей, культурного рівня конкретної людини) [7, с. 163].

Таким чином, категорія концепту отримує міждисциплінарний статус, так як вона використовується в двох нових парадигмах: лінгвокогнітології і лінгвокультурології. Представники першого напрямку (Е.С. Кубрякова, Н.А. Болдирєв, І.А. Стернин, А.П. Бабушкін) інтерпретують концепт як одиницю оперативної свідомості, виступаючи як цілісне відображення факту дійсності. Утворюючись в процесі уявного конструювання (концептуалізації) предметів і явищ навколишнього світу, концепти відображають зміст знань, досвіду, результатів всієї діяльності людини і результати пізнання ним навколишнього світу у вигляді певних одиниць, «квантів» знання [5, с. 51].

Представники другого, культурологічного спрямування (В.І. Карасик, Д.С. Ліхачов, Ю.С. Степанов, Л.О. Чейненко, С.Х. Ляпін, В.І. Шаховський, С.Г. Воркачов) розглядають концепт як ментальне утворення, яке відзначене в тій чи іншій мірі етносемантичною специфікою [8, с. 27].

Отже, в лінгвістичному розумінні концепту намітилося три основні підходи. Поперше, в найширшому сенсі в число концептів включаються лексеми, значення яких складають зміст національної мовної свідомості і формують наявну картину світу носіїв мови. Д.С. Ліхачов передбачає, що сукупність таких концептів і утворює концептосфери мови, в яких концентрується культура нації [7, с.73]. По-друге, в більш вузькому розумінні до числа концептів Ю.С. Степанов відносить семантичні утворення, відмічені лінгвокультурною специфікою і тим або іншим чином характеризують носіїв певної етнокультури [10, с.84]. Сукупність таких концептів не утворює концептосфери як нікого цілісного і структурованого семантичного простору, але займає в ній певну частину – концептуальну область. І, нарешті, до числа концептів відносять лише семантичні утворення, список яких в достатній мірі обмежен і які є ключовими для розуміння національного менталітету як специфічного ставлення до світу його носіїв [9, с.177].

Узагальнення точок зору на концепт і його визначення в лінгвістиці дозволяє прийти до наступного висновку: концепт - це одиниця колективної свідомості, що має мовне вираження і відзначена етнокультурною специфікою.

Література

1. Аскольдов С. А. Концепт и слово / С. А. Аскольдов. – Москва : Академия, 1997. – 279 с.
2. Воркачов С.Г. Лінгвокультурний концепт. Монографія / С.Г. Воркачов. - Волгоград : ВолДУ, 2007. - 400 с.
3. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. - 477 с.

4. Карпенко А. В. Концепт у сучасних лінгво-когнітивних дослідженнях: підходи до визначення та типологія. Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/25391/1/Karpenko.pdf>
5. Касьян Л.А. Термин «концепт» в современной лингвистике: различные его толкования / Л.А. Касьян / Вестник Югорского государственного университета, 2010 г. - Выпуск 2 (17). - 78 с.
6. Кубрякова Е.С. Концепт / Е. С.Кубрякова, В. З.Демьянков, Ю. Г.Панкрац, Л. Г. Лузина. Краткий словарь когнитивных терминов. – Москва : Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. - 245 с.
7. Лихачов Д.С.. Концептосфера мови / Д.С. Лихачов. – Москва : М., 1997. – 287 с.
8. Литяга В. А. Поняття «концепт» у парадигмі сучасних лінгвістичних досліджень / В. А. Литяга / Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка 1(46)/2013 – Київ, 2013. - 73 с.
9. Маслова В.А. Введение в когнитивную лингвистику / В.А. Маслова. - Москва: Флинта, Наука, 2006. - 592 с.
10. Степанов Ю. С. Константы: Словник російської культури: 3-е изд. / Ю.С. Степанов. – Москва : Академічний проект, 2004, 167 с.
11. Холодна М.А. Психологія інтелекту: Парадокси дослідження / М.А. Холодна. – Санкт-Петербург: Пітер, 2002. - 272 с.

УДК 81'42

Реуцька Марія Максимівна

ФУНКЦІЇ ЗАГОЛОВКУ ЯК СКЛАДОВІ СУЧАСНОГО ДИСКУРСУ

Заголовок є важливою складовою і відіграє важливу роль сьогодні, основне його завдання полягає в тому, щоб привернути увагу читача, зацікавити і навіть вразити його, а також він покликаний у короткій формі викласти зміст або виділити найбільш важливі факти.

Останні роки до заголовків з'являється значний інтерес, тому відповідно й визначень цього терміну було запропоновано вже чимало. у своїх роботах Галич В. зазначає, що заголовок є невід'ємною частиною публіцистичного твору, що увиразнює його специфічну природу, і вихідним моментом породження його тематичної, композиційної та сюжетної цілісності [2, с. 601-602].

На думку Євграфової заголовок є нерозкритим змістом тексту, але у скомпресованому, зменшеному та полегшеному вигляді [3, с. 147], а в роботах Різуна вказується на те, що всі елементи заголовкового комплексу уявляють собою опорні точки, що показують найбільш важливу текстову інформацію та є висунутими елементами тексту, що служать опорою для

читача в розумінні змісту, які, сегментуючи зміст, виступають у ролі засобів забезпечення комунікативних інтересів читачів [6, с. 193–194].

А от французький структураліст Р. Барт в 70-х рр. XX століття зазначав, що «функція заголовків є вивченою до цього часу недостатньо.... Все ж відразу можна сказати, що оскільки суспільство повинне через комерційні причини прирівнювати текст до товарного вибору, для всякого тексту виникає потреба в маркуванні. Заголовок повинен маркувати початок тексту, чим подавати текст у вигляді товару» [1, с.431].

Заголовок не завжди виконував функції, які притаманні йому в наш час, на що привертає нашу увагу О. Сибіренко-Ставроян. Спершу назва лише відділяла одну публікацію від іншої. З розвитком книгодрукування й журналістики призначення заголовка розширюється» – утверджуються такі функції, як називна, або номінативна, коли називається предмет розповіді; інформаційна – заголовок відображає зміст твору; апеляційна – за допомогою такого заголовка виявляється прагнення вплинути на споживача інформації. Таким чином, заголовок може бути майже рекламним, щоб привернути увагу аудиторії [8, с. 4].

Наукова література останніх років дає можливість зробити висновок, що функції назви твору впливають з визначення терміну. Назва виконує низку складних функцій, зокрема, сприяє цілісності тексту, не лише інформує читача про тему твору, а й спонукає його до роздумів, використання власних знань і досвіду для розуміння змісту тексту, не лише натякає на перебіг подій, а й стимулює до їх передбачення, налаштовує реципієнта на діалог із автором та його твором [4]. У світлі зазначеного можна стверджувати, що заголовок – багатоаспектне поняття.

А. Попов у своїх роботах виділяє три основні функції, що, на його думку, які є властивими кожному заголовку [5, с. 96–99]:

- номінативна (полягає у виокремленні конкретного тексту з однорідного масиву та позначення його відповідними мовними засобами, за допомогою яких відбувається формування відповідного поняття про нього);
- інформативна (орієнтує читача на швидке знайомство з основною ідеєю повідомлення);
- рекламна (пов'язана з оцінково-експресивною і / або інформативною й сприяє виникненню попиту на книгу).

На сьогодні прийнятною є концепція, що ці функції, які виконувала назва (або заголовок), зараз вже виконує цілий заголовковий комплекс, до якого належить не лише заголовок, а й підзаголовок, надзаголовок та внутрішні заголовки. [7].

Таким чином можна впевнено стверджувати, що назва виконує головне своє призначення – у лаконічній і яскравій формі попереджає споживача про зміст публікації та полегшувати її сприйняття.

Література:

1. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. - Москва: Прогресс, 1989. - 616 с.
2. Галич В. М. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор : еволюція творчої майстерності : моногр. / В. М. Галич. – Киев : Наук. думка, 2004. – 816 с.
3. Євграфова А. О. Заголовок як актуалізатор текстової інформації / А. О. Євграфова // Стил і текст. – 2003. – № 4. – С. 141–149
4. Коваль Ю. С. Типи, властивості та функції заголовків у публіцистиці Пилипа Капельгородського / Ю. Коваль // Образ. - 2015. - Вип. 3. - С. 102-111
5. Попов А. С. Синтаксическая структура современных газетных заглавий и ее развитие/ А. С. Попов // Развитие синтаксиса современного русского языка. – М. : Наука, 1966. – С.95–126
6. Різун В. В. Літературне редагування : підручн. / В. В. Різун. – Київ : Либідь, 1996. – 240 с.
7. Садівничий В. О. Властивості, функції й типи заголовків у структурі та змісті публіцистики Миколи Данька / В. О. Садівничий // Вісник СумДУ. – Серія «Філологія». – 2007. – Том1, № 1. – С. 66–74
8. Сибиренко-Ставрояни Е. В. Заголовок в киевских газетах второй половины XIX – начала XX века: содержание и функции. - Автореф. дисс. канд. филолог. наук: 10.01.10. - журналистика / Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. - Киев, 1991. - 18 с.
9. Юлдашева Л. П. Функції заголовків/ Л. П. Юлдашева // *Web of Scholar* – 2018. – 2(20), Vol.5 – С. 70 –74 – URL: <http://archive.ws-conference.com/wp-content/uploads/wos0169.pdf> (дата звернення: 17.11.2019)

УДК 800

Чулініна Регіна Олександрівна

ЙМОВІРНІСТЬ ЯК ОДИН З ВИДІВ МОДАЛЬНОСТІ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

«Модальність (від порівн. лат. *modalis* - модальний; лат. *modus* - спосіб) - функціонально-семантична категорія, що виражає різні види відносини висловлення до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації того, що повідомляється. Модальність є мовною універсалією, вона належить до основних категорій мови, у різних формах різних систем, що виявляються в мовах» [1, с.15].

Термін "модальність" досить широкий за обсягом, оскільки він використовується для позначення різних явищ неоднорідних за смисловим обсягом, граматичними властивостям і

по мірі оформленої на різних рівнях мовної структури. Питання про межі цієї категорії вирішується різними дослідниками по-різному.

На думку академіка В.Виноградова, будь-яке речення, що відображає дійсність “у його практичному суспільному усвідомленні”, виражає віднесеність змісту мови до дійсності і тому з різноманітністю типів речення тісно пов'язана категорія модальності.

“Кожне речення містить у собі, як істотну конструктивну ознаку, модальне значення, тобто містить у собі зазначення на відношення до дійсності.

Будь-яке цілісне вираження думки, почуття, спонукання, відображаючи дійсність у тій або іншій формі висловлення, втілюється в одну з існуючих у даній системі мови інтонаційних схем речення й виражає одне з тих синтаксичних значень, які у своїй сукупності утворюють категорію модальності”[2, с. 24-26].

У «Вступі в граматику сучасної німецької мови» Куммера М. дається наступне визначення модальності: «Модальність - це функціонально-семантична категорія, що виражається за допомогою ієрархічно організованої системи морфологічних, синтаксично-конструктивних, інтонаційних і лексичних засобів, незалежно від того, чи узгоджується з дійсністю виражений у вислові зміст свідомості мовця чи ні»[3, с. 32].

Більшість вчених, наприклад, В.В.Виноградов, Ш.Баллі, В.Г.Адмоні, Л.С.Єрмолаєва, В.З.Панфілов, Н.Б.Шведова й ін., у самій категорії модальності виділяють її підкатегорії, які мають різні назви, але в принципі - одну суть: об'єктивну й суб'єктивну, зовнішню й внутрішню модальності і т.д. Під об'єктивною модальністю або зовнішньою, яку більшість вчених визначають як обов'язкову ознаку речення, розуміється вираження відносин змісту висловлення до дійсності, що не залежить від мовця[4, с. 47-48].

Тобто до об'єктивного модального значення відносять значення реальності (нереальності/ірреальності). Головним засобом оформлення модальності в цій функції є категорія дієслівного способу. На синтаксичному рівні об'єктивна модальність представлена протиставленням форм дійсного способу формам ірреальних способів, тобто спонукальному й умовному. Категорія дійсного способу індикатива, містить в собі об'єктивно-модальні значення реальності, тобто тимчасової визначеності: співвідношення форм індикатива зміст повідомлення віднесений до одного з трьох тимчасових пластів - теперішнього, минулого або майбутнього. Ірреальні способи спонукальний і умовний, характеризуються недостатньою часовою визначеністю і відносять повідомлення до бажаного або необхідного, можливого або нездійсненого і т. п [4, с. 49].

Об'єктивна модальність органічно пов'язана з категорією часу й диференційована за ознакою часової визначеності / невизначеності [4, с. 51].

Німецька мова насичена значною кількістю модальних слів, які характеризуються поліфункціональністю: вони є словами-реченнями, можуть бути у складі речення, вказуючи модальність усього висловлення або якогось члена речення.

Контекст в більшій мірі сприяє реалізації якого-небудь з великого числа значень одиниці, наприклад, слово *wohl* що дуже часто вживається в сучасній німецькій публіцистиці вказує на декілька модальностей: сумніви, невпевненість, впевнене припущення, що реалізується лише в певних смислових умовах[1, с. 176].

Отже можемо зробити висновок, що категорія модальності є універсальною категорією, властивої всім мовам, оскільки кожне висловлювання містить у собі, в найменшій мірі, зазначення на відношення до дійсності. У лінгвістичній літературі прийнято розглядати категорію модальності як двоаспектну категорію, оскільки будь-яке речення не тільки відображає об'єктивно існуючу позамовну реальність, але при цьому містить і суб'єктивну оцінку мовцем. Тому прийнято розділяти модальність на об'єктивну і суб'єктивну, де перше - це вираження відношення змісту висловлювання до дійсності з точки зору реальності/ірреальності, а друге - це відношення мовця до змісту висловлювання. Отже можна вважати, що ймовірність є одним з видів суб'єктивної модальності. Усі мовні засоби, які здатні виступати в даній моделі, складають семантико-функціональне поле ймовірності.

Література

1. Гулыга Е.В., Шендельс Е.И. Грамматико-лексические поля в современном немецком языке. М.: Просвещение, 1969. - 184с.
2. Адмони В.Г. Синтаксис современного немецкого языка. Система отношений и система построения. Л.: Наука, 1973. - 336с.
3. Ахманова О.С., Мельчук И. А. и др. О точных методах исследования языка. М.,1961. - 162с.
4. Адмони В.Г. Основы теории грамматики. Из-во.: Наука, М.-Л.,1964. - 106с.

СЕКЦІЯ

КРАЇНОЗНАВСТВО НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

УДК 712.01

Акопян Карина Арутрівна

DER ENGLISCHE GARTEN IN MÜNCHEN

Der Englische Garten ist Münchner Lebensart und das ist seit über 225 Jahren. Entspannte Auszeit am Monopteros, Feierabend-Bier oder doch Sport? Wir verraten, was den Englischen Garten so einzigartig macht [1].

Die Aktualität unseres Themas besteht darin, dass dieser Park Aufmerksamkeit verdient, weil man sich dort kulturell bereichern und entspannen kann.

Ziel der Arbeit ist es, unvergessliche Ausblicke auf den Englischen Garten in München zu entdecken.

Der Englische Garten im Münchner Nordosten gehört mit einem Gesamtareal von 375 ha zu den größten Stadtparks der Welt, er rangiert flächenmäßig noch vor dem Hyde Park (London) und dem Central Park (New York).

Der Chinesische Turm liegt zentral im Südteil des Englischen Gartens, er gilt als Wahrzeichen der gesamten Parkanlage. Das fünfstöckige Holzbauwerk ist auf Eichenstämmen gegründet. Im ersten Stockwerk spielt eine Musikkapelle, die für Stimmung im umliegenden Biergartenbereich sorgt [1].

Der Englische Garten enthält auch mehrere Denkmäler, die an die Mitwirkenden bei der Entstehung des Parks erinnern sollen. Dabei handelt es sich um das Rumford-Denkmal (1796) an der Prinzregentenstraße, die Sckell-Säule (1824) am Kleinhesseloher See und das Werneck-Denkmal (1838) unweit des Seehauses. Die halbrunde „Steinerne Bank“ am Entenbach errichtete Leo von Klenze 1838 aus Kelheimer Kalkstein, sie ersetzte einen baufälligen hölzernen Apollotempel aus dem Jahr 1790. Das älteste Denkmal im Englischen Garten stellt die Burgfriedensäule Nr. 13 von 1724 in der Nähe des Monopteros dar, sie markierte früher den Gerichtsbereich der Stadt München [2].

Mit insgesamt sechs Biergärten erfüllt der Englische Garten seine ursprüngliche Funktion als Volkspark und bewahrt gleichzeitig bayerische Traditionen; jeweils drei Lokalitäten befinden sich im Nordteil (Aumeister, Minihofbräuhaus, Hirschau) bzw. im Südteil der Anlage (Seehaus, Chinesischer Turm, Milchhäusl). An der Nordgrenze des Parks liegt der traditionelle Biergarten Aumeister neben dem ehemaligen Königlichen Jägerhaus von 1810. Der idyllische Garten bietet Platz für rund 3.000 Gäste, Spezialitäten sind verschiedene Brotzeiten, Wiener Schnitzel und Steckerlfisch. Ein großer Kinderspielplatz und Veranstaltungen mit Tanz und Musik machen den Aumeister zu einem idealen Ausflugsziel. Das Minihofbräuhaus bildet eine ruhige Oase im Zentrum des Nordteils; die Lokalität verkörpert den typischen Münchner Biergarten mit Brotzeiten, deftigen Gerichten, gemischtem Publikum und gemütlicher Atmosphäre. Der überschaubare Biergartenbereich gruppiert sich um einen großen Kiosk, er ist vor allem bei Familien und Hundebesitzern sehr beliebt. Der Biergarten Hirschau liegt nördlich des Kleinhesseloher Sees etwas abseits der großen Besucherströme; die Lokalität mit ca. 1.800 Plätzen war früher die Kantine der Maffei-Eisenwerke, sie wird besonders von Einheimischen sehr gerne besucht. Die großen und kleinen Gäste schätzen die wechselnden Saisonbiere, die deftigen Brotzeiten, den Abenteuerspielplatz und die Live-Musik am Wochenende. Der Biergarten Seehaus am Kleinhesseloher See weist rund 2.500 Sitzplätze auf, die überwiegend von einem jungen, schicken Publikum genutzt werden [2].

Besonders beliebt sind die Tische direkt am Seeufer, viele Gäste genießen hier bei schönem Wetter bereits im Januar das erste Weißbier der Saison.

Der Biergarten am Chinesischen Turm ist mit 7.000 Plätzen der zweitgrößte Biergarten Münchens, er ist gleichermaßen ein Treffpunkt für alteingesessene Münchner und Touristen aus der ganzen Welt. Unter schattigen Kastanien können die Besucher traditionelle Biergartenspezialitäten wie Hendl, Haxen, Steckerlfisch, Radi und Obatzda genießen, der zünftigen Blaskapelle im Turm zuhören und dabei internationales Flair erleben. Die erste Anlaufstation für hungrige Gartenbesucher stellt der Bio-Imbiss Milchhäusl am Haupteingang in der Königinstraße dar, auch von den Liegewiesen sind die Bierbänke im kleinen Bio-Biergarten schnell zu erreichen. Neben dem gesunden Essen schätzen Familien vor allem den Kinderspielplatz [3].

Das Restaurant Seehaus am Ostufer des Kleinhesseloher Sees ist die erste Adresse im Englischen Garten für kulinarische Köstlichkeiten. Küchenchef Christian Müller verwöhnt die Gäste mit einer modernen, mediterran-regionalen Küche (Salate, Suppen, Pasta, Meeresfrüchte, Fisch, Steaks), wobei auch die Liebhaber von Klassikern wie Ente, Schweinebraten, Kalbsleber oder Wiener Schnitzel nicht zu kurz kommen. Im hellen Restaurant mit Rundbögen und Nischen herrscht eine stilvolle, ruhige Atmosphäre, während im Bayerischen Stüberl viel Holz und ein großer Kachelofen den gemütlichen Charme einer Bauernstube schaffen; hier werden vor allem deftige Brotzeiten, Weißwürste, Leberkäse, Gulasch und Schnitzel serviert. Im luftigen Pavillon können die Gäste ein Frühstück am See genießen, nachmittags Kaffee trinken und den Tag nach einem Dinner bei Cocktails ausklingen lassen. Der schlichte Bankettraum unter dem Dach steht zusätzlich als Konferenzraum und Ballsaal oder für private Feierlichkeiten zur Verfügung. Der Biergarten am Seehaus erstreckt sich über mehrere Terrassen direkt am Ufer, er bietet besonders in den Abendstunden einen traumhaften Blick über den See und zu den kleinen Inseln [3].

Mit seinen ausgedehnten Wiesenflächen ist der Englische Garten ein ideales Naherholungsgebiet für Spaziergänger und Sonnenanbeter. Sie teilen sich die Wiesen mit den Sportlern, die hier ungestört Badminton oder Volleyball spielen können, während sich die Fußballer auf den Bolzplätzen austoben; ausreichend Platz gibt es auch für weite Würfe mit der Frisbee-Scheibe. Die zahlreichen Bäume sind willkommene Schattenspende bei Spielpausen und dienen gleichzeitig als Befestigungspunkte bei dem neuen Trendsport Slacklining. Auf dem 78 km langen Wegenetz bereiten sich Jogger, Radfahrer und Inline-Skater auf den nächsten Wettkampf vor, während die Reitwege und die Reit- bzw. Sprungwiese besonders von der nahen Universitätsreitschule als großzügiges Open-Air-Übungsgelände genutzt werden; allerdings müssen alle Reiter im Englischen Garten eine kostenpflichtige Reiterlaubnis vorweisen. Im Gegensatz zum belebten Südteil sind im Nordabschnitt die ruhigeren Sportarten zuhause. Viele Gruppen treffen sich hier zum Yoga oder Tai-Chi in freier Natur, beobachtet werden sie dabei oft nur von Ruhe liebenden

Joggern oder Anhängern des Nordic Walking. Einige Wassersportarten sind im Englischen Garten ebenfalls möglich; dazu gehören das Schwimmen im Schwabinger Bach und im Eisbach, Rudern und Tretboot fahren auf dem Kleinhesseloher See und Surfen auf dem Eisbach. Die stehende Eisbachwelle am Südeinde des Parks hat bei den Surfern mittlerweile weltweit Anerkennung gefunden, viele Zuschauer nutzen die Brücke an der Prinzregentenstraße als Logenplätze für die spektakulären Wellenritte der Eisbach-Surfer. Im Winter gehört der Englische Garten bei ausreichender Schneelage in weiten Teilen den Skilangläufern, außerdem ist auf dem zugefrorenen Kleinhesseloher See das Eislaufen erlaubt. Der Hügel am Monopteros gilt als ältester Skihang in Bayern; wo heute ausgelassene Rodelpartien stattfinden, machte bereits 1888 der bayerische Wintersportpionier August Finsterlin heimlich in der Nacht die ersten Fahrversuche auf Skiern [3].

Zum Schluss möchte ich sagen, dass der Englische Garten neben seinen Funktionen als Erholungs- und Sportstätte auch als Szenetreffpunkt dient; besonders hervorzuheben sind hier der Monopteros und der Biergarten am Seehaus.

Literatur

1. Top-Sehenswürdigkeiten [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.muenchen.de/sehenswuerdigkeiten/orte/120242.html>
2. Englischer Garten München [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.englischer-garten-muenchen.info>
3. Englischer Garten mit dem Schwabinger Bach [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://visit-muenchen-bayern.de/englischer-garten-muenchen>

УДК 373.3.016:379.8](430)=112.2

Бадасен Єлизавета Олександрівна

DIE SCHULTÜTE – EIN BESONDERES GESCHENK FÜR DIE EINSCHULUNG

Es ist üblich in Deutschland, Erstklässler zu beschenken. Manche Kinder freuen sich darauf, andere haben eher Scheu. Doch er kommt unvermeidlich. Der Schulanfang in Deutschland wird mit vielen Ritualen gefeiert. Ganz wichtig dabei: die Schultüte. Sie wird manchmal auch Berufsschülern oder Fachschülern geschenkt. Daran sieht man, dass es ein Zeichen für einen Neubeginn ist [1].

Etwa seit dem 19. Jahrhundert ist es in Deutschland Brauch, dem Schulkind am ersten Schultag eine Schultüte mitzugeben. Früher war sie traditionell mit Süßigkeiten, Trockenfrüchten, Nüssen und anderen Naschereien gefüllt. Heutzutage packen die Eltern ihrem Schulkind auch kleine Geschenke in die Schultüte, um ihnen ihren großen Tag noch schöner zu machen. Die Vorfreude auf die Geschenke mildert auch die schlimmste Aufregung vor dem Schulstart. Üblicherweise wird die Schultüte nach dem ersten Schultag zuhause ausgepackt [2].

Oft wird die Schultüte schon im Kindergarten gemeinsam mit den anderen Vorschulkindern gebastelt, aber auch in Schreibwarengeschäften oder im Internet findet man fertige Tüten zum

Kaufen. Außerdem gibt es die Möglichkeit, zuhause eine ganz individuelle Schultüte für das Kind selber zu basteln [2].

Erste Belege für die "Zuckertüte", wie sie auch genannt wird, stammen aus dem späten 18. Jahrhundert. Damals können wir nicht von irgendwelchen vorgefertigten Schultüten sprechen, sondern das waren meistens Spitztüten wie sie im Handel auch verwendet wurden, um Süßwaren zu verpacken [1].

Die Tradition, zukünftige Erstklässler mit Süßigkeiten gefüllten Tüten zu beschenken, entstand 1817 in Thüringen. In diesem Moment kam einer der Erstklässler, wie aus einer schriftlichen Quelle hervorgeht, mit einer „riesigen Pralinenpackung“ zur Schule. Der Brauch, Erstklässlern das harte Schulleben zu versüßen, setzte sich schnell in Thüringen und im benachbarten Sachsen durch und verbreitete sich dann in ganz Deutschland, Österreich und der deutschsprachigen Schweiz [3].

Vor 150 Jahren glaubten angehende Erstklässler, dass die Zuckertüten auf einem Baum im Schulkeller wachsen – Lehrer gießen den Baum ein Jahr lang, und am Vorabend des ersten Schultages ernten sie Zucchettos und bringen sie nachts zu ihren zukünftigen Schülern [3].

Heute, am Vorabend des Schuljahres, sind die Schulabteilungen der deutschen Läden mit Zapfen unterschiedlicher Größe und Farbe gefüllt, die meisten Erstklässler stellen sie jedoch bei ihren Eltern oder im Kindergarten her [3].

In den Schultüten befand sich früher eigentlich das, was heute zum Teil auch noch drin ist. Damals nannte man es "Zuckerzeug" - also Süßigkeiten. Heute hat man Süßigkeiten, etwas zum Spielen im weitesten Sinne und Schulsachen. Für die Tüte selber werden 3 bis 40 Euro ausgegeben. Dann kommt ja noch der Inhalt dazu. Da wurde angegeben, der Inhalt würde zwischen 5 - das war aber der Ausreißer - und 100 Euro kosten [1].

Spielzeug und Malbücher wurden ebenfalls in Schultüte gesteckt. Im Laufe der Jahre tauchten in den "Schultaschen" Buntstifte, Farben, eine ungewöhnliche Form von Radiergummis und Audiokassetten auf. Zum Verkauf steht jedoch eine große Auswahl an verschiedenen "Fabrik" - Geschenkütten. Darüber hinaus bereits mit dem Inhalt und nicht nur Standard (Süßigkeiten und Schreibwaren), sondern auch "spezialisiert": vor allem für Jungen oder Mädchen, für Liebhaber von Haustieren oder Fußballfans [4].

Am häufigsten werden Süßigkeiten in die Tüte gesteckt (88 Prozent). 69 Prozent der Eltern setzen auf Schulausrüstung, 22 Prozent stecken Geld hinein. Ein Handy kommt nur in sechs Prozent der Fälle in die Schultüte [5]. Besonders gut eignen sich auch folgende Dinge zum Füllen: Buchstabenkekse. Brotdose und Trinkflasche für den Pausensnack, Regenschirm, Portemonnaie oder Rucksack, T-Shirt oder Sporthose für den Sportunterricht, Haarspangen und Zopfummis für Mädchen, Springseil, Gummitwist oder Ball zum Spielen in der großen Pause, Freunde-Buch oder

Poesiealbum, Taschenlampe und Lupe für kleine Freizeitforscher, Bücher für Leseanfänger, Bonbons, Schokoladentäfelchen oder andere, lose verpackte Süßigkeiten [2].

Dieses Geschenkformat nicht nur für das Kind sehr interessant ist, sondern ihm auch viele positive Emotionen vermittelt, die das Kind entwickelt, weil viele Kinder diese Taschen selbst herstellen. Darüber hinaus helfen ihnen die Eltern häufig, so dass dies eine großartige Gelegenheit ist, sich erneut mit ihrem Kind zu unterhalten.

Literatur

1. Die Schultüte: Wie der Schulanfang in Deutschland gefeiert wird [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.dw.com/de/die-schulte-wie-der-schulanfang-in-deutschland-gefeiert-wird/a-19492315>

2. Das gehört alles in die Schultüte [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.netmoms.de/magazin/kinder/einschulung/das-gehoert-alles-in-die-schultuete/>

3. «Сладкий кулек» для первоклассников придумали в Тюрингии [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.dw.com/ru/сладкий-кулек-для-первоклассников-придумали-в-тюрингии/a-4578467>

4. Что в кульке у немецкого первоклассника? [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.dw.com/ru/что-в-кульке-у-немецкого-первоклассника/a-4598290>

5. Schultüte füllen: Das sollte für Erstklässler drinstecken [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: https://www.t-online.de/leben/familie/schulkind-und-jugendliche/id_78464230/schultuete-fuellen-das-sollte-fuer-abc-schuetzen-drinstecken.html

УДК 811.112.2:002(430)=112.2

Бреус Аліна Валеріївна

DEUTSCHLAND IST DER GEBURTSORT DER EUROPÄISCHEN TYPOGRAFIE

Die Schaffung einer Druckerei und die Veröffentlichung von Büchern in beweglichen Lettern ist die bedeutendste Leistung des deutschen Volkes im 15. Jahrhundert. Die Erfindung des Drucks kann als eine der Entdeckungen der Handwerkszeit angesehen werden, ein Quantensprung in der Geschichte der Weltkultur. Das Aufkommen der Typografie in Deutschland im 15. Jahrhundert wurde durch viele Ursachen der sozialen, wirtschaftlichen und kulturellen Ordnung verursacht [1].

Dies bedeutete, dass Buchstaben, Zahlen und Satzzeichen aus Metall gegossen wurden und wiederholt verwendet werden konnten. Und obwohl ein ähnliches System den Chinesen bereits um 1400 v. Chr. bekannt war, wurde es dort aufgrund des Vorhandenseins von mehreren hundert geschriebenen Und die Methode wurde vergessen. Um 1450 begann Johannes Guttenberg Texte in Deutschland neu zu drucken [2].

Guttenbergs früheste bekannte Drucke sind das Fragment des Jüngsten Gerichts (Auszug aus dem Sibyllinischen Buch) (1440) und vierundzwanzig Ausgaben der lateinischen Grammatik von

Elijah Donatus. Die Schrift der ersten Ausgaben von Gutenberg, Donato–Kalender genannt, ist eine Kopie der handschriftlichen gotischen Schrift (Textur), die in der Korrespondenz liturgischer Bücher verwendet wird. Er modifizierte und verbesserte in den Ausgaben von 1455–1457 [3].

Im Jahr 1462 wurde die 48–zeilige Bibel veröffentlicht, die sich durch ein Kleingedrucktes auszeichnet. Es gehört zu den besten Beispielen für frühe Typografie [4].

Später wurde es weltweit als die Gutenberg–Bibel bekannt [2].

Wie hat die erste Druckmaschine funktioniert? Getrennte gedruckte Zeichen, Buchstaben, wurden spiegelbildlich in Hartmetall montiert. Der Schriftsetzer fügte sie in Wörter und Sätze ein, bis die Seite fertig war. Auf diese Zeichen wurde gedruckte Tinte aufgebracht. Mit Hilfe des Hebels drückte die Seite stark gegen das darunter liegende Papier. Auf der gedruckten Seite waren die Buchstaben in der richtigen Reihenfolge. Nach dem Druck wurden die Briefe in einer bestimmten Reihenfolge gefaltet und im Satzbüro aufbewahrt [2].

Die Angelegenheit war ruhig und mühsam, aber verglichen mit der Zeit, die das Umschreiben von Büchern mit der Hand in Anspruch nahm, ermöglichte die Gutenberg–Werkzeugmaschine die Herstellung von Drucksachen mit einer zu dieser Zeit beispiellosen Geschwindigkeit [4].

Heute wird ein Buch normalerweise auf einem Computer erstellt: Der Text wird eingegeben und direkt zum Drucken an einen Computer gesendet [2].

Warum war die Erfindung der Typografie so wichtig? Dank der neuen Druckmethode wurde es möglich, viele Texte in kurzer Zeit zu drucken, so dass unerwartet viele Menschen Zugang zu Büchern hatten. Die Führer der Kirche stellten nicht mehr fest, wer Zugang zu Wissen hatte. Die Meinungen wurden durch Bücher, Zeitungen oder Flugblätter verbreitet. Diese Gedankenfreiheit war für diese Zeit völlig neu. Viele Herrscher hatten Angst vor ihr und befahlen, Bücher zu verbrennen [1].

Trotzdem gab es Ende des 15. Jahrhunderts eine Vielzahl von Druckformaten. So wurden neben kleinen Taschenbüchern für das tägliche Lesen auch Broschüren mit Broschüren und Faltblättern mit politischer Ausrichtung sowie reichhaltige mehrbändige Blätter auf einer ganzen Seite veröffentlicht [5].

Alle Bücher, die vor dem 1. Januar 1501 gedruckt wurden, heißen INCUNABULES. Das Wort wird übersetzt als "Wiege", das heißt das Säuglingsalter der Typografie. Incunabul hat bis heute ein wenig überlebt. Sie werden in Museen und großen Bibliotheken der Welt aufbewahrt. Die Inkunabeln sind wunderschön, ihre Schriften sind elegant und klar, der Text und die Illustrationen sind sehr harmonisch auf den Seiten platziert. An ihrem Beispiel wird deutlich, dass das Buch ein Kunstwerk ist [2].

Moderne Technologien ermöglichen es uns, viele Probleme so schnell und effizient zu lösen, dass unsere entfernten Vorfahren nur beneiden konnten. Die Produktion von Broschüren und

Booklets, auch in Millionenauflagen, nimmt heute nicht mehr so viel Zeit in Anspruch. Mit Computern können Sie Kataloge entwerfen, viele Optionen in Betracht ziehen und verwerfen, das Endergebnis mit dem Kunden abstimmen – und das alles in kürzester Zeit und zu minimalen Kosten. Aber von all den zahlreichen Druckereien, die im 15. Jahrhundert entstanden sind, reichen Städte und Länder unsichtbare Fäden bis zu einem einzigen Zentrum – dem Druckgebäude des Meisters Guttenberg – er ist der einzige, der der wahre Vorfahr dieser bemerkenswerten Kunst ist [4].

Literatur

1. Bücher Club Libris: Geschichte der Typografie in Deutschland. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://is.gd/MAE0ua>
2. Persönlicher Blog. Zeitreise. Arsenjewa Oksana Anatoljewna. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://farta.livejournal.com/39181.html>
3. Weltgeschichte in Personen Erfinder der Typografie Johann Guttenberg. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://redstory.ru/world/story/85.html>
4. Druckerei der guten Laune ABT-Gruppe. Moskau 2001–2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.abtip.ru/articles/article-03.php>
5. Beste Bücher. Erste gedruckte Bücher. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.liderknig.ru/news-articles/the-first-printed-books/>

УДК 811.112.2:72=112.2

Варенцева Катерина Олександрівна

DIE BAUGESCHICHTE DES KÖLNER DOMS

Der Kölner Dom ist das weithin sichtbare Wahrzeichen Kölns und der Mittelpunkt der Stadt. Nach dem Ulmer Münster gilt der Kölner Dom als zweithöchste Kirche Deutschlands und dritthöchstes Gotteshaus der Welt [1].

Den Grundstein zum gotischen Dom legte Erzbischof Konrad von Hochstaden am 15. August 1248 zum Fest Mariä Himmelfahrt. Doch im 16. Jahrhundert wurden die Bauarbeiten aufgrund von Geldmangel und Desinteresse an gotischen Bauwerken beendet. Fast 300 Jahre lang wurden die Bauarbeiten nicht fortgesetzt [2].

Im 19. Jahrhundert kam das Interesse an Geschichte, am Mittelalter und der Gotik zurück. 1880 konnte der Kölner Dom nach insgesamt 632 Jahren Bauzeit vollendet werden und das Ende des Baus wurde am 15. Oktober mit einem Fest gefeiert [2].

Die Domschatzkammer, die Glocken der Kathedrale, die beiden Kirchenorgeln und die zahlreichen Steinmetzarbeiten an der Fassade locken viele Besucher an [1].

Sollte man den Kölner Dom heute unbedingt an einem sonnigen Tag besuchen. Dann erkennt man sofort: Die Wände bestehen fast nur aus Fenstern. Bunte Lichtflecken auf den Bodenplatten, Bänken und Säulen. Alles schimmert in Rubinrot, Saphirblau, Smaragdgrün. Die gotischen

Baumeister waren davon überzeugt, dass die Besucher des Doms durch dieses Licht einen Schimmer von Gott erhaschen konnten [3].

Als zu Köln der alte Dom durch einen herrlicheren ersetzt werden sollte, wurde Meister Gerhard von Ryle, der in Frankreich die Baukunst der Kathedralen studiert hatte, beauftragt binnen eines Jahres einen Bauplan vorzulegen. Wohlgemut ging er ans Werk, doch so oft er sich sicher war nunmehr einen durchführbaren Plan gefunden zu haben, taten sich neue Probleme auf, so daß er schließlich verzweifelte. Da begab es sich, daß er bei einem Spaziergang auf der anderen Rheinseite, ganz erfüllt von seinen Sorgen, an einem großen Felsbrocken, der im Volksmund 'Teufelsstein' genannt wurde, einschlief [4].

Als Meister Gerhard erwachte, stand vor ihm ein Fremder, gekleidet nach Art der französischen Bauleute. Der Fremde begann mit einem Stock die Linien eines Baurisses in den Sand zu zeichnen, in dem Gerhard unschwer den vollendeten Bauplan zum Dom erkannte. Erstaunt fragte Gerhard den Fremden, was er ihm für diesen Plan überlassen müsse. Die Antwort lautete: 'Dich selbst und wenn du Frau und Kind noch hinzufügst, helfe ich dir diesen Bau in drei Jahren zu errichten. Wenn ich aber den Bau beim ersten Hahnenschrei am Ende der letzten Nacht nicht vollendet habe, seid ihr frei.' Nicht einmal der Teufel kann ein so gewaltiges Bauwerk innerhalb dieser Frist errichten, dachte Meister Gerhard und schlug ein [4].

Die Arbeit an der Dombaustelle schritt in nie dagewesener Weise voran. Bei Tag und Nacht erklang der Baulärm, doch der Dombaumeister wurde immer wunderlicher. Schon bald munkelte man, es ginge auf der Baustelle nicht mit rechten Dingen zu. Dies hörte auch die Dombaumeisterin. Auf ihre bange Frage berichtete Meister Gerhard ihr von dem unheilvollen Pakt. Verzweifelt sann die Frau auf einen Ausweg. Als sie eines Tages mit ihrem Sohn zum Markt ging, wies das Kind auf einen prächtigen Hahn und versuchte dessen Schrei nachzuahmen. Überglücklich herzte die kluge Frau das Kind, denn der Ausweg aus der verzweifelten Lage war gefunden. Fortan übte sie zu Hause so lange den Hahnenschrei bis ihr die Hähne aus der ganzen Nachbarschaft antworteten [4].

Die letzte Nacht des dritten Jahres war angebrochen, da betete die Dombaumeisterin zu Gott um Errettung und mit dem ersten Morgengrauen, als eben die letzte Turmspitze zum Dom emporgezogen wurde, stieß sie ihren Hahnenschrei aus und von allen Seiten antworteten laut die Hähne der Nachbarschaft. Mit ungeheurem Getöse fiel der Dom in sich zusammen. Der Baumeister und seine Familie aber waren gerettet. Der Dom jedoch wurde erst Jahrhunderte später vollendet [4].

Sechs Millionen Menschen im Jahr besuchen den Kölner Dom. Die meisten kommen als Touristen, denn er ist das bekannteste Wahrzeichen der Stadt [5].

Es sei ein Fluch auf der anderen Seite, weil die Menschen so viele sind. Es sind sechs Millionen im Jahr, 20.000 am Tag. So viele, dass der Dom nicht mehr als Kirche erlebbar ist. Weil es sehr laut ist. Weil der Dom, der ab 1248 erbaut wurde, nicht für diese Massen ausgerichtet ist. Wenn so viele

Menschen in den Dom kommen, schadet das dem Kunstwerk. Und natürlich kommt man nicht mehr zur Ruhe, wie man das vielleicht in einer stillen Dorfkirche tun kann [5].

Im Jahr 1996 erklärte die UNESCO die Kathedrale zu einem der größten europäischen Meisterwerke gotischer Architektur und zum Weltkulturerbe [1].

Literatur

1. Der Kölner Dom. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: https://www.koeln.de/tourismus/sehenswertes/koelner_dom
2. Geschichte des Kölner Doms. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.koeln-tourismus.de/sehen-erleben/koelner-dom/baugeschichte/>
3. Kölner Dom. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.geschichte.de/plus/koelner-dom/>
4. Sagen & Legenden. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.koelner-dom.de/rundgang/bedeutendewerke/riss-f-ende-des-13-jahrhunderts/sagen-legenden/>
5. Wenn ein Gotteshaus zum Tourismusmagneten wird. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: https://www.deutschlandfunkkultur.de/koelner-dom-wenn-ein-gotteshaus-zum-tourismusmagneten-wird.1001.de.html?dram:article_id=456453

УДК 771.(725.2)

Васильковська Тетяна Вадимівна

DIE INTERESSANTEN FAKTEN AUS DEM LEBEN VON MARLENDIETRICH

Die Aktualität: Marlene Dietrich gehört zu den wahren «stars» der Bühne. Die Forschung und vergleichende Analyse ihrer Arbeit, die es ermöglicht, dieses Phänomen, das im Englischen als «star quality» (übersetzt als «Star») bezeichnet wird, genau zu betrachten, machen diese Studie relevant im Kontext der modernen Kunst und das Interesse an dieser Schauspielerin im Massenbewusstsein.

Das Ziel unserer Arbeit ist es, einen Überblick über interessante Fakten aus dem Leben der berühmten Schauspielerin und Sängerin Marlene Dietrich zu geben.

Die deutsche Sängerin und Schauspielerin zählte ab den 1930er Jahren international zu den größten Filmstars. Der Film „Der Blaue Engel“, in dem sie auch das Lied „Ich bin von Kopf bis Fuß auf Liebe eingestellt“ vortrug, bedeutete ihren Durchbruch zum Weltstar. Sie verkörperte als erste große Darstellerin die emanzipierte Frau und avancierte zur Stilikone, besonders der Zuschauerinnen.

Glamouröse Zynikerin

Trotz der Tatsache, dass Liebhaber Dietrich Etiketten und Fahnen oft als die erste Stern-Feministin (für ihre Sympathie für Hosen und aktives tragen davon) hängen, sind die Worte und Handlungen der Schauspielerin schlecht mit dem Kampf für die Natürlichkeit und die Rechte der Frauen verbunden. Dietrich war sich sicher, dass eine Frau einen Mann braucht, der für sie den Bewegungsvektor bestimmen wird, was sie nicht schüchtern erklärte, und die Natürlichkeit im Leben

der Diva wurde zum Heiligen Krieg erklärt. „Ich kleide und färbe mich für das Image, nicht für mich selbst, Männer oder andere Frauen. Jemand verkauft Donuts, ich verkaufe Glamour“, erklärte Dietrich zynisch [1].

Dutzende Liebhaber und ein Mann

Die Gestalt der verhängnisvollen Frau wie das Heilige Feuer forderte immer wieder neue Opfer: Marlene Dietrich schrieb Romane mit halb Hollywood-Stars, Millionären, Prinzen und sogar mit drei Vertretern der Kennedy-Familie. Was aus diesen Romanen Realität war, und was Fiktion und Klatsch, ist schwer zu verstehen, aber eine Tatsache bleibt: mit ihrem Mann, Rudolf Sieber, lebte Marlene Dietrich 53 Jahre, überlebte es für 16 Jahre, und nie hat zum zweiten Mal geheiratet, obwohl es viele Verehrer, Gerüchten zufolge, gab [1].

Ein Drittel des Lebens im Schatten

Marlene Dietrich spielte bis Mitte der 50er Jahre aktiv und stand dann bis 1975 auf der Bühne. 1975 brach sich die Schauspielerin während ihres Auftritts in Sydney das Bein, stieg von der Bühne ab und beschloss dann, endgültig in den Schatten zu treten. Die letzten Lebensjahre verbrachte die Schauspielerin in Paris, ohne in der Öffentlichkeit zu erscheinen und sich nicht fotografieren zu lassen, aber im Jahr 1984 erklärte sich Marlene Dietrich bereit, ihre Stimme für den Dokumentarfilm «Marlene» aufzunehmen. Die Tochter der Schauspielerin behauptet jedoch, dass ihre Mutter in den letzten 20 Jahren ihres Lebens unter Alkoholismus litt. Auf einer der Aufnahmen war sie völlig betrunken und sich der Ereignisse nicht bewusst [1].

Aus Widersprüchen gewebt

Die Frau, die sich fanatisch um ihr Aussehen kümmerte und 90 Jahre lebte, hatte viele schlechte Angewohnheiten. Marlene rauchte viel und posierte oft für Fotografen mit einer Zigarette in der Hand. Durch übermäßiges Rauchen und unzureichende Durchblutung schwellen ihr die Beine stark an [2].

Nach einem zweistündigen Konzert und 62-minütigen Ovationen senkte sie ihre Füße ins Salzwasser, um Schmerzen und Müdigkeit zu lindern. Dann zog sie wieder Absätze an, kletterte auf das Dach des Autos und verteilte Autogramme.

Pygmalion und Galatea

Das Geheimnis, das Marlene für die Welt wurde, wurde geschaffen: Licht, Schminke und Genialität von Regisseur Sternberg. Für die Dreharbeiten zu «Blue Angel» ließ er sie vier Backenzähne herausreißen, so dass die Wangen fielen und das Gesicht ausgestreckt wurde [2].

Geheimnisse der Gestalt

Schon lange vor der Ära der plastischen Chirurgen machte sich Marlene selbst mit einem transparenten Pflaster ein Strumpfband ins Gesicht. Sie verhehlte jedoch nicht, dass sie vor allem das Gesicht mit Licht und Schatten konturierte. Sie hat nie ohne Spiegel bei Dreharbeiten gearbeitet. Sie

war sich sicher, dass ihr Make-up und ihre Frisur perfekt waren. Die größte Aufmerksamkeit schenkte sie den Augenbrauen. Sie zuckte sie täglich mit einem dünnen Faden aus, maskierte sie sorgfältig mit Puder. Dann zeichnete sie etwas höher als ihre eigene Augenbrauenlinie mit einem Bleistift. Ihre Haut war blass, matt, ohne Mängel, sorgfältig vor schlechtem Wetter geschützt. Sie machte regelmäßig eine Gesichtsmassage. Im täglichen Leben nicht den Ton verwenden und vermeiden alle Kosmetika, die den natürlichen Glanz ihrer Haut verderben könnte [2].

Marlene Dietrich verstarb am 6. Mai 1992. Sie wurde 90 Jahre, 4 Monate und 10 Tage alt [3].

Marlene Dietrich wirkte nicht allein durch ihr schauspielerisches Können, sondern gleichfalls durch ihre imponierende elegante Erscheinung. Dabei legte sie eine große Vielfalt an den Tag - ob in Frack und Hose, in Fliegerkluft, in Zigeunergarderobe oder im Abendkleid. Sie verkörperte die emanzipierte Frau und avancierte zum Idol, besonders der Zuschauerinnen. Marlene Dietrich hat in der Weltbühne der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts eine Bemerkenswerte Spur hinterlassen, ihr Einfluss zeigt sich indirekt in der Arbeit einzelner Künstler, die oft ihr Repertoire aufführen. Die ausgeprägte Ausstrahlung erlaubt es der Natur nicht, diese einzigartige Persönlichkeit zu wiederholen, und künstliche Versuche, Doppelgängerin zu schaffen, führten bestenfalls zum Erscheinen ihrer blassen Kopien.

Literatur

1. Marlene Dietrich [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://woman-delice.com/marlen-ditrih-5-udivitelnyh-faktov/>
2. Marlene Dietrich Biografiya [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://damy-gospoda.ru/marlen-ditrih-biografiya/>
3. Geboren.am [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://geboren.am/person/marlene-dietrich>
4. Marlene Dietrich [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://de.wikipedia.org/wiki/Marlene_Dietrich

УДК 811.112.2:739.3=112.2

Гамзаєва-Прутковська Елліна Віталіївна

KUCKUCKS-UHR AUS DEM SCHWARZWALD

Die Schwarzwaldwälder Kuckucksuhr ist wie der Bollenhut ein Synonym für den Schwarzwald. Die Uhren sind aus keinem Souvenirgeschäft mehr weg zu denken. Bis es jedoch so weit war, dass die "Original Schwarzwälder Kuckucksuhr" zu einem Markenzeichen der Region in Süddeutschland wurde, war es ein langer steiniger Weg [1].

Die Kuckucksuhr wird traditionell vor allem im Schwarzwald gefertigt und ist weltweit bekannt. Häufig ist sie eine Wanduhr, deren mechanisches Pendelwerk mit Kettenzug und Schlagwerk ausgestattet ist. Die eigentliche namensgebende Besonderheit der Kuckucksuhr besteht

jedoch im Schlagwerk. Als akustisches Zeitsignal dient ein mechanischer Kuckuck, der beweglich im Gehäuse hinter einer türähnlichen Klappe über dem Zifferblatt angebracht ist und meist zu jeder vollen Stunde heraus geschwenkt wird [2].

Die Uhrenproduktion an sich hatte schon lange vor der Einführung der Kuckucksuhr Tradition im Schwarzwald. Seit Mitte des 17. Jahrhunderts entstand und wuchs die Uhrmacherindustrie in der Region. Zu dieser Zeit gibt es bereits Überlieferungen, dass zum Beispiel Kurfürst August aus Sachsen bereits um Jahr 1629 eine Kuckucksuhr besessen habe. Seit Mitte des 18. Jahrhunderts wurden dann auch in der Uhrenregion Schwarzwald Kuckucksuhren gebaut. Untrennbar mit dieser Entwicklung ist der Name Franz Ketterer aus Schönwald verbunden. Er war einer der ersten, der im Schwarzwald Kuckucksuhren herstellte. Noch heute erinnert ein Denkmal im Ort an den berühmten Sohn der Stadt. Zu dieser Zeit war jedoch der Kuckucksruf das einzig signifikante Merkmal dieser Uhren [3].

Der Name Kuckucksuhr entstand natürlich durch das eingebaute akustische Signal, das zu bestimmten Zeitpunkten automatisch ertönte. Der mechanische Kuckuck befand sich hinter einer klappbaren Tür, die sich über dem Zifferblatt der Uhr befand. In der Regel zeigte der Kuckuck nur die vollen Stunden an. Dann öffnete sich die Klappe, der Kuckuck kam heraus und je nach Anzahl der aktuellen Stunde ertönt der typische Kuckucksruf. Zu diesem Zweck wurden in der Kuckucksuhr typischerweise zwei Orgelpfeifen installiert, die in unterschiedlichen Tonlagen klangen. Es gab auch Modelle, in denen dafür eine Flöte eingebaut wurde. Wie sich der Kuckuck während seiner Aktion verhält, war völlig unterschiedlich. Je nach Modell bewegte sich nur der Schnabel zum Kuckucksruf, oder die gesamte Figur bewegte sich [4].

Mit der fortwährenden Weiterentwicklung der Kuckucksuhren änderte sich teils auch die Funktionsweise. Aus der mechanischen Funktionsweise wurde vermehrt eine elektro-magnetische Uhr mit Quarzwerk. Solche Modelle haben zwar auch die traditionellen Ketten und Pendel. Jedoch haben diese nur noch als Attrappe gedient, um die typische Optik der Kuckucksuhr zu erhalten. Auch der Kuckuck wurde immer öfter aus Kunststoff gefertigt, während er ursprünglich aus Holz gewesen war [4].

Seit den 2010er Jahren werden Kuckucksuhren auch modern interpretiert. Es gibt Kuckucksuhren in minimalistischer Quader-, Kubus- und Pyramidenform, in bunten Farben und mit ungewöhnlichen Dekoren. Auch technisch werden neue Wege eingeschlagen. Die Designer-Kuckucksuhr zum Beispiel lässt den Kuckuck mithilfe eines Lichtsensors zur Schlafenszeit automatisch ruhen [2].

Die Erfindung der Kuckucksuhr ist also eine Entwicklung, die sich über zwei Jahrhunderte hingezogen hat und durch mehrere Einflüsse zusammenkam. Original Kuckucksuhren sind heute untrennbar mit der Schwarzwaldregion verbunden. Beim Kauf einer Kuckucksuhr ist es deshalb

wichtig darauf zu achten, dass diese mit dem VDS-Echtheitszertifikat ausgezeichnet sind. Dies garantiert, dass es sich nicht um ein minderwertiges Plagiat handelt, sondern um ein Qualitätsprodukt, an dem sie lange ihre Freude haben werden [3].

Literatur

1. Kuckucksuhren aus dem Schwarzwald. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: https://www.schwarzwaldportal.com/_kuckucksuhr.html
2. Die Geschichte der Kuckucksuhr im Schwarzwald [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cuckoooclocks-blackforest.de/firmenportrait.html>
3. Wer hat eigentlich die Kuckucksuhren erfunden ? [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.schwarzwaldpalast.de/neuigkeiten-und-angebote/wer-hat-eigentlich-die-kuckucksuhr-erfunden>
4. Geschichte der Kuckucksuhr. [Elektronischer ресурс]. – Режим доступа: <https://www.was-war-wann.de/geschichte/geschichte-der-kuckucksuhr.html>

УДК. 811.112.2:620.9(430)=112.2

Год Тетяна Олександрівна

ALTERNATIVE ENERGIE IN DEUTSCHLAND

Im Laufe der Menschheitsgeschichte hat sich die Umweltsituation auf der Erde verändert. Jetzt ist die Ökologie der Welt nicht in bestem Zustand. Der Grund dafür ist menschliches Handeln.

Die Relevanz dieses Themas ist, dass alternative Energiequellen in vielen Ländern der Welt populär geworden sind. Solche Quellen tragen zur Vermeidung von Umweltverschmutzung bei. Deutschland gehört zu den führenden Ländern, die alternative Energien nutzen. Es ist sehr interessant zu wissen, wie dies geschieht [1].

Es gibt ein Konzept der alternativen Energie. Es gibt auch einige Vor- und Nachteile dieses Konzepts.

Alternative Energie ist eine Reihe vielversprechender Methoden zur Erzeugung, Übertragung und Nutzung von Energie, die nicht so weit verbreitet sind wie herkömmliche, jedoch aufgrund des Vorteils von Interesse sind, sie in der Regel mit einem geringen Risiko für Umweltschäden zu verwenden [2].

Erneuerbare Energien sind nicht nur eine saubere Alternative zu Öl, Kohle und Gas. Wie der Name schon sagt, stehen sie genialerweise auch (fast) unerschöpflich zur Verfügung. Durch das Nutzen von Sonne, Wind, Biomasse, Erdwärme, Wasser oder Gezeiten lässt sich der Ausstoß von Treibhausgasen und anderen Schadstoffen vermeiden – und langfristig auch Geld sparen [2].

Damit der Umstieg auf erneuerbare Energien in Gang kommt, fördert Deutschland deren Ausbau: mit dem Gesetz für den Vorrang erneuerbarer Energien (EEG), dem Gesetz zur Förderung

erneuerbarer Energien im Wärmebereich (EEWärmeG) und dem Biokraftstoffquotengesetz. Auch die EU schreibt mit einer Richtlinie die Förderung erneuerbarer Energien vor [3].

Die EEG-Förderung ab dem Jahr 2000 ließ den Anteil der erneuerbaren Energien in Deutschland teilweise rasant steigen. Am stärksten war das Wachstum im Bereich Elektrizität. Damals steuerten die Erneuerbaren erst 6,2 Prozent bei, gut die Hälfte davon kam von der Wasserkraft. Heute ist schon mehr als ein Drittel der Bruttostromerzeugung „grün“ [3].

Eine größere Rolle spielt Geothermie bei der Wärme aus erneuerbarer Energie. Nach der festen und flüssigen Biomasse ist sie die dritt wichtigste Säule. Auch hier ist der Ausbau der erneuerbaren Energien seit dem Jahr 2000 zu erkennen [3].

Die Vorteile erneuerbarer Energien umfassen: deutlich geringere Emissionen als konventionelle Energieträger, geringere Abhängigkeit von Energieimporten, inzwischen konkurrenzfähige Kosten [4].

Leider haben erneuerbare Energiequellen einige Nachteile: Anlagen, Netze und Infrastruktur, schlechtere Verfügbarkeit – zumindest ohne Speicher (Tag/Nacht, Sommer/Winter) [4].

Für die Zukunft der erneuerbaren Energien wird eine Technologie entscheidend sein: die der Speicher. Denn damit lassen sich dezentrale Lösungen schaffen und Spitzen oder Flauten bei Erzeugung und Verbrauch effizienter bewältigen als bisher. Und dank erneuerbarer Energien auch wesentlich klimafreundlicher. Wichtig sind dafür jedoch auch geeignete Netze (Stichwort: Smart Grids) sowie Fortschritte bei der Digitalisierung im Kleinen (Haushalte und andere Kleinverbraucher) und im Großen (Netze und Großverbraucher) [5].

Es steht fest, dass Deutschland die richtige Wahl getroffen und auf alternative Energiequellen umgestellt hat. Unser Planet ist zu verschmutzt. Nur die Nutzung alternativer Energiequellen kann das Leben von uns und unserem Planeten verlängern.

Literatur

1. Energieatlas [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.boell.de/sites/default/files/energieatlas2018.pdf>

2. Erneuerbare Energien in Deutschland [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/1410/publikationen/uba_hgp_eeinzahlen_2019_bf.pdf

3. Sammlung der Beiträge der Zukunftswerkstatt Erneuerbare Energien [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.erneuerbareenergien.de/EE/Redaktion/DE/Downloads/Berichte/2014-08-07-reader-zukunftswerkstatt.pdf?__blob=publicationFile&v=7

4. Erneuerbare Energieen 2020 Ppotenzialatlas Deutschland [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.unendlich-vielenergie.de/media/file/319.Potenzialatlas_2_Auflage_Online.pdf

5. Erneuerbare Energien und das EEG: Zahlen, Fakten, Grafiken [Електронний ресурс] –
Режим доступу: https://www.bdew.de/media/documents/20160218_Energie-Info-Erneuerbare-Energien-und-das-EEG-2016.pdf

УДК 811.112.2:72=112.2

Громова Дар'я Володимирівна

DER STRANDKORB – WAHRZEICHEN DER DEUTSCHEN KÜSTE

Ein kleiner Lobgesang auf das typisch deutsche Phänomen des Strandkorbs. Er spendet Schatten und schützt gegen Sand, Wind und sogar gegen Regen. Verliebten bietet er einen idyllischen Rückzugsort, ruhebedürftigen Urlaubern einen gemütlichen Platz zum Zurücklehnen [1].

Seit über 125 Jahren gibt es den Strandkorb bereits. Entstanden ist die Idee für den Strandkorb in Mecklenburg-Vorpommern – schon bald traten die geflochtenen Sitzgelegenheiten ihren Erfolgszug in Küstenorten in ganz Norddeutschland an und sind fast überall an den Stränden der Nord- und Ostsee zu finden [2].

An deutschen Küsten sieht man die bunt gestreiften, überdeckten Sitzgelegenheiten praktisch überall. Sie werden meist tageweise, manchmal auch auf Wochenbasis an Erholungsuchende vermietet [1].

Die Herstellung von geflochtenen Weidensesseln mit hochgezogenem Rückenteil und halbrund nach vorne gebogenen Seiten ist im europäischen Korbmacher-Handwerk seit Ende des 16. Jahrhunderts überliefert. Schriftliche Nachweise der überdeckten Stühle finden sich in den Zunftordnungen von Hamburg (1595), Lübeck (1611), Bremen (1648) und Köln (1773). Die Möbel dienten vor allem dem Schutz vor Zugluft in großen und kalten Wohnräumen und Fluren. Ihr Gebrauch ist bekannt in Bürger- und Bauernhäusern in den Niederlanden und in Deutschland, im 18. Jahrhundert auch in Schlössern in England, Schottland und Irland [3].

Ob überdeckte Stühle vor 1870 außerhalb von Häusern genutzt wurden, ist nicht bekannt, verwiesen wird in der Literatur nur auf die große Ähnlichkeit mit den Strandstühlen, die am Ende des 19. Jahrhunderts in holländischen und deutschen Seebädern populär wurden [3].

Der Strandkorb wurde ein Hit und eroberte um 1900 nicht nur die deutschen, sondern auch die niederländischen Küsten. In den Niederlanden kamen sie jedoch nach dem Zweiten Weltkrieg aus der Mode und verschwanden gänzlich von der sandigen Bildfläche [1].

In Deutschland jedoch erscheint der Strandkorb unvermindert populär zu sein. Seit einiger Zeit findet man das Bademöbel nicht nur am Strand, sondern auch auf Caféterrassen und in manch heimischem Garten [1].

Einen Strandkorb mietet man normalerweise spontan und direkt vor Ort. Inzwischen haben jedoch auch pfiffige Internet-Unternehmer dessen Beliebtheit erkannt und ermöglichen es, die Sitzgelegenheit bereits vor Abreise von zuhause aus zu buchen [1].

Es gibt im Wesentlichen zwei Bauarten des Strandkorbs: den Nordsee- und Ostseestrandkorb. Die beiden Varianten unterscheiden sich etwas in der Form. Der Nordseestrandkorb hat eine mehr gerade Haube und rechtwinklige Seitenteile, die auf das eher rauere Nordseeklima abgestimmt sind, der Ostseestrandkorb lädt mit seiner weicheren Form mit geschwungenen Seitenteilen und einer runden Haube zum Träumen ein. Beide Varianten gibt es als Voll- oder Halblieger. Sie werden an den Nord- und Ostseeküsten von Familienbetrieben, die oft seit Generationen bestehen, weiterhin in Handarbeit gefertigt [3].

Heute gibt es ungefähr 70.000 Strandkörbe an allen Stränden in Deutschland, aber sie werden auch in viele Länder exportiert. Darüber hinaus ist ihre Verwendung nicht mehr nur auf den Strand begrenzt, sondern sie werden immer beliebter auch als Sitzmöbel in heimischen Gärten, Wintergärten und auf Terrassen. Die Bauform hat sich seit den Anfängen nur geringfügig verändert. Moderne Strandkörbe haben Armlehnen, Polster, Fußstützen, Markisen und Regendächer aus wetterfestem Material [3].

Die Materialien, aus denen die Strandkörbe hergestellt werden, haben sich verbessert, aber sie werden nach wie vor aus natürlichen, umweltfreundlichen Stoffen gefertigt. Auch bei Kunststoffen, die verwendet werden, wird darauf geachtet, dass sie wieder verwertbar sind. Strandkörbe sind heute wetterfest. Um die Wetterfestigkeit zu erreichen, werden Holzteile imprägniert, Metallteile wetterbeständig verzinkt und hochwertige Stoffe verwendet. Die Körbe werden nach wie vor von Hand hergestellt [3].

Literatur

1. Typisch Deutsch: der Strandkorb [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.buurtaal.de/blog/strandkorb-typisch-deutsch>
2. Mecklenburg-Vorpommern: Tradition und Handwerk an der Ostseeküste [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://escape-from-reality.de/mecklenburg-vorpommern-tradition-handwerk/>
3. Strandkorb – Die Geschichte [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.strandkorbprofi.de/strandkorb-geschichte.html>

УДК 811.112.2

Дементьева Єлизавета Андріївна

DIE INTERESSANTEN BESONDERHEITEN DES SCHULSYSTEMS VON ÖSTERREICH

Eine gut gebildete, leistungsfähige und qualifizierte Bevölkerung ist für das soziale und wirtschaftliche Wohl Österreichs von grundlegender Bedeutung. Bildung ist ein entscheidender Faktor, damit der Einzelne bzw. die Einzelne über das Wissen, die Kenntnisse, die Haltung und die Kompetenzen zur effektiven Teilnahme am gesellschaftlichen, wirtschaftlichen und kulturellen

Leben verfügt. Die Steigerung des Bildungsniveaus der Schülerinnen und Schüler ist daher ein prioritäres Ziel des österreichischen Bildungssystems [1].

Primarbereich und Sekundarbereich I. In Österreich besteht eigentlich keine Schulpflicht, sondern eine allgemeine Unterrichtspflicht von 9 Jahren. Sie beginnt mit Vollendung des 6. Lebensjahres und dauert bis zum 15. Lebensjahr. Die Unterrichtspflicht kann nicht nur in öffentlichen Schulen, sondern auch durch gleichwertigen Unterricht in privaten Schulen oder zuhause erfüllt werden. Wenn die private Schule über kein Öffentlichkeitsrecht verfügt, müssen die Schüler am Ende des Schuljahres eine Prüfung über den Schulstoff des Jahres ablegen. Der alternative häusliche Unterricht wird selten in Anspruch genommen. Nach der Ausbildung auf Primarebene haben die Schüler die Wahl zwischen zwei Schultypen, die beide vier Jahre lang besucht werden: die Hauptschule oder die Unterstufe einer allgemeinbildenden höheren Schule (AHS) [2].

Sekundarbereich II. Nach Absolvierung von Hauptschule oder AHS-Unterstufe steht den Schülern eine Vielzahl von Bildungsmöglichkeiten offen: Sie können entweder Schulen mit Schwerpunkt auf allgemeiner oder beruflicher Bildung besuchen. Daneben gibt es zahlreiche berufsbildende Ausbildungsmöglichkeiten, die durch zwei Bildungswege geprägt sind. Die Schüler können sich nach der Pflichtschule entweder für das duale Ausbildungssystem entscheiden oder ihre Ausbildung an einer berufsbildenden mittleren oder berufsbildenden höheren Schule fortsetzen.

Berufsbildende Schulen in Österreich. Die berufsbildenden mittleren Schulen beginnen nach dem 8. Schuljahr und dauern je nach Berufsziel zwischen einem und vier Jahren. Es sind Vollzeitschulen, die sowohl Qualifikationen für einen Lehrberuf als auch Allgemeinbildung vermitteln. Der Abschluss entspricht dem einer Lehrabschlussprüfung. Nach den Lehrabschlüssen können Aufbaulehrgänge bzw. Vorbereitungslehrgänge besucht werden, die zur Reifeprüfung (Matura) führen [2]. Polytechnische Schulen werden von Schülern besucht, die nach dem Ende ihrer Unterrichtspflicht direkt in das Berufsleben einsteigen möchten. Dort wird das neunte Schuljahr absolviert, das in Österreich, wie bereits erwähnt, ja das letzte Pflichtschuljahr ist. Polytechnische Schulen vermitteln grundlegende Fertigkeiten zur Vorbereitung auf die Lehrzeit, die sich unmittelbar anschließt. Nur wer keinen Ausbildungsplatz findet, kann dann noch ein zehntes Schuljahr an der Polytechnischen Schule anhängen [1].

Tertiärstufe. Der erfolgreiche Abschluss (Reifeprüfung oder Matura) an einer AHS oder BHS oder die Ablegung der Berufsreifeprüfung ermöglicht den Zugang zu Akademien und Kollegs, Fachhochschulen und Universitäten. Kollegs und Akademien sind eigentlich postsekundäre Bildungseinrichtungen, deren Studiendauer gegenüber Fachhochschulen und Universitäten kürzer ist. In Österreich gibt es derzeit 22 Universitäten [1].

Literatur

1. Österreich [Електронний ресурс]. URL: <https://docplayer.org/14203092-Oesterreich-1-schulsystem.html>
2. Die Besonderheiten des Schulsystems von Österreich [Електронний ресурс]. URL: <https://www.justlanded.com/deutsch/Oesterreich/Artikel/Bildung/Schule>

УДК 811.112.2

Згара Світлана Володимирівна

NEUSCHWANSTEIN - MÄRCHENSCHLOSS DES BAYERISCHEN KÖNIGS

Der fabelhafteste Ort Deutschlands liegt an der Grenze zu Österreich in der bayerischen Stadt Schwangau. Das Schloss Neuschwanstein ist eine der königlichen Residenzen, die eine der wichtigsten Sehenswürdigkeiten des Landes ist.

Die Aktualität unseres Themas ist, dass Schlösser in Deutschland Teil der Geschichte und Kultur des deutschen Volkes und die Visitenkarte des Landes sind. Sie enthüllen, wie die Monarchen der Vergangenheit ihre absolute Stärke und Macht demonstrierten.

Die Historie von Schloss Neuschwanstein ist unmittelbar verbunden mit dem Schicksal von Ludwig II. Im Auftrag des schüchternen und exzentrischen Königs wurde 1869 mit dem Bau des idyllischen Schlosses begonnen. Ludwig ließ das Schloss bauen, um sich dem öffentlichen Leben entziehen zu können. Da das Schloss nicht als königliche Repräsentation, sondern zur Entspannung des Königs gebaut wurde, kreierte Ludwig II. seine eigene Traumwelt; eine poetische Welt des Mittelalters. Die Wandmalereien wurden von den Opern von Wagner inspiriert. Außerdem ist der Schwan oft abgebildet. Er ist ein Symbol der Reinheit und zugleich Symbol der Grafen von Schwangau [1].

Vom Sockel bis zur Turmspitze war das Schloss auf dem modernsten Stand der Technik des späten 19. Jahrhunderts. Geheizt wurde durch ein Rohrsystem, das im Winter warme Luft in die Räume blies. Essen wurde mit einem Speiseaufzug von der Küche direkt in den Speisesaal transportiert. Weitere Highlights waren fließendes, zum Teil warmes Wasser und eine automatische Toilettenspülung [2].

Von der Aussichtsplattform des Schlosses Neuschwanstein eröffnet sich ein herrlicher Blick auf die Alpen. Rechts kann man das kleine Dorf Schwangau und links die Silhouette eines anderen Schlosses – Hohenschwangau sehen, in dem Ludwig II. seine Kindheit verbrachte. In der Gegend gibt es noch eine weitere Sehenswürdigkeit - den Schwansee, der für den Komponisten Pjotr Iljitsch Tschaikowski zur Inspirationsquelle wurde [1].

Vom Torbau des Schlosses, wo Ludwig zeitweilig wohnte, konnte er die Bauarbeiten beobachten und er soll ständig neue Änderungswünsche gehabt haben. Mehr als das Doppelte der angedachten Summe kostete der Schlossbau, umgerechnet mehr als 100 Millionen Euro [3].

Das Schloss ist sowohl von innen als auch von außen zu begeistern. Es gibt 5 Stockwerke und 110 Zimmer im Palast, von denen nur 16 Wohnhäuser sind und der Rest noch nicht fertiggestellt wurde. Der Sängersaal wurde im zentralen Teil des Schlosses Neuschwanstein erbaut. Der Thronsaal ist der ungewöhnlichsten Zimmer und mit Leinwänden geschmückt, auf denen Könige und religiöse Fresken abgebildet sind. Es ist bemerkenswert, dass der Thron selbst nicht hier ist, es gibt nur eine Plattform, zu der die Treppe führt. Im dritten Stock befanden sich die privaten Gemächer des Königs. Ein besonderer Ort ist der Zimmer, der in Form einer Feenhöhle geschmückt ist - Grotte mit See und kleinem Wasserfall. Als das Parlament von der Existenz einer geschmückten Höhle im Schloss erfuhr, wurde Ludwig für verrückt erklärt. Der König schuldete den Gläubigern eine riesige Summe, nach seinem Tod wurde beschlossen, die Burg für einen Besuch zu öffnen. Innerhalb von 13 Jahren wurde die Schuld aufgrund von Touristen getilgt [4].

Heute ist dieses Schloss eine der meistbesuchten Sehenswürdigkeiten Deutschlands. Durchschnittlich werden 7000 Gäste am Tag durch die Säle getrieben - alle fünf Minuten eine neue Besuchergruppe. Rund 69 Millionen Menschen haben bis dato Ludwigs pittoreske Räume betreten [4].

Literatur

1. Bayerische Schlösserverwaltung. Schloss Neuschwanstein [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://neuschwansteintickets.de/>
2. Die tragische Geschichte hinter dem Märchenschloss Neuschwanstein [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.stern.de/reise/deutschland/schloss-neuschwanstein--die-tragische-geschichte-des-maerchenschlosses-8886586.html>
3. Замок Нойшванштайн в Германии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://planetofhotels.com/germaniya/shvangau/zamok-noyshvanshtayn>

УДК 821.112.2-34.09=112.2

Калмикова Ксенія Олександрівна

DIE WIRKLICH GRUSELIGE GESCHICHTEN DER BRÜDER GRIMM

Brüder Grimm wurden durch zwei Märchensammlungen weltberühmt, die fast nebenbei entstanden: Jacob und Wilhelm Grimm, zwei Brüder, die ihr gesamtes Leben miteinander verbrachten und die Wurzeln der deutschen Sprache erforschten. Sie gelten als Begründer der Germanistik [1].

Viele klassische Märchen der Gebrüder Grimm wie Schneewittchen oder Aschenputtel im Original grausamer sind, als sie in modernen Kinderbüchern erzählt werden. Doch die Brüder haben noch weit blutigere Geschichten zu Papier gebracht [2]. Und darin liegt die Aktualität dieses Themas.

Handlung der Geschichte von Schneewittchen und den sieben Zwergen ist vielen seit ihrer Kindheit bekannt. Allerdings weiß nicht jeder, dass die Königin, wenn sie den Zwinger anweist, das schönste Mädchen des Königreichs - Schneewittchen - in den Wald zu bringen und dort zu töten,

einen Beweis verlangt. Weder mehr noch weniger - die Lunge und die Leber eines unglücklichen Mädchens. Wenn ein Subjekt, das Schneewittchen spart, der Königin das Innere eines Hirsches bringt, frisst sie [3].

Eine weitere bekannte Märchengeschichte über seinen Bruder und seine Schwester „Hänsel und Gretel“, die in die Hände einer Kannibalenhexe fallen, die in einem aus Süßigkeiten gebauten Waldhaus lebt. Vom ersten bis zum letzten Wort in dieser Geschichte ist erschreckend. Erstens die Figur eines Vaters, der seine einheimischen Kinder unter dem Druck seiner Frau, Stiefmutter Hänsel und Gretel, für ein sicheres Schicksal in den Wald schickte. Zweitens das Bild einer alten Frau, die ihre Schwester zwingt, ihren Bruder zu mästen. Drittens die Kinder selbst. In dieser Geschichte sind sie keine Opfer im herkömmlichen Sinne des Wortes: Bruder und Schwester sind sehr einfallsreiche Babys. Gretel stößt eine Hexe in einen Ofen und verbrennt sie zu Boden. Danach rauben die Kinder das Haus der alten Frau aus. Sie kehren zu ihrem Vater zurück und leben im Überfluss mit dem Geld, das sie mit der Beute verdient haben [3].

Das Märchen „Aschenputtel“ ist für Generationen von Mädchen zu einer Art Bibel geworden. Sogar einige moderne Aschenputtel sind von der Idee erfüllt, dass wenn Sie alles ablehnen und die Demütigung resigniert demütigen, Sie eine Belohnung in Form eines hübschen Prinzen auf einem weißen Pferd erhalten [3].

Im Allgemeinen ist die Erzählung der Geschichte gleichmäßig, ohne übermäßigen Naturalismus, aber es gibt genug blutrünstige Episoden. Man fällt besonders auf. Als der Prinz zu Aschenputtels Vater kommt und sagt, dass er nur den heiraten wird, der zu dem Schuh passt, der am Ball verloren gegangen ist, hat eine der Schwestern seinen Finger amputiert, damit der Schuh passt. „Und du Kleidaumen; Wenn du eine Königin wirst, musst du sowieso nicht zu Fuß gehen“, rät die Mutter. Der Prinz nimmt das Mädchen mit, aber zwei weiße Tauben singen, dass der Schuh voller Blut ist. Der Prinz überführt die Braut in einer Täuschung und dreht das Pferd zurück. Das gleiche wird mit der anderen Schwester wiederholt, nur, dass sie keinen Finger abschneidet, sondern einen Teil der Ferse. Richtig, das Ergebnis ist dasselbe - wachsamen Vögel sagen dem Prinzen die Wahrheit [3].

Übrigens ist nach Aussagen von Sigmund Freud ein transparenter Kristallschuh ein Symbol für Integrität. In diesem Zusammenhang wird die Manipulation von Schuhen deutlicher [3].

Es gibt zwei Hauptversionen der Geschichte „Rotkäppchen“ über ein Mädchen, das mit einem Korb voller Lebensmittel durch den Wald ging, um ihre Großmutter zu besuchen.

In der Version von Charles Perrault endet die Geschichte schlecht: Rotkäppchen wird Opfer eines blutrünstigen Wolfes. Perrault beendete die Geschichte mit Moral und wies junge Mädchen an, sich vor Verführern in Acht zu nehmen. In der Grimm-Fassung ist das Ende optimistischer: Die

Holzfäller, die an der Hütte der Großmutter vorbeikamen, hörten ein Geräusch, eilten hinein, töteten den Wolf und befreiten die alte Frau und das Mädchen [3].

Somit Gewalt und Exzesse störten die Grimms wenig. Die Gewalt in den Märchen? Störte die Grimms offenbar wenig. Die vielen Verniedlichungsformen, die -chens und -leins, mochten manchem Horror die Spitze abbrechen. Aber all die Brüderlein und Schwesterlein, Geißlein und Schneiderlein, Knäblein und Dornröschen, Äugchen und Hühnchen, also der biedermeierliche Schliff, änderten nichts daran, dass in den gesammelten Erzählungen der Grimms aufs Heftigste Augen ausgepickt und Frauen verprügelt wurden, Menschen ertranken, in glühenden Schuhen zu tanzen hatten, an Stricken endeten und in genagelten Fässern zu Tode geschunden wurden. Oder wenigstens mussten sie Kröten fressen. Oder ihrer geliebten Tochter die Hände abhacken [4].

Literatur

1. Brüder Grimm sind Begründer der Germanistik [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.planet-wissen.de/kultur/literatur/maerchen/pwiediebruedergrimm100>

2. Märchen der Gebrüder Grimm im Original grausamer sind [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.buecher.de/shop/deutsche-literatur/grimms-gruselgeschichten/grimm-wilhelm-grimm-jacob/products_products/detail/prod_id/44288223/

3. Handlung von Märchen [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rg.ru/2014/01/04/grimm-site.html>

4. Gewalt und Exzesse störten die Grimms wenig [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.tagesspiegel.de/gesellschaft/brueder-grimm-die-wahre-geschichte-hinter-den-maerchen/19940568-all>

УДК 811.11-112

Карплюк Ольга Олександрівна

ARBEITSLOSIGKEIT IN DEUTSCHLAND, ÖSTERREICH UND DER SCHWEIZ

Ziel unserer Arbeit ist es, die Arbeitslosigkeit in Deutschland, Österreich und der Schweiz zu verfolgen. Wir finden auch die Ursachen und Folgen dieses Ereignisses heraus.

Arbeit und Beschäftigung sind für die meisten Menschen von existenzieller Bedeutung. Es ist aber auch bittere Wahrheit, dass nicht allen Erwerbstätigen ein Arbeitsplatz zur Verfügung steht. Heutzutage ist die niedrigste Arbeitslosenquote mit 3,45% in der Schweiz und die höchste mit 7,1% in Deutschland [1].

Wenn ein Arbeitnehmer seinen Arbeitsplatz verliert, kommt ihm die Arbeitslosenversicherung zu Hilfe.

Grundsätzlich beinhaltet die Arbeitslosenversicherung zwei wichtige Aspekte:

- Finanzielle Unterstützung der Arbeitslosen mit Lohnersatzleistungen.
- Arbeitsfördernde Maßnahmen zur Wiedereingliederung der Arbeitslosen in den

Arbeitsmarkt.

Wenn ein Arbeitnehmer arbeitslos wird, so hat er Anspruch auf Arbeitslosengeld. Im Laufe der Forschung haben wir mehrere Quellen analysiert. Außerdem haben wir die finanziellen Leistungen aus verschiedenen Aspekten sowie Anspruchsvoraussetzungen, Beitragssätze, Höhe und Dauer des Bezugs betrachtet. Schon in der Bezeichnung von Leistungen fallen bestimmte Unterschiede auf. In Deutschland heißt die finanzielle Grundleistung für Arbeitslose Arbeitslosengeld I, in der Schweiz wird das an Arbeitslose gezahlte Geld Arbeitslosenentschädigung bezeichnet.

Die Höhe des Arbeitslosengeldes ist unterschiedlich. In der Regel beträgt sie 60% des Nettoeinkommens in Deutschland, 55% in Österreich und 80% in der Schweiz [1; 2; 3]. Dabei hat Deutschland eine höhere Höchstbemessungsgrundlage von 5.500 € im Vergleich zu Österreich mit 4.200 €. In der Schweiz liegt die Beitragsbemessungsgrenze mit 10.500 CHF (etwa 8.077 €) deutlich höher [2; 3].

Unter bestimmten Voraussetzungen, die in entsprechenden Gesetzen der obigen Länder ausführlich beschrieben werden, bekommt der Arbeitslose mehr beziehungsweise weniger Geld.

Um das Arbeitslosengeld zu bekommen, muss man folgende Voraussetzungen erfüllen: unfreiwillige Arbeitslosigkeit, persönliche Arbeitslosmeldung, aktive Arbeitssuche, erfüllte Beitragszeiten, Verfügbarkeit und Wohnort im jeweiligen Land [4].

Auch die Dauer des Bezugs der finanziellen Leistungen ist recht unterschiedlich. In Deutschland und der Schweiz beträgt sie in der Regel zwölf Monate, in Österreich nur fünf Monate. Unter bestimmten Voraussetzungen können diese Fristen verlängert oder gekürzt werden. So beziehen ältere Arbeitslose je nach Alter und Versicherungszeiten das Arbeitslosengeld I deutlich länger als jüngere Arbeitslose [1; 2; 3].

Die Arbeitslosenversicherung wird durch monatliche Beiträge der Arbeitnehmer und Arbeitgeber und zum Teil durch staatliche Zuschüsse finanziert. Die Beitragssätze werden je zur Hälfte vom Arbeitnehmer und Arbeitgeber getragen. In Deutschland und Österreich beträgt der Beitragssatz heute 3%, in der Schweiz 2%. Es gibt noch andere Arten von finanziellen Leistungen, z.B. Kurzarbeitergeld, Insolvenzgeld, Wintergeld, Übergangsgeld usw. [1; 2; 3].

Nach der Regelzeit endet der Anspruch auf das Arbeitslosengeld. Die Langzeitarbeitslosen sind dann auf Sozialhilfe angewiesen. In Deutschland wird sie Arbeitslosengeld II beziehungsweise umgangssprachlich auch Hartz IV bezeichnet, in Österreich kommt die Bezeichnung Notstandshilfe vor.

Anspruch auf die Sozialhilfe heben diejenigen, die folgende Voraussetzungen erfüllen: in Notlage und arbeitslos sein, Verfügbarkeit, aktive Arbeitssuche und Wohnort im jeweiligen Land [1; 2; 3].

Höhe der Sozialhilfe ist in jedem Land unterschiedlich. So beträgt sie 374 € in Deutschland und

1495 CHF (etwa 1.244 €) in der Schweiz. Was Österreich angeht, so beträgt die Sozialhilfe 95% des Arbeitslosengeldes. Der Bezug auf die Sozialhilfe dauert in Deutschland und in der Schweiz in der Regel unbegrenzt, d.h. bis der Arbeitslose eine Arbeitsstelle findet. In Österreich beträgt Dauer des Bezugs im Gegensatz zwölf Monate. Wie im Falle des Arbeitslosengeldes bekommt der Arbeitslose unter bestimmten Voraussetzungen mehr beziehungsweise weniger Geld. Die Dauer des Bezugs hängt davon auch ab [1; 2; 3].

Die für die Betreuung der Arbeitslosen zuständigen Behörden haben in jedem Land verschiedene Bezeichnungen. In Deutschland sind das die Bundesagentur für Arbeit und Jobcenters, in Österreich AMS-Geschäftsstellen, in der Schweiz ist das die Aufgabe der Arbeitslosenkassen und der regionalen Arbeitsvermittlungszentren.

In obigen Ländern gibt es nicht nur finanzielle Leistungen für Arbeitslose, sondern auch arbeitsfördernde Maßnahmen zur Wiedereingliederung der Arbeitslosen in den Arbeitsmarkt. Dazu gehören folgende:

- Maßnahmen zur Verbesserung der Eingliederungsaussichten;
- Förderung der Aufnahme einer selbstständigen Tätigkeit;
- Förderung der Berufsausbildung;
- Förderung der beruflichen Weiterbildung;
- Förderung der Teilhabe behinderter Menschen am Arbeitsleben (Berufliche Rehabilitation) [1; 2; 3].

Außerdem wurden folgende Trends in der Entwicklung der Arbeitslosenversicherung festgestellt:

- Normalarbeitsverträge werden durch flexible Arbeitsverhältnisse verdrängt (Teilzeitarbeit, befristete Arbeitsverträge usw.);
- Es besteht die Tendenz, Leistungen für Arbeitslose zu kürzen. In Deutschland ist das im Zusammenhang mit der Reform des Arbeitsmarktes besonders bemerkbar;
- Die Voraussetzungen, die Arbeitslose zu erfüllen haben, um finanzielle Unterstützung zu bekommen, werden immer härter;
- Immer mehr Langzeitarbeitslose sind an Sozialhilfe angewiesen.

Als Ergebnis unserer Arbeit kamen wir zu dem Schluss, dass die Gesetze, die den Arbeitslosen helfen, sowie die Gründe für diesen Faktor in den verschiedenen Ländern unterschiedlich sind. Alle drei Länder sind jedoch bestrebt, die Arbeitslosenquote ihrer Länder zu senken.

Literatur

1. Arbeitslosenversicherung [Elektronischer ресурс] – Режим доступа:
<http://www.sozialleistungen.info/arbeitslosengeld/arbeitslosenversicherung.html>

2. Arbeitslosenversicherung in Österreich [Elektronischer ресурс] – Режим доступа:
<http://www.arbeitsagentur.net/Arbeitslosenversicherung/arbeitslosenversicherung.html>

3. Arbeitslosenversicherung in der Schweiz [Elektronischer ресурс] – Режим доступа:
<http://www.arbeitsagentur.net/Arbeitslosenversicherung/arbeitslosenversicherung.html>

4. Statista [Elektronischer ресурс] – Режим доступа:
<http://de.statista.com/statistik/daten/studie/74795/umfrage/arbeitslosigkeit-in-europa/>

УДК: [37.01+316.4] (=112.2)

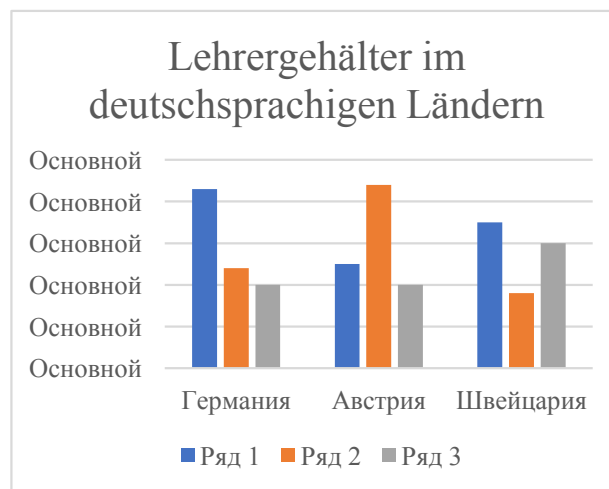
Коверченко Катерина Дмитрівна

LEHRERBERUF UND AUSBILDUNGSGEHALT IN DEUTSCHSPRACHIGEN LÄNDERN

Der wirtschaftliche Erfolg Europas basiert auf hochrangigen Fachleuten, daher wird dem Bildungssektor besondere Aufmerksamkeit geschenkt. In deutschsprachigen Ländern zählen Lehrer zu den angesehensten und hochbezahlten Mangelberufen. Daher ist die Frage des Gehalts von Lehrern an staatlichen Bildungseinrichtungen des deutschsprachigen Landes von Bedeutung.

DEUTSCHLAND In Deutschland liegt der Bildungssektor in der Kompetenz der Bundesländer, so dass regionale Unterschiede im Bildungssystem entstehen. Der Lehrer hat den Status eines Staatsangestellten. Dies ist ein perspektivischer, vielversprechender und angesehener Beruf. Die Regierung hat die hervorragenden Arbeitsbedingungen für die Lehrer geschaffen, so dass Deutschland eine sehr hohe Nachfrage nach diesem Beruf hat.

Nach Angaben des Deutschen Lehrerverbands gibt es auf dem Arbeitsmarkt einen Lehrermangel. Dies steht im Zusammenhang mit der Zunahme der Zahl von Migranten sowie mit der Zunahme der Geburtenrate [1].

Die Lehrergehälter in Deutschland sind überdurchschnittlich hoch. Laut dem Portal Gehalt.de ist das bei einer 40 Wochenstunden 3.000 bis 4.700 Euro Brutto-Arbeitslohn pro Monat [2]. Das hohe Gehalt macht diesen Beruf bei den Männern sehr beliebt.

ÖSTERREICH In Österreich ist der Lehrerberuf gefragt und anerkannt. Die Lehrer in Österreich haben ein gutes Sozialpaket und einen langen Urlaub. Eine hohe Nachfrage nach dem Beruf ist auch mit der Zunahme der Zahl der Migranten verbunden.

Die Anforderungen an die Lehrerausbildung sind in Österreich weniger streng als in Deutschland. Die Lehrerausbildung ist hier an jeder der 15 Pädagogischen Hochschulen möglich.

Das Gehalt von Lehrern betrug im Jahre 2018 von 3200 bis 5000 Euro brutto pro Monat. Die Gehälter von Professoren an den Universitäten können 6500 Euro pro Monat erreichen [3].

SCHWEIZ In der Schweiz herrscht heute Lehrermangel. Dies hat mit der geringeren Attraktivität des Lehrerberufs sowie mit dem relativ niedrigen Gehaltsniveau zu tun.

Die Lehrergehälter in der Schweiz gehören zu den höchsten der Welt. Ein Schullehrer erhält im Durchschnitt 6.000 Euro pro Monat, gleichzeitig besteht jedoch das Problem der Unterbeschäftigung von Lehrern [4]. In einigen Regionen besteht die Tendenz, die Lehrergehälter aufgrund der großen Anzahl von Frauen, die in diesem Bereich arbeiten, zu senken. Es ist wichtig zu beachten, dass die Lebenshaltungskosten in der Schweiz zu den höchsten der Welt gehören, so dass die Gehälter der Lehrer im Land als durchschnittlich angesehen werden können.

Daraus können wir den Schluss ziehen, dass in den deutschsprachigen Ländern dem Bildungsbereich ausreichend Aufmerksamkeit geschenkt wird. In Deutschland und Österreich mangelt es jedoch aufgrund der wachsenden Zahl von Migranten an Lehrern. In der Schweiz ist das Problem des Mangels an kompetenten Lehrern mit der Unbeliebtheit des Lehrerberufs bei jungen Menschen verbunden. Trotz globaler Trends ist der Lehrerberuf nach wie vor gefragt.

Literatur

1. Deutschland Statistisches Bundesamt [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.destatis.de/DE/Home/_inhalt.html
2. Das Portal Gehalt.de [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gehalt.de/beruf/lehrer-lehrerin>
3. Jobbörse Republik Österreich [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.jobboerse.gv.at>
4. Schweizerische Bundesamt für Statistik [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home.html>
5. Education at a Glance 2016: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2016_eag-2016-en#.WNvCeB595aQ#page1

УДК 929(436) Maria Biljan-Bilger =112.2

Колмакова Юлія Сергіївна

MARIA BILJAN-BILGER – DIE STRAHLENDE OPPOSITIONELLE KÜNSTLERIN

Aktualität. Das zwanzigste Jahrhundert war voll von sozialen Erschütterungen und politischen Veränderungen. Die durch die zwei Weltkriege angemerkte Zeit hat die Generation von begabten und selbstständigen Künstlern großgezogen. Die Lebenswege und Werke jener Leute lernend können wir die Besonderheiten der Periode verstehen.

Arbeitsobjekt ist Leben und Schaffen von österreichischer Bildhauerin Maria Biljan-Bilger.

Zielsetzung ist es über die Bildhauerin, ihre künstlerischen und sozialen Verdienste zu erzählen.

Maria Biljan-Bilger ist eine von den bekanntesten österreichischen Bildhauern des zwanzigsten Jahrhunderts.

Sie wurde zwei Jahre vor dem Ersten Weltkrieg am 21. Januar 1912 in Radstadt, Salzburg in der Familie des Haffners von kroatischer Herkunft geboren. Vielleicht, gerade diese Beschäftigung ihres Vaters begeisterte Maria zu dem Schaffen von ihren Terrakotten und Sandsteinskulpturen in der Zukunft. In Graz beendete sie die Kunstgewerbeschule und einige Zeit arbeitete in einer Tonwarenfabrik und in der Werkstatt ihres Vaters [0, S.178].

1933 heiratete Maria den österreichischen Chemiker und Maler Ferdinand Bilger. Aber 1937 fuhr er nach Spanien, wo unsichere Zeiten kamen, um gegen den Faschismus zu kämpfen. Es kann sein, dass deswegen die Eheleute sich getrennt haben [0, S.179].

Ihre deutliche öffentliche Meinung und klare politische Haltung erlaubte sie nicht untätig sein. Mit Freunden organisierte Maria in Graz die lokale Sektion der illegalen "Rote Hilfe". Aber wenn die deutschen Truppen in Österreich einmarschierten, die Künstlerin wurde bestraft - ihre Wohnung wurde beschlagnahmt und sie musste nach Wien gehen. Dort arbeitete sie als Hilfsarbeiterin in einem keramischen Betrieb. Die finanzielle Lage der Biljan-Bilger war sehr schwierig, sie hatte sogar keine Unterkunft und deshalb schlief sie auf einer Matratze in dem Werk. Dank Heinz Leinfellner, ihrem Künstlerfreund aus Graz, bekam Maria ein kleines Zimmer in der Nähe von seinem Atelier und die Möglichkeit dort künstlerisch zu arbeiten. Gleiche Zeit lernte sie den bekannten Maler Herbert Böckl kennen [0, S.179].

Es gelang ihr schließlich, ein kleines Atelier in der Karlsgasse im 4. Wiener Gemeindebezirk zu beziehen. 1944 fällt ihre Bekanntschaft mit österreichischem Bildhauer Wander Bertoni, der aus Italien als Zwangsarbeiter nach Wien deportiert wurde. Die oppositionelle Künstlerin versteckt ihn unter eigener Lebensgefahr in ihrem Atelier. Bertoni beschrieb seine Retterin auf folgende Weise: "Sie trat wie eine strahlende Sonne ein, der Schnee schmolz auf ihren ovalen Wangen, schwarze Kleopatra-Haarsträhnen klebten auf der Stirn, braune Augen lachten mich an ... der Mund sinnlich und rot gezeichnet ... Ich war von diesem Anblick überwältigt" [0, S. 179].

1947 gehören beide Bildhauer zu den Gründungsmitgliedern der Art-Clubs, der fortschrittlichen Künstlervereinigung der Nachkriegszeit. Später erinnert sich Bertoni "Die meisten Künstler, die nach der Gründung des Art-Clubs dazukamen, hat Maria entdeckt".

1950 brachte sie die Tochter Daniela zur Welt [0].

1965 war sie Gründungsmitglied der Österreichischen Gesellschaft für Architektur.

1985 heiratete Maria den österreichischen Architekten und Autor Friedrich Kurrent [0].

Ihr Schaffen wurde noch im Leben anerkannt. Bildhauer Fritz Wortuba Leiter der Bildhauerklasse an der Akademie am Schillerplatz war vor allem von Bilja-Bilgers und Bertonis Arbeiten beeindruckt. Maria nahm 1946 an der Ausstellung "Meisterwerke aus Österreich" im Kunsthaus Zürich teil, wo sie Terrakotten und Sandsteinfiguren zeigte. Die 2. Biennale in São Paulo, 1953, und die 27. Biennale in Venedig, 1954 brachten ihr Die internationale Berühmtheit. Die Werke von Künstlerin wurden in den USA und anderen Ländern ausgestellt. Seit 1961 wurde Maria Bilja-Bilger bei verschiedenartigen künstlerischen Symposien teilzunehmen eingeladen. Von 1978 bis 1982 war sie Professorin für Keramik an der Hochschule für angewandte Kunst in Wien. 1986 im Museum Schloss Kittsee im Burgenland wurde ihr die bislang größte Personalausstellung gewidmet [0, S.179].

Maria Biljan-Bilger stirbt am 1. Mai 1997 in München und wird in Sommerein in Niederösterreich beigesetzt.

Als eine vehemente Regimegegnerin und strahlende oppositionelle Künstlerin fand Maria Bilja-Bilger allgemeine Anerkennung. In den Achtzigern und Neunzigern Jahren des zwanzigsten Jahrhunderts wurden ihr Ausstellungen gewidmet: 1986 die Ausstellungen im Museum Schloss Kittsee im Burgenland, 1987 in der Galerie Bruckmeier in Eichgraben, 1990 im Museum Villa Stuck in München, 1994 im Niederösterreichischen Landesmuseum in Wien. Und 2006 wurde in Wien Donaustadt (22. Bezirk) die Biljan-Bilger-Gasse nach ihr benannt.

Die monumentalen zu dieser wunderbaren Frau gehörenden keramischen Gefäße, Skulpturen, Glasfenster, Mosaike und Wandteppiche freuen die Kunstfreunde bisher weiter.

Literatur

1. Kratzer H. Die großen Österreicherinnen - 90 außergewöhnliche Frauen im Porträt. Wien: Ueberreuter, 2001. S. 178-179.

2. Maria Biljan-Bilger. Ausstellungshalle. [elektronische Ressource]. URL: http://maria-biljan-bilger.at/?page_id=7 (Berufungsdatum: 19.11.2019).

УДК 811.112.2=101112.2

Корнаухова Карина Романівна

INTERESSANTE TATSACHEN ÜBER DIE DEUTSCHE SPRACHE

Die Aktualität des Themas liegt in der Notwendigkeit, ein neues Material zu studieren, das die Besonderheiten der modernen literarischen deutschen Sprache widerspiegelt.

Das Hauptziel ist es, die interessanten Fakten der modernen Sprache und ihrer Entwicklung zu beschreiben.

Wussten Sie, dass die deutsche Sprache im Guinness-Buch der Rekorde steht? Den Eintrag hat sie sich 2006 dadurch verdient, dass sie zu den zehn meistgesprochenen Sprachen der Welt gehört.

Hier kommen noch mehr Fakten zur deutschen Sprache, die man zwar nicht unbedingt wissen muss, aber trotzdem durchaus interessant sind.

1. VERBREITUNG

Deutsch wird von mehr als 120 Millionen Menschen in Österreich, Deutschland, der Schweiz, Liechtenstein, Luxemburg, in Teilen Belgiens, Norditalien und Ostfrankreich gesprochen. Deutsch ist eine Schlüsselsprache in der Europäischen Union und in den auch wirtschaftlich immer mehr an Bedeutung gewinnenden Ländern Ost- und Zentraleuropas. Auch im Ausland scheint die deutsche Sprache voll im Trend zu sein. Im Jahr 2015 haben laut Studie des ZAF (Zentrum für Aus- und Fortbildung) etwa 15,4 Millionen Menschen an Schulen, Universitäten oder Sprachinstituten Deutschunterricht genommen. Das sind laut Auswertungen rund eine halbe Million Deutsch-Schüler mehr als noch vor 5 Jahren. Die deutsche Sprache gehört außerdem zu den 10 meistgesprochenen Sprachen weltweit, weshalb man ihr einen Platz im Guinness-Buch der Rekorde 2006 einräumte.

2. FAST HÄTTE MAN IN DEN USA DEUTSCH GESPROCHEN

Schon seit 200 Jahren hält man an der Legende fest, dass Deutsch beinahe die offizielle Landessprache der USA geworden wäre. Doch stimmt das wirklich? Wie hinter jeder Legende steckt auch hinter dieser ein wahrer Kern. Im Jahr 1794 legte eine Gruppe deutscher Einwanderer in Virginia beim US-Repräsentantenhaus eine Petition vor, in der sie eine deutsche Übersetzung der Gesetzestexte forderten. Der Antrag wurde jedoch mit 42 zu 41 Stimmen abgelehnt. Dies löste bei den Einwanderern Verzweiflung aus, welche die Grundlage für jene Legende bildete, die bei der nächsten Generation als so genannte „Mühlenberg-Legende“ Berühmtheit erlangte. Laut Gerüchten gab es dann im Jahr 1828 in Pennsylvania eine Abstimmung darüber, ob Deutsch neben Englisch als zweite Amtssprache eingeführt werden sollte. Angeblich verhinderte damals nur eine einzige Stimme die Durchsetzung des Antrags und die kam ausgerechnet von dem deutschstämmigen Parlamentssprecher Mühlenberg [1].

3. WORTSCHATZ

Die deutsche Sprache besteht aus etwa 5,3 Millionen Wörtern, Tendenz steigend. Ein Drittel davon ist erst in den letzten 100 Jahren dazu gekommen. Das sind etwa acht Mal so viele Wörter, wie es im Englischen gibt. Im Alltag werden aber viel weniger Wörter tatsächlich verwendet. Nur etwa 12.000–16.000 gehören zum aktiven Wortschatz einer Person, die Deutsch spricht. Davon sind etwa 3.500 Wörter Fremdwörter. Der Duden, ein Nachschlagewerk, in dem seit dem Jahr 1880 Regeln der deutschen Grammatik und Orthografie festgehalten werden, listet 135.000 Wörter auf.

Deutsch ist außerdem eine besonders reichhaltige Sprache. Durch die Möglichkeit, Wörter zusammenzusetzen, wie z. B. „Wehrdienstverweigerer“ oder „Weltmeisterschaftseröffnungsspiel“, ist der Wortschatz theoretisch unendlich groß. Aufgrund dieser Wortzusammensetzungen lassen sich

auch Mehrdeutigkeiten hervorragend ausdrücken: wie zum Beispiel „Geisterfahrer“ oder „Gedankenfreiheit“.

4. FALSCH FREUNDE

Deutsch und Englisch haben mehr gemeinsam, als du vielleicht denkst. Zum Beispiel Wörter wie „Kindergarten“ oder „Strudel“. Sie bedeuten in beiden Sprachen dasselbe. Aber es gibt auch Wörter, die gleich geschrieben werden und unterschiedliche Bedeutungen haben. Diese Wörter werden „Falsche Freunde“ genannt. Hier ein paar Beispiele:

das Wort: Kind (deutsche Bedeutung: ein kleiner Mensch) - Englische Bedeutung und klein geschrieben: nett

das Wort: still (deutsche Bedeutung: leise, lautlos) - Englische Bedeutung: trotzdem, dennoch

das Wort: spring (deutsche Bedeutung: hüpfen) - Englische Bedeutung: Frühling

Also aufgepasst, denn sogenannte „Falsche Freunde“ können dich schnell auf die falsche Fährte führen und dein Gesprächspartner und du könntet von ganz unterschiedlichen Dingen sprechen [2].

5. STANDARDDEUTSCH IST NUR EINE ERFINDUNG

Oft fragen uns Studenten, was es eigentlich mit dem Begriff „Standarddeutsch“ auf sich hat. Die Antwort ist ganz leicht, denn eigentlich ist Standarddeutsch nur eine andere Bezeichnung für Hochdeutsch und das wird an der ActiLingua Academy von qualifizierten Deutschlehrern unterrichtet. Hochdeutsch oder Standarddeutsch ist eine Mischung aus Mitteldeutsch und Oberdeutsch, worauf die meisten österreichischen Dialekte basieren. Auch wenn viele Österreicher darauf bestehen eine eigene Sprache zu sprechen, sind die Unterschiede zwischen dem „österreichischen“ und dem „deutschen“ Deutsch so gut wie nicht vorhanden. Zwar gibt es ein paar wenige Wörter, bei denen wir uns noch nicht ganz einig geworden sind, wie zum Beispiel Paradeiser (in Deutschland: Tomate) oder Schlagobers (in Deutschland: Sahne); verstanden werden sie jedoch überall.

6. DAS LÄNGSTE DEUTSCHE WORT

Deutsch ist bekannt für endlos lange Wörter. Als eines der längsten gilt „Grundstücksverkehrsgenehmigungszuständigkeitsübertragungsverordnung“. Das ist eine Wortschöpfung aus der Behördensprache. Aber keine Panik: Fast immer lässt sich ein Bandwurmwort in besser verständliche Einzelteile zerlegen. Zum Beispiel besteht „Staubsauger“ aus den Wörtern „Staub“ und „saugen“ [3].

Im weltweit größten und stärksten Wirtschaftsraum, der EU, ist Deutsch die mit Abstand meistgesprochene Muttersprache. Die österreichische Hauptstadt Wien gilt dabei als eine der internationalsten Städte und als begehrter Wirtschaftsstandort innerhalb Europas. Darüber hinaus wurde sie zum achten Mal in Folge zur Stadt mit der weltweit besten Lebensqualität ausgezeichnet

und ist auch für junge Menschen ein attraktives Ziel. Wer also internationale Erfahrungen sammeln möchte und an seinen Deutschkenntnissen feilen will, ist hier in Wien sehr gut aufgehoben.

Zusammenfassend kann ich sagen, dass die deutsche Sprache ein faszinierendes Objekt zu studieren ist, da sie viele interessante und auf den ersten Blick unsichtbare Besonderheiten enthält.

Literatur

1. Історія німецької мови [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://de.yourtripagent.com>.

2. Deutsche Post DHL Group [Електронний ресурс]/. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.deutschepost.de/de.html>.

3. Походження і відмінні риси німецької мови [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nativespeakers.ru/languages/germanlang/>

УДК 929(436) Bachmann =112.2

Кузнецова Анастасія Олексіївна

INGEBORG BACHMANN, EINE DER BEDEUTENDSTEN DEUTSCHSPRACHIGEN LYRIKERINNEN UND PROSASCHRIFTSTELLERINNEN DES 20. JAHRHUNDERTS

Österreich und Kultur sind eine untrennbare Einheit. Phänomenale Kultur, atemberaubende Musik, verehrte Geschichte, herausragende Persönlichkeiten – und das ist nur ein kleiner Teil dessen, womit dieses erstaunliche Land prahlen kann. Und die Schriftstellerinnen sind keine Ausnahme und besonders, wenn es um Ingeborg Bachmann geht.

Die Aktualität der Arbeit ist darauf zurückzuführen, dass in der 2. Hälfte des 20. Jahrhunderts, aufgrund des Wachstums der weiblichen Identität, führte die Literatur einen mächtigen ästhetischen Ruck durch, indem eine neue Generation von Prosaikfrauen hervorgebracht wurde. Damit begann das moderne Phänomen wie gynozentrische Literatur. Das literarische Erbe von Ingeborg Bachmann (1926-1973) ist einer der ersten bewussten Versuche der Autorin, in einer patriarchalischen Gesellschaft ihre eigene Stimme zu finden. Im Moment sind ihre Werke weitgehend in der Ukraine unerforscht.

Arbeitsobjekt ist Lebensgeschichte von Ingeborg Bachmann.

Zielsetzung ist es über die Schriftstellerin Ingeborg Bachmann zu erzählen.

Ingeborg Bachmann wurde am 25. Juni 1926 als erstes von drei Kindern des Volksschullehrers Matthias Bachmann und seiner Frau Olga in Klagenfurt (Österreich) geboren. Im Kärntner, wo ihr Vater geboren wurde, verbrachte die Familie oft Ferien. Dieser Kärntner Grenzraum im Dreiländereck Österreich-Italien-Slowenien repräsentiert für die Autorin später «ein Stück wenig realisiertes Österreich (...), eine Welt, in der viele Sprachen gesprochen werden und viele Grenzen verlaufen» [1].

Im September 1946 vollzog sie den erforderlichen Aufbruch aus der Provinz, indem sie ihr Studium der Philosophie (mit den Nebenfächern Germanistik und Psychologie) in Wien fortsetzt, wo sie ergänzend den Kontakt zur Wiener Literaturszene sucht. 1950 erschien Bachmanns Dissertation über Heidegger [2].

Während ihrer Studienjahre befreundete sie sich mit Paul Celan, Ilse Aichinger, Max Frisch und Klaus Demus. Von 1951 bis 1953 arbeitete sie als Redakteurin beim Wiener Hörfunksender Rot-Weiß-Rot. 1952 präsentierte sie ihr erstes Hörspiel "Ein Geschäft mit Träumen". Aus ihrer Feder stammen auch elf Folgen der wöchentlichen "Radiofamilie". 1953 erhielt sie den Literaturpreis der "Gruppe 47", einer Schriftstellergruppe, die sich für eine Erneuerung der Literatur nach der NS-Zeit engagierte. Bald darauf übersiedelte sie nach Italien [3].

Die Schriftsteller Ingeborg Bachmann und Max Frisch waren zwischen 1958 und 1962 ein Liebespaar. Es ist die Beziehung eines geschiedenen Mannes zu einer jüngeren Frau, beide stehen im Rampenlicht des Literaturbetriebs. Die Trennung von Max Frisch (1962) fiel mit einer Lebenskrise zusammen. In Krankenhaus- und Sanatoriumsaufenthalten suchte sie Heilung von ihrer Abhängigkeit von Alkohol und Beruhigungsmitteln. Von Frischs Roman „Mein Name sei Gantenbein“, wo sie sich in Gestalt der Lila erkannte, fühlte sie sich zutiefst verletzt, empfand ihn als Verrat am gemeinsamen Leben. 1970 war das Manuskript für „Malina“ abgeschlossen [1]. Hans Höller hat einmal darüber geschrieben: „Und eine Autorin, für die es nichts Ärgeres gegeben hat, als zur Beschriebenen zu werden, muss sich dagegen verteidigen und setzt dem eine andere Schrift entgegen. Am Ende steht bei „Malina“ der Satz „Mein Name – Malina“ – also „Mein Name sei Gantenbein“ wird transponiert in etwas anderes, in ein ganz anderes Schreibprojekt“. „Malina“ ist ein Roman, den die Autorin selbst als ihre „geistige, imaginäre Autobiografie“ bezeichnet. [4]

Am 17. Oktober 1973 starb Ingeborg Bachmann in einem römischen Krankenhaus an den Folgen einer schweren Verbrennung [1]. Die österreichische Schriftstellerin gilt als eine der bedeutendsten deutschsprachigen Lyrikerinnen und Prosaschriftstellerinnen des 20. Jahrhunderts. Seit 1977 wird jährlich der nach ihr benannte und ihr zu Ehren ins Leben gerufene "Ingeborg-Bachmann-Preis" verliehen. Bachmann verfasste eine Vielzahl an Büchern, Theaterstücken und Drehbüchern, teilweise auch unter dem Pseudonym Ruth Keller. Die Werke Ingeborg Bachmanns haben an Aktualität nichts eingebüßt. [3].

Literatur

1. Kratzer H. Die großen Österreicherinnen - 90 außergewöhnliche Frauen im Porträt. Wien: Ueberreuter, 2001. S. 194-197
2. Ingeborg Bachmann [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.perlentaucher.de/autor/ingeborg-bachmann.html>

3. Tod von Ingeborg Bachmann [Elektronный ресурс] – Режим доступа: <https://www.wienerzeitung.at/themen/100-jahre-republik/100-jahre-republik-chronik/996004-Tod-von-Ingeborg-Bachmann.html>

4. Schlinsog E. Bachmann-Gesamtausgabe. Die gestohlenen Jahre [Elektronный ресурс] – Режим доступа: https://www.deutschlandfunkkultur.de/bachmann-gesamtausgabe-die-gestohlenen-jahre.976.de.html?dram:article_id=380395

УДК 314.06

Курілова Яна Романівна

DEUTSCHLANDS GEFRAGTESTE JOBS

Ziel unserer Arbeit ist es, die gefragtesten Berufe in Deutschland zu identifizieren. Dieses Thema ist sehr wichtig für Schulabgänger, die sich für einen Beruf entscheiden. Deutschland bleibt seit vielen Jahren das stabilste und günstigste Land, nicht nur zum Leben, sondern auch zum Arbeiten. Im Jahr 2019 gehören die Durchschnittsgehälter in Deutschland zu den höchsten in Europa. Das Land verfügt über eine ausgezeichnete Infrastruktur, hochwertige Medizin, Bildung und ein soziales Sicherungssystem. Im Allgemeinen wurden optimale Bedingungen für das Leben und den Aufbau einer erfolgreichen Karriere geschaffen.

Seit 2012 gibt es in Deutschland das Blue Card-Programm, das es ermöglicht, legal für ausländische Fachkräfte umzuziehen und zu arbeiten, um das Recht auf Daueraufenthalt zu erhalten [1].

Rund 73% der Deutschen arbeiten in gut bezahlten Berufen. Diese Zahl ist höher als in anderen Ländern der Europäischen Union. Mehr als 90% der Absolventen arbeiten in ihrem Bereich. Bis zu 50% der Bürger mit Sekundarschulabschluss haben eine Beschäftigungschance im Land. Bei Jugendlichen und Studenten werden nur 10% derjenigen beobachtet, die keine Arbeit gefunden haben. Dies ist ein sehr geringer Prozentsatz, in anderen EU-Ländern sind es 20%. Jetzt möchten wir Ihnen die 5 gefragtesten Berufe in Deutschland vorstellen [2].

An erster Stelle stehen Spezialisten auf dem Gebiet der IT-Technologien. Profis in der Softwareentwicklung, Softwarehersteller und IT-Berater sind hoch angesehen. Aber Systemadministratoren und Analysten fehlen auch in Hülle und Fülle. Arbeitskräftemangel ist in Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Baden-Württemberg, Bayern und Sachsen zu beobachten.

An zweiter Stelle sind die Ingenieure. Die Arbeit eines Ingenieurs in Deutschland wird sehr geschätzt und die Arbeitsbedingungen für sie gehören zu den besten. Am gefragtesten sind Spezialisten auf den Gebieten Forschung und Entwicklung, Metallurgie, automatisierte Steuerungskonzepte, Experten auf dem Gebiet der Mechatronik sowie Meister des Schweißens. Derzeit gibt es auf dem deutschen Arbeitsmarkt mehr als 13.000 offene Stellen für Energie- und Elektrotechniker. Außerdem wächst jedes Jahr die Nachfrage nach Vertretern dieses Berufs. Das

Gehalt der jungen Ingenieure in den Anfangsjahren liegt zwischen 35.000 und 45.000 Euro pro Jahr, das der erfahrenen Fachkräfte zwischen 50.000 und 70.000 Euro pro Jahr [3].

An dritter Stelle stehen Experten auf dem Gebiet des Bauwesens. In Deutschland wird für den Bau von Gebäuden eine ausreichend große Anzahl von Fachkräften benötigt. Deutschkenntnisse sind Voraussetzung für diese offenen Stellen [2].

Ärzte sind auf dem vierten Platz. In den letzten Jahren mangelte es in Deutschland an qualifizierten Ärzten. Der beliebteste Beruf, bei dem das Wettbewerbsniveau nach wie vor hoch ist - im Übrigen ist die Nachfrage vor allem in den Provinzstädten recht hoch. Es gibt eine Reihe von Bereichen, in denen junge Fachkräfte benötigt werden: therapeutische, pädiatrische, chirurgische, anästhetische, dermatologische und orthopädische. Das Gehalt eines Arztes hängt von Spezialisierung, Berufserfahrung, Standort der Klinik und anderen Faktoren ab. Sie liegt im Durchschnitt zwischen 3.000 und 8.000 Euro pro Monat [1].

An fünfter Stelle stehen Spezialisten für die Betreuung von Kranken. Ein großes Bedürfnis in Deutschland sind das Pflegepersonal und Spezialisten mit Kenntnissen in Onkologie und Rehabilitationsmedizin [3].

Wir können zusammenfassen, die gefragtesten Berufe sind Programmierer, Ingenieure, Bauherren, Ärzte und Spezialisten für die Betreuung von Kranken. In Deutschland zu arbeiten ist daher eine großartige Option für die Selbstverwirklichung und für angenehme Veränderungen in Ihrem Leben.

Literatur

1. Deutschlands gefragteste Jobs [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.deutschland.de/de/topic/wirtschaft/deutschlands-gefragteste-jobs-diese-berufe-haben-die-besten-aussichten>
2. In diesen Berufen findest du jetzt die meisten Jobs [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://orange.handelsblatt.com/artikel/40581>
3. Berufe: Die 20 gefragtesten Berufe [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.heimarbeit.de/berufe-die-20-gefragtesten-berufe/>

УДК 929(436) Spiel=112.2

Монастирна Ольга Валеріївна

DIE HERAUSRAGENDE ÖSTERREICHISCHE SCHRIFTSTELLERIN HILDE SPIEL

Die Aktualität. In den letzten zwei Jahrhunderten haben österreichische Frauen einen enormen Beitrag zur Entwicklung ihres Landes gemacht. Viele Veränderungen in der Gesellschaft sind durch ihre Leistungen entstanden und haben unsere Welt so gemacht, wie sie jetzt ist. Eine von diesen wichtigen Persönlichkeiten ist Hilde Spiel.

Arbeitsobjekt ist Lebensgeschichte von Hilde Spiel.

Das Ziel unserer Arbeit besteht darin, über das Leben der bekannten österreichischen Schriftstellerin Hilde Spiel zu erzählen.

Hilde Spiel ist berühmt für ihre so fundierten wie aufrichtigen Theater- und Buchkritiken und für ihre bildungsgesättigten und klar formulierten Essays zur europäischen Kulturgeschichte. Hilde Spiel war eine öffentliche Figur, die sich als Jüdin und österreichische Patriotin, als Remigrantin und Weltbürgerin zeigte [1].

Die Grenzgängerin zwischen zwei Kulturen, zwischen der angestammten österreichischen und der doch nicht ganz zur zweiten Heimat geratenen britischen, musste wie viele andere mit der Bitternis leben, dass der Emigrant eine Heimat verliert und zwei Fremden gewinnt.

Geboren am 19. Oktober 1911 als Tochter jüdischer Eltern, die in den katholischen Glauben gewechselt sind, erlebte sie ihre Kindheit in den letzten Friedensjahren. In ihren Büchern beschreibt sie warmherzig die in die letzten Senken des Wienerwaldes eingeбетeten Vororte im Westen Wiens, wo sie aufwuchs.

Sie studierte an der Wiener Universität anfangs Germanistik, dann hörte Vorlesungen über Kunst und Religionsgeschichte und lernte schließlich Philosophie bei Moritz Schlick und Psychologie bei Karl Bühler. 1936 schloss Hilde ihr Studium ab. Ihre ersten Romane „Kati auf der Brücke“ und „Verwirrung am Wolfgangsee“ erschienen 1933 und 1935.

Nach der Ermordung von Moritz Schlick entscheidet sie mit ihrem Ehemann, dem Schriftsteller Peter de Mendelssohn Österreich zu verlassen. Sie arbeitet als Journalistin für in- und ausländische Zeitungen, erlebt drei Bombennächte in London, bringt drei Kinder, eines davon tot, zur Welt und 1941 erhielt sie die britische Staatsbürgerschaft.

Vom Herbst 1946 bis zum Sommer 1948 lebte Hilde Spiel mit ihrer Familie in Berlin, arbeitete als Theater- und Kulturkritikerin und Korrespondentin für englische Blätter. 1955 erwarb Spiel gemeinsam mit ihrem Mann ein Haus am Wolfgangsee und fuhr in den folgenden Jahren zwischen England und Österreich hin und her. 1947 erschien „Flöte und Trommeln“, 1962 publizierte sie „Fanny Arnstein oder Die Emanzipation“ über die Jüdin Fanny Arnstein, die einen literarischen Salon gründet. Hier wird die beginnende Emanzipation der Frauen dargestellt.

1963 heiratete Spiel den Schriftsteller Hans Flesch-Brunningen und sie kehrten nach Wien zurück. 1971 veröffentlichte sie die Essaysammlung „Städte und Menschen“, 1980 „Mirko und Franca“, 1981 „In meinem Garten schlendernd“ und 1984 „Englische Ansichten“.

Hilde Spiel starb am 30. November 1990 in Wien an einem Krebsleiden. [2].

Schon in ihrem ersten Roman "Kati auf der Brücke", den sie 22-jährig vorlegte, war die für ihr Werk typische Auseinandersetzung mit den historischen und politischen Fragen der Zeit sichtbar. Ein Schwerpunktthema ihres Schaffens ist die Verbindung „Antisemitismus - Integration – Koexistenz“, wie beispielsweise in der Biografie "Fanny von Arnstein oder Die Emanzipation" (1962). In diesem

Buch sah Spiel eine Symbolfigur der jüdischen wie der weiblichen Emanzipation. Das Stück "Anna und Anna" beschäftigt sich mit der Gestaltung zweier möglicher Lebensentwürfe durch Aufspaltung einer Person in ein verdoppeltes „Ich“. Auch Hilde Spiels Leistungen als Übersetzerin von Virginia Woolf, Tom Stoppard und Edna O'Brien gelten als hervorragend [3].

Hilde Spiel hinterlässt ein vielfältiges Werk, in dessen Zentrum die Erfahrung der Emigration und das Thema der Emanzipation stehen. Mit ihren Übersetzungen und als Journalistin leistet sie einen wichtigen Beitrag für die gegenseitige Vermittlung englisch- und deutschsprachiger Literatur. Ihre Essays enthalten kulturgeschichtliche Betrachtungen, Portraits von Künstlern und Landschaften. Der Nachlass dieser Schriftstellerin lässt die Ereignisse ihrer Zeit tiefer erkennen und bestätigt die unerschwingliche Bedeutung dieser Themen heutzutage.

Literatur

1. Dame mit Scharfblick [Електронний ресурс] URL: https://www.nzz.ch/dame_mit_scharfblick-1.13045132
2. Kratzer H. Die großen Österreicherinnen – 90 außergewöhnliche Frauen im Porträt. Wien: Ueberreuter, 2001. S. 174-175
3. Hilde Spiel – Grande Dame des Feuilletons [Електронний ресурс] URL: <https://www.derstandard.at/story/750092/hilde-spiel---grande-dame-des-feuilletons>

УДК 811.112.2'373=112.2

Образцова Єлизавета Олексіївна

DEUTSCHE GERICHTE MIT KURIOSEN NAMEN

Über Geschmack lässt sich bekanntlich streiten – aber einige deutschen Gerichte haben so witzige Namen, dass sie unbedingt probiert werden sollten. Was mag sich hinter Begriffen wie Kalter Hund oder Armer Ritter verbergen? Beides sind typisch deutsche Gerichte - mit irreführenden Namen. Es gibt noch mehr, aber wir lernen davon nur zehn deutsche Gerichte mit kuriosen Namen kennen [1].

Hunde sind in Deutschland auf keiner Speisekarte zu finden – mit dieser Ausnahme: der **Kalte Hund**, auch als Kalte Schnauze bekannt. Die Kekstorte ist ein garantierter Hit auf Kindergeburtstagen. Geht immer und ist einfach herzustellen: Butterkekse und Schokoladencreme abwechselnd in einer Kastenform schichten, und ab in den Kühlschrank [1].

Vor allem in Ostdeutschland hat die **Tote Oma** eine treue Fangemeinde. Das typische DDR Gericht stammt aus Zeiten, in denen viele Lebensmittel knapp waren und man mit dem, was vorhanden war, kreativ werden musste. So entstand auf Basis von Grützwurst die Tote Oma, die in der Regel mit Sauerkraut und Salzkartoffeln serviert wird. Der makabre Name entstand wohl durch die rote Färbung der Wurst [3].

Der Name „**Falscher Hase**“ verrät es schon, dieser Hase ist "falsch", unecht, nämlich ein Hackbraten aus Schweine- oder Rinderhack, Zwiebeln, Gewürzen und Ei. In einer Auflaufform in Form gebracht, ähnelt der Braten mit viel Fantasie einem Hasenrücken. Angeblich geht das Rezept auf die Lebensmittelknappheit nach dem Zweiten Weltkrieg zurück [1].

Der **Bienenstich** ist ein deutscher Blechkuchenklassiker: Hefeteig mit einer Cremefüllung und knusprig gerösteten Mandelblättchen obendrauf. Woher kommt der Name? Angeblich warfen zwei Andernacher Bäckerlehrlinge Bienenstöcke auf angreifende Männer aus der Nachbarstadt Linz, diese flüchteten und die Andernacher erfanden zur Feier des Tages den Bienenstich-Kuchen [1].

Auch der **Halve Hahn** ist beileibe kein halbes Hähnchen, wie der Gast im Brauhaus denken könnte. Stattdessen landet ein Roggenbrötchen mit einer dicken Scheibe Gouda und ein paar Zwiebelringen auf dem Teller. Nicht zu vergessen: Senf. Der Name dieser beliebten Kneipenspezialität im Rheinland geht womöglich auf sprachliche Missverständnisse zurück [3].

Beamtenstippe ist eine Sauce, die zu Kartoffeln oder Kartoffelbrei gegessen wird. Es ist ursprünglich ein Arme-Leute-Essen, denn einfache Beamte waren früher nicht wohlhabend. Die Sauce bestehend aus Brühe, Zwiebeln, Gewürzen und Hackfleisch war in der früheren DDR beliebt [1].

Innen weich, außen knusprig: Für die Süßspeise **Armer Ritter** werden altbackene Brötchen in eine Mischung aus Milch, Zucker und Ei getunkt, in Butter gebraten und mit Zucker bestreut. Vielleicht Fleischersatz für arme Ritter im Mittelalter? Heute ist das Gericht eine Art Resteverwertung, die es auch in anderen Ländern gibt: In England heißt es "poor knights of Windsor"[1].

Ist „**Tüften un Plum**“ überhaupt eine Speise? Ja! Plattdeutsch-Kenner wissen Bescheid: Hier ist eine deftige Suppe aus Kartoffeln, Backpflaumen und Speck gemeint – ein traditionelles Gericht aus Mecklenburg-Vorpommern [2].

Der westfälische Eintopf „**Blindhuhn**“ wird mit verschiedenen Bohnen, Kartoffeln, Möhren, Birnen, Äpfeln und Schweinespeck zubereitet. Trotz seines Namens sucht man Hühnerfleisch darin vergeblich. Die Bezeichnung beruht vielmehr auf dem alten Sprichwort "Auch ein blindes Huhn findet mal ein Korn" und meint damit, dass in diesem Eintopf jeder etwas findet, das ihm schmeckt [3].

„**Strammer Max**“ klingt nach einem hackedichten, betrunkenen Mann, ist aber eine traditionelle Leckerei: Graubrot mit Schinken und Spiegelei. Der Begriff kommt aus dem sächsischen (um 1920) und beschreibt einen „gut ausgestatteten“ Mann. Der Name wurde später auf das Gericht übertragen, wohl weil es sich hier um ein besonders „kräftigendes“, belegtes Brot handelt [3].

Es stellt sich heraus, dass es in der deutschen Küche viele ungewöhnliche Namen für Gerichte gibt, manchmal lustig oder sogar seltsam, aber sie sind sehr beliebt und in Deutschland gefragt. Diese

Gerichte werden vor allem Ausländern wegen ihrer ungewöhnlichen Namen gefallen, da die Leute auf jeden Fall diese verlockenden Gerichte der deutschen Küche probieren wollen und angenehm überrascht sein werden.

Literatur

1. 10 deutsche Gerichte mit kuriosen Namen [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.dw.com/de/10-deutsche-gerichte-mit-kuriosen-namen/a-39772626>

2. 10 Speisen mit doppeldeutigen Namen [Електронний ресурс] – / Режим доступу: <https://www.n-joy.de/leben/16-Speisen-mikuriosenNamen,lustigespeisen100.html>

3. Wie bitte? Gerichte mit kuriosen Namen [Електронний ресурс] – / Режим доступу: https://kuecheaktiv.de/cportal/reference?ref=cmsitem_00018331&mainReference=category/navnode_000004MS

УДК 811.112.2

Петрук Поліна Юріївна

INTERESSANTE FAKTEN ÜBER ÖSTERREICH

Aktualität. Österreich ist ein demokratischer Bundesstaat. Es ist an historischen Ereignissen reich. Weltberühmte Komponisten und Schriftsteller kommen aus Österreich. Heute überrascht es uns mit interessanten Fakten weiter.

Unser Ziel ist es interessante Tatsachen über Österreich zu beleuchten.

Nach den gängigen Klischees sind die Österreicher immer lustig und fidel, dazu auch höflich, liebenswürdig und gastfreundlich. Tagsüber sitzen sie am liebsten im Kaffeehaus.

Die Österreicher sind heute eine Nation von Fernsehkonsumenten. Trotzdem gibt es einen sehr regen Theaterbetrieb. Zwar besucht nur eine relativ kleine Gruppe von Gebildeten regelmäßig das Theater, doch genießt es eine breite Unterstützung, die in anderen Ländern undenkbar wäre.

Österreich gilt auf der ganzen Welt als das Land der Musik. Hier lebten und wirkten Haydn, Mozart, und Beethoven, aber auch moderne Komponisten wie Philharmoniker ihr Neujahrskonzert geben, sitzen Millionen von Menschen in ganz Europa und zum Teil auch in Übersee vor den Fernsehschirmen [1].

In Salzburg steht *das älteste Restaurant der Welt*. Der St. Peter Stiftskeller wurde im Jahre 803 gegründet – bis heute kann man hier speisen. Geführt von der Familie Haslauer verbindet das Restaurant in Salzburg Tradition von über 1.200 Jahren und moderne Kultur.

Der älteste noch bestehende Zoo der Welt existiert hier immer noch. Dass der schöne Tiergarten in Schönbrunn eine sehr weit zurückreichende Geschichte hat, war uns allen klar. Aber er ist tatsächlich der älteste Zoo weltweit, der noch in Betrieb ist, seit 1752. Heute ist der Zoo inmitten der kaiserlichen Sommerresidenz im 13. Bezirk mit seinen 8.062 Tieren und 710 teils bedrohten Arten Teil des UNESCO Weltkulturerbes Schönbrunn.

Heimat besonders vieler Nobelpreisträger. Wie viele Menschen denn nun „für Österreich“ einen Nobelpreis abgeräumt haben, ist gar nicht so einfach zu definieren, da einige Personen zur Zeit der Preisverleihung in einer der sechs Kategorien keine österreichischen Staatsbürger mehr waren oder aber eine Doppelstaatsbürgerschaft innehatten. Fakt ist allerdings, dass Österreicher, je nach Zählweise, zwischen 18 und 31 Nobelpreise für sich verbuchen können, was eine sehr beachtliche Zahl für solch ein kleines Land ist. Die Intelligenz kommt in Österreich nicht zu kurz. Insgesamt 21 Nobelpreisträger waren Österreicher. Mit dieser Zahl gehört Österreich zu den Top 10, was das Einheimsen von Nobelpreisen betrifft. Die erste Österreicherin, die sich den Preis holte, war Bertha von Suttner. Sie gewann den Friedensnobelpreis im Jahre 1905. Der in Wien wohnhafte Martin Karplus bekam gerade erst 2013 den Nobelpreis für Chemie.

Aus Österreich stammen *die ersten Postkarten der Welt*. Was wäre denn auf Urlaub fahren ohne Postkarten? Das haben sich die Österreicher schon im 19. Jahrhundert gefragt, denn bereits am 1. Oktober 1869 wurden die ersten solchen Karten in der damaligen Doppelmonarchie Österreich-Ungarn verschickt. Der Grundgedanke war damals allerdings anders, als heute. Damals waren die sogenannten Correspondenzkarten mit eingedrucktem Postwertzeichen eine günstige Möglichkeit, kurze Nachrichten zu versenden – statt wie ein Brief 5 Kreuzer kostete eine Karte inklusive Versand nur 2 Kreuzer. Landschaftsbilder oder witzige Sprüche und Cartoons waren noch nicht darauf zu finden. Stattdessen beschrieb man die gesamte blanke Karte mit seiner Nachricht.

Der Wiener Stephansdom wurde teilweise mit Wein gebaut. Der schlechte Jahrgang durfte nicht weggeschüttet werden und wurde daher genutzt, um den Kalk zu löschen, mit dem das Fundament für den Nordturm gebaut wurde.

In Österreich gibt es *ein Kino, in dem das Licht bei der Filmvorführung nicht ausgeschaltet wird*, damit die Besucher während der Vorführung stricken können. „Klingt vernünftig, je höher man wohnt, desto mehr Strickpullover braucht man vermutlich“ [2].

„Keine Kängurus in Österreich!“ Des Öfteren folgt darauf unglücklicherweise ein freudiges Grinsen und irgendeine Frage zu den vermeintlich in Österreich „wohnhaften“ Kängurus. Enttäuscht muss die Person dann feststellen, dass sich ihr Känguru-Wissen nicht auf „Austria“, sondern „Australia“ bezieht. Meist können wir dies mit dem Überzeugungsversuch, dass Kühe genauso cool sind, wie Kängurus, wieder gut machen. Sprachliche Hintergründe geben Aufschluss über den Känguru-Irrtum: Der althochdeutsche Begriff „austar“ bedeutet so viel wie „östlich“, während das lateinische Wort „australis“ als „südlich“ definiert wird, aber NICHT als „östlich“. Eine Verwechslung kann bis heute nicht vermieden werden [3].

Zusammenfassend kann man sagen, dass Österreich ein einzigartiges Land mit einer reichen Geschichte und einer erstaunlichen Kultur ist, aber vergessen Sie nicht, dass österreichische Wissenschaftler seit Jahrhunderten gearbeitet haben, um meisterhafte Erfindungen zu schaffen, die

später von Menschen auf der ganzen Welt reichlich genutzt werden und ein integraler Bestandteil unseres täglichen Lebens sind.

Literatur

1. Кудіна О. Die Länder, wo man deutsch spricht. Vinnytsia: Нова книга, 2002. S
2. Interessante Fakten [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://www.1000things.at/blog/10-fakten-die-du-noch-nicht-ueber-oesterreich-wusstest>
3. Österreich [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://www.yourstorebox.com/de-AT/news/details/id-7-dinge-die-du-noch-nicht-ueber-oesterreich-wusstest>

УДК 929(436) Kogelnik=112.2

Реуцька Марія Максимівна

DIE EINZIGE ÖSTERREICHISCHE POP-ART KÜNSTLERIN

Die Aktualität. Viele Frauen haben das Gesicht Österreichs in den letzten zwei Jahrhunderten geprägt. Das waren bedeutende Frauen. Das waren die Frauen, die ihre Träume nicht nur geträumt, sondern auch in die Tat umgesetzt haben. Und Kiki Kogelnik ist eine von diesen Frauen.

Arbeitsobjekt ist Lebensgeschichte von Kiki Kogelnik.

Das Ziel meines Beitrags besteht darin, über das Leben und die Kunst der bekannten österreichischen Pop-Art Künstlerin Kiki Kogelnik zu erzählen.

Kiki Kogelnik war eine kreative, emanzipierte und attraktive Frau, die es (als eine der wenigen österreichischen KünstlerInnen) geschafft hatte, sich in Amerika einen Namen zu machen. „Kunst kommt von künstlich“ ist das Leitmotiv der gebürtigen Kärntnerin, die auf zwei Kontinenten, in Europa und in Amerika, zu Hause war [1, S. 200].

Kiki Kogelnik wird am 22. Januar 1935 in Bleiburg in Kärnten geboren. In der Glanzzeit des ArtClub, den frühen 1950er Jahren, war Kiki Kogelnik noch nicht in Wien. Sie begann ihre künstlerische Ausbildung 1954 in Wien an der Hochschule für Angewandte Kunst und wechselte im Jahr darauf an die Akademie der bildenden Künste Wiens [1, S. 200-201].

Ihre schöpferischen Anfänge liegen schon während ihres Studiums an der Akademie in der geometrisch-abstrakten Malerei, als deren Vertreterin sie mit Künstlern wie Markus Prachensky oder Johann Fruhmann eine Vorreiterrolle innehat. Obwohl sie nicht zum engsten Kreis der Gruppe um Monsignore Otto Mauer gehört, wird sie eingeladen an Gruppenausstellungen der Galerie nächst St. Stephan teilzunehmen und kann ihre Arbeiten dort erstmals 1961 auch in einer Einzelausstellung präsentieren, eine Sensation für eine Künstlerin zu dieser Zeit.

Bei einem Parisaufenthalt während 1958-1959 befreundete sie sich mit dem amerikanischen Künstler Sam Francis. Dieser rät ihr nach New York zu gehen. Kiki Kogelnik lernt über Sam Francis die wichtigsten Vertreter dieser neuen Richtung kennen. Die junge, attraktive Österreicherin fasst

rasch Fuß und ist mit ihren extravaganten Outfits gern gesehener Gast auf Vernissagen, Künstlerfesten oder in Andy Warhols Factory [2, S. 157].

1961 bezieht Kiki Kogelnik ein Atelier am Broadway, die ersten Cut-Outs entstehen und fließen als bunte, schablonenartige Gliedmaßen kombiniert mit dem von Roy Lichtenstein adaptierten Benday-Dot-Verfahren² in ihre Bilder ein.

1962 kann sie aus Militärbeständen ausrangierte Bomben aufkaufen, die bemalt oder zu Love Bombs zusammengefügt, Skulpturen voll bitterböser Ironie ergeben. In den Zeichnungen der späten 1960er Jahre, vielfach versehen mit sarkastischen Textkommentaren, klingt auch die Kritik am Vietnamkrieg an.

Ab 1971 entsteht die Serie Women's Lib(eration). In der Beschäftigung mit feministischen Themen übernimmt Kiki Kogelnik eine wichtige Rolle in der österreichischen und internationalen Kunst. Für Kiki Kogelniks Kunst waren der mutige Schritt in die USA zu gehen und die dortige Auseinandersetzung mit der Pop Art wichtige Voraussetzung für ihre weitere Entwicklung, die, wenn sie in Österreich geblieben wäre, so nicht stattgefunden hätte [2, S. 178].

Kiki Kogelnik hat sich die Werbesprache, ebenso wie die Schablonentechnik der Pop Art in außergewöhnlich gelungener Art zu eigen gemacht und in Women's Lib umgesetzt. Als Vorlage dienen der Künstlerin Frauenfiguren aus Modezeitschriften und von Werbeplakaten. Sie übernimmt die stereotypen Gesten und auf Selbstinszenierung ausgerichteten Posen in ihre Darstellung und beraubt ihre Modelle jeglicher subjektiveren Züge. Die Gesichter mit ihren kreisrunden Augen und fehlender Modellierung wirken wie Masken. Das Artifizielle der Modeästhetik wird bewusst betont, Kogelnik setzt uns „perfekt, vorgekaute Frauenbilder“ vor [3, S. 15].

Bei all ihren Arbeiten geht es der Künstlerin aber immer darum, ihr gesamtes Empfinden so hineinzulegen, dass sie jedem Werk eine Seele einhaucht: „Each work of mine contains a spiritual element, which may not necessarily be immediately apparent ... I still cannot define it, but I hope you'll find it in my work.“

Kiki Kogelnik starb am 1. Februar 1997 in Wien an den Folgen eines Krebsleidens und wurde im Familiengrab in Bleiburg beigesetzt. Die österreichische Galerie Belvedere zeigte 1998 eine umfassende Retrospektive. Nach dem Tod der Künstlerin wurde die „Kiki Kogelnik Foundation“, eine amerikanische Privatstiftung, mit Sitz in Wien und New York gegründet. Die Foundation bewahrt und archiviert den künstlerischen Nachlass von Kiki Kogelnik und unterstützt Ausstellungs- und Forschungsaktivitäten.

Literatur

1. Kratzer H. Die großen Österreicherinnen. 2001, S. 200-201
2. Arnulf Rohsmann: Kiki Kogelnik Monographie. Die abstrakten Bilder 1959-1961. Ritter Verlag, Klagenfurt 1989, S. 395

3. Kiki Kogelnik great, great, great... Kovacek and Zetter – 2015. S. 71- – URL: https://kovacek-zetter.at/tl_files/kataloge/Kogelnik_PDF_Katalog.pdf

УДК 394(043)

Рябуха Дар'я Юріївна

DIE DEUTSCHEN SIND BIERWELTMEISTER

Ein Gebiet, auf dem die Deutschen tatsächlich Weltmeister sind, ist das Gebiet der Bierkultur. Nirgendwo auf der Welt gibt es eine solche Vielfalt verschiedener Biersorten und Biermarken wie in Deutschland. Und in keinem anderen Land spielt jahrhundertealte Brautradition noch immer eine so große Rolle [1].

Deutschland ist weltweit vor allem auch für sein qualitatives Bier bekannt. Zahlreiche Biersorten werden seit mehreren hundert Jahren unter dem deutschen Reinheitsgebot gebraut. Wir stellen Ihnen hier die wichtigsten Biersorten vor [2].

Das wohl bekannteste Bier Deutschlands ist das Pils. Es zeichnet sich durch seinen etwas bitteren Geschmack und helle Farbe aus. Inhaltsstoffe eines Pils sind unter anderem pikanter Hopfen, helles Malz, weiches Wasser und untergärige Hefe. Der Unterschied zwischen untergäriger und obergäriger Hefe ist die Höhe der angewandten Temperatur. Mit der untergärigen Hefe braut man mit kühlen Temperaturen, bei der obergärigen Hefe mit höheren. Das Pils wird nach der Pilsner Brauart hergestellt. Diese charakterisiert sich durch seinen höheren Gehalt an Hopfen, womit das Pils seine bittere Note gewinnt. Der Sortenname hat seinen Ursprung von dieser Brauart. Doch nur das „Pilsner Urquell“ wird auch tatsächlich im tschechischen Pilsen gebraut. Der Alkoholgehalt des Pils liegt bei 4,0 bis 5,2 Prozent [2].

Das Weizen - Der Liebling des Südens. Das Weizenbier, oder Weißbier, ist vor allem im Süden von Deutschland sehr beliebt. Das helle Bier hat einen fruchtigen und pikanten Geschmack. Es setzt sich aus Weizen- und Gerstenmalz zusammen und wird obergärig gebraut. Hier gibt es mehrere Arten. Gefiltert nennt es sich Kristallweizen und ist klarer in der Flüssigkeit, das ungefilterte Hefeweizen ist heller. Zusätzlich gibt es auch eine dunkle Art des Weizenbiers, diese ist aber seltener. Der Alkoholgehalt des Weizenbiers liegt bei 5,0 bis 5,6 Prozent [3].

Das Export-Weizen verbreitet. Das helle oder dunkle Bier wird ebenfalls untergärig gebraut. Der Name hat diese Sorte erhalten, da es oft exportiert wurde. Die untergärige und starke Brauweise der Exportbiere macht das Bier länger haltbar, was wiederum wichtig für den längeren Transportweg von der Brauerei war. Durch diese bestimmte Brauart wird der Geschmack kraftvoller und alkoholreicher. Der Alkoholgehalt liegt hier meistens bei über 5,0 Prozent [2].

Das Kölsch-Kölns Liebling. Dieses helle Bier wird obergärig gebraut. Es ist ein Herkunftsbeer, das heißt nur Biere, welche in Köln gebraut werden, dürfen sich Kölsch nennen. Das Vollbier setzt sich aus Gerstenmalz und Hopfen zusammen. Die meisten obergärigen Biere werden bei 20 Grad

vergoren, die Temperatur des Kölsch liegt hier aber bei 14 - 16 Grad während des Gärvorgangs. Das Bier wird traditionell in dem typischen Kölschglas getrunken. Es ist schlank und zylinderförmig und trägt ein Volumen von 0,2 Litern. Der Alkoholgehalt des Kölsch liegt bei 4,8 Prozent [2].

Das Starkbier - das würzigste Bier von allen. Diese Biersorte zeichnet sich durch seine besonders hohe Stammwürze aus. Die Stammwürze bezeichnet den Anteil der im Wasser gelösten Stoffe von Malz und Gerste vor der Gärung. Je höher dieser Anteil, desto höher die Würze und desto mehr Alkoholgehalt hat das Bier. Zu den Starkbieren zählen unter anderem die Bockbiere. Solche wurden bis 1970 traditionell im Winter verkauft, da sie sehr nährreich sind. Durch die hohe Stammwürze liegt der Alkoholgehalt bei um die 6,5 Prozent [3].

Das Helle - Das leichte Bier. Das Helle ist wie das Pils eine untergärige Biersorte. Es ist diesem sehr ähnlich, da das Braumalz ebenso die Grundlage dieses Bieres bildet. Im Unterschied zum Pils ist das Helle in seinem Geschmack etwas leichter, da es weniger Hopfen enthält. Die Geschmacksnote liegt stattdessen mehr auf dem Malz. Vor der Abfüllung wird eine Filterung des Bieres vorgenommen. Daher erhält das Helle auch den Namen „blankes Bier“. Ohne diese Filterung bleibt es trüb, weshalb es sich Keller- oder Zwickelbier nennt. Brauereien im Süden Deutschlands stellen neben dem „Hellen“ noch eine stärkere Sorte her. Dieses nennt sich dann „Export“, „Spezial“, „Märzen“ oder „Festbier“. Der Alkoholgehalt variiert hier zwischen 4,7 und 5,4 Prozent [2].

Bier aus Deutschland wird auch im Ausland immer beliebter. Im vergangenen Jahr haben die Brauereien insgesamt mehr als 96 Millionen Hektoliter Bier abgesetzt – mehr als ein Jahr zuvor. Die rund 1400 deutschen Brauereien haben mittlerweile rund 6000 verschiedene Biermarken auf den Markt gebracht. Jede Woche kommt mindestens ein neues Bier auf den Markt. Der Deutsche Brauer-Bund vertritt in Deutschland Regional- und Fachverbände der Brauwirtschaft. Mitglieder sind außerdem Brauereien, die mindestens 3,5 Millionen Hektoliter sogenannten Bierausstoß aufweisen [1].

Literatur

1. Zwischendurch mal Landeskunde: Deutsch als Fremdsprache. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=zUjgNpyTkiIC&pg>

2. Biersorten Deutschland: Das unterscheidet die Biere [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://praxistipps.chip.de/biersorten-deutschland-das-unterscheidet-die-biere_109370

3. Deutsches Bier weltweit stärker gefragt. Berliner Morgenpost [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.morgenpost.de/wirtschaft/article209289537/Deutsches-Bier-weltweit-staerker-gefragt.htm>

DIE BERÜHMTEN MODEDESIGNER DEUTSCHLANDS

Das ist ein Thema, das vor allem für junge Leute sehr wichtig ist. Heute bilden Designer die Speerspitze der Fashionwelt und werden zu Mode-Ikonen. Modedesigner haben die Fähigkeit die Schönheit des Körpers durch stilvolle, moderne, kreative und elegante Kleidung zu unterstreichen.

Der Zweck meiner Arbeit ist es, die Kenntnisse über deutsche Designer zu verbessern. Die wichtigsten Modezeitschriften auf dem Markt sind weiterhin Ableger der großen internationalen Verlage, wie Vogue, Harper's Bazaar, Elle, et cetera. Auch richtungsweisende Modetalente kommen selten aus Deutschland. Obgleich die Berliner Modeszene über großzügige Marketingbudgets von Kosmetik-, Bier- und Automarken verfügt, produziert sie kaum etwas, das international Bestand hat oder Anklang findet. Trotzdem haben wir über die Jahre konsequent deutsche Talente beleuchtet. Hier sind die nach unserer Meinung besten zehn deutschen Modedesigner, die zurzeit im Geschäft sind und alle sechs Monate oder öfter eine neue Kollektion auf den Laufsteg schicken [1].

1. KARL LAGERFELD

Er ist Chanel-Designer, Fendi-Designer, und das ist seit Jahrzehnten. Er macht sein eigenes Label und nebenbei Consultings für H&M, die das ganze Fast-Fashion erst angestoßen haben, und er macht Projekte mit Schwarzkopf, Coca Cola Light, Hogan und andere. Was aber das Allerwichtigste ist: Er ist nicht nur ein Designer, der jede Saison mit seiner Chanel-Schau neue Trends setzt, sondern er ist auch ein echter Medienmensch, der immer auf dem Laufenden darüber ist, was sich in der Modeszene abspielt. Dank Lagerfeld ist Deutschland die Nummer eins, wenn es um den besten Designer der Welt geht. Sein Stil: nicht festzulegen, aber immer wegweisend, seine Ateliers in Paris und Rom: immer maximal ausgelastet.

2. STEPHAN SCHNEIDER

Wenig bekannt, aber vielleicht der erfolgreichste Modedesigner in seiner Kategorie ist der Duisburger Stephan Schneider. Er lebt und arbeitet in Antwerpen, und seine Mode wird auf der ganzen Welt verkauft. Viele Boutiquenbesitzer schwören auf ihn, die Verkaufszahlen sprechen für sich. Schneider, der für einige Jahre den Studiengang Modedesign an der Universität der Künste in Berlin geleitet hat, überzeugt durch ein einfaches Konzept: Stoffe, die er meist gemeinsam mit italienischen Webern selbst entwickelt hat, und Schnitte, die klar, aber nicht zu einfach sind. Schneider macht unaufgeregte Mode, die jedoch wegweisend ist [2].

3. WOLFGANG JOOP

Er hat in den 1980er- und 1990er-Jahren eine der ersten Lifestyle-Marken erfunden und dabei vor allem eine gute Nase bewiesen: Seine Parfums haben sich stets gut verkauft. Zwar gibt es die Marke Joop immer noch, doch hat sie die Zugkraft aus der Zeit verloren, als der Gründer noch der Chef-Kreative war. Wolfgang Joop hat mittlerweile ein neues Herzensprojekt: die Marke

Wunderkind. Oft mit abstrakten Drucken, die er selbst gezeichnet hat, und einer asymmetrischen Schnittführung mit Vorliebe für kurze Hosen und lange Kleider. Der Look ist einzigartig, die Verarbeitung auf hohem Niveau [2].

4. LUTZ HUELLE

Wer wie Lutz Huelle seine Mode seit 15 Jahren einfach unter den Vornamen Lutz verkauft, mag es essenziell. Huelle arbeitet sich akribisch an Details ab, verändert diese auf ungewohnte Art und modernisiert ihre klassische Daseinsberechtigung ohne viel Aufhebens, doch mit hohem Anspruch, vor allem an sich selbst. Vielleicht ist dieser einer der Gründe, warum der gebürtige Remscheider und seine Kollektionen eigentlich schon immer mehr in Paris – wo er schon lange lebt – als in Deutschland zu verorten waren. Lutz Huelle wurde in den 1990er Jahren als Modell des Fotokünstlers Wolfgang Tillmans bekannt und arbeitet auch heute noch eng mit ihm zusammen.

5. DAMIR DOMA

Im bayrischen Traunstein an der Grenze zu Österreich spielt sich eine der interessantesten Geschichten der deutschen Modeszene ab. Von dort aus hat sich Damir Doma auf den Weg gemacht, die Modewelt zu erobern. Sein Investor und Partner heißt Stephan Wembacher und kommt ebenfalls aus Traunstein. Wembacher ist ein erfolgreicher Unternehmer, der sein Geld mit soft goods für Apple verdient hat. Das investiert er nun in die klugen, vorausschauenden Kollektionen von Doma. Der 30-jährige Bayer mit kroatischen Wurzeln kann Sportswear, wie Bomberjacken und Windbreaker, hat aber auch ein gutes Gefühl für die Schneiderei. Seine leicht oversized geschnittenen Männerjacken haben ihm von Anfang an Aufmerksamkeit gebracht, und sein Name wird gehandelt, wenn in Paris ein neuer Posten besetzt werden soll. In Traunstein unterdessen leitet die Mutter des Designers die Schneiderwerkstatt [2].

6. KOSTAS MURKUDIS

Boris Bidjan Saberi gehört zur dunklen Seite der Modemacht. Kritiker vergleichen den rauen Stil des Sohns einer deutschen Mutter und eines persischen Vaters gerne mit den Kreationen des exzentrischen amerikanischen Modedesigners Rick Owens. Stattdessen interpretiert er den klassischen Anzug neu und zeigt mit Verhüllungen und asymmetrischen Schnitten experimentierende Kollektionen, die aussehen, als könnte man sich damit einem urbanen Nomadenvolk anschließen. Männermode, die warm hält – sowohl physisch als auch emotional.

8. CHRISTIAN NIESSEN

„An die Idee des reproduzierenden Lifestyles in der Mode habe ich mich nie gewöhnt“, erklärt der in München geborene und in Mailand lebende Modemacher Christian Niessen. Statt Mode über ein künstliches Image zu verkaufen, lässt Niessen es vom Konsumenten gleich selbst gestalten und zeigt, wie Exklusivität in Zeiten der technischen Reproduzierbarkeit aussehen kann: Jedes Kleidungsstück gibt es nur einmal. Programmatische Konfektion für Kreativnerds und

Konsumkritiker könnte man das nennen. Als rechte Hand des Wiener Designers war er zu den großen Zeiten des Minimalisten mit Schneiderflair in Paris und New York dabei. Zusammen mit seiner Partnerin Nicole Lachelle hat Niessen in Paris das Label No Editions gegründet [2].

9. DIRK SCHÖNBERGER

Der Rheinländer Dirk Schönberger hat seine Karriere in Antwerpen begonnen. Schönberger macht klassische Männermode mit coolen Details. So hat er am Anfang sehr oft seine Waschmaschine benutzt, um seine Teile einmal zu spülen und um seinen Smokinghemden und Blazern so den lässigen Schon-mal-getragen-Look zu geben. Seine Schneiderei hat eine klare Linie. Sein Leitmotiv: der unterschätzte Underdog, der durch eigenwillige Kleidung, wie ein Safarijackett mit goldenen Streifen am Arm, wie ein Admiral der Marine wirkt. Mittlerweile ist er bei Adidas gelandet und der am meisten beschäftigte Designer seiner Generation. Denn bei Adidas verantwortet er von der Kollektion Y-3 – zusammen mit Yohji Yamamoto – über die Originals- und die neue Neo-Kollektion und was mit Mode zu tun hat [1].

10. FRANK LEDER

Wenn es ein Designer geschafft hat, machtvoll seine deutsche Identität in seine Arbeit einzubringen, dann ist es Frank Leder. Die Passform seiner Hemden und Jacken sticht heraus. Dass die Mode von Frank Leder in keinem einzigen deutschen Modegeschäft geführt wird, ist unglaublich. Er ist einer der Designer, die in Japan großen Erfolg haben. Dort beliefert er mehr als 70 Läden mit seinen urdeutschen Designs [2].

Unter Berücksichtigung der statistischen Ergebnisse können wir annehmen, dass Deutsche Mode für ihre eleganten Linien bekannt ist, aber auch für ihre unkonventionellen jungen Designs und die große Variation verschiedener Stilrichtungen. Berlin gilt als junges und kreatives Zentrum in der europäischen Modeszene [3]. Made in Germany ist eine nationale Marke und ein Qualitätszeichen, das für alle in Deutschland hergestellten Produkte gilt.

Literatur

1. Modeschulen in Deutschland [Електроний ресурс] – Режим доступа: <https://www.modeschulen.de/infos/modeschulen-deutschland/>

2. Die besten deutschen modedesigner [Електроний ресурс] – Режим доступа: <https://www.goethe.de/de/kul/des/20406879.html>

3. Aus der deutschen Couture [Електроний ресурс] – Режим доступа: <https://www.wmj.ru/moda/tendencii/ot-kutyur-po-nemetski-7-samyh-izvestnyh-dizaynerov-iz-germanii.htm>

GRAFFITI KUNST AN DER BERLINER MAUER

Die Berliner Mauer war während der Teilung Deutschlands ein Grenzbefestigungssystem der Deutschen Demokratischen Republik (DDR), das mehr als 28 Jahre vom 13. August 1961. Die Berliner Mauer fiel am 9. November 1989. Jetzt ist das Thema ziemlich aktuell, seitdem 30 Jahre seit diesem historischen Ereignis vergangen sind. Der Umbau eines der erhaltenen Mauerteile hat die Aufmerksamkeit von Künstlern aus aller Welt auf sich gezogen, seit dort eine permanente Kunstgalerie eröffnet wurde.

Die Gedenkstätte Berliner Mauer ist der zentrale Erinnerungsort an die deutsche Teilung, gelegen im Zentrum der Hauptstadt. Am historischen Ort in der Bernauer Straße erstreckt sie sich auf 1,4 km Länge über den ehemaligen Grenzstreifen. Die Gedenkstätte ist Teil der Stiftung Berliner Mauer, zu der auch die Erinnerungsstätte Notaufnahmelager Marienfelde, die Gedenkstätte Günter Litfin und die East Side Gallery gehören [1].

East Side Gallery ist heute die weltweit größte Open-Air-Galerie mit 105 Wandgemälden von Künstlern aus aller Welt. Während es unmöglich war, von der „östlichen“ Seite der Mauer bis zum Ende näher heranzukommen, hat es sich im Westen zu einer Plattform für die Kreativität zahlreicher Künstler entwickelt, sowohl von Profis als auch von Amateuren. 1989 wurde daraus eine mehrkilometerlange Ausstellung von Graffiti, darunter auch sehr kunstvolle. Dies ist die längste Freiluftgalerie der Welt - 1361 Meter! Die Galerie wurde am 28. September 1990 eröffnet [2].

Die auffälligsten und berühmtesten Fresken, die die Berliner Mauer schmücken, sind der „Brüderliche Kuss“ von Dmitry Vrubel und der „Trabant, der die Mauer durchbricht“ von Birgit Kinder.

“*Fraternal Kiss*” von Dmitry Vrubel. “Mein Gott, hilf mir, diese tödliche Liebe zu überleben” Graffiti zeigt einen Kuss zwischen dem sowjetischen Führer Leonid Breschnew und dem ostdeutschen Präsidenten Erich Honecker zum 30. Jahrestag der Gründung der Deutschen Demokratischen Republik im Jahr 1979. Im März 2009 wurde das Gemälde nach der Verschlechterung der Kunstwerke infolge von Vandalismus und atmosphärischen Bedingungen von der Wand gewischt, und Vrubel wurde angewiesen, das Werk neu zu streichen [3].

“*Thierry Noirs Comic-Köpfe*”. Der französische Künstler Thierry Noir ist dafür bekannt, als erster auf der Berliner Mauer zu malen. Er malte helle Comic-Köpfe. In den 1980er Jahren malte Noir fünf Jahre lang illegal auf der Westseite der Berliner Mauer mit kühnen, karikierten Bildern von Tieren und menschlichen Gesichtern, die der Polizei und den Grenzschutzbeamten ausweichen. Zum Teil aufgrund dieser gefährlichen Umgebung und seiner Notwendigkeit für Geschwindigkeit, haben seine Wandbilder nur wenige Farben und vermeiden komplexe Formen [3].

Dieses einfache Porträt mit dem Titel *“Danke, Andrey Sakharov”* wurde von Dmitry Vruble und Victoria Timofeeva zu Ehren des sowjetischen Atomphysikers, Dissidenten und Menschenrechtsaktivisten Andrei Sakharov gemalt. Während seiner Arbeit an der Entwicklung thermonuklearer Waffen für die Sowjetunion wurde Sacharow später ein Verteidiger der bürgerlichen Freiheiten und der bürgerlichen Reformen, die wegen ihrer Tätigkeit vom Staat verfolgt wurden. Diese Bemühungen brachten ihm 1975 den Friedensnobelpreis ein. Er starb 1989, nur wenige Wochen nach dem Fall der Mauer [3].

“Trabant, der die Mauer durchbricht”. Dieses ikonische Gemälde von Birgit Kinder zeigt den Durchbruch des Trabantwagens durch die Berliner Mauer. Trabant - in der DDR allgegenwärtig - gilt als Symbol der ehemaligen DDR und des Zusammenbruchs des Ostblocks. Das Gemälde ist eine Hommage an dieses beliebte Auto und an viele Ostdeutsche, die versuchten, durch die Berliner Mauer zu fliehen [3].

Der deutsch-iranische Künstler Kani Alawi malte 1990 das eindringliche Fresko *“Es Geschah im November”*. Ein abstraktes Gemälde, inspiriert von Alawis eigenen Beobachtungen aus seiner ehemaligen Wohnung in der Nähe des Charlie-Checkpoints, zeigt einen Mauerfall mit Tausenden ostdeutschen Gesichtern, die nach Westen strömen. Auf den Gesichtern sind verschiedene Emotionen zu sehen, um die Mischung aus Verwirrung, Freude, Unruhe und Befreiung darzustellen, die die für den Westen bestimmten Ostdeutschen erlebt haben.

Das Wandgemälde mit dem Titel *“Der Mauerspringer”* wurde 1989 von Gabriel Heimler gemalt und 2009 restauriert. Es wird nicht oft angenommen, dass der Springer an der Wand ein ostdeutscher Flüchtling ist, der versucht, in den Westen zu fliehen, sondern ein westdeutscher, der in einer symbolischen Geste der Freiheit in den Osten springt [3].

Aufgrund des Vorstehenden können wir den Schluss ziehen, dass die Berliner Mauer und ihr Teil „East Side Gallery“ ein historisches Denkmal ist, das zu einer beliebten Attraktion in Berlin geworden ist.

Literatur

1. Gedenkstätte Berliner Mauer [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.berliner-mauer-gedenkstaette.de/de/>
2. Berliner Mauer [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.planet-wissen.de/geschichte/ddr/die_berliner_mauer/index.html
3. 10 Iconic Murals on the Berlin Wall [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://theculturetrip.com/europe/germany/articles/10-iconic-murals-on-the-berlin-wall/>

UNGEWÖHNLICHE GESETZE IN DEUTSCHLAND

Das Ziel: die deutschen Gesetze im Allgemeinen zu beschreiben und unter ihnen die ungewöhnlichsten „nicht banalen“ und seltsamsten für andere Länder zu finden.

Aktualität: Das Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland gilt seit 1949. Dabei wurde er nur als vorübergehender Ersatz konzipiert. Dieses Buch ist bis heute das Hauptbuch Deutschlands. Und seltsame und absurde Gesetze, die die ganze Welt in der Vergangenheit diskutierte, diskutiert jetzt und wird noch lange in der Zukunft verhandeln [1].

Nach dem Zweiten Weltkrieg stritten die Siegermächte Großbritannien, Frankreich und die USA mit der Sowjetunion über das besetzte Deutschland. Um die Pläne für einen teilweisen West Staat unter der Aufsicht ihrer Militärregierung voranzutreiben, haben die Verbündeten Gouverneure den westdeutschen Ministerpräsidenten Befugnisse mit konkreten Aufgaben übergeben. Diese Befugnisse gingen unter dem Titel «Frankfurter Dokumente» in die Geschichte ein. Das erste und wichtigste Dokument erforderte die Einrichtung einer Versammlung, um eine föderalistische und Demokratische Verfassung zu entwickeln. Aber bis heute wird die Sammlung von Gesetzen des Landes nicht als Verfassung bezeichnet. Die deutschen nennen es Grundgesetz. Warum? Die westdeutschen Ministerpräsidenten befürchteten eine Vertiefung der Spaltung Deutschlands in Ost und West, sollte die Verfassung zum Gründungsdokument des neuen Staates werden. Die Verfassung sollte temporär sein und nur so lange wirken, bis die Trennung überwunden und die Vereinigung wiederhergestellt ist. Daher ging es nur um das Grundgesetz.

Das Grundgesetz änderte sich 62mal, vor allem im Zuge der westlichen Integration der Bundesrepublik Deutschland, der europäischen Integration und der deutschen Vereinigung. Auch der Artikel zum Asylrecht wurde überarbeitet. Die Grundgesetzänderung muss von Bundestag und Bundesrat mit einer zwei-Drittel-Mehrheit in jedem Gremium beschlossen werden. Aber das Hauptbuch des Landes hört nicht auf, Ausländer mit seltsamen Gesetzen Deutschlands zu überraschen [1].

1. Der Tag der Stille

Das Gesetz über die Einhaltung der Stille an einem freien Tag. Dass in Deutschland das Menschenrecht auf einen erholsamen Urlaub sehr eifrig verteidigt wird, weiß fast jeder. Aber über die Existenz des Gesetzes über den freien Tag weiß nicht jeder.

Das Verwenden des Bohrers am Sonntag ist streng verboten, und zu jeder Zeit des Tages. Sie können ruhig durch die Straßen gehen, auf denen übrigens kein funktionierendes Geschäft sein kann, genießen Sie eine Tasse Kaffee auf der Terrasse, aber die Reparatur ist verboten.

Wenn wir über die Erholung der Deutschen sprechen, dann gibt es eine weitere Einschränkung – das Verbot des Klavierspiels in der Nacht. Und das ist trotz der Tatsache, dass Mozart selbst – ein bekannter deutscher Musiker und Komponist – seine Werke gerne nachts schrieb [2].

2. Keine ersten Zeilen

In Deutschland gilt die Aufführung der ersten Zeilen der Hymne Deutschlands als illegal. Bekanntlich ist das Werk seit 1922 die Nationalhymne. Die Musik, auf die die Worte gelegt werden, wurde 1797 von Josef Haydn geschrieben, und der Text wurde 1841 vom Dichter August Heinrich Hoffmann geschrieben.

Während der Existenz des Dritten Reiches wurde nur die erste Zeile des Liedes in der Hymne gesungen, wonach die Nationalhymne gesungen wurde. Natürlich konnte es nicht unbemerkt bleiben. Nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs, im Jahr 1945, wurde die Aufführung der Hymne verboten. 1952 kehrten sie wieder zu ihm zurück und verzichteten dabei auf die ersten Zeilen. Das „Lied der deutschen“ – die Nationalhymne der modernen BRD – beginnt jetzt mit der Dritten Zeile [2].

3. Mit Blick auf den Himmel

Ein Gesetz, das besagt, dass jeder Büroraum Fenster haben muss, durch die der Himmel sichtbar ist. Nicht nur für eine gute Tagesbeleuchtung und Belüftung des Raumes, sondern auch für die Schaffung von komfortablen und gesunden Arbeitsbedingungen der Mitarbeiter.

4. Weiche Waffen

Wer von uns hat keine hellen und angenehmen Kindheitserinnerungen an den Kampf von Kissen und Federn, die in alle Richtungen fliegen? Doch in Deutschland darf man niemanden mit einem Kissen schlagen, auch nicht im Scherz. Dieser Gegenstand gilt als passive Waffe und kann daher als Angriff mit einem Kissen angesehen werden.

5. Betrunkene Radfahrer

Deutschland ist wohl das einzige Land, in dem das Fahren unter Alkoholeinfluss nicht nur mit dem Auto, sondern auch mit dem Fahrrad bestraft wird. Als unzulässiger Rausch gilt das Vorhandensein von 1,6 Promille Alkohol im Blut. Am Berg-Radfahrer kann die Rechte wegnehmen und sie sogar im Falle von Problemen in der Passage von psychologischen und medizinischen Untersuchungen annullieren.

6. Regel einer Sekunde

Wenn Sie Opfer eines Angriffs geworden sind, können Sie den Angreifer zurückschlagen, aber nur innerhalb einer Sekunde. Alles, was Sie danach getan haben, kann nicht als Selbstverteidigung, sondern als vergeltungsangriff angesehen werden.

7. Nur ausrichten

Das Parken eines Autos in Deutschland ist eine besondere Kunst. Wenn Sie vergessen, die Räder während des Parkens auszurichten, erwarten Sie eine Geldstrafe von €15 [2].

8. Imker können alles

Die Tatsache, dass die Invasion in fremdem Besitz illegal ist, ist eine völlig normale Regel für alle Industrieländer. Doch in Deutschland sind die Imker die Ausnahme. Wenn ein Imker einen Bienenschwarm jagt, kann er die Privatsphäre des Privateigentums verletzen. Dieses Recht ist durch das Bürgerliche Gesetzbuch der BRD garantiert.

9. Schornsteinfeger überall bei uns unterwegs

Besonders merkwürdig nach heutigen Maßstäben kann man das Gesetz nennen, das die Bürger in jedem Fall verpflichtet, das Haus des Schornsteinfegers zu betreten. Es wird sogar gesagt: Schornsteinfeger, um in ein fremdes Haus zu kommen, ist leichter als die Polizei. Es ist eines der ältesten Gesetze Deutschlands. Es wurde im Mittelalter eingeführt. Während des Dritten Reiches begann Hitler, Schornsteinfeger zu benutzen, um die Bürger zu überwachen, und unterstützte dieses Gesetz auf jede mögliche Weise. Die Zeiten haben sich geändert, aber das Gesetz gilt immer noch [2].

Zusammenfassend kann man sagen, dass Deutschland ein modernes Land ist. Aber wie in jedem Land gibt es auch in Deutschland seltsame und ungewöhnliche Gesetze. Es war eine interessante Erfahrung, dieses Thema zu studieren und die Gesetze Deutschlands und der Ukraine zu vergleichen. Nachdem diese Arbeit geschrieben worden war, wurde es für mich noch interessanter, Deutschland zu besuchen und die Kultur und Mentalität der Deutschen näher kennenzulernen.

Literatur

1. Deutschlands wichtigstes Buch [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://www.deutschland.de/ru/topic/politika/osnovnoi-zakon-germanii-samye-vaznye-fakty>

2. Die ungewöhnlichsten Gesetze Deutschlands [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://yandex.ua/turbo?text=https%3A%2F%2Fgermania.one%2Fsamye-neobychnye-zakony-germanii%2F>

УДК 811.112.2'373=112.2

Сизоненко Галина Олегівна

DIE FRAUENBEWEGUNG IN DEUTSCHLAND

Ziel dieser Arbeit ist es, die Geschichte des Feminismus in Deutschland und seine derzeitige Entwicklung in der modernen Welt zu untersuchen.

Dieses Thema ist derzeit in Deutschland von großer Relevanz. Der Feminismus in diesem Land hat eine lange und reiche Geschichte von großer Bedeutung: Frauen strebten hartnäckig die Gleichberechtigung mit Männern an.

Die Frauenbewegung (auch Frauenrechtsbewegung) ist eine globale soziale Bewegung, die sich für die Gleichberechtigung von Frauen in Staat und Gesellschaft einsetzt.

Feminismus ist so vielfältig wie die Menschen, die ihn verfechten. Es gibt viele Strömungen, weshalb man oft besser von „Feminismen“ spricht [1, S. 11].

Menschen prägen durch ihr Verhalten die Vorstellungen davon, was als „weiblich“ und was als „männlich“ gilt. Doch jeder Mensch ist anders. Dementsprechend finden sich viele Arten von Weiblichkeit und Männlichkeit. Es gibt keine scharf zu ziehende Grenze dazwischen, sondern ein breites Spektrum, das sich nur durch Zuschreibungen verfestigt, sich aber auch ständig wandelt. Seit jeher, vermehrt seit einigen Jahrzehnten, versuchen Menschen, sich den Zuschreibungen zu entziehen, die mit dem Geschlecht verbunden sind – und ändern damit Normen: Frauen arbeiten als Konzernchefinnen und Fußballprofis, Männer als Erzieher und Ärzte [1, S. 12].

Engagierte und politisch aktive Frauen haben sich in der ersten Frauenbewegung in Deutschland das Wahlrecht vor 100 Jahren hart erkämpft. Es war ein bahnbrechender Schritt, aber eben nur ein Anfang. Feministische Bewegungen sind damals wie heute divers und vielfältig. Feminismus ist intersektional und aufgefordert, verschiedene Inhalte und Formate gleichzeitig zu denken. Für Menschen, die sich als „queer“ verstehen, und für Frauen aus allen sozialen Schichten, mit unterschiedlicher Herkunft und Religion. Schwarze Frauen, jüdische und muslimische Frauen oder Frauen mit Migrationsgeschichte fordern beispielsweise dazu auf, die vielfältigen Formen von Diskriminierung zu sehen und zu thematisieren [2, S. 18].

Über Jahrzehnte kämpften Frauen dafür weltweit – auch unter Einsatz ihres Lebens. Die erste Welle der Frauenbewegung begann mit der Französischen Revolution und endete mit dem Ersten Weltkrieg, als die meisten Frauen in Europa und den USA eines ihrer wichtigsten Ziele erreicht hatten: das Wahlrecht. Sie war geprägt vom Kampf um Staatsbürgerinnenrechte, die juristische Gleichstellung, das Recht auf Bildung und das Recht auf Erwerbsarbeit und freie Berufswahl.

Die Zeit zwischen dem Ersten und dem Zweiten Weltkrieg stellt eine Art Übergangsphase der Bewegung dar, die während der NS-Zeit in Deutschland vollkommen zum Erliegen kam. Nach dem Zweiten Weltkrieg restaurierte sich zunächst sowohl in den USA als auch in Westeuropa ein konservatives Frauenbild, dennoch wurde sukzessive Rechtsgleichheit für die Geschlechter geschaffen. Ausgehend von der in den USA entstandenen Bürgerrechts-, Studenten- und Anti-Vietnamkriegs-Bewegung kam die darniederliegende Frauenbewegung erneut in Fahrt und formierte sich zu einer zweiten Welle, die von den USA ausgehend ganz Westeuropa erfasste [3, S. 10-11].

Frauenvereine entstehen. Das Denken der 1848er Revolution bestärkte die Frauenbewegung, demokratische Vereine wurden gegründet und Frauen traten für ihre sozialen und politischen Interessen ein. Die Zusammenarbeit und Organisation solcher Frauenvereine wurden allerdings nicht nur durch die gesellschaftliche Lage der Frauen und die untergeordnete, häusliche Rolle erschwert, sondern auch durch unterdrückende Gesetze. So verbot das Vereins- und Versammlungsgesetzes politischen Vereinen die Aufnahme von „Frauenpersonen, Schülern und Lehrlingen“. Und im Zivilrecht schwächte z.B. das Scheidungsrecht oder die rechtliche Stellung alleinstehender Mütter die Position der Frauen. Die erste deutsche Frauenkonferenz und die Gründung eines gemeinsamen

Vereins (vom 16. bis 19. Oktober 1865) lud Louise Otto-Peters zusammen mit Auguste Schmidt (1833–1902), einer Lehrerin aus Leipzig und späteren Leiterin einer Privattöchterschule, zur ersten deutschen Frauenkonferenz in Leipzig ein. Im Rahmen dieser Konferenz gründeten Louise Otto-Peters, Auguste Schmidt und Henriette Goldschmidt (1825–1920), die sich ebenfalls für die Mädchen- und Frauenbildung einsetzte, den „Allgemeinen Deutschen Frauenverein“ (ADF) [2, S. 4].

Die Forderungen nach einem Frauenwahlrecht wurden ab 1900 auch in bürgerlichen Kreisen immer lauter. So gründete die Pädagogin Minna Cauer 1902 mit der Juristin Anita Augsborg den „Deutschen Verband für Frauenstimmrecht“ und setzte sich zielgerichtet für eine politische Gleichstellung von Frauen und ein allgemeines Wahlrecht ein [2, S. 6].

Mit Ausbruch des Ersten Weltkrieges im Juli 1914 gab es weniger internationale Zusammenarbeit. Einige Frauen konzentrierten sich auf die nationale Arbeit und wollten durch ihre Kriegsunterstützung den Anspruch auf Gleichberechtigung stärken. Andere Frauen forderten aber ein sofortiges Kriegsende, riefen zum Kriegsboykott auf oder setzten sich direkt für Frieden ein, so auf dem internationalen Frauenfriedenskongress 1915 in Den Haag. 1.200 Teilnehmerinnen aus zwölf Ländern verurteilten den Krieg und legten verschiedenen Regierungen Beschlüsse vor, ohne den Krieg zu beenden [2, S. 8].

Die Ausdifferenzierung und Flexibilisierung der Arbeitsverhältnisse führt allerdings zu nicht existenzsichernden prekären Arbeitsverhältnissen, die es vielen Frauen bestenfalls erlauben, neben der unbezahlten Haus- und Sorgearbeit „dazu zu verdienen“. Ein Modell, das Ostfrauen ebenso fremd war, wie das „reine“ Hausfrauenmodell. Es ist höchste Zeit, gemeinsam über Alternativen nachzudenken, die Frauen und Männern, egal wie sie aussehen, wie sie leben und aus welchen Ländern sie kommen, die Teilhabe am ganzen Leben ermöglichen. Deshalb braucht es weiterhin Räume und Medien zur Vernetzung für und von Feministinnen [4, S.39].

In modernen Zeiten nach der Schule, wenn die Leute einen Beruf wählen, studieren Männer oftmals Wirtschaftswissenschaften oder wählen technische Berufe. So wählen sie oft gezielt die besser bezahlten und karriereträchtigeren Jobs. Frauen dagegen arbeiten häufig in der Pflege, in Kindertagesstätten, im Schul- und Bildungsbereich und studieren bevorzugt Sprachen, Kunst und Literatur. Viele dieser von Frauen bevorzugten Berufsfelder sind deutlich schlechter bezahlt.

Frauen verdienen leider immer noch im Durchschnitt weltweit 21 Prozent weniger als Männer. Wir sprechen daher vom „Gender Pay Gap“. Deutschland zählt zu den Ländern mit einem besonders hohen Gender Pay Gap. Die Lohnungleichheit hat viele Gründe: Frauen arbeiten häufig in den schlechter bezahlten Branchen oder wegen der (unbezahlten) Kinderbetreuung in Teilzeit und selten in Führungspositionen. Der Gender Pay Gap bringt zahlreiche strukturelle Benachteiligungen von Frauen auf dem Arbeitsmarkt und in der Gesellschaft zum Ausdruck. Mit der Einführung des

Entgelttransparenzgesetzes zur Überprüfung der Lohngleichheit versuchte die Bundesregierung, hier Veränderungen herbeizuführen, um Gerechtigkeit zu schaffen [2, S.15].

Der Weltfrauentag ist vor circa 100 Jahren im Kampf um die Gleichberechtigung und das Wahlrecht der Frauen entstanden. Die Idee hatte die deutsche Frauenrechtlerin Clara Zetkin bereits 1910, doch erst seit 1921 ist der 8. März der Weltfrauentag. Auch heute noch ist es ein wichtiger Tag für Frauen, um auf der ganzen Welt mit Veranstaltungen und Demonstrationen auf Verletzungen von Frauenrechten aufmerksam zu machen [2, S.20].

Wir sind zu dem Schluss gekommen, dass der Feminismus sowohl in der ganzen Welt als auch in Deutschland sehr beliebt ist. Frauen konnten viel verändern (zum Beispiel das Recht auf Bildung und Abstimmung), aber nicht alles ist perfekt. Beispielsweise erhalten die Männer in vielen Ländern der Welt ein höheres Gehalt als Frauen.

Literatur

1. Karsch M. Feminismus Geschichte – Positionen [Електронний ресурс] / Margret Karsch // Druck und Verlagshaus Zarbock GmbH & Co. KG, Frankfurt/Main. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: file:///Users/macuser/Downloads/1667_Feminismus_Leseprobe.pdf.

2. 100 Jahre Frauenwahlrecht in Deutschland. // Lauck GmbH, Flörsheim am Main. – 2018. – S. 2– 29.

3. Karl M. Die Geschichte der Frauenbewegung [Електронний ресурс] / Michaela Karl // Canon Deutschland Business Services GmbH. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reclam.de/data/media/978-3-15-018788-3.pdf>.

4. Notz G. Die Geschichte der Frauenbewegungen in Ostund Westdeutschland [Електронний ресурс] / Gisela Notz. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: https://www.spw.de/data/spw_188_notz.pdf.

УДК 811.112.2

Сисоева Катерина Андріївна

DER ARTENREICHSTE ZOO DER WELT

Wenn Sie in der Mitte Berlins spazieren, werden Sie unweigerlich auf den berühmten Berliner Zoo stoßen, der weltweit den ersten Platz unter den dort vertretenen Tierarten einnimmt. Am Eingang des Berliner Zoos werden Sie von wunderschönen Elefanten begrüßt, die zwar nicht echt, aber aus Stein sind. 27 Tonnen Tiere schmücken den ältesten Zoo Deutschlands zu beiden Seiten des Tors.

Die Relevanz dieser Arbeit besteht darin, dass viele Tiere heutzutage Schutz und Pflege brauchen und der Berliner Zoo ein idealer Ort für ein ruhiges und natürliches Leben für eine unvorstellbare Anzahl von Wildtierarten ist. Hier leben die Tiere ungezwungen, für sie sind naturnahe Bedingungen geschaffen: Pinguine und Robben haben Teiche mit Felsen und Rookeries, für Seevögel

ist ein Ufer mit einer künstlichen Welle angelegt, Nachttiere leben in fast völliger Dunkelheit und man kann sie nur schwer sehen.

Wenn man eine möglichst große Vielfalt an Tieren zu sehen bekommen möchte, ist der Zoologische Garten in Berlin die beste Anlaufstelle. Mit über 20.000 Tieren und knapp 1.600 Arten gilt er als artenreichster Zoo der Welt. Außerdem ist er der älteste Zoo Deutschlands und zieht zusammen mit dem angeschlossenen Aquarium, das auf drei Etagen Fische, Amphibien, Reptilien, Insekten und Wirbellose beherbergt, jährlich über drei Millionen Besucher an [1].

Der Berliner Zoo wurde 1844 für die Öffentlichkeit zugänglich gemacht. Er befand sich weit außerhalb des Stadtzentrums am äußersten Rand des Tiergartens, des größten öffentlichen Parks der Stadt. Trotz der damals ungünstigen Lage strömten die Berliner in Scharen, um Tiere zu beobachten, die dem Durchschnittseuropäer völlig fremd waren - Elefanten, Pfauen, Kängurus, Wasserbüffel und Dutzende andere. In der letzten Hälfte des 19. Jahrhunderts wurden majestätische Themengebäude - das Antilopenhaus, das von Indien inspirierte Elefantenhaus, das ägyptische Straussenhaus und das japanische Waderhaus - von einigen der besten Architekten des Tages erbaut. Ein Besuch des Zoos in der preußischen Zeit war in der Tat ein großes Ereignis und muss den Berlinern um 1890 unglaublich glamourös und aufregend erschienen sein [2]!

Und einige seiner Bewohner werden zu echten Stars. So war das 2006 im Berliner Zoo geborene weiße Bärenjunges Knut ein universeller Favorit. Er wurde von der Bärenmutter abgelehnt, daher zog der Hausmeister das Baby auf. Knuts Leben wurde von der ganzen Welt überwacht, und die Presse prägte sogar den Begriff "Peitsche". Der Sternbär brachte dem Zoo Millionen von Einnahmen. Als Knut 2011 starb, wurde er auf der ganzen Welt getrauert [3].

Jetzt richtet sich die Aufmerksamkeit der Öffentlichkeit auf den Berliner Panda Man-Man. Der Panda brachte am 31. August 2019 zwei Jungen zur Welt. Sie und ein Mann namens Jiao Qing wurden 2017 aus China gebracht. Der Bau eines speziellen Pandagartens kostete 10 Millionen Euro. Bundeskanzlerin Angela Merkel und der chinesische Präsident Xi Jinping waren bei der Eröffnung anwesend [3].

Egal, ob artenreichster Zoo der Welt, größter Zoo der Welt oder einfach ein schöner Tierpark – ein Besuch im Zoo ist immer ein Highlight für Groß und Klein. Welcher der schönste Zoo der Welt ist, liegt daher im Auge des Betrachters. Jeder Zoo bietet seine eigenen Vorzüge [1].

Literatur

1. Der San Diego Zoo Safari Park ist der größte Zoo der Welt [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://web.de/magazine/reise/freizeitparks/san-diego-zoo-safari-park-groesste-zoo-welt-31403564>

2. Berlin Zoo [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://freetoursbyfoot.com/berlin-zoo/>

3. Berliner Zoo: старейший зоопарк Германии отмечает юбилей [Электронный ресурс]. – Режим доступа <https://germania-online.diplo.de/ru-dz-ru/tourismus/regionen/-/2242110>

УДК 811.112.2

Солонська Аліна Віталіївна

KARL DRAIS IST DER ERFINDER DES FAHRRADES

Wir alle kennen verschiedene Erfindungen, aber nur wenige Menschen wissen, wer sie zuerst erfunden hat. Es gibt viele Erfinder, deren Ideen das Leben der modernen Menschen beeinflusst haben. Karl Drais ist einer dieser Leute. Es war er, der das erste Fahrrad erfand, das in der heutigen Welt als der wichtigste ökologische Transport gilt. Das Fahrrad ist ein ausgezeichnetes Transportmittel, wirkt sich positiv auf die Gesundheit und das sportliche Training einer Person aus. Es wird sowohl von Sportlern als auch von gewöhnlichen Menschen verwendet. Die Geschichte des Fahrrads ist etwa 200 Jahre alt - zunächst entwickelte man das "Laufrad", die Vorstufe des Fahrrads. Heute ist das Fahrrad die am häufigsten gebaute und verkaufte Maschine der Welt. Daher ist dieses Thema sehr relevant.

Karl Drais, der mit vollem Namen Karl Friedrich Christian Ludwig Freiherr Drais von Sauerbronn hieß, wurde am 29. April 1785 in Karlsruhe als Sohn eines Oberhofrichters geboren. Bevor er sich den Erfindungen widmete, studierte er Landwirtschaft, Baukunst und Physik. Im Anschluss wurde er zunächst Forstmeister. Doch bereits ein Jahr später wurde er freigestellt, um weiter an seinen Erfindungen zu tüfteln. Im Jahr 1818 ernannte ihn Großherzog Carl zum Professor für Mechanik [1].

Im Jahr 1817 erfand Karl Friedrich Freiherr Drais von Sauerbronn die "Draisine", wie das Laufrad in Anlehnung an den Namen seines Erfinders genannt wurde. Der Vorläufer des Fahrrads hatte noch keine Pedale, fortbewegen konnte sich der Fahrer, indem er sich vom Boden abstieß. Gestell, Reifen und Lenker des Laufrads waren aus Holz [2].

Die ersten Laufräder fuhren auf ebener Fläche kaum schneller als 15 Stundenkilometer. Um die Höchstgeschwindigkeit auf bis zu 40 Stundenkilometer zu steigern, entwickelte man zunächst die so genannten "Hochräder" - das sind Fahrräder mit besonders großen Vorderrädern (Durchmesser von bis zu anderthalb Metern). Das Fahren mit dem Hochrad war allerdings eine recht wacklige Angelegenheit [2]. Der Idee kam dem Erfinder Drais, als die Ernteaufträge in den Jahren 1816-1817 zu Hungersnöten führten und die Haferpreise in die Höhe kletterten: Pferde, die ein Fahrzeug ziehen konnten, wurden plötzlich zum Luxusgut, ein „pferdeloses“ Fahrzeug musste her. Ein Holzrad war eine billige Alternative [3].

Die Jungfernfahrt mit seiner „Draisine“ oder dem „Veloziped“ führte ihn von Mannheim nach Schwetzingen ins Relaishaus. Später bot er auch öffentliche Fahrten an, um sein Laufrad bekannter zu machen. Um die Leute zu locken, gab es zusätzlich immer eine Fernfahrt von Karlsruhe nach Kehl.

In Zeitschriften schrieb er über seine Ideen und Tüfteleien [4]. Noch 70 Jahre mussten vergehen, bis sich aus der Draisine über das Hochrad unser heutiges Fahrrad entwickelte. Nach der Erfindung der Pedale, des Kettenantriebs, der Kugellager und der Luftreifen stellte das Fahrrad um die Jahrhundertwende neben der Kutsche das gebräuchlichste Fahrzeug dar [5].

In den letzten hundert Jahren hat die Popularität von Fahrrädern ihre Spitzen und Rezessionen erlebt. Ab 1905 begann die Popularität von Fahrrädern aufgrund der Entwicklung des Straßenverkehrs zu sinken. Und bis 1940 in Amerika begann das Fahrrad als ein Spielzeug für Kinder wahrgenommen werden. Und ab Ende der 60er Jahre begannen Fahrräder allmählich wieder in Mode zu kommen [6]. Dank der Förderung eines gesunden Lebensstils und des universellen Bewusstseins für die Bedeutung von Umweltproblemen ist das Fahrrad jetzt für uns nichts Überraschendes. Aber 1817 machte Karl Drais einen großen Durchbruch im Bereich der Erfindung und schuf eine sehr notwendige Art des Transports.

Literatur

1. Die Geschichte des Fahrrads [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.helles-koepfchen.de/artikel/3009.html>
2. Vom „Knochenschüttler“ zum Rad für alle [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kindernetz.de/infonetz/technikundumwelt/mobilitaet/fahrrad/-/id=355766/nid=355766/did=119244/x58lcf/index.html>
3. Die Entwicklung des Fahrrads [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.fahrrad.de/info/entwicklung-des-fahrrads/>
4. Karl Drais – Der Mann, der das Fahrrad erfand [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.welt.de/wissenschaft/article7389523/Karl-Drais-Der-Mann-der-das-Fahrrad-erfand.html>
5. Die Erfindung des Fahrrads [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doclecture.net/1-42480.html>
6. История велосипеда [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://fofoi.ru/istoriya-velosipeda/>

УДК 811.112.2

Шадріна Влада Дмитрівна

DER ZWEITE WIND DEUTSCHER MUSIK

Die Aktualität des Themas ist, dass das Interesse an moderner deutscher Musik heute jeden Tag zunimmt. Die deutsche Musik erlebte lange eine Zeit englischen Einflusses und des Verschwindens der deutschen Sprache aus der Musikwelt. Jetzt liegt die deutsche Musik wieder im Trend!

Felix Jaehn unterschreibt in seinen unvollständigen 24 Jahren nicht nur Verträge mit der Universal Music Group und Spinnin 'Deep, sondern kreiert auch ein bombardierendes Tropenhaus, angefüllt mit sanften Reverbs und peppigen Ambient-Tönen. Der Hamburger Musiker ist so gut, dass seine Remixe ganz oben in den Charts stehen. Zu seinen eingeladenen Künstlern zählen Jasmine Thompson, Gucci Mane und Marc E. Bassy. Felix ist übrigens nicht nur DJ, sondern auch Produzent - sein Projekt Eff, das ebenfalls ganz oben in den Charts steht, kann hier nachgelesen werden [1].

Wincent Weiss 'Musik ist nicht nur ein Schluck hochwertiger Popmusik, sondern auch ein weiterer Beweis dafür, dass Deutsch melodisch sein kann. Ein Musiker aus Oytin kreiert zeitlose Tracks über Frieden, Freundschaft und Liebe - Sie werden ein paar solchen Menschen zuhören und das Vertrauen in die Menschheit zurückgewinnen. Vincent selbst hat neben seiner Stimme und seinem Model-Portfolio eine Reihe von Auszeichnungen vom MTV Europe Music Award erhalten - eine weitere Bestätigung dafür, dass der Typ aus einem bestimmten Grund seine millionsten Aufrufe sammelt [1].

Leoniden - die schwelgerischen Pop-Tüftler. Sich nach dem Sternschnuppenstrom "Leoniden" zu benennen ist ein bisschen kitschig - aber auch sehr romantisch. Und das passt: Leoniden lieben hymnische Refrains und mitreißende Hooks, Sänger Jakob schreit seine sehnsüchtigen Zeilen mit viel Pathos ins Mikro. Dabei klingen die fünf Jungs aus Kiel sehr nach heute: Zur Gitarre gibt's Synthies, Chöre und verschachtelte Drums. Die Texte sind Englisch - obwohl das gerade total out ist, wie Gitarrist Lennart Eicke berichtet: "Es kotzt mich ein bisschen an, dass es mittlerweile ein Muss ist, dass man auf Deutsch singt. Gerade wenn man versucht, die Musik zu verkaufen, wenn man versucht, ein Label zu finden: Alle wollen, dass du's auf Deutsch machst" [2].

Aber die Texte haben auch eine andere Funktion als bei den meisten deutschsprachigen Bands. Statt Meinungen und Positionen zu transportieren, wollen Leoniden lieber ein Gefühl vermitteln: Man soll feiern können zu ihren Songs, sagt Sänger Jakob Amr: "Wir laden eher dazu ein, dass man ausgelassen tanzt - und nicht auf seine Schuhe glotzt, sein Leben reflektiert und so ein bisschen traurig wird. Uns ist dieses Ekstatische wichtiger, weil das auch ein Umgang mit vielen Sachen sein kann." Leoniden sind großer Pop mit ganz viel Herz. Allein deshalb werden sie groß [2].

AnnenMayKantereit - so schwer auszusprechen und so einfach, ihre Musik zu hören. Die Texte dieses deutschen Quartetts sind recht einfach: Über verlorene Liebe, gefährliche Lebensumstände und Beziehungen zu seinem Vater. Nichts, worüber noch nie geschrieben wurde. Und doch sind sie in besonderer Weise geliebt, dank derer die Jungs einen raschen Sprung von den staubigen Straßen Kölns auf die große Bühne machten und eine Armee von Fans aller Altersgruppen und Glaubensrichtungen mitnahmen: Jugendliche schreien in den ersten Reihen, Eltern schwingen im Hintergrund. Musik lebt in Henning Mays heiserer Stimme, die über frühes Erwachsenwerden und Zukunftsängste singt [3]. Über echte Beziehungen und echtes Leiden. Das Lied "Es tut mir leid

Pocahontas" erzählt eine dieser Liebesgeschichten über ein Mädchen mit dem Spitznamen der indischen Prinzessin [4].

Literatur

1. 10 deutsche Künstler der "neuen Welle" [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://34mag.net/piarshak/post/10-nemeckih-artistov-novoy-volny>
2. 5 deutsche Gitarrenbands, die ihr nicht verschlafen solltet [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.br.de/puls/musik/aktuell/deutscher-indie-lebt-100.html>
3. Annenmaykanterreit: ein großes Interview für mtv [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.mtv.ru/news/annenmaykanterreit-bolshoe-intervyu-dlya-mtv-russia/>
4. Annenmaykanterei — es tut mir leid pocahontas [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://mein-deutsch.ru/pesnya-es-tut-mir-leid-pocahontas/>

УДК 378.4(430)=112.2

Шупова Маргарита Сергіївна

DIE BESTEN UNIVERSITÄTEN DEUTSCHLANDS

Aktualität. In Deutschland gibt es eine Vielzahl von Universitäten, die sich alle voneinander unterscheiden, aber jede von ihnen verdient besondere Aufmerksamkeit und ist auf seine Weise interessant. Hochschulen der Superlative: Das sind Deutschlands innovativste, größte, älteste und internationale Universitäten.

Unser Ziel ist die besten Universitäten Deutschlands herauszufinden, ihre Besonderheiten und ihre Rolle im Bildungsraum Deutschlands und der Welt zu bestimmen.

Betrachten wir Deutschlands beste Universitäten. 5 deutsche Universitäten gehören zum Top 100 besten Universitäten der Welt:

1. Ludwig-Maximilians-Universität München

Gesamtbewertung: 76,2 von 100. Weltweites Ranking: 34.Platz.

Den Titel der besten Universität Deutschlands geht auch in diesem Jahr an die Ludwig-Maximilians-Universität München. Das jährliche Budget der Universität beträgt rund eine Milliarde Euro, ein Drittel davon geht an die Universitätsklinik. Die größte gut finanzierte Klinik in Europa an der Universität ermöglicht Medizinstudenten das Üben. Auf der ganzen Welt sind medizinische Trainingsprogramme am teuersten, und hier können Sie kostenlos Medizin studieren. An der Universität München können sich Studenten in einer von 160 Fachrichtungen ausbilden lassen. Auch 34 Nobelpreisträger sind mit der Universität Ludwig-Maximilian verbunden.

Von so einer berühmten und großen Universität kann man himmelhohe Preise erwarten, aber ein Studium an der LMU München ist kostenlos. Die Studierenden zahlen einen Semesterbeitrag von 129,40 Euro pro Jahr. Das Studium selbst wird nicht bezahlt. Die Semestergebühren zahlen sich aus,

weil Sie die Studentenleistungen für Transport, Verpflegung und Bibliotheksnutzung nutzen können [1].

2. Technische Universität München

Gesamtbewertung: 73,5 von 100. Weltweites Ranking: 41.Platz.

Die TU München überzeugt im Ranking am meisten mit Informatik. Sie befindet sich in der Stadt München und ist die einzige Technische Universität in Bayern. In diesem Bereich findet sich die TU auf Platz 9 des weltweiten Vergleichs wieder. Sowohl der Erfinder des Diesel-Motors als auch der des Kühlschranks haben an dieser Münchner Uni studiert. Zudem betitelt sich die TU als Unternehmerische Universität und entwickelte in einem Zusammenspiel aus Studenten und Angestellten bereits über 800 Start-Ups. Die meisten Spezialitäten sind für alle kostenlos, auch für ausländische Studierende (Sie müssen nur die Studiengebühr bezahlen) [2].

3. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg

Gesamtbewertung: 72,3 von 100. Weltweites Ranking: 45.Platz.

Es ist eine der ältesten und renommiertesten Universitäten im modernen Deutschland. Die Universität hat eine riesige Bibliothek, in der Sie alles finden können, von alten Manuskripten bis zu modernen Materialien. Besonders bekannt ist die Universität für ihren großen medizinischen Bereich, mit dem sie sich auch im weltweiten Vergleich sehen lassen kann (Platz 28). Eine interessante Tatsache - die weltberühmte Studentenhymne "Gaudeamus" wurde von Heidelberger Studenten komponiert [2].

4. Humboldt-Universität zu Berlin

Gesamtbewertung: 67,4 von 100. Weltweites Ranking: 62.Platz.

Das ist eine der renommiertesten Universitäten ganz Europas. Die Humboldt-Universität zu Berlin ist mit 29 Nobelpreisträgern assoziiert. Die völlige Freiheit in Bezug auf Kreativität und Forschung ermöglicht es den Absolventen, völlig unterschiedliche Tätigkeitsbereiche zu wählen. Zu seinen ehemaligen Schülern zählen der Eiserne Kanzler Otto von Bismarck, die Schöpfer der marxistischen Theorie Karl Marx, Friedrich Engels und der ideologische Inspirator, der Gründer der Europäischen Union Robert Schumann, der Dichter Heinrich Heine und der Chemiker Max Born. Es war die „Heimat“ für Hegel und Schopenhauer, ein Forschungszentrum für A. Einstein, E. Landau, G. Fischer (Begründer der modernen Biochemie) und viele andere Wissenschaftler [2].

5. RWTH Aachen

Gesamtbewertung: 63,3 von 100. Weltweites Ranking: 79.Platz.

Diese Universität führt das deutsche Ranking von Bildungseinrichtungen in 4 Top-Disziplinen an: Informatik, Medizin, Physik und Chemie. Laut deutschen Medien ist dies die beste Bildungseinrichtung im Bereich Ingenieurwesen und Informatik. Seine neuesten Entwicklungen, Patente für Erfindungen, sind der Zeit so weit voraus, dass so berühmte Unternehmen wie

Microsoft und Ford gezwungen waren, Repräsentanzen auf dem Campus zu eröffnen, um zusammenarbeiten zu können. Dies brachte die RWTH Aachen zu den größten Arbeitgebern in der Region, sodass ihre Absolventen eine 100% ige Chance haben, eine Stelle in Deutschland zu finden [2].

Es ist auch wichtig, Deutschlands innovativste Universitäten zu nennen. 23 deutsche Hochschulen sind 2019 bei den Reuters Top 100 der innovativsten Universitäten Europas gelistet. Die Nachrichtenagentur Reuters erstellt das Ranking anhand von zehn Kriterien, darunter die Zahl der Patentanmeldungen und die Zahl der zitierten wissenschaftlichen Publikationen. Das sind die drei Höchstplatzierten:

- Universität Nürnberg-Erlangen
- Technische Universität München
- Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg [1].

Aber am interessantesten wäre es, die deutschen Universitäten mit den meisten Nobelpreisträgern zu erwähnen.

Die Technische Universität München hat bisher 16 Nobelpreisträger in Physik, Chemie und Medizin hervorgebracht, die Universitäten Heidelberg und Göttingen kommen auf jeweils 14 [3].

Den Titel Deutschlands größter Universität bekommt derzeit an Deutschlands einziger staatlicher Fernuniversität in Hagen mit rund 77.000 eingeschriebenen Studenten. Die größte Volluniversität ist die Universität Köln mit 48.841 Studierenden (Wintersemester 2017/2018) [1].

Zusammenfassend möchten wir sagen, dass viele Hochschulen in Deutschland nicht nur zu den besten in Europa gehören, sondern auch weltweit bedeutend sind. In verschiedenen Ratings finden Sie sowohl alte als auch moderne deutsche Universitäten. Zulassungswettbewerbe sind sehr groß, aber die Studiengebühren sind nicht immer hoch. Trotz aller Zulassungsschwierigkeiten sind deutsche Hochschulen sowohl bei Einheimischen als auch bei Ausländern beliebt.

Literatur

1. Deutschland.de [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://www.deutschland.de/de/topic/wissen/deutschlands-herausragende-universitaeten>.

2. Zeitung [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://www.zeitung.de/ranking-universitaet-deutschland-times-higher-education/>.

3. Spiegel Online [Електроний ресурс] – Режим доступу: <https://www.spiegel.de/lebenundlernen/uni/weltweites-the-hochschulranking-deutschlands-unis-holen-auf-a-1286046.html>.

СЕКЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИКА

УДК 373.3/.016:811.112.2

Баркова Вероніка Вікторівна

ГРА ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ

Використання гри в навчальному процесі є ефективним методом навчання, який все міцніше входить в практику викладання сучасного вчителя. Інтерес до ігрових методів навчання є зрозумілим, на що вказує ряд причин.

По-перше, в умовах сучасного світу вчителю необхідні методи, які сприяють оптимізації навчального процесу, що вказує на необхідність пошуку засобів для підвищення інтересу учнів до предмету, а також активізації їхньої пізнавальної діяльності. По-друге, для вчителя іноземної мови одним з головних питань є навчання усного мовлення. Вивчаючи іноземну мову, учень повинен усвідомлювати, що це не просто шкільний предмет, а засіб комунікації. Ігри в такому випадку створюють необхідну мотивацію спілкування, яка є відправною точкою в навчанні іноземної мови, а також допомагає учням усвідомити практичну значимість мови, яка вивчається.

Проблема гри розроблялася в багатьох областях знань таких, як філософія, психологія, педагогіка і методика. Дослідженням гри займалися багато видатних учених, таких як Д.Б. Ельконін, В.В. Петрусинський, М.Ф. Стронин, Н.П. Анікеева, С.Т. Занько, О.С. Анісімов, А.А. Деркач, Л. В. Виготський, А.В. Конишева і ін.

З психологічної точки зору ігрова діяльність є провідною у молодших класах, в середній школі вона поступово відходить на другий план, поступаючись місцем навчальній діяльності, тому поєднання цих двох типів діяльності позитивно впливає на процес навчання. Урок іноземної мови в початкових класах більш насичений іграми в порівнянні із середнім і старшим етапами. Ігрова діяльність впливає на механізми всіх пізнавальних процесів таких, як увага, пам'ять, мислення, уява.

Е.Г. Азимов зазначає, що гра створює умови для повної і глибокої прояви здібностей людини, дитини особливо, що позитивно позначається на загальному розвитку учнів, сприяє їх самореалізації та підштовхує до правильного вибору майбутньої професії [1, с. 397]. Навчальна гра виступає як засіб цілеспрямованого управління вчителем розумовою діяльністю учнів, а також засобом формування таких пізнавальних структур, які забезпечують її учасникам можливість самостійно регулювати свою розумову діяльність.

Незважаючи на те, що проблема гри як методу навчання відображена в наукових роботах багатьох вчених, єдиної думки про те, що таке гра, не існує. Д.Б. Ельконін пояснює цей факт тим, що слово «гра» не є науковим поняттям в строгому сенсі цього слова. На думку С.А. Мухиддиной та Д.С. Ураловой поняття гри по-новому осмислюється в практиці

навчання як серйозна категорія, яка потребує особливої уваги [4, с. 398]. Е.Г. Азимов та А.Н. Щукін характеризують гру як один з видів активності людини в процесі її життєдіяльності, навчальну ж гру вони характеризують з точки зору методики викладання іноземних мов: «Навчальна гра – це особливим чином організована ситуативна вправа, при виконанні якої створюються можливості для багаторазового повторення мовленнєвого зразка в умовах, максимально наближених до умов реального мовленнєвого спілкування» [1, с. 195].

А.А. Деркач і С.Ф. Щербак, досліджуючи проблему розвитку творчого мислення в процесі навчання, говорять про важливість виконання творчих завдань, в основі яких лежать навчальні ігри. Також вони досліджують таке поняття, як «система навчальних ігор», тобто ієрархія ігор, які відрізняються змістом, складністю, формою і методами впливу на учнів для формування і розвитку у них необхідних навичок і вмінь [1, с. 148].

Автори пропонують класифікацію навчальних ігор, в якій ігри відрізняються за кількістю учасників; за функцією; за типом завдань; за метою та змістом; за способом і формою проведення; за рівнем складності інтелектуальної діяльності; за тривалістю; за ступенем складності виконуваних дій.

Незважаючи на те, що ефективність традиційних методів навчання доведена багаторічним досвідом, вчителі продовжують шукати найбільш оптимальні способи досягнення навчальних цілей, реалізуючи на практиці різні методи навчання, в тому числі й нетрадиційні, до числа яких відносяться ігрові методи навчання.

Гра як спосіб взаємодії людини зі світом відома людству давно і дає свої позитивні результати. В рамках навчального процесу використання ігрових методів відрізняється від традиційних методів тим, що створює необхідний психологічно-емоційний фон, на якому будується процес навчання [5, с. 251]. Незаперечним фактом є те, що гра не замінює повністю традиційні методи навчання, але вона доповнює їх, дозволяє досягти більш високих результатів там, де традиційні методи не справляються.

Незаперечною перевагою ігрового методу є підвищення інтересу учнів до предмету, розвиток мотивації навчання і пізнавальної активності учнів. Все це дає можливість учням в природній для них формі освоювати нове і показувати гарний результат навчання. З цієї причини використання ігрових методів навчання є необхідним при оволодінні учнями іноземною мовою.

Література

1. Азимов Е.Г., Щукін А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). М.: Издательство ИКАР, 2009. 448 с.
2. Використання гри для активізації навчально-виховного процесу: Посіб. для студ. пед. вузу та викладачів / Уклад.: Мішкурова В. Ф.; Пашенко М. І. К.: Наук. світ, 2001. 270 с.

3. Деркач, А. А., Щербак, С.Ф. Педагогическая эвристика: Искусство овладения иностранным языком. М.: Педагогика, 1991. 224 с.

4. Мухиддинова С.А., Уралова Д.С. Роль игры в процессе изучения английского языка в школе. *Молодой ученый*. 2013. №7. С. 397 - 399.

5. Эльконин Д. Б. Психология игры. М.: Просвещение, 1987. 350 с.

УДК 373.3/.016:811.112.2

Лісовська Валерія Володимирівна

ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Кожен повинен досягти певного рівня володіння іноземною мовою ще в школі, щоб мати можливість вивчати її далі в період вузівської і післявузівської освіти. Успіх навчання багато в чому залежить від методики викладання педагога, його вміння користуватися різними інноваційними методами і прийомами в навчанні.

Проблема класифікації методів навчання, визначення системної організації є однією з найбільш складних в історії і теорії викладання іноземних мов. У методиці навчання іноземної мови поняття "метод" має два значення: метод як методична система або напрямок в навчанні в конкретний історичний період розвитку науки і метод як "шлях і спосіб досягнення певної мети у викладанні і навчанні" [1].

Грамматико-перекладний метод викладання іноземних мов ґрунтується на розумінні мови як системи і спирається на когнітивний підхід до навчання. Даний метод був широко поширений в Європі при навчанні грецької мови і латині, а в XIX столітті став використовуватися в методиці викладання сучасних мов - французької, німецької, англійської.

Прямий метод навчання був розроблений на противагу граматико-перекладному методу. Його представниками є М. Берлиц, Ф. Гуен та О. Есперсен [2, с.3]. В основі прямого методу лежить ідея про те, що навчання іноземної мови повинно імітувати оволодіння рідною мовою і протікати природно, без спеціально організованого тренування. Назва «прямий метод» впливає з положення про те, що значення іноземного слова, фрази і інших одиниць мови має передаватися учням безпосередньо, шляхом створення асоціацій між мовними формами і відповідними поняттями, які демонструються за допомогою міміки, жестів, дій, предметів, ситуацій спілкування і т. д [3].

Порівняльний метод навчання іноземних мов характеризується певними цілями і способами їх досягнення. Мета даного методу пов'язана з розумінням принципу свідомості через свідоме оволодіння мовою до несвідомого, тобто від теорії мови до мовленнєвої практики.

Для змішаного методу характерним є навчання іншомовного усного мовлення як цілі і як засобу навчання, при цьому, маючи на увазі, що в умовах основної школи усне мовлення можна розвинути в певних межах, а читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності має займати провідну роль.

В останні роки з'явилося багато нових інноваційних методів в області навчання іноземних мов. Основними є: метод «радника», метод тихого навчання, метод опори на фізичні дії, метод навчання мови за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, свідомо-орієнтований метод та інші [4, с. 308].

Головне завдання викладача іноземної мови – зуміти вибрати відповідний метод для свого контингенту учнів. Для вибору відповідного методу викладач повинен враховувати наступне: учень повинен відчувати себе комфортно і вільно, бути мотивованим на вивчення і використання іноземної мови; учень повинен виступати ініціатором, бути активним учасником навчального процесу; учень повинен усвідомлювати, що вивчення іноземної мови в більшій мірі залежить від нього самого, від його інтересів; викладачеві необхідно стимулювати мовні, когнітивні і творчі здібності учня; повинні також передбачатися різні форми роботи в класі (індивідуальна, групова), що стимулюють активність, самостійність і творчість учнів. [3].

У контексті модернізації системи освіти України навчання іноземних мов передбачає, перш за все, розвиток комунікативних умінь і навичок учнів з метою використання мовних засобів іноземної мови в різного роду діяльності для досягнення власних цілей.

Література

1. Традиційні та інноваційні технології навчання іноземним мовам в контексті модернізації освітньої системи України. URL: <http://ur.edu.pl/pliki/Zeszyt17/20.pdf> (Дата звернення: 20.11.19)
2. Бех П.О., Біркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні. *Іноземні мови*. 1996. №2. - С. 3-6.
3. Альтернативні методи навчання іноземних мов. URL: <http://studopedia.org/6-117660.html>. (Дата звернення: 20.11.19)
4. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Підручник. 2-ге вид., випр. і перероб. К.: Ленвіт, 2002. 328 с.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ WEB 2.0.

В сучасному суспільстві інформаційні технології з кожним днем все більше входять до нашого життя. Інтернет стає не тільки зручною платформою для безперервної комунікації, а й способом для створення інформаційного середовища, освіти та самоосвіти, задоволення професійних та особистих інтересів і потреб. У зв'язку з цим, останнім часом велика увага приділяється інформаційному вмісту сучасної системи освіти, включаючи й мовну освіту. Широко використовуються інструменти WEB 2.0., які допомагають учням вдосконалювати лексичну компетентність.

Лексика відіграє важливу роль в процесі оволодіння іноземною мовою, вона виступає у взаємозв'язку з фонетикою і граматикою. Лексика більш важлива, ніж граMATика, тому що людина може використовувати прості слова, які не потребують використання граматичних конструкцій, а знання граматики треба обов'язково доповнювати лексикою. Лексика – це сукупність слів, що входять до складу будь-якої мови або діалекту. Слово являє собою складову частину речення, воно набуває певні лексичні, або речові властивості, здатне безпосередньо співвідноситися з предметом думки як узагальненим відображенням даної «ділянки» дійсності і вказувати на неї [2].

За курс навчання у середній школі учень повинен оволодіти лексичною компетенцією. Лексичною компетенцією називають володіння синонімічними засобами мови, уміння висловити певний зміст, думку «різними способами». Лексична компетентність, як і комунікативна компетентність, виявляється в умінні зрозуміти партнера у спілкуванні, подивитися на себе його очима і скоригувати поведінку, допомогти йому виявити власні сильні сторони, що вкрай важливо для спільної діяльності. Лексична компетенція включає в себе: лексичні навички, лексичні знання та лексичну усвідомленість [4, с. 20].

Розвиток сучасних технологій дає можливість змінювати хід уроку і покращувати його якість. Можна зазначити, що використання мобільних додатків можливе в сукупності або окремо з іншими інформаційними та комунікаційними технологіями. Сучасні технології покращують спосіб викладання нового матеріалу, але не можуть замінити кваліфікованого вчителя.

Використання мобільних пристроїв дітьми неможливо уникнути, тому вчителям потрібно навчитись впроваджувати їх у навчальний процес. Використання мобільних гаджетів впливає на вивчення навчального матеріалу. Однією з важливих можливостей, що надають нам смартфони, є здатність завантажувати програми для вивчення іноземних мов. Сьогодні існують тисячі словників та додатків (як безкоштовних, так і платних), за допомогою яких

можна вивчати іноземну мову. Мобільні додатки для вивчення іноземної мови – це чудовий спосіб удосконалити знання в будь-який зручний для користувача час [5, с. 1519].

Технології навчання Web 2.0. представляють собою інформаційні та комунікаційні технології, які містять у собі сукупність методів розробки сервісів забезпечення власної активності користувачів, комплексний підхід до організації, реалізації та підтримки web-ресурсів. Методика впровадження технологій Web 2.0. в організацію самостійної роботи школярів – послідовність дій, що забезпечує оптимальний вибір сервісів, розроблених на основі інструментів Web 2.0. Впровадження інструментів Web 2.0. являє собою процес вибору освітніх сучасних технологій, розроблених на основі Web 2.0.-технологій, для організації самостійної роботи учнів [1, с. 60].

Інтеграція мобільних пристроїв в процес навчання іноземної мови має багато переваг:

1. Вільний доступ до навчальних матеріалів в будь-якому місці і в будь-який час.
2. Можливість використання мобільних програм для тренування багатьох аспектів мови.
3. Сучасний спосіб подачі матеріалу.
4. Автоматична і швидка перевірка вправ, що дає учням можливість отримати швидку оцінку своїх знань.
5. Можливість дистанційного навчання.
6. Додатки відображають новітні мовні тенденції іноземної мови [3].

Підсумовуючи сказане можна зазначити, що сучасні технології стали невід'ємною частиною нашого життя і поступово закріплюються у навчанні іноземних мов. Вони дають можливість викладати більш цікавим способом матеріал, розвивати в учнів навички самоосвіти, самоперевірки та аналізу своїх досягнень. Програми дають можливість бути мобільним, не бути прив'язаним до підручників та посібників.

Література

1. Козлова А. В. Методика внедрения web 2.0-технологий в организацию самостоятельной работы студентов гуманитарного направления подготовки : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Челябинск, 2012. 354 с.

2. Потапенко Є. П. Формування іншомовної лексичної компетенції дітей середнього шкільного віку URL: http://www.psyh.kiev.ua/Потапенко_Є.П._Формування_іншомовної_лексичної_компетенції_дітей_середнього_шкільного_віку

3. Проничева Ю. В. Интеграция мобильных приложений в процесс обучения иностранному языку: преимущества, недостатки, перспективы развития. URL:

<https://nsportal.ru/shkola/inostrannyeyazyki/library/2014/11/24/integratsiya-mobilnykh-prilozheniy-v-protsess>

4. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2010. С. 16–23.

5. Шишковская Ю. В. Использование мобильных устройств в педагогической практике. *Молодой ученый*. 2015. С. 1519–1521.

УДК 372.881.111.22(043)

Шумеева Анастасія Володимирівна

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО У НАВЧАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Діяльність кожної людини пов'язана з великою кількістю психологічних факторів. Психологи стверджують, що саме використання аудіо- та відеоматеріалів у навчальному процесі значно покращує кінцеві результати і значно більше спонукає учнів до комунікативної діяльності. Беручи до уваги зацікавленість учнів засобами масової інформації, які є для них найбільш видовищними та здатними викликати інтерес і підтримувати увагу досить тривалий час, психологічно обґрунтуємо доцільність використання аудіо- та відеопосібників. Використовуючи фрагменти відеозаписів та звукових записів ми спонукаємо до дії зорові та слухові центри людини, які в свою чергу, впливають на процес засвоєння та запам'ятовування матеріалу. Відеозаписи використовуються як засіб гармонізації взаємин, мети, намірів, уявлень, думок усіх учасників навчального процесу. Така гармонізація забезпечує зберігання їхнього емоційного сприйняття навчальної дійсності і реагування на цю дійсність, що забезпечує створення оптимального психологічного клімату для навчання і здобуття найкращих результатів. Вчені-психоаналітики дійшли висновку про те, що в основі будь-якого процесу навчання має бути емоційний фактор, який або спонукає учнів до засвоєння знань, або виробляє у них стійкий мотив до протистояння.

В сучасній школі використання відеозаписів на уроці є не тільки доречними, а й обов'язковими. Робота з такими матеріалами на уроці урізноманітнює види діяльності учнів в процесі навчання іноземної мови. Аудіо- і відеоматеріали роблять урок цікавим для всіх учнів, підвищують рівень мотивації до вивчення іноземної мови, дають можливість працювати з автентичними зразками іноземної мови [1, с. 32].

Безумовною перевагою відеозаписів є:

- 1) автентичність;
- 2) інформативна насиченість;
- 3) емоційний вплив на учнів.

У структурі заняття з використанням відео можливо визначити такі етапи:

- 1) підготовчий етап, який включає лінгвокраїнознавчий коментар, наприклад, перед переглядом відеозапису повідомляються головні дійові особи;
- 2) сприйняття відеозапису - розвиток уміння сприйняття інформації та обміну думками;
- 3) перевірка розуміння основного змісту за допомогою запитань;
- 4) активізація мовленнєвого матеріалу за допомогою спеціальних завдань, рольових ігор, драматизації епізодів з фільму. Наприклад, визначити, кому належать репліки;
- 5) переказ змісту фільму в усній чи письмовій формі.

О. І. Вишневський вважає, що при демонстрації відеоматеріалів треба дотримуватися таких умов:

- застосовуваний відеоматеріал повинний відповідати рівню знань учнів;
- демонстрація відеофільму не повинна бути надмірною й показ має здійснюватися тільки у відповідні години заняття;
- перегляд необхідно організувати таким чином, щоб усі учні могли добре бачити відеоматеріал;
- необхідно чітко виділяти головні, суттєві моменти;
- детально продумувати пояснення, що даються в процесі демонстрації відеоматеріалу;
- відеоматеріал, який демонструється, має відповідати темі, яка вивчається [2, с. 51].

Підсумовуючи викладене, можемо стверджувати, що відеозапис здійснює сильний емоційний вплив на учнів, сприяє мотивації в подальшій навчально-пошуковій і творчій діяльності учнів. Використання відеозаписів, їх перегляд, позитивно впливає на процес навчання, робить процес оволодіння іноземною мовою привабливим для учнів на всіх етапах навчання та сприяє розвитку іншомовної комунікативної компетенції.

Література

1. Верисокін Ю. І. Відеофільм як засіб підвищення мотивації учнів. *Іноземні мови*. 2003. №5-6. С. 31-34.
2. Вишневський О.І. Довідник вчителя іноземної мови. К.: Рад. школа, 1982. 152с.

СЕКЦІЯ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37.13.0008.045

Боярченко Ксенія Андріївна

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВІСТЬ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

Національна ідея є провідною, об'єднуючою в історичному бутті кожного народу, нації (етносу). Українська національна ідея проходить через всю педагогічну спадщину минулих епох. Вона надихала цілі покоління освітніх діячів, педагогів на вірне служіння рідному

народу. Дослідження витоків, становлення і розвитку національної системи виховання, вітчизняної педагогіки є першорядною проблемою, від розв'язання якої залежить вихід незалежної Української держави на сучасний рівень світових стандартів у галузі освіти і виховання.

Творчий підхід до історико-педагогічної спадщини нашого народу дозволяє стверджувати, що чільне місце в ній належить могутньому освітньо-виховному потенціалу, який найдоцільніше назвати українською козацькою педагогікою.

Козацька педагогіка — феноменальне явище і складова української педагогіки: в усній формі вона зберегла, передаючи з покоління до покоління найкращі духовні цінності народу, досвід виховання, формування і навчання особистості, не зафіксовані письмово прогресивні й результативні форми виховання, батьківського опікування немовлят і дітей дошкільного віку, роботи з отроками, підлітками і юнаками та побудови взаємин між дорослими. Так виникли неписані закони кодексу лицарської честі, що передбачали:

- любов до батьків, рідної мови, вірність у коханні, дружбі, побратимстві, ставленні до Батьківщини-України;
- готовність захищати слабших, молодших, зокрема дітей;
- шляхетне ставлення до жінки;
- непохитна відданість ідеям, принципам народної моралі, духовності (правдивість і справедливість, скромність і працьовитість тощо);
- відстоювання повної свободи і незалежності особистості, народу, держави;
- турбота про розвиток національних традицій, звичаїв і обрядів, бережливе ставлення до рідної природи, землі;
- прагнення робити пожертви на будівництво храмів, навчально-виховних і культурних закладів;
- цілеспрямований розвиток власних фізичних і духовних сил, волі, можливостей свого організму;
- уміння скрізь і всюди чинити шляхетно, виявляти інші чесноти.

Система освіти і виховання у школах Запорозької Січі (козацькі, січові, полкові, паланкові, парафіяльні та інші школи) передбачала формування у молоді, крім якостей лицарської честі, певної системи доблесті та звитяги, а саме: готовності боротися до загину за волю, честь і славу України; нехтування небезпекою, коли справа стосується нещастя рідних, друзів, побратимів; ненависть до ворогів, прагнення визволити рідний край від ворогів; здатність відстоювати рідну мову, культуру, право бути господарем на власній землі; героїзм, подвижництво у праці та в бою в ім'я свободи і незалежності України.

Яскравою сторінкою в розвитку українського шкільництва і педагогіки є період козаччини. Головне завдання козацької педагогіки полягало в підготовці фізично загартованих, здорових, мужніх воїнів - захисників рідного краю від чужоземного поневолення; виховання українського національного характеру і світогляду, національних і загальнолюдських моральних цінностей; формування високих лицарських якостей, пошани до старших людей, милосердя. Ідеалом козацької педагогіки була вільна й незламна у своїх прагненнях людина, яка, спираючись на традиції народу, повинна розвивати його культуру, будувати незалежну державу.

Створена козаками педагогіка ввібрала в себе ідейно-моральний, емоційно-естетичний, психолого-педагогічний зміст богатирської епохи в житті наших пращурів, періоду славнозвісної Київської Русі.

Зміст, ідейно-моральний і емоційно-естетичний потенціал козацької виховної мудрості втілюють у собі національну психологію, характер, світогляд, правосвідомість, мораль та інші компоненти національної свідомості, духовності народу.

Система козацького виховання передбачала такі етапи: дошкільне родинне виховання, родинно-шкільне виховання та підвищена освіта. Дошкільне родинне виховання ґрунтувалося на культі матері і батька, бабусі та дідуся, роду і народу. Сімейні виховні традиції знаходили своє продовження у шкільній практиці.

До козацького шкільництва належали січові, монастирські та церковнопарафіяльні школи. До січових шкіл віддавали хлопчиків заможних батьків з 9 років. Ієромонах, як головний учитель, крім наставництва, піклувався про здоров'я дітей. Школа складалася з двох відділів: у першому навчали на паламарів та дияконів; у другому (відділі молодиків) навчалися сироти, хрещеники козацької старшини та інші діти. Тут вивчали грамоту, спів і військове ремесло. Учнів утримували на кошти Січі. Хто хотів стати козаком, той служив у старого козака за джуру (слугу) - носив за ним рушницю, опановував козацьку майстерність, виконував для нього всіляку роботу. Джури жили в куренях з дорослими і відвідували січову школу.

Певну роль у розвитку освіти відіграли полкові школи, які належали церкві. Учні жили в будинку дяка і виконували різні господарські роботи, вчилися писати і читати. Виховання мало релігійний характер. Школи утримували на кошти батьків.

На Січі існували також школи музики і співу. У 1652 р. Богдан Хмельницький видав універсал про організацію при кобзарських цехах шкіл кобзарів і лірників і взяв їх під свою опіку. Це були перші музичні школи в Україні. До них приймали дітей, які мали добрий слух і голос, і навчали церковного співу, готували читців і співаків для нових церков.

Навчальними посібниками в запорозьких школах були Часослов і Псалтир, "Козацька читанка", яка відповідала духові української національної школи.

Існували полкові, січові, та музичні українські козацькі школи. Полкові школи розташовувалися у полкових та сотенних містах і містечках. Як відомо, до другої половини XVII ст. на території лівобережної України діяв полковий адміністративно-територіальний устрій на чолі з генеральним старшиною (гетьманом). Ці школи існували на кошти батьків. Найчастіше працювали вони у приміщеннях, які належали церквам. Даючи грамоту, деякі з цих шкіл навчали й військової справи, її викладали досвідчені козаки, яких називали "військовими служителями".

Січові школи працювали на території Запорізької Січі. Перша із них була відкрита у 1576 році. Вона стала зразком для інших. Жінки не могли перебувати на території Січі, як і на території школи. У першому відділі навчалися ті, хто готувався бути паламарем чи дияконом. У другому відділі навчалися грамоті, співу та військового ремеслу. По закінченні січової школи найздібніші хлопці вступали, як правило, до Києво-Могилянської академії. Частина випускників працювала церковнослужителями і вчителями в козацьких школах. Ще інші залишалися у своїх куренях, продовжували вдосконалювати бойове мистецтво. З них виростали загартовані й мужні воїни.

У козацьких школах склалася особлива система козацького виховання, яка, окрім прилучення до грамоти, релігійного виховання, передбачала психофізичне вдосконалення. Учнів учили зміцнювати свої дух і тіло. Вони брали участь у народних забавах, іграх, вчилися їздити верхи, орудували шаблею, володіти списом, стріляти з рушниць, плавати, веслувати та керувати човном.

У відділах школи діяло учнівське самоврядування, яке нагадувало козацьке. Кожний із відділів обирав свого отамана, який у випадку втрати довір'я після закінчення навчального року міг бути переобраний. Виховним ідеалом учнів-підлітків та юнаків був лицар-козак - людина чесна, звитязна і благородна.

Музичні школи започаткував універсал Богдана Хмельницького від 1652 р. про організацію при кобзарських цехах шкіл для підготовки кобзарів та лірників. Учителями в них ставали козаки-кобзарі. Навчання у такій школі було індивідуальним. Свідченням готовності до кобзарської діяльності ставало самостійне створення юнаком власного музичного твору, що вимагало як композиторських здібностей, так і віршувальних.

Література

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України Київ, "Либідь", 2006. 421 с.
2. Левківський М.В. Історія педагогіки. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.

3. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія. Навчальний посібник. Київ, "Знання", 2005. 768 с.

4. Москаленко А. М. Історія педагогіки України. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2005.

УДК 37.018.1:001.5 (043)

Велігоненко Олександра Василівна

ПИТАННЯ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ

А. С. МАКАРЕНКА

Вагомий внесок у розвиток теорії та практики сімейного виховання належить саме А.С. Макаренку, якого вважають одним із засновників сімейної педагогіки. Фундаментом його системи виховання була народна основа, рід. А сім'я, зокрема багатодітна, стала основою організаційної технології виховної діяльності колективу. А.С. Макаренко вважав, що виховання дітей – найголовніша сфера суспільного життя.

Вирішальним фактором у вихованні дітей є поведінка батьків. Справжнє виховання потребує не часу як такого, а якісного його використання, почуття відповідальності. І чим дитина старша, тим менше вона потребує часу і тим більше – відповідальності. Справжня сутність виховання не в розмовах з дитиною, не в прямій, а в опосередкованій дії на дитину: в організації сім'ї, життя дитини. Виховна робота – це насамперед робота організатора. Макаренко вважав, що керувати дитиною, спрямовувати її, а не оберегати від життя – це найвідповідальніше завдання батьків. Він був переконаний, що підхід до виховання має бути з оптимістичною гіпотезою, нехай навіть з деяким ризиком.

Родина може виступати як позитивний, так і негативний фактор виховання. І разом з тим жодний інший соціальний інститут не може потенційно нанести стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити родина. Сім'я – це особливого роду колектив, що грає у вихованні основну, довгострокову і найважливішу роль. У тривожних матерів часто виростають тривожні діти; честолюбні батьки нерідко так тиснуть на своїх дітей, що це призводить до появи в них комплексу неповноцінності; нестриманий батько, що виходить із себе при найменшому приводі, нерідко, сам того не відаючи, формує подібний же тип поведінки у своїх дітей тощо.

А.С. Макаренко зазначав, що найтяжче здійснювати виховання в тих сім'ях, де є лише одна дитина. Характерно, що до нього на перевиховання лише зрідка потрапляли діти з багатодітних сімей. Здебільшого «педагогічний брак» надходив з сімей одnodітних, бо там, де росла дитина-одинок, концентрація надмірної батьківської любові діяла на неї згубно і була страшною помилкою в сімейному вихованні.

А.С. Макаренко наполегливо рекомендував у кожній родині задовольняти потреби перш за все батьків, і робити це відкрито. Якщо в сім'ї, наприклад, виникне проблема, кому в першу

чергу пошити сукню – дочці чи мамі, то слід, не задумуючись, надати пріоритет мамі. Він був глибоко переконаний, що найкращі діти бувають у щасливих батьків. Діти мають бачити живий приклад сімейного щастя, сприяти його зміцненню і ділити разом з батьками.

Основою доброзичливого клімату в сім'ї, за А.С. Макаренком, є ставлення батька до матері й навпаки, відношення батьків до дітей. З появою дитини у батьківському серці народжуються почуття відповідальності й усвідомленості сили свого прикладу. Діти стають для батьків своєрідним стимулом, щоб самовдосконалюватися, ставати чистішими, благороднішими, культурнішими та обізнанішими. Недарма педагог акцентує свою увагу на питанні самовиховання батьків, вважаючи найголовнішим методом «батьківський контроль над кожним своїм кроком». Відомий педагог аналізує різні форми псевдоавторитетів батька та піддає їх критиці. Найгіршим та найпоширенішим є «авторитет любові», найаморальнішими є «авторитет підкупу», «авторитет доброти», «авторитет дружби», «авторитет придушення», «авторитет чванства», «авторитет педантизму», «авторитет резонерства» тощо. Натомість А.С. Макаренко пропагує авторитет, заснований на трудовому житті батьків, їх громадській діяльності та поведінці, на громадянському почутті батька і матері, на їх обізнаності з життям дитини й допомозі їй та відповідальності за її виховання.

А. С. Макаренко був прихильником виробничої (сільськогосподарської і промислової) праці, вважав, що лише в такій праці виробляється правильний характер людини, виховується відповідальність за свою роботу, яка є частиною загальної колективної праці. У своїй виховній діяльності використовував й інші види дитячої праці: самообслуговуюча, реміснична, безкоштовна суспільно корисна у порядку шефства тощо. Щоб праця здійснювала правильний виховний вплив на дітей, вона, на думку А. С . Макаренка, повинна бути посиленою, результативною, осмисленою, творчою, педагогічно доцільною, колективною

А.С. Макаренко вважав, що “виховання дітей – найголовніша сфера нашого життя. Наші діти – це майбутні громадяни нашої країни й громадяни світу. Наші діти – це майбутні батьки й матері, вони теж будуть вихователями своїх дітей. Наші діти – наша старість. Правильне виховання – це наша щаслива старість, погане виховання – це наше майбутнє горе, наші сльози, наша провина перед людьми, перед усією країною” Свою концепцію сімейного виховання А.С. Макаренко описав у роботі „Книга для батьків” (1937 рік) та „Лекціях про виховання дітей”, які педагог встиг прочитати по радіо, але в друкованому вигляді вони побачили світ вже після смерті автора. Коло проблем, що розглядаються в цих роботах досить широке: загальні умови сімейного виховання, виховне значення структури сім'ї та специфіка виховання однієї дитини, сімейний колектив та його особливості, роль батька й матері та їх авторитету у вихованні дітей, статеve виховання дітей, взаємозв'язок сім'ї і школи та багато інших.

Отже, в педагогічній системі А.С. Макаренка сім'я як інститут соціалізації займає важливе місце. Виховання дитини в сім'ї повинно супроводжуватися громадянським почуттям батька і матері, їх обізнаністю з життям дитини та відповідальністю за її виховання. Першочерговим у процесі виховання А.С. Макаренка вважав заохочення дитини до праці, яке повинно починатися в дошкільні роки. Трудову участь дітей у сім'ї необхідно спочатку пов'язувати з грою, поступово привчаючи дитину до праці та відповідальності за свої вчинки.

Література

1. Макаренко А.С. Книга для батьків. К.: Рад. школа, 1980. 327 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки Україна: Підручник. К.: Либідь, 2006. 419с.
3. Макаренко А.С. О воспитании. М.: Политиздат, 1990.

УДК37:018.1:001.5(043)

Галицька Катерина Євгенівна

ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У СПАДЩИНІ

В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Творчість В.О.Сухомлинського привертає увагу дослідників усього світу. Окреме місце в його спадщині займає питання сімейного виховання. У кінці свого життя педагог почав роботу над енциклопедією сімейного виховання «Батьківська педагогіка». Не зважаючи на те, що автор не встиг її закінчити, книга становить велику цінність для вітчизняної педагогіки.

Сім'я, на думку В.О.Сухомлинського, є первинним осередком людських відносин (моральних та естетичних). Отже, сімейне виховання займає одне з найважливіших місць у формуванні особистості дитини, тому являє собою велику, складну роботу для батьків.

Усі праці Василя Олександровича, які присвячено вихованню, просичені думкою про те, що дитина є втіленням своїх батьків. Тому дуже важливо, як поведуться батьки, їхнє ставлення один до одного та до оточуючих. У багатьох працях педагога наявна думка про те, що розвиток особистості багато в чому залежить від культури батька та матері. Людські стосунки та соціальне середовище розглядаються, в основному, на прикладі батьків.

В.О.Сухомлинський називав «альфою та омегою» таке вічне питання сімейного виховання, як поєднання вимогливості й доброти, суворості й ласки, слухняності й свободи у вихованні дітей. Мужність батьківської любові, на думку Василя Олександровича, виявляється у: вмідому розкритті дітьми справжніх джерел радощів життя, переконаності в тому, що мати й батько існують для того, щоб приносити дитині радість [4, с. 140].

В.О.Сухомлинський виступав проти покарань дитини. Він вважав, що виховати достойну людину можна, не вдаючися до моральних, тим більше, фізичних покарань. Однак, разом з тим, у сім'ї повинна бути дисципліна. Дитина має розуміти, що батьків потрібно слухатися, що вони – головні. У родині батьки повинні забезпечувати дітей усім необхідним,

але все має бути поміркованим, без надмірностей. У книзі В.О.Сухомлинського «Батьківська педагогіка» описаний випадок з життя Івана Плиповича, який з дружиною надмірно любив сина й виконував усі його примхи. Це призвело до того Івасик виріс невдячним та егоїстичним. А коли батько вирішив «навчити» сина паском, той вирішив зробити батькові капості. Цей епізод показує, що у вихованні дитини має бути міра; надмірна суворість, чи, навпаки, любов, не призведе до правильного, гармонійного розвитку дитини.

Важливим аспектом сімейного виховання є забезпечення захищеності дитини. Важливо, щоб малюк знав, що у будь-який час він може звернутися по допомогу до батьків, що йому не відмовлять.

Та, на думку видатного педагога, виховуватися повинні не тільки діти, а й батьки. У «Батьківській педагогіці» В.О.Сухомлинський пише про те, що до батьківства та материнства потрібно готуватися з колиски: «... подумайте самі: не всім бути фізиками чи математиками, а батьками бути всім...» [1, с. 116].

В.О.Сухомлинський першим у вітчизняній педагогічній практиці розпочав організацію просвітництва батьків у межах «шкільного університету». Батьки учнів вступали до нього за два роки до початку навчання дитини у школі й навчалися до її випуску. Тут викладалася теорія виховання, педагогічна психологія, теорія особистості, вікова психологія та ін. Таким чином формувалася культура сімейного виховання у співпраці зі школою.

У своїй книзі «Серце віддаю дітям» В.О.Сухомлинський описує свою роботу з батьками. Він вивчав кожну сім'ю окремо, усі їхні проблеми та досягнення. Вивчав світ батьків, з точки зору людських якостей: доброти, уваги, піклування та ін. Педагог стверджував, що для успішного навчання та виховання дитини в школі, необхідний єдиний колектив батьків із загальними інтересами. У статті «Про педагогічну користь колективу батьків» Василь Олександрович зазначав: «Відсутність батьківського колективу приводить до відсутності єдиної суспільної думки про втілення єдиних вимог школи і родини у вихованні дітей» [4, с. 145].

Педагог вважав, що шкільно-сімейне виховання не тільки дає змогу добре виховати молоде покоління, а й одночасно є дуже важливою умовою вдосконалення морального обличчя родини, батька й матері. Без виховання дітей, без активної участі батька й матері в житті школи, без постійного духовного спілкування і взаємного духовного збагачення дорослих і дітей неможлива родина як первинний осередок суспільства, неможлива школа як найважливіший освітній заклад і неможливий моральний прогрес суспільства.

В.О.Сухомлинський завершує «Батьківську педагогіку» таким твердженням: «Суспільство – це величезний дім, споруджених з маленьких цеглин – сімей. Міцні цеглинки – міцний дім, крихкі цеглинки цеглинки – це небезпечне для суспільства явище. ... Крихкість

ця полягає в безвідповідальності. Якщо у Вас не має дітей – ви просто людина. Якщо ж у вас є діти, ви тричі, чотири, тисячу разів людина...».

Отже, В.О.Сухомлинський зробив значний внесок у теорію сімейного виховання. Педагог стверджував, що зміцнення родини, вдосконалення сімейного виховання – одна з найважливіших соціальних проблем, від вирішення якої залежить майбутнє нашого суспільства, моральне обличчя молоді.

Література

1. Сухомлинский В.А. Родительская педагогика. СПб:Питер, 2017, 208 с.
2. Сухомлинский В.А. Мудрость родительской любви. М., 1988. 304 с.
3. Сухомлинский В.А. Письма к сін: Кн. Для учащихся. 2-е изд. М.. 1987. 128 с.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. Вид. 3-е, доп. К.: Центр учбової літератури, 2008. 190 с.

УДК37:001.5]:929Шевченко(043)

Галич Єлизавета Ігорівна

ПЕДАГОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Великий український поет, художник, мислитель, відомий усьому світові як визначний гуманіст, Тарас Григорович Шевченко не був професійним педагогом. Проте у своїх творах він висловив дуже цінні думки з питань освіти і виховання дітей, мав значний інтерес до освітянських питань, склав певну систему педагогічних поглядів чимало з яких не втратили актуальності й нині, коли відроджуються народознавство і народна педагогіка.. Ці погляди знайшли часткове відображення в його поетичних творах і значною мірою у творах прозових (повістях та Щоденнику).

Педагогічні ідеї Просвітництва знайшли відображення в повістях поета. Т. Г. Шевченко вважав, що важливим є не лише домашнє виховання, а й публічна освіта. У повісті «Художник» знаходимо міркування, що брак освіти – це початок великого лиха. У повісті «Нешасный» це лихо представлене як «темнота», «злидні», «погані звичаї». Про значення освіти говорять представники різних соціальних станів: селянин Яким та священник Ніл («Наймичка»). Ні соціальне походження, ні навіть вік не повинні стояти на перешкоді в справі навчання. Герой «Варнака», кріпак Кирило, ще дитиною вчиться французької та італійської мов, випереджаючи свого панича. Старий ветеран Туман у повісті «Капітанша» вчиться писати.

Тарас Григорович був проти бездумного захоплення західноєвропейським просвітництвом («німецькою мудрістю»), що чітко простежується в поезії «І мертвим, і живим...»: «Якби ви вчилися так, як треба, /То й мудрость би була своя...»[1, с.8]

У повісті, «Прогулянка із задоволенням і не без моралі», поет пише, що не визнає природжених здібностей, а поширена думка, ніби деякі люди народжуються п'яницями, злодіями і т. ін., є «пренаївним» уявленням. У повістях «Близнець», «Музикант» та інших акцентується увага на трьох факторах, які, з точки зору автора, визначають формування особистості. Це – звички, набуті в дитинстві, які переважно є наслідком сімейного виховання; вплив навчального закладу; а також вплив соціального середовища, що оточує вихованця. У цих повістях ніби ставиться педагогічний експеримент. Простежується, як різне виховання, освіта, зрештою суспільні обставини, впливають на однакових дітей, котрі є не лише генетично близькими (близнюками), а й отримали однакову початкову освіту і однакове домашнє виховання.

Сім'ї та сімейному вихованню дітей Тарас Шевченко надавав важливого значення. При цьому він особливо наголошував на ролі матері: «Нічого кращого немає, Як тая мати молодая З своїм дитятчком малим....І перед нею помолюся, Мов перед образом святим Тієї матері святої, Що в мир наш бога принесла...»[2, с.42]

В повісті «Близнець», а також інших прозових творах проводиться думка, що виховання моральної особистості має бути пов'язане з прищепленням християнських цінностей. Освіта без них - це, швидше, зло, що веде до гріха, ніж благо. Такі думки, зокрема, вкладаються в уста героя повісті «Варнак». Він говорив: «Да и к чему, правду сказать, послужило мне чтение? Мои чистые, молодые сочувствия? Что я из них сделал? Или, лучше сказать, что люди из них сделали? Грех! И бесконечное горе!» [3, с.38]. Герой вважає, що коли б він «не читал ничего, не увлекался ничем», то був би «простым пахарем, добрым человеком». Тепер же він, переосмисливши своє гріховне життя, читає лише одну книгу – Біблію.

Питання освіти і виховання посідають чільне місце і в щоденнику Тараса Шевченка, де він висловлював свої зауваження, зокрема щодо естетичного виховання. Так, про Нижегородський інститут шляхетних дівчат занотував: «Усе це погано, але ось що огидно. У залах інституту, крім лав та грізного зображення самодержця, жодної картинки, жодної гравюри. Де ж естетичне виховання жінки?» [4, с.280].

Під суспільним вихованням Тарас Григорович розумів спілкування дітей з однолітками та дорослими, ознайомлення з навколишнім світом, працею, побутом. Велику увагу приділяв трудовому вихованню. Тільки в праці людина зможе знайти справжнє задоволення. Бездіяльність і пасивність — найбільше зло.

Засобами художнього зображення Тарас Шевченко визначає свій ідеал виховання особистості. Це людина з багатогранними знаннями і високими моральними рисами, чесна, працьовита, добра, з почуттям гідності та громадянськості, яка здатна застосовувати свої знання в житті, вміє цінити мистецтво, любить працю.

«Букварь южнорусский» мав нову методику навчання по буквах, після чого учні приступали до читання зв'язаного тексту. Цей посібник мав на меті не лише навчити учні читати й писати. Тексти, які давалися тут для читання, орієнтували на засвоєння народних і християнських цінностей. «Буквар» вийшов відносно великим накладом на кошти самого автора. При чому гроші від продажу цієї книги часто йшли на потреби недільних та сільських шкіл. Цей факт ще раз засвідчує, яку велику увагу Т.Г. Шевченко приділяв проблемам освіти. Водночас ця книга була найдешевшою серед подібних видань й була доступною для широких верств населення.

Фактично для Тараса Григоровича освіта широких верств населення стала першорядною справою. Саме з цією метою він і задумує підготувати для початкових шкіл дешеві підручники, які б не лише дали елементарні знання, а й формували національно свідомих громадян. Власне, для цього й мали бути створені підручники з географії та історії України.

Отже можна відзначити прогресивність педагогічних поглядів Тараса Шевченка. На них суттєво вплинули ідеї Просвітництва. Він вважав, що виховання (зокрема, сімейне), освіта й суспільні обставини визначають характер людини, її поведінку. При цьому Т. Шевченко, як і просвітники, зводять нанівець значення родових (генетичних) задатків. І все ж в особі поета не варто вбачати послідовного просвітника-прогресиста. У даному випадку він, швидше, виступає як консерватор, орієнтуючись на традиційні моральні цінності (народні та християнські). При цьому Тарас Григорович нерідко намагався провести ідею синтезу етичного та естетичного виховання. Для нього освічена та моральна людина водночас повинна мати розвинуте естетичне почуття й смак.

Література

1. Адаменко О. Методологічні засади дослідження історії розвитку педагогічної науки. *Рідна школа*. 2013. 8-14 с.
2. Могильницький Л. Національне питання в Україні і світі: історико-теоретичні аспекти. *Часопис української історії: Збірник наукових праць*. Київ, 2011. 41-45 с.
3. Циганок Б. І. Концепт воля у поезії Т. Шевченка і П. Куліша. *Література та культура Полісся: Збірник наукових праць* / Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя. 2010. 37-40 с.
4. Сверстюк Є. Шевченко понад часом: есеї. Луцьк, 2011. 280 с.

УДК 37:001.5(477):929Лубенець

Головко Вікторія Олександрівна

ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ТА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ Т. Г. ЛУБЕНЦЯ

XXI століття – період актуалізації ідей дошкільного й шкільного виховання. Саме виховання дитини молодшого шкільного віку у сучасній українській школі увібрало в себе

принципи підходу до дитини. Порушуючи питання щодо народної освіти, необхідності навчання рідною мовою, педагоги орієнтувалися передусім на загальнолюдські та національні цінності, а саме: народність, людяність, громадянськість, працю. Значну роль у розвитку початкової освіти відіграв Т. Г. Лубенець.

Лубенець Тимофій Григорович – яскрава постать в історії педагогіки. Він розробив теорію та методику дошкільного виховання та освіти дорослих, є автором понад 30 підручників і книг для учнів початкових шкіл та методичних посібників для вчителів.

Одним із засобів реалізації ідей педагогічного просвітництва Тимофія Лубенця були фахові видання. У статтях, що виходили друком, на сторінках педагогічних газет і журналів педагог неодноразово порушував проблеми, серед яких основними були такі: розробка змісту та методів загальнообов'язкового навчання, змістово-методичного забезпечення діяльності трудових і народних шкіл, та створення дитячих садків.

Ключовими ідеями педагогічної системи Тимофія Григоровича були: розвиток пізнавального інтересу дітей до навчання, побудова освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних здібностей учнів, використання наочності та практичних методів у навчанні, суб'єктивна взаємодія учасників освітнього процесу, зв'язок навчання з життям.

У своїх «Педагогічних бесідах» Т. Г. Лубенець піднімає проблему важливості дошкільного виховання, тобто враховування психологічних особливостей кожної дитини.

Неохідною умовою розвитку дитини Тимофій Григорович вважав відкриття народних дитячих садків. Він вбачав у грі засіб виховання, навчання та розвиток дітей. У грі, на думку педагога, підкреслюються, розвиваються та вдосконалюються всі індивідуальні дитячі здібності.

Великого значення педагог надавав правильно підібраній іграшці. «Гра задовольняє дитячий розум, вона штовхає дитину до невтомної діяльності. Щоб сприяти цій діяльності, вихователь повинен уміло й обережно керувати дитячими іграми, адже під час гри у дітей розвиваються фантазія і винахідливість, які згодом стануть формами їх повсякденної діяльності» [2, с. 414].

Для розвитку розумової активності дитини важливо вчити її спостерігати. Такі спостереження розвивають у дітей любов до природи, до всього живого на Землі.

Неприпустимим є фізичне покарання дитини, приниження її гідності, залякування, бо це все матиме надзвичайні негативні наслідки. Ставлення до дитини, як до особистості має бути уважним і люблячим, без застосування покарань. Т. Лубенець наголошує, що «каранням, батьки викликають у дитини страх. Роблячи якийсь вчинок, дитина не думає вже, чи шкідливо це, чи корисно, але вона вже боїться, що її за це покарають» [2, с. 413].

На думку педагога, важливе значення у перевихованні дитини має бути розумний

психологічний вплив на дитину, що полягає в дорученні дитині якоїсь справи, тобто збудження своєї довіри в душі дитини.

Тимофій Григорович виділяє два типи дитячої безпорядності, які заключаються у прикладі дорослих, та інші внутрішні дитячі прояви. У цьому випадку розвивається ідея обговорення дитячих вчинків самими дітьми.

Педагог був переконаний, що у «вихованні дисциплінованості важливу роль відіграє середовище, в якому перебуває дитина, приклад батьків, знання педагогом особливостей психологічного розвитку дітей, забезпечення активності дитини в різних видах діяльності» [2, с. 417]. Великого значення педагог надавав особистому прикладу батьків.

На думку педагога, найважливішим завданням початкової школи є збагачення розуму дитини повноцінними знаннями, що готували б її до життя та праці. Необхідно використовувати твори, передусім українські, які показують суспільну значимість праці, а також розкривають механізм здійснення трудових завдань. Важливість здійснення трудової діяльності ґрунтується не тільки у здобутті певних виконавських навичок, але й у вихованні ціннісного бережливого ставлення до оточуючого.

Характерними ознаками народної школи є принцип народності в освіті й вихованні, навчання рідною мовою, вивчення історії народу, знання природних багатств свого краю, зв'язок навчання з життям, підготовку дітей до трудової діяльності.

Освіта має дуже важливе значення, і тому, саме від її рівня залежить прогрес суспільства. Педагог наголошував на необхідності кожному педагогу (незалежно від досвіду роботи) планувати хід уроків. Обов'язковими компонентами були підбір наочності, методів навчання, забезпечення активності дитини на уроці, застосування методів навчання та різних вправ самостійної роботи учнів, розвиток навичок спостереження учнів удома і в школі, зв'язок виучуваного матеріалу з попереднім досвідом дитини.

Т. Лубенець вважав, що «засвоєння учнями знань має бути усвідомленим, а навчання — викликати потребу у знаннях, бажання вчитися. Тому особливої уваги треба надавати активізації навчальної діяльності учнів».

При складанні підручників необхідно звертати увагу на методи, що лежать в основі, і на дидактичну сторону, науковість викладу, і на те, щоб складність матеріалу відповідала віковим особливостям, щоб підручники були цікавими за своїм змістом, викликали живий інтерес у дітей, а отже, й бажання вчитися.

Вибір професії педагога, на його думку, «повинен ґрунтуватись на природній схильності до роботи з дітьми. Самому педагогові були притаманні високий професіоналізм, любов до дітей, педагогічний такт, постійне підвищення педагогічної майстерності та самовдосконалення» [1, с.73].

Т. Г. Лубенець вирізняє основні якості вчителя: патріотизм, який спонукує його дивитися на справу народної освіти як на свій обов'язок перед Вітчизною, народом; стійкі ідейні переконання, глибокі знання і озброєність мистецтвом викладання, що дає змогу добирати і ефективно застосовувати різні методи навчально-виховної роботи; любов до дітей, знання психології дитини і гуманне ставлення до її особистості.

Отже, педагогічна спадщина Тимофія Григоровича Лубенця дотепер не втратила свого значення й використовується насамперед для дітей дошкільного й молодшого шкільного віку. Головне завдання у вихованні полягає у створенні з дитини людини, враховування її індивідуальних особливостей, залежно від віку, та сприяння всебічного розвитку дитини. Важливе значення має особистий приклад батьків, підвищення педагогічної майстерності, любов до дітей, педагогічне покликання. Отже, використовуючи ці методи, ми зможемо правильно виховати майбутнє покоління.

Література

1. Зброєва Н. Б. Гуманістичний підхід Т. Лубенця у контексті сучасної української освіти. *Вісник*. 2015 №5. С. 72–73.

2. Лубенець Т.Г. Про покарання в дитячому віці і шкільну дисципліну. *Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія* /упоряд. О.О.Любар; за ред.В.Г.Кременя. К.: Т-ВО «Знання» КОО 2003 С. 412-420.

3. Левківський М. В., Дубасенюк О.А. Перші навчальні книги Т.Лубенця: підручник. Житомир: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів, 1999. 336 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/> (дата звернення: 19.10.2019)

УДК 371(477)“1940/1970”(043)

Громова Дар'я Володимирівна

ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

В.О. Сухомлинський увійшов в історію світової культури як видатний педагог і письменник, як патріот і поборник найгуманніших ідей у вихованні, як громадський діяч, безмежно відданий своєму народові [1].

В.О. Сухомлинський відводив особливе місце у своїй творчості сімейному вихованню. Про значення сім'ї в суспільстві В. О. Сухомлинський писав: «Суспільство - це величезний дім, споруджений з маленьких цеглинок - сімей. Міцні цеглинки - міцний дім, крихкі цеглинки - о, це небезпечне для суспільства явище. А крихкість ця полягає найчастіше у безвідповідальності» [2, 86].

Мету сімейного виховання педагог вбачав у гармонічному розвитку особистості на ідеях антропологічного підходу й врахуванні цінності кожного вікового періоду. У його

педагогічних поглядах чітко простежувалося відношення до змісту сімейного виховання як діяльності щодо розвитку розумових здібностей, моральності, працьовитості, патріотизму, здоров'я, вольових якостей і естетичних почуттів [3, 141].

На думку В.О. Сухомлинського, почуття відповідальності і громадського обов'язку за майбутнє своїх дітей запобігає такому різновиду нерозумної батьківської любові, як любов підкупу. Адже є батьки і матері, які щиро переконані в тому, що, забезпечуючи всі матеріальні потреби дітей, вони виконують свій батьківський обов'язок. Величиною матеріальних витрат вони вимірюють глибину батьківської любові [1].

На думку вченого, щасливі діти виростають у тих сім'ях, де батько і мати по-справжньому люблять одне одного і водночас люблять і поважають людей [4].

Особливу роль у сімейному вихованні педагог відводив матері. В. О. Сухомлинський у своїй Павлинській школі створив культ матері, дух високого ставлення до жінки. Мати для В.О. Сухомлинського була джерелом людського життя і краси, найсвятішим і найпрекраснішим у житті людини. У розумі, почуттях, душевних пориваннях матері полягають перші витoki моральності. Від її авторитету залежить авторитет інших членів сім'ї. Важливо, як наголошував педагог, щоб у школі і сім'ї виховувалося у дітей благородне ставлення до жінки-матері [4].

Також значну роль у сімейному вихованні В. О. Сухомлинський відводив і батькові. Його роль визначалася єдиним словом – відповідальність. Справжній батько – особистість сильна, яскраво виражена, людина мужня і мудра. Мужність чоловіка, батька, на думку Василя Олександровича, полягає в умінні захищати й оберігати жінку і дітей [4].

Як зазначав В. О. Сухомлинський, важливим компонентом у вихованні в умовах сім'ї є підхід батьків до виконання своїх виховних обов'язків. Василь Олександрович наголошував: «Яка б у вас відповідальна, складна, творча робота не була на виробництві, – знайте, що вдома на вас чекає така ж відповідальна, так ж складна, така ж тонка робота – виховання дитини. Скрізь вас можна замінити іншим працівником – від сторожа на тваринницькій фермі до міністра; справжнього ж батька не замінить ніхто» [2, 411].

В. О. Сухомлинський високо підносив як одну з найважливіших моральних цінностей – уміння дітей дорожити честю сім'ї, тим первинним середовищем, де людина вчиться творити добро [5].

Цінним результатом сімейного виховання виступає ставлення дітей до батьків. В. О. Сухомлинський звертав увагу дітей на цей аспект життя: «Поважайте, діти, матір і батька, дорожіть ними, бережіть їх; вони дали вам життя, вони творять для вас радість і щастя ...» [2, 79].

Наприкінці свого життя В.О. Сухомлинський розпочав роботу над енциклопедією сімейного виховання – «Батьківською педагогікою». У ній він висвітлив найактуальніші проблеми виховання дітей у сім'ї, педагогічної освіти батьків і дорослих, соціальної педагогіки [6].

Вченим була розроблена спеціальна методика спільної роботи педагогічного колективу Павлівської школи й батьків, що одержала назву Батьківська школа. Діяльність цього освітнього закладу щодо підвищення педагогічної культури батьків містила в собі колективні й індивідуальні форми й здійснювалася на принципах цілеспрямованості, цілісності, погодженості, систематичності, причому школа в цьому співробітництві сприяла правильному вихованню дітей і опікувалася педагогічною освітою матері й батька [6]. Педагог зазначав, що «...шкільно-сімейне виховання не тільки дає змогу добре виховувати молоде покоління, а й одночасно є дуже важливою умовою вдосконалення морального обличчя сім'ї. Без виховання дітей, без активної участі батька і матері в житті школи, без постійного духовного спілкування і взаємного духовного збагачення дорослих і дітей неможлива сама сім'я як первинний осередок суспільства, неможлива школа як найважливіший навчально-виховний заклад і неможливий моральний прогрес суспільства» [7, 14].

Можна зробити такий висновок, що сім'я, на думку вченого, є рушійною силою у вихованні дитини. Духовне і морально-естетичне багатство сімейного життя у поєднанні з досвідом і мудрістю вчителів – найважливіша умова успішного виховання дитини.

Література

1. Погляди В.О. Сухомлинського на проблеми сімейного виховання : веб-сайт. URL: https://pidruchniki.com/81773/pedagogika/poglyadi_suhomlinskogo_problemi_simeynogo_vihovannya (дата звернення: 28.10.2019).
2. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. К.: Рад. школа, 1978. 263 с.
3. Рацул А. Б. Сухомлинський про сімейно-шкільне та родинне виховання. А. Рацул. Наукові записки. Випуск 78 (1). Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ ДПУ ім. В. Винниченка, 2009. 276 с.
4. Родинне виховання в системі шкільної освіти у педагогічній спадщині В.О. виховання: веб-сайт. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/conf-2017-09/sektsiia-1/6903-okremi-aspekty-simeynoho-vykhovannya-u-pedahohichniy-spadshchyni-v-o-sukhomlynskoho> (дата звернення: 28.10.2019).
5. Окремі аспекти сімейного виховання у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського : веб-сайт. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/konferentsii-2016-2017-n-r/conf-2017-09/sektsiia-2/6905-rodynne-vykhovannya-v-systemi-shkilnoyi-osvity-u-pedahohichniy-spadshchyni-vasylya-oleksandrovycha-sukhomlynskoho> (дата звернення: 28.10.2019).

6. Сімейне виховання у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського : веб-сайт. URL: <https://www.slideshare.net/ippo-kubg/ss-53963453> (дата звернення: 28.10.2019).

7. Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа. В. О. Сухомлинський. Вибрані твори: у 5 т. К.: Рад. школа, 1977. Т. 4. 390 с.

УДК 371.47.022(043)

Дудар Віталія Вікторівна

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ А.С.МАКАРЕНКА У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ

А.С.Макаренко – великий український педагог, який реалізував у своїй діяльності кращі досягнення світової педагогіки. Педагогічна діяльність Антона Семеновича є прикладом для молодих вчителів. Сьогодні його педагогічні погляди є актуальними з огляду на гуманізацію та демократизацію сучасної освіти.

Колективний метод виховання розглядається А.С.Макаренком як універсальний, що розкриває здібності й допомагає не втратити індивідуальність. Педагог вважав, що досягти своєї мети діти можуть тільки разом, коли створюють певну соціальну структуру. Спільна мета не відчувається як нав'язана кимось, тому діти дотримуються заздалегідь прийнятих норм поведінки. А.С.Макаренко вважав, що впливати на одного учня можна, діючи через колектив, часткою якого є дитина. Це принцип паралельної педагогічної дії.

Метод змагання використовується для розвитку творчих сил та сприяє появі активності учнів у праці або громадянській роботі, дуже важливо зацікавити дітей брати участь у ньому. Важливо, щоб діти бачили результати та приваюливі цілі, які будуть їх мотивувати.

Актуальним у сучасних умовах залишається метод гри та дисциплінування. Як стверджував педагог, не слід намагатися пояснити дитині, що правильно, а що – ні. Слід розкривати причинно-наслідкові зв'язки і закономірності розвитку природи, суспільства, людського мислення.

До найбільш важливих порад А.С.Макаренка, що не втратили сьогодні своєї актуальності, слід віднести наступні:

- переконання є впливом на свідомість, почуття, волю людей з метою формування в них свідомої участі у виконанні поставлених завдань;
- формування громадської думки являє собою систему загальних суджень людей, яка виникає у процесі їх спільної діяльності й виражає ставлення до різних явищ та подій. На ефективність громадської думки впливає мікросередовище, макросередовище;
- велику роль у вихованні дитини лежить авторитет батьків та вчителів, адже діти не мають соціального досвіду, тому саме батьки будуть негативно чи позитивно впливати на їхній соціальний досвід;

- поведінка батьків стає прикладом наслідування для дітей;
- створення добрих традицій сприяє зближенню колективу, його зміцненню: дітей слід залучати до різних видів діяльності, що забезпечить соціальне зростання особистості;
- учень повинен мати чіткий розпорядок, який допоможе розвитку високого рівня фізичної та розумової активності;
- заохочення – це спосіб педагогічного впливу на особистість, що виражає позитивну оцінку вихователем поведінки вихованця з метою закріплення позитивних якостей і стимулювання до діяльності, але воно не повинно перетворитися у захвалювання;
- покарання є доцільним і необхідним методом дисциплінування.

А.С.Макаренко зауважував, що методи виховання не тепрять стереотипності та шаблонності, вважав, що творчий підхід до методів – це важлива умова успішного виховання.

Педагог надавав великого значення естетичному вихованню, високо цінував такі його засоби, як пісня, музика, кіно, література, образотворче мистецтво, театр.

Як наголошував Антон Семенович, перед школою стає завдання виховання толерантного, активного та свідомого громадянина. Для вирішення цього питання сучасні педагоги звертаються до його спадщини. Сьогодні педагогічна система А.С.Макаренка змінюється з урахуванням сучасної моделі організації учнівського колективу та соціального оточення школи, досвіду вчителя та учня.

Література

1. Макаренко А.С. Человек должен быть счастливым. СПб.: Издательский дом «Карапуз», 2009, 288 с.
2. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. – К.: НАКККіМ, 2011. 293.
3. Макаренко А.С. Педагогическая поэма. М.: АСТ, 2018.
4. Гончар О. Гордість вітчизняної педагогіки. Антон Макаренко. 2009.
5. Сень О. Ідеї А.С.Макаренка в контексті пріоритетів освіти Полтавського району. 2013, С. 306-311.

УДК 371.47.022

Ефименко Карина Сергіївна

ПОГЛЯДИ А. МАКАРЕНКА НА ФОРМУВАННЯ ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ

Сучасна освітня система, що знаходиться в стані реформації, потребує подальших змін з урахуванням досвіду вітчизняних педагогів-класиків. Такою постаттю для України виступає Антон Семенович Макаренко – видатний педагог, письменник, розробник теорії дитячого колективу. Аналіз актуальних досліджень. Педагогічна діяльність та спадщина А. Макаренка

в радянську добу почала привертати увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників. Порушувались окремі питання вивчення новаторського внеску А. Макаренка у сімейне виховання, в розробку та впровадження методів виховання, у дослідження проблеми педагогічної майстерності вихователя, формування виховного колективу, функціонування учнівського самоврядування та ін.

Метою нашої публікації є здійснення історико-педагогічного аналізу праць А.Макаренка, присвячених теорії та практиці дитячого колективу у контексті розгляду сучасних питань виховання й освіти дітей та молоді. О. Залужний та А. Макаренко були першими, хто акцентував увагу на розвитку дитячого колективу як об'єкті виховного процесу.

Антон Семенович зробив внесок в різні наукові галузі, хоча і увійшов в історію педагогічної науки як дослідник колективу. Аналізуючи вживані у той час визначення поняття «колектив», він заперечує думку О. Залужного, погоджуючись з Е. Аркінім та Г. Фортунатовим. А. Макаренко у своїх працях «Методика організації виховного процесу», «Проблеми шкільного радянського виховання», «Досвід методики роботи дитячої трудової колонії», «Мета виховання» та ін. теоретично обґрунтував та реалізував в практиці роботи трудової колонії для малолітніх правопорушників і безпритульних та дитячій трудовій комуні ім. Ф. Дзержинського методику виховної роботи з дитячим колективом.

Саме йому належить визначення колективу, яке стало основоположним у наступні десятиліття. Антон Семенович обґрунтував колектив як «вільну групу трудящих, об'єднаних єдиною дією, організовану, оснащену органами самоврядування, дисципліни і відповідальності. Колектив – це соціальний організм у здоровому людському суспільстві»

Антон Семенович у своїх працях презентував розвиток особистості дитини як змістовну характеристику процесу виховання, висловлюючи думку, що особистість дитини формується через її власну діяльність в колективі. Антон Семенович у своїх працях презентував розвиток особистості дитини як змістовну характеристику процесу виховання, висловлюючи думку, що особистість дитини формується через її власну діяльність в колективі. Тому педагог розглядає колектив через розв'язання конкретних навчально-виховних завдань: взаємодія колективу і особистості, індивідуальні особливості колективу, спадкоємність поколінь у колективі, тон і стиль роботи в колективі, естетика колективу, організація роботи колективу й т. ін.

У його педагогічних творах колектив представлений у різних аспектах: колектив єдиний, колектив класу, колектив первинний, колектив педагогів, колектив контактний, колектив збірний, колектив сімейний, колектив шкільний.

Актуальною в світлі сучасних підходів є ідея А. Макаренка про стадії розвитку дитячого колективу, що відображають динаміку його розвитку. Адже на шляху до створення колективу кожна група проходить шлях якісних перетворень. А. Макаренко основним шляхом розвитку

дитячого колективу вважав «шлях від диктаторської вимоги організатора до вільної вимоги кожної особистості від себе на фоні вимог колективу».

Концептуальним у педагогіці дитячого колективу радянського періоду є положення А. Макаренка про свідому дисципліну як «явище моральне і політичне, що повинно супроводжуватись усвідомленням, тобто повним розумінням того, що таке дисципліна» Такий підхід, що наголошує саме на свідомій дисципліні і є новаторським в педагогічній теорії і практиці. А сьогодні положення про свідому дисципліну сприймається в науці як складова радянської педагогіки колективу і здобуток радянської доби.

Свідомі дисципліна, встановлена в дитячому колективі, забезпечує досягнення цілей колективу, спрямована на захист і удосконалення кожної дитини, прикрашає колектив, проявляється лише в однаковому бажанні вихованців виконувати приємні і неприємні речі. Практика роботи переконала А. Макаренка, що дисципліна та інтереси колективу вище інтересів окремої особистості. Антон Семенович неодноразово стверджував, що «надання переваги інтересам колективу повинно бути доведено до кінця, навіть до нещадного кінця – і в цьому випадку буде дійсне виховання колективу й окремої особистості» [3, с. 147].

До сьогодні немає одностайності у сприйнятті педагогічних ідей А. Макаренка. Зарубіжні і вітчизняні макаренкознавці, вивчаючи систему колективного виховання, розроблену Антоном Семеновичем, відзначають глибину його внеску, проте більшість вважає її ефективною лише за умов радянського або тоталітарного суспільства. Сучасні дослідники «жорстокий характер» у її висвітленні пояснюють необ'єктивністю і заідеологізованістю трактувань радянських учених.

А втім, Макаренко знав ці впевнені, що більшість помилково сприймають й тлумачать погляди видатного педагога. Так, у діяльності А. Макаренка дитина-людина визначалась не як гвинтик великої машини, а як індивідуальність. Його педагогічна система пронизана ідеєю піклування про особистість дитини, що полягала в можливості розвитку, а не придушенні внутрішніх проявів дитини, піклуванні колективу про правильність формування особистості дитини і, у відповідь піклування дитини про свій колектив.

Література

1. Лозинський С. Що таке дисципліна. *Шлях освіти*. 2012. №10. С. 22–35.
2. Рибалка В. Теорія розвитку особистості у колективі: За спадщиною А. Макаренка. *Психолог*. 2005. № 28. С. 31-35.
3. Морозов В. Сочетание коллективного и индивидуального в воспитательной методике А. С. Макаренко. *Воспитание школьников*. 2005. № 7. С. 52-59

4. Каменєва Н. С. Розвиток спадщини А. С. Макаренка про виховання особистості в колективі. *Вісник Житомирського державного університету. Випуск 47. Педагогічні науки*. 2009. С. 160 – 163.

5. Макаренко А. С. Человек должен быть счастливым : Избранные статьи о воспитании / сост., вступ. статья В. Э. Черных. М.: Издательский дом «Карпуз», 2009. 288 с.

6. Атаманська К.І. Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутнього соціального педагога. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 4 (38). С. 196–202.

УДК 373.3.015.043

Жукова Карина Сергіївна

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Останніми роками зросла увага до проблем теорії і практики естетичного виховання як найважливішому засобу формування відношення до дійсності, засобу етичного і розумового виховання, тобто як засобу формування всесторонньо розвиненої, духовно багатой особистості. Як відзначають більшість педагогів, в тому числі і Василь Олександрович Сухомлинський, естетичне виховання є особливо важливим для молодших школярів. У будь-якій системі існує фундамент з якого все починається і на який все спирається. Таким фундаментом в системі естетичного виховання можна вважати мистецтво: музику, архітектуру, скульптуру, живопис, танець, кіно, театр та інші види художньої творчості [1, с. 4].

У Короткому словнику понять і термінів з естетики поняття «естетичне почуття» розкривається як цілеспрямована система дієвого формування людини, здатної сприймати, оцінювати, усвідомлювати естетичне у житті, природі і мистецтві, жити і перетворювати світ, творити «другу природу» за законами краси. На кожному етапі суспільного розвитку виробляються свої уявлення про естетичне і художнє, прекрасне і потворне, піднесене і низьке, героїчне і повсякденне, трагічне і комічне, що тісно переплітаються з уявленнями про добро і зло, істинне і хибне, справедливе і несправедливе [2, с.28].

Згідно з іншим словником з естетики, під естетичним вихованням розуміється система заходів, скерованих на вироблення і вдосконалення в людині здатності сприймати, правильно розуміти й оцінювати, створювати прекрасне і піднесене у житті і мистецтві [3, с.64].

Василь Олександрович Сухомлинський – видатний український педагог, теоретична і практична діяльність та творчість якого увійшли до історії вітчизняної педагогічної думки. Педагогічні погляди видатного вченого сформувалися в результаті клопіткої педагогічної праці. Василь Сухомлинський зазначав, що: «У світі є не тільки потрібне, корисне, але і

красиве. З того часу, як людина стала людиною, з того моменту, коли вона задивилася на пелюстки квітки і вечірню зірку, вона почала вдивлятися в саму себе. Людина осягла красу. Краса – глибоко людське. Вона існує незалежно від нашої свідомості і волі, але вона відкривається людиною, досягається нею, живе в її душі, – не було б нашої свідомості – не було б і краси. Свідомість людини не тільки відображає об’єктивний світ, але і створює його» [4, с. 229].

Використовуючи твори В.О. Сухомлинського і його досвід, багато вчителів України й інших країн вже здійснюють естетичне виховання молодших школярів на уроках літературного читання. Вчителі зазначають, що робота, яка проводилася систематично на кожному уроці читання, допомагала формувати у другокласників уважність, доброту, турботу, радість буття, повноцінне інтелектуальне, моральне, естетичне багатство. Школярі непомітно для себе вчилися співчувати і допомагати один одному; милуватися красою рідної природи. І все це відбувалося на тлі пробудження позитивних емоцій, особистих мотивів, близьких і зрозумілих дітям [5, с. 24].

Особливе місце в естетичному вихованні займають живопис і музика. Тому варто надавати великого значення умінню бачити і відчувти клас. Для цього необхідно розглядати твори образотворчого мистецтва, слухати музичні твори. Сфера дії живопису і музики починається там, де закінчується мова. Те, що неможливо передати словом, можна сказати гармонією фарб, мелодією. В. О. Сухомлинський був глибоко переконаний, що «краса музики – могутнє джерело думки. Яскраві образи, що народжуються в уяві дитини під впливом музичної мелодії, оживляють думку, немовби спрямовуючи її численні струмочки в єдине русло. Діти прагнуть словами намалювати те, що створила уява, що вони відчують» [6, с. 192].

Музика і спів у школах, на думку великого педагога, - не тільки навчальний предмет, а й могутній засіб виховання, який має надати емоційного й естетичного забарвлення всьому духовному життю людини [6, с. 553].

В естетичному вихованні дуже велике значення має обстановка, що оточує дитину. Усе, що бачить дитина, переступивши поріг школи, все з чим вона стикається, має бути красивим. Естетичність обстановки створюється такою гармонією, нерукотворного і зробленого людиною, яка пробуджує почуття радості. Творення краси дітьми, підлітками, юнаками і дівчатами – ціла галузь виховної роботи. Для кожного віку в нас вироблено комплекс естетично насиченої праці. У цій праці – єдність потрібного і красивого [7, с. 156].

Таким чином, естетичне виховання молодших школярів є складником усебічного гармонійного розвитку особистості. Дослідивши педагогічну спадщину В.О. Сухомлинського щодо естетичного виховання підростаючого покоління, можна стверджувати, що це актуальне

питання, яке займало в його діяльності одне із провідних місць. Для кожного вчителя, керівника освітнього закладу педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського є невичерпаною скарбницею пізнання, якою можна користуватися постійно.

Література

1. Естетичне виховання школярів. Педагогіка. Теоретичні підходи до проблеми естетичного виховання школярів. 2017. С. 21.
2. Короткий словник понять і термінів з естетики . Файловий архив студентів. 2018. С.28. URL: <https://studfiles.net/preview/7196766/page:28/> (дата звернення: 26.10.2019).
3. Петрушенко О.П. Словник з естетики. Львів. 2009. С. 352.
4. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину ("Сто порад учителям"). В.О.Сухомлинський. Радянська школа. 1977. С. 253.
5. Шевченко О. Естетичне виховання молодших школярів на уроках літературного читання. *Початкова школа*, 2015. №9. С. 21-24.
6. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. Радянська школа. 2003. С. 670.
7. Педагогіка: Хрестоматія Уклад. А.І. Кузьмінський, Л.В. Омеляненко. Знання-Прес, 2008. С. 700.

УДК 37.13.0008.045

Зайцева Дар'я Олегівна

ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ РУСОВОЇ СОФІЇ ФЕДОРІВНИ

Центральне місце в багатогранній педагогічній спадщині вченої займає концепція української національної системи освіти і національного виховання. Ідея національного виховання - головна й визначальна в педагогічній концепції Софії Федорівни Русової. У центрі педагогічної концепції перебуває дитина з її природженими задатками, здібностями, можливостями, талантами.

Головним завданням постає розвиток задатків і здібностей дитини, виховання національної самосвідомості і загальнолюдської моралі, формування працелюбності, творчої особистості, збагачення інтелектуального, духовного, економічного, соціально-політичного і культурного потенціалу свого народу.

Щоб виконати поставлені вище цілі покликана українська школа - школа рідної мови, яка б забезпечила всебічний і гармонійний розвиток дитини. Система освіти, школа, виховання, за Софією Федорівною Русовою, повинні здійснюватися, насамперед, згідно з принципом природовідповідності виховання, який передбачає, що виховання повинно ґрунтуватися на науковому розумінні природних і соціальних процесів, узгоджуватися з загальними законами розвитку природи і людини.

Заслужують на увагу погляди Софії Федорівни Русової на проблеми розумового, морального, естетичного, трудового, дошкільного, сімейного виховання, підготовки вихователів дитячого садка, вчителя нової української школи.

Вчена була більш схильна до ідеї виховання розуму дитини в процесі природної, активної самостійної діяльності, хоч й не заперечувала й іншої - виховання розуму розвиваючої особистості повинно ґрунтуватися на узагальненому досвіді людства, сконцентрованому в науці, техніці, культурі, мистецтві, практиці. Розум повинен керувати духовною діяльністю людини.

Моральне виховання дітей, за її переконанням, може бути ефективним лише тоді, коли воно має цілеспрямований характер і здійснюється планомірно, починаючи з наймолодшого віку дитини, ґрунтуючись на національній основі. Головним завданням морального виховання був розвиток у дітей високих моральних почуттів, вироблення в них шляхом безпосередньої участі в добрих і корисних справах відповідних моральних навичок і моральної поведінки, а також формування моральної свідомості, стійких моральних переконань. За допомогою виховання вчена пропонувала поступово поширювати коло дитячої любові. Спочатку природжену любов до матері перенести на батька, потім на інших рідних - дідуся, бабусю, брата, сестру, далі на вчителя, товаришів по школі і садку. Так, поширюючи свою любов все далі й далі, дитина на певному етапі свого розвитку починає відчувати любов до свого народу, своєї нації, врешті до всього людства. Намагання поширити любов до людей усього світу зайвий раз свідчать про гуманні й демократичні прагнення Софії Федорівни Русової.

Софія Федорівна Русова гнівно засуджувала колоніальну систему освіти, яка на її думку калічила розум і душу дітей, кидала їх на розпутья.

Вчена наполягала, щоб виховання розпочиналося з народження дитини та присвятила цій темі і дошкільному вихованню чимало робіт. Софія Русова справедливо вважається класиком вітчизняного дошкільного виховання, про що красномовно свідчать її твори «Теорія і практика дошкільного виховання», «Дитячий сад на національній ґрунті», «Дошкільне виховання», «Нова школа соціального виховання», «Націоналізація дошкільного виховання», «Нові методи дошкільного виховання», «Роль жінки у дошкільному вихованні», а також подвижницька практична діяльність у галузі дошкільного виховання. Головне завдання дитячого садка Русова вбачала в тому, щоб не тільки пробудити в дитині її здатності, цікавість, виховати почуття любові, а й прищепити любов до рідної культури за допомогою дидактичних ігор, малювання, ліплення, співу, культури, притаманних українському народові. Діти повинні вирости з цієї культури, щоб потім її збагачувати. На думку Софії Федорівни Русової і в сімейному житті, і в дитячому саду важливо не стільки давати дитині готові знання, скільки пробудити допитливість, виховувати почуття, щоб очі дитини вміли бачити, вуха

прислухалися до всього, руки вміли обходитися і з олівцями, і з ножицями, і з глиною, і з папером. Все навчання і виховання повинні ґрунтуватися на повазі до особистості дитини. Рідна мова - основа національного освіти і національного виховання. Ці положення Софії Федорівни Русової мають особливе значення для сьогоденної організації дошкільного виховання в Україні.

У праці «В дитячому садку» Софія Федорівна Русова накреслила основні вимоги до українського дошкільного закладу: він має бути пройнятий національним духом, велике місце належить відводити природознавству та мистецтву, особливо народним творам; моральне виховання дітей повинно будуватися з урахуванням національних рис народу.

Щодо постаті вчителя Софія Федорівна Русова наголошувала, що він має бути розкутим і самостійним у складанні навчального матеріалу, у використанні форм та методів навчальної діяльності. Головне завдання педагога – розвиток самостійності дитини. Софія Федорівна категорично засуджувала бездумну сувору шкільну дисципліну та виступала за панування у навчальному закладі жвавого настрою, веселості, поваги, уваги, любові до дітей. Також вчитель повинен враховувати індивідуальність кожної дитини. Софія Федорівна Русова розглядала навчально-виховний процес у його єдності. На її думку моральним вихованням має бути пронизане все навчання і життя в цілому. Провідне місце у навчанні, фізичному і духовному зростанні дітей надає народному вчителю. Він має бути національно свідомим українцем, що володіє високим рівнем культури, педагогічними надбаннями попередніх поколінь педагогів, скарбами народної педагогіки, здатний творчо використовувати їх на практиці.

Нова українська школа, на думку Софії Федорівни, повинна відповідати таким вимогам:

- бути світською та вільною від будь-яких станових, національних і релігійних обмежень;

- на всіх щаблях має здійснюватися спільне навчання хлопчиків і дівчаток;

- систематичне шкільне навчання необхідно починати з семирічного віку.

Для молодших дітей повинні існувати дошкільні навчально-виховні установи, а курс обов'язкової початкової школи повинен становити шість років. Обов'язковими предметами вивчення повинні бути: рідна мова, арифметика, природознавство, географія України, малювання, російська мова, географія Росії, історія України, малювання, співи, рукоділля, художнє читання, історія української та російської літератури, географія та історія Росії, знайомство з усіма частинами світу, коротка історія культури, загальні відомості з фізики, хімії, ботаніка, відомості в області законодавства.

На основі аналізу філософських, психологічних і педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних авторів Софія Федорівна Русова доходить таких висновків: гармонійну людину

можна виховати за умов, коли: виховання буде індивідуальним, пристосованим до природи людини, національним, відповідатиме соціально-культурним вимогам часу, виховання буде вільним, незалежним від тих чи інших урядових вимог, на ґрунті громадської організації.

Література

1. Зайченко І. В. Педагогічна концепція С. Ф. Русової. Чернігів, 2006. 234 с.
2. Качкан В.А. Просвітницький вогонь Софії Русової. *Українське народознавство в іменах*. У 2 ч. ч. 1.: Навч. посіб. (За ред. А.В. Москаленко; Передм. А.Г. Погрібного. К., 1994.
3. Коваленко Є.І., Пінчук І.М. Освітня діяльність і педагогічні погляди Софії Русової. Ніжин, 1998. 213 с.
4. Коваленко Є. Софія Русова педагог- просвітитель, державний діяч, вчений. *Рідна школа*. 2000. № 8.
5. Проскура О.В. Софія Русова - вчений, педагог, громадський діяч. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 1.
6. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія. Навчальний посібник. Київ, «Знання», 2005. 768 с.

УДК 378.3.5 (043)

Кішиш Ірина Юріївна

ІДЕЇ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Одним з визначальних чинників успішної реалізації Концепції Нової української школи є педагогіка партнерства, що являє собою систему методів і прийомів виховання і навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості дитини [3].

Ідея партнерства в освітньому процесі на даному етапі реформування української школи є актуальною. Її обґрунтування закладено науковими працями, Ш. А. Амонашвілі, Н. М. Бібікової, І. П. Волкова, І. П. Івановим, В. А. Караковським, А. С. Макаренка, С. М. Лисенкової, В. О. Сухомлинського, В. Ф. Шаталова [1, с.57]. Зазначеними науковцями визначено провідні ідеї педагогіки партнерства:

- навчання без примусу, що передбачає виключення всіх засобів примусу з арсеналу педагогічних засобів, наявність таких особистісних якостей вчителя, як гуманність, комунікативність, ціннісного ставлення до дитини;
- ідея важкої мети, сутність якої – у забезпеченні дітей усіма необхідними засобами для досягнення складної освітньої мети, формування в них впевненості у можливості подолання труднощів, стійкої позитивної мотивації до вирішення значущих пізнавальних завдань;
- ідея опори, що полягає у наданні учням опорних знаків (символів, схем, таблиць, слів тощо) для забезпечення кращого розуміння, структурування, запам'ятовування матеріалу, а

також для побудови відповіді;

- ідея вільного вибору, що передбачає надання дитині свободи у виборі завдань, здач, теми твору тощо;

- ідея випередження, що дозволяє включати у програму більш складний матеріал, об'єднувати його в блоки, починати заздалегідь вивчати складні теми, закладати перспективу вивчення теми наступного уроку;

- ідея великих блоків, що передбачає об'єднання кількох уроків зі спорідненими темами у єдиний блок, який що дає можливість легше встановити логічні зв'язки, виокремити головну думку, поставити та розв'язати проблему;

- ідея відповідної форми, що реалізується через обізнаність, креативність, відкритість, здатність результативно вирішувати творчі завдання, незалежність суджень, спрямованість на творчі досягнення, володіння інтерактивними технологіями;

- ідея створення інтелектуального поля класу, що передбачає створення загальних життєвих цілей та цінностей у класі, для розвитку здібностей та нахилів, творчості кожної дитини в діяльності;

- ідея самоаналізу, що реалізується через здійснення колективного аналізу та оцінювання діяльності кожного учня за умови володіння педагогом прийомами рефлексії, емпатії, а також здатності аналізувати та розуміти власні дії, здатності до самопізнання [4].

М. Скиба вважає, що педагогіка партнерства важлива і незамінна з огляду на те, що:

По-перше, сприяє створенню атмосфери, в якій найкраще розкривається потенціал кожного учня, формується його ініціативність і креативність. А це – один із ключових активів сучасного світу.

По-друге, партнерство задовольняє потребу в значимості і приналежності та зменшує рівень стресу, що, зрештою, допомагає інтелекту працювати ефективніше.

По-третє, такий формат стосунків найкраще готує молодих людей до професійної діяльності і ролі активного громадянина у відкритому світі [5]

Отже, в основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками, які об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими співниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, який не відкидає різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість [4].

Література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2006. 326 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: [http://dano.dp.ua/attachments/article/Державний стандарт початкової освіти.pdf](http://dano.dp.ua/attachments/article/Державний_стандарт_початкової_освіти.pdf) (дата звернення 28.10.2019).
3. НУШ – докорінне реформування освіти в Україні. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/21/108> (дата звернення 28.10.2019).
4. Про Концепцію Нової української школи. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2372-ad-fontes-pro-kontseptsyu-novo-ukransko-shkoli> (дата звернення 28.10.2019).
5. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. URL: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/> (дата звернення 28.10.2019).

УДК 37:001.5:316.45 (043)

Кольцова Ганна Олексіївна

ВЧЕННЯ АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКА ПРО КОЛЕКТИВ

Творчість Антона Семеновича Макаренка привертає увагу дослідників, як в нашій країні, так і за кордоном. Окреме місце в спадщині Антона Семеновича Макаренка займає питання теорії колективу. Його перу належать численні педагогічні та художні твори, в яких детально розроблена методика колективістського виховання. Вчення Макаренка Антона Семеновича містить детальну технологію поетапного формування колективу. Закон життя дитячого колективу - рух вперед; зупинка означає смерть колективу. Макаренко сформулював принципи розвитку колективу: гласність, відповідальна залежність, система перспективних ліній, закон паралельної дії. Він вичленював етапи (стадії) розвитку колективу.

Щоб стати колективом, група повинна пройти нелегкий шлях якісних перетворень. На цьому шляху А. С. Макаренка виділяє кілька стадій.

Перша стадія - становлення колективу (стадія початкового згуртування). У цей час колектив виступає перш за все як мета виховних зусиль педагога, який прагне організаційно оформлену групу (клас, гурток і т.п.) перетворити в колектив, тобто таку соціально-психологічну спільність, де відносини учнів визначаються змістом їхньої спільної діяльності, її цілями, завданнями, цінностями. Організатором колективу є педагог, від нього виходять всі вимоги. Перша стадія вважається завершеною, коли в колективі виділився і заробив актив, вихованці згуртувалися на основі спільної мети, спільної діяльності та загальної організації.

Друга стадія - посилення впливу активу. Тепер уже актив не тільки підтримує вимоги педагога, по і сам пред'являє їх до членів колективу, керуючись своїми поняттями про те, що приносить користь інтересам колективу, а що - збитки. Якщо активісти правильно розуміють потреби колективу, то вони стають надійними помічниками педагога. Робота з активом на даному етапі вимагає пильної уваги педагога.

Для другої стадії характерна стабілізація структури колективу. У цей час колектив виступає вже як цілісна система, в якій починають діяти механізми самоорганізації і саморегуляції. Колектив тепер здатний вимагати від своїх членів певних норм поведінки, при цьому коло вимог поступово розширюється. Таким чином, на другій стадії розвитку колектив стає інструментом цілеспрямованого виховання певних якостей особистості.

Третя і наступні стадії характеризують розквіт колективу. Вони відрізняються рядом особливих якостей, досягнутих на попередніх етапах розвитку. Щоб підкреслити рівень розвитку колективу на даній стадії, досить вказати на зміну характеру вимог, що пред'являються членами колективу один до одного: до себе пред'являються більш високі вимоги, ніж до своїх товаришів. Одне це вже свідчить про досягнутий рівень вихованості, стійкості поглядів, суджень, звичок. Якщо колектив доходить до цієї стадії розвитку, то він формує цілісну, моральну особистість. На даній стадії колектив перетворюється в інструмент індивідуального розвитку кожного з його членів. Загальний досвід, однакові оцінки подій - ось основна ознака і найбільш характерна риса колективу на третій стадії.

Розвиток колективу - це аж ніяк не плавний процес переходу від одного етапу до іншого. Між етапами немає чітких меж: можливості для переходу до наступної стадії створюються в рамках попередньої. Кожна наступна стадія в цьому процесі не змінює попередню, а як би додається до неї. Колектив не може і не повинен зупинятися в своєму розвитку, навіть якщо він досяг дуже високого рівня, тому деякі педагоги виділяють четверту і наступні стадії руху. На цих стадіях кожен школяр завдяки міцно засвоєного колективного досвіду сам пред'являє до себе певні вимоги; виконання моральних норм стає його потребою, процес виховання переходить у процес самовиховання.

Таким чином, А. С. Макаренко довів, що на всіх стадіях розвитку виникають, міцніють і згуртовують колектив великі і малі традиції - стійкі форми колективного життя, які емоційно втілюють норми, звичаї, бажання вихованців. Традиції допомагають виробляти загальні норми поведінки, розвивають колективні переживання, прикрашають життя. Великі традиції - це яскраві масові події, підготовка і проведення яких виховують почуття гордості за свій колектив, віру в його сили, повага до громадської думки. Малі, буденні, повсякденні традиції скромніше за масштабами, але не менш важливі по виховного впливу. Вони вчать підтримувати встановлений порядок, виробляючи стійкі звички поведінки. Малі традиції не

вимагають особливих зусиль, їх підтримують сталий порядок, всіма добровільно прийнята угода. Традиції змінюються і оновлюються. Нові завдання, що постають перед колективом, нові способи їх вирішення стають з часом більш-менш популярними, що сприяє виникненню нових і стирання старих традицій.

Література

1. Калениченко А. Актуальні питання сімейного виховання в педагогічній спадщині А.С. Макаренка: зб. наук. пр. Сер. Пед. науки. Полтава: 2009. 67-72 с.
2. Макаренко А. С. Педагогические сочинения: Москва., 1983. - 512 с.
3. Макаренко А. С. Твори: Киев: 1954. 480 с.

УДК 37(477)^{”08/11”}

Кучма Анастасія Олегівна

ХАРАКТЕРИСТИКА ШКІЛ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Сучасна українська педагогіка має давні традиції освіти, витoki якої сягають Київської Русі. Педагогічна думка Київської Русі фіксувалася у найрізноманітніших джерелах: у пам'ятках писемності та літератури різних жанрів, у творах образотворчого мистецтва, в засобах народної педагогіки (в усній народній творчості), в церковній та побутовій практиці тощо. Вона включала офіційні педагогічні концепції та народні педагогічні погляди. Перші виступали важливою складовою державної ідеології, а другі виражали верховну мудрість народу в цілому. Обидві ці сторони були тісно пов'язані, взаємодіяли і доповнювали одна одну.

Бакалець О. А. стверджує, що «основи державної освіти та виховання почали закладати князі Рюриковичі (Олег, Ігор, Ольга, Святослав)» [1, с. 18]. Відомо, що вже тоді працювали школи грамоти, де дітей навчали читанню, писанню та рахунку. Школи грамоти відкривалися переважно у містах при церквах для навчання дітей бояр, посадників, купців, лихварів, заможних ремісників. Такі школи утримувалися коштом батьків. Навчання проводилося за спрощеною 32-буквеною абеткою з використанням церковних книг. Учні вчили веденню діловодства, складанню договорів, писанню листів, цифровим розрахункам. До прийняття християнства ці школи були носіями хліборобської культури.

Іпатіївський літопис від 988 р. повідомляє, що «князь Володимир після хрещення киян почав будувати церкви, назначати священників, брати у знатних людей дітей і віддавати на вчення книжне» [2, с. 97]. Це найперша згадка про школи книжного вчення у Києві. Сутність поняття «книжне вчення» в тому, що це було не просто навчання грамоти, а власне школи, де викладались рідкісні науки. Викладалася діалектика, риторика, граматика, арифметика. У школах книжного вчення вихованці готувалися до діяльності в різних сферах державного, церковного та культурного життя. Такі школи були державними навчальними закладами

підвищеного типу і утримувалися за рахунок князівської казни. Іпатіївський літопис згадує, що «в одній із таких шкіл, відкритих Володимиром у Києві при Десятинній церкві, навчалися 300 дітей» [2, с. 101].

Монастирські школи, відкриваючись при монастирях, були призначені для навчання новоприйнятих ченців. У так званих зовнішніх монастирських школах навчалися миряни. Освіта була диференційованою: заможні ченці опановували надбання середньовічної європейської освіти, прості люди опановували звичайну грамоту і готувалися до службових відправ. Головне завдання монастирських шкіл полягало в суворому аскетичному вихованні, зміст якого зводився до формування в ченців покори, терпіння, відмови від радощів земного життя. Поступово монастирі ставали осередками книгописання. Провідна роль у цьому належала Києво-Печерській лаврі, де богословська освіта досягла рівня візантійської духовно-патріаршої академії. У ній навчався видатний діяч давньоруської культури Нестор-літописець.

Кормильство - форма домашнього виховання дітей феодалів. «Кормильці» були і наставниками, і управителями. Їх вибирали для княжичів віком 5-7 років із числа воєвод і знатних бояр. Кормильство передбачало не лише військово-фізичне виховання, але й орієнтувалось на високий рівень освіти. Розсаджування київськими князями своїх дітей по містах і областях спочатку сприяло консолідації східнослов'янських земель. Але згодом виявились його негативні наслідки: батьки погано знали дітей, брати не знали один одного, що посилювало міжусобиці; високий статус кормильців давав їм змогу втручатися в родинні суперечки князя, в політичні інтриги і придворні змови. «Починаючи з XIII ст. кормильці замінюються дядьками – високоосвіченими людьми. Вони ставали домашніми вчителями. На зміну кормильству приходять елементи гувернерства» [3, с. 117].

Церковні школи давали початкову освіту та релігійне виховання. Навчання велось невеликими групами з 3-10 дітей. Вчили грамоті, церковному співу, віровченню. Прививали риси християнської моралі.

Жіночі школи відкривалися для виховання дівчат із знатних родин. «Перше в Європі жіноче училище було відкрите онукою Ярослава Мудрого Анною Всеволодівною у 1086 р. при Андріївському монастирі. У ньому дівчаток навчали грамоті та швейній справі. Пізніше, в XIII ст., подібне училище було відкрите в Суздалі» [4, с. 45]. Про ставлення до освіти жінок у Київській Русі певним чином говорить той факт, що дочка князя Ярослава, королева Франції Анна, вирізнялася в Європі своєю освіченістю. Вийшовши заміж за французького короля Генріха I, вона привезла до Франції чимало книг. Їй часто доводилося підписувати королівські документи замість неграмотного чоловіка.

Більшість дітей, передусім, простих людей виховувались у сім'ї. Їх вчили сільськогосподарської праці та іншій домашній роботі. Дітей могли віддавати якомусь майстрові для вивчення ремесла. Там вони інколи могли вивчати грамоту та хоровий спів.

Київська Русь, як і будь-яка інша держава тієї епохи, більше потребувала воїнів і землеробів, ніж вчених. Але, все ж, певний відсоток грамотних людей повинен бути у будь-якій країні будь-якого рівня життя й державного ладу. Без них неможливе складання документів, облік державних доходів, міжнародні відносини, торгівля і збір податків.

Отже, в X-XI ст. існували школи елементарні, які давали лише основи грамоти і школи підвищеного типу, у яких викладалося «сім вільних мистецтв». В історії освіти, «сім вільних мистецтв» складались з двох груп дисциплін — тривіума та квадрівіума. Тривіум включав граматику, риторику й діалектику (логіку); квадрівіум — арифметику, геометрію, астрономію й музику.

За порівняно короткий час (XI-XII ст.) Київська Русь досягла надзвичайно великих успіхів у поширенні грамотності та шкіл і за станом освіти не поступалася західноєвропейським країнам.

Література

1. Бакалець О. А.. Історія України з найдавніших часів до початку XXI століття: навч. посібник. Львів: Магнолія, 2010. 90 с.
2. Франчук В. Ю.. Літопис, літописання, літописознавство: навч.посіб.: Київ: Наукова думка, 2009. 237 с.
3. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні:навч. посіб.:Київ: Вікар, 2011. 335 с.
4. Сухенко Т. В. Жіноча середня освіта в Україні: навч. Посіб.: Київ: Наукова думка, 2009. 134 с.

УДК-37.013.3:929 Русова

Лушпа Меланія Сергіївна

КОНЦЕПЦІЯ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ С.Ф.РУСОВОЇ

Центральне місце в багатогранній педагогічній спадщині вченої С.Ф.Русової займає концепція української національної системи освіти і національного виховання, в межах якої отримали своєрідну інтерпретацію найважливіші, фундаментальні теоретико-методологічні проблеми — мета, завдання, зміст, методи, принципи, форми освіти, навчання й виховання. Ідея національного виховання — головна й визначальна в педагогічній концепції С.Русової, яка в методологічному плані набуває основної й найважливішої закономірності розвитку теорії і практики освіти, школи, виховання. У центрі педагогічної концепції вченої перебуває дитина з її природженими задатками, здібностями, можливостями, талантами.

З перших хвилин перебування в дитячому садку дитину слід оточити увагою, дати їй відчуття, що тут до неї ставляться з любов'ю та повагою, готові одразу прийти на допомогу, підтримати, зрозуміти. Атмосфера тепла та доброзичливості, постійного інтересу як до особистості і формує сильну само виражену особистість. У праці «В дитячому садку» С. Русова накреслила основні вимоги до українського дошкільного закладу: він має бути пройнятий національним духом, велике місце належить відводити природознавству та мистецтву, особливо народним творам; моральне виховання дітей повинно будуватися з урахуванням національних рис народу.

Працюючи вихователем, у своїй групі С.Ф. Русова створювала особливі умови, щоб дитина відчувала, що її люблять, чекають; довіряла вихователю і всім, хто її оточує. «Навкруги в дитячому садочку мусить бути все рідне, що нагадує хатні обставини з найкращого боку!» (С. Русова). За роки роботи добивалась, щоб група нагадувала гарно прибрану велику кімнату, затишну і привітну, де багато квітів, світла і тепла. Вважала, що новою, справді народною школою може бути та школа, в якій дитина мала б творчо розвиватися на національному ґрунті і де б враховувалися її індивідуальні особливості. До кожної дитини потрібен особливий підхід.

У праці «Дошкільне виховання» С.Ф. Русова опрацьовує вихідні положення призначення національної системи виховання: «міцнішою нацією виявляє себе та, яка краще за інші використала у вихованні свої глибокі національні скарби і дала вільний розвиток національній психології; національне виховання виробляє у дитини неподвійну хитку мораль, а сприяє формуванню міцної цілісної особистості; національне виховання через пошану і любов до свого народу виховує в дітях пошану й любов до інших народів і тим приведе не до вузького відокремлення, а до широкого єднання й світового порозуміння між народами і націями». На основі аналізу філософських, психологічних і педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних авторів С.Ф. Русова доходить таких висновків: гармонійну людину можна виховати за умов, коли: виховання буде індивідуальним, пристосованим до природи людини; виховання буде національним; виховання відповідатиме соціально, культурним вимогам часу; виховання буде вільним, незалежним від тих чи інших урядових вимог, на ґрунті громадської організації.

Другий принцип концепції полягає в тому, що дитячий садок має бути весь пройнятий національним духом свого народу, має закладатися так, як колись, у XVI–XVII ст., закладалася українська національна школа – на демократичному ґрунті. І тут С.Ф. Русова робить філософський аналіз української духовності, виділяючи в ній основні риси. Опрацьовуючи власну концепцію дошкільного виховання, С.Ф. Русова творчо використала досягнення світової педагогіки й психології, в тому числі й здобутки Марії Монтессорі. Вона підтримувала думку про те, що маленьку дитину важливо навчити відчувати сприймати

різноманітні ознаки оточуючих предметів, виділяти ці ознаки у спеціально абстрагованому дидактичному матеріалі й у реальних життєвих умовах, привчати змалечку до самостійних зосереджених занять. Речові або предметові лекції, які вводить у систему дошкільного виховання С.Ф. Русова, розроблені на основі системи М. Монтесорі.

Як і в народних педагогічних поглядах, так і в педагогічних поглядах С.Ф. Русової принцип природо відповідності виховання глибоко поєднаний з принципом культури відповідності.

Рідна природа, рідна культура – це найсприятливіші чинники, що зміцнюють соціальні принципи й формують передумови виховання особистості. Важливим принциповим завданням дошкільного виховання, за концепцією С.Ф. Русової, є розвиток творчих здібностей дитини. Причому творчі сили дітей в українському садку мають пробуджуватися й розвиватися саме засобами національного матеріалу, того матеріалу, який найбільш поширений у тій чи іншій місцевості – використання глини, дерева, малювання, вишивання. Разом з тим у садку має лунати гарна українська пісня, звучати й розвиватися рідна мова. Зокрема мові, рідній мові як могутньому засобу загального розвитку дитини С.Ф. Русова надає особливого значення. Рідне слово вона розглядає як джерело неповторного національного світобачення, як систему, в якій фіксуються особливості сприймання й відображення дійсності.

Отже, система освіти, школа, виховання, за Русовою, повинні здійснюватися, насамперед, згідно з принципом природо відповідності виховання, який передбачає, що виховання повинно ґрунтуватися на науковому розумінні природних і соціальних процесів, узгоджуватися з загальними законами розвитку природи і людини.

Література

1. Софія Русова [Текст]: наук.праці / упоряд. та наук. ред. Д. Герцюк, П. Сікорський. – Львів: «СПОЛОМ», 2017. – 164 с. – (Серія: Видатні українські педагоги, вип. 7).
2. Найважливіші принципи педагогічної концепції Русової URL: <https://sites.google.com/site/sofiarusova13/>
3. Впровадження ідей С. Русової URL: <https://issuu.com/darias6/doc>

УДК 37:001.5(477)“18”

Ляшук Карина Андріївна

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ М. КОРФА

Проблеми, пов'язані з захистом моралі та формуванням здорового способу життя громадян України, набувають сьогодні загальнодержавного значення. Відомо, що навчання, цілями якого є розвиток мислення дитини, тренування її пам'яті, збудження творчих сил, усе ж недостатньо впливає на ті сфери людської душі, від яких залежать вчинки як вияви

моральності особистості. На це свого часу і звернув увагу відомий талановитий педагог, наступник К. Ушинського – Микола Корф, – який вісунув ідеї щодо розвивального навчання в школі. Його громадська та педагогічна діяльність енергійно впливала на розвиток освіти багатьох окремих сіл та міст. Ми будемо аналізувати ідеї М. Корфа щодо розвивального навчання і виховання учнів земських шкіл.

Сучасне розуміння ідей розвивального навчання – це тривалий пошук шляхів і засобів навчання, які сприяють розвитку пізнавальних здібностей дитини.

Важливим чинником становлення педагогічних поглядів М.О. Корфа стало ґрунтовне вивчення різних типів приватних виховних закладів, що сприяло формуванню поглядів педагога на завдання школи, єдності виховання й освіти, характеру стосунків між учителем та учнями. Посилаючись на ідеї Я.А. Коменського про школу як майстерню гуманності, педагог вибудував антропологічні засади власної системи навчання. В основу книги для читання «Наш друг» ним покладено чуттєве сприйняття тексту й правило наочності, що відстоював Я.А. Коменський. Теоретичні положення М.О. Корфа про принципи єдиної школи, природовідповідності, детальна розробка класно урочних занять свідчить про конкретизацію ним положень «Великої дидактики». Слід відзначити вплив на погляди М.О.Корфа теоретичної спадщини Й.Г. Песталоцці. Це насамперед гармонійність виховання, його мета як розвитку усіх природних сил і здібностей людини, що М.О. Корф поклав в основу всього процесу навчання в початковій школі.

М.О. Корф як і Г.С. Сковорода був переконаний, що освіта має знаходити природні таланти дитини, чому допомагатиме загальноосвітній характер школи. Співзвучний з позицією філософа й погляд М.О. Корфа про роль учителя, який повинен розвивати природні здібності дитини.

Він створив новий тип сільської школи – початкову школу з трирічним навчанням, розробив методику навчання, навчальні посібники «Малютка», «Наш друг», «Наше школьное дело». Довгий час ця школа була зразком для всіх земських шкіл Приазовського регіону. М.О. Корф сформулював головну мету народної школи – збагачення учнів корисними знаннями та розвиток їх природних талантів. Школа повинна дати знання, які можна застосувати у практичному житті.

М.О. Корф розглядав земську школу як загальноосвітню з 3 річним терміном навчання лише як однокласну, де один учитель проводить заняття з усіма трьома класами 1-го, 2-го, 3-го років навчання. Високо оцінив педагогічну діяльність педагога К.Д. Ушинський, який завжди підкреслював, що народна освіта повинна стати громадською справою.

Протестуючи проти релігійно схоластичного навчання у церковнопарафіяльних школах, видатний педагог вважав, що діти повинні вивчати навколишню природу та народне життя, а

основою навчання мають стати реальні знання, рідна мова та народна творчість. Позиція М.О. Корфа щодо значення та місця української мови в школі позитивно оцінювалась М.С. Грушевським, Б.Д. Грінченком, С.Ф. Русовою, С.О. Сірополком.

Головним засобом розумового розвитку учнів у земських школах були підручники М.О. Корфа. У них подавалися наукові відомості, які мали практичне значення для майбутнього життя й діяльності учнів, сприяли розширенню їх світогляду, розвитку логічного мислення [3, с. 205].

Найбільш висвітлені педагогічні погляди М.О. Корфа в статті «Научные основы обучения по Бену». У статті вчений обґрунтовує філософські та педагогічні основи своєї діяльності; 1. місце і роль педагогіки в системі гуманітарного знання, що на думку М.О. Корфа, позначаються двома словами «людина» і «суспільство»; 2. учитель повинен не тільки мати освіту, але й володіти умінням навчати й виховувати; 3. теоретичною основою педагогіки є вчення про навички; 4. основним завданням педагогіки є розвиток пізнавальної здатності, пам'яті, уяви й мислення; 5. задоволення як стимул діяльності є одним з основних принципів наукової педагогіки виховання; 6. індуктивний метод найбільш відповідає завданням початкової школи і спрямований на самостійну діяльність учня; 7. виховання й навчання інших неможливе без самовиховання й самонавчання вчителя [1, с. 10].

М.О. Корф, який усе життя боровся за реалізацію ідеї загального обов'язкового навчання, земську школу вважав лише першою сходинкою в освіті. Тому мету такої школи він визначив у її сенсі – готувати до життя в соціумі, в реальному середовищі, в конкретному суспільстві.

Основними дидактичними правилами М.О. Корф називав такі : 1. не вимагати від учнів заучування того, що їм не зрозуміло, але добиватися міцного запам'ятовування того, що ними добре зрозуміле; 2. забезпечувати доступність у навчанні; 3. не звільняти дітей від самостійного обдумування, від самостійних міркувань і самостійного розв'язання тих чи інших питань і завдань, а, навпаки, в міру їх сил і можливостей залучати під час занять; 4. не залишати учнів без допомоги у разі виникнення труднощів; 5. у навчанні йти вперед, спираючись на досягнуте; 6. застосовувати принцип наочності [2, с. 111-112].

Особливу увагу педагог приділяв методам розвивального навчання. Він сформулював мету застосування методу навчання як правильний розподіл навчального матеріалу, системне його розташування, що полегшує як передачу, так і засвоєння. Справедливо вважаючи, що вчитель повинен бути не тільки педагогом, а й дослідником, він рекомендував сміливіше застосовувати самостійні письмові роботи, забезпечувати тісний зв'язок школи з громадським життям рідного села, краю, залучати учнів до краєзнавчої діяльності. Самостійні роботи були

надзвичайно важливими в роботі земських шкіл, оскільки активізували розумовий розвиток дітей, формували спостережливість.

Земська школа завдяки педагогічним пошукам М.О. Корфа, його спадщині стала на шлях розвивального навчання, а основою методики викладання затвердилася організація самостійної розвивальної діяльності учнів. Роль учителя була спрямована на активізацію діяльності учнів різноманітними засобами, методами та прийомами навчання. М.О. Корф висував високі вимоги до вчителя і проявляв постійну турботу про забезпечення школи добре підготовленими учителями.

Таким чином, ідеї М.О. Корфа є провідними ідеями в розв'язанні актуальних проблем розвивального навчання на сучасному етапі вдосконалення освіти: впровадження нових типів і видів викладання, історичний характер змісту національного виховання, особистісно орієнтований підхід у навчально-виховному процесі.

Література

1. Попельнюх О.І. Педагогічна і просвітницька діяльність М.О. Корфа в контексті розвитку вітчизняної школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». О.І. Попельнюх. Полтава, 2009. 20 с.

2. Кравець В. Історія української школи і педагогіки. Володимир Кравець. Тернопіль, 1994. 386 с.

3. Корф Н.А. Наш друг: Книга для чтения учащихся в школе и дома, руководство к начальному обучению родному языку. СПб., Изд. Д.С. Кожанчикова, 1871. 360 с.

УДК 371(3)''.../05''(043)

Молчанов Шавіль Борисович

ШКОЛА І ВИХОВАННЯ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ

Сучасна педагогіка увібрала в себе кращі елементи педагогіки стародавнього світу. Головними осередками виховання і навчання в давніх східних державах були сім'я, храми і перші школи. Спільність явищ еволюціонування ідеї організованої освіти у давніх державах Сходу, незважаючи на ізолюваність їхнього економічного і соціального розвитку, зумовлена формуванням письма (клинописного та ієрогліфічного), оволодіння технікою якої вимагало спеціального навчання. Шумерсько-вавілонська цивілізація – одна з найдавніших у світі. Саме у Міжріччі наприкінці IV тис. до н.е. людська спільнота вийшла із стадії первісності й увійшла в епоху давнини. Цей перехід зумовлювався виникненням принципово нового типу культури, ускладненням соціальної диференціації, становленням державності і громадянського суспільства, розвитком видів діяльності тощо. На початку III тис. до н.е. виникли і давні осередки шумерської писемності, отже, виникла і потреба навчати письма. За правління царя Хаммурапі є-дуби (будинки табличок) набули особливого розквіту [1].

У давньому Єгипті функціонували два типи шкіл: школи жерців (або – каліграфічного письма) та школи писців (або – ієратичного письма). У школах жерців навчалися хлопчики із сімей вищої соціальної ланки. Кількість учнів становила не більше 10. Ці школи влаштовувалися при храмах і називалися рамессеум. Опанування ієрогліфічним письмом, засвоєння наук і досвіду обрядових дій набувало кастового і релігійного характеру [1].

Античне виховання мало яскраво виражений суспільний характер. Розвиток виховання й зародження педагогічної думки в епоху античності пов'язаний з культурою міст – полісів. Найвизначніші поліси Еллади – Спарта і Афіни – різнилися традиціями виховання. Суспільна опіка над дітьми у Спарті мінімальну роль надавала сім'ї, передбачала для вікових категорій від 7 до 30 років виховання в умовах казарми. Основний акцент робився на загартування фізичних і моральних сил. Так, нездорових малюків прирікали на смерть. У змісті багато уваги приділяли музично-поетичній освіті. В Афінах же суспільні демократичні процеси сформували систему виховання, що ґрунтувалася на стимулюванні розвитку індивідуальних здібностей особистості та використанні їх на благо держави. Змістовно освітній процес спрямовувався на формування цілісної особистості, компетентного професіонала [1].

У Давньому Римі, у патріархальному дусі батько виховував власних і прийомних синів. Він був повновладним і навіть мав право позбавити малюка життя. Мати виховувала дівчат до самого заміжжя. Сім'я була відповідальною перед общиною за моральне й громадянське виховання своїх дітей. Школи в Давньому Римі функціонували з грецькою і латинською мовами викладання. Навчальний процес був практико-орієнтованим (підготовка сильних, вольових, дисциплінованих громадян). Основна мета виховання полягала в забезпеченні кар'єри у військовій справі чи в політиці [1].

Спочатку християни навчали своїх дітей у громадських навчальних закладах, але вже в 1-му столітті християнська церква організувала власні школи катехуменів. Достоїнством цих шкіл була їх демократична спрямованість: кожен, хто прагнув стати членом християнської общини (тобто "катехуменом"), але не оволодів християнським знанням, міг навчатись у цій школі. Тому школа відкривала двері всім соціальним прошаркам і будь-якому вікові: тут навчалися і діти, й дорослі. Головними способами навчання були усні й письмові настанови, колективне читання уривків із біблійських книг, вивчення священних текстів, апокрифічних творів, складання та виголошення проповідей, розучування молитов, псалмів, притч, читання вголос перекладів священних текстів із староєврейської мови на арамейську, грецьку тощо. Коли християнство почало охоплювати вищі класи, виховані на античній філософії, літературі, риторичі, то цей прошарок освічених християн почав захищати своє право на вивчення світської науки. В Александрії, центрі елліністичної освіти, була відкрита перша християнська

школа підвищеного типу - школа катехізису. Ця школа прагнула поєднати програму християнської та античної освіти і передбачала підготовку священнослужителів [2].

Отже, кожна з систем виховання була ефективна для свого часу, кожна з них мала переваги та недоліки. Но найважливіше було те, що виховання було культурно-релігійно пов'язано з місцевістю на якій воно проводилося. Головними осередками виховання і навчання завжди була сім'я, так як вважали на Сході. Суспільний характер виховання стверджувався в афінській освітній системі. Він ґрунтувався на стимулюванні розвитку індивідуальних здібностей особистості та використанні їх на благо держави. Рим закріплював систему яка формувалася на ґрунті культурних традицій. Рання християнство збагатило людство школою, яка відкривала двері всім соціальним прошаркам і будь-якому вікові. Виховання це величезний пласт людської історії. Він є вічний, він має нескінченну жилу для обробки і видобутку знань які допоможуть нам побудувати світле майбутнє, та виховати майбутні покоління людей.

Література

1. Історія педагогіки. Навчальний посібник. Школа і виховання у Стародавньому світі. Т.1,Т.2. URL:<https://works.doklad.ru/view/GkHRPYHA/aall.html> (дата звернення 21.10.19)
2. Педагогіка як наука, її предмет і основні категорії. URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/pedagogika-ta-psikhologiya/1364-pedagogika-yak-nauka-jiji-predmet-i-osnovni-kategoriji.html> (дата звернення 21.10.19)

УДК 37:001.5:929Корф(043)

Мулько Станіслав Андрійович

МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ М.КОРФА

Ефективне використанн в освітньому процесі методів навчання на сьогодні залишається актуальною проблемою педагогічної теорії та практики. Це пов'язано з реформуванням національної освітньо системи на фоні соціально-економічних, політичних, культурних змін в Україні. Вирішення існуючої проблеми потребує глибокого аналізу та переосмислення спадщини відомих педагогів, їхньої педагогічної думки.

З огляду на зазначене, особливий інтерес становить вивчення проблеми методів навчання у творчій спадщині педагогів, просвітників Північно-Приазовського регіону в історичній ретроспективі.

Виходячи з цього, постає питання звернення до спадщини видатних культурно-освітніх діячів, що слугуватимуть імпульсом для розвитку педагогічної науки. До таких освітніх діячів належить Микола Корф (1834-1883 рр.).

Діяльність М.Корфа зумовили пріоритетні напрями у професійній підготовці майбутніх учителів для земських шкіл Північного Приазов'я. За активної участі барона М.Корфа у м.

Бердянську на кошти земства було організовано початкову школу для підготовки кандидатів до вступу в учительські семінарії, а в Переславі в 1875 р. – вчительську семінарію, одну з перших у зазначеному вище регіоні.

У своїх працях М.Корф визначив порядок та зміст роботи учительських семінарій. Деякі з них не втратили свого значення до сьогодні. До важливих напрямів у підготовці майбутнього вчителя він відносив такі: розробка змісту навчальної програми для кожного класу, який він сам і підготував; дотримання дидактичних принципів систематичності та коректності знань.

Отже, проаналізувавши дидактичні праці «Керівництво до навчання грамоти» та «Російська початкова школа», можемо стверджувати, що на основі вивчення закономірностей навчання М.Корфом було сформульовано розвивальний принцип навчання, під яким педагог розумів «критерій для вибору правильного методу дидактики» [3].

Звертаючись до провідних ідей своїх попередників, М.Корф розширив у приазовських земських школах практику використання принципів практичності, свідомості, природності, швидкості, легкості, самодіяльності, наочності, врахування індивідуальних особливостей дітей. У своїх працях він обґрунтував принципи «стислості», «простоти», «раптовості», «принцип упевненості в успіху», і, що особливо цінно з точки зору педагогічної практики, - подав конкретні практичні поради вчителю щодо їх застосування.

У земських школах втілювалися основні дидактичні принципи розвивального навчання, зокрема: не вимагати від дітей зазубрювати матеріал без розуміння, забезпечувати наступність у навчання, не звільняти дітей від обдумування, не залишати їх без допомоги, у навчанні йти вперед, спираючись на вивчений матеріал [2].

Особливу увагу М.Корф приділяв метам розвивального навчання. Ним було сформульовано мету застосування методу навчання як правильний розподіл навчального матеріалу, систематичне його розташування, що полегшує як передачу, так і засвоєння навчального матеріалу. Педагог рекомендував запроваджувати самостійні письмові роботи, забезпечувати тісний зв'язок з громадським життям рідного села, краю, залучати учнів до краєзнавчої діяльності. Це сприяло розумінню розвитку дітей, формуванню в них спостережливості, уміння послідовно викладати свої думки, закріпленню тих знань, яким наділило їх життя і бесіди з учителем. Таким чином, земська школа, завдяки методичному доробку М.Корфа, стала на шлях розвивального навчання, основою методики викладання стала організація самостійної пізнавальної діяльності учнів, а роль учителя було спрямовано на активізацію діяльності учнів різноманітними засобами навчання [3].

Отже, життя і громадсько-педагогічна діяльність М.Корфа заслуговує на ретельне вивчення з метою запровадження його досвіду у сучасну педагогічну практику.

Література

1. Корф Н.А. Руководство к обучению грамоте (по звуковому способу). Изд-е 4-е, М., 1871. 18 с.
2. Корф Н.А. Русская начальная школа. Руководство для земских гласных и учителей сельских школ. Спб., 1886. 240 с.
3. Шумілова І.Ф. Розвиток земських шкіл Північного Приазов'я: історико-педагогічний аспект: монографія. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток ЛТД». 2008. 206 с.

УДК 373.3/.5.01:316.61 (043)

Надолінська Катерина Дмитрівна

ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема впливу середовища на розвиток і формування особистості дуже актуальна у всі часи, тому що людина стає особистістю тільки в процесі соціалізації, тобто спілкування, взаємодії з іншими людьми. Поза людським суспільством духовний, соціальний, психічний розвиток відбуватися не може.

Реальна дійсність, в умовах якої відбувається розвиток людини, називається середовищем. На формування особистості впливають різноманітні зовнішні умови, в тому числі географічні й соціальні, шкільні й сімейні. Поняття «соціальне середовище» має такі загальні характеристики, як суспільний лад, система виробничих відносин, матеріальні умови життя. Найближче середовище - сім'я, родичі, друзі. Великий вплив на розвиток людини, особливо в дитинстві, виявляє домашнє середовище. В сім'ї проходять перші, вирішальні для становлення, розвитку і формування роки життя людини. Сім'я визначає коло інтересів і потреб, поглядів і ціннісних орієнтацій. Сім'я забезпечує й умови для розвитку природних задатків. Моральні і соціальні якості особистості також закладаються в сім'ї. Взаємодія людини з суспільством має назву «соціалізація» [2, с.55].

Поняття про соціалізацію як процес повної інтеграції особистості в соціальну систему, в ході якого здійснюється її пристосування, сформувалося в американській соціології (Т. Парсонс, Р. Мертон). В традиціях цієї школи соціалізація розкривається за допомогою поняття «адаптація» - означає пристосування живого організму до умов середовища. Воно було екстрапольовано в суспільствознавство і стало означати процес пристосування людини до умов соціального середовища. Так виникли поняття соціальної і психічної адаптації, результатом якої є адаптованість особистості до різноманітних соціальних ситуацій, мікро- і макрогруп. За допомогою поняття адаптація, соціалізація трактується як процес входження людини в соціальне середовище і її пристосування до культурних, психічних і соціальних факторів.

Дещо інакше осмислюється сутність соціалізації в гуманістичній психології,

представниками якої є Г. Олпорт, А. Маслоу, К. Роджерс та ін. В ній соціалізація - це процес само актуалізації «Я-концепції», самореалізації особистістю своїх потенційних творчих здібностей, переборювання негативних впливів середовища, що заважають її саморозвитку й самоутвердженню. Тут суб'єкт розглядається як саморозвиваюча система, як продукт самовиховання. Ці два підходи не суперечать один одному, а визначають двобічний процес соціалізації. Таким чином, сутнісний зміст соціалізації розкривається в сукупності таких її процесів, як адаптація, інтеграція, саморозвиток і саморегуляція. Їх діалектична єдність забезпечує оптимальний розвиток особистості протягом усього життя людини у взаємодії з навколишнім середовищем [1].

Соціалізація – це неперервний процес, що триває протягом усього життя. Він складається з етапів, кожен з яких «спеціалізується» на вирішенні певних завдань, без розв'язання яких наступний етап може не наступити, бути спотвореним або загальмованим. В залежності від відношення до трудової діяльності виділяють наступні її стадії:

- дотрудова, що містить увесь період життя людини до початку трудової діяльності. Ця стадія розділяється на два більш-менш самостійні періоди: рання соціалізація, що охоплює час від народження дитини до вступу її в школу; юнацька соціалізація — навчання в школі, технікумі, вузі;

- трудова стадія охоплює період зрілості людини;
- післятрудова стадія, що настає в літньому віці у зв'язку з припиненням активної трудової діяльності.

А.В.Мудрик виділив основні фактори спеціалізації, об'єднавши їх у чотири групи:

- мегафактори (мега - дуже великий, загальний) - космос, планета, світ, які тією чи іншою мірою через інші групи факторів впливають на соціалізацію всіх жителів планети або дуже великих груп людей, що проживають в окремих країнах;

- макрофактори (макро - великий) - країна, етнос суспільство, держава, які впливають на соціалізацію всіх жителів, які проживають в певних країнах (цей вплив опосередкований іншими групами факторів);

- мезофактори (мезо – «середній, проміжний») — умови соціалізації великих груп людей, що виділяються: за місцем і типом поселення, в якому вони живуть (регіон, село, селище, місто); за належністю до аудиторії тих чи інших мереж масової комунікації (радіо, телебачення, кіно та ін.); за належністю до тих чи інших субкультур.

- мікрофактори - це ті, які безпосередньо впливають на конкретну людину — сім'я і домашній осередок, група ровесників, мікросоціум, організації, в яких здійснюється соціальне виховання - навчальні, професійні, громадські та інші [2, 55-56 с.].

Соціалізація здійснюється за допомогою широкого набору засобів, специфічних для певного суспільства, соціального стану, віку людини. До них належать способи годування немовляти й догляду за ним; методи заохочення і покарання в сім'ї, в групах ровесників, у навчальних і професійних групах; різноманітні види і типи відносин в основних сферах життєдіяльності людини (спілкування, гра, спорт та ін.). Чим краще організовані соціальні групи, тим більше можливостей виявити соціалізуючий вплив на особистість. Однак, соціальні групи нерівнозначні за своїми можливостями виявляти вплив на особистість на різних етапах її онтогенетичного розвитку. Так, у ранньому і дошкільному віці найбільший вплив виявляє сім'я. В підлітковому і юнацькому віці збільшується і виявляє найдійовіший вплив група ровесників, у зрілому ж віці на перше місце за значимістю висувається соціальний стан, трудовий і професійний колектив, окремі особистості. Фактори соціалізації, цінність яких зберігається протягом усього життя людини - нація, ментальність, етнос.

Фактори соціалізації – це розвивальне середовище, яке повинно бути спроектоване, добре організоване і навіть побудоване. Найважливішою вимогою до розвиваючого середовища є створення атмосфери, в якій пануватимуть гуманні відносини, довір'я, безпека, можливість особистісного зростання. Разом з тим, не можна переоцінювати роль соціальних факторів у формуванні особистості. Ще Аристотель писав, що душа «єсть неисписанная книга природы, опыт наносит на ее страницы свои письмена». Д.Локк вважав, що людина народжується з душею чистою, як дошка (*tabula rasa*), покрита воском. Виховання пише на цій дошці все, що йому заманеться. Соціальне середовище у цьому випадку трактувалося метафізично, як щось незмінне, фатальне, таке, що визначає долю людини, а людина трактувалася як пасивний об'єкт впливу середовища.

Переоцінка ролі середовища (Гельвецій, Дідро, Оуен) дозволила зробити висновок: щоб змінити людину, потрібно змінити середовище. Але середовище — це, в першу чергу, люди, тож виходить замкнене коло. Щоб змінити середовище, потрібно змінити людей. Однак, людина не пасивний продукт середовища, вона теж впливає на середовище. Змінюючи середовище, людина тим самим змінює себе [1].

Література

1. Пешкова В. Є. Педагогіка, Курс лекцій: навч.- метод. посіб.: Майкоп, 2010.
2. Фіцула М. М. Педагогіка :посібник. Київ: Академія, 2000. 54 с.

«УРОКИ МИСЛЕННЯ»**У ДИДАКТИЧНІЙ СИСТЕМІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Василь Олександрович Сухомлинський – великий педагог, мудрий учитель. У його палкому серці жила велика доброта та любов до всього світу. Він не лише навчав, а й прищеплював кожній дитині найкращі людські якості, виховував доброту, чуйність, людяність, патріотизм, любов до батьків, до людей і до рідної землі.

Під системою «уроків мислення» В. О. Сухомлинський розуміє «школу думки, без якої неможлива повноцінна, ефективна, розумова праця на всіх уроках не тільки в початковій школі, а й у наступні періоди навчання та розумового розвитку». Школа є фундаментом творчих, розумових сил, необхідних для освоєння нових знань. Виховний сенс «уроків мислення» передбачає постійне і невпинне використання знань [1, с. 429].

«Уроки мислення, – пише В. О. Сухомлинський, – це уроки серед природи, подорожі до джерела живої думки, форми розумової праці дітей. Ось на одному з уроків діти міркують про явище, причину і наслідок. У навколишньому світі вони шукають причинно-наслідкові залежності, описують їх. Я бачу, як думка моїх дітей стає яскравішим, багатшим, виразним як слово набуває емоційне забарвлення, починає грати, тремтіти» [2, с. 10].

Починалися ці уроки зі спостереження за предметами навколишнього світу, які викликали зустрічні питання, стимулювали почуття допитливості, інтерес. Для підлітків «уроки мислення» ставали поштовхом до пошуку сенсу життя, вибору професії. Проблеми, які вибиралися педагогами для проведення «уроків мислення» з підлітками, зачіпали глибинну сутність звичних явищ, вчили аналізувати, порівнювати, узагальнювати. «Уроки мислення» ставали засобом самовираження особистості учня. В. О. Сухомлинський вважав, що учень, який зрозумів таємниці пізнання природи на «уроці мислення», зможе осмислити свою роль у навколишньому світі. Педагогічний колектив Павлівської середньої школи переконався в тому, що саме система «уроків мислення» готувала учнів до активної роботи думки. Це стало засобом формування поглядів вихованця, його ставлення до розумової праці і до самого себе. У дидактичній системі В. О. Сухомлинського сформульовані вимоги до «уроку мислення», які умовно можна віднести до трьох груп: дидактичні, виховні та організаційні [4, с. 119].

В. О. Сухомлинський був переконаний, що для написання твору або казки дитині потрібно «дати поштовх» для роботи думки, «одухотворити» його, тоді він сам охоче буде їх складати. Василь Олександрович стверджував, що дитина не складе твори, якщо на його очах не складе такої казки сам учитель, який може показати дітям, як пишеться початок казки, а далі дитяча фантазія розгорається сама [3, с. 288].

На уроках мислення В. Сухомлинський учив дітей не тільки сприймати навколишній світ, а й помічати відносини між предметами та явищами навколишньої дійсності. Діти відкривали та пізнавали закони природи. Так, поступово та систематично у свідомості дітей формується перше поняття про живе і неживе, і це лише початок. Педагог хоче навчити учнів розуміти відмінності між живим і неживим. І так поступово діти дізнаються, що все живе не може існувати без сонця, і в той же час без неживого. В. Сухомлинський «глибоко переконаний, що без емоційного підйому не можливий нормальний розвиток клітин мозку», а що саме найважливіше, що «емоційна насиченість процесу навчання, особливо сприйняття навколишнього світу, – це вимога, висунута законами розвитку дитячого мислення» [1, с. 293].

Таким чином, проблема удосконалення уроку займала надзвичайно важливе місце у педагогічній діяльності Василя Олександровича, науковець торкався її безпосередньо або опосередковано у значній кількості наукових праць.

Література

1. Риндак В. Г. Уроки Сухомлинського. М. 2003. С. 293.
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 т. К.: Рад.школа, 1977. Т. 4: Розмова з молодим директором школи. С. 10.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 т. К.: Рад.школа, 1977. Т. 3: Серце віддаю дітям. С. 288.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. К.: Рад.школа, М. 1979. Т. 3: Павлівська середня школа, узагальнення досвіду навчання виховання роботи в сільській середній школі. С. 119-429.

УДК 37:001,5:929Українка

Науменко Валентина Сергіївна

ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Яскравою сторінкою в історії української педагогіки є освітня діяльність та педагогічні погляди Лесі Українки (Лариси Петрівни Косач). На сьогодні ми відкриваємо нові ідеї в суспільній думці, пов'язані з іменем великої поетеси. Леся Українка піддала ретельному аналізу стан освіти та школи свого часу, розвинула ряд важливих положень про виховання всебічно розвинених, вольових людей.

Велика українська поетеса не залишила нам розгорнутого і систематичного викладу своїх педагогічних думок, проте освітньо-виховна діяльність Лесі Українки розвивалася за продуманими педагогічними принципами.

Провідним чинником формування педагогічних ідей Лесі Українки вважаємо родинне середовище Косачів-Драгоманових – української еліти, що увібрала для тогочасного суспільства гуманістичні погляди на виховання підростаючого покоління.

Вся педагогічна діяльність розпочалася саме з «родинної педагогіки», відомого на сьогодні терміна в педагогіці. Перша педагогічна практика – це навчання і виховання молодших рідних та двоюрідних братів і сестер.

Основним напрямками освітньої роботи великої поетеси були: навчальна, репетиторська і методична. Сама вона освіту отримала самотужки, під керівництвом матері Олени Пчілки і дядька Михайла Драгоманова. Це і сформувало об'єктивні погляди на науку, релігію, громадське життя та інше [6, с. 48]. І на цьому ґрунті сформувалися напрямки освітньої роботи і визрівали педагогічні погляди.

Обдарована тонким психологічним чуттям Леся Українка розуміла інтереси дітей різного віку і вміла їх поважати, зверта увагу на шкільне товариство двоюрідного брата, бо розуміє, що в психологічному формуванні особистості це важливий фактор [1, с. 138]. І якщо ці якості колективіста не сформовані в школі чи іншому навчальному закладі в дитячі та юнацькі роки, то здебільшого людина залишається самотньою. У своїй освітянській діяльності була надто відповідальна. Цьому передувало шкільне вивчення практики роботи школи, гімназії, тривалі консультації з народними вчителями, прогресивними представниками української громади.

Серед педагогічних поглядів Лесі Українки центральне місце займало переконання в тому, аби дитина з допомогою наставника сама виробляла собі світогляд у результаті навчання і виховання. Леся Українка була прикладом для своїх вихованців.

Стан початкової освіти того часу турбував Лесю Українку. Була переконана, що вчитель не тільки повинен навчити дітей читати, а й розуміти зміст прочитаного. У 1895 році в опублікованій статті «Школа», у журналі «Народ», у нарисі про стан початкової освіти вона писала: «Цього замало. Головне – навчити розуміти прочитаний текст, його зміст, логічну думку, бачити те, що впливає з контексту прочитаного» [6, с. 140]. Недостатньо навчити читати і писати, як вважала Леся Українка, бо такий підхід до навчання не забезпечить реалізацію програми самоосвіти і самовиховання особистості. Велику увагу приділяла дитячому читанню. Її хвилювало те, що дуже мало творів для дітей українською мовою – лиш у Львові видався дитячий журнал «Дзвінок».

Дитяча книжка, на думку Лесі Українки повинна мати світоглядний зміст і певне практичне значення, вважала письменниця, а не бути «сечною і сухою брошурою» [1, с. 215, 222].

У своїх публіцистичних творах, рецензіях та відгуках поетеса звертається до всієї громади вчителів України: забезпечити підготовку молоді до життя на засадах принципів широкого пізнання навколишнього світу; виховання у дитини високої моральності,

пробудження і розвитку національної самосвідомості і виховання учнів в дусі поваги і дружби між народами, які Леся Українка сповідувала сама.

Організовувала для дітей шевченківські вечори, домагалася серйозного ставлення до участі в них, вивчала з ними вірші, допомагала старшим дітям складати «слово про життя Шевченка». Як педагог Лариса Петрівна домагалася того, щоб учень зрозумів справжню ідейну спрямованість літературних творів, які в гімназії трактувалися згідно навчальних програм [6, с. 50].

Учитель, у розумінні письменниці, це старший товариш, щирий друг і радник, але для цього потрібно бути професіоналом, тобто доступно і науково викладати свій предмет, вміти зацікавити учнів, збудити інтерес до вивчення того чи іншого предмета. Вчителем може називатися лише та людина, яка служить зразком, прикладом для учнів, виховує їх, орієнтує на справжні цінності життя. Саме образ такого вчителя створює письменниця в особі Ричарда Байрона з п'єси «У пущі», який не лише передає свої професійні знання і вміння скульптора учневі, а й щиро вболіває за обриси формування, «ліплення його душі» [6, с. 50].

Не можна не згадати написаний нею підручник «Стародавня історія східних народів», над яким Леся Українка працювала понад 20 років. Навчальний матеріал подається логічно. Кожна з шести частин книги починається описом природного оточення певного народу, оглядом його політичної та соціально-економічної історії. Після усвідомлення даної інформації пропонується розповідь про звичаї, вірування, побут, традиції. Вагоме місце в підручнику займає аналіз джерел. Жоден історичний факт Леся Українка не згадує без точного посилання на джерело, що підтверджує наукову принциповість. Серед важливих джерел пізнання історії народу автор називає мову і всі види словесної творчості [2].

Отже, педагогічні погляди Лесі Українки стали значним внеском у становлення українського шкільництва, в теорію і практику навчання та виховання дітей і молоді, відіграли певну роль у розвитку світової педагогічної думки. Зауважимо, що Леся Українка не писала педагогічних трактатів з методики навчання та виховання, організації навчально-виховного процесу. Проте завдяки своїй сім'ї, тому оточенню, в якому вона зростала і виховувалась, упродовж свого життя творила свою педагогічну систему, утверджувала принципи педагогіки життя, родинної народної педагогіки.

Леся Українка перед нами постає як педагог. Людина з добрим, чуйним серцем, непримиренна до кривди й зла, розумний і вдумливий наставник, вона зарекомендувала себе справжнім майстром педагогічної справи.

Література

1. Українка Леся. Твори: В 12 т. К.: Наукова думка, 1979.

2. Міхно О. Освітня діяльність і педагогічні погляди Лесі Українки. *Українська мова та література в школі*. 2011. № 1.
3. Москаленко М. Нариси з історії українського перекладу. *Всесвіт*. К., 2006–2009.

УДК 377/378(045)

Нестеренко Дар'я Миколаївна

УЧИТЕЛЬ ТА ЙОГО ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА В ПЕДАГОГІЦІ КОСТЯНТИНА УШИНСЬКОГО

Костянтин Дмитрович Ушинський (1824-1870) - видатний педагог, українець за походженням, основоположник наукової педагогіки і народної школи. Педагогічні ідеї К.Д. Ушинського нині успішно втілюються під час розбудови самостійної Української держави, у відродженні й розвитку національної школи, освіти, української системи виховання, української педагогіки. Педагог приділяв велику увагу до вчителя та його підготовці.

Проблема професійної підготовки вчителя – одна з найважливіших соціально-педагогічних проблем. Всі, кому була дорога і близька народна освіта, завжди відстоювали ту думку, що вирішальну роль у розвитку школи відіграє учитель, його культурний рівень, висока фаховість.

Константин Дмитрович Ушинський порівнював вихователя, який не знає мети своєї діяльності, з архітектором, котрий не знає, що він хоче будувати. Константин Ушинський вважав, що підготовка кадрів для школи є вирішальним фактором у поліпшенні справи навчання і виховання, він вимагав від педагога любові до своєї справи і дітей, творчих пошуків нових методів і прийомів у навчанні та вихованні, головною заслугою викладача він вважав уміння виховувати своїм предметом.

Видатний педагог у підготовленості вчителя першочергового значення надавав покликанню, інтересу до педагогічної професії. Підготовка вчителя, на його думку, повинна проводитися ще задовго до його вступу до спеціального навчального закладу. Навчально-виховна робота в початковій школі значною мірою формує специфічні риси характеру, притаманні майбутньому вчителю. Добра елементарна школа, пише з цього приводу педагог, не менш важлива, ніж сам учительський заклад. У зв'язку з цим він поділяє учителів на три категорії. До першої відносить педагогів, які вміють критично оцінити впливи дитинства і виробити нові основи методики навчально-виховної роботи. Друга група вчителів наслідує своїх товаришів, вносить деякі зміни в процес формування особистості учня. Третя група дуже повільно, з підозрінням сприймає нове, оглядається назад, тяжіє до старого. Тому К.Д. Ушинський радить дбати про те, щоб до педагогічних закладів вступала переважно та молодь, яка отримала кращу початкову освіту і виховання.

Кожний педагог, на його думку, – психолог. Він повинен вивчати свого вихованця, його

здібності, нахили, достоїнства і вади, спостерігати розвиток розуму, керувати ним, повинен давати напрям волі, боротися з лінощами, впертістю, формувати смак, прищеплювати любов до істини. Константин Дмитрович Ушинський писав, що педагоги «єдиний клас людей, для практичної діяльності яких вивчення духовної сторони людини є так само необхідним, як для медика вивчення тілесної».

Видатний педагог пропонував розрізняти підготовленість учителя до навчання дітей у початковій і середній школі, причому для початкової ланки першочергового значення він надавав покликанню, інтересу до педагогічної професії. Діяльність учителя початкової школи настільки складна, що без засвоєння психології та педагогіки, без практичної підготовки вона не може бути успішною. Тому не слід приймати до учительських семінарій випадкових людей. Тільки молодь із вираженими педагогічними нахилами має становити основний контингент таких навчальних закладів. Педагог поділяв думку стосовно глибокого оволодіння учителем теорією навчання та виховання як однією із складових формування творчого вчителя.

Загалом систему підготовки майбутнього вчителя за К.Д.Ушинським можна подати таким чином:

- 1) підготовча учительська школа;
- 2) учительська семінарія;
- 3) педагогічні факультети в університетах;
- 4) вищі педагогічні курси, з'їзди.

Вчитель повинен постійно дбати про підвищення свого загальнокультурного рівня, розширення кругозору, вдосконалення педагогічної майстерності. Він завжди відчуває потребу в обміні кращим досвідом, в консультаціях наукових працівників, у підтримці і пораді з боку старших, більш досвідчених педагогів. Учитель не повинен обмежуватись отриманими знаннями, він успішно навчає до тих пір, поки сам навчається. Дуже важливо розвивати в учителів здатність до постійного розширення свого наукового і педагогічного світогляду. Також важливим для майстерності вчителя є вміння аналізувати свій досвід роботи, вибрати з нього суттєві моменти, створити свій стиль викладання, свою навчально-виховну систему.

К.Д.Ушинський відзначав, що дух навчальної установи живе не в стінах, не на папері, а в характері більшості педагогів-вихователів, а від них переходить і в характер вихованців. Усі виховні заходи, не зігріті теплотою педагога, особистим його переконанням, – мертві, вони не дають ніякої користі. Від викладача, що прагне власною поведінкою виховувати молодь, вимагається творчість у буденній роботі, ініціатива, ентузіазм і, безперечно, велика вимогливість до себе. Це саме і є той другий диплом, який він захищає щоденно і щорічно, який для нього найдорожчий.

При всій розмаїтості і багатоплановості погляди Костянтина Дмитровича Ушинського

на вчителя та його підготовку пройняті великою любов'ю до народного вчителя і його благородної праці. Педагог високо підняв суспільне значення вчителя, розробив систему його наукової і педагогічної підготовки. Значну частину своїх робіт він присвятив саме вчителіві. Його розуміння проблеми народного вчителя було прогресивним свого часу і тепер залишається співзвучним нашій епосі. Ідеї великого педагога зберігають свою творчу силу, кличуть до нового науково методичного пошуку, вони дієві в практиці нинішніх педагогів.

Література

1. Андрійчук Н.М. Підготовка вчителів народної школи в учительських семінаріях України (1860-1917 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Житомир, 2010. 22 с.
2. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. *Історія української школи і педагогіки. Хрестоматія* / За ред. В.Г. Кременя. К.: Знання, 2005.
3. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури. *Історія української школи і педагогіки. Хрестоматія* / За ред. В.Г. Кременя. К.: Знання, 2005.
4. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки, 2003. С.116-121.

УДК 378.012м(043)

Новицька Єлизавета Олегівна

ПРОБЛЕМА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЦІ А. С. МАКАРЕНКА

Сімейне виховання є основою, на якій будується розвиток і формування особистісних рис дитини. З чим вона увійде у дорослий світ, як у майбутньому складатиметься її особисте життя, професійне становлення, особисте призначення – залежить від того, як вона виховувалася у сім'ї.

Одним із знаних педагогів, що займалися проблемами сімейного виховання дітей, є Антон Семенович Макаренко. Його ім'я відоме у багатьох країнах світу, його педагогічний експеримент вивчається широко і, за словами О.М. Горького, має світове значення. Педагог-новатор одним з перших яскраво і переконливо показав залежність сімейного виховання від соціально- економічних чинників суспільства, розкрив принципову єдність завдань сімейного виховання в умовах соціалізму.

Антон Семенович спирався на основи своєї педагогічної концепції: «Сім'я – первинний колектив, де усі є рівноправними членами, зі своїми функціями і обов'язками» [1, с.13]. «Дитина – не «об'єкт балощів» або батьківських «жертв», а в міру своїх зусиль учасник загального трудового життя сім'ї. Добре, щоб діти в сім'ї постійно відповідали за певну роботу, за її якість, а не тільки відгукувалися на разові прохання і доручення» [2, с.27]. Дітям необхідно давати довготривалі доручення, з метою виховання у дітей відповідальності перед

батьками, а згодом і перед суспільством. Отже, з ранніх років в сім'ї дитина залучається до майбутньої господарської діяльності.

Вагомий внесок у розвиток теорії та практики сімейного виховання належить саме А.С.Макаренку, якого вважають одним із засновників сімейної педагогіки. Для нього сім'я – це єдиний колектив, причому колектив педагогічний і різновіковий. Педагог першим в Україні не тільки почав використовувати термін «педагогічна технологія», а й увів поняття технології організації виховного процесу. Він наголошував на важливості для свідомого та відповідального виховання таких процесів, як прогнозування, моделювання, планування, проектування, організація взаємин. Фундаментом його системи виховання була народна основа, рід. А сім'я, зокрема багатодітна, стала основою організаційної технології виховної діяльності колективу. А.С. Макаренко вважав, що виховання дітей – найголовніша сфера суспільного життя [4, с. 37].

Педагог торкнувся цілої низки проблем сімейного виховання: сім'я як незмінний обов'язковий фактор всебічного виховання дитини, умови виховання, структура сім'ї та її виховне значення, роль батька і матері у вихованні, види авторитету батьків, взаємозв'язок школи й сім'ї. На думку А.С. Макаренка, структура сім'ї, її устрій інколи відіграють вирішальне значення в житті дитини, наприклад, сім'я без батька найбільше завдає шкоди дітям [5, с. 83].

Вирішальним фактором у вихованні дітей є поведінка батьків. Справжнє виховання потребує не часу як такого, а якісного його використання, почуття відповідальності. І чим дитина старша, тим менше вона потребує часу і тим більше – відповідальності.

Родина може виступати як позитивний, так і негативний фактор виховання. І разом з тим жодний інший соціальний інститут не може потенційно нанести стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити родина. Сім'я – це особливого роду колектив, що грає у вихованні основну, довгострокову і найважливішу роль. У тривожних матерів часто виростають тривожні діти; честолюбні батьки нерідко так тиснуть на своїх дітей, що це призводить до появи в них комплексу неповноцінності; нестриманий батько, що виходить із себе при найменшому приводі, нерідко, сам того не відаючи, формує подібний же тип поведінки у своїх дітей тощо.

У зв'язку з особливою виховною роллю родини виникає питання про те, як зробити так, щоб максимізувати позитивні і звести до мінімуму негативні впливи родини на виховання дитини. Для цього необхідно точно визначити внутрішньосімейні соціально-психологічні фактори, що мають виховне значення. Саме в родині дитина одержує перший життєвий досвід, робить перші спостереження й учиться, як поводитися в різних ситуаціях. Дуже важливо, щоб те, чому батьки навчають дитину, підкріплювалося конкретними прикладами, щоб вона

бачила, що в дорослих теорія не розходиться з практикою. Головне у вихованні маленької людини – досягнення щиросердечного єднання, морального зв'язку батьків з дитиною. Батькам в жодному разі не варто пускати процес виховання на самоплив [3, с. 139].

Відомий педагог аналізує різні форми псевдоавторитетів батька та піддає їх критиці. Найгіршим та найпоширенішим є «авторитет любові», найаморальнішими є «авторитет підкупу», «авторитет доброти», «авторитет дружби», «авторитет придушення», «авторитет чванства», «авторитет педантизму», «авторитет резонерства» тощо. Натомість А.С. Макаренко пропагує авторитет, заснований на трудовому житті батьків, їх громадській діяльності та поведінці, на громадянському почутті батька і матері, на їх обізнаності з життям дитини й допомозі їй та відповідальності за її виховання.

Роль батьків у вихованні полягає в заохоченні активності, спрямованої на розвиток соціальної компетентності. Якщо мати надає дитині можливість відчувати інтимність людської любові, то батько вказує їй шлях до людського суспільства. Батько й мати є для дітей джерелом пізнань про світ, працю, техніку, сприяють формуванню соціально корисної мети та ідеалів, професійної орієнтації. Особливості батьківської ролі в сім'ї й вихованні дітей визначаються такими чинниками, як доступність для дитини, включеність у спільну діяльність з нею, відповідальність за матеріальне забезпечення і організацію освітньо-виховної сфери дитини [6, с. 170].

З метою правильного батьківського виховання педагог закликає батьків дотримуватися почуття міри у всьому і перш за все – у проявах любові до дітей. Надмірна любов може завдати великої шкоди не лише дітям, а й батькам. А.С. Макаренко сповідував ідею єдності виховної роботи школи, сім'ї та громадськості [3, с. 216]. Школа, за його переконанням, повинна вчити батьків правильному мистецтву виховання. Основною функцією школи є педагогічна освіта батьків, підвищення їх педагогічної культури, що передбачає не лише забезпечення їх знаннями, а й уміннями, оскільки навчити виховувати можна лише в практиці.

Отже, слід зазначити, що спадщина А.С.Макаренка – феномен світового освітньо-виховного процесу. В педагогічній системі А.С. Макаренка сім'я як інститут соціалізації займає важливе місце. Виховання дитини в сім'ї повинно супроводжуватися громадянським почуттям батька і матері, їх обізнаністю з життям дитини та відповідальністю за її виховання.

Література

1. Макаренко А.С. Прапори на баштах. Миколаїв: Веселка, 1981. 569 с.
2. Макаренко А. С. Книга про батьків: Лекції про виховання. Київ: Радянська школа, 1973. 340 с.
3. Макаренко А.С. Педагогическая поэма. Миколаїв: ИТРК, 2003. 720 с.
4. Артемова Л.В. Історія педагогіки України. Київ: Либідь, 2014. 419 с.

5. Волкова Н.П. Педагогіка для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2013. 193 с.

6. Фролов А. Наследие А.С. Макаренко. Новгород: Народное образование, 2012. 417 с.

УДК 37.01.309(043)

Ольмезова Альона Іванівна

ПРОБЛЕМА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Сім'я є складним багатовимірним соціальним утворенням, яке відіграє важливу роль у розвитку людського суспільства як першооснова отримання дитиною соціального досвіду через різні засоби впливу. Усвідомлення важливості сімейного виховання, через яке формується модель майбутньої поведінки особистості, закладається фундамент моральності та вихованості майбутнього громадянина, що стане розбудовником демократичного, гуманного суспільства, актуалізує увагу науковців на теоретичних розробках і практичному досвіді видатного українського педагога Василя Олександровича Сухомлинського, який окреслив шляхи, методи і форми взаємодії школи і сім'ї.

Спадщину В. О. Сухомлинського, зокрема його погляди на сімейне виховання, вивчали К. Ахіяров, А. Бик, М. Богусловський, А. Бориславський, М. Борищевський, Г. Будняк, І. Зязюн, М. Мухін, Н. Ничкало, Ж. Омельченко, З. Онишків, Б. Тартаковський, І. Цюпа та інші. Дослідження проблеми партнерства школи і сім'ї в педагогічній спадщині В. Сухомлинського є принципово важливим, оскільки дозволяє розкривати специфічні особливості виховання дітей і використовувати їх у практиці сьогодення. Видатний педагог вважав, що шкільно-сімейне виховання – одна з найактуальніших проблем, над якою необхідно працювати вчителям і батькам у теоретичному та практичному плані. Нові історичні умови створили підґрунтя для того, щоб розглядати виховання у школі і сім'ї як єдину систему.

На основі вивчення науково-педагогічної спадщини В. Сухомлинського розкрити погляди педагога на виховання дітей у сім'ї, проаналізувати шляхи, методи і форми взаємодії школи і сім'ї.

В. О. Сухомлинський визначав виховний вплив сім'ї, говорячи: «Сім'я з її взаєминами між дітьми і батьками – перша школа інтелектуального, морального, естетичного і фізичного виховання. Духовне і морально-естетичне багатство сімейного життя – найважливіша умова успішного виховання дитини і в домашніх умовах, і в дитячому садку, і в школі» [1, с. 49]. Отже, дружні стосунки між членами сім'ї, доброзичлива атмосфера, злагода, взаємоповага, любов і поступливість батьків у ставленні одне до одного – головна сила виховного впливу на дитину. «Сім'я – це первинний осередок багатогранних людських відносин – господарських,

моральних, духовних, культурних, естетичних. І, звичайно, виховних. Однак могутньою виховною та облагороджуючою силою для дітей вона стає тільки тоді, коли батько і мати бачать високу мету свого життя, живуть в 253м.'я високих цілей, що звеличують їх в очах дитини» [3, с. 414].

Таким чином, мету сімейного виховання педагог вбачав у гармонійному розвитку особистості на ідеях антропологічного підходу й врахуванні цінності кожного вікового періоду. У його педагогічних поглядах чітко простежувалося відношення до змісту сімейного виховання як діяльності щодо розвитку розумових здібностей, моральності, працьовитості, патріотизму, здоров'я, вольових якостей і естетичних почуттів [2, с. 141].

Вченим була розроблена спеціальна методика спільної роботи педагогічного колективу Павлівської школи й батьків, що одержала назву Батьківська школа. Діяльність цього освітнього закладу щодо підвищення педагогічної культури батьків містила в собі колективні й індивідуальні форми й здійснювалася на принципах цілеспрямованості, цілісності, погодженості, систематичності, причому школа в цьому співробітництві сприяла правильному вихованню дітей і опікувалася педагогічною освітою матері й батька. Педагог зазначав: «Без виховання дітей, без активної участі батька і матері в житті школи, без постійного духовного спілкування і взаємного духовного збагачення дорослих і дітей неможлива сама сім'я як первинний осередок суспільства, неможлива школа як найважливіший навчально-виховний заклад і неможливий моральний прогрес суспільства» [7, с. 14].

Батьківська педагогіка В. Сухомлинського ілюструє особистий приклад батьків як важливий самостійний метод виховання, сутність якого полягає в розвитку свідомості, активності й творчості дитини через сприйняття дійсних образів батьків, приклад яких є для дитини основою соціальної поведінки, через яку вона оволодіває формами й змістом людських стосунків. Вся мудрість шкільно-сімейного виховання та батьківської педагогіки полягає в тому, щоб діти ставали вимогливими до самих себе [4, с. 548].

Значну увагу В. О. Сухомлинський приділяв особистості вчителя. На його думку, вчителі – це батьки, а школа – це сім'я. Тому вимоги до вчителя були такими ж, як і до батьків. На думку вченого, «учитель повинен бути не тільки наставником, а й другом учнів, разом з ними переборювати труднощі, переживати, радіти і засмучуватися» [1, с. 51]. Педагог радив учителям бути доброзичливими, ставитися до дитини так, як би вони поставилися до власної дитини.

В. О. Сухомлинський писав: «Батьківська педагогіка – це, на мій погляд, педагогічна освіта батьків і матерів, освіта тих, кому завтра бути батьками й матерями!» [5, с. 38]. За його висновками нині немає важливішого у сфері виховання, ніж навчити батька і матір виховувати своїх дітей. «Без турботи про педагогічну культуру батьків, – зазначав він, – неможливо

розв'язати жодного питання, що стосується навчання та виховання. Батьківська педагогіка, тобто елементарне коло знань матері та батька про те, як істота, що народилася від людини, стає людиною, – це фундамент, основа всієї педагогічної теорії і практики» [6, с. 390].

Таким чином, важливим у сімейному вихованні є виховання поваги до батька і матері, В. О. Сухомлинський привчає школярів бути добрими дітьми своїх батьків, високо підносить як одну з найважливіших моральних цінностей уміння дітей дорожити честю сім'ї, тим первинним середовищем, де людина вчиться творити добро.

Можна зробити висновок, що сімейне виховання за В. Сухомлинським це середовище постійного взаємовпливу і взаємного вдосконалення: батьки є перші вчителі, вчителі – це другі батьки, а школа – друга сім'я і для дітей, і для батьків, адже школа навчає батьків виховувати дітей, а дітей – поважати батьків. Батьківська школа використовувала колективні й індивідуальні форми роботи, яка здійснювалася на принципах цілеспрямованості, цілісності, погодженості та систематичності й була спрямована на формування в батьків педагогічної культури і побудову шкільної діяльності на засадах сімейного виховання.

Література

1. Логачевська С.П. Постійний взаємозворотний зв'язок – одна з передумов диференціації навчання. *Початкова школа*, 1999. № 3. С. 49–51.
2. Рацул А. Б. Сухомлинський про сімейно-шкільне та родинне виховання. *Наукові записки. Випуск 78 (1). Серія: Педагогічні науки*. Кіровоград: РВВ ДПУ ім. В. Винниченка, 2008. 276 с.
3. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Вибрані твори: В 5-ти т. Т. 5. К.: Рад. школа, 1977. С. 410–414.
4. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу. Вибрані твори: В 5-ти т. Т. 1. К.: Рад. школа, 1976. С. 405–637.
5. Сухомлинський В. О. Ми продовжуємо себе в дітях Вибрані твори: В 5-ти т. Т. 5. К.: Рад. школа, 1977. С. 578–584.
6. Сухомлинський В. О. Мікроклімат вашого дому Вибрані твори: В 5-ти т. – Т. 5. К.: Рад. школа, 1977. С. 385–418.
7. Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа Вибрані твори: В 5-ти т. – Т. 4. К.: Рад. школа, 1977. С. 7–390.

УДК 37.013.3:929 Ушинський

Пенова Вікторія Сергіївна

ДИДАКТИЧНІ ПОГЛЯДИ К.Д. УШИНСЬКОГО

К.Д. Ушинський є основоположником вітчизняної педагогіки. Він подолав розбіжності між матеріальною і формальною концепціями про найбільш доцільний характер освіти. Згідно

теорії матеріальної освіти функція навчання полягає, передусім, у засвоєнні учнями фактичного матеріалу; згідно теорії формальної освіти – у розвитку розумових сил учнів (їх мислення, пам'яті, уваги тощо). К.Д.Ушинський науково обґрунтував положення про органічну єдність оволодіння знаннями і розумового розвитку школярів у процесі навчання. У тісному зв'язку з першою проблемою Константин Ушинський розв'язував питання про функції навчання.

Особливе місце в теорії К. Д. Ушинського займає дидактика, яку він ділив на загальну (для всіх предметів) і приватну (методику конкретного предмета). Навчання він трактував як рух учня від незнання до знання. К.Д. Ушинський детально розробив основні принципи дидактики в російській педагогіці і запропонував ясні і чіткі правила їх реалізації на практиці. Успішність навчання педагог безпосередньо пов'язував з його доступністю, яка є запорукою усвідомленого освоєння знань. Знання повинні вибудовуватися в певній системі і послідовності, оскільки «тільки система, звичайно, розумна, що виходить із самої суті предметів, дає нам повну владу над нашими знаннями». Розробляючи принцип міцності знань, педагог описав методику повторення знань, віддаючи перевагу активному повторення і вправам. У трактуванні принципу наочності Константин Ушинський закликав враховувати специфіку предмета і вік учнів: чим молодша дитина, тим більше наочності повинен використовувати вчитель на уроці [2, с. 50].

З урахуванням дидактичної мети Константин Ушинський виділив такі типи уроків:

- змішаний урок (містить повторення пройденого і пояснення нового);
- урок усних і практичних вправ (повторення і закріплення матеріалу);
- урок письмових вправ (розвиток навичок писемної мови);
- урок оцінки знань;
- урок повідомлення нових знань.

У системі дидактичних поглядів К.Д.Ушинського важливе місце займає проблема підручника. Хороший підручник називав фундаментом хорошого навчання. Підручники повинні відповідати виховним, освітнім і розвиваючим цілям навчання, основним дидактичним принципам і правилам. Цим вимогам повністю відповідають написані К.Д. Ушинським підручники «Дитячий світ» і «Рідне слово». [1, с. 10-15].

Якість навчального матеріалу, на думку К.Д. Ушинського, залежить, передусім, від методів, які використовує вчитель. Він надавав важливого значення методам усного викладу, лабораторно-практичним роботам, письмовим і усним вправам, роботі з книгою.

Серед методів усного викладу звертав увагу на розповідь, за допомогою якої у більшості випадків учням передаються нові знання. Тому до розповіді ставив високі вимоги: строга

послідовність викладу і виділення головного, переконливість думок, жива і образна мова вчителя.

Кращим методом навчання для всіх вікових груп школярів називав бесіду, особливо сократичну. Але наголошував, що це є надзвичайно складний метод, який вимагає високої майстерності учителя. Застерігав, що бесіда не призначена для передавання нового матеріалу, як це помилково вважали, а "для кращого засвоєння вже поясненого".

В організації процесу навчання, на думку педагога, варто дотримуватися класно-урочної системи. Спираючись на дидактику Я. А. Коменського та І. Ф. Гербарта, К.Д. Ушинський виявив чіткі умови організації навчання, описав організаційну структуру уроку і виділив його види. К.Д.Ушинського вдалося висловити теоретичні положення в методиці початкової освіти. Так, він розробив новий метод оволодіння грамотою, закликав використовувати на початковому етапі навчання всі види уроку, злиті в єдності, методику формування загальних уявлень і одночасного розвитку мислення й мови дітей.

К.Д. Ушинський вимагав від учителів творчості в повсякденній діяльності, нагадуючи, що «педагогіка - це не наука, а мистецтво». Досліджуючи виховання і освіту західно-європейських країн, він одним з перших в російській науці зробив порівняльно-педагогічне дослідження. Таким чином, в педагогічній спадщині К.Д. Ушинського відображені майже всі аспекти педагогічної теорії і практики [3, с. 100-115].

Найважливішою проблемою дидактики як науки К. Д. Ушинський вважав визначення цілей освіти. На його думку, мета ця повинна визначити всю систему освітньої та навчальної діяльності: програму, зміст, методи, побудова підручників, режим навчальних занять, дидактичні принципи, методику навчання, відбір матеріалу для вивчення. К.Д. Ушинський розробив класичне вчення про урок, визначивши його організаційну будову, види і структуру.

Література

1. Хрестоматія з української класичної педагогіки : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / уклад.: В. П. Кравець, О. І. Мешко. К. : Грамота, 2008. 768 с.
2. Дем'яненко Н. М. Ушинський Костянтин Дмитрович. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наук. думка, 2013. Т. 10 : Т - Я.
3. Українська педагогіка в персоналіях – ХІХ століття / За редакцією О.В. Сухомлинської / навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, у двох книгах. «Либідь», - К., 2009, кн. 1., стор. 284 – 292.

ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ СОФІЇ РУСОВОЇ

Педагогічні ідеї Софії Русової, яка відома як видатний педагог і громадський діяч України, вважається класиком національного виховання, чимало її праць присвячено початковій школі, розвитку соціальних навичок дитини, формуванню та збереженню дитячого здоров'я тощо [2].

Найважливіші принципи педагогічної концепції С. Русової: гуманізм; демократизм; народність; природовідповідність; культуровідповідність; особистісно орієнтований підхід; соціальна обумовленість виховання; загальнолюдські цінності [5].

Центральне місце в багатогранній педагогічній спадщині вченої займає концепція української національної системи освіти і національного виховання, в межах якої отримали своєрідну інтерпретацію найважливіші, фундаментальні теоретико-методологічні проблеми – мета, завдання, зміст, методи, принципи, форми освіти, навчання й виховання [5].

Ідея національного виховання – головна й визначальна в педагогічній концепції С. Русової, яка в методологічному плані набуває основної й найважливішої закономірності розвитку теорії і практики освіти, школи, виховання. У центрі педагогічної концепції вченої перебуває дитина з її природженими задатками, здібностями, можливостями, талантами [3].

Головне завдання виховання – забезпечення розвитку відзначених чинників, а також національної самосвідомості і загальнолюдської моралі; формування соціально зрілої, працелюбної, творчої особистості, здатної до свідомого суспільного вибору і збагачення інтелектуального, духовного, економічного, соціально-політичного і культурного потенціалу свого народу [3].

Успішно вирішувати ці завдання покликана українська школа – школа рідної мови, гуманна й демократична, в якій вся структура, система, мета й завдання, зміст і методи, принципи і форми, сам дух наповнені ідеєю українства, забезпечення всебічного і гармонійного розвитку дитини. Система освіти, школа, виховання, за Софією Русовою, повинні здійснюватися, насамперед, згідно з принципом природовідповідності виховання, який передбачає, що виховання повинно ґрунтуватися на науковому розумінні природних і соціальних процесів, узгоджуватися з загальними законами розвитку природи і людини [4].

Заслужують на увагу погляди С. Русової на проблеми розумового, морального, естетичного, трудового, дошкільного, сімейного виховання, підготовки вихователів дитячого садка, вчителя нової української школи та інші. При розв'язанні проблем розумового виховання вчена була більш схильна до ідеї виховання розуму дитини в процесі природної, активної самостійної діяльності, хоч й не заперечувала й іншої – виховання розуму розвиваючої особистості повинно ґрунтуватися на узагальненому досвіді людства,

сконцентрованому в науці, техніці, культурі, мистецтві, практиці. У працях С. Русова визначає, що розум повинен керувати всією духовною діяльністю людини, а отже необхідне виховання розуму [2]. Навчання, за її словами, – це «пробудження, спонукання й розвиток усіх розумових здібностей дитини...» [1, с.24].

Відведення провідної ролі моральному вихованню у здійсненні загальної мети виховання – «витворити... людину в найкращому значенні цього слова», звучить лейтмотивом у багатьох творах С. Русової, виражаючи гуманістичну спрямованість її педагогічних ідей. Моральне виховання дітей, за її переконанням, може бути ефективним лише тоді, коли воно має цілеспрямований характер і здійснюється планомірно, починаючи з наймолодшого віку дитини, ґрунтуючись на національній основі [2].

Головними завданнями морального виховання вчена вважала розвиток у дітей високих моральних почуттів, вироблення в них шляхом безпосередньої участі в добрих і корисних справах відповідних моральних навичок і моральної поведінки, а також формування моральної свідомості, стійких моральних переконань [2]. Розкриті нами педагогічні ідеї С. Русової сьогодення не існують ізольовано, вони взаємозумовлюють і взаємодоповнюють одна одну.

Література

1. Зайченко І. В. Педагогічна концепція С. Ф. Русової. Чернігів : Деснянська правда. 2009. 264 с.
2. Педагогічні ідеї Софії Русової. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/news/2753.html> (дата звернення: 30.10.2019).
3. Питання національного виховання у педагогічній спадщині Софії Русової. URL: <https://lit.ukrtvory.ru/pitannya-nacionalnogo-vixovannya-u-pedagogichnij-spadshhini-sofiyi-rusovoyi/> (дата звернення: 30.10.2019).
4. Софія Русова та Христина Алчевська видатні українські педагоги. URL: <https://present5.com/sofiya-rusova-ta-xristina-alchevska-vidatni-ukra%D1%97nski-pedagogi/> (дата звернення: 30.10.2019).
5. Творча спадщина Софії Русової. URL: <https://sites.google.com/site/sofiarusova13/home/tvorca-spadsina/mo> (дата звернення: 30.10.2019).

УДК:37.013.42:929Ушинський

Руф Валентина Володимирівна

ПИТАННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К.Д. УШИНСЬКОГО

Упродовж всієї історії людства праця була засобом формування найкращих якостей у кожної особистості. Ідея праці як визначальний фактор виховання людини перейшла від народу до педагогів, адже саме народ творив науку виховання, а вчені-педагоги лише

упорядковували його надбання. Тому багато відомих педагогів не мислили виховання поза працею, одним із них був Костянтин Дмитрович Ушинський, який приділив трудовому вихованню велику увагу.

Основні правила виховання за К.Д. Ушинським:

1. Виховання має бути взаємопов'язаним з фізичним і психічним розвитком дитини.
2. Виховання має базуватися на вроджених здібностях та індивідуальних особливостях дитини.
3. Праця і трудова, і розумова є запорукою гарного виховання.

Ушинський визначає для трудового виховання таке місце – на чолі праці та капіталу, доводячи своє твердження тим, що «...без праці природні багатства і чисельність капіталів мають згубний вплив не тільки на моральний та розумовий розвиток людей, але навіть і на їх матеріальний добробут» [1, с. 256].

Виділяючи працю з широкого поняття діяльності, К.Д. Ушинський підкреслював її особливості, що мають велике значення для виховання:

- праця має бути вільною, узгоджуватися з християнською моральністю;
- повинна забезпечувати прагнення робити все як найкраще, тобто бути творчою;
- приваблювати своїми очікуваними наслідками [2, с. 348-354].

Такі особливості праці виховують в людині позитивні риси. І навпаки, якщо праця підневільна, зникає бажання продуктивно, творчо працювати, а відтак руйнується характер людини.

К.Д. Ушинський підкреслював, що насамперед потрібно навчати дитину долати труднощі, не можна обмежитись працею, яка впливає лише із зацікавлення до поставленого завдання. Праця не завжди легка і приємна, і треба так виховувати дитину, щоб вона відчувала моральне задоволення від виконання навіть неприємної і важкої роботи, коли вона необхідна. Організувати цілеспрямовану працю на подолання перешкод, збагатити учнів досвідом подолання цих перешкод – ключове завдання педагога. І тут важливо, щоб дитина поступово звикала переборювати труднощі. Завдання, каже він, повинні бути такими, щоб дитина змогла їх виконати. Необхідно забезпечити певний успіх на початку роботи, бо зневір'я, як результат невдалого першого кроку, може відбити бажання до подальших зусиль.

Особливо цінними для сучасної педагогіки є оригінальні ідеї К.Д. Ушинського стосовно провідної ролі праці у формуванні моральних якостей людини. Існує думка, що той, хто стає на шлях паразитичного життя, звичайно втрачає разом з тим і моральні якості людини.

Приклади цьому твердженню педагога легко знаходимо сьогодні у повсякденному житті. Використання лісових та земельних ресурсів, корисних копалин в Україні є злочином. Сьогодні все це призводить до деградації тих, хто наживається на такому господарюванні.

Передумовою такого стану речей можна назвати також довготривале перебування українців під владою інших народів, яким не вигідно було плекати людину, здатну до свідомої праці заради себе. Виснажлива фізична праця заради шматка хліба породжувала лише ненависть до себе і була результатом народження працьовитих від природи українців [3, с. 19].

Без особистої праці, вважав К.Д. Ушинський, людина не може йти вперед. Якщо батьки намагаються створити для своїх дітей такі умови, щоб не було потреби їм працювати, вони роблять найгірший подарунок для них. Цим самим, каже педагог, батьки роблять дітей глибоко нещасними і в ряді випадків штовхають їх на злочин [1, с. 257].

Педагог наголошував на тому, що трудове навчання потрібно будувати на засадах народності у вихованні, тобто максимально враховувати національні та місцеві умови, особливості побуту, традиційні та регіональні промисли [3, с. 20].

Аналіз ідей К.Д. Ушинського дає підстави стверджувати, що він набагато років уперед усвідомив і передбачав зв'язок технологічної освіти з духовним і соціально-економічним розвитком суспільства. Потреба виховання у трудовій діяльності виводить на практичні аспекти перебудови навчального процесу:

1. Навчання не повинно носити інформативний характер.
2. Дармування на уроці, лінивість, відсутність власної живої думки не відповідають стилю нашого життя.
3. Потреба самовираження, природна необхідність у діяльності, потреба долати труднощі спонукають до такої організації навчально-виховного процесу.
4. Вчитель повинен стимулювати ініціативу вихованця, його творчі поривання, а не тиснути на нього.

Отже, в педагогічній системі К.Д. Ушинського ідея трудового виховання посідає чільне місце. Організація продуктивної, а також суспільно корисної праці розглядається ним як найголовніше завдання діяльності школи, важливий чинник підготовки молоді до існування в суспільстві. І на сьогодні важливим завданням учителя є розвиток у школярів любові до активної творчої праці.

Література

1. Дем'яненко Н. М. Ушинський Костянтин Дмитрович. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наук. думка, 2013. Т. 10 : С. 250 - 257;
2. Артемова Л. В. Педагогічна думка в другій половині XVIII—XIX ст. *Історія педагогіки України*: Підручник для студ. вищ. пед. навч. закладів. Київ : Либідь, 2006. С. 348 – 354;
3. Пантюк М. Оцінка праці та трудового виховання у педагогічній спадщині

УДК 371.398 (043)

Садовська Анастасія Вікторівна

ДЖОН ЛОКК: ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ

Актуальність дослідження педагогічних поглядів Джона Локка визначається необхідністю реформування освіти в Україні, що передбачає оптимальне поєднання в педагогічному процесі навчально-виховних засобів вітчизняної та найкращих зразків класичної зарубіжної педагогіки. В Україні, як і в інших країнах світу, історично склалася своя система виховання, що максимально враховує національні риси й самобутність українського народу, і в якій на перший план висуваються гуманістичні ідеї та орієнтири, що ґрунтуються на повазі до особистості дитини, турботі про її всебічний розвиток.

Такий підхід окреслює першочерговими завданнями саме визнання кожного вихованця як унікальної особистості, його прав, ставлення до нього як суб'єкта власного розвитку, опору в його вихованні на сукупність знань про людину та високий професіоналізм. Ефективне вирішення означених завдань передбачає глибоке вивчення досягнень видатних педагогів зарубіжжя. Одне з чільних місць серед видатних зарубіжних педагогів минулого належить Д. Локку – англійському просвітителю та філософу, ідеї та методи виховання якого є надзвичайно актуальними у сьогоденні.

Великою заслугою Д. Локка як філософа була розробка ідеї походження людського знання. Категорична відмова від традиційної точки зору про вродженість людських ідей і уявлень, захист сенсуалістичної теорії пізнання, значна увага до емпіричної психології дозволили Д. Локку розробити цікаву педагогічну систему, яка дуже вплинула на подальший розвиток буржуазної педагогіки. Заперечуючи вродженість ідей, Д. Локк дуже високо оцінював роль виховання, яке повинно підготувати людину до життя. Характерна риса педагогічної теорії Д. Локка – утилітаризм: керівним принципом виховання він вважав принцип корисності [1, с. 239]. Вчений вважав дуже важливим саме вироблення витончених манер, навичок ввічливого поведіння. Головним завданням морального виховання видатний філософ і педагог вважав вироблення твердої волі, вміння стримувати нерозумні бажання. Згідно його ідей, виховання мусить привчати людину керувати собою. Тому метою виховання, на думку Д. Локка, є підготовка «джентльмена», який уміє створювати здоровий дух у здоровому тілі та уміє поводитися в товаристві [2, с. 24].

Філософ категорично виступав проти традиційної класичної освіти, захищаючи реальну освіту, яка озброює корисними знаннями (нові мови, географія, законодавство, бухгалтерія). Він вважав, що навчання мусить спиратися на інтерес і допитливість дітей, що сприяє розвитку в них самостійного мислення. Згідно його вчення, у навчальному процесі не повинні

застосовуватися покарання, про це свідчить його вислів. Однак можна стверджувати, що в розумінні завдань освіти Д. Локк – далекий від вузького практицизму. Його вихованець повинен бути не тільки підготовлений до успішного ведення практичних справ, але й усвідомлювати свою цивільну відповідальність, бути пристосований до доброчесного життя, виявляти цікавість до вивчення того, у чому він може бути корисний своїй країні.

Освіта виступає в такий спосіб і як засіб розвитку найважливіших цивільних, моральних якостей особистості. Д. Локк вважав, що споконвічна природна рівність усіх дітей, розум яких від народження – «незаповнений чистий аркуш паперу», неминуче порушується через існуючу нерівність індивідуальних здібностей, різний ступінь старанності і супутні їм зовнішні обставини. Усе це, за схемою Д. Локка, призводить до того, що не всі люди досягають успіху та здобувають майно різного розміру [3, с. 218]. Таким чином, майнова і соціальна нерівність людей стає, так би мовити, «природним явищем».

Згодом Д. Локк вніс деякі корективи до своєї теорії. Він стверджував, що людська душа споконвічно не «чиста дошка», на якій досвід і виховання можуть наносити письмена, а стверджував, що природні конституції людей створюють такі широкі розходження, що навіть мистецтво і освіта не в змозі їх побороти. Отже Д. Локк усе-таки визнав роль вроджених задатків у вихованні.

Велике значення Д. Локк надавав саме моральному вихованню, розширивши уявлення про педагогічні засоби та розглянувши не тільки методи навчання, але і методи морального впливу. Освіту педагог ставив на другий план, вважаючи фізичне і моральне виховання більш важливим завданням. Більша частина знань, що їх дають у європейських школах, така, що «джентльмен» без них може обійтись, стверджував Д. Локк [2, с. 24]. Він вважав, що формальне завчання правил поведінки є безглуздим. Д. Локк рекомендував показувати дітям на наочних прикладах, як їм варто поводитись і чого слід уникати.

Практика, повторні дії, закріплення позитивного досвіду поведінки й зумовлених цим раціональних звичок і рис характеру розглядалися Д. Локком як найважливіші засоби виховання. Мистецтво виховання, згідно його вчення, полягає у використанні кожної вдалої нагоди для створення спеціальних ситуацій, що спонукають дитину до бажаних повторних дій, які зміцнюють позитивну звичку.

У «Думках про виховання» Д. Локк дає деякі практичні поради про те, як виховати в дітях щедрість, доброту і почуття справедливості. «Діти, що живуть разом, – зауважує педагог, – часто сперечаються через те, що кожен з них хоче керувати іншими. Хто б не почав цю суперечку, її обов'язково варто припинити. Навіть більше – потрібно вчити їх ставитись один до одного з найбільшою коректністю» [4, с. 58]. Цікава й така порада: «Що стосується володіння речами, то вчить дітей легко і вільно ділитися зі своїми друзями тим, що в них є.

Потрібно дуже уважно стежити за тим, щоб вони (діти) не порушували правил справедливості: потрібно кожен раз, коли діти так чинять, виправляти їх, а коли є для цього підстава, і суворо карати» [4, с. 59]. Багато положень теорії Д. Локка були актуальними і прогресивними не тільки в минулому. Всі перераховані вище поради можуть з успіхом застосовуватися сучасними педагогами і батьками, що допоможе їм уникнути багатьох проблем виховання.

Велика увага в педагогіці Д. Локка надавалась фізичному вихованню дітей. Фізичний розвиток майбутнього джентльмена стояв у Д. Локка на першому місці. Педагог також багато говорив про користь ремесла. Ремесло, на його думку, – важлива складова виховання. Завдяки ремеслу юнак розвивався фізично, а також займав свій вільний час, що захищало молоду людину від негативного впливу. Однак цей аспект виховання не носить явної орієнтації на майбутнє життя вихованця, а скоріше виступає як розвага, яка мусить позитивно впливати на майбутнього джентльмена.

Введення елементів розваги в педагогічну систему значно модернізує її, тому що захоплена чимось дитина дійсно більш захищена від поганого впливу, ніж нічим не зацікавлена. Потрібно зазначити, що проблема організації дозвілля є надзвичайно гострою в сучасній Українській державі, адже саме через тотальну незайнятість дітей різко зростає відсоток злочинності. Відтак варто наголосити на тому, що багато положень педагогічної системи Д. Локка залишаються актуальними і сьогодні.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що Д. Локк залишив глибокий слід у світовій педагогіці і дав величезний поштовх для її розвитку. Його теорії, ідеї та погляди не втратили свого значення і в наш час. Використання багатьох педагогічних методів Д. Локка у системі сучасної української освіти сприятиме підвищенню її якості. Зокрема, застосування концепції морального та фізичного виховання дитини допоможе вітчизняним педагогам виховати високоморальну, здорову та освічену генерацію української молоді.

Література

1. Рацул А. Б. Історія зарубіжної педагогіки: навч. посіб. Кіровоград: КДПУ ім. В. Вінниченка, 2008. 352 с.
2. Левківський М. В. Історія педагогіки: Підручник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2003. 360 с.
3. Історія соціального виховання (з давніх часів до середини XX століття): хрестоматія / упоряд.: О. С. Радул та ін. Кіровоград: ТОВ «УменсТД», 2010. 464 с.
4. Локк Дж. Мысли о воспитании: хрестоматия по истории зарубежной педагогики. М.: Просвещение, 1981. 195 с.

ПИТАННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ**А.С. МАКАРЕНКА**

Роль трудового виховання дуже важлива в сучасному освітньому процесі, оскільки є запорукою кадрового забезпечення трудовими ресурсами в майбутньому. Антон Семенович Макаренко не мислив свою систему виховання без участі в продуктивній праці, в його комуні праця мала промисловий характер.

Серцевиною педагогічної діяльності А.С. Макаренка є його досвід щодо органічного поєднання навчання з продуктивною працею. У своїй практиці педагог послідовно керувався відомими положеннями основоположників комуністичного вчення про єдність навчання і виховання. Почавши в колонії імені Горького з найпростіших видів сільськогосподарської праці, в основному для потреб свого колективу, А.С. Макаренко потім перейшов до організації продуктивної праці вихованців в кустарних майстернях. 16 років роботи в колонії імені М. Горького та комуні імені Ф.Е. Дзержинського привели педагога до висновку, що труд без освіти, без політичного й суспільного виховання, які йдуть попереду, не приносить виховної користі, виявляється нейтральним процесом.

Педагог не уявляв трудового виховання поза залученням вихованців до активної продуктивної праці поза умовами виробництва. Він був переконаний у тому, що "праця, яка не має на увазі створення цінностей, не є позитивним елементом виховання".

Обов'язковою умовою докорінного поліпшення роботи з виховання безпритульних дітей педагог передбачав впровадження всіх заходів, щоб дитячі будинки перестали бути споживацькими закладами, а стали закладами трудового радянського соціалістичного виховання, щоб на них не треба було викидати десятки мільйонів карбованців зовсім непродуктивно.

У процесі трудової діяльності дітей, говорив А.С. Макаренко, треба розвивати їх вміння орієнтуватися, планувати роботу, дбайливо ставитися до часу, до елементів виробництва і до матеріалів, досягати високої якості роботи.

Щоб уникнути ранньої й вузької спеціалізації слід перемикаати дітей з одного виду праці на інший, дати їм можливість здобути середню освіту і водночас опанувати робітничі професії, а також навички з організації та управління виробництвом.

Великої уваги заслуговують вказівки А.С. Макаренка про трудове виховання дітей в сім'ї. Він радить давати дітям навіть молодшого віку не разові доручення, а постійні завдання, розраховані на місяці і навіть роки, з тим, щоб діти тривалий час несли відповідальність за доручену їм роботу. Діти можуть поливати квіти в кімнаті або у всій квартирі, накривати на стіл перед обідом.

Загальні принципи і методи виховної роботи, які висунув А.С. Макаренко, повністю застосовні і в школі. Продуктивна праця, демократичні, рівноправні відносини між вчителями та учнями, педагогічну майстерність, постійний творчий пошук, експеримент - такі в його уявленні невіддільні риси життя школи. І все ж він вважав, що жоден розділ шкільної педагогіки так слабо не розроблений, як методика виховання.

Серйозна праця, яка пов'язана з роботами на техніці, тільки пробуджує допитливість, інтерес до праці, до досліджень, сприяє розвитку широкого кругозору. А тому стають закономірними успіхи в навчанні. Аналізуючи свою участь в трудовому колективі, діти відзначають як найбільш значуще для них наступне: "навчилися жити і працювати в колективі", "поважати працю інших", "рахуватися з думкою товаришів", "підкорятися волі колективу", "дізнатися ціну праці", "навчитися господарювати, керувати, оцінювати свою працю" і т.д.

А.С. Макаренко прийшов до важливого висновку, що праця в застосуванні до виховання може бути організована різноманітно і в кожному окремому випадку може дати різний результат, також він підкреслював необхідність єдності трудового і морального виховання, як важливої умови, що забезпечує виховний ефект трудової діяльності.

І у своїх художніх творах, і в усних виступах А. С. Макаренко не втомлювався пояснювати ту, як йому здавалося, просту думку, що продуктивна праця – сильний педагогічний засіб в умовах колективного господарства, тому що в цій праці в кожен його момент присутня економічна турбота.

Таким чином, поширення ідей А.С.Макаренко і впровадження їх в практику виховання молоді в нашій країні наочно свідчать про подальший розвиток педагогічної теорії й практики, про її великий зв'язок з життям нашого суспільства. Його теорія діє в сучасній школі безвідмовно. Слід тільки враховувати важливу думку: брати у А.С. Макаренка треба не конкретний, готовий досвід, а ідею досвіду, ідею його методу. Ринкові відносини в нашій країні, перехід суспільства в новий якісний стан, темпи розвитку науково-технічного прогресу висувають високі вимоги до трудової і професійної підготовки. В сучасних умовах більшості молоді не вистачає інструментальних знань, практичних навичок, що дозволяють бути конкурентоспроможними на ринку праці. На розв'язання цієї проблеми й націлена, насамперед, реформа освіти. Попри зміну умов функціонування шкіл, і нові вимоги, що пред'являються до освітніх установ, геніальність педагогіки А.С. Макаренка завжди залишатиметься сучасною, бо не може бути несучасної педагогіки, пріоритетом якої є життя, закони розвитку особистості в єдності з природою і суспільством. Добре організоване виховання повинне підготувати людини до трьох головних ролей у житті - громадянина, працівника, сім'янина.

Література

1. Макаренко А.С. Педагогическая поэма. Москва: АСТ, 2018. 736 с.
2. Макаренко А.С. Книга для родителей. СПб.: Питер, 2019. 352 с.
3. Макаренко А.С. Человек должен быть счастливым. Избранные статьи о воспитании. Ред. Савушкин С.Н. Москва: Карапуз, 2009. 288 с.
4. Завгородня Т.К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Івано–Франківськ, 2014. 160 с.

УДК 37:001.5]:929Ушинський

Саранова Валерія Сергіївна

ПОГЛЯДИ К.УШИНСЬКОГО НА ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ

Одним із важливих чинників духовності людини є творча праця, і від того, яким чином вона стане фундаментом життя кожного, буде залежати майбутнє народу й держави. Тому особливого значення набуває вивчення та переосмислення педагогічної спадщини просвітителів та вчених минулого, які зробили значний внесок у розвиток педагогічної думки в Україні.

Професор Костянтин Дмитрович Ушинський (19 лютого (2 березня) 1824, Тула, Російська імперія – 22 грудня 1870 (3 січня 1871), Одеса, Херсонська губернія, Російська імперія) – український та російський педагог українського походження, кандидат юриспруденції і правознавець, один із засновників педагогічної науки та народної школи у Російській імперії, автор праць з теорії й історії педагогіки, підручників для початкової школи і статей з педагогіки.

Працював на різних посадах у Демидівському юридичному ліцеї, Гатчинському сирітському інституті та Смольному інституті шляхетних дівчат. Також працював редактором і писав статті в таких виданнях, як «Современник», «Библиотека для чтения», «Журнал для воспитания», «Журнал Министерства народного просвещения».

У педагогічній системі Ушинського важливе місце посідало вчення про мету виховання, що визначалося ним як підготовка людини до життя та праці, як формування у людини почуття обов'язку перед народом та виховування у людини патріотизму. У вихованні дітей він видавав значне місце сім'ї та вважав украй необхідним родинне виховання. Найпершим обов'язком громадянина та батька сім'ї є виховання громадян, корисних для суспільства, — вважав учений.

К.Ушинський розглядав виховання як цілеспрямований процес формування людини. Головне її призначення – бути справжньою людиною, громадянином своєї Вітчизни. Тому перше і найважливіше завдання виховання підростаючого покоління Костянтин Дмитрович вбачає у підготовці його до праці, бо тільки праця робить людину людиною.

Питанню про роль трудової діяльності у вихованні особистості вчений присвячує багато праць, а також спеціальне дослідження, назва якого – «Праця в її психічному і виховному значенні» – говорить, що свідомо праця є не тільки явищем розумового життя, а й важливим

засобом формування моральних якостей людини. Він дає таке визначення праці: «Праця, як ми її розуміємо, є така вільна і погоджена з християнською моральністю діяльність людини, на яку вона наважується з безумовної необхідності її для досягнення тієї чи іншої істинно людської мети» [1, с.107].

З якого боку б не розглядав К.Ушинський питання навчання та виховання, він завжди підкреслював виключне значення праці в моральному становленні людини. Плодотворним чинником морального виховання є праця, яка, за словами педагога, виступає найбільшим рушієм розумового і морального розвитку людини та суспільства. Так, він вказував, що «матеріальні плоди праці становлять людський здобуток; але тільки внутрішня, духовна, животворна сила праці є джерелом людської гідності, а разом з тим і моральності та щастя» [1, с.107].

Костянтин Дмитрович звертав увагу на те, що необхідно прищеплювати з раннього дитинства любов і серйозне ставлення до праці – як розумової, так і фізичної: «Праця фізична є не тільки приємним, але й корисним відпочинком після праці розумової» [2, с.109].

К.Ушинський радив змалку прищеплювати дитині любов до праці. У вирішенні цього питання керівну роль він відводив батькам та вчителям, і радив їм звернути увагу на те, що дитину треба привчати до посильної праці з раннього дитинства. Ось тут у пригоді може стати, на думку педагога, гра, яка поступово переходить у трудову діяльність дитини.

Перехідною ланкою будуть ігри з елементами праці, корисної для сім'ї: копання грядок, плетіння кошиків, шиття лялькового одягу, столярна робота тощо. Від праці-гри К.Ушинський радив переходити до справжньої праці. Це найрізноманітніші види побутового обслуговування – праця на городі, в квітнику, по господарству. Найкорисніше, що можуть зробити батьки для своїх дітей, – навчити їх працювати.

К.Ушинський формулює низку вимог до дитячої праці, які повинні враховувати дорослі. Основні з них такі: праця обов'язково має відповідати силі і нахилам дітей, їх віковим особливостям; бути різноманітною, бо дитина швидко втомлюється від одноманітної діяльності; праця дітей має бути доступною і посильною. Надмірні зусилля, як і надмірна легкість, у праці однаково шкідливі; вихователю повинен привчати дітей до подолання труднощів у будь-якій діяльності, і діти мають знати, що праця без труднощів неможлива; праця дітей також повинна бути самостійною [1, с.118-120]. Для того щоб підготувати дитину до життя, навчити творчо працювати, необхідно весь процес її виховання здійснювати на рідному, народному матеріалі. Тому великої ваги у вихованні й навчанні підростаючого покоління педагог надає таким засобам, як рідна мова, природа, історія, географія.

Отже, видатний педагог у своїх роботах конкретно показав, як ще з раннього дитинства прищеплювати любов до праці, організовувати її, враховуючи вікові, індивідуальні особливості, нахили та здібності дітей. Через усі праці К.Ушинського проходить ідея зв'язку

навчання з працею, розглядаються найважливіші проблеми всебічного розвитку дитини. Теоретичні положення, розроблені педагогом, та його практичні поради актуальні і зараз, тому вихователі в дошкільних закладах повинні їх знати та використовувати у своїй роботі.

Література

1. Ушинський К.Д. Педагогіка: наукова праця. Праця в її психічному і виховному значенні : в 2-х т. – К.: Радянська школа, 1983. – Т. 1. – С. 104-120
2. Артемова Л.В. Педагогіка: підручник для студентів вищих педагогічних. навчальних Закладів. Педагогічна думка в другій половині XVIII—XIX ст. Київ : Либідь, 2006.

УДК 37:001.5]:929Макаренко

Тараненко Аліна Олександрівна

ВЧЕННЯ АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКА ПРО КОЛЕКТИВ

Виховання людини завжди залишається актуальним. Людина виховується тільки в оточенні людей. Тільки в суспільстві собі подібних вона може засвоїти всі знання і навички, необхідні для життя. Виховання в колективі для нього природне. Воно дає людині необхідний досвід спілкування і взаємодії з навколишніми. Ефективність такого виховання обумовлює також той факт, що громадська думка частіше за все має для людини велике значення.

Питанню колективного виховання присвячені роботи великого педагога А.С. Макаренко. Спадщина Антона Семеновича давно і заслужено стало класикою вітчизняної і світової педагогіки. Технологія жорсткого колективного виховання спиралася на радянську ідеологію. Суспільний устрій помінявся. Але технологія А.С. Макаренко зберігає свою актуальність. Його теорія стала базою, яку, цілком можна адаптувати і використати сьогодні. Втілення його ідей в багатьох освітніх і виховальних установах, як показують приклади, дає чудові результати. Велика заслуга А.С. Макаренко полягає в тому, що він просунув питання про виховання молодого покоління в дусі колективізму далі, указавши ряд глибоко обґрунтованих і успішно перевірених на практиці методів виховання

Колектив – це соціально значуща група людей, які об'єднані спільною метою, узгоджено діють у напрямі досягнення означеної мети і мають органи самоврядування. Отже, для дієвого колективу характерні певні взаємозалежні ознаки: спільна мета, колективна діяльність, наявність органів самоврядування.

Виховання в колективі і через колектив – це центральна ідея його педагогічної системи, червоною ниткою що проходить через всю педагогічну діяльність і все його педагогічне висловлювання.

Під колективом А.С. Макаренко розумів не випадкове скупчення людей, а об'єднання їх для досягнення загальних ідей в загальному труді – об'єднання, відмінне певною системою повноважень і відповідальності, певним співвідношенням і взаємозалежністю окремих своїх

частин.

Колектив як соціально діюча система виконує такі функції: організаторську - спрямовану на об'єднання членів колективу з метою виконання певних завдань; виховну - спрямовану на створення оптимальних умов для морального, розумового, фізичного, трудового виховання, забезпечення умов для психічного і соціального розвитку особистості; стимулювальну - таку, що сприяє формуванню морально-ціннісних стимулів діяльності особистості у всіх сферах; регулює поведінку членів колективу, впливає на формування позитивних якостей особистості – сили волі, гуманізму, працьовитості, толерантності, совісної, чесності, цілеспрямованості, гідності, скромності, стриманості та ін.

А.С. Макаренко, спираючись на багаторічний педагогічний досвід виховної роботи з безпритульними, педагогічно занедбаними дітьми, особливої уваги надавав роботі педагогів органами самоврядування. Він визначив педагогічні умови, за яких органи самоврядування працюватимуть ефективно. Незважаючи на те, що Антон Семенович працював у 20-30-х роках минулого століття, його настановами можна скористатися і в наш час. Стрижнем педагогіки Макаренка є вчення про дитячий колектив. Він розглядає повноцінний колектив як необхідну умову найбільш повного розвитку особистості. Під колективом розуміє не випадкове зібрання людей, а таке, що об'єднане спільною суспільно-цінною метою, спільною діяльністю по досягненню цієї мети, де наявні органи самоуправління і координації та існують відносини відповідальної залежності.

Щоб стати колективом, група повинна пройти нелегкий шлях якісних перетворень. У цьому шляху А.С. Макаренко виділяє кілька стадій.

Перша стадія – становлення колективу (стадія початкового згуртування). Саме тоді колектив виступає передусім метою виховних зусиль педагога, прагне організаційно оформлену групу (клас, гурток тощо) перетворити на колектив, тобто на таку соціально-психологічну спільність, де відносини учнів визначаються сенсом спільної прикладної діяльності, її цілями, завданнями, цінностями. Організатор колективу – педагог, від нього йдуть всі вимоги. Перша стадія вважається завершеною, як у колективі виділився та заробив актив, вихованці згуртувались з урахуванням спільної мети, загальної роботи і загальної організації.

У другій стадії посилюється вплив активу. Нині вже актив підтримує вимоги педагога, однак і пред'являє їх до членів колективу керуючись власними поняттями у тому, що дає користь, що - збитки інтересам колективу. Якщо активісті правильно розуміють потреби колективу, всі вони стають надійними помічниками педагога. Фундаментальна обізнаність із активом цього етапу вимагає пильної уваги педагога.

Третя і наступні стадії характеризують розквіт колективу. Вони відрізняються

особливими якостями, досягнутих на попередніх етапах розвитку. Щоб підкреслити рівень розвитку колективу в цій стадії, досить зазначити рівень і той характер вимог, пропонованих між собою членами колективу: вищі вимоги до себе, ніж до своїх товаришам. Одне, це вже свідчить про досягнений рівень вихованості, стійкості поглядів, суджень, звичок. Якщо колектив сягає стадії розвитку, він формує цілісну, моральну особистість. На даній стадії колектив перетворюється на інструмент індивідуального розвитку кожного з його членів. Загальний досвід, однакові оцінки подій – основна низка і найхарактерніша риса колективу цього разу третьої стадії.

Отже, Антону Семеновичу Макаренку належить заслуга створення вчення про колектив. На його думку, найкращі умови для спілкування і відокремлення створює колектив як вищу форму соціальної організації, джерело якої в ідейній спільності. Принцип виховання особистості у колективі обумовлений об'єктивними закономірностями розвитку дитини. А.С. Макаренко сформулював закон життя колективу: рух – форма життя колективу, зупинка – форма її смерті.

Література

1. А. С. Макаренко: спадщина і сучасні перетворення в педагогічній теорії і практиці. Н. Новгород: НГПИ, 2006. С.115.
2. Макаренко А. С. Про виховання. М., 1988. С. 62.
3. Подласий І. П. Педагогіка: Новий курс. У 2 - х кн. Кн. 2. М., 2001. С. 138.

УДК 37.035.3(0.43)

Хоренко Кароліна Сергіївна

ПРОБЛЕМА ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К.Д.УШИНСЬКОГО

К.Д. Ушинський був основоположником вітчизняної педагогіки. Трудове виховання в педагогічній системі К.Д.Ушинського виступає як основа всіх напрямів виховання. Психолого-педагогічний механізм його з усією достеменністю розкрито у фундаментальній статті "Праця в її психічному й виховному значенні" (1860 р). Працю він вважає головним "джерелом людської гідності, і щастя".

Трудове виховання в Україні завжди ґрунтувалось на трудовому характері сім'ї та виробництві, на образі життя ідеальної працелюбної людини. Народ України був завжди впевнений у тому, що тільки праця є основою добробуту і благочестя.

Тому, виходячи з Державних документів освіти України, трудове й економічне виховання школярів мають особливе значення в сучасній національній школі [1, с.107].

Праця сприяє розумовому та фізичному розвитку дитини. Передові представники філософської та педагогічної думки бачили в праці велику силу, що забезпечує прогресивний

розвиток як суспільства в цілому, так і кожної окремої людини [2, с. 113].

Трудове виховання – процес формування у дітей суспільних мотивів трудової діяльності, поваги до праці дорослих, бережного ставлення до результатів, звички до трудової діяльності. Трудове виховання - спільна діяльність вихователя і дитини направлена на розвиток у малюка загальнотрудоих умінь та навичок психологічної готовності до праці, формування відповідального відношення до праці та її продуктів.

Праця є джерелом і важливою передумовою фізичного та соціально-психічного розвитку особистості. «Праця як ми її розуміємо є така вільна і погоджена з християнською моральністю діяльність людини, на яку вона наважується з безумовної необхідності її для досягнення тієї чи іншої істинно людської мети в житті, - писав видатний російський педагог Костянтин Ушинський (1823-1871). – саме виховання, якщо воно бажає щастя людині, повинно виховувати її не для щастя а готувати до праці життя».

К.Д. Ушинський працював над створенням такої системи трудового виховання, в якій праця формує моральні й інтелектуальні риси особистості. Своє виховне значення він вбачав у тому, щоб праця увійшла в духовне життя людини, яку виховують, у житті колективу, щоб захоплення працею ще в роки отроцтва і ранньої юності стало одним з найважливіших його інтересів [3, с.116].

К.Д. Ушинський добивався того, щоб дитину надихало на працю бажання принести користь суспільству. Тому залучав дітей насамперед до роботи, яка створює всенародні багатства.

Високий моральний зміст праці К.Д. Ушинський вбачає також у тому, що людина втілює в матеріальні результати праці свій розум, майстерність, безкорисливу закоханість у справу, готовність передати свій досвід товаришам.

К.Д. Ушинський вважав працю генеруючим засобом соціального становлення особистості : «Правильне ... виховання неможливо собі уявити як виховання нетрудове».

В педагогічній системі К. Д. Ушинського ідея трудового виховання посідає чільне місце. Успіх трудового виховання залежить від належно підготовленої матеріальної бази, від правильно визначення видів трудової діяльності, що пропонується дітям, а також від педагогічно доцільних формі методів виховної роботи.

Трудове виховання спрямоване на формування системи якостей необхідних для ефективної професійної діяльності. Предметом такого виховання виступає професійна компетентність вихованця [4, с. 338].

Література

1. Ушинський К.Д. Праця в її психічному і виховному значенні: вибр. пед. твори: в 2-х т. Пер. з рос. Київ: Радянська школа, 1983. 107 с.

2. Ушинський К.Д. Праця в її психічному і виховному значенні, 1983.113 с.

3. Левківський М.В. Історія педагогіки : навч.-метод. Посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 116 с.

4. Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене/За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В.Іванченка. Житомир: держ. пед. ун-т, 2002. 338 с.

УДК 37.013.42:929 Макаренко(043)

Цимбал Дарина Олексіївна

ТЕОРІЯ КОЛЕКТИВУ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ

АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКА

Талановитий педагог ХХ ст. А.С. Макаренко зробив вагомий внесок у розробку теорії колективного виховання. Основоположним принципом педагогічної системи педагога є принцип виховання в колективі, який розглядався як універсальний метод виховання, що є загальним і єдиним, а водночас дає можливість кожній окремій особистості розвивати свої здібності, зберігати свою індивідуальність, йти вперед шляхами своїх нахилів.

А.Макаренко розробив теоретичні положення про колектив. Таким чином, визначив: «Колектив-це цілеспрямований комплекс осіб, організованих, що мають органи колективу». А в «Деяких висновках мого педагогічного досвіду» він зазначав: «Колектив - це соціальний живий організм, який через те і організм, що він має органи, тут є повноваження, відповідальність, співвідношення частин, взаємозалежність, а якщо нічого цього немає, то нема і колективу, а є просто юрба, зборище» [1; с.140]

У створенні дитячого колективу педагог керувався низкою принципів:

- Антон Макаренко розглядав колектив як частину суспільства. Тому вважав, що інтереси цієї групи не можуть інтересам суспільства, тобто лише суспільно значущі цілі і виникли на цій основі стійкі відносини взаємної відповідальності і спільності з іншими колективами, із суспільством в цілому є умовою існування колективу. Цей принцип передбачає соціальні цілі виховання;

-умовою існування дитячого колективу є сумісна діяльність його членів (навчання, суспільно корисна, ігрова, спортивна та інші види діяльності), спрямовані на досягнення соціально значущих цілей;

- наявність у колективі стосунків взаємної відповідальності (ділових відносин).

Педагог запропонував таку класифікацію колективів. Первинний колектив є таким: його члени знаходяться в постійному діловому, дружньому, ідеологічному або побутовому об'єднанні. Саме в екологічному або побутовому об'єднанні. Саме в колонії і в комуні, де педагог і почав свою діяльність, діти і підлітки разом навчалися, працювали, відпочивали,

харчувались і спали.Первинний колектив,на думку А. Макаренка,-це основа впливу на особистість і разом з тим ланка між особистістю і вторинним колективом.

Вторинний колектив - це об'єднання первинних колективів. Проте вторинний колектив - це не сума колективів, а єдиний колектив, об'єднаний спільною метою і сумісною діяльністю. У видатного виховнця первинні колективи колонії чи комуни були об'єднані спільною метою (навчальна, виробнича діяльність, гра, спортивна діяльність, єдиний режим).

Первинний колектив має пройти певні етапи або стадії розвитку. Перший етап характерний тим, що в цей час відбувається формування дитячого колективу: він знаходиться в стадії розвитку; організатор і керівник цього колективу є виразником суспільних вимог. Умовою формування колективу за А. Макаренком є категоричність, послідовність і безкомпромісність вимог на основі норм моралі та інтересів створюваного колективу. На першому етапі виділяється актив колективу.

Другий етап відрізняється від першого ще й тим, що колектив із розрізненої аморфної маси перетворюється у складний організм з чітко вираженими органами. Ці органи мають здатність самостійно розв'язувати головні питання життя колективу. При цьому до членів активу повинні ставитись нові, підвищені вимоги, що педагог розглядав як закон руху колективу.

Найбільш характерною ознакою третього етапу розвитку колективу є те, що до окремої особи вимоги ставить більшість його членів.

Отже, колектив проходить три етапи або стадії свого розвитку. Проте часто спостерігається нерівномірність цього розвитку, тобто члени колективу можуть знаходитись на різних етапах свого становлення.

Умовою подальшого розвитку колективу є постановка нових завдань. Коли ж відсутні нові перспективи, починається застій і поступовий розвал колективу. Дуже добре в цьому плані у педагогічній практиці видатного майстра використовувалась система перспективних ліній (близька, середня і далека перспективи).

Таким чином, основними положеннями теорії А. Макаренка про колектив є такі:

- теорія і методика створення колективу;
- визначення колективу як об'єднання;
- ознаки колективу (частина суспільства, його зв'язок з іншими колективами, спільна діяльність членів колективу, наявність стосунків взаємної відповідальності, тобто ділових відносин);
- етапи (стадії) розвитку колективу;
- класифікація колективів і зв'язок первинних колективів у вторинному;
- громадська думка колективу;

- позитивні традиції;
- гра;
- захоплюючі перспективи розвитку колективу;
- мажор (бадьорий, життєрадісний тон);
- атмосфера довіри;
- самостійність та ініціатива колективу;
- висока вимогливість, використання методу «вибуху».

Ці теоретичні положення про колектив були розроблені і апробовані А. Макаренком у закритій системі - колонії і комуні для неповнолітніх правопорушників. Проте ці дещо демократичні вимоги до виховання юного покоління протирічили інтересам тоталітарного режиму Радянського Союзу.

Тому педагог був звільнений від керівництва колонією.

Саме, Антон Семенович Макаренко збагатив вітчизняну педагогіку новими ідеями, які практично реалізовував у власній виховній роботі. Його педагогічна спадщина пронизана почуттям відповідальності за майбутнє молодого покоління. Вона має принципове значення для розвитку теорії і практики світової та вітчизняної педагогіки.

Відкриття Макаренка в педагогіці випередили свій час. Його ідеї та рекомендації в галузі виховання мали чималу цінність в період становлення педагогіки як науки та розвитку практики суспільного виховання. Вони не втратили свого значення й нині.

Література

1. Рисечко О.Є. А.С. Макаренко. Педагогічний досвід крізь призму єдності історичного і логічного: Педагогіка і психологія. 1995. №1. С. 139 - 143.
2. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник. 2005. 667 с.
3. Меттини Э. Педагогические идеи А.С.Макаренко и западноевропейская научная мысль. Народное образование. 2007. № 6. С. 183-189.

УДК 373.5(477.65-2Пав)

Шаповалова Єлизавета Сергіївна

ПАВЛИСЬКА СЕРЕДНЯ ШКОЛА ЯК НОВАТОРСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД

Сучасна школа увібрала в себе досвід найкращих педагогів, спираючись на їх педагогічні досягнення в організації освітнього процесу. Значну роль у розвитку сучасної педагогіки та розв'язанні практичних задач виховання відіграв талановитий педагог Василь Олександрович Сухомлинський, який прагнув знайти таке поєднання теорії і практики, яке б найповніше відповідало вимогам виховання підростаючого покоління.

Педагогічний експеримент у Павлиській школі узагальнено В. Сухомлинським у 40 книгах, 500 статтях та низці неопублікованих творів. У праці «Проблеми виховання всебічно

розвиненої особистості» вчений акцентував увагу на школі, як вогнищі високої моралі, культури, яка немислима без багатогранного духовного життя колективу, немислима і особистість без багатства духовного життя.

Значне місце в «павлиському експерименті» займає вчитель — ключова фігура у справі виховання і навчання дітей. Учитель у В. О. Сухомлинського — серцевина будь-якої системи виховного впливу, без нього немислимий експеримент. Приклад учителя — жива ефективна наочність у вихованні. Своїм прикладом він надихав учителів на самовіддану творчу діяльність.

У Павлиській середній школі, окрім класно-урочної, застосовувались й інші форми організації навчання: конференції, гурткові, факультативні, клубні заняття, виробнича практика, домашня самостійна робота. Сюди ж належать навчальні екскурсії на природу, в музей, на виставку, підприємство тощо, праця на пришкольніх дослідних ділянках, у саду, на колгоспних полях, у майстернях, походи, спортивні змагання, турніри тощо. Павлиським педагогом було розвинуто та експериментально перевірено ідею навчання дітей шестирічного віку. З «шестирічками» працювали по дві години на тиждень впродовж усього навчального року. Згодом групу павлиських дошкільнят батьки назвали «Школою радості», а навесні 1952 р. вони вже знали всі літери, писали слова, вільно читали і з нетерпінням чекали на справжні уроки – за партою.

Основним завданням педагога був розвиток у дітей творчих здібностей. Розвиткові творчих здібностей учнів сприяли різноманітні форми, методи та види роботи як на уроках, так і в позаурочний час. Учителі використовували різні види роботи: індивідуальну, фронтальну, кооперативну, в парах, у малих і великих групах. Щоб розвивати творчі здібності дитини, згідно з думкою В. Сухомлинського, необхідно змусити її мислити.

Розвитку творчості сприяли уроки мислення серед природи, які вчителі початкових класів проводять протягом року. Робота проводиться у послідовності, на яку вказував В.О.Сухомлинський: побачити, відчувти, назвати словом. Спочатку вчителі обирають такі об'єкти спостереження, які можуть захопити дітей. Краса слова, як і краса побаченого куточка природи, пробуджує у школярів інтерес. Наступний етап – підбір питань, що спрямовують хід дитячого мислення. Після спостережень і відповідей на них діти працюють над словом, розвиваючи таким чином своє образне мислення.

Словесна творчість – це складний процес, який активізує розумову і психічну діяльність школяра.. Учні працюють над загадками, прислів'ями, народними прикметами, читають вірші, співають, слухають музику, інсценізують казки В.О. Сухомлинського, українські народні та свої власні. Кінцевим результатом такої роботи є збірки дитячих казок, оповідань, віршів, які

потім використовуються на різних уроках, годинах спілкування, святах, батьківських зборах та друкуються на сторінках дитячих газет.

Важливою складовою вироблення навички швидкого читання в Павлиській початковій школі була систематична перевірка техніки читання. Учителі і бібліотекар уважно стежили за тим, як удосконалюються у дітей вміння швидко і виразно читати. Перевірялась техніка читання наприкінці кожного місяця, діти сприймали такі перевірки як свято, порівнювали зі своїм попереднім результатом, захоплювались тими учнями, які читали найшвидше.

В. Сухомлинський глибоко був переконаний в тому, що одним із факторів успішного розвитку творчих здібностей дитини є змагання за краще виконання поставленого вчителем завдання. Успішність проведення таких змагань багато в чому залежить від педагога, від його знань, належної підготовки, захопленості успіхами учнів, а головне: щоб у них брали участь ті діти, які виявляють добрі здібності до одного й того самого виду діяльності, а предметом змагання є творчість, майстерність, естетична досконалість праці.

У процесі роботи з учнями Павлиської школи педагог застосовував «подорожі до джерел думки і слова»: по шкільному саду, на колгоспну пасіку, у поле, на скіфський курган. Під час таких подорожей перед дітьми відкривалися найрізноманітніші відтінки й грані предметів, явищ, відношень, залежностей. Система уроків мислення, за дидактикою В.Сухомлинського, є цілою школою думки, без якої не можна цявляти повноцінної, ефективної розумової праці на всіх уроках не тільки в початковій школі, а й у наступні періоди навчання й розумового розвитку дитини.

Вчений постійно спрямовував педагогічний колектив на вирішення такої складної проблеми, як формування здібностей і потреб учнів, завжди наголошував, що над цими аспектами необхідно працювати постійно, проводячи двічі на місяць педагогічні збори. І колектив Павлиської школи дійшов висновку, що справжнє навчання – це індивідуальне творче формування дитини. Дитина відчуватиме себе творчою особистістю тільки коли розумова праця в процесі навчання захопить її емоційну сферу, коли досягнення істини уявлятиметься їй результатом її особистих зусиль.

Для професійного становлення вчителів у Павлиській школі регулярно проводилися педагогічні понеділки, випускався рукописний збірник «Педагогічна думка», де педагоги публікували результати своїх досліджень, конспекти уроків, виховних заходів, плани тощо.

Отже, теоретичні положення педагогічної системи В.О.Сухомлинського реалізувались через специфічну систему управління, що включала організацію і планування всіх освітніх методів. Формування в учнів цілісних знань – складний і багатогранний процес, який відбувався у навчально-виховному процесі Павлиської школи під час оволодіння знаннями, уміннями і навичками, розвитку пізнавальних та творчих здібностей, засвоєння соціального

досвіду школярами. Нині багато педагогічних методів з досвіду Павлиської школи використовуються у сучасних освітніх процесах.

Література

1. Рындак В.Г. Уроки Сухомлинского (издание второе, дополненное). 2003. С. 340.
2. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. Київ. 2006. С. 211.
3. Чепіга Я.Ф. Практична трудова педагогіка . Харків. 2006. С.260 - 286.
4. Сараєва О.В. Сухомлинський про свободу і відповідальність у вихованні всебічно розвиненої особистості. 2005. № 5. С. 371-376.
5. Шкляр Р. В. Педагогічна система В. О. Сухомлинського. URL: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/pedagogichna-sistema-v-o-sukhomlinskogo.html>

УДК 371.01

Школенко Діана Валеріївна

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ

Природа не творить людини як цілісної особистості, вона лише закладає основи і створює передумови для її формування. Людина - багаторівнева система, особливості якої виявляються у діалектичній взаємодії біологічних і соціальних факторів. Вступаючи в життя через соціальну і трудову діяльність, вона вливається у світ соціального досвіду, який є багатовіковим надбанням людства і стає основною школою становлення її як особистості.

Виховання - це соціально і педагогічно організований процес формування людини як особистості. Суспільство як соціальне об'єднання людей може функціонувати і розвиватися лише за цілеспрямованої, систематичної та організованої роботи з виховання кожної особистості. Зупинення цього процесу - катастрофа для суспільства, внаслідок якої людина не змогла б піднятися до рівня особистості.

Виховання дітей шкільного віку здійснюють у процесі навчання і виховної роботи у школі та за її межами. Воно є цілісним процесом, у якому органічно поєднані змістова і процесуальна сторони.

Цей процес є двостороннім, цілеспрямованим, багатогранним за завданнями і змістом, складним щодо формування і розкриття внутрішнього світу дитини, різноманітним за формами, методами і прийомами, неперервним, тривалим у часі. Ефективність його залежить від рівня сформованості мотиваційної бази.

Мотиви виховання - це спонукальні причини дій і вчинків людини.

Внутрішні спонукальні чинники певних дій і вчинків людини, зумовлюються передусім анатомо-фізіологічними і соціально-психологічними потребами. Американський психолог Абрахам Маслоу визначив ієрархічну багатоступеневу піраміду потреб людини, усі компоненти якої перебувають у діалектичному взаємозв'язку:

1. Потреби, пов'язані з життєдіяльністю людини. Це їжа і вода, різноманітні матеріальні ресурси.

2. Безпека. Кожен індивід прагне до відчуття захищеності, впевненості в завтрашньому дні.

3. Взаємодія з соціумом. До цього пункту піраміди можна віднести необхідність належати до якоїсь соціальної спільноти, підтримувати дружбу, створювати відносини і сім'ю.

4. Визнання в вузьких колах. Однією з головних для людини потреб Абрахам Маслоу вважав необхідність відчувати повагу до своєї особи з боку оточуючих його людей.

5. Самореалізація, або самоактуалізація. Людина відчуває бажання розвиватися, розкривати свій потенціал, удосконалювати і відточувати свої навички, знання.

У процесі виховання педагог має постійно дбати про формування у дітей певних мотивів самовиховання через актуалізацію необхідних потреб. Поступово в процесі засвоєння знань, набуття соціального досвіду кожна особистість самостійно починає усвідомлювати потреби, які стимулюють внутрішні спонукальні сили, тобто мотиви, програмує процес самовиховання.

Структура процесу виховання передбачає:

1. Оволодіння знаннями, нормами і правилами поведінки. Це перший етап входження в систему виховного впливу, на якому діють норми, правила, особливості життєвої поведінки. Людина стає членом певної соціальної системи, де вже діють певні правила, норми, яких їй доведеться дотримуватись.

2. Формування почуттів - стійких емоційних відношень людини до явищ дійсності.

3. Формування переконань, тобто інтелектуально-емоційного ставлення суб'єкта до будь-якого знання як до істинного або неістинного. Переконання, що ґрунтуються на істинних знаннях, будуть, з одного боку, своєрідним мотивом діяльності, а з другого - «стрижнем» поведінки особистості.

4. Формування умінь і звичок поведінки, що потребує поступовості й систематичності вправлення, посильності та доцільності поставлених вимог, їх відповідності рівню розвитку учнів. Воно пов'язане з активною діяльністю особистості у сфері реальних життєвих ситуацій.

Виховання є складним, багатогранним процесом, у якому тісно переплетені внутрішні та зовнішні суперечності.

Внутрішні суперечності процесу виховання:

- між необмеженими можливостями розвитку людини й обмежуючими умовами соціального життя. Передбачає створення оптимальних умов для розвитку, життєдіяльності дитини;

- між зростаючими соціально значущими завданнями, які потрібно вирішувати

вихованцю, і можливостями, що обмежують його дії, спрямовані на їх вирішення. Це означає, що розвиток особистості може призупинитися, якщо не ставити перед вихованцем нових, ускладнених завдань;

- між зовнішніми впливами і завданнями виховання. Виховний процес потрібно будувати так, щоб його зміст і форми реалізації не викликали спротиву у вихованця.

Зовнішні суперечності:

- невідповідність між виховними впливами школи і сім'ї. Інколи батьки не дотримуються вимог, які висуває до їхніх дітей школа, внаслідок чого порушується єдність вимог, що негативно позначається на вихованні учнів;

- зіткнення організованого виховного впливу школи зі стихійним впливом на дітей оточення. Усунути цю суперечність можна, формуючи в учнів внутрішню стійкість й уміння протистояти негативним впливам;

- між окремими впливами вчителів, які працюють в одному класі. Вони не завжди дотримуються принципу єдності вимог, внаслідок чого в учнів формується ситуативна поведінка, пристосовництво, безпринципність;

- між набутим негативним досвідом поведінки і новими умовами життя та діяльності. Передбачає існування сформованого стереотипу негативної поведінки, який характеризується наявністю стабільних негативних взаємозв'язків. На їх подолання спрямована виховна робота.

Зовнішні суперечності є тимчасовими, але вони можуть знижувати ефективність виховного процесу. Тому вчителі повинні зосередити увагу на їх виявленні, усуненні та профілактиці.

Структурними елементами процесу виховання є мета, завдання, закономірності, принципи, методи, засоби, результати виховання та їх коригування.

Основними складовими частинами виховання, реалізація яких забезпечує всебічний і гармонійний розвиток особистості, є:

- **громадянське виховання:** формування громадянськості, яка дає можливість людині відчувати себе юридично, соціально, морально й політично дієздатною;

- **розумове виховання:** озброєння учнів знаннями основ наук, формування наукового світогляду та національної самосвідомості, оволодіння основними мислительними операціями, формування умінь культури розумової праці;

- **моральне виховання:** формування в учнів загальнолюдських норм гуманістичної моралі, моральних понять, поглядів, переконань, виховання моральних почуттів, звичок моральної поведінки, культури спілкування;

- **трудове виховання:** ознайомлення учнів з науковими основами сучасного

виробництва, практична й психологічна підготовка їх до праці, до свідомого вибору професії;

– **естетичне виховання**: формування естетичних понять, поглядів, переконань, виховання естетичних смаків, вироблення вмінь і навичок вносити в життя красу, розвиток в учнів творчих здібностей;

– **фізичне виховання**: виховання здорової зміни, підготовка до фізичної праці, захисту Батьківщини.

Завдання сучасної системи виховання, які випливають із суспільних потреб сьогодення, полягають у реальному переході до педагогічної творчості та індивідуального впливу, у переорієнтації учнівських і вчительських колективів на подолання авторитарно-командного стилю у ставленні до учнів. Пріоритетним стає гуманістичне виховання - створення умов для цілеспрямованого систематичного розвитку людини як суб'єкта діяльності, особистості, індивідуальності.

Література

1. Максимюк С. П. Педагогіка: навч. посіб. / Світлана Петрівна Максимюк, К. : Кондор, 2009. 217 - 230 с.

2. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання) : навч. посіб. / Сергій Гаврилович Мельничук. - К. : Видавничий Дім "Слово", 2012. 8 - 42 с.

3. Ярошук Л. Г. Методика виховної роботи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Лілія Григорівна Ярошук. - К. : Видавничий Дім "Слово", 2012. 28 - 45 с.

СЕКЦІЯ

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ОЧИМА СТУДЕНТІВ

УДК 373.3.091.21

Буга Микола Миколайович

ВТІЛЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ПРАКТИКУ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Метою початкової освіти, як зазначено у Державному стандарті, є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних особливостей і потреб, формування цінностей, творчості та допитливості.

Важливим аспектом піднесення рівня якості початкової освіти є функціонування школи на засадах педагогіки партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими односторонніми, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Розглядаючи питання про педагогічну взаємодію школи та сім'ї, необхідним є звернутися до поняття «педагогіка партнерства». В «Українському педагогічному словнику» С. Гончаренко подано таке визначення даного терміну: «Педагогіка співробітництва – це напрям педагогічного мислення і практичної діяльності, спрямований на демократизацію й гуманізацію педагогічного процесу» . [1]

Розробкою проблеми залучення батьків до освітнього процесу займалися відомі педагоги: В.О. Сухомлинський, І.П. Волков, І.П. Іванов, А.С. Макаренко, М. Лисенкова, та інші. За педагогікою партнерства учень – добровільний і зацікавлений соратник, одноступень, рівноправний учасник освітнього процесу, турботливий і відповідальний за його результати [4].

Педагогіка партнерства – одна із основ школи, що ґрунтується на взаємній повазі до особистості, праві вибору і відповідальності за прийняті рішення – це один із принципів Нової української школи.

Педагогіка партнерства як один з компонентів формули Нової української школи, включає систему методів і прийомів виховання та навчання на засадах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини, забезпеченні їй права на вибір, на власну гідність, на повагу, права бути такою, якою вона є, а не такою, якою хоче її бачити вчитель. Стосунки партнерства, складаються там, де діти й дорослі об'єднані спільними поглядами та прагненнями. Педагогіка партнерства бачить в учневі добровільного і зацікавленого соратника, одноступця, рівноправного учасника педагогічного процесу, турботливого і відповідального за його результати [2]. Психологічну основу педагогіки партнерства складають суб'єкт-суб'єктні стосунки – співпраця двох суб'єктів.

На думку, Н. Тарапаки, у тісній співпраці з учнем і його батьками кваліфікований учитель мусить визначати основні здібності, нахили, таланти дитини. [5]. Учителю повинен виступати у новій ролі- ролі фасиліатора (той, хто підтримує дитину в її навчальній діяльності через педагогічну взаємодію, допомагає, надихає); ролі тьютора (той, хто індивідуально працює з інтересом дитини- виявляє освітні запити, проектує освітню діяльність, організовує рефлексію, проектує наступні кроки в освіті).

Сучасне навчання і виховання учнів вимагає нової педагогічної етики, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага та творче співробітництво вчителя та учня. Ця етика утверджує не рольове, а особистісне спілкування (підтримка, співпереживання, утвердження людської гідності, довіра); зумовлює використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій. Принципово важливою є орієнтація партнерської діяльності

вчителя та учня на розвиток творчості – творчої активності, творчого мислення, здібностей до адекватної діяльності в нових умовах. Основними принципами педагогіки партнерства є: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах, стосунках; використання структури «діалог – взаємодія – взаємоповага» [3].

Педагогіка партнерства ґрунтується на таких ідеях:

– навчання без примусу (В. Сухомлинський, С. Лисенкова.), що передбачає виключення всіх засобів примусу з арсеналу педагогічних засобів; припускає наявність таких особистісних якостей вчителя, як гуманність, комунікативність, ціннісне відношення до дитини. Крім того вчитель повинен володіти знаннями про дитячу психологію. Цього можна досягти шляхом знайомства з теоретичними засадами гуманної педагогіки.

– ідея важкої мети (С. Лисенкова, В. Шаталов) полягає у тому, що перед усіма учнями ставиться складна мета, водночас учитель всіма засобами має налаштувати учнів на її досягнення, вселити в них упевненість у перемозі над труднощами. Передбачає готовність до інноваційної діяльності, що досягається шляхом включення вчителя до роботи у творчих групах.

– ідея опори (І. Іванов, С. Лисенкова, В. Шаталов) полягає у наданні учням опорних знаків (символів, схем, таблиць, слів тощо) для забезпечення кращого розуміння, структурування, запам'ятовування матеріалу, а також для побудови відповіді. Передбачає вміння вчителя з одного боку – систематизувати й перетворювати інформацію належним чином, з іншого – моделювати;

– вільний вибір (І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов) полягає у наданні дитині свободи вибору у процесі навчання, тобто учень може обирати завдання, задачу, тему твору. Професійна діяльність цілеспрямована недемократичність вчителя на розвиток дитини, вміння «контактувати» з учнями є провідною педагогічною умовою ідеї вільного вибору;

– ідея випередження (І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов) дозволяє включати у програму більш складний матеріал, об'єднувати його в блоки, починати заздалегідь вивчати складні теми, закладати перспективу вивчення теми наступного уроку. Спирається на такі якості особистості педагога, як прогностичність, стратегічне бачення педагогічної діяльності, відповідальність, які супроводжуються здатністю до стратегічного планування;

– ідея великих блоків (І. Волков, І. Іванов, В. Шаталов) ґрунтується на тому, що у великому за обсягом блоці матеріалу (об'єднання 6 – 10 уроків або тем в один блок) легше встановити логічні зв'язки, виокремити головну думку, поставити та розв'язати проблему. Спрямована на наявність таких якостей особистості педагога: глибоке знання матеріалу, вміння систематизувати, інтегрувати, а також володіти технологією інтеграції змісту навчального матеріалу;

– ідея відповідної форми (І. Волков, Є. Ільїн, В. Шаталов) полягає в тому, що урок за своєю формою має відповідати предмету, що вивчається; реалізується через обізнаність, креативність, відкритість, здатність результативно вирішувати творчі завдання, незалежність суджень, спрямованість на творчі досягнення. Дана ідея реалізується шляхом розширення знань про педагогічні технології, поглиблення предметних знань, перегляду уроків з використанням інтерактивних технологій, аналізу досвіду вчителів;

– інтелектуальне поле класу (І. Волков, С. Лисенкова, В. Шаталов, М. Щетинін) передбачає створення загальних життєвих цілей та цінностей у класі, для розвитку здібностей та нахилів, творчості кожної дитини в діяльності;

– самоаналіз (Ш. Амонашвілі, Є. Ільїн, І. Іванов, В. Караковський, В. Шаталов, М. Щетинін) реалізує ідею колективного аналізу та оцінювання діяльності кожного учня за умови володіння педагогом прийомами рефлексії, емпатії, а також здатності аналізувати та розуміти власні дії, здатності до самопізнання [1].

Партнерські взаємини між учнем, учителем та батьками є однією з ключових засад якісного реформування української школи.

Завдяки педагогічному партнерству батьки можуть повною мірою включитися до освітнього процесу, що дозволить визначити спільне бачення траєкторії розвитку дитини, чітко усвідомити права та обов'язки одне одного, мінімізувати загрозу виникнення непорозумінь. Партнерські взаємини між учителем та батьками дають можливість швидко реагувати на актуальні виклики та проблеми, а саме відстежувати зміни у поведінці дитини, краще розуміти її вподобання та життєві орієнтири. Місія нової української школи- допомоги розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками.

Література

1. Артемова В. Історія педагогіки України : Підручник. Київ: «Либідь» 2006. 424 с.
2. Концепція «Нова українська школа»: посібник. Київ, 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення 04.11.2019).
3. Підласий І.П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Харків: Вид. група «Основа», 2010.
4. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність: електронний збірник. Харків, 2017. URL: http://conf-hano.at.ua/load/zbirniki/elektronnij_zbirnik_materialiv/4-1-0-680 (дата звернення 04.11.2019).
5. Тарапака Н. Взаємодія вчителя й учня в навчально-виховному процесі. Управління школою: підручник. Кіровоград 2010. 8 с.

ВЗАЄМОДІЯ ШКОЛИ І СІМ'Ї У РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На сьогодні сім'я відіграє визначальну роль не лише у формуванні особистості дитини, а й суспільства в цілому. Саме сьогодні, коли відбувається національно-духовне відродження України, все більш актуальною стає проблема виховання учнів у взаємодії сім'ї і школи. Адже школа та сім'я – два суб'єкта соціалізації, які є рівноправними в період юності та дитинства.

Школа і сім'я – це два суспільних інститути, на які покладено обов'язок виховувати дитину. Взаємодії школи і сім'ї у розвитку особистості дитини має глибокі соціальні й психолого-педагогічні основи. Школа і сім'я повинні співпрацювати. Діти виховуються і навчаються не лише в школі. Також їх розвиток продовжується і поза стінами школи, тобто у сім'ї. Визнаючи школу провідною ланкою виховання учнів, треба зауважити, що без спільності об'єднання зусиль з сім'єю, ефективність виховання буде низькою. Сім'я функціонує на основі спільного побуту, економічного, морально-психологічного укладу, виховання дітей, взаємної відповідальності. Вона забезпечує соціалізацію людини, самореалізацію особистості, захист від проблем, сприяє формуванню особистості з усталеною поведінкою. Сім'я є моделлю суспільства на конкретному історичному етапі розвитку, відображає його моральні та духовні особливості. У ній дитина отримує перший особистий і соціальний досвід, від сім'ї значною мірою залежить її майбутнє. Здійснюючи родинне виховання, батьки створюють умови для повноцінного становлення та розвитку особистості, забезпечують дитині почуття захищеності, рівноваги, довіри, формують активне, зацікавлене ставлення до оточуючого середовища. Саме з сім'ї починається дорога і до школи, а вже тоді на життєву дорогу ведуть дітей два розуми, два досвіди, здобуті у сім'ї та школі. [1].

Педагог В. Постовий радить «Для успішного здійснення виховання дитини зосереджувати увагу батьків і педагогів на достовірності, об'єктивності й повноті інформації, на основі якої здійснюється сам виховний процес. Виходячи з цього, в нових соціально-економічних умовах поєднувати елементи наукової педагогіки та родинно-національної етнопедагогіки, які забезпечують можливості використання народних традицій, звичаїв та обрядів у підготовці батьків, вихователів і педагогів до здійснення ними виховної функції, підвищення педагогічної культури сім'ї». [2]

На необхідності зміцнення взаємодії школи і сім'ї у вихованні молодого покоління наголошували відомі педагоги А.Макаренко, В.Сухомлинський, К.Ушинський. В.Сухомлинський стверджував: «У сім'ї шліфуються найтонші грані людини-громадянина, людини-трудівника, людини-культурної особистості. Із сім'ї починається суспільне виховання. У сім'ї, образно кажучи, закладається коріння, з якого виростають потім і гілки, і

квіти, і плоди. Сім'я – це джерело, водами, якого живиться повноводна річка нашої держави. На моральному здоров'ї сім'ї будується педагогічна мудрість школи».[3]. К.Ушинський, вважав, що шкільне виховання має бути логічним продовженням домашнього: родина закладає основи моральної самосвідомості, а школа створює умови для реалізації внутрішнього потенціалу дитини, закладеного природою і сім'єю. А. Макаренко, віддавав пріоритет школі, що не лише сама формує особистість дитини, а й допомагає батькам у її вихованні. На думку педагога зусилля родини мають бути спрямовані на оволодіння новими виховними методами і створення сприятливої виховної атмосфери в сім'ї. Водночас, педагог засуджував використання «вичитування моралі» та громадського осуду, які більше шкодять, ніж допомагають дитині.

Цілком правильним буде твердження, що якщо в шкільному та сімейному вихованні не буде взаєморозуміння, узгодженості, компромісу, дружби, контакту – це буде ускладнювати процес формування свідомості та поведінки дітей. На думку О.Докукіної, сутність взаємодії сім'ї і школи полягає в реалізації зв'язків і відносин суспільної установи й малої групи через: педагогічну діагностику сім'ї; визначення мети й завдань спільної виховної роботи з учнями та їхніми батьками; планування спільної з батьками роботи, щодо виховання дітей та підвищення готовності батьків до взаємодії зі школою; організацію різних форм взаємодії сім'ї і школи; контроль та облік спільної роботи; стимулювання узгоджених і взаємозумовлених дій педагогів і батьків, корекцію спільної діяльності. Важливою умовою ефективної навчально-виховної роботи є співробітництво школи і сім'ї, яке передбачає належний рівень педагогічної культури батьків. Тісний взаємозв'язок школи та сім'ї може розвиватися завдяки педагогічній освіті батьків і залученню їх до виховної роботи... Якщо ж діти будуть розповідати своїм батькам що у школі їх кривдять, ображають, не слухають на уроках, вчителі взагалі кричать на них, то звісно батькам це не сподобається, й про ніяку взаємодію сім'ї та школи мови не може бути. Школі (вчителю) дуже важливо встановити добрі взаємовідносини з сім'єю учня, вибрати систему ділових контактів з батьками. Відносини між вчителями та батьками повинні бути міцними, добрими, щоб між батьками та вчителями було взаєморозуміння. Слід пам'ятати, що виховання не може бути успішним, якщо між вчителями і батьками будуть погані стосунки. Батьки будуть віддавати дитину до школи з надією, що вона потрапить до рук розумного, досвідченого вчителя, який не дасть в образу, який забезпечить її належне навчання і виховання, а також збереже її життя.

Тому, в Новій українській школі повинні бути тільки професійні вчителі, а найголовніше, ці вчителі будуть дуже любити дітей. Можливо, багато хто не й погодиться з нами, але ми з усією упевненістю хочемо заявити, що школа повинна організовувати педагогічно-просвітницьку діяльність серед батьків, надавати їм консультації з питань

педагогіки, культури та освіти. А батьки в свою чергу брати участь в управлінні школою. Також, на нашу точку зору, сім'я повинна нести відповідальність на рівні зі школою за навчання і виховання дітей та створювати для цього необхідні умови. У роботі з батьківськими комітетами вчителі, адміністрація школи повинні виявляти тактовність, доброзичливе, уважне ставлення до їх пропозицій, своєчасно реагувати на них, розуміти, що їх діяльність сприяє спілкуванню, зближенню педагогів з батьками і на цій основі успішному вирішенню багатьох складних питань виховання. [4].

Не потрібно забувати про взаємодію з батьками. Адже від участі батьків у справах школи виграє дитина. Налагодження контактів, спілкування батьків з дітьми, класним керівником у процесі виконання педагогічних рекомендацій сприяє зближенню дітей з батьками.

Дбаючи про ефективну взаємодію з батьками, учитель повинен враховувати важливість таких чинників:

1) запрошення батьків до співробітництва. Часто вчитель вважає, що батьки перебувають в опозиції до нього. Намагаючись запобігти можливим запереченням з їх боку, він починає розмову в директивному тоні замість того, щоб зрозуміти їх почуття, виявивши стриманість, відкритість. Доброзичливість, відкритість у спілкуванні з батьками – перший крок до співпраці з ними.

2) дотримання позиції рівноправності. Об'єднання зусиль учителя та сім'ї школяра можливе за взаємного визнання ними рівноправності. Перший крок має зробити вчитель, оскільки до цього його зобов'язує професійний обов'язок.

3) визнання важливості батьків у співпраці. Учитель повинен завжди наголошувати на важливій ролі батьків у вихованні та розвитку дитини.

4) вияв любові, захопленості їх дитиною. Психологічний контакт із батьками виникає одразу, як тільки вчитель виявляє розуміння дитини, симпатизує їй, бачить позитивні та негативні риси. Батьки, відчувши доброзичливість учителя, більш охоче спілкуються з ним, налаштовуються на співпрацю.

5) пошук нових форм співпраці. Учитель може запропонувати одному з батьків організувати батьківські збори, разом визначивши їх тематику, структуру тощо. Особливо корисний обмін думками з батьками, щодо налагодження взаєморозуміння з дітьми. [4].

На основі узагальнення поглядів науковців на проблему взаємодії сім'ї та школи, встановлено, що взаємодія є невід'ємною та важливою складовою педагогічного процесу, реалізація якої сприяє соціалізації учнів в освітньому середовищі та є дієвим інструментом виховання. Взаємодія школи і сім'ї : обидві сторони повинні поважати одне одного. Тому що, якщо батьки не будуть поважати школу, вчителів, які в цій школі працюють, то й школа буде ставитися з неповагою до батьків. До того ж, батьки повинні регулярно відвідувати батьківські

збори, ділитися своїми думками, бути активними, небайдужими. Школа ж повинна прагнути до об'єднання зусиль, щодо успішного навчання, виховання та розвитку школярів. Отже, можна дійти висновку, що успішний розвиток дітей значною мірою залежить від дружної і погодженої виховної роботи школи і сім'ї. Цю істину повинні добре засвоїти не тільки вчителі, а й батьки. Підсумовуючи, ми хочемо сказати, що не тільки школа допомагає сім'ї у вихованні дітей, а й батьки повинні допомагати школі. Це і є співдружність, взаємодія школи і сім'ї. Школа і сім'я-єдине ціле.

Література

1. Оржеховська В.М. Взаємодія начального закладу і сім'ї : стратегії, технології і моделі Х : Видавництво «Точка» , 2007. 192 с.
2. Постовий В.Г. , Невмержицький О.А. Сім'я і школа : проблеми виховання дітей : посібник. НПУ імені М.П. Драгоманова , 2008. 435 с .
3. Виноградова Т.В. Батьківські збори. Харків : Вид. група «Основа», 2006. 237 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів : Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.

УДК 373.0911.12-057.21(477)

Гальчинська Ганна Олексіївна

СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Реалізація Концепції Нової української школи (НУШ) передбачає створення школи, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. Ці зміни, в першу чергу, залежать від особистості вчителя, його розвитку та професійної підготовки.

Важливим елементом в системі нової української школи виступає вчитель з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими, дослідницькими здібностями, високим рівнем інтелігентності, духовно-морального потенціалу, конкурентоздатності, ерудованості, здібностей до безперервної освіти.

Формування соціально активної особистості та становлення сприятливих умов для розвитку творчих можливостей учня залежить від здатності вчителя успішно виконувати професійні завдання і обов'язки. Важливою ознакою сучасного вчителя є поєднання в собі таких компетентностей як: здатність працювати самостійно без постійного керівництва; здатність брати на себе відповідальність за власною ініціативою; здатність виявляти ініціативу, не питаючи інших, чи слід це робити; готовність помічати проблеми та шукати шляхи їх вирішення; уміння аналізувати нові ситуації й застосовувати вже наявні знання для такого аналізу; здатність ладити з іншими; здатність засвоювати будь-які знання за власною ініціативою; уміння приймати рішення на основі здорових суджень.[1]

У зв'язку з цим варто говорити про нову роль сучасного вчителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як фасилітатора, тренера, наставника і лідера. Розглянемо ці поняття більш детально:

Основне завдання вчителя як фасилітатора полягає в стимулюванні та направленні прогресу самостійного пошуку інформації та спільної діяльності учнів. Фасилітація – це організація й управління процесом обговорення певних питань(тем) у групі людей. Мета учителя фасилітатора – організувати спілкування всіх учасників обговорення з нейтральної сторони, налагодити ефективний обмін думками таким чином, щоб зіткнення думок перейшли в конструктивне русло, розбіжності були успішно подолані і прийняте рішення було б вироблено.[2]

Як тренер вчитель допомагає учням не тільки ефективно розв'язувати завдання навчання, але й сприяє створенню згуртованої команди, розвиває самостійність та відповідальність.[2]

З позиції наставництва вчитель є носієм знань, але головне його завдання - стати помічником у отриманні знань, навичок та формуванні цінностей. А також він може стати інноватором і дизайнером освітніх програм, адже тепер у вчителів є педагогічна автономія, яка дозволяє самостійно складати освітні програми. [3]

Лідерські якості вчителя проявляються у його здатності повести за собою, пробудити інтерес до справи, з ним хочеться порадитись, поділитись успіхом, він здатен зрозуміти, посипівчувати, завжди готовий прийти на допомогу. [4]

Отже, на вчителя нової української школи покладена велика відповідальність за підготовку та навчання учнів за новими вимогами. Професійний учитель – це людина, яка здатна вирішувати велике коло питань і проблем та може виступати в якості фасилітатора, тренера, лідера та наставника.

Література

1. Ключові компоненти компетентності вчителя. Освіта.ua: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/method/9170/>
2. Нові ролі вчителя в парадигмі сучасної освіти. На Урок: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/vistup-novi-rol-i-vchitelya-v-paradigmi-suchasno-osviti-31224.html>
3. Нова школа: тренінги vs менторство. Освіта.ua: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/reform/64366/>
4. Засідання Школи вчителя-новатора на тему «Лідерство — важливий фактор успіху. Інтегральне лідерство в освіті». Управління освіти Ужгородської міської ради: веб-сайт. URL: <https://osvita-uzhgorod.gov.ua/1451-zasidannia-shkoly-vchytelia-novatora-na-temu-liderstvo-vazhlyvyi-faktor-liderstva-intehralne-liderstvo-v-osviti.html>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сьогодні в Україні відбувається модернізація освітньої галузі. Сучасні освітні реформи спрямовані на підвищення якості і доступності навчання, на виховання людини, яка відповідає потребам ХХІ століття – ініціативної, самодостатньої та творчої.

Як зазначено у Концепції «Нова українська школа», нині особливо гостро постає проблема використання внутрішніх резервів підвищення результативності навчання школярів. [1] Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття)» визначені основні шляхи відродження національної системи навчання, серед яких пріоритетного значення набувають: постійне духовне самовдосконалення, творча самореалізація, задоволення інтелектуально-культурних потреб особистості, підвищення професіоналізму педагогічних кадрів, формування здатності вчителів динамічно реагувати на запити громадського життя, забезпечення оволодіння ними передових освітніх технологій, які сприяють всебічному розвитку особистості школяра. [2] Пріоритетною проблемою закладів вищої освіти педагогічного спрямування на етапі інтеграції України до європейського освітнього простору є підготовка вчителя нової генерації: сучасній школі потрібні вчителі, здатні забезпечити реалізацію творчого потенціалу учня. В умовах модернізації системи освіти в Україні суттєво змінюються вимоги до професійної підготовки і діяльності вчителя початкових класів, оскільки «основою всіх перетворень в освіті має стати реальне знання потенційних можливостей дітей, прогнозування потреб і моделей розвитку особистості. Пошуки оптимальних шляхів професійної підготовки вчителів початкових класів проходять в контексті сучасних освітніх парадигм (культурологічної, ціннісної, компетентнісної та ін.).

Проблема підготовки вчителя була важливою завжди, її вирішенню присвятили низку праць зарубіжні та українські педагоги, зокрема А. Дістервег, Я. Коменський, К. Ушинський, Д. Дьюї, Г. Ващенко, В. Сухомлинський, М. Стельмахович та ряд інших. Вирішенню проблеми в контексті сучасних умов розвитку освіти присвячують свої дослідження знані психологи і педагоги, які розробляють проблему особистісно-орієнтованого навчання і виховання на всіх рівнях освіти (І. Бех, О. Дубасенюк, І. Зязюн, В. Ільченко, В. Моляко, Н. Ничкало, О. Пехота, Л. Пуховська, О. Савченко, Г. Сазоненко, В. Сериков, О. Сухомлинська, В. Хайруліна, І. Якиманська).

Сучасна професійна діяльність майбутнього вчителя початкових класів базується на його підготовці як високопрофесійного фахівця, який ознайомлений з сучасними світовими вимогами до освітнього процесу школи першого ступеня, підготовлений до організації

навчальної діяльності молодших школярів як педагогічної взаємодії, що спрямована на розвиток кожної особистості, її підготовку до розв'язання завдань життєтворчості. [3]

Сучасний навчальний план, який відображає зміст професійної підготовки майбутнього спеціаліста, передбачає, що важливе місце в системі професійної підготовки вчителів належить дисциплінам психолого-педагогічного циклу. Забезпечення високого рівня практичної підготовки майбутніх учителів у вузі тісно пов'язане з використанням у освітньому процесі поряд із традиційними, академічними методами навчання так званих активних, професійноорієнтованих. У Стандарті вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» необхідною умовою набуття майбутніми вчителями початкової школи професійної компетентності є належний рівень розвитку в них загальних компетентностей. [(проект, 2016 р.)] Специфіка роботи вчителя початкової школи полягає в тому, що, на відміну від учителів-предметників, він працює в умовах багатопредметності й має навчати учнів комплексу навчальних дисциплін, визначених Типовим навчальним планом початкової школи, які реалізують 9 освітніх галузей Державного стандарту початкової загальної освіти. Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти визначено за такими освітніми галузями: мовнолітературна (українська мова та література, мови та літератури відповідних корінних народів і національних меншин, іншомовна освіта); природнича; технологічна; інформатична; соціальна і здоров'язбережувальна; громадянська та історична; мистецька; фізкультурна. Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей. [4]

У процесі професійної підготовки майбутніх викладачів педагогіки і методики початкового навчання спеціально використовувалася система навчально-професійних завдань, представлених трьома групами: загальнопедагогічні, дидактико-методичні та рефлексивно-проектувальні. Природно виникає потреба в адаптації системи професійної підготовки майбутніх педагогів. При реалізації концепції НУШ, особливого значення набуває готовність майбутнього педагога, зокрема вчителя початкової школи, до використання цифрових технологій у роботі з дітьми. Актуальною є не лише проблема опанування комп'ютера дітьми, але й проблема підготовки їх до того потоку інформації, з яким вони стикаються в повсякденному житті та в межах освітнього закладу. Це передбачає навчання дітей аналізувати та оцінювати інформацію, фільтрувати інформаційний шум, бути несприятливими до агресивного впливу медіа та цифрових технологій. Крім того, інформаційні технології здатні покращити якість освіти лише тоді, коли педагоги володіють комп'ютерною технікою, знають методику її використання в роботі з дітьми, мають високий рівень інформаційної культури. Інформаційна культура педагога виступає необхідною складовою для повноцінної підготовки дітей до життя в інформаційному суспільстві. Однак

існують об'єктивні причини, що заважають педагогам у повній мірі використовувати цифрові технології. Однією з таких проблем є недостатній рівень готовності педагога до використання цифрових технологій у власній професійній діяльності. Зокрема, це – недостатнє розуміння педагогами характеру залучення дітей до роботи з комп'ютером, прикладу дорослих, дозування часу використання цифрових технологій, впливу ІКТ на розвиток дітей і на їх фізичний та психічний стан. Саме тому актуальності набуває підготовка майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у професійній діяльності.[5]

Отже, сьогодні змінюється роль учителя. Його вже не сприймають як безпосереднє джерело знань, бо знання можна почерпнути і з інтернету, і з різноманітних книг, і з інших джерел. Серед важливих речей — наявність нових книжок і нових сучасних вчителів. Вважаю, що учням має бути приємно знаходитися в товаристві вчителя. Школа не має обмежувати дітей, вона має надавати актуальні й практичні знання. Головне її завдання — вже не забезпечення знаннями, бо вони дуже мінливі в сучасному світі. Нове завдання школи — навчити дітей, як знання і навички втілювати в життя.

Література

1. Концепція Нової української школи. Від 26.10.2016.URL: [https:// www.kmu.gov.ua /.../ukrainska-shkola-compressed.pdf](https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf). (Дата звернення : 20.11.2019)
2. Москаленко А.М. Історія педагогіки : курс лекцій : навч. посіб.Київ, 2004. 171с
3. Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Безлюдний О. І. (гол. ред.) та ін.]. Умань : ВПЦ Візаві, 2017. Випуск 16.318 с.
4. Лазаренко Н.І. Науковий журнал «Молодий вчений» № 5.2 .(69.2) травень,2019
5. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні: навч. посіб. /П.Г.Лузан, О.В.
6. Васюк. 2-ге вид. доп. і перероб. Київ : ДАКіМ, 2010. 296 с.

УДК 373.3.064.2

Кучеренко Марія Юріївна

РАНКОВА ЗУСТРІЧ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У зв'язку з реформуванням освіти в Україні важливим завданням сучасної початкової школи стає формування соціальної компетентності молодших школярів, оскільки ця компетентність визначає успішність в їх повсякденному житті, стимулюватиме їх інтеграційні процеси, дозволяючи не тільки адаптуватися, але й активно впливати на життєві події, засвоювати певні соціальні позиції, змінювати навколишню дійсність і самого себе. Одним із багатьох засобів для цього є ранкова зустріч.

Ранкова зустріч – це запланована, структурована зустріч, яка займає важливе місце в повсякденному розкладі діяльності класу, де панує атмосфера піклування та відповідальності. Педагоги визнають особливу роль ранкової зустрічі в житті дітей і присвячують 15–25 хвилин на початку дня, аби створити позитивну атмосферу в учнівському колективі на весь навчальний день у школі. [1, с.6]

Піклування один про одного, відчуття емоційної безпеки, яка потрібна для того, щоби ділитись важливими ідеями та досвідом, готовність допомагати друзям – це саме ті якості, що відображають суть ранкової зустрічі. . [1, с.6]

Уміння розмовляти і слухати є найважливішими якостями, які необхідні для демократичної культури. Навіть маленькі діти можуть висловлювати свою точку зору, чути відмінні думки інших людей і зважувати їх. Ранкова зустріч дає дітям змогу брати участь у групових обговореннях, а педагогам – моделювати й активно розвивати в дітей вміння й навички спілкування. Люди, які можуть ефективно спілкуватись, характеризуються вмінням висловлювати свої думки таким чином, щоб їх розуміли інші; уважно слухати, коли щось кажуть інші; вирішувати проблеми за допомогою слів; пропонувати свої ідеї групі. Ці навички мають дуже важливе значення для успішного життя в колективі, спільного навчання й розв’язання конфліктних ситуацій. Ранкова зустріч – ідеальна можливість для розвитку цих навичок. [1,с.8-9]

Ранкова зустріч містить чотири основні компоненти. Привітання – перший компонент ранкової зустрічі. Сидячи в колі, один навпроти одного, кожна дитина вдумливо й поважно вітається з іншими дітьми. Під час вітання кожен з повагою звертається до інших на ім’я; у колі створюється доброзичливий настрій. Діти усвідомлюють свою важливість і допомагають іншим почуватися членами групи, яких цінують. [2, с.6-7]

Учитель може використовувати різні види привітання. Наприклад, прості рукоштовнання, арабське вітання – Ассалам Алейкум; «Хай-файв» (вітання, коли одна людина плескає піднятою долонею в долоню іншої людини).

Це можуть бути вітання і відповіді, коли діти передають один одному якесь конкретне привітання і відповідь, наприклад: «Доброго ранку, Андрійко» – «Доброго ранку, Марійко» доти, поки звернення не обійде коло дітей.

Другим компонентом ранкової зустрічі є групове заняття, воно розпочинається після спокійного обмірковування інформації. У класі створюється відчуття єдності, радості через виконання пісень, участі в іграх, коротких і швидких заняттях. Ігри та заняття, позбавлені елементів суперництва, кооперативні за суттю, враховують індивідуальний рівень розвитку певних навичок дітей. Такі групові заняття, здебільшого, пов’язані з навчальною програмою чи темою, яка в цей час вивчається в класі. Дуже ефективними є заняття з LEGO.

Обмін інформацією – третій компонент ранкової зустрічі, під час якого учні висловлюють свої думки, обмінюються ідеями та пропонують важливі для них теми для обговорення. Діти мають змогу дізнатися щось один про одного. Обмін інформацією допомагає розвивати навички, які дають змогу навчатися впевнено говорити й слухати. Кожна дитина може поставити запитання чи прокоментувати, а учень, який повідомляє інформацію, відповідає на запитання та коментарі товаришів. [3, с.5]

Щоденні новини – четвертий компонент ранкової зустрічі. Це коментування письмового оголошення, яке щодня вивішується на відповідному стенді чи дошці. Письмове оголошення налаштовує учнів на те, що має вивчатися цього дня, а також дає можливість обмірковувати події та навчання попередніх днів. Щоденні новини допомагають дітям тренувати навчальні навички, що сприяють розвитку математичних та мовленнєвих навичок. Щоденні новини можуть містити різноманітні завдання (заповнення календаря, перегляд розкладу виконання робіт, створення графіка погоди), що активізує початок індивідуальної роботи або діяльність у центрах активності. [3, с.6]

Отже, ранкові зустрічі дають дітям змогу розвивати соціальні та навчальні навички, поєднуючи соціальний, емоційний та інтелектуальний розвиток кожного учня. Повторення позитивного досвіду сприяє розвитку доброти, емпатії та інклюзії, а також дає результати як у спільноті класу, так і поза його межами.

Література

1. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! посібник для педагогів з проведення ранкової зустрічі. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016, 54с.
2. Ранкові зустрічі. 1 клас. I семестр. / авт.-упоряд. Н.Ю. Бабіченко, О.А. Нечипоренко, С.М. Хівренко. Харків: Вид. група «Основа», 2018. 141с. - (Серія «Нова українська школа»).
3. Івушкіна І.С. Структурні компоненти ранкових зустрічей. *Всеосвіта*: веб-сайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/strukturni-komponenti-rankovih-zustricej-101321.html> (дата звернення: 05.11.2019)

УДК 373.29

Нестерова Ольга Олегівна

НАСТУПНІСТЬ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Наступність відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових документів є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

Проблема наступності між закладами дошкільної освіти та початковою школою має тривалу традицію у педагогічній теорії та практиці, але й донині не втрачає своєї актуальності.

Адже реформаційні процеси, що відбуваються у сучасному освітньому просторі, зумовлюють необхідність вирішення комплексу педагогічних завдань, одне з яких полягає в забезпеченні взаємозв'язку та узгодженості мети, змісту, форм і методів навчання старших дошкільників і молодших школярів для сприяння їх особистісному становленню, фізичному, психічному й соціальному розвитку, створення передумов для ефективної реалізації внутрішнього потенціалу. Недостатня увага до цих питань спричинює виникнення проблем, пов'язаних із забезпеченням психологічної готовності дітей до школи, утрудненням використання набутого ними в попередні роки особистісного та соціального досвіду, призводить до зниження пізнавального інтересу першокласників, уповільнення та ускладнення адаптаційних процесів до умов шкільного навчання. [4]

Про особливості організації діяльності закладів дошкільної освіти в 2018/2019 навчальному році .

Відповідно до статті 23 Закону України «Про освіту» держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти. Обсяг автономії закладів освіти визначається цим Законом, спеціальними законами та установчими документами закладу освіти. [3]

Відповідно до статті 11 Закону України «Про дошкільну освіту» заклад дошкільної освіти (далі — заклад) планує свою діяльність та формує стратегію розвитку; розробляє освітню програму закладу; забезпечує добір і розстановку кадрів. [3]

Заклад має задовольняти потреби громадян відповідної території в здобутті дошкільної освіти; забезпечувати відповідність рівня дошкільної освіти вимогам Базового компонента дошкільної освіти; створювати безпечні та нешкідливі умови розвитку, виховання та навчання дітей, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я відповідно до санітарно-гігієнічних вимог та забезпечувати їх дотримання. [3]

Психологічна готовність дітей до школи, передбачає формування у дітей певного ставлення до школи (як серйозної і соціально-значущої діяльності), тобто відповідну мотивацію навчання, або мотиваційну готовність, а також забезпечення рівня інтелектуального та емоційно-вольового розвитку дитини. Проблема підготовки дітей до навчання у школі набула надзвичайної актуальності сьогодні у зв'язку з реформування системи освіти в Україні, переходом на навчання з 6 років. У цьому зв'язку надзвичайно небезпечним для здоров'я дітей є перебування в одному першому класі дітей різної вікової категорії від 5 років 9-10 місяців до 7,5 років. З різним ступенем психологічної готовності до навчання, з різним рівнем педагогічної підготовки до школи: діти із сім'ї (що сьогодні становить більшість – 60%), з закладами дошкільної освіти різного типу (державних, приватних, профільних і т. ін.), у яких або зовсім не готували дітей до школи, або готували за елітними програмами [4].

Виховання і навчання на першому ступені школи є тісно взаємопов'язаними та зорієнтованими на те, щоб формувати в учня бажання і вміння вчитися, задовольняти безпосередні інтереси до пізнання навколишнього світу та самого себе, разом із сім'єю навчати гуманно й етично поводитися з людьми. Однак навчання дітей починається ще до школи – у сім'ї, дитячому садочку. Тому, організовуючи освітній процес у школі, слід ураховувати, наскільки дитина підготовлена до навчання.[1]

Наступність і перспектива: явність повинна передбачати орієнтацію і вихователів закладів дошкільної освіти, і вчителів-класоводів на третій, розвивальний тип – сумісну діяльність з дітьми, який враховує вікову дитячу індивідуальність, спонукає її до творчого самовиявлення, зберігає унікальність і самобутність дошкільного дитинства, забезпечує літичний, безкризовий перехід дошкільника в позицію особистості другого дитинства і водночас віддзеркалює розвивальний характер освіти.[4]

Передшкільна освіта є обов'язковою для дітей 5-5,5 р. яка може здійснюватися в різних типах закладів дошкільної освіти, у НВК «Дошкільний заклад – початкова школа», у групах п'ятирічок при Центрах розвитку дітей, ЗОШ і т.ін. за єдиними програмами. Передшкільну освіту розуміємо як проміжну ланку між дошкільною і початковою освітою, яка асоціює спеціальну (засвоєння знань, умінь і навичок), загальну готовність і підготовку дитини до школи з усіма її компонентами, яка відбувається на позитивному, емоційному тлі взаємовідносин педагога і дітей з орієнтацією на особистісно-діяльнісний і комунікативний підходи, які повинні зберегтись і в першому класі. Передшкільна освіта – цілеспрямований і організований процес і результат розвитку, виховання й навчання дітей старшого дошкільного віку в різних соціальних установах; її метою є створення умов для вирівнювання стартових можливостей дітей із різних соціальних груп і прошарків населення для подальшого їхнього успішного навчання у школі. [4]

Наступність дошкільної і початкової освіти націлена на забезпечення плавного, природного переходу дитини від позиції дошкільника до позиції молодшого школяра. Вона демонструє змістовий, двобічний зв'язок, у якому, з одного боку – спрямованість навчально-виховної роботи в дитячому садку на ті вимоги, які будуть пред'явлені дітям у школі, з іншого – опора вчителя на досягнутий старшими дошкільниками рівень розвитку, на знання, навички та досвід дітей і активне використання цього в навчально-виховному процесі.

Література

Новак О.М. Готовність дитини до навчання у школі як основа забезпечення наспуності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі. Хмельницьк : ХДНЗ, 2013.

Черепаня Н.І. Реалізація принципу наступності дошкільної та початкової освіти. Херсон : РПО, 2011. С. 68–74.

«Про особливості організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2018/2019 навчальному році : інструктивно-методичні рекомендації : веб-сайт. URL:<http://centr.cv.ua/wp-c>

Богуш А. М. Підготовка дітей до школи у вимірі дошкільної зрілості. Херсон : ХДУ, 2015. 158-163 с.

Козак Л. В. Зміст підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до забезпечення наступності у роботі дошкільного навчального закладу та початкової школи. Київ : КУІБГ, 2017 . 91-94 с.

t

uУДК 373.014.3477

Рамусь Ірина Вікторівна.

p

СУТНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

l Система отримання знань, якій досі дотримуються більшість досвідчених педагогів вже вастаріла та має певну низку недоліків, які повинні бути виправлені. Актуальність реформи полягає у тому, що нам і нашій державі потрібні випускники школи, які будуть цілісними особистостями, патріотами, інноваторами, майстрами свого діла, якими будуть пишатися батьки і наша держава.

L Нова Українська Школа являє собою головну реформу загальної середньої освіти МОН України на чолі з минулим Міністром Лілією Гриневич.

O Сама концепція представляє низку змін, які мають на меті поліпшення стану освіти в Україні:

pdf (да) та сучасна зміна 06.2018) ури середньої школи, що максимально враховує фізичні, психологічні, розумові здібності дитини кожної вікової групи;

2) спрямована зорієнтованість на особистісний зміна людини. Кожна людина – це особистість, а реформа буде допомагати цій особистості вдосконалювати чи змінювати себе. Зміні підлягають як фізичне просторово-предметне оточення, так і програми та засоби навчання. Буде приділятися увага тому, що кожна дитина – неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Хід навчання по реформі буде зумовлений тим, що перш за все отримані знання дитина дійсно змогла використати у реальному житті;

3) не менше уваги приділятиметься самому вчителю: Новій школі потрібен новий учитель-інноватор, який стане агентом змін. Вже передбачено ряд стимулів для особистого і професійного зростання, щоб залучити до професії найкращих.

4) реформа передбачає суттєву зміну структури загальної середньої школи, щоб максимально врахувати фізичні, психологічні, розумові здібності дитини кожної вікової групи. Школа максимально враховуватиме права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на

практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму. Додається категорія – партнерство батьків та вчителів. Наприклад, батьки матимуть право у ввічливій формі навести свої аргументи вчителю щодо навчання, вносити свої пропозиції або прохання до освітнього процесу. Якщо батьки мають певні переконання – релігійні, чи у вихованні, які є в інтересах дитини і не суперечать Конституції – то вони мають мати право вибору в освіті. Воно забезпечується приватною освітою, альтернативними підходами, зокрема домашнім навчанням. Все робиться заради якості освіти дітей.

Нова українська школа формуватиме ціннісні ставлення й судження, що слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством.

Отже, завдяки реформі в кінці ми повинні отримати випускників нової української школи, які будуть всебічно розвинутими, здатними до критичного мислення особистостями. Ці випускники будуть патріотами, інноваторами для нашої країни, здатними змінювати навколишній світ і самих себе.

Література

1. Про виховний процес та Концепцію Нової Української Школи. *Педрада: веб-сайт*. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2372-ad-fontes-pro-kontseptsyu-novo-ukransko-shkoli> (дата звернення: 27.11.2019)

2. Реформа Нової Української Школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 27.11.2019)

3. Нова українська школа: від початку до 2029 року. Проект Нової української школи *Педрада: веб-сайт*. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2365-nush-vse-shcho-vi-hotli-znati-pro-maybutn> (дата звернення: 27.11.2019)

УДК 373.3.091.3

Сабова Юлія Сергіївна

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У дитячі роки гра є основним видом діяльності людини. За її допомогою діти пізнають світ. В грі діти перевіряють свою силу і спритність, у них виникають бажання фантазувати, відкривати таємниці і прагнути до чогось прекрасного. Гра дарує щохвилинну радість, задовольняє актуальні невідкладні потреби, а ще – спрямована в майбутнє, бо під час гри у дітей формуються чи закріплюються властивості, вміння, здібності, необхідні їм для виконання соціальних, професійних, творчих функцій у майбутньому. І скрізь, де є гра, панує здоров'я, радість дитячого життя.

Потрапляючи до школи після дитячого садка, дитина зустрічається з іншим видом діяльності – навчанням. Але гра залишається важливим засобом не лише відпочинку, а й творчого пізнання життя. Ігрова позиція – могутній засіб виховного впливу на дітей. [1]

А.С. Макаренко писав: «Гра має важливе значення в житті дитини, має те саме значення, яке у дорослого має діяльність, робота, служба. Якою буде дитина в грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі» [4].

Саме в іграх розпочинається невимуснене спілкування дитини з колективом класу, взаєморозуміння між учителем і учнем. У процесі гри в дітей виробляється звичка зосереджуватися, працювати вдумливо, самостійно, розвивається увага, пам'ять, бажання вчитися. Задовольняючи свою природну невсипущу потребу в діяльності, в процесі гри дитина «добудовує» в уяві все, що недоступне їй в навколишній дійсності, у захопленні не помічає, що вчиться – пізнає нове, запам'ятовує, орієнтується в різних ситуаціях, поглиблює раніше набутий досвід, порівнює запас уявлень, понять, розвиває фантазію.

Задовольняючи дитячу допитливість, залучити їх до активного пізнання оточуючого світу, оволодіти способами пізнання зв'язків між предметами та явищами допоможе гра.

У грі найповніше проявляються індивідуальні особливості, інтелектуальні можливості, нахили, здібності дітей. Гра – це творчість, гра – праця.

Головна особливість творчої гри – наявність уявної ситуації, в якій дитина має можливість брати участь. У творчій грі дитина створює навколишню дійсність. Гра повинна бути вільною та самостійною діяльністю, що виникає за ініціативою дитини. Ці ігри сприяють психологічній розкріпаченості та свободі прояву особистісного «Я». Рухливі та дидактичні ігри розвивають відчуття, діти засвоюють лічбу, розвивається мовлення.

У навчальних іграх немає тих, хто програв або виграв, тут виграють усі. Їх можна проводити на будь-якому етапі уроку. Це дасть змогу виявити знання учня і вміння користуватися ними. Гру можна пропонувати на початку уроку. Такі ігри мають збудити думку учня, допомогти йому зосередитись і виділити основне, найважливіше, спрямовувати увагу на самостійну діяльність. Наприклад ми можемо використовувати такі ігри як: «Поштар», «Шифрувальник», «Зіпсований телефон».

Цінність методу розвитку та виховання грою полягає у тому, що в ігровій діяльності освітня, розвивальна і виховні функції тісно взаємодіють.

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь 1997
2. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: нач. посіб. Київ: Знання, 2008.
3. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології. Харків, 2002
4. Жиденко Н. І. Початкове навчання та виховання. 2004. № 13.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Компетентісний підхід у навчанні є актуальною проблемою сьогодення, особливо у початковій школі. Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання, ще важливо навчити користуватися ними, знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід в нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини. . Ідея компетентісного підходу - одна із відповідей на запитання, який результат освіти необхідний особистості і затребуваний сучасним суспільством. [3]

Сучасна початкова школа не може залишатися осторонь від процесів модернізації освіти, які відбуваються нині в усьому світі, і в Україні зокрема. Початкової ланки освіти стосуються всі світові тенденції та інновації: особистісно орієнтований підхід, інформатизація, інтеграція тощо. До них належить і компетентісний підхід, поява якого пов'язана, насамперед, з кризою освіти, що полягає в протиріччі між програмовими вимогами до учня, запитам суспільства і потребами самої особистості в освіті. Адже довгий час у вітчизняній системі освіти домінував знансєвий підхід, результатом навчання якого була сукупність накопичених учнем знань (як інформації) умінь і навичок. Як відомо, поняття компетентісний підхід з'явився в США у зв'язку з модернізацією освіти, який передбачає, перш за все, якість освіти відповідно до вимог сьогодення. Тому освіта орієнтується на високу культуру, креативність, самостійність, навчання упродовж життя, мобільність майбутніх спеціалістів, тобто вимагає абсолютно нового підходу до формування майбутнього фахівця.

Формування компетентності учня на сьогоднішній день є однією із актуальних проблем освіти і може розглядатися як вихід із проблемної ситуації, що виникла через протиріччя між необхідністю забезпечити якість освіти та неможливістю вирішити цю проблему традиційним шляхом. Реформування системи освіти в Україні набуло нині глобального характеру. Ми є свідками і учасниками процесів, котрі безпосередньо пов'язані з реформуванням змісту освіти - затвердження Державних стандартів початкової освіти та базової середньої освіти. Але чи не найяскравіший приклад оновлення ми спостерігаємо у реаліях реформування системи оцінювання. Результатами навчання в цій системі визнаються рівень навчальних досягнень та компетенції учнів. Основні складові компетенції:

По-перше, знання, але не просто інформація, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна, яку треба вміти знайти, відсіяти від непотрібної, перевести у досвід власної діяльності.

По-друге, уміння використовувати це знання у конкретній ситуації; розуміння, яким чином добути це знання, для якого знання який метод потрібний.

По-третє, адекватне оцінювання - себе, світу, свого місця в світі, конкретного знання, необхідності чи зайвості його для своєї діяльності, а також методу його здобування чи використання.

У Концепції «Нова українська школа» та у новій редакції Державного стандарту початкової освіти зазначається, що компетентнісний підхід передбачає спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення таких результатів, які ієрархічно підпорядковані компетентності учнів, а саме: ключовій, загальнопредметній і предметній. Загальнопредметні компетенції мають високий ступінь узагальнення і комплексності. Вони відносяться до певного кола навчальних предметів, визначаються для кожного предмета на весь термін вивчення. Їх стадіями і рівням виступають предметні компетенції в межах кожного предмета і року навчання.[4]

Предметні компетенції – конкретні відносно ключових і загально предметних компетенцій, мають чітко визначені характеристики і можливість формування в межах відповідних навчальних предметів. [5]

На думку експертів міжнародної програми «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні і концептуальні засади» (De Se Co), будь-яка компетенція поєднує в собі взаємовідповідні пізнавальні ставлення і практичні навички, цінності, емоції, поведінкові компоненти, знання і вміння, все те, що необхідно мобілізувати для активної дії.[3]

Будь-яка самостійна діяльність, а реалізація компетентності має саме такий характер, не відбувається без самоуправління, яке охоплює вміння здійснювати самоцілепокладання, самопланування, самоорганізацію, самоперевірку й самооцінювання (самоконтроль), рефлексію. Адже творча самостійна діяльність не може реалізовуватися і бути результативною без таких якостей учня як зосередженість уваги протягом певного часу, докладання зусиль для досягнення цілей, настирливості. Вона також супроводжується афективними процесами, пов'язаними з почуттями, які виявляються в уміннях учня позитивно емоційно налаштовуватися на виконання завдання, перетворювати відчуття напруги під час роботи на стимул, бажання одержати результат, а не причину відмови від неї. Отже, компетентність утворюють не тільки когнітивна й операційно-технологічна складові, але й мотиваційна, етична, вольова, афективна, поведінкова.[1]

Система вмінь і способів діяльності, яка охоплює всі складові компетенцій, конструється на основі тих видів предметної й учбово-пізнавальної діяльності, які реалізуються учнями певного віку. Специфіка формування їх залежить від вікових особливостей школярів. Так, для I ступеня навчання визначальним є те, що учіння для дітей молодшого шкільного віку стає провідною діяльністю і першим етапом цілеспрямованого оволодіння нею.

Щодо мотивації, яка є стрижнем будь-якої діяльності, то засвоєння компетенцій спонукається не мотивами-стимулами, а особистісними смислами, які впливають на світогляд і життєву позицію учня.[2]

Саме тому, поширення компетентісного підходу як основи модернізації загальної початкової освіти, потребує особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх кожного учня протягом усього життя.

Література

1. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: теоретичні аспекти. Науково-методичний збірник. Серія «Бібліотека педагога». 2012 м. Тростянець
2. Н. М. Бібік. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. Київ : Літера ЛТД, 2018. 14с.
3. Компетентісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару. м.Київ 2014 р. 251с.
4. Державний стандарт початкової освіти: затв. Постановою Каб. Міністрів України, від 21 лютого 2018р. №87. URL: [https://zakon.rada.gov.ua / laws/show/ 87-2018-%D0%BF](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF) (Дата звернення 01.10.2019 р.).
5. Реалізація компетентісного підходу в навчанні молодших школярів. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/31210/ (Дата звернення 01.10.2019)

УДК 373.3.04

Тілло Тамара Віталіївна

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Спираючись на Закон України «Про освіту» та Концепцію Нової української школи, ми можемо сказати, що особистісно-орієнтоване навчання стає невід'ємною частиною освітнього процесу.

Метою особистісно орієнтованого навчання є процес допомоги дитині. Цей підхід поєднує виховання та освіту в єдиний процес допомоги, підтримки, розвитку дитини. Освітній процес насичений знаннями, які повинен засвоїти учень, і повинен бути насичений розумінням

[5]. Особистісно орієнтоване навчання ставить сьогодні в центр усієї шкільної освітньої системи особистість дитини, забезпечення комфортних, безконфліктних та безпечних умов її розвитку, реалізації природних потенціалів. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що існують концепції особистісно орієнтованого навчання визначають його специфіку та відмінності від традиційного, тому що знання і способи діяльності, які засвоюються учнем, є не головною метою навчання, а лише засобом, для реалізації особистісних функцій для становлення індивіда як суб'єкта пізнання [4].

С.І. Підмазін виокремлює такі основні положення особистісно орієнтованого підходу у навчанні: учень завжди є суб'єктом, а не об'єктом навчання; основна мета навчання, окрім засвоєння учнем необхідних знань, умінь та навичок, – розвиток особистості учня як суб'єкта діяльності і соціальних стосунків [3].

Навчання не стільки задає «вектор» розвитку, скільки створює всі необхідні для цього умови. Тим самим змінюється завдання навчання, а саме: не планувати загальну, єдину й обов'язкову для всіх лінію психічного розвитку, а допомагати кожному учневі з його досвідом пізнання вдосконалювати свої індивідуальні здібності, розвиватися як особистість. До засобів особистісно орієнтованого навчання, які володіють високим розвиваючим потенціалом, О.В. Малихіна відносить:

- використання різноманітних форм і методів організації навчальної діяльності, що сприяє розкриттю суб'єктного досвіду учнів;
- створення атмосфери зацікавленості кожного учня в роботі класу;
- стимулювання учнів до висловлювання, використання різних способів виконання завдань, без будь-якого остраху помилитися чи дати неправильну відповідь;
- використання під час уроку дидактичного матеріалу, який дає змогу учневі вибирати найбільш значущі для нього вид та форму навчального змісту;
- оцінювання діяльності учня не тільки за кінцевим результатом (правильно — неправильно), а й за процесом його досягнення;
- заохочення прагнень учня знаходити свій спосіб роботи створення педагогічних ситуацій спілкування на уроці, що дають змогу кожному учневі виявляти ініціативу та самостійність [1]/

Незважаючи на різноманіття існуючих форм навчання, основним структурним елементом навчального процесу був та залишається урок. . Учні не просто слухають розповіді вчителя, а постійно співпрацюють з ним у режимі діалогу, висловлюють свої думки, діляться своїм розумінням змісту, обговорюють те, що пропонують однокласники, за допомогою вчителя ведуть відбір змісту, підкріпленого науковим знанням. Таким чином на уроці учень не лише щось вивчає, але й навчається вчитися [5].

При особистісно-орієнтованому навчанні стосунки учитель-учень, учень-учень будуються на основі діалогу, співпраці, взаєморозуміння, підтримки та допомоги. Учитель з розумінням ставитися до кожного учня, здійснює індивідуальний підхід, проявляє себе як бути тактовний, щирий, емоційний педагог [2].

Отже, аналіз наукових досліджень дає нам можливість стверджувати, що особистісно орієнтоване навчання допомагає розкривати в дитині свою неповторність, індивідуальність, його творчий напрямок. Центром цього навчання є дитина, з її особливостями.

Література

1. Бондаревська Є.В. Гуманістична парадигма особистісно орієнтованої освіти: Педагогіка №4,1997.С.11-17.
2. Малихіна О.В. Особистісно орієнтована модель навчання та її аксіологічна сутність: Рідна школа № 10,2002.С. 13-15.
3. Підмазін С.І. Технологія особистісно зорієнтованого уроку:Завуч,№20 – 21.С 29-32.
4. Якиманская І.С. Особистісно-орієнтоване навчання в сучасній школі, 1996.С 96.
5. Веб.сайт. Блог вчителя початкових класів URL:http://onalysnyk.blogspot.com/p/blog-page_18.html

СЕКЦІЯ ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

УДК 519.85-057.4

Абузов Іван Едуардович

ВИДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним з нових для педагогіки є поняття технології. Різні автори вкладають в нього різний зміст. Це говорить про те, що поняття ще не досягло необхідної для правомірного використання ступеня сформованості.

За визначенням Сапонова В.Ю.: технологія – це сукупність знань про методи здійснення будь-яких процесів.

Єдиної педагогічної технології навчання, характерної для підготовки в професійних навчальних закладах кваліфікованих фахівців з будь-якої професії, немає і бути не може. Разом з тим, можна виділити педагогічні технології, типові для окремих елементів процесу навчання.

Аналіз закономірностей дозволяє розділити педагогічні технології на дві групи: традиційна технологія – підготовка фахівця, який володіє стрункою системою знань, що володіє достатнім запасом інформації, умінь, навичок; особистісно-орієнтовані технології – підготовка фахівця, який володіє запасом знань, вміє застосовувати їх на практиці, а саме в

нестандартних ситуаціях, здатного самостійно поповнювати знання, формулювати проблеми, обирати способи і засоби для їх вирішення.

До особистісно-орієнтованих технологій можна віднести: технологію застосування письмового інструктування; проектний метод; технологію тренувального навчання. У практиці майстрів виробничого навчання можна виділити два види письмового інструктування: інструкційні карти, інструкційно-технологічні та технологічні карти.

Інструкційні карти – застосовуються при освоєнні і відпрацюванні трудових прийомів, способів, операцій, видів робіт. Інструкційно-технологічні та технологічні карти – застосовуються при вивченні трудових процесів, при виконанні навчально-виробничих робіт комплексного характеру.

Як подальший розвиток технології застосування письмового інструктування, виступає метод проектів. Під проектом розуміють розробку та виготовлення виробу від ідеї до реалізації.

Все більше професійні навчальні заклади оснащуються технічними засобами навчання, моделюючими умови і зміст виробничої діяльності людини – тренажерами. Застосування тренажерів володіє наступними перевагами: активізує процес навчання; наближає студентів до виробничої обстановки, водночас виключає небезпеку аварій, поломок обладнання; дозволяє створювати складні умови роботи, аж до аварійних ситуацій, з якими студенти при роботі на діючому обладнанні ознайомитися не можуть; допомагає розвивати в учнів прийоми самоконтролю; є можливість в уповільненому темпі продемонструвати найбільш важливі елементи діяльності, оцінити результат, внести корективи.

Багато вчених аналізують спроби різних авторів класифікувати педагогічні технології і роблять висновок, що «більшість викладачів вищої та середньої школи не усвідомлюють відмінностей між методикою і технологією» і що «наприклад, методика В. Шаталова не є технологією, так як її успішна реалізація залежить від багатьох локальних факторів, починаючи з особи самого викладача і закінчуючи контингентом здобувачів вищої освіти.

Якщо враховувати ряд представлених характеристик, то можна зробити висновок про відсутність на сьогоднішній день обґрунтованої класифікації педагогічних технологій у вітчизняній педагогіці. У роботах відомих дослідників проблем сучасної дидактики подібні класифікації або відсутні, або в одному ряду з технологіями виявляються в результаті педагогічні школи, методичні системи і концепції».

Дидактика – галузь педагогічної науки, яка розкриває теоретичні основи освіти і навчання в їх найбільш загальному вигляді. Дидактика виявляє закономірності, принципи навчання, завдання, зміст освіти, форми і методи викладання і навчання, стимулювання і контролю в навчальному процесі, характерні для всіх навчальних предметів, на всіх вікових

етапах навчання. Дидактика вивчає закономірності і специфіку освіти і навчання в загальноосвітній, професійній, середній спеціальній, вищій школі та інших системах навчання. Об'єкт дидактики це процес навчання, а предмет – розтин закономірностей процесу навчання, вивчення системи відносин.

Вперше це слово з'явилося в творах німецького педагога В. Ратко для позначення мистецтва навчання. Аналогічним чином, як «універсальне мистецтво навчання всіх всьому», трактував дидактику і Я. Коменський. На початку XIX століття німецький педагог І. Герbart надав дидактиці статус цілісної і несуперечливою теорії виховального навчання. Незмінними з часів Ратко залишаються і основні завдання дидактики – розробка проблем: чому вчити, як вчити; сучасна наука інтенсивно досліджує і такі проблеми: коли, де, кого і навіщо вчити, як вчити ефективно.

Основні категорії дидактики: навчання, викладання, вчення, освіту, знання, вміння, навички, а також мета, зміст, організація, види, форми, методи, засоби, результати навчання.

Відмінними рисами педагогічної технології є: універсальність, тобто незалежність від контенту, а саме інформаційного наповнення або змісту навчального предмета; відтворюваність, тобто незалежність від кваліфікації та особистості викладача; від особистостей здобувачів вищої освіти; від багатства або бідності закладу; тиражованою, тобто відтворюваність результатів; керованість освітнього процесу на основі алгоритмізованої системи педагогічних процедур; системність у виборі компонентів. Відсутність хоча б одного з цих ознак виключає методику з розряду технологій.

Досвід педагогічної діяльності навчальних закладів підтверджує прагнення педагогічних колективів до активного пошуку більш ефективних форм, підходів, технологій в роботі із здобувачами вищої освіти. В сучасних умовах педагогічна теорія минулого століття не завжди працює. Для того, щоб перейти до більш досконалих педагогічних технологій, потрібен час та психологічна перебудова викладачів і здобувачів. Саме застосування нових способів організації навчання, в процесі яких забезпечується облік можливостей і індивідуальних здібностей того хто навчається сприятиме формуванню в них самостійності, творчої активності, здатності прийняття зважених рішень у виробничих ситуаціях.

Література

1. Педагогічні технології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%B8

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Проблема розвитку творчості і творчих здібностей молодших школярів хвилювала в різні часи не тільки відомих педагогів, але й дослідників, мислителів, філософів, науковців. На сучасному етапі розвиток творчої активності школярів є однією з актуальних проблем. Перед сучасною школою стоїть завдання систематичного й цілеспрямованого розвитку творчої активності дітей.

Молодший шкільний вік є сприятливим для розвитку творчої активності особистості, так віці спостерігається зміна провідного виду діяльності від гри до навчальної діяльності, що дозволяє ефективно розвивати творчу активність саме в цей період життя дитини.

Слово «творча» характеризує активність, вказує на її певний характер. Тобто це вже не просто активність, а активність у творчості, до творчості. Якщо активність – характерна риса особистості, то творча активність – характеристика творчої особистості, яка не змогла б актуалізувати свій творчий потенціал, реалізувати його у творчій діяльності без енергетичного поштовху творчої активності [1, с. 86].

Розвивати творчі здібності можна по-різному. Окремі учні (обдаровані) переважно самостійно тренують свої задатки, щоб розвинути їх у здібності, і вдосконалюють свої здібності, щоб вони стали творчими. Але для розвитку творчих здібностей більшості школярів важливою є саме роль учителя. Тому одним з основних завдань учителя є управління процесами творчого пошуку учнів, ідучи від простого до складного: створення ситуації, що сприяє творчій активності та спрямованості дитини, розвиток її уяви, асоціативного мислення, здатності розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання [2, с 97].

Для того щоб учням дійсно було цікаво, щоб вони не втратили інтерес до навчання, учитель має створювати всі умови для розвитку здібностей, творчого мислення учнів, самовираження їх особистості в різних видах діяльності. Одноманітне, шаблонне повторення одних і тих самих дій відвертає потяг до навчання. Тому учням поряд із стандартними завданнями пропонуємо такі, які вимагають мислення, творчих пошуків, оригінальності, винахідливості. Саме такі творчі, пізнавальні, інтелектуальні завдання допомагають нашим учителям розвинути в учнів пізнавальні процеси – пам'ять, увагу, уяву, логічне мислення. Усі завдання творчого характеру розраховані на пошукову діяльність учнів, творче й уміле застосування набутих знань. Зміст завдань сприяє розвитку гнучкості й широти мислення, які необхідні для успішного розв'язання як навчальних, так і життєвих задач. Усі творчі завдання допомагають вчителю виявити індивідуальні особливості учнів, намітити перспективи

подальшого розвитку творчого потенціалу кожної дитини, зробити навчання більш захоплюючим і цікавим [3, с. 1-2].

Залучаючи дітей до творчості, створюючи постійно «ситуацію успіху», поважаючи дитину, учитель у змозі виховати творчо працюючу особистість. Процес розвитку творчого потенціалу учнів тривалий і трудомісткий. Він не дає швидких результатів, але дуже важливий для подальшого успішного навчання школярів, творчого розвитку і життя [4, с. 360].

Одним зі шляхів розв'язання проблеми підвищення пізнавальної активності та розвитку креативних здібностей у процесі набування знань є застосування в навчальному процесі творчих ігор і вправ, бо емоційне забарвлення останніх сприяє глибокому й міцному засвоєнню матеріалу, розвитку особистості кожного школяра [5, с. 79].

У грі розвивається уява, утверджуються образи фантазії, виниклі ідеї, створюються продукти діяльності, які є для дитини емоційно привабливими. Учні привчаються до колективної дисципліни. Важливість гри в тому, що вона надає дитині можливість помріяти, проявити уяву, дає свободу самовияву і творчості. Усі вчителі систематично проводять ігри з використанням інтерактивних технологій. Також дуже широко і систематично використовують інсценізацію, що розвиває пам'ять, творчу уяву, креативне мислення, мову, мовлення, уміння спілкуватися, самостійність. Проводяться уроки та виховні заходи з комп'ютерною підтримкою. Робота над розвитком пізнавальних, творчих, інтелектуальних здібностей підвищує продуктивність праці учнів. Вони цікавляться, що буде завтра, придумують свої завдання, вірші, загадки. Творчі, пізнавальні, інтелектуальні здібності, як і інші здібності людини, вимагають постійного тренування. Завдання вчителя – збудити здібності своїх учнів, виховувати в них сміливість думки і впевненість у тому, що вони розв'яжуть кожну задачу, у тому числі і творчого характеру [6, с. 43-44].

Тому на кожному уроці вчителем повинні ставитися такі завдання: стимулювати допитливість учнів; збагачувати знання школярів про природу, суспільне життя, трудову діяльність людей; розвивати різні види пам'яті; розвивати уяву і фантазію; розвивати увагу, спостережливість; формувати мовленнєві вміння, комунікативно-творчі здібності; розвивати творче мислення; вчити працювати з навчальною і дитячою книгою; виховувати національну самосвідомість, духовність [1, с. 87].

Отже, впровадження педагогічних технологій в освітній процес сприяє формуванню творчої активності молодшого школяра. Кожен учень самостійно пізнає корисну інформацію і знаходить для себе щось нове, обґрунтовує, продумує і на основі цього формує свої знання, уміння і навички, формує себе як особистість в цілому, у свою чергу, це сприяє розвитку інноваційної культури особистості.

Література

1. Холоденко В.О. Сутність, зміст та структура творчої активності особистості; за заг. ред. проф. Є.І. Коваленко. НДУ ім. М. Гоголя, 2013. С. 84–88
2. Чернецька Н.І. Психологічні чинники та особливості розвитку творчого мислення молодших школярів та підлітків. *Вісник Якутського державного університету*. 2009. С. 96–99.
3. Данько Н. П. Розвиток творчих здібностей молодших школярів . *Початкова школа*. 2013. № 4. С. 1-2.
4. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність. *Мандрівець*, 2009. 360 с.
5. Майорова Н.В. Проблема развития творческой познавательной активности в истории педагогической мысли. *Початкова школа*. 2013. №3. С. 76–80.
6. Руденко І.В. Інтерактивні технології формування творчої активності підлітків. *Мистецтво та освіта*. 2015. № 4. С. 40–45.

УДК: 373.3/.5.015.31:172.12

Бадасен Ісидор Георгійович

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Громадянське виховання дітей та молоді зумовлюється процесом консолідації та розвитку українського суспільства, сучасними викликами, що стоять перед Україною і вимагають подальшого вдосконалення системи громадянського та національно-патріотичного виховання, формування у молодого покоління почуття патріотизму й водночас відчуття належності до світової спільноти.

За Конституцією України головне завдання – виховувати гідних будівників держави, творців і захисників [1]. В Законі України «Про освіту» визначається, що держава створює умови для здобуття громадянської освіти, спрямованої на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією особою своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомленням цінностей громадянського, а саме вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина [2].

Концепція розвитку громадянської освіти в Україні базується на необхідності створення сприятливих умов для формування та розвитку громадянських компетентностей людини на всіх рівнях освіти та у всіх складниках освіти, що дасть змогу громадянам краще розуміти та реалізувати свої права в умовах демократії, відповідально ставитися до своїх прав та обов'язків, брати активну участь у суспільно-політичних процесах, а також усвідомлено забезпечувати захист, утвердження та розвиток демократії.

Формування громадянських якостей особистості у наукових дослідженнях висвітлено в різних аспектах, а саме у філософському, психологічному, педагогічному, народознавчому тощо.

Філософський аспект громадянської освіти розкрито у працях Г. Білонова, П. Гольбаха, Г. Сковороди. Психологічне обґрунтування розглянуто в роботах Б. Ананьєва, І. Беха, К. Платонова, тощо. Педагогічні основи виховання громадянських якостей відображено в наукових доробках П. Вербицької, С. Русової, В. Сухомлинського, О. Сухомлинської, К. Ушинського та інших. Л. Артемова, Ю. Руденко, В. Скуратівський досліджували в своїх працях народознавчі аспекти.

П. Гольбах, в своїх роботах, розвиток людини визначає вихованням, і тому людина така, яким його робить виховання. Розумовий розвиток людини, Г. Сковорода представляє, як необхідний для пізнання навколишнього світу і самого себе в ньому.

Концептуальну схему, крізь призму якої аналізує духовно-моральний світ особистості в шкільному розвитку було розроблено І. Бехом. К. Платонов розглядає виховання особистості як динамічну систему, таку, що розвивається в часі, що змінює склад включених до неї елементів і зв'язків між ними, при збереженні функції.

П. Вербицькою обґрунтовано важливість соціально-педагогічної проблеми формування особистості як члена громадянського суспільства в контексті історичного досвіду та педагогічних традицій. За допомогою виховання, С. Русова пропонувала поступово поширювати коло дитячої любові. Спочатку природжену любов до матері перенести на батька, потім на інших рідних – дідуся, бабусю, брата, сестру, вчителя, товаришів, тощо. Поширюючи свою любов, дитина на певному етапі свого розвитку починає відчувати любов до свого народу, своєї нації, врешті до всього людства. За В. Сухомлинським, виховання громадянина доцільно здійснювати на національних цінностях, серед яких провідними є любов до рідної землі, народу й Батьківщини, любов до найбільш рідних людей, членів сім'ї та родини, любов до рідної мови, шанобливе й бережливе ставлення до історії та культури українського народу, праця на благо свого народу й Батьківщини.

Л. Артемова працює у напрямі прилучення дітей до системи цінностей, культури та традицій українського народу, ознайомлення з культурою народів, що проживають поруч, формування основ культури міжетнічних та міжособистісних взаємин тощо. Ю. Руденко акцентує увагу на науково-педагогічній теорії і практиці виховання дітей, підлітків і юнаків, в яких займає чільне місце козацька педагогіка – як гарант виховання патріота та свідомого громадянина. В. Скуратівський пропагував традиційну культуру, обряди та був ініціатором започаткування уроків народознавства у школах – як методу впливу на свідомість учня.

На сучасному етапі розвитку української держави громадянське виховання дітей розглядається в контексті демократизації освіти та визначається як система педагогічного впливу на особистість з метою виховання основ кращих громадянських якостей учнів. У своїх дослідженнях це обґрунтували І. Бех, М. Вишняк, Ж. Петрович, К. Чорна та інші.

Основними елементами громадянськості визначаються моральна і правова культура, яка виражається в почутті власної гідності, внутрішньої свободи особистості, дисциплінованості, в повазі й довірі до інших громадян і до державної влади, особистості, здатної виконувати свої обов'язки в гармонійному поєднанні патріотичних, національних та інтернаціональних почуттів [3, с. 75]. Громадянська вихованість як результат процесу громадянського виховання становить собою сукупність стійких якостей особистості, яка визначає її здатність активно діяти задля держави, інших людей, самої себе на основі сформованих знань і громадянських ставлень [4, с. 21]. Таким чином, сформованість громадянських якостей особистості, що зумовлюють свідому громадянську поведінку людини, є метою громадянського виховання.

Важливо відмітити, що становлення громадянських якостей особистості включає не лише засвоєння знань, але й засвоєння цінностей культури, формування у вихованців системи загальнолюдських цінностей, уявлення та установки особистості; способи пізнання явищ дійсності.

Система громадянських якостей дозволяє дати всебічну характеристику громадянину як патріоту своєї держави. І. Бех серед найважливіших громадянських якостей виділяє такі: «громадянська свідомість, почуття громадянської гідності, почуття громадянської відповідальності та обов'язку, прихильність до державних інтересів, суспільна ініціативність, громадянська дисциплінованість, національна гідність, готовність захищати Батьківщину, піклування про державну мову, про природу, правосвідомість, громадянська активність, вірність, політична воля, прихильність до загальнолюдських цінностей, повага до національних традицій, державний оптимізм» [5, с. 4-5]. Вивчаючи громадянські якості особистості, О. Сухомлинська наголошує на принциповій значущості таких із них: любов до свого народу, краю, Вітчизни, толерантність, демократизм, громадянська самосвідомість, громадянська гідність, громадянський обов'язок, громадянська відповідальність, працелюбність, повага до законів держави, чужої думки тощо [6, с. 22].

Розглянувши основні засади громадянського виховання школярів, громадянські якості розглядаємо як стабільні внутрішні особливості індивідуума, що складаються з сукупності знань, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань, які допомагають людині усвідомити її місце в суспільстві, її права та обов'язки, відповідальність перед співвітчизниками, Батьківщиною та самою собою і визначають її громадянську поведінку.

Література

1. Конституція України. – Режим доступу : URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про освіту». – Режим доступу : URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. Київ : Либідь, 1997. – 376 с.

4. Ціпан Т. С. Педагогічні умови громадянського виховання підлітків у дитячо-юнацьких об'єднаннях: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07 «Соціальна педагогіка». Ціпан Тетяна Степанівна. Рівне, 2012. – 23 с.

5. Бех І. Д. Психолого-педагогічні умови виховання у молоді громадянськості / І. Д. Бех // Громадянське виховання молоді в умовах трансформації суспільства : зб. наук. ст. Черкаси, 1998. с. 3-6.

6. Сухомлинська О. Ідеї громадянськості й школа в Україні / О. Сухомлинська / Шлях освіти. 1999. № 4. с. 20-25.

УДК373.3/5.064.2

Варава Анастасія Сергіївна

УМОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДИТИНИ І ПЕДАГОГА

На сучасному етапі актуальним залишається питання формування педагога, спроможного не тільки впроваджувати в життя засади гуманістичного виховання, але й чуйно ставитися до дітей, поважаючи їхню гідність. Це впливає на формування особистості дитини і на процес навчання. Взаємодія є сполучною ланкою між учнем та учителем, де він виконує навчально-виховну функцію.

Взаємодія передбачає взаємну активність суб'єктів взаємодії і відбувається у двох основних формах: спілкування і діяльність. Спілкування – багатоплановий процес налагодження і розвитку контактів між людьми, який передбачає обмін інформацією, певну стратегію і тактику взаємодії, сприймання і розуміння суб'єктами спілкування один одного. У процесі спілкування завжди відбувається обмін інформацією, тобто комунікація. У структурі спілкування виокремлюють такі аспекти: комунікативний, інтерактивний та перцептивний. Аспекти спілкування тісно пов'язані між собою. Адже інформацію необхідно не тільки прийняти, а й осмислити [1].

Діяльність – важлива форма вияву активного ставлення людини до навколишньої дійсності. На анатомо-фізіологічний, психічний і соціальний розвиток учня впливають такі види діяльності: ігрова, навчальна, трудова, творча, спортивна, художня та громадська [2].

Педагогічне спілкування є системою соціально-психологічної дії учителя-вихователя і вихованця в усіх сферах діяльності, що має певні педагогічні функції, спрямоване на створення оптимальних соціально-психологічних умов активної результативної життєдіяльності особистості. Оптимальним треба вважати таке спілкування педагога з вихованцями у процесі навчально-виховної роботи, яке створює найбільш сприятливі умови для розвитку позитивної мотивації у навчальній діяльності, для соціально-психологічного

розвитку дитини, забезпечує сприятливий емоційний клімат у всіх сферах діяльності, ефективне керівництво соціально-психологічними процесами в учнівському колективі і дає змогу максимально використовувати особистісні якості вихованців.

Можна виділити певні умовні категорії спілкування: діяльність, взаємодія, взаємостосунки, суспільні стосунки, взаємо оцінка. Спілкування виконує не лише пізнавальну роль, а й є своєрідним практичним людинознавством, оскільки за допомогою спілкування особистість пізнає не лише іншу людину, але й саму себе [3].

У педагогічній практиці досить часто для визначення вчителя як професіонала використовується така категорія, як «стиль педагогічного спілкування», яка характеризується відносинами з учнями. Стиль педагогічного спілкування – усталена система способів і прийомів, які використовує вчитель під час взаємодії з учнями, їхніми батьками, колегами по роботі. На основі особливостей взаємодії людини з іншими людьми або певними колективами склалися такі стилі спілкування: авторитарний, ліберальний, демократичний. У практиці роботи учителів-вихователів спостерігається і так званий змішаний стиль, в якому проглядаються елементи уже названих стилів.

У стилі спілкування відображаються особливості комунікативних можливостей учителя, характер взаємин педагога і вихованців, творча індивідуальність педагога, особливості учнівського колективу.

Стиль педагогічного спілкування залежить від особистісних якостей педагога і комунікативної ситуації. До особистісних якостей, які визначають стиль спілкування, належать: ставлення вчителя до дітей (активно-позитивне, пасивно-позитивне, ситуативно-негативне, стійке негативне) та володіння організаторською технікою. Стиль спілкування має відповідати сутності особистості. Тому не можна копіювати стилі спілкування найближчого соціального оточення, запозичувати запропоновані стереотипи педагогічних дій. Кожній людині слід мати достатньо знань про власне «Я» і зіставляти свої індивідуальні якості та можливості зі змістом і формами власної комунікативної поведінки.

Формуючи індивідуальний стиль педагогічного спілкування, педагог має з'ясувати для себе особливості власного психофізичного апарату як компонента творчої індивідуальності, через який здійснюється трансляція його особистості дітям. А відтак звернути увагу на відповідність (невідповідність) своїх комунікативних можливостей індивідуально-типологічним особливостям дітей [4].

Для успішності й ефективності спілкування учитель-вихователі має зважати на певні умови, які забезпечують оптимальність у сфері взаємин і спілкування з вихованцями.

По-перше, учитель якнайповніше має оволодіти психолого-педагогічними якостями і вміннями. Це той ґрунт, який дає змогу вихователеві оволодівати майстерністю педагогічного

спілкування. По-друге, лише високий рівень тактовності учителя є важливою передумовою ефективності спілкування з учнями, колегами, батьками. Педагогічний такт – це міра педагогічно доцільного впливу учителя на учнів з урахуванням їх психічного стану.

Успішність спілкування, особливо на початковому етапі, залежить певною мірою від умінь вчителя «подати себе», створивши позитивний імідж шляхом самопрезентації. Оскільки основним засобом педагогічного спілкування є слово, то мовленнєва культура вчителя створює морально-психологічний ореол, який робить спілкування бажаним для вихованців [3].

Отже, у процесі взаємодії вчителя та учня складається відношення дитини до навколишнього світу, до людей і до самого себе. Успішне та ефективне розгортання орієнтованої взаємодії можливе за сформованості стійкого позитивного ставлення вихователя до дітей, основу якого складає любов та чуйність педагога. Важливу роль відіграє стиль педагогічного спілкування, а також умови ефективності спілкування. Педагогічне спілкування буде продуктивним лише тоді, коли ґрунтуватиметься на повазі до особистості учнів, розумінні їх потреб та інтересів та на вмінні правильно оцінювати ситуації.

Література

1. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 576 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html> (дата звернення 11.11.2019)
2. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 667с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/346-pedagogka-maksimyuk-sp.html> (дата звернення 11.11.2019)
3. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогика: підручник. Київ: Видавництво «Знання», 2007. 447с. URL: http://librarium.inf.ua/педагогіка_кузьмінський_омеляненко_підручник.html (дата звернення 11.11.2019)
4. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 200 с. URL: https://pidruchniki.com/16170701/pedagogika/vstup_do_pedagogichnoyi_profesiyi (дата звернення 11.11.2019)

УДК 373.5.015.31:17.022.1(043)

Варенцева Катерина Олександрівна

САМОВИХОВАННЯ ЯК ВИЩИЙ ЕТАП ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Самовиховання відіграє провідну роль у становленні розвитку особистості та належить одному із вищих етапів виховного процесу.

Процес виховання – система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Він залежить від об'єктивних і суб'єктивних чинників.

Об'єктивними чинниками є особливості розбудови України взагалі та системи закладів освіти зокрема, особливості розвитку соціальної сфери, відродження національних традицій, звичаїв, народної педагогіки.

До суб'єктивних чинників належать соціально-педагогічна діяльність сім'ї та громадських організацій, навчально-виховна діяльність навчальних закладів [1, с. 221].

Виховання і самовиховання – дві сторони єдиного процесу формування особистості.

Що пов'язує виховання із самовихованням? Самовиховання не тільки залежить від виховання та є його наслідком, але й так само впливає на цей процес. Успіхи виховання значною мірою залежать від організації самовиховання. Добре виховання тоді, коли воно переходить у самовиховання. Але, якщо виховання направлене на формування певних нових кращих якостей у людині, то самовиховання ще має на меті виправлення старих [2, с. 104].

Самовиховання – свідомо діяльність людини, спрямована на вироблення у себе позитивних рис і подолання негативних.

Самовиховання успішно здійснюється за певних умов. Передусім воно потребує від людини знання самої себе, вміння оцінювати власні позитивні й негативні риси. Щоб збагатити учнів відповідними знаннями і вміннями, проводять цикл бесід про психічну діяльність людини, свідомість, волю, почуття, характер, мотиви поведінки, інтереси, здібності, потреби, темперамент, а також розкривають сутність самовиховання, методи і прийоми роботи над собою [3, с. 38].

Процес самовиховання тривалий і охоплює кілька етапів.

На першому етапі педагоги передусім виявляють ставлення учнів до процесу самовиховання, проводячи анкетування за такими запитаннями: Чи займаєшся ти самовихованням? Що спонукає тебе працювати над собою? Яких головних цілей ти прагнеш досягти самовихованням? Які прийоми використовуєш у роботі над собою? У чому відчуваєш труднощі в цій роботі і як їх долаєш?

На цьому етапі в учнів формуються спонукальні мотиви та свідоме ставлення до самовиховання. Вихованцю насамперед потрібно усвідомити, що його доля залежить не лише від виховної роботи школи, а й від самостійної роботи над собою.

Другий етап починається з бажанням самовдосконалення. На цьому етапі потрібна допомога педагога, який зараджує сформувати ідеал, до якого слід прагнути, виробити в учні стійке бажання наслідувати його. Вихованцю потрібно з'ясувати відмінність між собою і своїм ідеалом, які риси він може виробити для його досягнення та яких недоліків слід позбутися. Учні потрібно порівнювати себе з ідеалом у процесі самовиховання. Таким чином, ідеал допоможе скласти йому програму самовиховання. Педагогу на цьому етапі варто обговорити

з учнями окремі фрагменти індивідуальних програм самоосвіти та самовиховання видатних особистостей.

На третьому етапі учню потрібно систематично працювати над собою, реалізуючи програму самовиховання. Цей процес здійснюється в різноманітних видах діяльності: навчанні, праці, самообслуговуванні, виконанні громадських доручень, участі в роботі гуртків тощо. Педагог допомагає учневі контролювати результати втілених рішень. Згодом зовнішній контроль педагога чи колективу послаблюється, зростає самостійність та ініціатива самого вихованця [4, с. 190].

Учні у процесі організації самовиховання навчаються спеціальним прийомам роботи над собою, до яких належать:

а) самопереконавання. Пропонування учневі знайти у певній ситуації аргументи і за їх допомогою переконати в правильності чи неправильності свого вчинку;

б) самонавіювання. Використовують за необхідності подолати в собі страх перед труднощами, невпевненості у власних силах, нерішучості. Самонавіювання передбачає повторення учнем подумки або вголос певних суджень.

в) самопідбадьорювання. Цей прийом ефективний якщо учень губиться в складних ситуаціях, зневірюється у власних силах та можливостях;

г) самозаохочення. Їм користуються, якщо учень, долаючи певні труднощі, виконав складне завдання. Цей прийом дійовий за необхідності подолати негативні риси особистості;

г) самопримус. Уживання цього прийому допомагає у боротьбі з внутрішньою неорганізованістю, небажанням вчитися, працювати, з лінощами;

д) самоаналіз. Цьому прийому належить вирішальна роль у самовихованні, оскільки він передбачає вміння аналізувати свої вчинки, давати їм певну оцінку.

Отже, ґрунтуючись на вищезазначеному, можна вважати самовиховання важливим компонентом у розвитку та формуванні становлення особистості. Саме завдяки самовихованню дитина зможе поставити себе як змістовну, цілеспрямовану особистість, яка здатна знайти своє призначення у житті. Василь Олександрович Сухомлинський вважав, що "самовиховання потребує дуже важливого, могутнього стимулу – почуття власної гідності, поваги до себе, бажання стати сьогодні кращим, ніж був учора. Самовиховання можливе тільки за умови, коли душа людини дуже чутлива до найтонших, суто людських засобів впливу - доброго слова, поради, ласкавого чи докірливого погляду" [5, с. 541].

Література

1. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Академія, 2002. 530 с.
2. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 126 с.

3. Навчально-методичний посібник для вчителів і викладачів, організаторів виховного процесу / Кудрик Л.Г., Сурмяк Ю.Р., Тюріна Т.Г., Шиян О.І. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Львів: ЛОППО, 2012. 63 с.

4. Трухін І.О., Шпак О.Т. Основи шкільного виховання: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 368 с.

5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5-ти т.: Педагогічні статті. Київ: Радянська школа, 1997. Т.5. 639 с.

УДК 373.8:51 (043)

Головченко Данило Владиславович

ТВОРЧІСТЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОГО НАВЧАННЯ

Для вирішення задачі розвитку творчої особистості, розкриття творчого потенціалу дітей у закладі загальної середньої освіти проводилася і проводиться досить велика робота.

Школа має непогану базу для розвитку естетичного кругозору. Найпоширеніша форма позакласної роботи – гурткова. Перш ніж створити гурток, майбутній керівник повинен розробити його програму, структуру і зміст [1]. У програмі гуртка розкривається не тільки зміст, але і указуються прогнозовані результати – опис знань, умінь і навичок, які отримують вихованці у ході занять, здібності і якості особи, що розвиваються.

Програму доповнює побудований на її основі план учбово-виховної, господарської та іншої роботи гуртка. Обидва ці документа затверджуються керівником закладу загальної середньої освіти. Велике значення має продуманий вибір об'єктів праці у гуртку. Календарно-тематичний план, у якому передбачаються дати проведення занять, назва розділів і тем, основні поняття, зміст практичної діяльності, методичне забезпечення й устаткування, служить необхідною підмогою для керівника. При його обговоренні з членами гуртка слід, по можливості, врахувати їх пропозиції і побажання. Важливо, щоб учні самі стали організаторами життя гуртка, відчули відповідальність за його роботу, а керівник уміло, тактовно управляв їх діяльністю.

На основі календарно-тематичного плану розробляються і проводяться конкретні заняття. Готуючись до кожного з них, керівник гуртка уточнює зміст роботи, добирає необхідне устаткування, матеріали. Окрім навчального журналу керівник веде щоденник роботи, у якому зазвичай записується план заняття, опорні поняття, перелік виконуваних виробів, короткі висновки зі спостережень за роботою окремих дітей тощо. Підсумки роботи гуртка проводять у кінці року і разом з усною оцінкою досягнень кожного з гуртківців підкріплюються виставкою їх творчих робіт.

Дуже важливим фактором є вибір схеми побудови учбового процесу, особливо тієї його частини, яка виявляється у діяльності самих учнів. Тут і активне добування ними знань і

застосування їх при виготовленні виробів, тобто перевірка практичної цінності засвоєного. Загальноприйнята схема така: зразок → креслення → технологічна картка → виготовлення. Учні аналізують конструкцію запропонованого вчителем виробу, на підставі аналізу виконують його креслення (викрійки), складають технологічну картку і, нарешті, виготовляють виріб. Така схема безвідмовно діє на етапі формування у школярів знань, умінь, навичок, які безумовно необхідні для успішної роботи на уроці. Але результатом її у кращому разі буде добра копія (декілька копій зразка) [2].

Багатьом учням подібний підхід не дає можливості повною мірою розкрити свої здібності, задовольняти тягу до творчості. З цими учнями необхідно працювати за такою схемою: ідея → розробка конструкції → креслення → план роботи → виготовлення. Така схема планування гурткової роботи дозволяє створити умови для зародження в учнів творчого задуму, ідеї і допомагає їм при русі від етапу до етапу. При цьому від учнів потрібне залучення знань з інших предметів, уміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки, використовувати уяву, що сприяє розвитку у них просторового мислення, естетичного смаку. Якщо у першому випадку діяльність дітей носить в основному репродуктивний характер, то у другому – творчий [3].

Література

1. Техническое творчество учащихся / под ред. Ю. С. Столярова, Д. М. Комского. М.: Просвещение, 1989. 223 с.
2. Методика трудового навчання і загальнотехнічних дисциплін / під ред. Д. А. Тхоржевского. Київ.: Освіта, 1982. 253 с.
3. Технічна творчість учнів. В. І. Амелкін, В. М. Зайончик, В. К. Сидоренко, В. Є. Шмельов. Бердянськ : БДПУ, 2009. 370 с.

УДК 373.3.5.015.31:172.12

Гонтарьова Анна Олегівна

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ

Народна педагогіка охоплює всі сторони навчально-виховного процесу, всіх його учасників, і взагалі всі ті проблеми, які стоять перед сучасною школою. Актуальність даної теми можна процитувати словами видатного педагога К. Ушинського: «Виховання, коли воно не хоче бути безсилим, має бути народним» [1, с.24]. Зацікавленість до народної педагогіки, її елементів, історії та значного впливу присвятили свої праці велика кількість педагогів, філософів, літераторів у різні часи представники різних народів.

Досліджуючи чеську народну педагогіку, Я. Коменський черпав її багатий досвід, завдяки чому так високо себе поставив. Духом народної педагогіки пройняті життя й педагогічна творчість

швейцарського педагога-демократа Й. Песталоцці. Саме народна творчість спрямувала його педагогічну творчість у демократичне русло. Першим, хто віддав належне українській народній педагогіці, був педагог-просвітник, письменник, етнограф, історик і культурно-громадський діяч О. Духнович. Саме він вперше в Україні теоретично та практично довів, що народна педагогіка є джерелом і золотим фондом наукової педагогіки. За К. Ушинським, виховання не треба вигадувати, бо воно існує в народі стільки віків, скільки існує сам народ. Ще раніше свою любов, повагу до народної педагогіки у своїй творчості показували Г. Сковорода, Л. Українка, І. Франко, Т. Шевченко, а вже пізніше М. Грушевський, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський [4, с.39-41].

В другій половині XX століття цю тему досліджували, розробляли і використовували у своїй творчій діяльності наступні дослідники, науковці, вчителі методисти, як І. Гречашок, А. Нестерова, В. Скутіна, М. Стельмахович, В. Страшний, В. Федоров, П. Черниш, Д. Шевченко, І. Піскунова та інші. Д. Шевченко формував навчально-виховний процес на основі козацької педагогіки. В. Страшний вивчав стан використання народної педагогіки у сучасній школі [1, с.51]. А. Нестерова та інші вивчали виховний вплив народних казок, вертепів, прислів'їв та приказок і впроваджували їх у своїй діяльності, і всюди вони давали високі результати [3, с.4-5].

Українські народні казки, прислів'я, приказки, ігри, вертепи, ремесла та інші елементи народної педагогіки, які використовують педагоги, за своєю суттю дуже близькі з малечку дітям та їх батькам, зрозумілі, моральні, гуманні, містять історичну та культурну цінність та легші і водночас ефективніші, як це показала діяльність Г. Сковороди, В. Скутіної, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, К. Ушинського, тощо [5, с.40].

Засоби народної педагогіки, її теорія родинного виховання можуть бути використані як основа профілактичної роботи. Ніяке інше, крім родинного, а саме народного виховання, не може передбачити ретельного догляду за здоров'ям, загартуванням, дотриманням чіткого режиму праці та відпочинку, розвитком естетичного стану та духовності, дотриманням правил мовного етикету. Усього цього можна досягти завдяки запровадженню в школі та сім'ї занять співом, танцями, ремеслами, вишивкою, малюванням, що допоможе відволікти від негативного впливу та шкідливих звичок.

Отже, виховання елементами народної педагогіки успішне лише тоді, коли буде комплексним, цілісним, систематичним, тому робота педагога у навчально-виховному процесі потребує неабиякої підготовленості, витримки, любові до рідної справи, зростання та розвитку власної нації.

Література

1. Гречашок І. Символіка рідного міста: національне виховання та вибір об'єктів у праці // Рідна школа. – 2003. – №2. – С. 51-52.

2. Гутнік І. Козацька педагогіка як складова системи національного виховання молоді // Початкова школа. – 2003. – №10. – С. 47-53.
3. Несторова А. Плекаймо своє, рідне... Виховні традиції народної педагогіки // Шкільний світ. – 2006. – №13. – С. 2-6.
4. Стельмахович М.І. Українська народна педагогіка: Навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМК, 1997.
5. Страшний В. Методика вивчення рівня вихованості на народних традиціях українського народу // Початкова школа. – 2004. – №4. – С. 39-41.
6. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Твори в 6т. – К.: Радянська школа, 1954. – Т. 1. – С. 50-51.

УДК 37.042

Данилович Юрій Олегович

ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Серед сучасної учнівської молоді останнім часом надзвичайно загострилася проблема насильства, довготривалих агресивних проявів та третирування у міжособистісних стосунках підлітків, здійснюваних самими дітьми одне до одного, тож ця проблема являється досить актуальною. [1]

Третирування – це специфічна форма агресивної поведінки, при якій сильніший (авторитетний) учень систематично переслідує іншого, більш слабшого. [1]

Булінг – це форма психічного насильства у вигляді утиску, дискримінації, цькування, травлі, бойкоту, псування особистих речей, фізичної розправи. Цей термін означає тривалий процес свідомого жорстокого ставлення з боку дитини або групи до іншої дитини або інших дітей, які не здатні захистити себе в даній ситуації. [1]

Психологічний шкільний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає дитині психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви. [1]

Розрізняють декілька видів булінгу:

Вербальний булінг – це погрози, зневажливі коментарі, образливе ім'я з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушення жертви до його здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу. Для дітей, які зазнали проявів вербального булінгу характерні наступні ознаки: вони часто замикаються в собі, стають вередливими або мають проблеми з апетитом, знервовані або відсторонено замкнуті, прикидаються хворими, щоб уникнути відвідування школи, мають

яскраво виражені прояви страху, нервові тики, нічні скрикування, відлюдкуватість, замкнутість;

Кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету. Серед характерних ознак кібербулінгу можна визначити наступні: дитина багато часу перебуває в Інтернеті, спілкуючись у соціальних мережах, буває при цьому знервованою, сумною та тривожною, в дитини проблеми зі сном, вона проситься залишитись удома. [2]

Дослідження показують, що розвиток у дітей певних навичок може сприяти проявам соціальної поведінки, знижує рівень стресу, розвиває більш доброзичливе ставлення до вчителів і однокласників, а також підвищує успішність. Відповідно, систематична робота зі школярами в даному напрямку може запобігти проявам булінгу в класі. Для цього можна використовувати наступні прийоми:

Управління емоціями. У всіх дітей є почуття, але деякі діти не можуть з ними справлятися. Досить часто діти бувають настільки сповнені сильними почуттями злості, смутку, страху або фрустрації, що це проявляється в їх тілі. Ми всі бачили ці ознаки: червоне обличчя, сльози, тремтіння в тілі, стиснуті кулаки, крик, агресивна поведінка. Дітям необхідно навчитися управляти сильними почуттями. Для деяких це вимагає більше часу й більш чіткого керівництва, ніж для інших. Діти, схильні до булінгу, і ті, хто стає його жертвами, повинні розвинути навички стресостійкості й навчитися контролювати свої імпульси, використовуючи різні методи саморегуляції.[2]

Емпатія – це здатність зрозуміти, як інша людина думає, що відчуває в конкретних ситуаціях. Важливо розвивати в дітей почуття емпатії, тому що діти, схильні до булінгу, отримують соціальну винагороду за свою поведінку: почуття влади й контролю над оточенням, підвищену увагу до себе, високий соціальний статус і т. ін. Таким чином, вони можуть не звертати уваги на шкоду, яку завдають своїм жертвам. Розвиток у дитини навичок емпатії допомагає запобігти булінгу, тому що дані навички вчать дітей ставитися до однолітків по-людськи, а не як до засобу здобуття популярності в класі. Розвиток емпатії допомагає дітям розуміти, як думають і що відчувають їх однолітки.[2]

Щоб запобігти проявам булінгу в класі, не потрібно оберегати дітей від усіляких конфліктів. Конфлікти – це природна частина взаємин між людьми. Зокрема, розбіжності можуть бути конструктивними, оскільки допомагають побачити ситуацію з різних сторін. Тому потрібно розвивати у школярів навички вирішення проблем, щоб вони могли самотійно управляти неминучими конфліктами, проявляючи повагу до співрозмовника. Дослідники

стверджують, що навички вирішення проблем краще допомагають запобігти булінгу, ніж відповідні емоційні реакції.[2]

Втілення упевненості у собі у учнів. Упевнена в собі людина виражає свої думки й почуття без звинувачень і з повагою до тих, хто її оточує. Агресія, яка є причиною булінгу, руйнує стосунки, тому що вона спрямована на те, щоб завдати болю або знецінити інших. У той же час упевненість у собі дозволяє людині спілкуватися у відкритій і поважній манері й таким чином дозволяє зміцнювати позитивні взаємини між людьми. Коли діти розвивають упевненість у собі, вони можуть краще спілкуватися, обговорювати конфлікти, протистояти тиску з боку однолітків, задовольняти свої потреби й ефективно взаємодіяти з однолітками та дорослими.[2]

Здатність до дружби. У дітей шкільного віку дружба створює потужне почуття причетності. Щоб запобігти булінгу в класі, необхідно розвинути в дітей як навички встановлення дружби, так і здатність правильно вибирати друзів. Уміння встановлювати дружні взаємини важливе не тільки для дітей, які піддаються булінгу, але і для всіх інших дітей. Це допомагає їм контролювати свої взаємини з тими, хто їх оточує.[2]

Отже, важливою умовою профілактики булінгу є комплексний підхід з урахуванням специфіки конкретного закладу. Тільки за таких умов можливо створити середовище, де зменшується ймовірність виникнення насильницьких стосунків між учасниками освітнього процесу і підвищується здатність ефективно запобігати конфліктним ситуаціям, конструктивно реагувати на них.[2]

Література

1. Куртова С. С. Булінг у шкільному середовищі. *Освіта.ua*: веб-сайт. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42788/ (дата звернення 08.11.2019)
2. Коваль Н. М. Булінг у школі, причини та наслідки: веб-сайт. URL: <https://mkocubynska-gromada.gov.ua/news/1537779230/> (дата звернення 08.11.2019)

УДК 378.3.5 (043)

Дівак Каріна Михайлівна

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У кожному віці людина набуває досвіду організації власного внутрішнього світу вільного і відповідального вибору цінностей, вчинків, рішень, самооцінювання, самостановлення та самореалізації.

Термін «рефлексія» походить від латинського «*reflexio*», що буквально значить «звернення назад, відображення». Тлумачні словники трактують поняття рефлексії як

самоаналіз, роздуми людини над власним душевним станом; відображення, а також дослідження процесу пізнання [1].

Розвинути в собі рефлексію просто, достатньо просто бути чесним і відвертим з собою. Обдумані вчинки і зважені рішення принесуть плідні результати. Періодично займаючись самоаналізом, але не заглиблюючись в нескінченні роздуми, людина може зробити своє життя простіше і щасливіше.

На сучасному етапі розвитку освіти педагогічна діяльність – це процес вирішення різнопланових завдань, які спрямовані на взаємне збагачення особистості вчителя та учня, тому суспільство потребує мобільного, висококваліфікованого спеціаліста. Перехід від «знаннєвого підходу» до навчання до гуманістичного, і відповідно, радикальна зміна освітніх функцій вчителя, що в свою чергу змінило вимоги до його професійно-педагогічної підготовки, поставили перед вищим педагогічним закладом освіти проблему переорієнтації навчання із суто функціонального підходу, що характеризується спрямованістю на «озброєння» майбутнього вчителя чітко визначеною сумою професійних знань, умінь і навичок, на пріоритети його становлення як професіонала та формування в нього здатності до саморозвитку, необхідним механізмом якого є рефлексія [2].

Для педагогіки рефлексія відкриває шлях до подолання протиріччя між складними педагогічними завданнями сучасності, що потребують глибокого теоретичного усвідомлення, і тими прикладними засобами їхнього розв'язання, що застосовуються в освітянській практиці. Високий розвиваючий потенціал рефлексії, як інтроспективного психологічного процесу особистісних перетворень, дозволяє використовувати її в розробці психологічних механізмів спрямованого вдосконалювання професійних якостей і самовизначення особистості майбутнього вчителя [2].

Дослідники визначають доволі великий перелік ключових рефлексивних умінь, які має опанувати педагог. Зокрема, це вміння:

- бачити в педагогічній ситуації проблему і оформлювати її у вигляді педагогічних завдань;
- орієнтуватися при постановці педагогічних завдань на дітей як на суб'єктів навчально-пізнавальної діяльності, що активно розвиваються і мають власні мотиви та мету;
- робити предметом аналізу кожний свій педагогічний крок;
- конкретизувати і структурувати проблему;
- розширити межі практики і побачити нові проблеми, обумовлені попереднім досвідом;
- знаходити способи розв'язання завдання;

– мислити тактично, тобто конкретизувати педагогічні завдання в поетапні та оперативні, приймати оптимальне рішення в умовах невизначеності, гнучко перелаштовуватися відповідно до ситуації;

– мислити припущеннями, гіпотезами, версіями;

– працювати в системі «паралельних цілей», створювати «поле можливостей» для педагогічного маневру;

– приймати гідне рішення в ситуації дефіциту часу для розв'язання складних педагогічних завдань;

– спиратися на психолого-педагогічні теорії для усвідомлення власного досвіду;

– аналізувати і акумулювати у своєму досвіді кращі зразки педагогічної практики;

– комбінувати елементи теорії та практики, щоб отримати нові знання;

– оцінювати педагогічні факти та явища об'єктивно та неупереджено.

Для діагностики і формування рефлексії у професійному навчанні майбутніх педагогів необхідно використовувати такі методи, як спостереження, опитування і аналіз продуктів діяльності, проведення семінарів-практикумів, тренінгів, коучингу, дебатів тощо.

Процес формування рефлексивних умінь у педагогів веде до розв'язання багатьох кардинально важливих завдань професійної освіти, таких як: підготовки педагогів до духовно-творчої самореалізації, що проявляється, насамперед, у відході від шаблонів і стереотипів; вироблення програми вимог до себе, до процесу і результатів діяльності; усвідомлення змісту обраної професії; формування зацікавленого, критичного ставлення до різних аспектів власної професії; збагачення професійного досвіду і майстерності; розвиток готовності до інновацій у власній професійній діяльності [2].

Отже, опанувавши рефлексію щодо самого себе, навчившись аналізувати власні думки, почуття та вчинки, педагог повинен використати свої рефлексивні знання та уміння в процесі пізнання дітей і застосувати рефлексивні механізми у взаємодії з ними.

Вихід на рівень професійної рефлексії дає можливість подолати обмеження, задані простором власних знань. Розвинена здатність до професійної рефлексії є передумовою самовиховання педагога, творчого пошуку, розвитку індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Література

1. Формування професійної рефлексії в педагогів. *Світлофорчик*: веб-сайт. URL: <http://svitloforchuk.ck.ua/?p=974> (дата звернення: 5.11.2019).

2. Формування рефлексивного мислення майбутнього вчителя початкової школи. *Портал наукових конференцій Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка*: веб-сайт. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/2014->

rik/konferentsiia-24-25-veresnia-2015-roku/seksiia-6/3863-pedahohichni-umovy-formuvannya-refleksyvykh-umin-maybutnikh-vchyteliv-u-protsesi-vyvchennya-dystsyplin-pedahohichnoho-tsyklu (дата звернення: 5.11.2019).

УДК: 37.013.015(043)

Дядечко Анастасія Костянтинівна

ВИХОВАННЯ СВІДОМОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПОЧУТТЯ ОБОВ'ЯЗКУ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ

Національною доктриною розвитку освіти в Україні серед пріоритетних завдань визначено формування особистості з демократичним світоглядом, високою культурою міжнаціональних відносин, відчуттям потреби та вмінням жити в громадянському суспільстві. Вирішення цих завдань вимагають формування дисциплінованої особистості, здатної до самонавчання, самовиховання, самоорганізації праці завдяки чітко виробленим самодисципліні й самоорганізованості, розумінню своєї причетності до спільної справи та відповідальності за будь-яке доручення. Важлива роль у формуванні дисциплінованої особистості належить школі.

Показниками високого рівня дисципліни є розуміння учнями необхідності дотримання її в школі, громадських місцях, в особистій поведінці; готовність і потреба у виконанні загальноприйнятих норм і правил дисципліни праці, навчання, проведення вільного часу; самоконтроль у поведінці; боротьба з порушниками дисципліни в школі та за її межами.

Свідома дисципліна виявляється в усвідомленому виконанні суспільних принципів і норм поведінки, ґрунтується вона на сформованості в учнів таких рис:

а) дисциплінованість – прагнення й уміння особистості керувати своєю поведінкою відповідно до суспільних норм і правил;

б) обов'язковість – усвідомлення особистістю необхідності дотримання суспільних і моральних норм, підпорядкування своєї поведінки їх вимогам;

в) відповідальність – якість особистості, що характеризується прагненням і вмінням оцінювати свою поведінку з погляду її доцільності або шкоди для суспільства, порівнювати свої вчинки з панівними в суспільстві вимогами, нормами, законами, керуватися інтересами соціального прогресу [1, с.266].

Суть свідомої дисципліни учнів полягає у знаннях правил поведінки та встановленого у школі порядку, розумінні її необхідності та закріпленої, стійкої звички їх дотримуватися.

Показниками високого рівня дисципліни виступають:

- розуміння учнями необхідності дотримання дисципліни в школі, громадських місцях, в особистій поведінці;

- готовність і потреба у виконанні загальноприйнятих норм і правил дисципліни праці, навчання, вільного часу;
- самоконтроль у поведінці;
- боротьба з порушниками дисципліни в школі та за її межами;
- усвідомлене суворе, неухильне виконання суспільних принципів і норм поведінки.

Шкільна дисципліна є умовою нормальної навчально-виховної діяльності школи. За її відсутності не можна провести на належному рівні ні уроку, ні виховного заходу, ні будь-якої іншої справи. Вона є і засобом виховання школярів, сприяє підвищенню виховної ефективності діяльності учнів, обмеженню, гальмуванню їх нерозважливих дій та вчинків [2, с.274].

Важливу роль у вихованні почуттів обов'язку і відповідальності відіграє робота вчителів щодо засвоєння учнями правил поведінки в школі. Необхідно привчати їх до виконання цих правил, формувати в них потребу в постійному їх дотриманні, нагадувати їх зміст, вимоги. Недоречно ділити правила поведінки на основні й другорядні, коли за порушення одних учень несе відповідальність, а недотримання інших залишається непоміченим. Відповідну роботу слід проводити також з батьками учнів. Адже правила охоплюють основні обов'язки школярів, сумлінне виконання яких свідчить про їх загальну вихованість. Щоб допомогти школі у виробленні в учнів якостей, передбачених цими правилами, батьки мають знати їх, володіти елементарними педагогічними прийомами для формування цих якостей.

Виховання звички дотримуватися правил поведінки, дисциплінованості починається з перших днів перебування учня в школі. Учитель початкових класів повинен чітко знати, якими методами домагатися її, пам'ятаючи, що навіть наймолодший учень-першокласник – це вже громадянин, наділений певними правами й обов'язками. На жаль, учителі молодших класів дуже часто бачать в ньому лише дитину. Деякі з них впливають на школярів тільки суворістю, прагнуть домогтися слухняності, ламаючи волю дитини. У такому разі в учнів виховується бездумний послух або зухвала непокора. У середніх і старших класах окремі вчителі надмірною суворістю, прямолінійністю суджень нерідко пригнічують інтереси школярів, породжують небажання йти до школи. Невсипущий контроль, постійні обмеження призводять до протилежних результатів, зауваження викликають роздратування, грубість, непокору.

Вимогливість і суворість учителя мають бути доброзичливі. Він повинен розуміти, що учень може помилятися не тільки на уроці, коли відповідає на запитання, а й припускатися помилок у поведінці через брак життєвого досвіду. Суворий і добрий учитель уміє прощати такі помилки і вчить неповнолітніх, як поводитися в складній життєвій ситуації [3, с. 364].

Таким чином, саме школа повинна з першого ж дня поставити перед учнем тверді, незаперечні вимоги нашого суспільства, озброювати дитину нормами поведінки, щоб вона

знала, що можна і чого не слід робити. Учням створено всі умови для навчання і праці в школі, тому кожен з них повинен сумлінно і свідомо виконувати свої обов'язки. Учень має глибоко усвідомити, що поведінка і ставлення до навчання – не лише його особиста справа, що його обов'язок як громадянина – сумлінно вчитися та зразково поводитися.

Література

1. Фіцула М.М. Педагогіка: посібник 3-тє видання. Київ: ВЦ Академія, 2009. 266 с.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. Київ: Знання, 2009. 274 с.
3. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник 3-тє видання, перероблене та доповнене. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 364 с.

УДК 373.3/.5.015.31:17.022

Заїченко Анастасія Олександрівна

СИСТЕМА МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

В сучасних умовах, коли динамічна і часто непередбачена соціально-політична обстановка в країні значно ускладнила виховний процес, коли підростаюче покоління, увібравши в себе всі недоліки суспільства у його переломний період, стає також все більш непередбаченим, проблеми моральності, моральної культури, морального виховання висуваються на одне з перших місць, що вимагає не тільки самостійності, гнучкості, але й виховання нової особистості, зорієнтованої на загальнолюдські моральні цінності. [1, с.12]

У зв'язку з цим, перед загальноосвітньою школою постає актуальне завдання: підготовка відповідального громадянина, здатного самостійно оцінювати ситуацію, розуміти, що відбувається, і будувати свою діяльність відповідно до інтересів оточуючих його людей. Вирішення цього завдання пов'язано з формуванням стійких моральних властивостей особистості школяра.[1,с.14]

Моральне виховання – це цілеспрямований і організований процес формування моральних якостей особистості, рис характеру, навичок і звичок моральної поведінки, на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності.

У вихованні людини важливо домагатися, щоб моральні і моральні істини були просто зрозумілі, а й б метою життя людини, предметом власних прагнень й особистого щастя [1, с.17].

Завдання морального виховання у тому, щоб соціально необхідних вимог суспільства педагоги перетворили у внутрішні стимули особистості кожної дитини, такі, як борг, честь, совість, гідність[2, с.115].

Моральне виховання особистості дитини – один із найбільш найважливіших завдань школи. І це є закономірним, оскільки у життя нашого суспільства дедалі більше зростає роль моральних почав, розширюється сфера дії морального чинника. Моральне виховання є

процесом, спрямованим на цілісне формування та розвиток особистості дитини, і передбачає становлення його відносин і до Батьківщини, суспільству, людям, до праці, своїх обов'язків і перед самим собою. У процесі морального виховання школа формує у молодшого школяра почуття патріотизму, товариства, активним ставленням відповідає дійсності, глибоку пошану до людей праці. Завдання морального виховання у тому, щоб соціально необхідних вимог суспільства педагоги перетворили у внутрішні стимули особистості кожного дитини, такі, як борг, честь, совість, гідність[2, с.119] .

Формування моральної культури школярів – складний, динамічний процес. Педагогу, що здійснює цей процес, доцільно чітко знати *шляхи*, якими йде моральне становлення особистості. До них відносять: вироблення емоційно-позитивного стилю взаємин у системи вихователь-вихованець, учитель-учень; обґрунтованість необхідності моральної вимоги; створення в класі, школі морально-психологічного клімату; заохочення самостійної діяльності школярів, що стимулює формування моральних потреб їхньої особистості; висунення вимог таким чином, щоб учень їх сприймав як власні; забезпечення єдності слова і справи [3, с.215].

Моральне виховання здійснюється в процесі всієї життєдіяльності особистості, з урахуванням віку і того середовища, що впливає на її моральне становлення. Шляхи організації спеціальної роботи з виховання моральної культури школярів мають свою специфіку під час організації навчального процесу, позакласних і позашкільних виховних заходів, сімейного виховання.[3, с.245]

У ході організації морального виховання важливо педагогічно обґрунтовано організувати роботу з морального досвіду в колективному житті, у спілкуванні, у спільній діяльності при вихованні моральних звичок і формуванні моральних почуттів, навичок і звичок моральної поведінки.[3, с.256]

Класний керівник задля здійснення морального виховання має вирішити ряд важливих завдань у системі організації виховної роботи:

1. Підпорядкування всіх сторін виховної роботи моральному розвитку школярів.

Тобто зміст і форми виховних заходів повинні мати чітку моральну спрямованість і сприяти моральному розвитку учнів. Класному керівникові необхідно завжди глибоко продумувати морально-формуєче значення виховного впливу й акцентувати увагу на тих його змістових і методичних сторонах, які сприяють розширенню моральних знань школярів, спонукають їх до аналізу власної поведінки й збагаченню морального досвіду.

2. Узгодження позаурочної морально-роз'яснювальної роботи з моральним вихованням учнів у процесі навчальних занять і додання їй необхідної системи й цілеспрямованості.

3. Залучення кожного школяра в практичну суспільно-політичну, трудову й культурно-масову діяльність для виховання в них моральних навичок і звичок, формуванню єдності слова й поведінки.

4. Забезпечення тісного взаємозв'язку й комплексного здійснення політичного, морального й трудового виховання, що сприяє формуванню в учнів активної життєвої позиції [4].

Надзвичайно актуальні в системі сучасного морального виховання проблеми статевого виховання школярів, ставлення до праці. Дармоїдство, наркоманія, алкоголізм, проституція, агресивність, жорстокість молоді далеко не повний перелік негативних явищ, з якими школа зіштовхується щодня.[4]

Можна зробити висновок, що моральне виховання включає формування у людини усвідомлення зв'язку з суспільством, залежності від нього, необхідності погоджувати свою поведінку з інтересами суспільства, також ознайомлення з моральними ідеалами, вимогами суспільства, доведення їх розумності. Перетворення моральних знань в моральні переконання та формування стійких моральних відчуттів і якостей, високої культури поведінки і звичок.

Література

1. І.А.Каирова,О.С.Абетка морального виховання: Посібник для вчителя. Просвітництво, 1997–17с.
2. Бабанский Ю.К. Педагогика:Просвещение,-1998–479с.
3. Богданова О.С., Петрова В.І. Методика виховної роботи у початкових класах: Просвітництво, 1980. — 207 з.
4. Без цензури: Моральне виховання молоді //Відео-лекція. : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XL8VuS8Q3Cc&feature=youtu.be> (дата звернення-28.10.2019)

УДК 519.85-057.4

Кіслов Владислав Андрійович

КУЛЬТУРА МОВИ ВЧИТЕЛЯ

Не викликає сумнівів, що важливість володіння культурою мови дуже велика для всіх, хто за родом своєї діяльності пов'язаний з людьми, організовує і направляє їх роботу, виховує, надає людям різні послуги.

Уміння чітко і ясно висловлювати свої думки, здатність не тільки привернути увагу своєю мовою, а й впливати на слухачів, іншими словами володіння культурою мови – обов'язкова характеристика професійної придатності для людей самих різних професій: дипломатів, юристів, працівників радіо і телебачення, а особливо для викладачів шкіл і вузів. Проблемою визначення поняття культури мовлення висвітлено в працях М. Бабич [1],

О. Беляев, А. Богуш, Г. Винокур [2], Б. Головін, І. Дроздова, С. Ожегов [3], Л. Струганець, І. Татаріна [4], Л. Щербі, тощо. Аналіз досліджень показує, що більшість їх авторів або виносять на перший план або комунікативний аспект, або дотримання етики спілкування, при цьому дуже мало враховують вплив психології і соціології. Адже при визначенні поняття культури мови, яка відіграє найважливішу роль при пошуку і вироблення правильного способу спілкування між людьми, слід враховувати і складність духовного світу іншої людини.

В енциклопедії говориться, що висока культура мови передбачає досить високий рівень загальної культури людини, свідому любов до мови, культуру мислення. Культура мови – це сукупність навичок і лінгвістичних знань людини, які забезпечують застосування мови з метою комунікативного спілкування. Предметом культури мови ми можемо визнати мовну структуру мови в її комунікації, тобто можна сказати, що людина, яка пізнала норми рідної мови, володіє культурою мови, і навпаки, володіє культурою мови завжди дотримується її норми.

В нормативний аспект мови входить вивчення і кодифікація норм мови. Багато відомих мовознавців і лінгводидакти, серед яких М. Бабич, О. Беляев, І. Дроздова розглядали культуру мови як володіння нормами літературної мови в усній і письмовій формах, тобто у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Важливість мовних норм проявляється в тому, що вони забезпечують єдність національної мови, мовну традицію, стримують мовні зміни; намічають тенденції подальшого розвитку мови; регулюють мовну поведінку людей; націлені на досягнення ефективності комунікативного акту. З плином часу під впливом різних причин мовні норми змінюються, так як мова знаходиться в постійному розвитку.

Наступним аспектом культури мовлення є комунікативний, лінгвісти завжди добре розуміли його важливість. Культура мови виробляє навички відбору і вживання мовних засобів у процесі мовного спілкування, допомагає сформувати свідоме ставлення до їх використання в мовній практиці відповідно до комунікативних завдань. Вибір необхідних для даної мети мовних засобів – основа комунікативного аспекту культури мовлення.

У роботах Б. Головіна висвітлюється, що для культури мови взагалі має значення лише один – комунікативний – аспект, в плані якого слід розглядати і нормативність. Культура мови визначається як набір комунікативних якостей вимоги до мовлення.

Мовленнєва етика – це правила належного мовної поведінки, засновані на нормах моралі, національно культурних традиціях. Потрібно підкреслити, що в поняття культури мови, крім даних аспектів, включається регулювання тих мовних явищ і сфер, які ще не входять в канон літературної мови і систему літературних.

Проаналізувавши роботи вчених, ми можемо визначити поняття культури мови як - наявність знань, умінь і навичок, характерних для комунікативного, нормативного та етичного аспекту культури мовлення, тісно взаємозалежне з психологією і соціологією. Отже, під культурою мовлення необхідно розуміти сукупність її комунікативних якостей, ступінь розвитку і досконалості, які ґрунтуються на культурі мови, тобто сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь.

Література

1. Бабич Н. Практична стилістика й культура української мови / Надія Денисівна Бабич. – Львів, 2003. – С. 191-211.
2. Винокур Г. Культура мови / Григорій Осипович Винокур. – М. : Изд-во «Лабіринт», 2006. – 256 с.
3. Ожегов С. Чергові питання культури мови / Лексикологія. Лексикографія. Культура мови / Сергій Іванович Ожегов. – М., 1974. – С. 259-260.
4. Татарина И. Педагогічне спілкування як основа формування мовної культури майбутніх викладачів іноземної мови / І.А. Татарина // Матеріали III Міжнар. науково-практ. конф. «Динаміка наукових досліджень 2004» Педагогіка. – Дніпропетровськ: Наука і освіта. – С. 12-14.

УДК 37.06:372.31:316.62(043)

Костіва Яна Віталіївна

ВПЛИВ МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУР НА ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА: «ЕМО»

Субкультури в формуванні особистості людини відігравали та відіграють значну роль. Особа, яка не може знайти себе або вважає, що вона не така, як інші підвладна вступу у різні субкультури. Одним із яскравих представників молодіжних субкультур є «емо», так як вона впливає на формування особистості підлітка.

У субкультурі реалізується одна з основних потреб учнів - вибудовування образу «Я». Вплив субкультури пов'язано з трансляцією певного привабливого для підлітків та молоді субкультурного образу, привласнення тільки зовнішньої форми підміняє часто ціннісне самовизначення старшокласника. Аналіз соціологічної, культурологічної та психологічної літератури дає підставу в якості важливого елемента неофіційних субкультур виділити соціокультурні контексти: «радикально-силовий» (скінхеди, футбольні фанати), «ліберальний» (хіпі, рольовики), «радикально-протестний» (панки) та інші. Тут можна говорити про наявність резонансу між станом людини і соціокультурним контекстом субкультури, який допомагає людині справитися з внутрішнім конфліктом або знайти

пояснення свого стану. Так емоційна неврівноваженість, схильність до агресії резонують з радикально-силовим контекстом субкультур [1].

Субкультури впливають на молодь, а самі практично закриті для зовнішніх впливів. Щоб впливати на них, потрібно або бути частиною субкультури, або встановлювати контакт з окремими її представниками і діяти через них. Майже у всіх молодіжних субкультурах важливу роль відіграє зовнішній вигляд. В цьому також проявляється і реалізується надзвичайно важливе для особистості, що формується, почуття приналежності: щоб бути повністю «своїм», потрібно виглядати «як всі», і розділяти загальні захоплення. Крім того, зовнішній вигляд, мода це – засіб самовираження: молодіжний стиль претендує на унікальність і експериментальність, всіляко підкреслюючи свою відмінність від «інших»; як тільки суспільство прийме його, як цей стиль відразу ж втрачає свій динамізм [1].

Субкультура Емо в Україні стає дедалі популярнішою субкультурою. Ця субкультура народилась як спроба бунту підлітків проти беземоційності, заборони на прояв саме негативних емоцій. Українські емокиди розповідають про себе, що вони відкриті, емоційні, дуже вразливі і страждають від жорстокості та нерозуміння з боку інших. Багато говорять про самогубство, а також про те, що життя жорстоке і безглузде. До емо часто ідуть підлітки, які відчують себе непотрібними, неважливими для батьків, школи, суспільства, яким не вистачає любові і розуміння [2].

Субкультура Емо – молодіжна субкультура, яка утворилась на базі прибічників однойменного музичного жанру. Найпоширеніша субкультура емо серед підлітків 13-18 років та головне для представників субкультури Емо - емоції. Вони черпають їх звідусіль - із книг, кіно. Для емо характерний одяг в рожево-чорних тонах з двокольоровими візерунками і стилізованими значками. Вплив субкультури «Емо» на підлітка є вкрай негативним явищем. Пропагування депресивного настрою та заохочення суїцидальних схильностей є руйнівним для формування адекватної, психічно-здорової особистості - молодого покоління. Факт стрімкого розвитку «емо» - ідеології та масовості, є загрозою зростання кількісних показників самогубств серед підлітків. Підлітковий вік - це досить непростий період у розвитку дитини. У цей час відбувається становлення особистості підлітка, формування його самосвідомості, самовизначення, самовдосконалення, самовиховання і самопізнання. Тому така складна перебудова не може не супроводжуватися різноманітними конфліктами і кризами як із навколишніми, так і з самим собою. Також це найбільш відповідальний період, адже формуються моральні якості, соціальні установки, ставлення до людей і суспільства. У зв'язку з цим досить важливим є те, хто саме супроводжуватиме підлітка, підтримуватиме і спрямовуватиме його. Саме від того, хто трапиться на шляху молоді неформованої особистості, і буде залежати її подальший розвиток [2].

Підсумовуючи, хочеться сказати, що проблеми, що супроводжують розвиток підлітків, не можуть бути вирішені ними самостійно. У зв'язку з цим важливого значення для них набувають групи ровесників, що мають ті самі ідеали, цінності і погляди на життя. Молоді люди починають долучатися до неформальних молодіжних субкультурних груп, що акумулюють у собі досвід розв'язання різних життєвих проблем, накопичений багатьма поколіннями молодих людей. Субкультура - це явище, що дозволяє презентувати себе як сильну, незалежну особистість, що дає молоді те, чого їй не вистачає у «звичайному» повсякденному житті.

Література

1. Абраменкова В.В. Подростковая субкультура как пространство самореализации: Москва: Мир психологии, 2009. 238 с.
2. Татчук К. Вплив субкультур на формування особистості в підлітковому віці. *Наука. Освіта. Молодь: веб сайт* URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2015_2/50.pdf (дата звернення 07.11.2019)

УДК 519.85-057.4

Ксенофонтова Анастасія Едуардівна

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Національне виховання – виховання дітей на культурно-історичному досвіді свого народу, його звичаях, традиціях та багатовіковій мудрості, духовності. Постає як створена народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв, інших форм соціальної практики, спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючого покоління, у процесі якої воно засвоює духовну і матеріальну культуру нації, виробляє національну свідомість. Воно є конкретно-історичним виявом загальнолюдського гуманістичного і демократичного виховання, забезпечує етнізацію дітей як необхідної та невід'ємної складової їх соціалізації. Національне виховання духовно відтворює в дітях народне, увічніює те специфічне, самобутнє, що є в кожній нації, а також загальнолюдське, спільне для всіх націй.

Правильно організоване національне виховання формує повноцінну особистість, індивідуальність, яка цінує національну та особисту гідність, совість і честь. Так формується національний характер. Концепція національного виховання розглядає такі його принципи: народність, природовідповідність, культуровідповідність, демократизація, тощо.

Невід'ємною складовою української народної виховної традиції є звичаї і обряди, пов'язані з народним календарем. Крім народного календаря, звичаї і обряди знайшли своє втілення і в церковному календарі віруючих християн.

Знання змісту згаданих календарів, дотримання традицій, звичаїв і обрядів, які зберегла для нас історія, не тільки збагатить нашу уяву про витоки духовності наших попередників, а й

наблизить нас до невичерпного джерела знань, наповнених глибоким духовним, моральним та емоційно-естетичним змістом. Пізнавально-виховний потенціал календарних традицій і звичаїв – це найдорогоцінніший вклад у теорію і практику виховної роботи з учнями сучасної школи. Не знаючи скарбів народної культури, не дотримуючись традицій, звичаїв і обрядів народного календаря, діти не спроможуться засвоїти народну духовність. Як наслідок, не зможе протиставити власні духовні цінності впливу негативних оточуючих явищ. Знання народного календаря дає змогу уникнути хибних напрямів сучасної цивілізації, пов'язаних з урбанізацією, деєкологізацією, розвитком промисловості тощо [1].

Вивчення принципів, підходів, форм і методів виховної роботи в сучасній національній школі може і має забезпечити глибоке вивчення педагогічних явищ, типів навчально-виховних закладів, виховання традицій, особливо в епоху великого Українського Відродження. Досягнення мети і здійснення завдань, передбачених національною системою виховання, можливі в тому разі, коли буде забезпечено глибоке і всебічне оволодіння учнями змістом освіти, який має втілювати в собі національні та загальнолюдські цінності. Шляхів і засобів реалізації цих завдань існує досить багато. Основні з них: засвоєння учнями рідної мови, яка найефективніше формує їхню ментальність – національну психологію, характер, світогляд, свідомість, самосвідомість та інші духовні надбання. Українська система виховання реалізує здавна прийняту цивілізованими націями аксіому: нормальне навчання, виховання і розвиток підростаючого покоління забезпечуються лише рідною мовою; родовідне виховання, яке передбачає в умовах вивчення свого роду продовження його справ, реалізації мрій і надій, створення психологічного комфорту, впевненості в своїх силах і можливостях. Якщо дитина серцем, душею і розумом глибоко відчує потреби всієї рідні, інших людей, вона турбуватиметься про інтереси всього роду, на роду, нації; глибоке знання учнями рідної історії України дає вихованцям можливість засвоювати першоджерела, ви токи духовності рідного та інших народів, які здавна живуть на теренах України. Всебічне знання рідної історії є невичерпним джерелом історичної пам'яті і мислення учнів [2].

Отже, корені національної системи виховання заглиблюються в далеку історію, яка є свідком появи перших принципів, підходів, форм і методів виховної роботи, утвердження пріоритетності етнопедагогіки і народознавства, родинного виховання і сімейних духовних цінностей, формування національної свідомості і духовності.

Література

1. Фіцула М.М. Педагогіка. – Київ: Знання, 2000. – 653 с.
2. Щербань П. Національне виховання в сім'ї. – Київ: Либідь, 2000. – 254 с.

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ

Протягом багатьох віків український народ створив традиції, які належали тільки їм. Джерелом українських традицій є народна педагогіка, яку не випадково називають усною традиційною фольклорною материнською школою, яка покликана формувати духовні цінності у людини.

Українська народна педагогіка традиційно охоплює такі важливі напрями виховання дітей, як трудове, моральне, інтелектуальне, фізичне й естетичне. Ідеї народної педагогіки високо цінували педагоги різних часів і епох, які всебічно вивчали їх і широко використовували для своїх виховних систем [1,с.89]

В своїх працях Я.А. Каменський теоретично обґрунтував народне виховання, звертаючись до побуту, культури народу та його традицій виховання. В основі його принципів та ідеалів лежать народні педагогічні погляди.

Г.С. Сковорода народну педагогіку розглядав, як важливий засіб виховання молодого покоління. У своїх притчах, байках, листах він говорив про природовідповідність виховання та радив звертатися до рідного слова, народної творчості тощо[1.с.90]

Особливе місце в науково-педагогічних працях К.Д. Ушинського займала народна педагогіка, де він писав про важливість у навчально-виховному процесі пам'яток народної культури. Т.Г. Шевченко добре знав побут і звичаї українського народу. І.С. Нечуй-Левицький, розглядав виховні проблеми як єдине ціле з етнічною педагогікою та формування національної самосвідомості, духовності людини. Наука доводить, що справжнє виховання є глибоко національним за своєю суттю, змістом, характером[1,с.91-92].

Національне виховання – це виховання дітей на культурно-історичному досвіді свого народу, його традиціях, звичаях і обрядах, багатовіковій мудрості та духовності. Воно є конкретно історичним виявом загальнолюдського гуманістичного і демократичного виховання.

Правильно організоване національне виховання формує повноцінну цілісну особистість, індивідуальність, яка цінує свою національну і особисту гідність, совість і честь [2, с.9].

Головна мета національного виховання: набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді рис громадянина української держави, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури [2,с.10].

У процесі викладання навчальних предметів учитель має готувати учня не лише як майбутнього фахівця певного профілю, а й як гармонійно розвинену, підготовлену до життя особистість. У сучасній українській школі одним з головних завдань навчально-виховного процесу є забезпечення учнів знаннями про Україну та українців, засвоєння ними культури українського народу, ознайомлення із внеском українських учених у розвиток вітчизняної та світової науки[3,с.3]

З метою організації національного виховання учнівської молоді та підвищення його ефективності необхідно щороку планувати свою діяльність, адже план виховної роботи класного керівника є головною умовою ефективності національно-патріотичного виховання молоді. План заходів з національного виховання, розроблений класним керівником, має враховувати вікові особливості учнів, рівень їх розумових здібностей, їх мотивацію та рівень сформованості патріотичних почуттів і національної свідомості [3,с.4].

Отже, національне виховання, як ніколи актуально в наш час. І не тільки для системи освіти, а й для держави в цілому. Саме зараз ми повертаємося до споконвічних цінностей: утвердження первинності любові до Батьківщини і людей, духовності, моральності, бережного ставлення до природних скарбів і національних надбань нашого народу тощо.

Література

1. Волкова Н.П. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001,– 576 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – Вид. 3-є, перероб. і доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005, – 232 с.
3. Шаромова В. Фізика та астрономія у школі: українознавчий аспект. Позакласні заходи. Частина перша / В. Шаромова. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – 224 с.

УДК 37.018.8

Манькова Іоанна Володимирівна

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ВИХОВАННЯ

Учительська професія вимагає особливої чутливості до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатності до адекватного сприйняття потреб суспільства і відповідного коригування своєї роботи. Особливу значущість має ця здатність за постіндустріальної, інформаційної доби, яка потребує багато принципово відмінних від попередніх навичок, умінь і відповідного мислення. Інноваційність має характеризувати професійну діяльність кожного вчителя.

Проблемам інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких, Л. Ващенко, В. Сластьоніна О. Козлова, Н. Артикуца,

М. Поташник, О. Арламов, М. Бургін, О. Пехота, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс, Г. Герасимова, Л. Ілюхіна, І. Беха, Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Кларіна, О. Попова, Л. Подимова, А. Прігожина, А. Хуторський, К. Ангеловські та інші.

Спираючись на закон України «про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» можемо відокремити що, інноваційною освітньою діяльністю у системі освіти є діяльність, що спрямована на розроблення й використання у сфері освіти результатів наукових досліджень та розробок. Освітніми інноваціями є новостворені (застосовані) або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи, моделі, продукція, освітні, а також технічні рішення у галузі освіти, що істотно підвищують якість, результативність та ефективність освітньої діяльності.

Фінансування інноваційної освітньої діяльності здійснюється відповідними органами управління освіти, іншими фізичними та юридичними особами.[2]

Інноваційну спрямованість педагогічної діяльності зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення вчителів до освоєння та застосування педагогічних новинок, конкуренція закладів загальної середньої освіти, яка стимулює пошук нових форм, методів організації освітнього процесу, диктує відповідні критерії щодо добору вчителів.

Головною рушійною силою інноваційної діяльності є вчитель, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним і під час впровадження і поширення нововведень. Педагог-новатор є носієм конкретних нововведень, їх творцем, модифікатором. Він має широкі можливості і необмежене поле діяльності, оскільки на практиці переконується в ефективності наявних методик навчання і може коригувати їх, проводити докладну структуризацію досліджень навчально-виховного процесу, створювати нові методики. Основна умова такої діяльності – інноваційний потенціал педагога [1, с. 403].

Передовий педагогічний досвід постає як ідеалізація реального педагогічного процесу завдяки абстрагуванню від випадкових, неістотних елементів і конкретних умов педагогічної діяльності й виділення в ньому провідної педагогічної ідеї чи методичної системи, які зумовлюють високу ефективність освітньої діяльності. Він збагачує практику навчання й виховання, сприяючи розвитку педагогічної думки, будучи найнадійнішим критерієм істинності вироблених педагогікою теоретичних положень, принципів, правил, методів, форм навчання й виховання. [1, с 404]

Важливо знати критерії педагогічних інновацій, а саме :

а) новизна, що дає змогу визначити рівень новизни досвіду. Розрізняють абсолютний, локально-абсолютний, умовний, суб'єктивний рівні новизни;

б) оптимальність, яка сприяє досягненню високих результатів за найменших витрат часу фізичних, розумових сил;

в) результативність та ефективність, що означає певну стійкість позитивних результатів у діяльності вчителя;

г) можливість творчого застосування в масовому досвіді, що передбачає придатність апробованого досвіду для масового впровадження в загальноосвітніх закладах.

Маючи чітке уявлення про зміст та критерії педагогічних інновацій, володіючи методикою їх застосування, учителі, керівники закладів освіти послідовно впроваджують їх у свою практику. Але часто буває, що педагогічні інновації, у зв'язку з відсутністю належної педагогічної експертизи та апробації, недостатньою організаційною, технічною, психологічною підготовленістю педагогічних кадрів, не знаходять подальшої реалізації. Часто поспішне впровадження нововведень призводить згодом до відмови від них. Увесь цей комплекс причин свідчить про не сформованість у школах потрібної морально-психологічної ділової атмосфери, іншими словами – інноваційного середовища.

Відсутність такого середовища спричиняє методичну невідповідність учителів, недостатню їх поінформованість щодо педагогічних нововведень. Натомість сприятливе інноваційне середовище дає змогу долати опір консервативно налаштованих учителів щодо нововведень, допомагає подоланню стереотипів професійної діяльності. Воно притаманне інноваційним закладам освіти.

Отже, нове покоління потребує нової педагогіки. Інноваційна педагогіка є саме такою. Становлення і розвиток культурної гуманістично спрямованої людини, формування дитини з високим почуттям обов'язку і відповідальності, здатної і готовою відстояти свою соціальну позицію, прийняти потрібне рішення – це основне завдання освітян. За допомогою інноваційних технологій навчання, що сприяють розвитку активності, критичного мислення, самостійності, відповідальності, розумінні інших людей та співпраці, можна підготувати фахівця (учня), що буде конкурентоспроможним на сучасному ринку праці завдяки своїй соціальній та професійній компетентності.

Література

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 2002.- 576 с. (Альма-матер)
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17>

ПРОБЛЕМА ПОКАРАННЯ У СУЧАСНОМУ ВИХОВАННІ

Найбільш поширеними методами виховання дітей у сім'ї є заохочення і покарання. Покаранні – це метод виховання, що передбачає вплив педагога на особистість вихованця з метою осуду чи гальмування його негативних дій і вчинків. Ставлення до цього методу в педагогічній теорії на практиці неоднозначне. Авторитарна педагогіка особливо була схильна до широкого застосування покарань у навчально-виховній роботі з дітьми та й взагалі у суспільстві. Такий підхід спрямований на пригнічення особистості, на формування «соціального раба». [1]

Великий педагог В.О. Сухомлинський стверджував, що дітей треба виховувати добром та ласкою і повністю заперечував покарання. Але А.С. Макаренко вважав, що покарання потрібне, та воно не повинно бути фізичним і не має принижувати особистість людини. [2]

Покарання розглядається як таке, що виражає засудження дії дитини, її поведінки. Дитина має усвідомити свій вчинок, покаятись за свої дії. Якщо ж дитина не визнає своєї провини, не усвідомить своїх помилок, то покарання буде сприйматися як насилля і викличе страх та злість проти батьків. Боячись покарання, дитина буде хитрувати, обманювати, викручуватися. Будь-які фізичні покарання дітей, брутальна ласка, образливі слова травмують психіку дитини, послаблюють волю, викликають негативне ставлення до батьків.

Противники покарань наголошують, що небажаним вчинкам дитини та їх виявам слід запобігати. Але в житті карати дітей все ж таки доводиться. Життєдіяльність організму регулюється стимуляцією та гальмуванням. Так діють на організм ліки, те саме відбувається і з вихованням дитини.

Використання похвали та покарання як методів педагогічного впливу має відповідати конкретним ситуаціям, виявляються особливі складні психологічні умови, що характеризують необхідність врегулювання взаємин, внесення певних змін.

Почуття задоволення, яке відчуває дитина від похвали, виникає у неї приплив сил, піднесення енергії, впевненість у собі, як наслідок супроводжується старанністю та результативністю. Але найголовніший ефект від похвали – виникнення бажання поводитися так, щоб частіше відчувати цей стан психологічного комфорту. [3]

На відміну від похвали, покарання коригує негативну поведінку дитини, примушує обдумати причину помилок, зумовлює почуття незадоволення, сорому та дискомфорту. Критика – це самоствердження навпаки, яке породжує потребу змінити свою поведінку, а при намірі негативний вчинок – почуття тривоги пережити ще раз комплекс неприємних переживань. Однак покарання не повинно завдавати дитині ні морального приниження, ні фізичного страждання.

Батьки стимулюють (заохочують) одне, гальмують (карають) інше. Проблема в тому, що заохочення не повинно породжувати зазнайства, зверхності, зарозумілості, а гальмування (покарання) не повинна пригнічувати гідність і активність. Отже, дитина, яка зазнає заохочення і покарання дає почуття задоволення собою, а самопокарання спричиняє муки сумління.

Література

1. Методи виховання. Покарання. Інформаційно-ресурсний центр «Дитинство без насильства»: веб-сторінка. URL: <https://rescentre.org.ua/poperedzhennia-zhorstokoho-povodzhennia-z-ditmy/metod-pokaran>
2. Метод покарань. URL:file:///C:/Users/Irina/Downloads/Nzspp_2012_2_14%20(3).pdf
3. Покарання у практиці сучасного виховання. URL: <https://lit.ukrtvory.ru/pokarannya-u-praktici-suchasnogo-simejnogo-vixovannya/>

УДК 519.85-057.4

Піскорська Олена Вячеславівна

ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ТА НАВИЧКИ СИСТЕМНОГО АНАЛІТИКА

На теперішній час актуальна для більшості великих компаній політика заміни старих принципів організації більш сучасними, і зокрема це пов'язано з постійною автоматизацією і оптимізацією бізнес-процесів. Системний аналітик – це фахівець з вирішення складних організаційно-технічних проблем, що мають міждисциплінарну природу, що використовує принципи загальної теорії систем і методи системного аналізу, який може вести свою професійну діяльність в науково-технічних підрозділах великих підприємств та установ, в аналітичних відділах міністерств, аналітичних відділах спецслужб, центрах проектування систем штучного інтелекту, здійснювати управління, аналіз і програмне забезпечення діяльності банків, фондових, валютних і товарних бірж, виконувати функції розробника систем підтримки прийняття рішень. Основний принцип роботи будь-якого системного аналітика – бути ланкою поміж керівником або ж програмістом та кінцевим замовником.

На думку експертів за відсутністю такого спеціаліста в кінцевому результаті модель, що розроблюється, або повністю перестає відповідати реальним вимогам бізнесу, або ж моделі починають загрожувати всілякі протиріччя всередині неї, через те, що кінцевий споживач досить рідко розбирається в тому, як грамотно зробити цю роботу і його вплив на розробку мінімальний. Тому системний аналітик відіграє ключову роль у процесі автоматизації компанії, бо він не тільки розробляє повноцінну несуперечливу модель щодо вимог бізнесу, а й впроваджує представлену модель в програмне забезпечення, складає зрозумілі та чіткі інструкції.

Для вирішення професійних задач фахівець повинен мати не тільки описові здібності, але крім усього іншого відрізнятися комунікативними навичками, для того щоб в будь-яких умовах з'ясовувати потреби свого клієнта. У переважній більшості випадків спочатку системний аналітик за допомогою бесіди або інтерв'ю збирає данні та займається обробкою пропозицій клієнта, робить постановку завдань на розробку і тестування, складає чіткі та зрозумілі вимоги до програмних продуктів для програмістів або розробників, проектує документальне оформлення, а після кінцевого завершення проекту пояснює користувачам основні правила роботи з даними продуктами.

У наукових працях відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме у посібниках «Діловій етиці спеціаліста» Е.Н. Лапузіної [1] та «Системний аналіз в економіці» І.Н. Дрогобицького [2] розглянуті деякі ключові професійні навички для класу ІТ фахівців. До практичних навичок системних аналітиків належать: можливість швидко розуміти вимоги, а також визначати їх пріоритет, при цьому вміти розповідати клієнту зрозумілою йому мовою про технічні рішення і про те, яким чином вони впливають на бізнес; вміння в різних проектах використовувати прийнятну методологію, форми документів і нотації; навички роботи з усім необхідним програмним забезпеченням; навички колективної роботи з іншими аналітиками в тому випадку, якщо розробкою проекту займається ціла команда професійних фахівців; у будь-яких умовах вміти демонструвати компетенцію своєї компанії в тій чи іншій області, а в кінцевому підсумку після розмови складати уявлення про клієнта і про те, які вони висувають вимоги до рішення.

Проаналізувавши вищезазначене та сферу діяльності системного аналітика можливо прийти до наступних висновків, щодо професійних якостей системних аналітиків.

Для виконання своїх обов'язків повною мірою фахівець повинен володіти різними якостями, властивими фахівцям різних сфер діяльності. Це відповідальна особа за прийняття різного роду рішень, тому системний аналітик повинен бути старанним, педантичним, уважним, володіти загальними знаннями в області менеджменту, основ економіки, бухгалтерського та управлінського обліку, а також повністю відчувати міру своєї відповідальності в розроблювальному проекті.

Література

1. Лапузіна Е. Н. Ділова етика спеціаліста : навч. посібник для інозем. студ. / Е. Н. Лапузіна ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2007. – 248 с.
2. Дрогобицький Іван Миколайович. Системний аналіз в економіці: Підручник для студентів ВНЗ, що навчаються за спеціальностями "математичні методи в економіці", "Прикладна інформатика" /І. М. Дрогобицький. – 2-е вид., перероб. та доп. – М.,2011. – 423 с.

РОЛЬ САМОВИХОВАННЯ У РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Життя завжди примушувало людей шукати шляху до вдосконалення своєї душі. Проблемам самовиховання у всі століття надавалося велике значення. В постійно змінному світі тільки той знаходить своє місце, хто безперервно міняється сам, удосконалюється. Крім того, тільки шляхом самовиховання виробляються такі цінні особові якості як сила волі, мужність, наполегливість, терпіння, упевненість в своїх силах і т.д. [1, с. 1].

Особистість учня виступає не тільки як об'єкт, але і як суб'єкт виховного процесу. Його розвиток може відбуватися успішно не тоді, коли його шляхи нав'язуються зовні, а тоді, коли вони виводяться із внутрішньоінтенційної суті виховання. За таких умов у дитини як суб'єкта виховного процесу формуються свідомість і самосвідомість, тобто власне «Я», що опосередковує всі виховні впливи[2, с. 576].

Самопізнання з метою самовиховання та самотворення особливо активізується у підлітковому віці. Самовиховання, будучи похідним із виховання, поступово стає вищою формою розвитку особистості, її духовного «саморуку». Воно виявляється у діях особистості, спрямованих на досягнення ідеалу самого себе в рамках власних уявних потенційних можливостей [4, с. 1].

Процес самовиховання, як і процес виховання, теж є системою, у якій як системотворчий чинник здатний виступати згаданий «ідеал висоти». Ефективне самовиховання буває тоді, коли воно спирається на знання специфічних засобів і дій впливу на самого себе. Для цього у психології, педагогіці та акмеології розроблені системи засобів самопізнання, самоінформування, самовизначення, самонаказу, самооцінки, самовпливу, самоконтролю та самозвіту [1, с. 1].

Вихованість учня є результатом інтерналізації зовнішніх впливів у внутрішні, а також поєднання зовнішніх і внутрішніх чинників виховання та розвитку. Та чи не найбільша роль тут належить процесу самовиховання [2, с. 576].

Для практичних цілей доцільно інколи визначити рівень вихованості учня. З цією метою нерідко ділять усіх учнів на групи. Таких груп визначено чотири[3, с. 550].

Дуже низький рівень характеризується тим, що у вихованця нагромаджений негативний досвід поведінки. Саморегуляція та самоорганізація не розвинуті. Можливості педагогічного впливу різко обмежені[3, с. 550].

На низькому рівні помітно слабкий вияв позитивного досвіду поведінки, яка регулюється переважно вимогами старших та резонансними зовнішніми стимулами. Часто спостерігаються зриви. Саморегуляція та самоорганізація інтуїтивні[3, с. 550].

Середньому рівню притаманна стійка позитивна поведінка паралельно з відсутністю активної позиції щодо діяльності та вчинків однокласників. Наявність регуляції, саморегуляції та самоорганізації [3, с. 550].

Стійкий позитивний досвід поведінки характерний високому рівню вихованості учнів. Вияв активної позиції щодо діяльності та вчинків однокласників. Поєднання саморегуляції з прагненням до регуляції діяльності та поведінки інших [3, с. 550].

Оцінюють рівень вихованості учня також за його ставленням до суспільства, навколишніх людей, природи, самого себе, культури, моральних та духовних цінностей [2, с. 576].

Методами визначення рівня вихованості вихованця слугують методи науково-педагогічних досліджень: анкетування, бесіди, педагогічні спостереження, вивчення продуктів діяльності учнів та документації освітнього закладу, рейтингу, узагальнення незалежних характеристик, психолого-педагогічного тестування, соціометрії, реєстрування, ранжування й ін[4, с. 6].

Самовиховання – якісно відмінний етап у розвитку особистості, що відкриває нові можливості у взаємодії між нею і зовнішнім світом шляхом усвідомлення особистістю себе, свого місця в навколишньому світі та власної поведінки у ньому. Визнаючи особливості самовдосконалення, відомий український психолог Г.С. Костюк писав: «Самовиховання – вища форма виявлення саморуху особистості, що розвивається, в якій вона виступає суб'єктом свого розвитку»[1, с. 5].

Специфіка самовиховання як фактору розвитку особистості полягає в тому, що воно серед усіх інших факторів у найбільшій мірі спирається на індивідуальні особливості людини, її нахили та потреби. Завдяки цьому людині вдається виявити для самої себе домінуючі задатки, які у майбутньому можуть суттєво визначити весь її життєвий шлях, забезпечити розвиток фізичних, інтелектуальних і моральних якостей. Результати експерименту психолога Б.І. Додонова доводять, що особистість стає гармонійною не з огляду на «пропорційний», і «рівномірний» розвиток всіх її якостей, а внаслідок максимального розвитку тих здібностей, які домінують у її структурі і визначають сенс її життя та діяльності. У формуванні особистості різні її орієнтації немовби конкурують між собою, поки не виділяється та з них, яка об'єднує навколо себе всі інші, проникаючи у кожную з них. Таке домінування є не витісненням інших якостей людини, а перетворенням однієї з них на лідера [4, с. 8].

Самовиховання вимагає усвідомлення особистістю себе, свого місця в оточуючому світі та й своєї поведінки в ньому. В самому загальному вигляді самовиховання – це усвідомлений, керований самою особистістю саморозвиток, в якому в інтересах самої особистості

планомірно формуються якості, властивості, сили і здібності людини. Якщо ж самовиховання – це усвідомлений саморозвиток, то між ними існує тісний взаємозв'язок [2, с. 576].

Саморозвиток в психіці людини проявляється в самих різних явищах, до яких можна віднести ріст, дозрівання і само зміни внутрішнього світу. Саморозвиток – процес об'єктивний, що не залежить від розуму і волі людини. Перш за все саморозвиток визначається діями спадковості і первинними матеріальними потребами. Джерелами саморозвитку є протиріччя внутрішнього світу людини, що породжені – взаємодією спадковості і досвіду; потребами і можливостями їх задоволення; бажаннями, прагненнями, дійсними силами, реальними здібностями людини [1, с. 6].

В міру розвитку людина все частіше розуміє і оцінює ті явища, які проходять в її внутрішньому світі. Наступає час, коли саморозвиток стає під контролем свідомості. Тоді людина починає свідомо брати участь у вдосконаленні свого внутрішнього світу, у формуванні своїх сил і здібностей, тоді саморозвиток переростає у самовиховання. Процес взаємозв'язку свідомого і несвідомого саморозвитку в єдиному гармонійному цілому і складає загальну картину «саморуху», «самовдосконалення». Все це і є участь особистості в своєму особистому розвитку [2, с. 576].

Отже, самовиховання – це систематична, послідовна робота особистості з удосконалення своїх позитивних і усунення негативних якостей. Тільки чітко визначившись у своїх сильних і слабких сторонах, людина ставить завдання розвинути себе, збагатити свій творчий потенціал – здібності, потреби, смаки, інтереси, цінні особливості характеру, волю, духовний світ, моральні якості, одночасно усуваючи свої недоліки. Але оскільки в основі кожної особистісної якості лежать звички, то самовиховання і являє собою, власне кажучи, формування позитивних звичок і викорінювання шкідливих, що заважають у житті [3, с. 550].

Література

1. Педагогічне мистецтво викладання. Інтранет: веб-сайт URL: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/magistr/classes_stud/ (дата звернення 27.10.2019)
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видавничий центр “Академія”, 2011. с. 576
3. Лазарчук Л.Ю. Основи педагогіки: Матеріали для лекційного курсу та семінарських занять. Тернопіль: Укрмедкнига, 2012. с. 550
4. Педагогіка-методичні матеріали. Підручники: веб-сайт URL: <https://pidruchniki.com/1423042435018/pedagogika/> (дата звернення 27.10.2019)

БУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність теми булінгу зумовлена тим, що проблема майже не вивчена в нашій країні і з теоретичних позицій, і з позицій практики. Явище булінгу надзвичайно поширене в сучасній школі, але цю проблему з різних причин замовчують, не афішують випадки знущань, її не прийнято обговорювати.

Булінг у школах це всесвітня проблема, яка може негативно впливати на шкільну атмосферу та право учнів на навчання у безпечному середовищі. Булінг може залишити довічні негативні наслідки як на булері, так і на жертві.

Частіш за все булінг просто ігнорується. Це приводить до того, що булер не відчуває відповідальності за свої вчинки, а навпроти, в ньому з'являється почуття безкарності. Таким чином, у більшості шкіл, булінг взагалі не вважається проблемою.

Згідно зі статистикою 40% жертв булінгу ні з ким не діляться проблемою (навіть з батьками); 67% дітей стикалися з випадками булінгу за останні 3 місяці; сором'язливі та закриті до спілкування діти стають жертвами булінгу в 2 рази частіше за інших; більшість дітей булять за те, що вони виглядають, говорять, думають не так як більшість оточуючих їх дітей; 24% школярів зараховують себе до жертв булінгу; 44% школярів-спостерігачів ігнорували булінг, тому що їм було страшно за себе [1].

Булінг (від англ. to bull – переслідувати) – небажана агресивна поведінка дітей шкільного віку, яка призводить до цькування дитини іншою дитиною або групою дітей з метою приниження, залякування та демонстрації сили. Булінг, на відміну від конфлікту є довгостроковим процесом систематичного насилля.

Булінг буває двох видів – прямий та непрямий. Прямий – це побої, псування речей, відбирання грошей, образу. Непрямий – бойкот, наклеп, маніпулювання дружбою, поширення пліток, принизливі прізвиська.

Жертвою булінгу може стати будь-яка дитина. Булінг починається лише в тому випадку, якщо в колективі є дитина або група дітей, яких зазначили на роль жертви. Булінг може спровокувати будь-яка дрібниця: зовнішність, одяг, незвичайний говір або занадто нестандартне хобі. Також булінг провокує пасивне або схвальне ставлення вчителів до ситуацій проявлення агресії. Агресори отримують своє схвалення (це нормально, так можна себе поводити, ми так жартуємо). Для жертви подібне ставлення вчителя означає, що це з ним щось не так, а не з його оточенням. Також часто буває що саме вчитель стає ініціатором булінгу. Якась дитина йому не подобається або чимось дратує. Вчитель, іноді, зовсім несвідомо, дає іншим дітям зрозуміти що ця дитина в нас «паршива вівця».

Дитина, обрана на роль жертви, ніяк не може вплинути на ситуацію. Зміна поведінки, спроба подружитися або відповісти на цькування ні до чого не призведе. Тому втручання батьків є обов'язковим. Насамперед розмовляють з адміністрацією школи, а потім з батьками «булера». Заради профілактики булінгу потрібно підіймати питання булінгу у класі, на загальношкільних та батьківських зборах. Вчителів повинні звертати увагу, а не ігнорувати агресивну поведінку учнів. Потрібно підіймати рівень усвідомленості вчителів та батьків з приводу такої проблеми як булінг, та разом шукати засоби вирішення конфліктів та цькування.

Також існують антибулінгові кампанії. Наприклад антибулінгова кампанія Ніка Вуйчича, який часто виступає з промовами спрямованими на подолання булінгу у школах. Він говорить про те, як його цькували через відсутність рук та ніг, шкільну жорстокість та її серйозні наслідки (такі як суїцид). Чому не можна судити інших, та до чого призводять «невинні жарти». [2]

Шкільний булінг – це вічна проблема, від якої не можливо позбавитись назавжди. Але це не означає, що з нею не потрібно боротися. Тому ні в якому разі не можна її ігнорувати, а суспільними силами батьків та адміністрації шкіл, направити всі сили на її подолання.

Література

1. Що таке булінг?: веб сайт. URL: <https://www.stopbullying.com.ua/>
2. Nick Vujicic Speaks on Bullying: веб сайт. URL: <https://www.joniandfriends.org/nick-vujicic-speaks-bullying/>
3. Цимбаленко Н.А. Буллинг. Как остановить травлю ребенка. Питер, 2019. 160 с.

УДК 37.042.1 (043)

Полянська Вікторія Вікторівна

ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ

З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Відповідно Концепції Нової української школи для учнів з особливими потребами створюються умови для навчання спільно з однолітками. Інклюзивна освіта у закладах загальної середньої освіти має відображати одну з головних демократичних ідей – усі діти є цінними й активними членами суспільства. Інклюзія означає розкриття кожного учня за допомогою освітньої програми, яка є достатньо складною, але відповідає його здібностям. Вона враховує потреби, а також спеціальні умови та підтримку, яка забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Але найголовніше – дитина вчиться життєдіяльності в оточенні здорових дітей, що формує спрямованість до повноцінного життя, до усвідомлення власної спроможності, підвищення якості власного буття. Такі концептуальні положення є основою інклюзивного навчання у Новій українській школі [1].

Проблеми пов'язанні з вихованням є найбільш актуальними на сьогоднішній день, адже деякі батьки не розуміють якої шкоди вони завдають своїм дітям через «неправильне виховання», через свій поганий приклад, через свою неготовність до виконання найголовнішої функції – функції виховання дитини. Від ступеня особистості й послідовності сімейного виховання залежить стабільність збереження основних характеристик виховного процесу – типу емоційного прийняття дитини, кількості й змісту вимог і заборон виду контролю, рівня протекції, способів вирішення конфліктів [2].

Метою сімейного виховання є формування таких рис і якостей особистості, які допоможуть гідно подолати життєві труднощі, перешкоди й негаразди. Розвиток інтелекту і творчих здібностей, пізнавальних сил і початкового досвіду трудової діяльності, морального та естетичного формування, емоційної культури і фізичного здоров'я дітей – все це залежить від сім'ї, від батьків і все це є завданнями сімейного виховання [3].

У дітей з відхиленням розвитку важко формуються тонкі ручні навички, які необхідні при самообслуговуванні, для їх розвитку потребуються спеціальні заняття. Дитину слід навчити вмінню брати і опускати предмети, перекладати їх з руки в руку. Для того, щоб дитина навчилася самотійно їсти, повинна вміти підносити свою руку до рота, потім брати хліб і також підносити його до рота, брати ложку, самотійно їсти, потім дитина мусить навчитись тримати горнятко і пити з нього. Дитині з відхиленнями, щоб оволодіти всіма цими навичками, слід приділяти як найбільше самотійності [4].

Основна помилка, яку допускають в процесі виховання особливої дитини, є актуалізація проблеми, «зациклення» батьків на дефекті чи відхиленні дитини. Отже, з раннього дитинства батьки прищеплюють думку дитини про неповноцінність і відмінність від інших дітей. Як правило, батьки намагаються всіляко відгородити і уберегти дитину від впливу суспільства, однолітків, щоб не завдати їй психічну або фізичну травму. Завдання батьків в процесі виховання дітей з особливими потребами, це навчити дитину самотійності. Дитина з будь-яким порушенням фізичного або психічного розвитку може і повинна стати повноцінним членом суспільства. Виховання і освіту дітей з особливими потребами має бути направлено на їх повноцінну інтеграцію в суспільство, а не на актуалізацію її ізоляції, що підвищує уразливість в суспільстві. Дитина, справляється зі своєю недугою, здатна до навчання і розвитку разом зі звичайними дітьми, отримує більше шансів на повноцінне життя в суспільстві. Сім'я повинна виконувати допоміжну функцію у вихованні дітей з особливими потребами, навчаючи їх справлятися з побутовими щоденними завданнями з урахуванням фізичних і розумових особливостей. Залежна від дорослих, несамотійна дитина з обмеженими здібностями отримує свідомо менше шансів на успішне становлення в суспільстві [4].

Для виховання дітей з особливими потребами необхідно створювати атмосферу спокою, взаєморозуміння і взаємодопомоги в сім'ї; сприяти дитині, а не обмежувати її дії; сприймати дитину такою, яка вона є, без завищених вимог до неї. Однак батьки повинні проявляти наполегливість, дотримуватися регулярності занять, залучати фахівців до процесу освіти[5].

Але не завжди сім'я має позитивний вплив на дітей. Негативно позначається конфліктна атмосфера сім'ї, постійні сварки, скандали між членами сім'ї. Ні матеріальні умови, ні педагогічні знання батьків не здатні компенсувати виховну неповноцінність стресовій напруженої атмосфери сім'ї. Таким чином, конфліктна атмосфера у сім'ї нерідко призводить до негативних наслідків у розвитку особистості дитини[5].

У зв'язку зі станом дитини змінюється поведінка дорослих, у родині виникають проблеми, з якими батьки не можуть упоратися самотійно: порушується взаємодія із соціальним оточенням; коло спілкування становлять близькі родичі, спеціалісти; виражена тривога і неспокій батьків, викликані відставанням дитини в розвитку від однолітків; відсутність необхідних знань з психології і педагогіки особливої дитини; відсутність досвіду роботи з психологом на ранніх етапах розвитку дитини; пасивність позиції матері у відносинах «фахівець - мати – дитина» [3].

Отже, сім'я в житті кожної дитини відіграє дуже важливу роль. Для неї сім'я – це найближчі люди, які приймають її такою, якою вона є, незалежно від соціального статусу, стану здоров'я та індивідуальних особливостей. Саме в сім'ї дитина засвоює ті чи інші навички поведінки, уявлення про себе та інших, про світ в цілому. Тому правильне, адекватне ставлення сім'ї до хвороби дитини, до її проблем і труднощів – це важливі фактори реабілітації зростаючої особистості.

Література

1. Основи інклюзивної освіти в Новій українській школі. Інклюзивне навчання: рівні можливості для кожного. URL: <http://zakinppo.org.ua/centri/oblasnij-resursnij-centr-z-pidtrimki-inkluzivnoi-osviti/5030-osnovi-inkluzivnoi-osviti-v-novij-ukrainskij-shkoli-inkluzivne-navchannja-rivni-mozhливosti-dlja-kozhnogo> (дата звернення: 30.10.2019)
2. Вплив сімейного виховання на дитини. URL: <https://vseosvita.ua/library/vpliv-simejnogo-vihovanna-na-formuvanna-osobistosti-ditini-2210.html> (дата звернення: 30.10.2019).
3. Зайченко І.В. Педагогіка. URL: https://pidruchniki.com/17370324/pedagogika/osnovi_simeynogo_vihovannja (дата звернення: 30.10.2019).
4. Корекційне сімейне виховання. URL: <http://www.educationua.net/silovs-954-4.html> (дата звернення: 30.10.2019).
5. Виховання дітей з обмеженими можливостями. URL: <https://detkam.in.ua/vihovannja-ditej-z-obmejenimi-mojlivostyami.html> (дата звернення: 30.10.2019).

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

На сьогоднішній день, фізичне виховання є системою соціально-педагогічних заходів, спрямованих на покращення здоров'я, загартовування, нормалізацію та покращення працездатності нервової системи, а також формування важливих рухових навичок у житті людини.

Виникнення і розвиток систем фізичного виховання визначаються потребами суспільства та окремих осіб і обумовлюються рівнем розвитку матеріального виробництва, соціальними уявленнями про цілі, завдання, засоби і методи фізичного виховання.[4, с.8]

Фізична культура у навчальних закладах виконує оздоровчі, виховні та освітні завдання. Конкретні напрями та організаційні форми масової фізичної культури визначаються: статтю, віком, станом здоров'я, рівнем фізичної підготовленості. Фізична культура і спорт мають також гігієнічне, оздоровчо-рекреаційне, загально підготовче, спортивне, професійно-прикладне і лікувальне спрямування.

Фізичне виховання учнів закладів загальної середньої освіти є предметом особливої уваги як у теорії педагогіки, так і в методиці фізичного виховання. Це пов'язано з тим, що саме в шкільному віці формуються основні фізичні якості людини. Цей вік також цікавий тим, що в цьому віці досить велика потреба дітей у рухах, на основі якої можна активізувати в учнів прагнення до фізичного самовдосконалення.

На думку Б.Шияна, фізичне виховання розширює сферу естетичного впливу навколишнього середовища на особистості. У процесі занять фізичними вправами в контексті зв'язку з естетичним вихованням можна вирішувати такі завдання: виховувати здатність сприймати, відчувати й оцінювати красу у сфері фізичної культури та інших галузях її прояву; формувати естетично зріле прагнення до фізичної досконалості; формувати естетику поведінки і міжлюдських стосунків у фізкультурній діяльності; виробляти активну позицію в утвердженні прекрасного, непримиренності до потворного, бридкого. У процесі засвоєння цінностей фізичної культури досягнуті показники фізичної досконалості повинні втілюватись як прекрасне в самій людині.[3]

Вчитель має прагнути до постійного самовдосконалення, та має право навчати доти, поки може навчатися сам. В професійній підготовці вчителя повинні мати місце знання і вміння, котрі необхідні для проведення різних форм фізичного виховання з дітьми, а саме: організація ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної паузи, рухливих ігор, прогулянок, екскурсій, походів та різних спортивних заходів. Не менш важливим є правильне використання засобів, методів і організаційних форм фізичного виховання школярів, для того,

щоб сприяти вихованню фізичних якостей, прищеплювати інтерес до систематичних занять фізичними вправами. [1, с.18]

Фізична культура відіграє важливе значення в режимі відпочинку і праці школярів та студентів, тому О.Вишневський вважав, що потрібна докорінна перебудова організації фізичного виховання школярів. По-перше, слід кардинально змінити власні погляди на фізкультуру, на фізичний стан, красу людського тіла, не сприймати їх як щось другорядне. Учитель власним прикладом повинен демонструвати важливість фізкультури, здорового способу життя. По-друге, конче необхідно розвантажити навчальні плани і програми, значно скоротивши інформативне навчання... По-третє, слід відмовитися від традиційних форм і режиму діяльності на уроці, коли діти увесь час сидять майже нерухомо, а вчитель «навіює» їм знання. [2,с.304]

Основне педагогічне завдання – зробити уроки змістовними і спрямованими на здоров'язбереження дітей. Вчителі працюють з усіма віковими категоріями учнів, прагнуть диференційовано підходити до навчання дітей з різними індивідуальними можливостями. На своїх уроках педагоги застосовують ігрові, змагальні та здоров'язберігаючі технології. Яскраво виражена мотивація уроків фізичної культури до залучення дітей до здорового способу життя, яка привела до високої активності в позаурочних заходах та заняттях спортом учнів школи у позашкільних закладах. Вчителі ведуть роботу з підготовки та формуванню команд школи для участі у міських естафетах школярів, проводять внутрішні спортивно-масові заходи. Педагоги фізичного виховання своїм прикладом, залучають молоде покоління до здорового способу життя.

Отже, фізичне виховання – є найбільш організованим впливом на учнів, воно цілеспрямоване, існує чітка система фізичної та спортивної діяльності. Проведення уроків фізичного виховання сприяють покращенню розумовій активності і духовним здібностям. Йдеться про розвантаження навчальних планів і програм, скорочення інформативного навчання, збільшення кількості годин для уроків фізичної культури, відмову від традиційних форм режиму діяльності на уроці, коли діти увесь час сидять майже нерухомо, на користь їх інтенсивної праці, а також про перегляд концепцій і методики фізкультурної роботи в школі.

Література:

1. Кривенцова І.В. Поняття про фізичну культуру майбутніх педагогів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: зб. наук. праць. Харків: ХДАДМ (ХХП), 2009. №4. С. 58-61.

2. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 544с.

3. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с.

4. Безверхня Г.В. Педагогіка фізичного виховання. Умань, 2013. 72 с.

УДК 37.091.5

Романішина Любов Вікторівна

ПРОБЛЕМА ПОКАРАННЯ У СУЧАСНОМУ ВИХОВАННІ

Сучасною проблемою, яка сьогодні стосується батьків та вчителів – це виховання дітей, яке межує з певними труднощами. Методи покарання є предметом пильної уваги психологів та педагогів, адже механізм покарання впливає на формування дитини, подальший розвиток емоційної нестабільності, агресії, тривоги, страхів тощо.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання означеної проблеми свідчить про інтерес науковців до проблеми покарання дітей (Ш. Амонашвілі, Т. Алексєєнко, І. Бех, Ф. Багірова, О. Бодальов, Л. Божович, О. Вишневський, Л. Громова, В. Клименко та інші). Водночас питанню покарання у сучасному вихованні дітей дошкільного віку в наукових роботах уваги приділено недостатньо.

В дисертаційному дослідженні Т. Алексєєнко визначено, що поширеним методом сучасного сімейного виховання є покарання дитини, за допомогою якого батьки демонструють їй своє осудження вчинків або мотивів її поведінки. Дорослих дратує дитяча непосидючість, надмірна цікавість, деякі вчинки, в причини яких вони не вникають. Інколи неблаговидні вчинки бувають спровоковані і батьками. Причинами покарань дитини у сім'ї також буває завищена (або занижена) оцінка батьками її можливостей, постійні очікування успіху та недостатня самокритичність самих батьків до себе як вихователів, нездатність (небажання) до аналізу особистої виховної діяльності.

Педагогічна доцільність покарання виникає тільки за наступних умов: недопущення фізичного побиття, жорстокості, насилля і приниження особистості дитини; адекватності до провини; негативного оцінювання вчинків, а не самої дитини. Важливо і корисно ставити дитину в ситуації вибору і давати їй можливість поміркувати над своїми вчинками та тими обмеженнями, які вона може мати як покарання (заборона або скорочення часу перегляду телевізора, гри на комп'ютері, спілкування по телефону тощо) [1].

Варто наголосити, що покарання можна розділити на тілесне і психологічне. Під тілесним покаранням слід розуміти використання ременя, потиличники, ляпаса і так далі. Відомий педагог-гуманіст Я. Корчак так писав про цей спосіб виховання: "Відносно тілесного покарання я не припускаю ніяких компромісів. Порка, навіть якщо їй піддають дорослих, тільки отупляє і залякує, і ніяк не може служити виховним засобом!" [5]. Для того, щоб

зрозуміли неефективність даного методу виховання, слід звернути увагу на те, хто здійснює покарання.

Батько, караючи дитину за допомогою фізичної сили, діє імпульсивно, під впливом почуттів гніву і роздратування. Це відбувається через безсилля дорослої людини впоратися зі своїми емоціями.

Тобто, караючи дитину в пориві гніву, доросла дитина демонструє свою слабкість (так як не можете впоратися з емоцією) і некомпетентність (оскільки не знаєте, як інакше реагувати на ту чи іншу поведінку дитини). Відповідно, у дитини в підсвідомості відкладається наступне:

- недовіра до батьків;
- страх перед грубою силою;
- неповага до того, хто цю силу демонструє (на рівні відчуттів дитина вловлює вашу слабкість і некомпетентність).

Виходячи з цього, дитина може:

- почати брехати, намагаючись уникати подальших покарань;
- почати застосовувати грубу силу щодо до слабших, наслідуючи вашу модель поведінки;
- почати уникати будь-якого контакту з вами, закритися в собі.

До психологічних методів покарання відноситься будь-який вплив на дитину, яке обмежує його дії в тій чи іншій мірі, психологічне покарання дітей є наслідком певного проступку. Тут так само, як і при тілесному покаранні, слід розглядати емоційний стан дорослого.

Будь-яке покарання без розуміння глибинних процесів, які відбуваються з малюком, може спричинити незворотні наслідки. Більше того, багато психологів наполягають на “вето” на покаранні для дітей менше п’яти років. А от починаючи з п’яти і до п’ятнадцяти років – це період, в який слід обмежувати дитину. Однак, забороняючи щось дитині, не варто маніпулювати нею, залякувати і принижувати. Я. Корчак стверджував: “Заборона не допоможе, а допоможуть правила і угоди, що регулюють неминуче” [5]. Батько зобов’язаний розпізнавати справжні причини поведінки і обмежувати дитину, тільки якщо це піде їй на благо.

Основні проблеми між дітьми і батьками виникають тоді, коли психологічні покарання переростають в моральний терор. Дитина відчуває себе приниженою та самотньою. І якщо до фізичних покарань більш схильні чоловіки, то психологічний тиск найчастіше надають матері. Тому слід повторитися, що до покарань варто вдаватися тільки в крайніх випадках-тоді, коли це дійсно має принести благо дитині, а не продемонструвати “авторитет” батьків.

На думку Ф. Багірової, у вихованні дитини наявність як покарання, так і заохочення є обов'язковим, проте дитина повинна чітко усвідомити сутність покарання – “що він зробив не так” і до заохочення – “я зробив добре” [2].

Незважаючи на рекомендації педагогів, психологів, науковців – покарання залишається поширеним в більшості сімей. Однак звернути увагу, що занадто суворе покарання викликає страх. Тому застосування даного виду впливу призводить до того, що дитина слухняна тільки через страх бути покараним, а це може завдати шкоди психіці дитини.

На основі аналізу різних підходів можна узагальнити принципи, яких варто дотримуватися при застосуванні методу покарання дитини:

- покарання має бути застосовано “справедливо” не принижуючи гідність дитини;
- не карати зопалу – варто осмислити і пояснити у чому причина покарання малюка;
- переконатися, що дитина правильно сприймає виховний ефект цього заходу впливу;
- застосовуючи даний метод корекції поведінки, необхідно переконатися в тому, що дитина зрозуміла, за що її покарано;
- покарання не повинно бути “глобальним”, тобто караючи дитину, необхідно знайти позитивні сторони в її поведінці і акцентувати на них увагу;
- за один проступок має слідувати одне покарання, якщо ж провин кілька, то покарання може бути більш суворим, але воно повинно бути одним, за все відразу;
- якщо дитина раніше заслужила заохочення, але не встигла його отримати, то покарання не повинно його скасовувати;
- при виборі покарання варто враховувати суть проступку, причини, що спонукали дитину його зробити, а також обставини, при яких він був здійснений;
- якщо дитина зрозуміла свою помилку більше не варто вести розмови на цю тему.

Слід зазначити, що сім'я є основним середовищем для здобуття досвіду і знань для дитини. Освітні установи лише коректують помилки батьківського виховання. Виховання дитини в сім'ї повинне реалізовуватися з максимальною пошаною її особистісної гідності. Формування моральної поведінки дитини необхідно заохочувати, а не придушувати її ініціативи, прояви особистісних якостей [3; 4].

Отже, для дитини виховання реалізується крізь призму сімейних стосунків, успадковуючи які, дитина стає гідним членом сучасного суспільства.

Таким чином, важлива роль у сучасному вихованні дитини належить сім'ї. Дитина, як імітатор дорослих, копіює поведінку батьків, переймає їхню тактику звернення один до одного і спілкування з іншими людьми. Неможливо виховати гармонійну високоморальну особистість у некомфортній родинній атмосфері, в якій переважають агресія, неповага тощо.

Література

1. Алексеев Т. Ф. Концептуалізація соціально-педагогічних основ сучасного сімейного виховання : дис. докт. пед. наук : 13.00.05. / Київ, 2017. 573 с.
2. Багирова Ф. Р. Проблема поощрения и наказания в воспитании дошкольников: Молодой ученый, 2017, №14.1, С. 11-14.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: моногр. : у 2 кн. К. : Либідь, 2003. 344 с.
4. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте (Психологические исследования). М. : Просвещение, 1968. 464 с.
5. Януш Корчак: Принципы воспитания, которые нужно знать всем : веб-сайт. URL: <https://womo.ua/yanush-korchak-printsipyi-vospitaniya-kotoryie-nuzhno-znat-vsem/>.

УДК 37.013.42 (043)

Рябуха Дар'я Юріївна

УМОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ БАТЬКІВ УЧНІВ ТА ПЕДАГОГІВ

В наш час постійно відбуваються зміни в освітньому та виховному процесі. Реформа Нової української школи надає батькам ще більше можливостей впливати на освітній процес, що суттєво підвищує важливість педагогіки партнерства. Згідно концепції нової Української школи батьки є повноправними учасниками освітнього процесу. Але іноді між батьками та вчителями виникають непорозуміння, які стають причинами різних конфліктів. Проблемами стосунків батьків та педагогів займалися в свій час дослідники країн СНД (Ш.Амонашвілі, В.Виноградовим, В.Чередовим, Г.Цукерман) та вітчизняні науковці (Т.Башинською, О.Кіліченко, В.Міляєвою, О.Савченко, В.Тименко).

Головними завданнями спільної діяльності навчального закладу і сім'ї з питань вирішення проблем навчання, виховання і розвитку дітей можна виділити наступні: інтеграція зусиль сім'ї і педагогічного колективу в діяльності щодо розвитку особистості дитини; забезпечення участі батьків в організації освітнього процесу і шкільному самоврядуванні; мотивацію батьків до вивчення науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблем розвитку та виховання дітей; підвищення психолого-педагогічної культури батьків, поповнення арсеналу їх знань, вмінь і навичок виховної взаємодії з дітьми; підвищення відповідальності батьків за виховання дітей, ролі батьків у родині; створення системи просвітницької роботи, спрямованої на підвищення правової культури батьків; презентації успішного досвіду сімейного виховання; підвищення рівня проінформованості батьків та їхньої компетентності з проблем формування здорового способу життя, профілактики асоціальної поведінки та поширення шкідливих звичок, репродуктивного здоров'я дітей та молоді, організації змістовного сімейного дозвілля; залучення батьків до виховної роботи з

дітьми та молоддю за місцем проживання; надання психолого-педагогічної підтримки та допомоги проблемним сім'ям.

Також не можна забувати про використання в освітньому процесі потенціалу сім'ї. Батьки учнів повинні бути не тільки поінформовані про хід навчального процесу, але й активно брати участь у ньому, підтримуючи дитину в реалізації творчих індивідуальних проєктів. Слід активно використовувати різні формати публічних звітів про досягнення учнів із залученням батьків; практикувати навчальні завдання, в яких можуть бути використані родинні перекази, історії, реліквії, досвід старшого покоління родини. Разом з батьками повинні розроблятися програми, спрямовані на усвідомлення учнями ролі сім'ї в їх житті та житті їх майбутніх дітей.

Будувати роботу з батьками можна за різними напрямками: ведення характеристик сімей учнів (склад сім'ї, сфера зайнятості, освітній та соціальний рівень, проведення громадського огляду, особові справи учнів); організація діагностичної роботи щодо вивчення сімей (бесіди спеціалістів, діагностика емоційної та мовленнєвої сфери, показників здоров'я, рівня розвитку пізнавальної активності, вимірювання рівня вихованості, робота психологічної служби, індивідуальні та групові консультації батьків спеціалістами школи, співпраця з дошкільним навчальним закладом, органами місцевого самоврядування, амбулаторією загальної практики сімейної медицини); активне включення, за необхідності, в роботу сімей практичного психолога, бібліотекаря, соціального педагога, вихователя ГПД (індивідуальні та групові консультації спеціалістами школи – тематичні та за запитом батьків, контроль та підтримка соціально неблагополучних сімей, анкетування з метою вивчення думки батьків щодо визначення пріоритетних напрямків роботи школи); розширення сфери додаткових освітніх послуг (функціонування ГПД, організація харчування дітей, робота гуртків, оздоровлення дітей влітку).

Тож, завдячуючи тісній співпраці з батьками, в школі створюється позитивний мікроклімат, встановлюються довірливі стосунки між учнями та вчителями, знижується кількість звернень батьків до адміністрації зі скаргами, активізується їх участь в усіх шкільних та позашкільних заходах.

У висновку можна зазначити, що педагогічні колективи шкіл володіють значним психолого-педагогічним потенціалом, завдяки якому можуть надати батькам суттєву допомогу у вихованні дітей, сприяти покращенню внутрішнього сімейного мікроклімату, встановленню адекватних взаємин між дорослими і дітьми. Недостатність відповідних знань у значної кількості дорослих членів сімей, невміння (а то й небажання) деяких батьків пізнати свою дитину, її вікові та індивідуальні особливості негативно позначаються на її розвитку, формуванні ціннісних орієнтацій. Водночас не можна не рахуватися з тим, що сучасна

педагогізація сім'ї потребує науково-методичного та організаційного оновлення, спрямованого на гуманізацію взаємин батьків і дітей на спільних засадах діяльності, а також урізноманітнення форм і напрямків співпраці сім'ї та школи.

Отже, співпраця родини і школи має ґрунтуватися на взаємоповазі, рівноправному партнерстві. Педагогічний колектив та колектив батьків – це має бути єдиний живий організм, об'єднаний спільною метою, гуманними стосунками та високою відповідальністю.

Література

1. Взаємодія сім'ї та школи у формуванні особистості школяра. Всеосвіта : веб-сайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/vzaemodia-simi-ta-skoli-u-formuvanni-osobistosti-skolara-1289.html>
2. Взаємодія школи та сім'ї як важлива складова формування особистості. Портал наукових конференцій Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка: веб-сайт. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/vseukrainska-naukovo-praktychna-internet-konferentsiia-psykholohichni-umovy-stanovlennia-osobystosti-u-suchasnomu-suspilstvi/prohrama/6225-vzayemodiya-shkoly-i-simyi-yak-vazhlyva-skladova-formuvannya-osobystosti>
3. Взаємодія соціального педагога, школи та сім'ї у розв'язанні проблем виховання особистості. Навчальні матеріали онлайн : веб-сайт. URL : https://pidruchniki.com/81731/pedagogika/vzayemodiya_sotsialnogo_pedagoga_shkoli_simyi_rozv_yazanni_problem_vihovannya_osobistosti

УДК 371.13.1(043)

Ситнік Анастасія Віталіївна

ЗАВДАННЯ І ФУНКЦІЇ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

В сучасних умовах розвитку освітнього процесу загалом та навчально-виховної роботи зокрема пріоритетне значення надається цілеспрямованому процесу виховання, головним завданням якого є особистісний розвиток дитини, врахування її інтересів і потреб, акцент на розвиток творчої особистості. Здійснити ці надскладні завдання під силу лише спеціально підготовленому фахівцеві виховання, яким і є класний керівник.

Класний керівник – це педагогічний працівник, який здійснює педагогічну діяльність з колективом учнів класу, навчальної групи професійно-технічного навчального закладу, окремими учнями, їх батьками, організацію і проведення позаурочної та культурно-масової роботи, сприяє взаємодії учасників навчально-виховного процесу в створенні належних умов для виконання завдань навчання і виховання, самореалізації та розвитку учнів (вихованців), їх соціального захисту [1, с. 331].

Класний керівник постійно спілкується з учнями закріпленого за ним класу, різнобічно впливає на них і водночас працює за предметною системою. Крім викладання певного предмета, він дбає про об'єднання зусиль учителів, які працюють у певному класі, координацію їхніх вимог для поліпшення результатів виховної та навчальної роботи [2, с. 208].

На нього покладається розв'язання таких завдань: виховання в учнів культури поведінки, формування в них високих моральних якостей; забезпечення єдності педагогічних вимог з боку сім'ї і школи; організація в разі потреби допомоги учням (навчальної, матеріальної, моральної); проведення заходів, які передбачають зміцнення здоров'я учнів; організація суспільно корисної праці учнів, ведення документації класу; будування взаємин з учнями та їхніми батьками на демократичних засадах, співробітництві, сприяння розвитку самоврядування учнів [3, с. 398].

У своїй діяльності класний керівник тісно пов'язаний з іншими шкільними працівниками. Із заступником директора школи з виховної роботи він планує свою діяльність, бере участь у підготовці й проведенні шкільних свят, урочистих подій, інших заходів, з учителем праці, викладачем організації виробництва з'ясовує питання профорієнтаційної виховної роботи; з бібліотекаром – проблеми забезпечення класу підручниками, стан читання учнями художньої літератури та ін. Тому класними керівниками призначають найдосвідченіших учителів-вихователів [2, с. 209].

Класний керівник виконує діагностичну, організаторську, виховну, координаційну, стимулюючу функції.

Діагностична функція класного керівника передбачає вивчення особливостей учнів свого класу, їхніх інтересів, нахилів, потреб, рівня вихованості, мотивів поведінки та інших якостей, що дає змогу скласти цілеспрямований і дієвий план виховної роботи, організувати результативний щоденний виховний вплив на учнівський колектив і на кожного учня зокрема.

Організаторська функція полягає в умінні залучати колектив класу до різних видів виховної діяльності: пізнавальної, що збагачує уявлення учнів про навколишню дійсність; суспільно корисної, спрямованої на загальну користь і благо; ціннісно-орієнтаційної, яка розкриває учням духовні та матеріальні соціально значущі цінності й орієнтує на них їх поведінку; художньо-творчої, що дає учням можливість реалізувати індивідуальні творчі задатки та здібності; вільного спілкування, організації дозвілля учнів, що взаємозбагачує їх.

Для організації цього виду діяльності та забезпечення виховного результату педагог повинен володіти необхідними організаційними вміннями та навичками [3, с.398].

Виховна функція є найскладнішою в діяльності класного керівника. План виховної роботи в класі визначає зміст, форми і методи виховної діяльності. Передусім виховна

діяльність класного керівника передбачає підготовку і проведення запланованих виховних заходів, які є дієвим засобом формування в учнів соціально цінних мотивів поведінки, здорових інтересів, духовних потреб, почуттів, позитивних моральних, правових, трудових, естетичних та інших якостей.

Класний керівник повинен продумати, як залучити якомога більше членів дитячого колективу до підготовки і проведення виховного заходу, знайти кожному конкретну справу, бо лише за таких умов це стане справою самих учнів, за яку вони вболіватимуть, до якої ставитимуться з почуттям відповідальності. Уміла підготовча робота з чітким розподілом обов'язків вже сама по собі виховує учнів, оскільки потребує відповідної дисципліни як найпершої умови цікавого життя, успіху спільної справи; визнання людини за її ставленням до праці, відповідальності при виконанні дорученої справи та ін.

Зміст виховного заходу має бути доступним для відповідної вікової категорії учнів, сприяти досягненню конкретної мети, нести у собі нову для вихованців інформацію [2, с. 210].

Координаційна функція полягає у спрямуванні класним керівником виховних зусиль усіх педагогів, батьків і представників громадськості на позитивні результати у вихованні учнів. Класний керівник передусім домагається, щоб колектив учителів, який працює з учнями класу, керувався єдиними вимогами до них, здійснював індивідуальний підхід. Він вивчає особливості навчально-виховної роботи вчителів, ознайомлюється з їхніми вимогами та стосунками з учнями, обмінюється думками щодо поведінки окремих учнів, методів впливу на них. Об'єднання та спрямування виховної діяльності є найважливішим його завданням. Стимулююча функція полягає у своєчасному виявленні позитивних моментів у розвитку кожного учня класу і відповідному заохоченні його до наступних корисних дій і вчинків [3, с.400].

Діяльність класного керівника насичена педагогічною творчістю і не може бути обмежена рамками. Можна лише вести мову про форми виховної роботи. З погляду рівня спілкування визначають індивідуальну, групову і фронтальну форми роботи. З погляду використання джерел і засобів виховного впливу на особистість школярів виділяють: словесні (збори, доповіді, бесіди, диспути, конференції, зустрічі та ін.); практичні (походи, екскурсії, спартакіади, олімпіади, конкурси тощо); наочні (діяльність шкільних музеїв, виставок, тематичні стенди та ін.). Усі вони взаємопов'язані, доповнюють і збагачують одна одну [1, с.334].

Класний керівник мусить бути високоморальною особистістю, чесним, справедливим, порядним у всіх своїх помислах і вчинках. Він має добре знати своїх вихованців, розуміти їх духовний світ і душевний стан, жити їхніми радощами і смутками, бути делікатним і

тактовним у стосунках з ними, любити їх і водночас бути вимогливим до них і до себе. Одна з сутнісних його рис – належний рівень знань з педагогіки і психології, що дає йому змогу швидко знаходити контакт з учителями й учнями, вміло організовувати виховний процес, залучати учнів до різних видів діяльності, виявляти рівень їх вихованості, вносити до програми виховання відповідні корективи, спонукати їх до самоосвіти та самовиховання [3, с.401].

Отже, працюючи впродовж ряду років з постійним складом учнів, класний керівник має змогу поєднати зусилля, спрямовані на згуртування і виховання класного колективу, з вдумливим індивідуальним підходом до кожного учня. Узгодження всієї цієї різноманітної діяльності, надання їй організаційної єдності, підпорядкування загальному планові багато в чому залежать від завдань і функцій класного керівника.

Література

1. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. Київ: «Знання», 2009. 331-335 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник 4-те видання. Київ: «Академвидав», 2012. 208-212 с.
3. Фіцула М.М. Педагогіка: посібник 3-те видання. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 398-401 с.

УДК 3.37.373

Солдатова Ангеліна Геннадіївна

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ

Сім'я є найважливішим соціальним середовищем формування особистості і ключовим інститутом виховання, який відповідає не лише за матеріальний добробут дитини, але й за її моральне обличчя, навчальний і культурний рівень життя. Саме в ній формуються гуманні моральні основи особистості, оскільки сім'я є визначальною «школою» взаємин з людьми.

Особливості стосунків батьків і дітей пов'язані з рівнем їх взаєморозуміння, формують і специфічний стиль спілкування між ними. Деякі батьки будують стосунки між дітьми на повазі й довірі. Інші вважають, що не обов'язково переконувати дітей у правомірності своїх вимог. У першому випадку формується дружній стиль спілкування, який ґрунтується на проханні, пораді, доброму гуморі, підбадьорюванні, тобто такий, який сприяє формуванню в дітей почуття власної гідності, розвиває максимальну самостійність і доброзичливість; у другому – складається командний стиль спілкування, який проявляється в безапеляційному тоні, вимогах безумовної слухняності, в надмірній різкості, залякуванні тощо. Він формує скритність, безініціативність, озлобленість, жорстокість, низький рівень самоцінності

Кожний із цих способів спілкування впливає на емоційний стан дітей та моральний розвиток. Якщо доброзичливість і делікатність між батьками й дітьми створюють хороший настрій, приплив енергії, то командний стиль викликає образи, роздратування, зниження загального життєвого тону. пригнічений настрій. Від стилю спілкування залежать і виховні можливості сім'ї. Позитивні емоційні контакти батьків полегшують виховний вплив на них, негативні - ускладнюють. Спілкування між батьками й дітьми здебільшого має педагогічні засади і ґрунтується на духовному контакті, в основі якого лежить спільність прагнень: батьки як і діти хочуть, щоб їх любили[1].

Успіху в розв'язанні специфічних завдань формування гуманних батьківсько-дитячих взаємин можна досягти, якщо виховання у школі й сім'ї розглядати як єдиний процес. Значну допомогу по подоланню цих проблем повинна надати батькам школа шляхом консультацій, організації батьківського всеобучу, спільних з дітьми виховних заходів, свят тощо. Допомога буде ефективною лише в тому випадку, коли вчитель отримає повну інформацію про виховні можливості сім'ї, її значення у вихованні школяра [2].

Педагогічні колективи сучасних шкіл володіють значним психолого-педагогічним потенціалом, завдяки якому можуть надати батькам суттєву допомогу у вихованні дітей, сприяти покращенню внутрішньо-сімейного мікроклімату, встановленню адекватних взаємин між дорослими і дітьми. Недостатність відповідних знань у значної кількості дорослих членів сімей, невміння (а то й небажання) деяких батьків пізнати свою дитину, її вікові та індивідуальні особливості негативно позначаються на її розвитку, формуванні ціннісних орієнтацій. Проте така робота ще не набула масового характеру і реалізується тільки окремими школами, що утруднює виконання сім'єю виховної функції щодо формування особистості школяра. [3]

Успіхів у формуванні моральних якостей молодших школярів під впливом родинного виховання залежить від створення таких умов, як: розуміння батьками ролі й місця високих моральних якостей особистості у подальшому житті дітей; використання сімейних цінностей, яке є першим та істотним кроком залучення учнів початкових класів до реального ціннісного світу і які становлять основу їхньої моральної культури та поведінки; створення у сім'ї та школі максимально сприятливих умов та координації дій набуття дитиною вищого людського статусу, пробудження у ній людської гідності; надання батькам необхідної методичної допомоги.

Також, на сучасному етапі роль родини, сім'ї та їх виховні функції знецінено. Так, на родину як на виховний інститут негативно впливають наслідки модернізованого розвитку суспільства. Серед негативних чинників впливу на родину можна виокремити: зміцнення пріоритетів у вихованні: у напрямку наукового виховання, інтелектуальної формації, оволодіння ремеслом; нехтування вихованням моральних якостей і чеснот, характеру, загальнолюдських цінностей;

занепад релігійності як у суспільстві, так і в родині зокрема; відсутність цілісного підходу у формуванні особистості тощо. Крім того, на мій погляд, негативно впливають на сучасну родину психологічні стреси як закономірний наслідок науково-технічного прогресу та знецінення національних і родинних традицій як необхідної умови виховання дітей. Тому аби повернутися до традиційно-пріоритетного у вихованні нашого народу духовного аспекту, батьки мають створити у родині атмосферу теплоти і чуйності. Важливим є особистий добрий приклад.

Молодший шкільний вік є найсприятливішим для формування високих моральних якостей. Важливо підкреслити, що батьки надають перевагу розвитку більш раціональних моральних якостей (працелюбність, самостійність, впевненість у своїх силах, відповідальність, чесність та правдивість), закриваючи тим самим безпосередню сприйнятливність чистого серця дитини до добра, співчуття, милосердя.

Така ситуація потребує розробки інноваційних форм і методів педагогічної співпраці з батьками, а саме: спільна робота вчителя з батьками, яка здійснюється у таких напрямках: педагогічна освіта батьків та залучення батьків до виховної роботи з дітьми; співробітництво в організації активної виховної взаємодії з сім'єю, спираючись на єдність моральних і педагогічних вимог до дитини; вивчення виховного потенціалу сім'ї з використанням комплексу прийомів і методів (опитування, анкетування, спостереження, індивідуальні бесіди).

Отже, необхідність виховання високоморального підростаючого покоління є нагальною потребою нашого суспільства, адже від правильного розуміння батьками ідеалів і суті формування моральних якостей дітей молодшого шкільного віку значною мірою залежить ефективність і якість рішення завдань в усіх сферах нашого життя.

Література

1. Дубровський В. Л. Вплив спілкування в сім'ї на формування особистості дитини. *Соціум. Наука. Культура: веб-сайт* URL: <http://intkonf.org/dubrovskiy-v-l-vpliv-spilkuvannya-v-simyi-na-formuvannya-osobistosti-ditini> (дата звернення 06.11.2019)
2. Алексеєнко Т. Ф. Концептуалізація соціально-педагогічних основ сучасного сімейного виховання: дис. д-ра пед. н.: 13.00.05/ 13.00.07/Київ. 2017. С 280. URL: http://lib.iitta.gov.ua/708598/1/Alieksieienko_dis.pdf (дата звернення 05.11.2019)
3. Гриджук Н. О. Взаємодія школи і сім'ї як важлива складова формування особистості. 2017. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/vseukrainska-naukovo-praktychna-internet-konferentsiia-psykholohichni-umovy-stanovlennia-osobystosti-u-suchasnomu-suspilstvi/prohrama/6225-vzayemodiya-shkoly-i-simyi-yak-vazhlyva-skladova-formuvannya-osobystosti> (дата звернення 05.11.2019)

4. Кіча О. Про сімейне виховання розповідають спеціалісти. Вісті Придніпров'я: веб-сайт. URL: <https://vesti.dp.ua/pro-simejne-vixovannya-rozpovidayut-specialisti/> (дата звернення 06.11.2019)

УДК 37.035.6(043)

Товстоног Катерина Володимирівна

НАЦІОНАЛЬНО - ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ШКОЛИ

Національно-патріотичне виховання є важливим засобом громадянської освіти. Утвердження поваги до державної мови, піднесення її престижу серед громадян є важливим аспектом формування й розвитку особистості та основою національно-патріотичного виховання. Актуальність національно-патріотичного виховання громадян зумовлюється необхідністю консолідації та розвитку суспільства, сучасними викликами, що стоять перед Україною і вимагають постійного вдосконалення національно-патріотичного виховання.

Василь Олександрович Сухомлинський казав: «Патріотичне виховання - це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується» [1].

Однією з найважливіших педагогічних закономірностей є та, що в процесі формування особистості, а отже, й підростаючого покоління, найефективніші шляхи пізнання – це від рідного до чужого, від близького до далекого, від національного до міжнаціонального, світового. Система виховання постійно відтворює і поглиблює емоційно-естетичний, художньо-творчий, модальний та інтелектуальний компоненти свідомості рідного народу, створює умови для розвитку і розквіту природних задатків і талантів кожного громадянина України, формування духовного потенціалу – найвищої цінності нації та держави [2].

Мета патріотичного виховання – це виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури, виховання поваги до Конституції України, законів України, державної символіки, формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій, спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму [2].

Патріотичне виховання в школах спрямовується на залучення учнів до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури. Воно здійснюється на всіх етапах навчання в школі, забезпечується всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури,

виховання громадянина України, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України. В основу виховання мають бути покладені принципи гуманізму, демократизму, єдності сім'ї і школи, наступності та спадкоємності поколінь. Найважливішою громадянською рисою особистості є сформованість національної свідомості, патріотичних почуттів до рідної землі, свого народу, готовності до праці в ім'я України. Ціновим засобом відображення нації є формування в людини національної гідності й гордості за свою Батьківщину, відмова від почуття національної меншовартості, від почуття національної неповноцінності, що формувалися віками [3].

Одним із шляхів забезпечення патріотичного виховання в школі є створення відповідних навчальних програм з предметів гуманітарного циклу (Історія, Людина і світ), які б відображали основні етапи становлення української державності та висвітлювали життя та діяльність видатних українських діячів. Особлива увага приділяється викладанню історичних дисциплін, так як саме через них здійснюється конструювання національного історичного наративу через докорінне оновлення поглядів на минуле України та звільнення його від стереотипів та міфів радянсько-імперської доби. В Державному стандарті базової і середньої освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада 2011 р. зазначається: «Метою навчання суспільствознавства є створення умов для розвитку особистості компетентного, активного, відповідального громадянина України, члена європейської і світової спільноти, що здатний сприймати та ефективно відповідати на сучасні індивідуальні та суспільні виклики і загрози.» [3].

Національно-патріотичне виховання учнів початкових класів здійснюється у процесі навчально-пізнавальної діяльності як провідної шляхом внесення ціннісних складових у зміст навчальних предметів, відведення належного місця «спільно-взаємодіючій діяльності» як на уроках, так і в позаурочний час; гуманізації взаємин у системах «учитель-учень», «учень-учень»; використання вчителем демократичного стилю спілкування з учнями; створення умов для творчої самореалізації кожної особистості. У молодшому шкільному віці важливо формувати здатність дитини пізнавати себе як члена сім'ї; родини, дитячого угруповання; як учня, жителя міста чи села; виховувати у неї любов до рідного дому, краю, вулиці, своєї країни, її природи, рідного слова, побуту, традицій [3].

У початкових класах соціальна і громадянська компетентності як ключові є міждисциплінарними та інтегруються через усі освітні галузі і спрямовуються на соціалізацію особистості, набуття громадянських якостей, дотримання соціальних норм і правил. Патріотичне виховання молодших школярів на уроках української мови здійснюється через реалізацію соціокультурної змістової лінії. Зокрема, під час вивчення розділу «Мова і мовлення» необхідно звертати увагу учнів на багатство і милозвучність української мови,

захоплювати дітей її красою, пробуджувати любов до рідного слова, прагнення вивчати українську мову. У 3-4 класах слід пояснювати значення української мови для становлення незалежної самостійної держави України, роль української мови як державної. Формуючи культуру спілкування, доцільно збагачувати мовлення молодших школярів українськими формами звертання та формулами мовленнєвого етикету, пробуджувати інтерес до походження цих формул, показувати їх зв'язок із національними традиціями і звичаями українців [4].

Отже, в наш час національно-патріотичне виховання є одною із основ формування особистості сьогодення та є важливою складовою освітнього процесу. Виходячи з рекомендацій, які надає Міністерство освіти та науки України, варто виділити те, що в освітньому процесі закладам освіти потрібно виховувати дітей у дусі патріотизму, адже формування в людині національної гідності, любові до своєї держави є цінним відображенням нації. Виховання у молодого покоління почуття патріотизму, активної громадської позиції нині визнано проблемами загальнодержавного масштабу. Тому школа сьогодні має визначати пріоритетом саме національно-патріотичне виховання.

Література

1. Сухомлинський В. О. Проблема виховання всебічно розвиненої особистості. Вибр. твори : в 5 т. Київ.: Рад. шк., 1976-1977. - Т. 1. - С. 55-209
2. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, затверджена Колегією Міністерства освіти і науки України 26.03.2015р. Законодавство України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення : 30.10.2019).
3. Державний стандарт базової і середньої освіти. Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. URL : <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення : 30.10.2019).
4. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах. Міністерство освіти і науки України веб-сайт. URL : <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення : 30.10.2019).

УДК 373.3.015.31:7(043)

Трубачова Вікторія Ярославівна

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – СКЛАДОВА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ

На даний час естетичне виховання, як складова частина сучасного виховання – являє собою особистісну орієнтацію сучасної освіти, передбачає залучення молодшої людини до естетичного досвіду людства, до творчої діяльності, що є основою естетичного розвитку особистості. У зв'язку з цим важливого значення набуває осмислення конкретних питань естетичного виховання і естетичної діяльності та базових теоретичних засад формування

естетичної культури особистості [1, с. 177].

У сучасній педагогічній теорії поняття «естетичне виховання» визначається як виховання здатності цілеспрямовано сприймати, правильно розуміти і оцінювати красу в навколишній дійсності, у природі, праці, явищах мистецтва.

Метою естетичного виховання є високий рівень естетичної культури особистості, її здатність до естетичного освоєння дійсності, розвинути здатність сприймати і правильно розуміти прекрасне в дійсності – в природі і праці людей, в їх суспільних відносинах, поведінці і вчинках формувати естетичні поняття і погляди, почуття, смаки, виховати потребу і здатність створювати прекрасне в житті і мистецтві [3, с. 122].

Освіта – це не тільки перевага знань, але й наділення моральною, духовною силою. Школа повинна передавати підростаючому поколінню такі цінності як громадянськість, правдивість, повагу до інших, почуття обов'язку перед суспільством, турботу про людей, а також культурну спадщину (музику, театр, живопис тощо).

Найважливішим завданням естетичного виховання є формування і розвиток естетичного сприйняття, яке складає основу естетичного почуття.

Сьогодні все більшої актуальності набуває визнання розуміння того, що реальність світу створюється багатьма голосами культур із власними Дискурсами. Для нового стилю мислення характерне прийняття культурної різноманітності, «консенсусної раціональності», яка виникає в результаті обговорення різноманітних ідей, альтернативних суджень, варіативних перспектив. Мистецька спадщина, акумулюючи емоційно-естетичний досвід поколінь, втілює і передає ціннісне ставлення досвіту крізь призму етнонаціональної специфіки, тому вона є ефективним засобом виховання моральності, патріотичних почуттів, громадянської позиції [2, с. 4].

Цінності мистецтва важливі з огляду на сучасне існування дітей і молоді в полікультурному просторі. Завдяки універсальності художньо-образної мови вони передають зрозумілу для різних народів смислову інформацію, дають змогу особистості вступати в невербальний діалог з різними культурами минулого і сучасності, розуміти інших і розширювати таким чином свій власний духовний світ, його унікальність і самотність.

Сьогодні в Україні запроваджена Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. Згідно із Концепцією виховання дітей та молоді у національній системі освіти, цілісний процес виховання передбачає художньо-естетичну освіченість і вихованість особистості. Виховуючи у молоді естетичні погляди, смаки, які ґрунтуються на народній естетиці та на кращих надбаннях цивілізації, національне виховання передбачає вироблення умінь власноруч примножувати культурно-мистецьке надбання народу, відчувати й відтворювати прекрасне у повсякденному житті, передбачає формування

навичок гарної поведінки, доброзичливого ставлення до людей [4].

Крім того, згідно з Концепцією, мета художньо-естетичного виховання полягає в тому, щоб у процесі сприймання, інтерпретації творів мистецтва і практичної художньо-творчої діяльності формувати в учнів особистісно-ціннісне ставлення до дійсності та мистецтва, розвивати естетичну свідомість, загальнокультурну і художню компетентність, здатність до самореалізації, потребу в духовному самовдосконаленні [4].

Основними функціями естетичного виховання є: естетична, інформаційно-пізнавальна, світоглядно-виховна, духовно-творча, аксіологічна, евристична, соціально-орієнтаційна, комунікативна, регулятивна, релаксаційно-терапевтична, компенсаторна. На відміну від традиційного домінування в освітньо-виховній системі інформаційно-пізнавальної функції доцільно виділити і посилити педагогічній практиці духовно-творчу функцію, яка тісно пов'язана з світоглядно-виховною [4].

Основними принципами естетичного виховання є: органічне поєднання універсального національного і регіонального; синергетичний підхід; природовідповідність; гуманізація, цілісність, поліхудожність, інтегральність, діалогічність, варіативність, взаємозв'язок художньо-естетичного виховання з соціокультурним середовищем [4].

Система естетичного виховання має відкрити характер, широкий простір для вдосконалення, відродження кращих національних культурних традицій і впровадження найсучасніших інноваційних ідей. Сучасний стан суспільного розвитку, динамічні зміни в усіх сферах людської діяльності зумовлюють зростання потреби суспільства у формування творчої особистості з високим рівнем інтелектуального розвитку, творчих можливостей, здатної до створення та засвоєння інновацій у будь-якій галузі. Саме така особистість є найбільшою цінністю сучасного життя.

Отже, естетичне виховання – це цілеспрямований процес, що включає в себе систему комплексного, цілеспрямованого, планомірного та послідовного впливу на людину з боку певних соціальних інститутів та установ на основі єдиних науково-педагогічних принципів, методів та засад, в результаті якого в неї виникає світоглядна настанова на безпосередню творчу оцінку дійсності та власного життя в суспільстві як проявів прекрасного і потворного, піднесеного і низького, комічного і трагічного та інших естетичних категорій.

Література

1. Колесніков П., Колеснікова О., Лозовойта В. та ін. Естетика. навч. посібник. Київ, Юрнінком Інтер, 2007. 179 с.
2. Мазоха Д.С. Педагогіка: Навчальний посібник. Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. Київ: Центр навчальної літератури. 2005. 130 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка. Посібник. Київ, «Академія». 2002. 576 с.

4. Про затвердження Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах та Комплексної програми художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Наказ. Київ Верховна Рада. 25.02.2004 № 151/11. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_11290-04

УДК 37.032+373.31+371.382(043)

Улитич Михайло Віталійович

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ОДНА ЯК З УНІКАЛЬНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ігрові технології є однією з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавою і захоплюючою роботу з вивчення предметів учнями на творчо-пошуковому рівні.

Цікавий світ умовної гри перетворює монотонну діяльність із запам'ятовування, повторення, закріплення чи засвоєння інформації на позитивну і емоційну, а також активізує всі психічні процеси і функції дитини.

Позитивною стороною гри є те, що вона сприяє використанню знань у новій ситуації, а вивчений учнями матеріал проходить через своєрідну практику, вносячи різноманітність і інтерес у навчальний процес.

Поширення предметно-інформаційного середовища ставить перед школою завдання щодо розвитку в учнів вміння самостійно оцінити та відібрати одержувану інформацію. І однією з форм навчання, що розвиває подібні вміння, є дидактична гра, яка сприяє практичному використанню знань, отриманих на уроці і в позаурочний час.

За допомогою гри діти пізнають світ, перевіряють свою силу і спритність, відкривають таємниці, прагнуть до прекрасного. Гра дарує щохвилинну радість, задовольняючи актуальні і невідкладні потреби, формуючи у дитини властивості, вміння, здібності, необхідні їй для виконання соціальних, професійних, творчих функцій у майбутньому.

Граючись діти вперше вступають у спілкування з ровесниками, об'єднуючись навколо єдиної мети, докладаючи спільних зусиль для її досягнення.

Процес гри виробляє у дитини звичку зосереджуватися, працювати вдумливо, самостійно, розвиває увагу, пам'ять, бажання вчитися. Захоплена грою дитина не помічає, що вчиться – пізнає нове, запам'ятовує, орієнтується в різних ситуаціях, поглиблює раніше набутий досвід, порівнює запас уявлень, понять, розвиває фантазію.

Гра сприяє виділенню індивідуальних особливостей, інтелектуальних можливостей, нахилів та здібностей дитини.

Молодші школярі характеризуються яскравістю і безпосередністю сприйняття і саме тому краще входять в образи, дозволяючи втягнути себе в будь-яку діяльність, а особливо в ігрову. Матеріал, вивчений в процесі гри в меншій мірі і повільніше забувається, ніж той, під

час якого гра не застосовувалась. В грі органічно поєднується цікавість, що робить процес пізнання доступним і захоплюючим для школярів, і діяльність, завдяки участі якої в процесі навчання, засвоєння знань стає більш якісним і міцним.

Важливим елементом є усвідомлення учнями особистої мети: «Я прийшов чогось навчитись», а наприкінці уроку чітку відповідь на запитання: «Чого я навчився?»

Ситуативні завдання сприяють мовленнєвому розвитку школярів, стимулюючи мислення та збільшуючи інтерес учнів до програмового матеріалу, підвищують їхню активність у формуванні знань, умінь і навичок – тобто пізнавальну активність.

Важливим елементом є системність у застосуванні гри на кожному уроці, починаючи з елементарних ігрових ситуацій, які поступово ускладнюються і урізноманітнюються в міру нагромадження в учнів знань, вироблення вмінь і навичок, засвоєння правил гри, розвитку пам'яті, виховання кмітливості, самостійності, наполегливості тощо.

Дидактичні ігри класифікуються за видами діяльності, характером педагогічного процесу, характером ігрової методики, ігровим середовищем, різними засобами пересування.

Головною особливістю розвиваючих ігор є вдале поєднання двох принципів навчання: від простого до складного з самостійно за здібностями, і спрямування дитини до вершин своїх можливостей.

Граючись, дитина спостерігає, порівнює, зіставляє, класифікує предмети, проводить доступний їй аналіз і синтез, узагальнює, що сприяє розвитку креативної особистості. Вдало підібрані ігри допомагають зацікавити учнів до виконання будь-якого завдання. Завдяки іграм розширюється кругозір і удосконалюється орієнтування учнів у навколишній дійсності, формуються первинні суспільно-політичні уявлення, елементи громадських і патріотичних почуттів, шанобливе ставлення до людини праці, етична поведінка у побуті та громадських місцях.

Ігрові формам занять сприяють залученню пасивних учнів до систематичної розумової праці, дають змогу дитині відчувати успіх, повірити в свої сили, серйозно і систематично тренуватися і здолати труднощі у навчанні.

Отже, використання в процесі навчання ігрових технологій спонукає учнів до навчання без примусу, перетворює їх із слухачів на дослідників, фантазерів, винахідників і просто щасливих і задоволених навчанням дітей.

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник.К.: Академвидав, 2004. 352 с.
2. Стребна О.В. «Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи». Харків: Основа, 2006 р.;

3. Програми для середньої загальноосвітньої школи 1 – 4 кл. Київ: Початкова школа, 2006 р.

УДК 378.147

Христофоров Юрій Олександрович

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ

В даний час в нашій країні відбуваються суттєві зміни в національній політиці освіти. Це пов'язано з переходом на позиції особистісно-орієнтованої педагогіки. Одним із завдань сучасної школи стає розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей прояву творчих здібностей. Розробка і застосування інноваційних технологій є однією з найбільш актуальних проблем сьогодення в системі загальної середньої освіти, оскільки тісно пов'язана із формуванням у учнів мотивації до навчання, яка впливає на якість засвоєних ними знань та розвиток умінь і навичок.

У розумінні сутності інноваційних процесів у освіті закладено дві найважливіші проблеми педагогіки – проблема вивчення, узагальнення й поширення передового педагогічного досвіду та проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки у практику. Необхідність в інноваційній спрямованості педагогічної діяльності в сучасних умовах розвитку суспільства, культури та освіти визначається низкою обставин. [1.с.10-15]

По-перше, соціально-економічні перетворення, що відбуваються в суспільстві, обумовили необхідність корінного відновлення системи освіти, методології та технології організації навчально-виховного процесу в навчальних закладах різного типу. Інноваційна спрямованість діяльності вчителів і вихователів, що включає в себе створення, освоєння й використання педагогічних нововведень, виступає засобом відновлення освітньої політики. [1.с.10-15]

По-друге, посилення гуманітаризації змісту освіти, безперервна зміна обсягу, складу навчальних дисциплін, введення нових навчальних предметів вимагають постійного пошуку нових організаційних форм навчання. У даній ситуації істотно зростають роль і авторитет педагогічного знання у вчительському середовищі. [1.с.10-15]

По-третє, зміна характеру стосунку вчителів до самого факту освоєння й застосування педагогічних нововведень. В умовах твердої регламентації змісту освітнього процесу вчитель був обмежений не тільки в самостійному виборі нових програм, підручників, а й у використанні нових прийомів і способів педагогічної діяльності. Якщо раніше інноваційна діяльність зводилася в основному до використання рекомендованих зверху нововведень, то зараз вона здобуває все більш виборчий, дослідницький характер. Саме тому важливим напрямом у роботі керівників шкіл, органів управління освіти стають аналіз та оцінка

педагогічних інновацій, що вводяться вчителями, створення умов для їх успішної розробки і застосування. [1.с.10-15]

Із впровадженням у освітній процес сучасних технологій учитель і вихователь усе більше освоюють функції консультанта, радника, вихователя. Це потребує від них спеціальної психолого-педагогічної підготовки, тому що у професійній діяльності вчителя реалізуються не тільки спеціальні, предметні знання, а й сучасні знання в галузі педагогіки та психології, технології навчання й виховання. На цій базі формується готовність до сприйняття, оцінки та реалізації педагогічних інновацій. [2.с.5-7]

Поняття «інновація» означає нововведення, новизну, зміну; інновація як засіб і процес припускає введення чого-небудь нового. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи і форми навчання й виховання, організацію спільної діяльності вчителя й учня. Індивідуальні, фронтальні форми навчання є традиційними, а колективні – принципово новими в сучасній освіті. Останнім часом інтерес школярів до навчання різко упав, чому деякою мірою сприяли застарілі форми уроку. Пошук інновацій у формах навчання привів до появи так званих нестандартних уроків. Серед нестандартних типів уроків найбільш розповсюджені: ділові ігри, прес-конференції, уроки типу КВВ, уроки-конкурси, уроки-«суди», уроки-концерти, рольові ігри, уроки-конференції, уроки-семінари, інтегровані уроки, уроки-екскурсії тощо. [2.с.5-7]

Вивчення шкільної практики показує, що безсумнівною перевагою усіх нестандартних уроків є їх несхожість один на одного та на традиційні уроки. Вони приносять у шкільне життя елемент новизни й емоційної привабливості. Ці уроки базуються на дитячому інтересі, вчать спілкуванню, формують загальнолюдські цінності та комплексні уміння, вчать творчості. Нестандартні уроки відвертають учнів від прямого зубріння та відтворення (на оцінку) матеріалу. У їх основі лежить продуктивний шлях засвоєння, засвоєння в процесі діяльності, коли мова йде не про переказ параграфа, а про декламацію зі сцени, коли якість виконання ролі оцінюється не тільки балом, а й оплесками слухачів. На цих уроках кожен учень має більше ступенів дозволеності, йому дається можливість самому зробити правильний вибір чи помилитися, пережити це й виправити помилку в майбутньому. [3.с.23-24]

Отже, інноваційні форми навчання є дуже актуальними сьогодні, такою інновацією є нестандартні уроки. Вони мають перевагу над традиційними уроками та є більш інтересними. Використання нестандартних уроків у шкільній практиці дає змогу привернути увагу учнів до предмету та підвищити ефективність вивчення матеріалу.

Література

1. Бідоленко Л. Духовний розвиток особистості в освітньому інноваційному просторі. Харків:АССА,2010. С. 10-15

2. Ващенко Л. Пріоритетні напрями реалізації завдань інноваційної політики столичної освіти. Початкова школа. Київ: К.І.С.,2012. С.5-7

3. Дюндін В. Регіональні проблеми інноваційного розвитку освітніх установ. Київ:Наш час,2012. С. 23-24

УДК 37.013.42

Черемховський Владислав Андрійович

ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ: НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Сьогодення може відзначитися великою кількістю суспільних проблем, однією з яких є булінг. Зараз це явище стає таким популярним, що, певно, кожному необхідно знати що це таке і як із цим боротися.

Буллінг – це агресивна поведінка дітей один до одного, що принижує, залякує і часто супроводжується фізичним насильством. Булінг в школі є характерним не тільки для України, це явище не знає кордонів і національних відмінностей. Ми все частіше дізнаємося про випадки цькування з новин, однак ця проблема виникла не вчора. З широким поширенням Інтернету, смартфонів і соціальних мереж булінг лише набув нових форм і методи, через що про них частіше стає відомо батькам і, як наслідок, керівництву школи, правоохоронним органам і ЗМІ. Наприклад, з'явилася кібертравля або інтернет-мобінг, який набирає обертів і буде, можливо, основним для сучасних дітей.

Згідно доповіді департаменту освіти США, один з чотирьох дітей у віці від 12 до 18 років був жертвою булінг за останній шкільний рік. В Україні, згідно дослідження, проведеного для UNICEF, з Булінг стикаються 89% школярів [1].

Для вирішення проблеми та її попередження необхідно організувати комплексне вирішення проблеми і з боку закладу освіти, і з боку батьків. Батькам необхідно цікавитися справами дитини, спілкуватися, хоча б трохи, з його однокласниками. Так можна завчасно отримати інформацію про можливі конфлікти і проблеми. Якщо є агресія з боку інших дітей або в класі починають домінувати «порушники спокою», які не дають іншим нормально вчитися, – це привід для жорсткої розмови з класним керівником. А при відсутності дієвого реагування з боку класного керівника – вже зі шкільним начальством. Дуже важливо не чекати реагування більше декількох днів, тому що нормальна реакція вчителя дає результат практично миттєво. А якщо не дає – треба діяти далі [2].

У процесі вирішення проблеми не варто влаштовувати гучний широкомасштабний розгляд – проблемутреба вирішувати жорстко, але точково. Наприклад, учителю необхідно пояснити батькам, що вони повинні почати більше приділяти уваги своїм дітям і турбуватися про них, а не влаштовувати розгляду, виносячи проблему на загальношкільний рівень [3].

З іншого боку необхідно проводити роботу не тільки з дітьми, яких ображають у школі, але, в першу чргу, з агресорами. Педагоги рекомендують підтримувати його незалежно, правий він чи ні, досяг він чогось чи ні. Таким чином, дитині забезпечать почуття захищеності й уваги. Зрозуміло, треба демонструвати йому свою любов, прихильність, а не відмахуватися від нього при будь-якому зручному випадку. Якщо всі ці потреби будуть задоволені, рівень агресії у дитини відчутно знизиться. [4]

Важливим чинником вирішення проблеми булінгу у закладі загальної середньої освіти є взаємодія учителів і батьків. Але трапляється і так, що батьки відмовляються йти на контакт, і тоді проблема просто заходить в глухий кут. У таких випадках є сенс змінити школу. Ще однією причиною для переходу в іншу школу можуть стати складності з адаптацією дитини в колективі класу. У будь-якому випадку краще змінити школу до того, як ситуація стала травматичною. До слова, нерідко дитина в новому класі починає вести себе цілком спокійно, тому що над ним не висить історія конфлікту і старі образи. І ще тому, що дитина робить висновки з того, що сталося, навіть якщо дорослим здається, що ніяких уроків він не зробив. Втім, ці заходи не допоможуть, якщо джерело проблем – в сім'ї, якщо батьки як і раніше ігнорують, якщо вони проявляють агресію або надмірно контролюють.

Підсумовуючи, слід в котрий раз зазначити, що буллінг-проблема дуже актуальна для нашого суспільства. Проте, я впевнений, з нею можливо і необхідно боротися як батькам, так і вчителям. Ми, як педагоги, маємо можливість кардинально змінити ситуацію з буллінгом. Все що для цього потрібно - знати як саме це робити.

Література

1. Буллінг від А до Я .URL:<https://womo.ua/bulling-ot-a-do-ya>
2. Шкільний пекло . URL: <https://korrespondent.net/ukraine/4064213-shkolnyi-ad>
3. Стоп буллінг URL:<https://www.stopbullying.com.ua>
4. Лушпай Л. І. Шкільний буллінг як різновид суспільної агресії :конспект лекцій.Острог,2015 с.88

УДК 316.612:575

Чупренюк Анна Олександрівна

СПАДКОВІСТЬ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Проблема впливу спадковості на розвиток особистості є однією з центральний у психології, генетиці та педагогіці. Вона неоднозначно розв'язувалась протягом всього періоду становлення цих галузей науки та має великий вплив на стратегію побудови навчально-виховного процесу.

Кожна людина народжується індивідом, представником людського роду, суб'єктом суспільства, з генетично закладеними природними задатками. У процесі свого розвитку

людина стає особистістю у суспільстві. В свою чергу особистість є найвищим ступенем духовного розвитку людини, що являє собою сукупність соціально вагомих якостей, які характеризують індивіда як унікального, здатного змінювати світ [1].

Процес розвитку особистості – становлення та формування її під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, серед яких провідну роль відіграють навчання та цілеспрямоване виховання. Розвиток не може зводити тільки до простого засвоєння накопичених знань, умінь та навичок з різних видів діяльності. Розвиток полягає у формуванні нових якостей особистості. Розвиток особистості залежить від спадковості, середовища та виховання.

Під спадковістю прийнято розуміти здатність людського організму передавати потомству свої ознаки, тобто це сукупність певних задатків, які пов'язані не тільки з батьками, але і з глибокими коренями обох родів. За спадковістю від батьків до дітей передаються зовнішні ознаки (колір очей, шкіри), тип нервової системи, особливості протікання психічних процесів та власне людські задатки (здатність говорити, ходити).

Діти успадковують від своїх батьків тільки задатки. Задатки – потенційні можливості, які є основою для розвитку здібностей. Задатки впливають на швидкість утворення умовних рефлексів, вироблення навичок. Успадковані задатки потім можуть далі розвиватися, або залишитись незмінними. Якщо немає сприятливих умов, або людина не займається певною діяльністю, то вони можуть взагалі не виявитися. Задатки нервової системи стають основою для формування у людини певного типу темпераменту. Фізичні задатки формують групу крові та резус-фактор. Негативний вплив на потомство виявляє алкоголізм і наркоманія батьків. Спадково передаються певні хвороби (гемофілія, дальтонізм, цукровий діабет). Також можуть передаватися інтелектуальні здібності. Але інтелектуальний розвиток відбувається лише за активної розумової діяльності. Тому дуже важливо якомога швидше виявити задатки і створити умови для того, аби вони розвивалися[2].

Спадковість є не лише наслідком генетичної талановитості, але і розумового відставання. Дітей з таким відставанням виховують у спеціальних школах зі спеціальною програмою навчання. Завдяки інтенсивній роботі, такі діти через деякий час наздоганяють своїх однолітків.

Особливо важливим є питання успадкування якостей психіки. Психічні якості не успадковуються, а набуваються в процесі взаємодії організму з зовнішнім середовищем. Людина не народжується ні злою, ні доброю, ні поганою, ні хорошою. Діти не успадковують моральні якості від своїх батьків, в генотипі людини не закладена інформація про соціальну поведінку. Якою стане людина, повністю залежить від середовища і виховання.

Крім спадковості на формування особистості впливає і середовище – все, що оточує протягом усього життя : близьке оточення, соціальні умови існування, природні чинники, та

виховання – процес, спрямований на формування певних якостей особистості та процес управління її розвитком. Стан середовища впливає на розвиток людини значною мірою. У взаємодії з навколишнім світом дитина є активною. У діяльності розвиваються її природні можливості, набуваються нові якості, уміння. У середовищі людина соціалізується, засвоює необхідний для життя соціальний досвід. Соціалізація залежить від макрочинників (суспільство), мезочинників (умови, в яких живе і розвивається людина) та мікрочинників (родина, школа, товариства)[3].

Виховання – система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно розвиненої особистості. Виховання створює умови, щоб прискорити процес соціалізації з метою розвитку особистості. Воно коректує вплив спадковості й середовища. Виховання відбувається у процесі навчання та в спеціальних виховних роботах в позашкільний час. Виховання не може вплинути на особливості таких фізичних рис, як колір шкіри, очей, але може вплинути на її загальний фізичний розвиток шляхом виконання спеціальних вправ і тренувань, таким чином зміцнити здоров'я людини, що вплине на її активність та працездатність[4].

Відтак, можна стверджувати, що розвиток особистості залежить від трьох важливих чинників – спадковості, середовища і виховання. Вони тісно переплітаються один з одним. Існування одного неможливе без існування іншого.

Література

1. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 576 с. URL: https://pidruchniki.com/1569020835372/pedagogika/ponyattya_pro_rozvitok_osobistosti (дата звернення 05.11.2019)
2. Фіцула М.М. Педагогика: навч. посіб. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 528 с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/49987-spadkovst-rozvitok.html> (дата звернення 05.11.2019)
3. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 667с. URL : <https://westudents.com.ua/knigi/346-pedagogka-maksimyuk-sp.html> (дата звернення 05.11.2019)
4. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка: навч. посіб. Київ: МАУП, 2002. 176 с. URL: http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/sc_02.pdf (дата звернення 05.11.2019)

УДК:373./.5.015.31:796]-056.8

Юсупова Альона Ігорівна

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОГО БУЛІНГУ

На сьогоднішній день надзвичайно гостро постає проблема агресивних проявів у міжособистісних стосунках учнівської молоді. Особливого розповсюдження набувають прояви систематичної, довготривалої агресії одних учнів по відношенню до інших та поступово агресивно налаштовується весь учнівський клас.

В Україні, за різними даними, із булінгом у колі однолітків стикалися близько 67% дітей. Близько 40% із тих дітей, хто зіткнулися з випадками булінгу, ніколи не розповідають про це своїм батькам. При цьому, 44% із тих, хто спостерігав, як знущаються над їхніми однолітками, не реагували на такі факти через страх піддатися аналогічному знущанню [1, с. 18].

На сьогоднішній день ситуація булінгу призводить до низки педагогічних, психологічних, медичних наслідків. Проблема боулінгу досліджувалась переважно західними науковцями. В Україні не проводяться систематичні загальнонаціональні дослідження цього явища, і тому не достатньо запропонованих методів профілактики та корекції даного явища. Підсумком цього є те, що не існує єдиного розгорнутого визначення даного явища, використовуються різні терміни, переважно західні, немає україномовного визначення та немає однастайності у розумінні сутності булінгу як соціально-психологічного феномену [2, с. 46].

Тематикою педагогічною проблеми шкільного боулінгу займаються, як зарубіжні, так і вітчизняні дослідники. Першим проблемою булінгу почав займатися норвезький учений Д. Ольвеус, який визначив дане явище в шкільному колективі як ситуацію, в якій учень неодноразово, тривалий час стає об'єктом негативних дій та нападів з боку одного учня чи кількох учнів. На його думку, булінг включає три важливі компоненти: булінг є агресивною поведінкою, що включає в себе небажані, негативні дії; булінг є явищем довготривалим та систематичним; булінг характеризується нерівністю влади або сили.

Майже всі дослідники визначають булінг як довготривалу та систематичну агресію, як «підтип агресії», який може приймати багато форм, і фізичних і словесних це Е. Пелігріні та С. Салмівалі; деструктивну взаємодію – Р. Дж. Хезлер, частину соціального життя групи – Е. Роланд, неодноразовий напад – соціальний або вербальний – з боку тих, хто має вищий статус, тобто, В. Бесаг, тривале, усвідомлене насильство спрямоване проти людини, яка не в змозі захиститися у фактичній ситуації – Д. Лейн [3, с. 79].

Дослідження українських науковців в основному спираються на зарубіжний досвід Л. Лушпая. Зокрема, проблему насильства в освітньому середовищі на сучасному етапі розробляють такі українські вчені як С. Бурова, М. Дмитренко, О. Лавриненко, В. Панок, В. Синьов та ін. Заслужують уваги і праці А. Барліт, О. Барліт, А. Король та ін. Науковий інтерес до явища булінгу з боку педагогів і правознавців не дає можливості комплексно, міждисциплінарно окреслити його сутність, а отже визначає потребу ретельного аналізу проявів булінгу також у вимірах психологічної науки, що дасть змогу обґрунтовано підходити до психопрофілактичної роботи та корекції його наслідків в освітньому середовищі [3].

Треба зазначити, що більшість дослідників зводить булінг як лише насильство, що з нашої точки зору, є не зовсім правильно. Ми цілком погоджуємося визначенням Ю.Макарової,

що насильство є лише складовою булінгу і відбувається у постійному соціальному оточенні, яке безпосередньо не вчиняє агресивних дій, але входить до булінг-структури [4, с. 16]. Тому, у більшості випадків агресія не є самоціллю а, важливість агресії для булера полягає в тому, щоб за його поведінкою хтось спостерігав.

Знущання в школі – це не просто злість, навіть не конфлікт, це ненависть, неповага. Учні, які знущаються над іншими обирають своїми жертвами тих учнів, які знаходяться в не вигідному становищі через те, що є представниками культурних меншин, перевелися з іншого навчального закладу, потребують особливих освітніх умов, відрізняються фінансовим, соціальним рівнем або жертва відрізняється поведінкою, манерою одягатися, зовнішнім виглядом, манерою говорити.

Булінг у шкільному середовищі може виникати за умов, коли адміністрація школи не турбується про життя, всебічний розвиток і побутові умови кожної дитини, що може призвести до формування безініціативності та безвідповідальності, проявів негуманних стилів поведінки. Булінг впливає на дитину таким чином, що вона не засвоює поняття моралі як суспільного явища. Булінг також може виникати як компенсація за невдачі у навчанні, суспільному житті, а також від тиску та жорстокого поводження батьків чи інших дорослих, при недостатній увазі з боку дорослих. Булінг може виникати й як крайня міра, коли дитина вичерпала всі інші можливості для задоволення своїх потреб, і у випадках, коли учні протестують проти певних правил, виражаючи невдоволення, прагнучи зруйнувати дещо в своєму оточенні [2, с. 48].

Аналізуючи дослідження вчених, мною були окреслені головні методи виходу із булінгової ситуації: вирішення проблеми боулінгу вимагає комплексного підходу: батьки, навчальний заклад, громада, проводити антибулінгові кампанії в стінах навчального закладу та за його межами. Але велика увага приділяється саме превентивним заходам: заходи на попередження булінгу через соціальні заходи на рівні навчального закладу та за його межами.

Таким чином, шкільний булінг за своєю природою є складним соціально-психологічним явищем. Шкільна політика, толерантне або нейтральне ставлення адміністрації школи, вчителів до прояву агресивних, насильницьких, ворожих дій з боку учнів та поведінка самих вчителів формує загальну атмосферу не тільки учнівського класу, але й усієї школи, визначає внутрішнє життя, тобто соціально-психологічний клімат. Булінг у шкільному середовищі може виникати і тоді, коли відбувається боротьба між учнями за вищий статус у груповій ієрархії, задоволення своїх соціальних потреб та як інструмент маніпулювання та контролю учнем свого мікросоціуму.

Література

1. Миськевич Т. Регулювання проблеми булінгу на законодавчому рівні: перші кроки України та світовий досвід [Електронний ресурс] / Т. Миськевич // Громадська думка про правотворення. – 2019. – № 1 (166). – С. 18–22. – Режим доступу : <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2019/1.pdf>.
2. Губко А. Шкільний булінг як соціально-психологічний феномен [Електронний ресурс] / А. Губко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Психологічні науки. – 2013. – Вип. 114. – С. 46-50. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPH_2013_114_12
3. Сидорук І. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема [Електронний ресурс] / І. Сидорук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. – 2015. – №1. – С. 169-173. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup_2015_1_36
4. Макарова Ю. Теоретические подходы к определению буллинга [Электронный ресурс] / Ю.Макарова // X Международная научно-практическая конференция «Научный форум: педагогика и психология» – № 8. – 2017. – С. 14-20. – Режим доступа: <https://nauchforum.ru/conf/psy/x/25088>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО, ТИПОЛОГІЧНОГО І ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО МОВОЗНАВСТВА

Брагіна В.Р. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ	3
Варава Л.А. PHRASEOLOGICAL UNITS-COLOURONIMS IN ENGLISH	5
Григор Ю.О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МОВНИХ ОДИНЦЬ З ВІДТІНКОМ ДІЯЧА	7
Кудлай В.О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТУДІЮВАННЯ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	9
Максимов Т.Г. THE SPECIFITY OF THE LINGUAL TRANSLATION UNITS	11
Мирошниченко О.В. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ОНОМАСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	13
Перепелиця А.Д. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФІМІЗМІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ПРОЗИ)	15
Романова В.О. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ	18
Тищенко Л.В. ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ У СКЛАДІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ	20
Цибулько О.С. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР В СУЧАСНОМУ КОМП'ЮТЕРНОМУ ДИСКУРСІ	22

СЕКЦІЯ

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО АНГЛОМОВНИХ КРАЇН

Авраїмова А.І., Єгжова К.О. HISTORY OF CINEMATOGRAPHY	24
Болдирева Н.С. SECONDARY EDUCATION IN ENGLAND	25
Булдиско Г.Д., Гулькова Ю.О. SCOTLAND: PLACES TO SEE	26
Дьяченко В.В. ERNEST HEMINGWAY: INTERESTING FACTS	29
Колосовська К.Д. ANIMAL TESTING IN THE US BEAUTY INDUSTRY	30
Краснікова І.О. IRISH PUB TRADITIONS	32
Мацегора К.М. WEDDING TRADITIONS OF AUSTRALIA	35
Мішутіна А.А. PRESCHOOL EDUCATION IN AUSTRALIA	36
Папаяні Т.С. THE BIG APPLE OF NEW YORK	38
Подрезенко В.А. TRADITIONAL GAME OF BRITAIN: COOPER'S HILL CHEESE-ROLLING AND WAKE	39

Позолотіна А.О. CINEMA OF NEW ZEALAND: FROM FAILURE TO SUCCESS	41
Рибальченко А.Є. COVENT GARDEN: THE GLIMPSE OF TIME	43
Терехов О.А. MAPLE SYRUP IN CANADA	45
Шульга І.В. HAGGIS AS A SCOTTISH TRADITIONAL DISH	47

СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРНІ СТУДІЇ

Ремига І.С. СІМЕЙНА ХРОНІКА В ЕПОПЕЇ ДЖОНА ГОЛСУОРСІ «САГА ПРО ФОРСАЙТІВ»	48
Снідевич Д.В. ПРИГОДА ЯК ФОРМАНТА ОБРАЗУ ГЕРОЯ В РОМАНІ ДЖОНА ФАУЛЗА «МАГ»	51
Соловійова А.О. ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ У РОМАНІ А. МЕРДОК «МОРЕ, МОРЕ»	54

СЕКЦІЯ ІТАЛІЙСЬКА МОВА: ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Болховітіна К.В. ВЛАСНІ ІМЕНА, ЇХ СЕМАНТИЧНЕ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ІТАЛІЙСЬКИХ КАЗОК	56
Борисенко П.О. ПЕРЕКЛАД РЕАЛІЙ У ПОВІСТІ М.М.КОЦЮБИНСЬКОГО «ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ»	58
Івлева О.О. СВІТ ДЖАКОМО ЛЕОПАРДІ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	61
Кравченко Т.В. ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗЗСО	63
Крюкова О.І. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІТАЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УКРАЇНІ	65
Ломакіна Л.О. ІТАЛІЙСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ	68
Рашевський С.О. ВЕНЕЦІЯ В ОПИСІ НЕІТАЛІЙСЬКИХ АВТОРІВ	69
Савін М.О. ІТАЛІЙСЬКИЙ МОВНИЙ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	71
Сугак Ю.Д. ІТАЛІЙСЬКІ МОТИВИ У ТВОРАХ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО	74
Ходова Ю.О. СИЦИЛІЙСЬКИЙ ДІАЛЕКТ ЯК РІЗНОВИД ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ	76
Янчева А.Р. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ	78

СЕКЦІЯ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ФРАНКОМОВНИХ КРАЇН

Авагимян А.С. ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО ОСОБЕННОСТИ	81
Алексеев О.О. ВЖИВАННЯ АРГОТИЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ	84
Алексеева М.А. ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ КАНОНІЧНОЇ ЛЕКСИКИ	86

Буряк В.Г. ВИКОРИСТАННЯ АБРЕВІАЦІЇ У СПІЛКУВАННІ МОЛОДІ ФРАНЦУЗЬКОМОВНИХ КРАЇН	88
Григорьева М.Е. ИСТОРИЯ И РАЗВИТИЕ МОДЫ ВО ФРАНЦИИ	91
Ільїна В.П. КАТЕГОРІЯ КІЛЬКОСТІ У ФІЛОСОФІЇ ТА ЛІНГВІСТИЦІ	94
Катамадзе А.Б. ПЬЕР РИШАР – ЛЕГЕНДА СОВРЕМЕННОГО КИНЕМАТОГРАФА	97
Керова П.С. МУШКЕТЕРЫ В ИСТОРИИ ФРАНЦИИ	99
Кравченко О.В. ІНТЕРАКТИВНІ ІГРИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	102
Кравчук О.І. СЛЕНГОВА ЛЕКСИКА В МОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОЛОДІ	103
Чупренюк А.О. НАЦІОНАЛЬНІ КУХНІ ФРАНКОМОВНИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ БЕЛЬГІЇ)	105

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Косолапова К.А. ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ СОНЕТУ ПЕТРАРКИ	108
Ретюнїна Д.І. ХАРАКТЕРИСТИКА ЖАНРУ ТРАГЕДІЯ	110
Тобагулова Є.М. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЛИЦАРСЬКОГО РОМАНУ ЯК ОСНОВНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ЖАНРУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ	112

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГЕРМАНІСТИКИ

Єрмаков С.О. АБРЕВІАЦІЯ У СФЕРІ НАЙМЕНУВАНЬ ОСІБ ЖІНОЧОЇ СТАТІ	114
Колмакова Ю.С. STRUKTURKOMPONENTEN UND STRATEGIEN DER FILMREZENSIONEN	115
Кудря Н.О. ЯВИЩЕ МЕМІВ У СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ	117
Кузнецова А.О. ROLLE DER INTERTEXTUALITÄT IM WISSENSCHAFTLICHEN DISKURS	120
Мозалевська О.В. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ВІРТУАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ МОДИ	121
Монастирна О.В. SPRACHFUNKTIONEN IM POLITISCHEN DISKURS	124
Нікітіна О.С. КОНЦЕПТ ЯК ЛІНГВОКОГНІТИВНЕ ЯВИЩЕ	125
Реуцька М.М. ФУНКЦІЇ ЗАГОЛОВКУ ЯК СКЛАДОВІ СУЧАСНОГО ДИСКУРСУ	128
Чулініна Р.О. ЙМОВІРНІСТЬ ЯК ОДИН З ВИДІВ МОДАЛЬНОСТІ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	130

СЕКЦІЯ

КРАЇНОЗНАВСТВО НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

Акопян К.А. DER ENGLISCHE GARTEN IN MÜNCHEN	132
Бадасен Є.О. DIE SCHULTÜTE – EIN BESONDERES GESCHENK FÜR DIE EINSCHULUNG	135

Бреус А.В. DEUTSCHLAND IST DER GEBURTSORT DER EUROPÄISCHEN TYPOGRAFIE	137
Варенцева К.О. DIE BAUGESCHICHTE DES KÖLNER DOMS	139
Васильковська Т.В. DIE INTERESSANTEN FAKTEN AUS DEM LEBEN VON MARLEN DIETRICH	141
Гамзаєва-Прутковська Е.В. KUCKUCKS-UHR AUS DEM SCHWARZWALD	143
Год Т.О. ALTERNATIVE ENERGIE IN DEUTSCHLAND	145
Громова Д.В. DER STRANDKORB – WAHRZEICHEN DER DEUTSCHEN KÜSTE	147
Дементьєва Є.А. DIE INTERESSANTEN BESONDERHEITEN DES SCHULSYSTEMS VON ÖSTERREICH	148
Зграя С.В. NEUSCHWANSTEIN - MÄRCHENSCHLOSS DES BAYERISCHEN KÖNIGS	150
Калмикова К.О. DIE WIRKLICH GRUSELIGE GESCHICHTEN DER BRÜDER GRIMM	151
Карплюк О.О. ARBEITSLOSIGKEIT IN DEUTSCHLAND, ÖSTERREICH UND DER SCHWEIZ	153
Коверченко К.Д. LEHRERBERUF UND AUSBILDUNGSGEHALT IN DEUTSCHSPRACHIGEN LÄNDERN	156
Колмакова Ю.С. MARIA BILJAN-BILGER – DIE STRAHLENDE OPPOSITIONELLE KÜNSTLERIN	157
Корнаухова К.Р. INTERESSANTE TATSACHEN ÜBER DIE DEUTSCHE SPRACHE	159
Кузнецова А.О. INGEBORG BACHMANN, EINE DER BEDEUTENDSTEN DEUTSCHSPRACHIGEN LYRIKERINNEN UND PROSASCHRIFTSTELLERINNEN DES 20. JAHRHUNDERTS	162
Курілова Я.Р. DEUTSCHLANDS GEFRAGTESTE JOBS	164
Монастирна О.В. DIE HERAUSRAGENDE ÖSTERREICHISCHE SCHRIFTSTELLERIN HILDE SPIEL	165
Образцова Є.О. DEUTSCHE GERICHTE MIT KURIOSEN NAMEN	167
Петрук П.Ю. INTERESSANTE FAKTEN ÜBER ÖSTERREICH	169
Реуцька М.М. DIE EINZIGE ÖSTERREICHISCHE POP-ART KÜNSTLERIN	171
Рябуха Д.Ю. DIE DEUTSCHEN SIND BIERWELTMEISTER	173
Салій І.В. DIE BERÜHMTEN MODEDESIGNER DEUTSCHLANDS	175
Северіна К.С. GRAFFITI KUNST AN DER BERLINER MAUER	177
Сидоренко О.О. UNGEWÖHNLICHE GESETZE IN DEUTSCHLAND	180
Сизоненко Г.О. DIE FRAUBEWEGUNG IN DEUTSCHLAND	182

Сисоєва К.А. DER ARTENREICHSTE ZOO DER WELT	185
Солонська А.В. KARL DRAIS IST DER ERFINDER DES FAHRRADES	187
Шадріна В.Д. DER ZWEITE WIND DEUTSCHER MUSIK	188
Шупова М.С. DIE BESTEN UNIVERSITÄTEN DEUTSCHLANDS	190

СЕКЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИКА

Баркова В.В. ГРА ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ	193
Лісовська В.В. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	195
Ткачова К.Г. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ WEB 2.0	197
Шумєєва А.В. ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО У НАВЧАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	199

СЕКЦІЯ ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Боярченко К.А. СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВІСТЬ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ	200
Велігоненко О.В. ПИТАННЯ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А. С. МАКАРЕНКА	204
Галицька К.Є. ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	206
Галич Є.І. ПЕДАГОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ Т. Г. ШЕВЧЕНКА	208
Головко В.О. ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ТА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ Т. Г. ЛУБЕНЦЯ	210
Громова Д.В. ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО	213
Дудар В.В. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ А.С.МАКАРЕНКА У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ	216
Ефименко К.С. ПОГЛЯДИ А. МАКАРЕНКА НА ФОРМУВАННЯ ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ	217
Жукова К.С. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	220
Зайцева Д.О. ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ РУСОВОЇ СОФІЇ ФЕДОРІВНИ	222
Кішиш І.Ю. ІДЕЇ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	225
Кольцова Г.О. ВЧЕННЯ АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКА ПРО КОЛЕКТИВ	227
Кучма А.О. ХАРАКТЕРИСТИКА ШКІЛ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ	229
Лушпа М.С. КОНЦЕПЦІЯ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ С.Ф.РУСОВОЇ	231

Ляшук К.А. ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ М. КОРФА	233
Молчанов Ш.Б. ШКОЛА І ВИХОВАННЯ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ	236
Мулько С.А. МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ М.КОРФА	238
Надолінська К.Д. ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	240
Налізко І.С. «УРОКИ МИСЛЕННЯ» У ДИДАКТИЧНІЙ СИСТЕМІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	243
Науменко В.С. ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	244
Нестеренко Д.М. УЧИТЕЛЬ ТА ЙОГО ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА В ПЕДАГОГІЦІ КОСТЯНТИНА УШИНСЬКОГО	247
Новицька Є.О. ПРОБЛЕМА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЦІ А. С. МАКАРЕНКА	249
Ольмезова А.І. ПРОБЛЕМА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО	252
Пєнова В.С. ДИДАКТИЧНІ ПОГЛЯДИ К.Д. УШИНСЬКОГО	254
Поліщук О.А. ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕЦІЯ СОФІЇ РУСОВОЇ	257
Руф В.В. ПИТАННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К. Д. УШИНСЬКОГО	258
Садовська А.В. ДЖОН ЛОКК: ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ	261
Самарська С.С. ПИТАННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А.С. МАКАРЕНКА	264
Саранова В.С. ПОГЛЯДИ К.УШИНСЬКОГО НА ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ	266
Тараненко А.О. ВЧЕННЯ АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКА ПРО КОЛЕКТИВ	268
Хоренко К.С. ПРОБЛЕМА ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К.Д.УШИНСЬКОГО	270
Цимбал Д.О. ТЕОРІЯ КОЛЕКТИВУ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКА	272
Шаповалова Є.С. ПАВЛИСЬКА СЕРЕДНЯ ШКОЛА ЯК НОВАТОРСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД	274
Школенко Д.В. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ	277

СЕКЦІЯ НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Буга М.М. ВТІЛЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ПРАКТИКУ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	280
Бушнева Л.С. ВЗАЄМОДІЯ ШКОЛИ І СІМ'Ї У РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	284

Гальчинська Г.О. СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	287
Григорян Д.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	289
Кучеренко М.Ю. РАНКОВА ЗУСТРІЧ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	291
Нестерова О.О. НАСТУПНІСТЬ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	293
Рамусь І.В. СУТНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	296
Сабова Ю.С. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	297
Сербул О.О. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	299
Тілло Т.В. ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	301

СЕКЦІЯ ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Абузов І.Е. ВИДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	303
Агаєва А.С. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	306
Бадасен І.Г. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ	308
Варава А.С. УМОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДИТИНИ І ПЕДАГОГА	311
Варенцева К.О. САМОВИХОВАННЯ ЯК ВИЩИЙ ЕТАП ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	313
Головченко Д.В. ТВОРЧІСТЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОГО НАВЧАННЯ	316
Гонтарьова А.О. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ	317
Данилович Ю.О. ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ	319
Дівак К.М. ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	321
Дядечко А.К. ВИХОВАННЯ СВІДОМОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПОЧУТТЯ ОБОВ'ЯЗКУ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ	324
Заїченко А.О. СИСТЕМА МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ	326
Кіслов В.А. КУЛЬТУРА МОВИ ВЧИТЕЛЯ	328
Костіва Я.В. ВПЛИВ МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУР НА ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА: «ЕМО»	330
Ксенофонтова А.Е. КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	332
Кулікова Н.С. НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ	334
Манькова І.В. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ВИХОВАННЯ	335

Матюшина К.О. ПРОБЛЕМА ПОКАРАННЯ У СУЧАСНОМУ ВИХОВАННІ	338
Піскорська О.В. ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ТА НАВИЧКИ СИСТЕМНОГО АНАЛІТИКА	339
Погомій М.П. РОЛЬ САМОВИХОВАННЯ У РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	341
Подгоренко С.В. БУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	344
Полянська В.В. ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	345
Починок Д.В. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ	348
Романішина Л.В. ПРОБЛЕМА ПОКАРАННЯ У СУЧАСНОМУ ВИХОВАННІ	350
Рябуха Д.Ю. УМОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ БАТЬКІВ УЧНІВ ТА ПЕДАГОГІВ	353
Ситнік А.В. ЗАВДАННЯ І ФУНКЦІЇ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	355
Солдатова А.Г. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ	358
Товстоног К.В. НАЦІОНАЛЬНО - ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ШКОЛИ	361
Трубачова В.Я. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – СКЛАДОВА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ	363
Улитич М.В. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ОДНА ЯК З УНІКАЛЬНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	366
Христофоров Ю.О. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ	368
Черемховський В.А. ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ: НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ	370
Чупренюк А.О. СПАДКОВІСТЬ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	371
Юсупова А.І. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОГО БУЛІНГУ	373

Наукове видання

Дебют

**Збірник тез доповідей учасників
Декади студентської науки - 2020**

Технічний редактор: Поклад Т. М.